

เบญจมิตร วิชาการ ครั้งที่ 4

เอกสารรายงาน
สืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ
25 เมษายน 2557
ณ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

เล่มที่

3

คำกล่าวรายงานของ ดร.อนาวุฒิ ชูทรัพย์ ประธานจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ

เบญจมิตรวิชาการครั้งที่ 4

เรื่อง องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

Body of Knowledge for Sustainability Development

วันที่ 25 เมษายน 2557 ณ ห้องประชุม 1503 อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ

กระผม ดร.อนาวุฒิ ชูทรัพย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ในนามของคณะผู้จัดงานและผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการระดับชาติ เบญจมิตรวิชาการ ครั้งที่ 4 ขอขอบพระคุณท่านผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ดร.สุภัทร จำปาทอง ที่ได้กรุณาให้เกียรติ มาเป็นประธานในพิธีเปิดประชุมวิชาการระดับชาติ ในหัวข้อเรื่อง “องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” และได้กรุณาเป็นองค์ปาฐกบรรยายพิเศษในวันนี้ การจัดการประชุมวิชาการในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีให้แก่คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ รวมทั้งนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิทยานิพนธ์สู่สาธารณชน เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นเพื่อความก้าวหน้าด้านวิจัยและวิชาการ และสนับสนุนให้เกิดเครือข่าย ความร่วมมือทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ

การประชุมวิชาการในครั้งนี้ จัดโดยมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ และสถาบันอุดมศึกษาในเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเบญจมิตรอีก 6 แห่ง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ มหาวิทยาลัยธนบุรี วิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ วิทยาลัยเซนต์อีสท์บางกอก มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น และวิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยี

รูปแบบของการจัดการประชุมวิชาการแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ภาคเช้าเป็นการบรรยายพิเศษ และการนำเสนอบทความวิจัย ภาคบ่ายเป็นการเสนอบทความวิจัย และมอบวุฒิบัตร บทความวิจัย ที่นำเสนอครั้งนี้รวมทั้งสิ้น 201 บทความ แบ่งเป็น 8 กลุ่ม คือ วิศวกรรมศาสตร์ คอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาธารณสุข ศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บัญชี และบริหารธุรกิจ

คณะผู้จัดประชุมวิชาการ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลามาให้ข้อเสนอแนะ และแบ่งปันความรู้ที่นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อนักวิจัย และผู้เข้าร่วมประชุม ขอขอบคุณนักวิจัยทุกท่านที่มาร่วมนำเสนอผลงานวิจัยในวันนี้

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมใคร่ขอกราบเรียนเชิญท่านผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ดร.สุภัทร จำปาทอง กรุณากล่าวเปิดงานประชุมวิชาการ และบรรยายพิเศษ ขอเรียนเชิญครับ

คำกล่าวเปิดของ ดร.สุภัทร จำปาทอง
ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
ในการประชุมวิชาการระดับชาติ เบญจมิตรวิชาการครั้งที่ 4
เรื่อง องค์กรความรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
Body of Knowledge for Sustainability Development

วันที่ 25 เมษายน 2557 ณ ห้องประชุม 1503 อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ท่านอธิการบดีสถาบันอุดมศึกษาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเบญจมิตร ผู้บริหาร
คณาจารย์ นักวิจัย คณะกรรมการจัดงาน และแขกผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมมีความยินดีและรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้รับเชิญมาเป็นประธานเปิดการประชุมวิชาการ
ระดับชาติในวันนี้ เป็นที่น่าชื่นชมที่มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ และเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ
เบญจมิตร จัดประชุมวิชาการระดับชาติทุกปี เพื่อให้คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา นักวิจัย และ
นักวิชาการ มีเวทีในการนำเสนอ และเผยแพร่ความรู้จากการวิจัย เป็นเวทีที่ผู้รู้ ผู้รักการศึกษาค้นคว้า
ได้รวมพลังแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ ให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของงานวิจัยมากขึ้น
เพราะตระหนักดีว่าในยุคของสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ งานวิจัยจะทำให้เกิดความรู้ทางวิชาการ
ใหม่ ๆ ช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขัน ช่วยวางแผนและตัดสินใจ ช่วยกำหนดนโยบายและ
แก้ปัญหา ทำให้เกิดการปรับปรุงหรือพัฒนาบุคคลและหน่วยงานให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ที่สำคัญ
ทำให้เกิดองค์ความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดเวลา ผมมั่นใจว่าการประชุมวิชาการในวันนี้จะ
ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สถาบันของท่านและเป็นประโยชน์แก่ตัวท่านเองเป็นอย่างยิ่งเพราะท่านจะได้
แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัย และนักวิชาการเพื่อจะได้นำองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนา
วิชาชีพต่อไป ผมขอขอบคุณผู้จัด ผู้มีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัย ผู้มาร่วมงาน
และแขกผู้มีเกียรติทุกท่าน

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการประชุมวิชาการระดับชาติ หัวข้อเรื่อง “องค์กรความรู้
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ณ บัดนี้ ขอให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีสมตาม
เจตนารมณ์แห่งวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ และขอให้ผู้มาร่วมงานทุกท่านมีกำลังกาย กำลังใจ
กำลังความคิดที่สมบูรณ์ สามารถทำงานทุกอย่างให้สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความ
เจริญก้าวหน้าตลอดไป

สารอธิการบดี

งานวิจัยเป็นภารกิจที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาและสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาสู่การพัฒนาคุณภาพบัณฑิต การพัฒนาประเทศ และการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ด้วยเหตุดังกล่าว เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเบญจมิตร ซึ่งมีสถาบันอุดมศึกษาสมาชิก 7 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ มหาวิทยาลัยธนบุรี วิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น และวิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง จึงได้กำหนดพันธกิจหลักที่สำคัญ คือ การจัดประชุมวิชาการระดับชาติร่วมกันทุกปี เพื่อเป็นเวทีให้อาจารย์และนักศึกษาสถาบันในเครือข่ายและสถาบันอื่น ๆ ได้นำเสนอผลงานวิจัยเผยแพร่ต่อสาธารณชน

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ตระหนักในความสำคัญของพันธกิจด้านการวิจัยและการเผยแพร่องค์ความรู้สู่ชุมชน จึงรับเป็นเจ้าภาพจัดประชุมวิชาการระดับชาติเบญจมิตรวิชาการ ครั้งที่ 4 ภายใต้หัวข้อเรื่อง “องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Body of Knowledge for Sustainability Development)” วันที่ 25 เมษายน 2557 ณ ห้องประชุม อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ในโอกาสนี้ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ขอขอบคุณคณะกรรมการจัดงาน ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ ผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิจัย และผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน ซึ่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้การจัดประชุมวิชาการดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามเป้าหมายทุกประการ มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าองค์ความรู้ที่ท่านได้รับจากการประชุมวิชาการครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ร่วมงานและผู้สนใจทุกท่าน

(ดร.อณาวุฒิ ชูทรัพย์)

อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

คณะกรรมการดำเนินการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ เภยจมิตรวิชาการ ครั้งที่ 4
วันที่ 25 เมษายน 2557
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ลำดับ	รายชื่อคณะกรรมการดำเนินการจัดการประชุม	ตำแหน่ง
1	ดร.อนาวุฒิ ชูทรัพย์	ประธานกรรมการ
2	รศ.ดร.วิรัช วรณรัตน์	รองประธานกรรมการ
3	อ.สันธยา ดารารัตน์	กรรมการ
4	อ.นันทพร ชูทรัพย์	กรรมการ
5	ดร.สิทธิพร ประวัติรุ่งเรือง	กรรมการ
6	ผศ.ดร.สมยศ อวเกียรติ	กรรมการ
7	อ.सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล	กรรมการ
8	ผศ.ดร.วัลยา ชูประดิษฐ์	กรรมการ
9	ผศ.ดร.อำพล นววงษ์เสถียร	กรรมการ
10	ดร.ธิปไตย โสถถิวรรณ	กรรมการ
11	อ.สุณี ทิพย์เกษร	กรรมการ
12	รศ.ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข	กรรมการ
13	ผศ.ยีน ปาระเคน	กรรมการ
14	อ.ศรันย์ นาคถนอม	กรรมการ
15	อ.ณัฐกาญจน์ สุวรรณธारा	กรรมการ
16	ดร.นิทัศน์ บุญไพศาลสถิต	กรรมการ
17	อ.สุพรรณรัตน์ มาศรีรัตน์	กรรมการ
18	รศ.ดร.ชาติชาย พณานานนท์	กรรมการและเลขานุการ
19	รศ.ดร.โกสุม สายใจ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
20	อ.ปริศนา ตั้งมูทาสวัสดิ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการประเมินให้ข้อเสนอแนะบทความ (Peer review)

ลำดับ	รายชื่อคณะกรรมการ (Peer review)	สังกัด	สาขาที่เชี่ยวชาญ
1	พระครูพิมลธรรมภาณ	วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม	พุทธศาสนศึกษา
2	พระมหาหรรษา	มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย	พุทธศาสนศึกษา
3	ศ.ดร.ฐาปนา บุญหล้า	มหาวิทยาลัยคริสเตียน	โลจิสติกส์
4	ศ.ดร.ไพฑูริต์ เอกจริยกร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	นิติศาสตร์
5	ศ.ดร.ไพฑูริย์ สีนลารัตน์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	การศึกษา
6	ศ.ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	การวัดและประเมินผล
7	ศ.ดร.สมจิตต์ สุพรรณทัศน์	มหาวิทยาลัยมหิดล	สุขศึกษา
8	ศ.ดร.สิริวรรณ ศรีพหล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	การศึกษา
9	ศ.ดร.สุมาลี สังข์ศรี	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	การศึกษา
10	ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิสาลาภา	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	การศึกษา
11	ศ.พ.ต.อ.หญิง ดร.พัชรา สีนลอยมา	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ	รัฐประศาสนศาสตร์ ตำรวจศาสตร์ อาชญวิทยา นิติศาสตร์
12	ศ.พิชิต สุกุลพราหมณ์	มหาวิทยาลัยมหิดล	สุขศึกษา
13	รศ.ดร.กนก เจนจิระพงศ์เวช	วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก	เทคโนโลยีอุตสาหกรรม วิศวกรรมไฟฟ้า วิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ทรอนิกส์เทคโนโลยีสารสนเทศ
14	รศ.ดร.กัญญา ลินทร์ตันศิริกุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	การศึกษา
15	รศ.ดร.กฤษณ์ รื่นรมย์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	บริหารธุรกิจ (การตลาด)
16	รศ.ดร.โกสุม สายใจ	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	การศึกษา
17	รศ.ดร.ชุติมา วัฒนาศิริ	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	การศึกษา
18	รศ.ดร.เขาว์ โรจนแสง	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	บริหารธุรกิจ (การตลาด)
19	รศ.ดร.ณัฐชา เดชดำรง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี	วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์
20	รศ.ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	วิธีวิทยาการวิจัย
21	รศ.ดร.ดวงตา สราญรมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์	บริหารธุรกิจ (การจัดการ)
22	รศ.ดร.ทิพย์สิริ กาญจนวาสี	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	สุขศึกษา
23	รศ.ดร.ทีวัฒน์ มณีโชติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	การศึกษา
24	รศ.ดร.ธนากร ธนาธารชูโชติ	มหาวิทยาลัยปทุมธานี	การบัญชี
25	รศ.ดร.อรรังรัตน์ อมรรักษา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี	วิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์
26	รศ.ดร.บงอร พานทอง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	การศึกษา
27	รศ.ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ภาษาไทย วัฒนธรรมพื้นบ้าน
28	รศ.ดร.ประทุม ฤกษ์กลาง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	นิเทศศาสตร์
29	รศ.ดร.ประพนธ์ สหพัฒนา	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	รัฐประศาสนศาสตร์

ลำดับ	รายชื่อคณะกรรมการ (Peer review)	สังกัด	สาขาที่เชี่ยวชาญ
30	รศ.ดร.ประภัสสร วังศกาญจน์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	วิศวกรรมเคมี
31	รศ.ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข	มหาวิทยาลัยธนบุรี	การศึกษา
32	รศ.ดร.พนารัตน์ ปานมณี	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	การบัญชี
33	รศ.ดร.พยุง มีสัง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ	วิศวกรรมไฟฟ้า
34	รศ.ดร.พิชัย สราญรมย์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	พืชศาสตร์ พืชไร่
35	รศ.ดร.ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	วิจัย การวัดและประเมินผล
36	รศ.ดร.ลีรา กิตติกุล	มหาวิทยาลัยมหิดล	จุลชีววิทยา
37	รศ.ดร.วิเชียร ชิวพิมาย	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	การศึกษา
38	รศ.ดร.วินัย รังสินันท์	วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก	ด้านการจัดการ/บริหารธุรกิจ/ เทคโนโลยีสารสนเทศ
39	รศ.ดร.วิรัช วรรณรัตน์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	การวัดและประเมินผล
40	รศ.ดร.วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ	มหาวิทยาลัยเกริก	บริหารธุรกิจ
41	รศ.ดร.สงวน วงษ์ชวลิตกุล	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	วิศวกรรมโยธา
42	รศ.ดร.สมชาย ชูชาติ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	การศึกษา
43	รศ.ดร.สมชาย ปราการเจริญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ	เทคโนโลยีสารสนเทศ
44	รศ.ดร.สมบัติ ทีฆทรัพย์	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย	วิศวกรรมเครื่องกล
45	รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริสรรหิรัญ	มหาวิทยาลัยมหิดล	บริหารการศึกษา บริหารรัฐกิจ การคลัง
46	รศ.ดร.สมศักดิ์ คงเที่ยง	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ	บริหารการศึกษา
47	รศ.ดร.สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน	มหาวิทยาลัยบูรพา	รัฐประศาสนศาสตร์ บริหาร
48	รศ.ดร.สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	บริหารธุรกิจ (การจัดการ)
49	รศ.ดร.สุรวิช วรรณไกรโรจน์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	วิชาพืชสวน
50	รศ.ดร.สุรีย์ จันทร์โมลี	มหาวิทยาลัยมหิดล	สุขศึกษา
51	รศ.ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ	การศึกษา
52	รศ.ดร.อำนาจ คำต้อ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	เกษตรศาสตร์ พันธุศาสตร์ พืชสวน
53	รศ.ดร.เอ็จ สโรบล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	พืชศาสตร์ พืชไร่
54	รศ.คนองยุทธ กาญจนกุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	สาธารณสุขศาสตร์
55	รศ.จินตนา สุนทรธรรม	วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง	บริหารธุรกิจ
56	รศ.ไฉไล ศักดิ์วรวงษ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	นิติศาสตร์
57	รศ.ดลพร บุญพารอด	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	การบัญชี
58	รศ.ทรงศักดิ์ มีมกระโทก	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	วิศวกรรมเกษตร เกษตรกลวิธาน
59	รศ.ดร.ทองฟู ศิริวงศ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	บริหารธุรกิจ (การจัดการ)
60	รศ.พิศเพลิน เขียวหวาน	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	การวัดและประเมินผล

ลำดับ	รายชื่อคณะกรรมการ (Peer review)	สังกัด	สาขาที่เกี่ยวข้อง
61	รศ.พูนศักดิ์ แสงสันต์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	บริหารธุรกิจ (การจัดการ)
62	รศ.ยุพาวรรณ วรรณวานิชย์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	บริหารธุรกิจ (การตลาด)
63	รศ.ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	การศึกษา
64	รศ.วสันต์ กันอ้า	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ	เทคโนโลยีสารสนเทศ
65	รศ.วิรัช สงวนวงศ์วาน	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	บริหารธุรกิจ (การจัดการ)
66	รศ.ศศันท์ วิวัฒน์ชาติ	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	บริหารธุรกิจ (การตลาด)
67	รศ.ศิริ ภูพงษ์วัฒนา	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	บริหารธุรกิจ (การตลาด)
68	รศ.สหชน รัตน์ไพจิตร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	นิติศาสตร์
69	รศ.สุพัฒน์ อีระเวจเรชญชัย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	สุขศึกษา
70	รศ.สุวีณา ตั้งโพธิ์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	วิทยาการจัดการ
71	รศ.อวยพร พานิช	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	นิเทศศาสตร์
72	รศ.อุดม คมพัยค์ม์	มหาวิทยาลัยมหิดล	สาธารณสุขศาสตร์
73	พ.อ.ผศ.ดร.สรรพชัย หุะนันท์	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า	บริหารธุรกิจ (การตลาด)
74	ผศ.ดร.กนกเนตร เปรมปรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์	การบัญชี
75	ผศ.ดร.กรัณฐรัตน์ บุญช่วยธนาสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	สาธารณสุขศาสตร์
76	ผศ.ดร.กาญจนา บุญภักดิ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง	บริหารการศึกษา บริหาร อาชีวศึกษา
77	ผศ.ดร.เขมมาวีร์ รัชชชุชีพ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	รัฐประศาสนศาสตร์
78	ผศ.ดร.เจษฎา ความคั่นเคย	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ใน พระบรมราชูปถัมภ์	บริหารธุรกิจ (การจัดการ)
79	ผศ.ดร.ญาณกร วรากุลรักษ์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	บริหารธุรกิจ (การตลาด)
80	ผศ.ดร.ณัฐชุตตา วิจิตรจามรี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	นิเทศศาสตร์
81	ผศ.ดร.ณัฏพรรงค์ จัตูรัส	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	เทคโนโลยีสารสนเทศ
82	ผศ.ดร.ทรงพร หาญสันติ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	บริหารธุรกิจ (การตลาด)
83	ผศ.ดร.ธีรธนิษฐ์ ศิริโวหาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์	บริหารธุรกิจ (การจัดการ)
84	ผศ.ดร.นงลักษณ์ แสงมหาชัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	การเงิน บริหารธุรกิจ
85	ผศ.ดร.นเรศ สุรสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี
86	ผศ.ดร.นิภา พงศ์วิรัตน์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	การศึกษา
87	ผศ.ดร.บุญธรรม พรเจริญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	การบัญชี
88	ผศ.ดร.บุญเหลือ ใจมโน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ภาษาไทย ภาษาบาลี ภาษา สันสกฤต
89	ผศ.ดร.ประจวบ วานิชชัชวาล	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	วิศวกรรมคอมพิวเตอร์
90	ผศ.ดร.ปราโมทย์ ประจวบปัจจนิก	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	นิติศาสตร์
91	ผศ.ดร.ปิตินันต์ กร้ามาต	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	วิศวกรรมโยธา

ลำดับ	รายชื่อคณะกรรมการ (Peer review)	สังกัด	สาขาที่เชี่ยวชาญ
92	ผศ.ดร.ผกาพันธ์ ภูมิจิตร	มหาวิทยาลัยเกริก	การจัดหลักสูตรและการสอน
93	ผศ.ดร.ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	บริหารธุรกิจ (การตลาด)
94	ผศ.ดร.ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	มรดกศิลปวัฒนธรรม
95	ผศ.ดร.ภิญญาพัชญ์ นาคภิบาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	บริหารธุรกิจ (การตลาด)
96	ผศ.ดร.รุ่งภพ คงฤทธิระจัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	รัฐประศาสนศาสตร์
97	ผศ.ดร.ลักคณา วรศิลป์ชัย	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	บริหารธุรกิจ (การตลาด)
98	ผศ.ดร.วชิระ บุญยะเนตร	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	การบัญชี
99	ผศ.ดร.วันชัย ประเสริฐศรี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	การบัญชี
100	ผศ.ดร.วันสิริ ประเสริฐทรัพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	การบัญชี
101	ผศ.ดร.วารุณี อริยวิริยะนันท์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	วิศวกรรมวัสดุ
102	ผศ.ดร.วิทยา ชินบุตร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	รัฐศาสตร์
103	ผศ.ดร.วิภาวดี ทูปิยะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	บริหารธุรกิจ (การจัดการ)
104	ผศ.ดร.ศิริชัย ต่อสกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	วิศวกรรมอุตสาหการ
105	ผศ.ดร.ศุภฉัตร ศิริเอียร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	ระบบสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์
106	ผศ.ดร.สุนันท์ ศลโกสม	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ	การศึกษา
107	ผศ.ดร.สุพจน์ นิตย์สุวัฒน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อประสม การประมวลสัญญาณ
108	ผศ.ดร.สุภา ทองคง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	การบัญชี
109	ผศ.ดร.อมรา รัตตากร	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	บริหารธุรกิจ (การตลาด)
110	ผศ.ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	นิเทศศาสตร์
111	ผศ.ดร.อำพล นววงศ์เสถียร	วิทยาลัยเซนต์อีสท์บางกอก	บริหารธุรกิจ (การจัดการ)
112	ผศ.พ.ต.ท.มีชัย สีเจริญ	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ	ตำรวจศาสตร์ อาชญวิทยา นิติศาสตร์
113	ผศ.ภาณุ ประทุมพนรัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	วิศวกรรมกล
114	ผศ.เรวดี ศักดิ์ดุลยธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	เทคโนโลยีสารสนเทศ
115	ผศ.อุเทน ทองทิพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ
116	ผศ.ชาติชาย ร่มสนธิ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร	การท่องเที่ยว
117	ดร.กิตติวัฒน์ นิมเกิดผล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	วิศวกรรมคอมพิวเตอร์
118	ดร.กิตติศักดิ์ ลักษณะนา	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	การศึกษา
119	ดร.คมกริบ ธีรานูรักษ์	โรงเรียนธีรานูรักษ์	วิธีวิทยาการวิจัย
120	ดร.จงศิลป์ สุขุมจริยพงศ์	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	วิศวกรรมโยธา
121	ดร.ฉัตยาพร เสมอใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	บริหารธุรกิจ (การตลาด)

ลำดับ	รายชื่อคณะกรรมการ (Peer review)	สังกัด	สาขาที่เชี่ยวชาญ
122	ดร.ฉัตรพล มณีกุล	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	บริหารธุรกิจ โลจิสติกส์
123	ดร.เฉลิมชัย วิโรจน์วรรณ	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ	การศึกษา (พัฒนาหลักสูตร)
124	ดร.เฉลิมพร เย็นเยือก	มหาวิทยาลัยรังสิต	บริหารธุรกิจ (การจัดการ)
125	ดร.เฉลิมศักดิ์ เลิศวงศ์เสถียร	กระทรวงการคลัง	วิศวกรรมคอมพิวเตอร์
126	ดร.ชาญชัย ศรีสุวรรณ	กรมชลประทาน	วิศวกรรมเครื่องกล
127	ดร.ชุมพล มณฑาทิพย์กุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	โลจิสติกส์
128	ดร.ฐนนท์ศักดิ์ บวรนนท์กุล	มหาวิทยาลัยมหิดล	นิติศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์
129	ดร.ณกรณ์ อินทร์พุง	มหาวิทยาลัยบูรพา	โลจิสติกส์
130	ดร.ดวง บงกชเกตุสกุล	มหาวิทยาลัยธนบุรี	วิศวกรรมคอมพิวเตอร์และ วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์
131	ดร.ดวงพร พุทรวงศ์	วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง	สถิติ
132	ดร.ธนธัส ทัทมงคล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	การบัญชี
133	ดร.ธนส์นี เพียรตระกูล	มหาวิทยาลัยมหิดล	วิศวกรรมคอมพิวเตอร์
134	ดร.ธิปไตย โสถถาวรณ	วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก	วิจัย วัฒน และสถิติการศึกษา
135	ดร.นิทัศน์ บุญไพศาลสถิตย์	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น	ภาษาศาสตร์
136	ดร.ปฐมพร อินทรางกูร ณ อยุธยา	มหาวิทยาลัยธนบุรี	การจัดการศึกษา
137	ดร.ประภัสสร กิตติมนโรรม	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	บริหารธุรกิจ การบัญชี
138	ดร.ปัญญาพร ศรีชนาพันธ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา	การบัญชี
139	ดร.พงศ์ศรันย์ พลศรีเลิศ	นักวิชาการอิสระ	บริหารธุรกิจ (การตลาด)
140	ดร.พรชัย บุญบวรรัตนกุล	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	รัฐประศาสนศาสตร์
141	ดร.พรวิมล ชาญสุวรรณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	การบัญชี
142	ดร.พรพรรณ ประจักษ์เนตร	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	นิเทศศาสตร์
143	ดร.พฤศยน นินทนาวงศา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	การสื่อสารข้อมูล (Data Communication)
144	ดร.พิชิต รัชตพิบูลภพ	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	รัฐประศาสนศาสตร์
145	ดร.ไพฑูรย์ เจตธำรงชัย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	บริหารธุรกิจ (การตลาด)
146	ดร.ภัทราวดี มากมี	มหาวิทยาลัยบูรพา	วิจัยการศึกษา
147	ดร.มานพ ศรีตุลยโชติ	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	วิศวกรรมเครื่องกล
148	ดร.รณกฤต น้อยพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	บริหารธุรกิจ (การตลาด)
149	ดร.รัชพันธุ์ เขยจิตร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	เศรษฐศาสตร์
150	ดร.ละเอียด ศิลาน้อย	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	การท่องเที่ยว
151	ดร.ลักษณาวิดี บุญยะศิรินันท์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	บริหารธุรกิจ (การตลาด)

ลำดับ	รายชื่อคณะกรรมการ (Peer review)	สังกัด	สาขาที่เชี่ยวชาญ
152	ดร.วรวิทย์ เล้าหะเมทนี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา	การบัญชี
153	ดร.วราพร เอรารวรรณ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ประเมินผล
154	ดร.วัชรพงษ์ พนิตอำรง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	บริหารธุรกิจ
155	ดร.ศรัณย์ธร ศศิธาราแก้ว	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	นิเทศศาสตร์
156	ดร.ศิริรัตน์ พ่วงแสงสุข	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	การบัญชี
157	ดร.สนอง ทองปาน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	การศึกษา
158	ดร.สมศักดิ์ ตันตาศนี	มหาวิทยาลัยธนบุรี	บริหารธุรกิจ (การจัดการ)
159	ดร.สันติธร ภูริภักดี	มหาวิทยาลัยพะเยา	การท่องเที่ยว
160	ดร.สิงหะ ฉวีสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง	ระบบสารสนเทศ
161	ดร.สิรินธร สิ้นจินดาวงศ์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม	วิธีวิทยาการวิจัย
162	ดร.สุรินทร์ แห่งมงาม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	วิศวกรรมไฟฟ้า
163	ดร.เสกสรรค์ มานวิโรจน์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	สาธารณสุขศาสตร์
164	ดร.อธิวัฒน์เจีย วิวรรณกุล	มหาวิทยาลัยมหิดล	วิธีวิทยาการวิจัย
165	ดร.อังศรา ประเสริฐสิน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	วิธีวิทยาการวิจัย
166	ดร.อำนาจ เรืองวารี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	วิศวกรรมไฟฟ้า
167	ดร.อำนาจพล แจ้งเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	สารสนเทศคอมพิวเตอร์
168	ดร.อำนาจ บัวศิริ	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	พระพุทธศาสนา
169	น.ต.หญิง ดร.หฤทัย อาจปรุ	วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ	วิธีวิทยาการวิจัย
170	อ.พรสมิทธิ ฉายสมิทธิกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ
171	อ.พูลศักดิ์ พุ่มวิเศษ	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	สาธารณสุขศาสตร์
172	อ.ศิริพร อ่วมมีเพียร	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	เทคโนโลยีสารสนเทศ

กำหนดการประชุมวิชาการระดับชาติ เภยจมิตรวิชาการครั้งที่ 4
เรื่อง องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

Body of Knowledge for Sustainability Development

วันที่ 25 เมษายน 2557

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

วันศุกร์ที่ 25 เมษายน 2557

08.00 – 08.30 น. ลงทะเบียน

08.30 – 09.00 น. พิธีเปิดการประชุมวิชาการระดับชาติ เภยจมิตรวิชาการครั้งที่ 4
กล่าวรายงานโดย ดร.อนาวุฒิ ชูทรัพย์ ประธานคณะกรรมการดำเนินงาน
จัดการประชุม

กล่าวเปิดการประชุมโดย ดร. สุภัทร จำปาทอง

ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

09.00 – 10.00 น. บรรยายพิเศษ เรื่อง “นโยบายการพัฒนาอุดมศึกษาไทย การสร้างองค์ความรู้
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดย ดร. สุภัทร จำปาทอง
ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

10.00 – 10.30 น. รับประทานอาหารว่าง

10.30 – 12.00 น. นำเสนอผลงานวิชาการ ช่วงที่ 1

12.00 – 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน

13.00 – 16.30 น. นำเสนอผลงานวิชาการ ช่วงที่ 2

กำหนดการนำเสนอผลงานวิจัย "เบญจมิตรวิชาการ" ครั้งที่ 4 ปีการศึกษา 2556

กลุ่มวิชา ศิลปศาสตรมนุษย-สังคม กลุ่มที่ 1 ห้อง 4303 ชั้น 3 อาคาร 4

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้วิพากษ์ (เข้า) ดร.รัชพันธุ์ เขยจิตร

(บ่าย) ดร.รัชพันธุ์ เขยจิตร

ผู้ดำเนินการและกำกับรายการ 1. อ.นันทิการ์ จิตรรัมย์

2. อ.กมลัส ทองบุญมา

เวลา	ชื่อเรื่อง	ผู้นำเสนอ	หน้า
11.00-11.20	ละครโทรทัศน์ที่มีผลต่อพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงของเยาวชน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี	ธนวุฒิ เศรษฐฤทธิ	1019
11.25-11.45	สถานภาพของสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี	สิทธา อุนนิกชิต	1025
13.15-13.35	ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง วิทยาลัยเทคโนโลยีภูเก็ต ในมุมมองของประชาชน จังหวัดภูเก็ต	รณชัย คงกะพันธ์	1037
13.40-14.00	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขต เทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี	ฐิติมา โหล่ายอง	1050
14.05-14.25	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ : ศึกษา กรณีชุมชนหมู่บ้านชมเดือน 2 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร	สมบุญ คงเอียด	1064
14.40-15.00	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำ คลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี	พิพัฒน์ รุ่งกานต์วิวัฒน์	1074
15.05-15.25	การจัดการทรัพยากรป่าและน้ำอย่างสมดุล ผ่านความเชื่อเรื่องผี ชุนน้ำ: ภูมิปัญญาจากชุมชนตำบลมะเขือแจ้	ธนพล บุญปลุก	1081
15.30-15.50	ความคาดหวังและความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อ คุณลักษณะบัณฑิตคณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์	ภานนท์ คุ่มสุภา	1091
15.55-16.15	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อพิพิธภัณฑ์ จังหวัดนนทบุรี	กฤษฏิญา จิรทิวาธวัช	1099

กำหนดการนำเสนอผลงานวิจัย "เบญจมิตรวิชาการ" ครั้งที่ 4 ปีการศึกษา 2556

กลุ่มวิชา บริหารธุรกิจ กลุ่มที่ 4 ห้อง 1409 ชั้น 4 อาคาร 1

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้วิพากษ์

ผู้ดำเนินการและกำกับรายการ

ผู้ดำเนินการและกำกับรายการ

1. อ.ภานนท์ คุ่มสุภา

2. อ.สิทธา อุปนิชิต

ผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้วิพากษ์

(เข้า ดร.พรชัย บุญบรรรัตน์กุล

กลุ่มวิชา

ศิลปศาสตร์มนุษย-สังคม (2)

ห้อง 4306

ชั้น 3

อาคาร 4

(อาคาร ดร. กมล

ชูทรัพย์)

เวลา	ชื่อเรื่อง	ผู้นำเสนอ	หน้า
11.00-11.20	เจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรี	ไพสรณ์ สูงสมบัติ	1106
11.25-11.45	การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร	รัชชัย อินทะสุข	1117
11.50-12.10	แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มเครื่องปั้นดินเผา บ้านม่อนเขาแก้ว ตาบลพิชัย อําเภอเมือง จังหวัดลําปาง	จินตนา จันเรือน	1124

กำหนดการนำเสนอผลงานวิจัย "เบญจมิตรวิชาการ" ครั้งที่ 4 ปีการศึกษา 2556

กลุ่มวิชา ศิลปศาสตรมนุษย-สังคม กลุ่มที่ 3 ห้อง 4307 ชั้น 3 อาคาร 4

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้วิพากษ์ (เข้า) ดร.ภิญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย (เข้า) ดร.ภิญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย

ผู้ดำเนินการและกำกับรายการ 1. อ.ธัชชญาณ์ ทิมา 2. อ.เบญจมาศ สายหยุด

เวลา	ชื่อเรื่อง	ผู้นำเสนอ	หน้า
11.00-11.20	การเปรียบเทียบโครงสร้างระหว่างภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ	นเรศ สุรสิทธิ์	1132
11.25-11.45	การรับรู้และตีความหมายภาพถ่ายท่องเที่ยวในโปสการ์ดเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ของกลุ่มเยาวชน	ทัศนีย์ คำเกิงศักดิ์	1139
11.50-12.10	ข้อมูลพื้นฐานในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษา ชุมชนหมู่บ้านวัดเขา ตำบลโคกกลอย อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร	บุญพา คำวิเศษณ์	1147
13.15-13.35	การบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตร	พระมหา ธรรมมังคล เพชรดาวิวัฒน์เมธี	1156
13.40-14.00	การศึกษาการสร้างคาถาไทยในการประกอบพิธีกรรมประเพณีกำฟ้าของชาวพวนบ้านน้ำจั้น ตำบลเขาสามยอต อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี	บังอร โกศลปริญญาพันธ์	1168
14.05-14.25	การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในเขตสายใหม่ กรุงเทพมหานคร	พรณรงค์ สิงห์สำราญ	1176
14.40-15.00	การดำรงอัตลักษณ์ชาวจีนเจนนอเรนซ์ในย่านไชน่าทาวน์เยาวราช	सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล	1183
15.05-15.25	ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์	เสาวนารภ เล็กเลอสินธุ์	1192
15.30-15.50	ความคิดเห็นของบัณฑิตต่อหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยราชพฤกษ์	จุฑาภรณ์ คงรักษ์กวิน ปรเมศวร์ ศิริรักษ์	1201
15.55-16.15	ป้ายชื่อธุรกิจการค้าในย่านบางลำพู: การวิเคราะห์ตามแนวภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์	กฤตพล วังภูสิต	1210

กำหนดการนำเสนอผลงานวิจัย "เบญจมิตรวิชาการ" ครั้งที่ 4 ปีการศึกษา 2556

กลุ่มวิชา ศิลปศาสตรมนุษย-สังคม กลุ่มที่ 4 ห้อง 4309 ชั้น 3 อาคาร 4

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้วิพากษ์ (เข้า) ดร.พิชิต รัชตพิบูลภพ

(ป่วย) ดร.พิชิต รัชตพิบูลภพ

ผู้ดำเนินการและกำกับรายการ 1. อ.จุฑาภรณ์ คงรักษ์กวิน

2. อ.ธรรมกิตต์ ขวัญเกื้อ

เวลา	ชื่อเรื่อง	ผู้นำเสนอ	หน้า
11.00-11.20	ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ ของ กองกำกับ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง	สมชาย ชัยจันทร์	1223
11.25-11.45	มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการร่วมกัน ฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์	ทวีป ศรีน่วม	1232
11.50-12.10	ความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวจีนในการใช้เอกสารข้อควร ทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากร ที่เป็นภาษาจีนจากภาควิชา ภาษาจีนธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น	GU MENG YU	1241
13.15-13.35	มาตรการในการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินประเภทสาธารณ ประโยชน์แก่ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เหมาะสม	สัจจวัฒน์ เรืองกาญจน์กุล	1252
13.40-14.00	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงใน การชุมนุมของประชาชน	รุจินันท์ วาชีวัฒนารัตน์	1262
14.05-14.25	แนวโน้มการก่อการร้าย ศึกษาเฉพาะ: กรณีการก่อการร้ายที่ใช้ นิวเคลียร์และมาตรการทางกฎหมาย	ชนนิกานต์ ณ พิกุล	1272
14.40-15.00	กระบวนการความรับผิดชอบต่อสังคมของหน่วยงานภาครัฐ กรณีศึกษาโครงการ "กองบิน 46 ชุมชนสีเขียว"	วีรชน นรานุต	1283
15.05-15.25	ความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียน ราษฎร กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัด ปทุมธานี	อักษรารักษ์ ฐิตาศรีโรจน์	1291
15.30-15.50	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วน ตำบลลำดวน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์	ประเสริฐ การเกษ	1302
15.55-16.15	คุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านในความหวังของประชาชน กรณีศึกษาในเขตตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี	ปิยวงศ์ โทมมอญ	1309

ละครโทรทัศน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลียนแบบของเยาวชน
ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

The Affect of Television Play to Intimate Behavior of Teenager
in Pathumthani Province Area

ธนวุฒิ เศรษฐฤทธิ์ *

Tanawut Sekorranrit

* คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาละครโทรทัศน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลียนแบบ และเพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการเลียนแบบของเยาวชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่าเป็นเยาวชนเพศหญิง มีอายุระหว่าง 15 – 19 ปี กำลังศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี ทั้งนี้ยังพบว่าเยาวชนอาศัยอยู่กับครอบครัว และอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาล ส่วนผลการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการเลียนแบบละครโทรทัศน์ พบว่า เยาวชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลียนแบบลักษณะนิสัยตามละครโทรทัศน์อยู่ในระดับปานกลาง การเลียนแบบพฤติกรรมละครโทรทัศน์เท่ากับ 3.24 ส่วนในเรื่องการแต่งกายเลียนแบบศิลปินนักแสดงละครโทรทัศน์เท่ากับ 2.98 และมีความคิดเห็นในเรื่อง บทสนทนาที่นักแสดงละครโทรทัศน์ใช้ในละครโทรทัศน์เท่ากับ 3.18

คำสำคัญ: ละครโทรทัศน์ การเลียนแบบ

Abstract

The objectives of this research is to study the effect of Television play on intimate behaviors and study the pattern of intimate behavior of teenager in central of Phatumthani province. subject sample of 200 peoples, analyze by random selection process using frequency, mean and standard deviation. Result from the research show that most of subject sample are female teenager age between 15-19 years old, during study in bachelor degree and stay in rural area with their family. For the result on intimate behaviors. We found that teenager in Phatumthani area have medium range of feedback. The score of intimate behavior of copy Television play roles is 3.24. For copy of their apparel from television play score 2.98. Also score 3.18 for brought impolite conversation from television play for using in daily life.

Keyword: Television, intimate behaviors

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันละครโทรทัศน์ได้มีอิทธิพลและมีบทบาทที่เกี่ยวข้องต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก ทั้งยังมีการแทรกซึมเข้าไปทุกสถาบันของสังคมไม่ว่าจะเป็นการเมือง การศึกษา วัฒนธรรม และสถาบันครอบครัว (กาญจนา แก้วเทพ,

2545) ซึ่งจะเห็นได้ว่าละครโทรทัศน์ได้ส่งผลกระทบต่อทุกสถาบันไม่ทางตรงเสียทีเดียว แต่จะมีผลกระทบทางอ้อม เช่น การนำข้อมูลข่าวสารที่เป็นอันตรายแฝงไปกับทำให้ความบันเทิงผ่านละครโทรทัศน์ ผสมกับเทคโนโลยีที่สามารถทำให้เราเข้าถึงได้ง่ายขึ้น สามารถติดตามและรับชมละครโทรทัศน์ได้ทุกที่มีเทคโนโลยีเข้าถึง การได้รับชมหรือการเสพข้อมูลข่าวสารเพียงทางเดียวทำให้เกิดการเข้าใจที่ผิด อีกทั้งมีการใช้ช่องทางการแสวงหาผลกำไรทางธุรกิจทางการค้าผ่านสื่อละครโทรทัศน์โดยไม่ได้ตระหนักถึงผลกระทบกับผู้รับชม

เยาวชนเป็นวัยที่มีการพัฒนาต่าง ๆ ในชีวิตมากมาย และเป็นช่วงที่สำคัญของชีวิตช่วงหนึ่งที่สำคัญ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กและกำลังก้าวเข้าสู่ผู้ใหญ่ ในส่วนนี้จะมีการพัฒนาการค่อนข้างรวดเร็วทั้งทางด้านสภาพร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสถานภาพทางสังคม กล่าวคือ ร่างกายเจริญเติบโตเข้าสู่สุ่วฒิมภาวะทางเพศ มีอารมณ์แปรปรวนอ่อนไหวง่าย มีปัญหาในด้านการปรับตัว สมองเจริญเติบโตเต็มที่มีความสามารถในการคิดหาเหตุผลในเชิงนามธรรมได้เท่าผู้ใหญ่ แต่ยังคงต้องประสบการณ์ในชีวิต (พรพิมล เจียมนาครินทร์, 2539)

ปัญหาที่พบเห็น เยาวชนส่วนใหญ่รับชมละครโทรทัศน์เพียงลำพัง โดยไม่มีผู้ให้คำชี้แนะ หรือคอยบอกกล่าว การแสดงออกทางพฤติกรรมของตัวละคร โดยทั่วไปละครโทรทัศน์มักจะมีการแฝงคติ แง่คิดให้กับผู้รับชม แต่เยาวชนไม่สามารถเข้าใจเรื่องราวได้ทั้งหมด ไม่สามารถตีบททวนการกระทำจากการรับชมละครโทรทัศน์ได้ทันท่วงที จึงมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง (ปัทมาภรณ์ สุขสมโชค, 2551; สมฤทัย กล่อมน้อย, 2547; สุภาวิณี บัวบาน, 2549) เนื่องจากสื่อโทรทัศน์นำเสนอที่เสี่ยงกับการที่เยาวชนอาจนำพฤติกรรมเหล่านั้นมาเลียนแบบได้ กล่าวคือละครโทรทัศน์มีเนื้อหาที่รุนแรง ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบหลัก คือ การแสดงออกทางพฤติกรรมก้าวร้าว การผ่อนคลายความก้าวร้าว ความรู้สึกชินชาต่อความก้าวร้าว ความกลัวความก้าวร้าวรุนแรง นอกจากนี้ยังพบพฤติกรรมการเลียนแบบด้านการแต่งตัว การพูดจา แสดงการชู้สาว และแสดงผลลัพธ์จากการทำร้าย เมื่อเยาวชนได้รับสารเหล่านี้ โดยปราศจากผู้ให้คำชี้แนะที่ถูกต้อง อาจเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ การเลียนแบบ ความหวาดระแวงจนไม่ไว้วางใจใครและเกิดความชินชาต่อความรุนแรงขึ้นได้ในที่สุด

นักแสดงละครโทรทัศน์ผู้ที่ได้รับสวมบทบาทการแสดงเพื่อถ่ายทอดจากเรื่องราวบทประพันธ์นับเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นเลียนแบบพฤติกรรมเป็นอย่างมาก (เนตรนภา อินทโชติ, 2551) ยิ่งนักแสดงละครโทรทัศน์ตีบทได้แตกกระจุย คนก็ยิ่งพากันชอบมากขึ้น พยายามที่จะดูพฤติกรรมของนักแสดงละครโทรทัศน์ จึงทำให้วัยรุ่นคิดว่าการเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักแสดงละครโทรทัศน์บุคคลนั้นเหมือนกับว่าตนเองได้รับการชื่นชมจากสังคมเช่นเดียวกัน จึงทำให้นักแสดงละครโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมาก และสื่อเองก็มีบทบาทในการชักนำเรื่องราวต่าง ๆ ของนักแสดงละครโทรทัศน์บุคคลนั้นมาถ่ายทอดได้เกือบทุกเวลา เช่น กรณีข่าวที่นักแสดงละครโทรทัศน์มีบุตรกับนักแสดงละครโทรทัศน์ที่เล่นละครด้วยกันโดยที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน นับเป็นอีกพฤติกรรมหนึ่งที่วัยรุ่นจะเลียนแบบได้ เพราะคิดว่านักแสดงละครโทรทัศน์ทำได้และไม่ได้เสียหายอะไร อีกทั้งสังคมยังสามารถยอมรับและให้อภัยได้เสมอ ไม่มีกฎ ข้อบังคับสำหรับนักแสดงละครโทรทัศน์ต่อการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาละครโทรทัศน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมเลียนแบบของเยาวชน โดยได้เลือกศึกษาเฉพาะเยาวชนที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เพื่อต้องการศึกษาบทบาทและกระบวนการรับรู้ของเยาวชนที่สามารถถ่ายทอดพฤติกรรมเลียนแบบของเยาวชนไทยได้ทางหนึ่ง และในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีความหลากหลายทางด้านฐานะ ความเป็นอยู่ทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมการเลียนแบบที่แตกต่างกัน เช่น มีความมั่นใจ เชื่อมั่นในตนเองสูง ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของเยาวชนได้ค่อนข้างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาละครโทรทัศน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลียนแบบของเยาวชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลียนแบบของเยาวชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เยาวชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ประกอบไปด้วย 12 ตำบล คือ ตำบลบ้านใหม่ บ้านกลาง บ้านฉาง บ้านกระแซง บางชะแยง บางคูวัด บางหลวง บางเตือ บางพูด บางพูน สวนพริกไทย และตำบลหลักหก ซึ่งกลุ่มเยาวชนที่ศึกษามีอายุระหว่าง 10 – 24 ปี มีจำนวนทั้งหมด 28,219 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 395 คน แต่เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องของกลุ่มตัวอย่าง คือเยาวชนที่ยินยอมเข้าร่วมในการวิจัยอยู่ในระหว่างการปิดเทอม จึงได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 200 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเยาวชน เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของเยาวชน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ค่าใช้จ่าย (ไม่รวมค่าหอพัก) อาศัยอยู่กับ เขตที่อยู่อาศัยและอาชีพของผู้ปกครอง)

ตอนที่ 2 การรับชมละครโทรทัศน์ เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับชมละครโทรทัศน์ ประกอบด้วย รับชมละครหรือไม่ สถานะละครโทรทัศน์ที่รับชม ช่วงเวลาการรับชม ความถี่ในการรับชม และการสนทนาร่วมกับผู้รับชม

ตอนที่ 3 เนื้อหาละครโทรทัศน์ที่รับชมเป็นคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของละครโทรทัศน์ ประกอบด้วย ประเภทละครที่รับชม เหตุผลในการเลือกรับชมปัจจัยที่เลือกรับชม และสิ่งที่ได้จากการรับชม

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการเลียนแบบนักแสดงละครโทรทัศน์ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลียนแบบนักแสดงละครโทรทัศน์ ประกอบด้วย การเลียนแบบลักษณะนิสัย การแต่งกาย การใช้สินค้าตามนักแสดงละครโทรทัศน์ เป็นต้น

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. การตรวจสอบความตรง (Validity) นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและมีความเชี่ยวชาญ เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบภาษา โครงสร้าง ข้อคำถาม และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2. การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจริง แต่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง (Pre-test) จำนวน 30 ชุด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นี้มาหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ โดยใช้วิธีการประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .874

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจแบบสอบถามและคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์เท่านั้น เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลสำหรับสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าความถี่ และร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเยาวชน

คุณลักษณะทางประชากรของเยาวชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเยาวชนเพศหญิงมากกว่าเยาวชนเพศชาย (ร้อยละ 52.50) ซึ่งมีอายุระหว่าง (15 – 19 ปี) (ร้อยละ 47.50) ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรี (ร้อยละ 57.50) ในส่วนค่าใช้จ่าย (ไม่รวมค่าหอพัก) มีค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 1,000 – 3,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 32.50) นอกจากนี้พบว่าเยาวชนอาศัยอยู่กับครอบครัว (ร้อยละ 40.00) และส่วนใหญ่เยาวชนอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล (ร้อยละ 63.50)

ตอนที่ 2 การรับชมละครโทรทัศน์

การรับชมละครโทรทัศน์ของเยาวชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานีพบว่าส่วนใหญ่เยาวชนนิยมรับชมละคร (ร้อยละ 93.00) สถานีละครโทรทัศน์ที่เยาวชนสนใจในการรับชมละครโทรทัศน์ คือ รายการของสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 3 (ร้อยละ 52.00) ช่วงเวลาที่เยาวชนให้ความสนใจในการรับชมเป็นช่วงค่ำเวลา ตั้งแต่ 18.01 – 22.00 น. (ร้อยละ 59.00) และระหว่างการรับชมละครโทรทัศน์เยาวชนสนทนาร่วมกับผู้รับชม (ร้อยละ 52.50)

ตอนที่ 3 เนื้อหาละครโทรทัศน์ที่รับชม

เนื้อหาละครโทรทัศน์ของเยาวชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานีพบว่า เยาวชนให้ความสนใจต่อการรับชมละครโทรทัศน์ประเภทโศกนาฏกรรมของความรัก (ร้อยละ 42.50) ส่วนเหตุผลที่เยาวชนให้ความสนใจในการเลือกรับชม คือติดตามชมละครโทรทัศน์ตามเพื่อน (ร้อยละ 56.00) เนื้อหาของละครโทรทัศน์เป็นเหตุผลหลักของเยาวชนเลือกรับชมละครโทรทัศน์ (ร้อยละ 56.00) และสิ่งที่ได้จากรับชมคือการช่วยผ่อนคลายความเครียดได้ (ร้อยละ 69.50)

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการเลียนแบบนักแสดงละครโทรทัศน์

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการเลียนแบบนักแสดงละครโทรทัศน์ของเยาวชน

ข้อที่	พฤติกรรมการเลียนแบบละครโทรทัศน์	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ชอบเลียนแบบลักษณะนิสัยตามละครโทรทัศน์	3.24	1.08	ปานกลาง
2	ชอบการแต่งกายเลียนแบบละครโทรทัศน์	2.98	1.07	ปานกลาง
3	บทสนทนาที่นักแสดงละครโทรทัศน์ใช้ในละครโทรทัศน์มีความหยาบคายและท่านได้นำคำเหล่านั้นมาใช้ในชีวิตประจำวันด้วย	3.18	1.12	ปานกลาง
4	คิดจะเลียนแบบตามละครโทรทัศน์ในฉากการทำร้ายร่างกายหรือฉากต่อสู้เพื่อให้เห็นว่าเป็นผู้เข้มแข็ง	3.81	1.11	น้อย
5	เมื่อโมโหหรืออารมณ์ไม่ดีจะทำลาย ขว้างปาสิ่งของเหมือนตามที่ท่านได้เห็นจากละครโทรทัศน์	3.98	1.10	น้อย

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	พฤติกรรมการเล่นแบบละครโทรทัศน์	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
6	เมื่อเห็นนักแสดงละครโทรทัศน์เที่ยวสถานบันเทิงตอนกลางคืนทำให้ท่านอยากลองไปเที่ยวดูบ้าง	3.73	1.09	น้อย
7	หากนักแสดงละครโทรทัศน์ใช้ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าใด จะซื้อสินค้าชนิดนั้นมาใช้ตามทันที	3.63	1.13	น้อย
8	เมื่อเห็นนักแสดงละครโทรทัศน์ใช้สินค้าที่มีราคาแพง และใช้ของฟุ่มเฟือย ทำให้อยากเลียนแบบตามนั้นบ้าง	3.73	1.10	น้อย
9	ได้เห็นพฤติกรรมการเล่นของนักแสดงตัวละครโทรทัศน์ท่านคิดจะเลียนแบบดูบ้าง	4.09	1.18	น้อย
10	เห็นพฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ของนักแสดงละครโทรทัศน์ทำให้อยากจะทำตามบ้าง	4.03	1.13	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม		3.63	0.86	น้อย

จากตารางที่ 1 พบว่าพฤติกรรมการเล่นแบบนักแสดงละครโทรทัศน์ของเยาวชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 โดยสามารถจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

1. เยาวชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับความคิดเห็นในเรื่องการเล่นแบบลักษณะนิสัยตามนักแสดงละครโทรทัศน์ ($\bar{X}=3.24$) การแต่งกายเลียนแบบศิลปินนักแสดงละครโทรทัศน์ ($\bar{X}=2.98$) บทสนทนาที่นักแสดงละครโทรทัศน์ใช้ในละครโทรทัศน์มีความหยาดคายและท่านได้นำคำเหล่านั้นมาใช้ในชีวิตประจำวันด้วย ($\bar{X}=3.18$) อธิบายได้ว่า เยาวชนมีความสนใจต่อการรับชมละครโทรทัศน์หรือติดตามเป็นปกติเกือบทุกวัน จึงเกิดการซึมซับลักษณะนิสัยของนักแสดงละครโทรทัศน์ และเห็นว่าสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ไม่ใช่เรื่องที่เสียหาย นอกจากนี้สื่อต่าง ๆ มักจะเสนอข่าวเกี่ยวกับนักแสดงละครโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมในขณะนั้น รวมถึงนักแสดงที่มีข่าวฉาวหรือเสียหายมากกว่าข่าวในด้านอื่น ๆ

2. เยาวชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ระดับความคิดเห็นในเรื่องการคิดจะเลียนแบบตามนักแสดงละครโทรทัศน์ในฉากการทำร้ายร่างกายหรือฉากต่อสู้เพื่อให้เห็นว่าเป็นผู้เข้มแข็ง ($\bar{X}=3.81$) เมื่อโมโหหรืออารมณ์ไม่ดีจะทำลาย ขว้างปาสิ่งของเหมือนตามที่ท่านได้เห็นจากนักแสดงละครโทรทัศน์ ($\bar{X}=3.98$) เมื่อเห็นนักแสดงตัวละครโทรทัศน์เที่ยวสถานบันเทิงตอนกลางคืนทำให้ท่านอยากลองไปเที่ยวดูบ้าง ($\bar{X}=3.73$) หากนักแสดงตัวละครโทรทัศน์ใช้ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าใด จะซื้อสินค้าชนิดนั้นมาใช้ตามทันที ($\bar{X}=3.63$) เมื่อเห็นนักแสดงตัวละครโทรทัศน์ใช้สินค้าที่มีราคาแพง และใช้ของฟุ่มเฟือย ทำให้อยากเลียนแบบตามนั้นบ้าง ($\bar{X}=3.73$) ถ้าเห็นพฤติกรรมการเล่นของนักแสดงตัวละครโทรทัศน์ท่านคิดจะเลียนแบบดูบ้าง ($\bar{X}=4.09$) พฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ของนักแสดงละครโทรทัศน์ทำให้อยากจะทำตามบ้าง ($\bar{X}=4.03$) จึงกล่าวได้ว่าเยาวชนที่มีพฤติกรรมการเล่นแบบดังกล่าว เพราะว่าเยาวชนอาศัยอยู่กับครอบครัวซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการเลือกรับชมละครโทรทัศน์ อีกทั้งยังมีการสนทนาแลกเปลี่ยนระหว่างการรับชมละครโทรทัศน์จึงมีผลต่อการตัดสินใจการเล่นแบบพฤติกรรมตามนักแสดงละครโทรทัศน์จึงทำให้มีระดับความคิดเห็นค่อนข้างน้อย

สรุป

1. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเล่นแบบของเยาวชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการเล่นแบบของเยาวชนผ่านสื่อละครโทรทัศน์มีแนวโน้มการเล่นแบบเพิ่มมากขึ้น เช่น การติดตามละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อหารุนแรง การนำถ้อยคำหยาบคายมาใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงพฤติกรรมเล่นแบบการแต่งตัว พฤติกรรมการแสดงออกทางสีหน้า การควบคุมอารมณ์ การแสดงความคิดเห็นที่เป็นไปในทางลบค่อนข้างมาก เนื่องจากเยาวชนมีการไตร่ตรองยังไม่รอบคอบ ขาดผู้ให้ความรู้ความเข้าใจต่อพฤติกรรมจากละครโทรทัศน์อย่างใกล้ชิด จึงทำให้ตัดสินใจความถูกต้องด้วยตนเอง เลือกลงโทษในสิ่งที่คิดว่าเหมาะสมกับตัวเรามากที่สุดเท่านั้น

2. ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในการวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบของการสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งของผู้ส่งสารและผู้รับสาร รวมทั้งศึกษาหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง อาทิ ผู้จัดละครโทรทัศน์ ผู้ประพันธ์บทละคร และนักแสดงละครโทรทัศน์ เป็นต้น เพื่อจะได้เห็นภาพที่กว้างขึ้น ทำให้ทราบถึงประเด็นที่ท้าทายต่อการพัฒนาสื่อ ละครโทรทัศน์ และการแก้ปัญหาของเยาวชนที่ต้องรวมถึงการศึกษาวัยรุ่นของต่างประเทศที่ใช้ละครโทรทัศน์เป็นส่วนผลักดันไปสู่การเป็นผู้ทรงอิทธิพลทางด้านละครโทรทัศน์

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2545). **สื่อบันเทิง: อำนาจแห่งความไร้สาระ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์.
- เนตรนภา อินทโชติ. (2551). **ละครเกาหลีทางโทรทัศน์กับทัศนคติและพฤติกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปัทมาภรณ์ สุขสมโชค. (2551). **ละครโทรทัศน์ที่มีผลต่อการเลียนแบบของเด็กวัยรุ่นตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรพิมล เจียมนาครินทร์. (2539). **พัฒนาการวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ต้นอ่อนแถมมี.
- สมฤทัย กล่อมน้อย. (2547). **พฤติกรรมการเล่นแบบและการเลียนแบบสื่อละครโทรทัศน์หลังข่าวภาคค่ำช่อง 7 สีของกลุ่มวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภาวิณี บัวบาน. (2549). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นแบบตาราและนักร้องของวัยรุ่น**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis**. New York: Harper & Row.

สถานภาพของสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี
The Status of Local Mass Media in Nonthaburi Province

ลิตธา อุปนิกขิต*
Siddha Upanigkit

* อาจารย์ประจำ คณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจจำนวนและบริบทของสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรีศึกษาสถานภาพและวิธีการดำเนินงานของสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรีและศึกษารูปแบบการนำเสนอของสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรีโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานสื่อมวลชนท้องถิ่นประเภทวิทยุชุมชนโทรทัศน์ท้องถิ่นและหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่า

1. วิทยุชุมชนในจังหวัดมีจำนวนมากตั้งสถานีกระจายอยู่ทุกอำเภอเป็นสมาชิกทั้งในสมาคมนักวิทยุกระจายเสียงนนทบุรีชมรมสื่อสร้างสรรค์ไทยและที่เป็นอิสระมีสถานภาพเป็นวิทยุธุรกิจเป็นส่วนมากเป็นสื่อกลางระหว่างภาครัฐและส่วนราชการระดับท้องถิ่นกับประชาชนมีรูปแบบการนำเสนอเพื่อให้ชุมชนทราบข้อมูลจากภาครัฐและราชการท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข่าวสารและดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

2. โทรทัศน์ท้องถิ่นในจังหวัดมีจำนวนน้อยซึ่งสำรวจได้ 1 สถานีตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองนนทบุรีมีสถานภาพเป็นกระบอกเสียงให้ประชาชนให้ความบันเทิงและส่งเสริมการขายสินค้าของผู้บริหารขณะเดียวกันรูปแบบรายการมีลักษณะเป็นการวิเคราะห์ข่าวทางการเมืองเนื่องจากผู้บริหารสถานียอมรับการเลือกข้างทางการเมืองอย่างชัดเจน

3. หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมี 3 สำนักแยกกระจายตามอำเภอต่าง ๆ สถานภาพเป็นสื่อกลางระหว่างส่วนราชการระดับท้องถิ่นกับประชาชนมีรายได้จากการโฆษณาและผู้สนับสนุนเผยแพร่โดยการแจกจ่ายไปตามสถานที่ราชการทั่วจังหวัดนนทบุรีแต่ละสำนักมีบุคคลดูแลเพียงไม่กี่คนมีรูปแบบการนำเสนอเป็นข่าวสารในด้านบวกเป็นส่วนมากแต่ก็มีรูปแบบที่แตกต่างกันทั้ง 3 สำนักเช่นเปิดโอกาสให้ประชาชนส่งบทความผ่านหนังสือพิมพ์นำเสนอในลักษณะภาพข่าวเพื่อการประชาสัมพันธ์และมีบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของนักรการเมืองท้องถิ่นข้าราชการหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด

คำสำคัญ: สื่อมวลชนท้องถิ่น วิทยุชุมชน โทรทัศน์ท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

Abstract

This research aims 1. to research about numbers and contexts of the Nonthaburi's local media 2. to study about current status and working procedures of the Nonthaburi's local media and 3. to study the presentation patterns of the Nonthaburi's local media. This research uses the in-depth interviews to collect the qualitative data by interviewing the local radio station, the local television station, and the local newspaper's CEOs.

And those are research findings

1. A number of local provincial radio stations are located in every district and they are members of two associations names the Nonthaburi Radio Broadcast Association and the members of Thailand Creative Media Society. They are also independent and most of them are business radio station. They are also the intermediate between the government sector and the local community. Their contents focus on the acknowledgement of local citizens regarding the government information both central and local agencies. They also provide opportunity local communities add to arrange activities with local communities.

2. Only one local television station located in Muang Nonthaburi District for the local to participate in variety of local communities. This television station broadcasts entertainment shows and promotes the CEO's products. Also this television station broadcasts political issues criticism because CEO is the partisan of one political party.

3. Three local newspapers located in different districts. They are the intermediary between local government organizations and the local communities. Their income rely on advertisements and sponsorships. They distribute their newspapers to official places throughout Nonthaburi Province. There are a few numbers of staff in each local newspapers. Also the contents are quite positive. Every media has different presentation techniques, for example, to provide opportunities to readers to submit an article, to present photos in order to have the public relation, and to play a role in local politics by checking functions of local politicians and provincial officers.

Keyword: Local mass media, Community radio station, Local television station, Local newspaper

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเผยแพร่ข่าวสาร ความคิดและทัศนคติ ไปสู่ผู้รับจำนวนมากในสภาพพื้นที่ต่าง ๆ นั้น นอกจากเทคโนโลยีที่ทันสมัยแล้ว ยังต้องอาศัยสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อมวลชนท้องถิ่นที่สามารถเจาะลึกชุมชนได้รอบด้าน สามารถนำเสนอข่าวสารได้ถูกเป้าหรือตรงประเด็นกับความต้องการของผู้รับสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมชนบทที่มีความห่างไกลและขาดภาวะการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาทางการเมืองและสังคม

สื่อมวลชนท้องถิ่น (Local mass media) หมายถึง สื่อที่เผยแพร่ไปยังกลุ่มคนส่วนใหญ่ในสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ เป็นสื่อที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่ในท้องถิ่น โดยมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ประจำจังหวัด วิทยุประจำจังหวัด วิทยุชุมชน หรือบางสื่อต้องมีการลงทุนที่ค่อนข้างสูง เช่น โทรทัศน์ท้องถิ่น เคเบิลท้องถิ่น ฯลฯ (เสถียร เขยประทับ, 2538)

สื่อมวลชนท้องถิ่นมีส่วนที่จะกระตุ้นให้เกิดความสนใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน อีกทั้งเชื่อมโยงความเข้าใจระหว่างระหว่างภาครัฐและชุมชนให้ดียิ่งขึ้น สื่อมวลชนท้องถิ่นจึงถือเป็นพลังทางสังคมอันสำคัญที่มีบทบาทสามารถพลิกโฉมหน้าหรือเร่งเร้าให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและยังเป็นตัวแทนประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงานส่วนท้องถิ่นได้อย่างใกล้ชิดดีกว่าสื่อมวลชนทุกแขนงที่มีศูนย์กลางจากกรุงเทพมหานคร (เสถียร เขยประทับ, 2538)

นอกจากนี้ สื่อมวลชนท้องถิ่นจำเป็นต้องเล่นบทบาทเป็นช่องทางถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารทั้งหมดให้ประชาชนได้รู้จักการวางแผนของรัฐ เพื่อให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ของ พ.ร.บ. ข่าวสารของทางราชการปี 2540 ที่ว่า “รัฐรู้อะไร ประชาชนรู้เรื่องนั้นด้วย” นอกจากนี้ยังต้องทำหน้าที่เป็นช่องทางรับฟังเสียงสะท้อนของประชาชน กล่าวคือ มีรายการวิทยุหรือบทความทางหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นมากยิ่งขึ้นและสื่อมวลชนเองจะต้องมีบทบาทในการสร้าง ตลาดเสรีทางความคิด และสำคัญคือการเคารพความคิดของประชาชน นอกจากนี้สื่อมวลชนท้องถิ่นยังต้องเป็นกลไกในการเร่งกระบวนการแสดงความคิดเห็น รับฟัง ข้อเสนอแนะและติดตามผลกระทบการตัดสินใจ และเป็นช่องทางรวบรวมความต้องการรวมทั้งวิถีแก้ไขปัญหาของประชาชน นำเสนอไปยังหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง (พิศิษฐ์ ขวาลาธวัช, 2542)

ในส่วนของสื่อมวลชนท้องถิ่นของจังหวัดนนทบุรีนั้น แม้จะเป็นปริมาณของกรุงเทพมหานครจนบางคนอาจจะคิดว่าเป็นส่วนหนึ่งของกรุงเทพมหานคร แต่จากการสืบค้นในเว็บไซต์ของประชาสัมพันธ์จังหวัดนนทบุรีพบว่า จังหวัดนนทบุรีก็มีสื่อมวลชนท้องถิ่นได้แก่ มีวิทยุชุมชนประมาณ 49 สถานี หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น 7 ฉบับ เคเบิลทีวี 3 ช่อง และวารสารรายปี 1 รายการ รวมทั้งหมดประมาณ 70 รายการ ซึ่งมีจำนวนไม่น้อย (<http://pr.prd.go.th/nonthaburi>) ดังนั้นการศึกษาในเรื่อง สถานภาพของสื่อมวลชนจังหวัดนนทบุรีจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่า สื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดที่ถือว่า เป็นปริมาณของกรุงเทพฯ จะมีลักษณะเป็นอย่างไร มีสภาพการทำงานหรือสถานภาพเป็นอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาหรือใช้ประโยชน์ในการให้ข้อมูลข่าวสารให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจจำนวนและบริบทของสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาสถานภาพและวิธิตำเนินงานของสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษารูปแบบการนำเสนอของสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ทำการวิจัยในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์อิงโครงสร้างปานกลาง (Moderated Scheduled Interview) ในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารหน่วยงานสื่อมวลชนท้องถิ่น ผู้วิจัยทำการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารหน่วยงานสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรีแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารหน่วยงาน คณะกรรมการ หรือตัวแทนที่ดำเนินกิจการให้กับหน่วยงานสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี การวิจัยครั้งนี้จึงจัดให้เป็นผู้บริหารหน่วยงานสื่อมวลชนท้องถิ่น 1 คน แทนกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหน่วยงานสื่อมวลชนท้องถิ่น 1 ประเภท ส่วนเกณฑ์การเลือกผู้บริหารหน่วยงานสื่อมวลชนท้องถิ่น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากคุณสมบัติของหน่วยงานสื่อมวลชนท้องถิ่น ได้แก่ ความเก่าแก่ของหน่วยงาน ชื่อเสียงของหน่วยงาน และความแพร่หลายของสื่อ จากหลักเกณฑ์ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้สุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างจากสื่อมวลชนท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ ได้แก่ 1. วิทยุชุมชน จำนวน 5 ตัวอย่าง 2. โทรทัศน์ท้องถิ่น จำนวน 1 ตัวอย่าง และ 3. หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จำนวน 3 ตัวอย่าง

ผลการวิจัย

จำนวนและบริบทของสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ในส่วนของวิทยุชุมชน จำนวนของวิทยุชุมชน ในจังหวัดมี 27 สถานี แบ่งเป็น 2 เครือข่าย ได้แก่ “สมาคมนักวิทยุกระจายเสียงนนทบุรี” 13 สถานี และ “ชมรมสื่อสร้างสรรค์ไทย” 14 สถานี แต่ละเครือข่ายมีรายนามสถานีและแบ่งตามบริบทที่ตั้งแยกตามอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนนทบุรี มี 8 สถานี ได้แก่ “ดี เรดิโอ” (สังกัดสมาคมฯ) “แฟมิลีเรดิโอ” “นนทบุรี” “บางศรีเมืองเรดิโอ” “Radio 9” “Click FM” “นนทบุรีสัมพันธ์” และ “Zoom Radio” (สังกัดชมรมฯ) อำเภอปากเกร็ด มี 3 สถานี ได้แก่ “ไอซ์เอฟเอ็ม เกาะเกร็ด” “สันติภาพท่าอิฐ” (สังกัดสมาคมฯ) และ “ปากเกร็ด” (สังกัดชมรมฯ) อำเภอบางบัวทอง มี 7 สถานี ได้แก่ “ตลาดบางบัวทอง” “สมบัติซีดีเรดิโอ” “ประชาชนคนเมืองนนท์” “คนเคียงกัน” “สมบัติบุรีแฮปปี้เรดิโอ” (สังกัดสมาคมฯ) “บางบัวทอง” และ “มวลชนคนรักบาง” (สังกัดชมรมฯ) อำเภอบางกรวย มี 3 สถานี ได้แก่ “คนรักถิ่นบางกรวย” (สังกัดสมาคมฯ) “บางกรวย” (สังกัดชมรมฯ) และ “สถานีวิทยุเพื่อการศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์” (อิสระ) อำเภอบางใหญ่ มี 2 สถานี ได้แก่ “บางใหญ่เรดิโอ” (สังกัดสมาคมฯ) และ “บางใหญ่” (สังกัดชมรมฯ) อำเภอไทรน้อย มี 5 สถานี ได้แก่ “เสียงสัมพันธ์ไทรน้อย” “ไทรน้อยเรดิโอ 1” “ไทรน้อยเรดิโอ 2” (สังกัดสมาคมฯ) “Hip Radio” และ “ไทรน้อย” (สังกัดชมรมฯ) ในส่วนของโทรทัศน์ท้องถิ่น ผู้วิจัยพบว่า สถานีโทรทัศน์ที่ดำเนินการออกอากาศในพื้นที่ของจังหวัดมีอยู่ด้วยกัน 2 สถานี ได้แก่ 1. ช่อง 4 ทีวีประชาชน ดำเนินกิจการโดย บริษัท บุญวิเศษ คอร์ปอเรชั่น กรุ๊ป จำกัด ดำเนินการในอำเภอเมืองนนทบุรี 2. ช่อง MSS ดำเนินกิจการโดย บริษัท เอ็ม.เอส.เอส นนทบุรี เคเบิลทีวี จำกัด มีสถานีแม่ข่ายออกอากาศอยู่ที่จังหวัดปทุมธานี ส่วนที่ตั้งในจังหวัดนนทบุรีเป็นสำนักงานเท่านั้น และในส่วนของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ยังดำเนินการ มีอยู่ 3 ราย ได้แก่ 1. หนังสือพิมพ์เสรีชน 2. หนังสือพิมพ์ไทชน 3. หนังสือพิมพ์นิวส์เสียงประชา ซึ่งหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับมีบริบทตั้งอยู่ในอำเภอเมืองนนทบุรี

สถานภาพและวิธีการดำเนินงานของสื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยปรากฏดังตารางสถานภาพของสมาคมนักวิทยุกระจายเสียงนนทบุรีและชมรมสื่อสร้างสรรค์ไทย และ ตารางสถานภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ส่วนสถานภาพของโทรทัศน์ท้องถิ่นจะอธิบายแบบพรรณนาโวหาร

ตารางที่ 1 สถานภาพและการดำเนินการของสถานีวิทยุในกลุ่มสมาคมนักวิทยุกระจายเสียงนนทบุรี

	สมาคมนักวิทยุกระจายเสียงนนทบุรี	สถานีวิทยุชุมชนสมบัติบุรีซีดีเรดิโอ	สถานีวิทยุชุมชนเสียงสัมพันธ์ไทรน้อย
สถานภาพ	กำกับดูแลการจัดรายการวิทยุชุมชนในสังกัดของสมาคมฯ	วิทยุธุรกิจ	วิทยุธุรกิจ
รายได้	โฆษณาสินค้าหรือการให้บริการในท้องถิ่น การรับผลิตโฆษณาให้เจ้าของกิจการหรือผู้ว่าจ้าง	มีผู้สนับสนุนสถานีวิทยุให้โฆษณาที่เป็นเอกชน, มีนักจัดรายการมาเช่าเวลาของสถานี และขายสินค้าในรายการ	จากธุรกิจส่วนตัว เช่น ธุรกิจป้ายโฆษณาของตัวเอง จากทุนสนับสนุนของนายทุน
การยอมรับและค่านิยม	เป็นที่นิยมโดยการบอกกล่าวผ่านต่อปากจากการสังเกตเสาะสัญญาณ	นิยมในกลุ่มผู้ฟังประเภทสาวโรงงาน แม่บ้าน และแม่ค้า ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป	สังเกตจากการโทรศัพท์เข้ามาในรายการและในสถานี

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	สมาคมัก วิทย์กระจายเสียงนนทบุรี	สถานีวิทยุชุมชนสมบัติบุรี ซีดีเรดิโอ	สถานีวิทยุชุมชนเสียง สัมพันธ์ไทรน้อย
อิทธิพลต่อสื่อ	ไม่มีอิทธิพลจากการเมืองทั้ง ระดับชาติและระดับท้องถิ่น	สถานีวิทยุชุมชนอื่น ๆ ที่ส่ง กำลังคลื่นกระจายเสียงที่มี กำลังส่งแรงกว่า	ไม่มีอิทธิพล
การมีส่วนร่วมของ ชุมชน	ให้บุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่ ในชุมชนและเยาวชน สามารถเข้ามาร่วมจัด รายการวิทยุได้	เปิดโอกาสให้ชุมชนแจ้ง ข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ หรือกิจกรรมผ่านสถานีวิทยุ ในลักษณะการ ประชาสัมพันธ์	ชุมชนให้ความร่วมมือโดย ทางสถานีวิทยุร้องขอ ชุมชนร่วมระดมทุนผ่าน สถานีวิทยุเพื่อกิจกรรมของ ชุมชน

ตารางที่ 2 สถานภาพและการดำเนินการของสถานีวิทยุในกลุ่มชมรมสื่อสร้างสรรค์ไทย

	ชมรมสื่อสร้างสรรค์ไทย	สถานีวิทยุชุมชนชวามนนทบุรี
สถานภาพ	วิทยุธุรกิจ ดูแลการส่งสัญญาณ ออกอากาศของคลื่นในเครือข่ายชมรมฯ	วิทยุชุมชน
รายได้	ธุรกิจส่วนตัว ผู้สนับสนุนสถานี	การระดมเงินทุนจากกลุ่มสตรีบำเพ็ญ ประโยชน์ รายได้จากบริการ
การยอมรับและความนิยม	นิยมในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน พ่อค้าแม่ค้า คนที่อยู่บ้าน และกลุ่มวัยรุ่นเป็นส่วน น้อย	ประชาชนในชุมชนละแวกใกล้เคียง
อิทธิพลต่อสื่อ	ไม่มีอิทธิพลจากการเมืองทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น	ไม่มีอิทธิพลจากการเมืองทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น
การมีส่วนร่วมของชุมชน	ให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมกิจกรรมของสถานี มีส่วนร่วมการปรับเปลี่ยนผัง	ให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมกับสถานี เปิด โอกาสให้คนในชุมชนจัดรายการ แจ้ง ข่าวในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

สถานภาพและการดำเนินงานของโทรทัศน์ท้องถิ่น ผู้ศึกษาโทรทัศน์ท้องถิ่นช่อง 4 เพราะเป็นเคเบิล
ท้องถิ่นจังหวัด มีนโยบาย เพื่อเป็นปากเป็นเสียงแทนประชาชนไม่ได้มุ่งเน้นธุรกิจ เป็นกระบอกเสียงให้ประชาชนเพื่อ
ร้องเรียนเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ ยังบริการชุมชนด้วยการเป็นช่องทางในการ
ส่งเสริมการขาย สินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล (OTOP) ส่งเสริมอาชีพของกลุ่มต่าง ๆ และร่วมสร้างภาคีเครือข่ายกับ
หน่วยงานตามพันธกิจต่าง ๆ ให้ภาครัฐโดยการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ เป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้แก่
ประชาชนทุกกลุ่มอาชีพ นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานีมีนโยบายสนับสนุนรัฐบาลที่มาจากเลือกตั้ง (ในบริบทของปี พ.ศ.
2555) รายได้ของช่อง 4 ได้มาจากการทำธุรกิจส่วนตัวขายยาสมุนไพรตราแผ่นดินเพียงอย่างเดียว ไม่มีการขายเวลาให้กับ
ผู้ประกอบการรายอื่น ส่วนความนิยมของช่อง 4 ผู้อำนวยการสถานีอ้างว่าได้รับความนิยมเทียบเท่าสถานีโทรทัศน์ช่อง
หลัก โดยรายการที่มีผู้นิยมชมมากที่สุดคือรายการทางด้านการเมือง มีกลุ่มเป้าหมาย คือประชาชนจังหวัดนนทบุรี ใน

เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชนในท้องถิ่นมีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสถานีโทรทัศน์ เช่น การแสดงความสามารถของประชาชนในท้องถิ่น และการร้องเรียนเรื่องไม่ได้รับความเป็นธรรม

สถานภาพและการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจังหวัดนนทบุรีมีจำนวนทั้งหมด 5 ฉบับ ผู้วิจัยศึกษา 3 ฉบับ ดังนี้

ตารางที่ 3 สถานภาพและการดำเนินการของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี

	หนังสือพิมพ์เสรีชนท์	หนังสือพิมพ์ไทนนท์	หนังสือพิมพ์นิวส์เสียงประชา
สถานภาพ	มีนโยบายเป็นสื่อของประชาชนโดยข่าวสารที่จะนำมาเผยแพร่ส่วนใหญ่นำเสนอข่าวภายในท้องถิ่น	เป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและผูกขาดการเป็นเจ้าของคนเดียว ทำหน้าที่ทุกอย่างในกระบวนการหนังสือพิมพ์	เป็นกระบอกเสียงให้กับสังคม สร้างความเป็นธรรมให้กับชาวจังหวัดนนทบุรีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม
รายได้	จากยอดขาย และจากการโฆษณาสินค้ารวมทั้งบริษัทห้างร้านในจังหวัด	จากการขายพื้นที่โฆษณาทั้งโฆษณาตรงและโฆษณาแฝง อาทิเช่น การถ่ายภาพบุคคลที่ต้องการโฆษณา	มีรายได้หลักจากการโฆษณาและการวางแผงขายรายได้รองคือมีผู้สนับสนุนระดับองค์กรและบุคคล
การยอมรับและค่านิยม	ได้รับความนิยมในหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น และประชาชนในจังหวัด	จากหน่วยงานราชการท้องถิ่นท้องถิ่น เพื่อเสนอข่าวการจัดกิจกรรมต่าง ๆ	ได้รับความนิยมในการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และประชาชนให้การยอมรับ
อิทธิพลต่อสื่อ	ไม่มีอิทธิพลใด ๆ เพราะมีนโยบายตรวจสอบการทำงานของภาครัฐและส่วนราชการในท้องถิ่น	ได้รับอิทธิพลจากนักการเมืองท้องถิ่นไปจนถึงนักการเมืองระดับประเทศ โดยเข้ามาแทรกแซงการดำเนินกิจการของหนังสือพิมพ์	ไม่มีอิทธิพลภายนอกใด ๆ เข้ามาแทรกแซง
การมีส่วนร่วมของชุมชน	ชุมชนมีส่วนร่วมโดยการแจ้งข่าวสารมายังกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์	เผยแพร่กิจกรรมสำคัญตามประเพณีของท้องถิ่น หรือการเผยแพร่ข่าวสารการจัดกิจกรรมของหน่วยงานท้องถิ่น	มีส่วนร่วมโดยใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นกลางและเป็นความจริง

รูปแบบการนำเสนอของสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการนำเสนอของวิทยุชุมชน รูปแบบรายการของสมาคมนักวิทยุกระจายเสียงนนทบุรีและชมรมสื่อสร้างสรรค์ไทย ต่างมีรูปแบบที่แตกต่างกัน โดยพบว่า 1. นโยบายของสมาคมฯ มีการนำเสนอรูปแบบรายการด้านเนื้อหาสาระ ทางสมาคมฯ ได้กำหนดเนื้อหาสาระเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 70 และส่วนของความบันเทิง ร้อยละ 30 คลื่นวิทยุชุมชนในสังกัดสมาคมฯ ต้องมีการเผยแพร่กระจายเสียงข้อมูลข่าวสารของคลื่นหลัก (ของกรมประชาสัมพันธ์) เป็นภาคบังคับ ตามเวลาคือ ข่าวภาคเช้า

เวลา 07.00 น. และ ข้าราชการค่า เวลา 19.00 น. ส่วนข้าราชการเที่ยง เวลา 12.00 น. ไม่ได้บังคับให้คลื่นวิทยุสถานีต่าง ๆ จำเป็นต้องกระจายเสียงแต่อย่างใด ที่สำคัญข้อมูลข่าวสารของชุมชนคือจุดขายของสถานีวิทยุชุมชน 2. สำหรับชมรมสื่อสร้างสรรค์ไทย ผู้วิจัยพบว่านโยบายของชมรมฯ มีการนำเสนอรูปแบบรายการด้านเนื้อหาสาระ ซึ่งแบ่งได้เป็นส่วนของข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 30 และส่วนของความบันเทิง ร้อยละ 70 ในการนำเสนอข่าวสาร ทางชมรมมีนโยบายให้นำเสนอข่าวสารและความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของท้องถิ่นที่ทางชมรมตั้งอยู่ อีกส่วนหนึ่งเป็นข่าวสารทั่วไป รูปแบบการนำเสนอข่าวสารของทางสถานีส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวประชาชนในพื้นที่ อาทิเช่น การขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนนทบุรี การสร้างถนนหนทางปัญหาการจราจรติดขัดตามถนนสายต่าง ๆ หรือสถานที่ท่องเที่ยวและของดีจังหวัดนนทบุรี นอกจากนี้ผู้รับสารหรือผู้ฟังยังสามารถใช้สถานีวิทยุในสังกัดของชมรมฯ เป็นสื่อกลางในการเชื่อมประสานในชุมชน

รูปแบบการนำเสนอของโทรทัศน์ท้องถิ่น ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 มีรูปแบบรายการเป็นลักษณะการวิเคราะห์ข่าวทางด้านการเมืองเป็นส่วนใหญ่ มีการส่งเสริมการขายสินค้าของผู้บริหารช่องเป็นอันดับรองลงมาจากวิเคราะห์ข่าวทางด้านการเมืองและรายการวิเคราะห์สถานการณ์บ้านเมืองและการเมืองระดับประเทศที่รุนแรง

รูปแบบการนำเสนอหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีดังนี้ 1. รูปแบบการนำเสนอหนังสือพิมพ์เสรีนาถ มีการนำเสนอเนื้อหา ได้แก่ ข่าว บทความ สารคดี ครอบคลุมเกือบทุกด้านที่มีความเคลื่อนไหวในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นข่าวการเมือง ข่าวของหน่วยงานราชการ ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวอาชญากรรม และข่าวด้านอื่น ๆ โดยมีขอบเขตเนื้อหาของข่าวต่าง ๆ อยู่ในจังหวัดนนทบุรี 2. รูปแบบการนำเสนอหนังสือพิมพ์ไทนันท์ มีรูปแบบการนำเสนอดังนี้คือ หน้าหนึ่งเป็นข่าวเด่นประจำฉบับพร้อมรูปภาพบุคคลสำคัญ หน้าสองเป็นข่าวต่อจากหน้าหนึ่ง อธิบายเนื้อหาที่พาดหัวข่าวหน้าหนึ่ง ข่าวของจังหวัดนนทบุรีจากหน่วยงานราชการอยู่ในหน้าสองช่วงท้าย คอลัมน์ แรกก็คือหน้าข้างบน คอลัมน์ สองก็เป็นข่าวทั่วไปของหน่วยงานราชการ หน้าสามจะเป็นรูปภาพบุคคลในการทำงานของแต่ละหน่วยงาน ส่วนหน้าที่สาม สี่ ห้า หก เจ็ดจะเป็นรูปภาพทั้งหมด โดยส่วนใหญ่เป็น ภาพกิจกรรมในจังหวัดนนทบุรี ส่วนหน้าที่ 8 มี 2 คอลัมน์ โดยคอลัมน์แรกเป็นข่าวทั่วไปเช่น ข่าวพัฒนา ข่าวการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดและโรงเรียน 3. รูปแบบของเนื้อหาหนังสือพิมพ์เสียงประชา มีรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารเป็นหลัก ข่าวเหตุการณ์สำคัญของท้องถิ่นนนทบุรี และข่าวประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานและองค์กรธุรกิจในจังหวัดนนทบุรี นอกจากนั้นก็เป็นบทความความคิดเห็นต่อเหตุการณ์และปัญหาที่พบในจังหวัดนนทบุรีและรูปภาพเพื่อประชาสัมพันธ์หน่วยงานในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีเป็นส่วนใหญ่ แทรกด้วยเนื้อหาที่โฆษณาประชาสัมพันธ์ในเรื่องที่ด้านในของเล่มหนังสือพิมพ์

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ซึ่งนำเสนอในประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัยกับการแบ่งประเภทของสื่อมวลชนท้องถิ่น ดังนี้

วิทยุชุมชนในจังหวัดนนทบุรี

ในส่วนของบริบทของวิทยุชุมชน ผลการวิจัยพบว่าสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดนนทบุรี มีสถานที่ตั้งอยู่ในทุกอำเภอ ในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งทำให้เข้าถึงบริบทของแต่ละพื้นที่ สอดคล้องแนวคิดสื่อมวลชนท้องถิ่นที่ว่าสื่อมวลชนที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่นเพื่อเผยแพร่ในท้องถิ่นโดยเนื้อหาที่เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้น ๆ และสอดคล้องกับแนวคิดวิทยุชุมชนเป็นรูปแบบหนึ่งของสื่อภาคประชาชน ชุมชนเป็นเจ้าของ และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยมีเป้าหมายและการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะของชุมชน โดยไม่แสวงหากำไรทางธุรกิจและผลประโยชน์ทางการเมือง และ

สอดคล้องกับหัวใจของวิทยุชุมชนที่ว่าด้วยการ รับผิดชอบต่อถิ่นโดยไม่เลียนแบบวิทยุกระแสหลัก สนับสนุนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเน้นประโยชน์ของท้องถิ่นและเป็นช่องทางและเครื่องมือในการพัฒนาท้องถิ่น

ในส่วนของสถานภาพของวิทยุผู้วิจัยพบว่า มีจำนวน 2 เครือข่ายคือสมาคมนักวิทยุกระจายเสียงนันทบุรีและชมรมสื่อสร้างสรรค์ไทยโดยประชาชนในจังหวัดนันทบุรีเป็นเจ้าของสถานีวิทยุชุมชนสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวิทยุชุมชนว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของสื่อภาคประชาชนชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโดยมีเป้าหมายและการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะของชุมชนโดยไม่แสวงหากำไรทางธุรกิจและผลประโยชน์ทางการเมืองตาม *หลักการของวิทยุชุมชน* (จิรพร วิทยศักดิ์พันธ์ และ นาฎยา ตนานนท์, 2550)

ในเรื่องของวิธีการดำเนินงานของวิทยุชุมชน ภาพรวมของการดำเนินกิจการสถานีวิทยุชุมชนในการกำกับดูแล ทั้งของสมาคมฯ และชมรมฯ มีบทบาทหลักที่ทั้งสองฝ่ายมีความเหมือนกันคือการเป็นกระบอกเสียงแทนภาครัฐและสร้างความมีส่วนร่วมให้กับชุมชนสอดคล้องกับ จิรพร วิทยศักดิ์พันธ์ และ นาฎยา ตนานนท์ (2550) ที่กล่าวว่าสิ่งสำคัญที่สุดคือต้องยึดประโยชน์ของชุมชนเป็นที่ตั้งชุมชนต้องมีสุขภาวะคือกินดีอยู่ดีมีสุขวิทยุชุมชนควรทำหน้าที่เป็นสื่อของผู้ไร้สิทธิไร้เสียงเป็นกระบอกเสียงของผู้ถูกกดขี่ทางเชื้อชาติทางชนชั้นการกดขี่ทางเพศและการเอาเปรียบในรูปแบบต่าง ๆ และควรทำหน้าที่เป็นเครื่องมือเพื่อการพัฒนาด้วย

ในเรื่องรูปแบบการนำเสนอของวิทยุชุมชน ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบรายการของสมาคมฯ และชมรมฯ ต่างมีรูปแบบที่แตกต่างกัน ทางสมาคมฯ ได้กำหนดเนื้อหาสาระตามที่ตกลงกันไว้กับสมาชิก ซึ่งแบ่งได้เป็นส่วนข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 70 และความบันเทิง ร้อยละ 30 รวมทั้งคลื่นวิทยุชุมชนในสังกัดสมาคมฯ ต้องมีการเผยแพร่กระจายเสียงข้อมูลข่าวสารของคลื่นหลัก (ของกรมประชาสัมพันธ์) ด้วยเป็นภาคบังคับ ตามเวลาสำหรับชมรมสื่อสร้างสรรค์ไทย โดยมีนโยบายของชมรมฯ และการนำเสนอรูปแบบรายการด้านเนื้อหาสาระ ซึ่งแบ่งได้เป็นส่วนข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 30 และส่วนของความบันเทิง ร้อยละ 70 ในการนำเสนอข่าวสารทางชมรมมีนโยบายให้นำเสนอข่าวสารและความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของท้องถิ่นที่ทางชมรมตั้งอยู่ สำหรับรูปแบบการนำเสนอข่าวสารของทางสถานีส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวประชาชนในพื้นที่ เช่น การขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนันทบุรี การสร้างถนนหนทางที่ทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัดตามถนนสายต่าง ๆ หรือสถานที่ท่องเที่ยวและของดีจังหวัดนันทบุรี

โทรทัศน์ท้องถิ่นในจังหวัดนันทบุรี

ผลการวิจัยพบว่าโทรทัศน์ผ่านสายเคเบิลท้องถิ่นในจังหวัดนันทบุรีมีสถานีที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนันทบุรีซึ่งจุดประสงค์หลักมีนโยบายเพื่อเป็นปากเป็นเสียงแทน ประชาชน เช่นการเป็นกระบอกเสียงให้ประชาชนส่วนใหญ่เพื่อร้องเรียนเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทกานต์ ทองพูน (2553) ที่กล่าวว่า ในการนำเสนอรายการยังต้องคำนึงถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นเรื่องราวภายในท้องถิ่นเป็นสำคัญ และต้องเป็นสื่อกลางที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ ในขณะที่คนในชุมชนสามารถเข้าถึงสื่อได้เช่นกัน

ในส่วนของสถานภาพของโทรทัศน์ท้องถิ่น ในเรื่องของความร่วมมือกับภาครัฐเพื่อออกอากาศข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ ช่อง 4 ได้ร่วมสร้างภาคีเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับประชาชน โดยการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ทางช่อง 4 จะประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มอาชีพอย่างแท้จริงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัชย์ เงินคำคง (2553) ในเรื่องการนำเสนอและประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน กับการสนองนโยบายรัฐบาลและนโยบายเร่งด่วนให้ประชาชนทราบ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยสังเกตว่างานวิจัยของ สุรัชย์ เงินคำคง (2553) นั้น ศึกษาโทรทัศน์ท้องถิ่นที่ภาครัฐเป็นเจ้าของ (คือ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่) ซึ่งจะนำเสนอข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ในส่วนภาครัฐตามสถานภาพ แต่จาก

ผลการวิจัยชิ้นนี้ สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 ทวีปประชาชนมีสถานภาพเป็นโทรทัศน์ท้องถิ่นเอกชน ที่มีรูปแบบการนำเสนอการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับภาครัฐ โดยแฝงการประชาสัมพันธ์ของภาครัฐคือการทำกิจกรรมร่วมกับภาครัฐ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ว่า สื่อสำนักนี้อาจไม่เป็นอิสระ อาจมีอำนาจทางการเมืองระดับประเทศแฝงอยู่

ความไม่เป็นอิสระของสื่อสำนักนี้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานียอมรับว่าเลือกข้างทางการเมืองอย่างชัดเจน โดยเป็นนโยบายของผู้บริหารสถานีที่ต้องการมีรายการวิเคราะห์การเมืองที่รุนแรง เลือกข้างรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง (ในบริบทของปี พ.ศ.2555) ผู้วิจัยเห็นว่า สถานีโทรทัศน์ช่องนี้มีผลประโยชน์แอบแฝงทางการเมืองบางอย่าง ไม่ได้เป็นอิสระและก่อตั้งเพื่อประชาชนโดยแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรเชษฐ์ สุทธิบุตร (2548) ในส่วนที่มีผลการวิจัยว่า เนื้อหาซึ่งสะท้อนให้เห็นแม้ว่าหนังสือพิมพ์จะมีอำนาจอยู่ในตัว แต่ที่ไม่สามารถที่จะใช้ได้ซึ่งเหตุผลอันเนื่องมาจากการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีจุดอ่อนซึ่งเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันกับนักการเมืองท้องถิ่นที่เป็นข่าวกับผู้ที่ทำหนังสือพิมพ์ ทำให้เกิดความเกรงใจในการนำเสนอข่าวในเชิงลบ แต่ในมุมมองของสถานีโทรทัศน์ช่องนี้อาจมีความสัมพันธ์กับนักการเมืองระดับประเทศหรือผู้มีอิทธิพลทางการเมือง

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของความเป็นสื่อที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน สถานีโทรทัศน์ช่องนี้ สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ เป็นความช่วยเหลือทางสังคมรูปแบบต่าง ๆ เช่น ช่วยประชาสัมพันธ์สินค้าพื้นบ้าน สินค้าท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์ศิลปินท้องถิ่นหรือศิลปินอิสระไม่สังกัดค่าย และการร่วมมือกับภาครัฐในการร่วมจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน และชุมชนก็เข้าร่วมกิจกรรมที่ประชาสัมพันธ์ผ่านช่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทกานต์ ทองพูน (2553) ที่พบว่า การนำเสนอรายการของสถานีโทรทัศน์เงินเย็นวันเจริญ จังหวัดนครราชสีมา ยังต้องคำนึงถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นเรื่องราวภายในท้องถิ่นเป็นสำคัญ และต้องเป็นสื่อกลางที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ ในขณะที่คนในชุมชนสามารถเข้าถึงสื่อได้เช่นเดียวกัน

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี

ผลการวิจัยพบว่าสถานภาพและวิธีการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรีมีความแตกต่างกัน เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละฉบับ แต่ตัวอย่างที่เด่นชัดคือหนังสือพิมพ์นิวส์เสียงประชา ที่มีสถานภาพเป็นกระบอกเสียงให้กับสังคม สร้างความเป็นธรรมให้กับชาวจังหวัดนนทบุรีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม นำเสนอข่าวและตรวจสอบการทำงานหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ในจังหวัดนนทบุรีไม่ว่าจะเป็น อบต. เทศบาล หรือแม้แต่ข้าราชการของรัฐ โดยถือเรื่องจรรยาบรรณนักข่าวเป็นหลัก ในเรื่องอิทธิพลจากภายนอกนั้น ผู้วิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์นิวส์เสียงประชาไม่มีอิทธิพลใด ๆ เข้ามาแทรกแซงการทำงานของหนังสือพิมพ์ เนื่องจากเป็นที่ทราบกันดีในจังหวัดว่า หนังสือพิมพ์ฉบับนี้มีบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการท้องถิ่น ตำรวจ ฯลฯ จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์มั่นใจว่าหนังสือพิมพ์เป็นฝ่ายรับเรื่องร้องเรียนและตรวจสอบจากการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่เป็นธรรมจากประชาชน เพื่อคลายปัญหาของประชาชนได้ และเรื่องของการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์นิวส์เสียงประชาเข้าไปมีบทบาทในการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียน เรื่องความเดือดร้อนจากการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่เป็นธรรมของข้าราชการหรือเหตุการณ์หรือภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในจังหวัด หนังสือพิมพ์จะรับเรื่องและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเพื่อแจ้งข่าวสารหรือหาคำตอบแก่ประชาชน การสืบข่าวเป็นส่วนหนึ่งของการตรวจสอบการทำงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญในจังหวัด ขณะเดียวกัน ชุมชนก็มีส่วนร่วมกับหนังสือพิมพ์ โดยใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของชุมชนจากการส่งข่าวให้กับบรรณาธิการ รวมไปถึงรูปแบบการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ พบว่า มีรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในจังหวัด ได้แก่ ข่าวการเมืองท้องถิ่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวการศึกษา ข่าวพัฒนา ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคมคือข่าวที่เสนอความเคลื่อนไหวของบุคคลสำคัญในจังหวัด มีบทความ บทวิพากษ์วิจารณ์ ข่าวประชาสัมพันธ์ มีรูปภาพประกอบเพื่อประชาสัมพันธ์หน่วยงานและกิจกรรมต่าง ๆ ในจังหวัด

รวมไปถึงหนังสือพิมพ์เสรีชนที่มีสถานภาพที่ใกล้เคียงกับหนังสือพิมพ์นิวส์เสียงประชา โดยผู้วิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์เสรีชนที่มีนโยบายว่าเป็นสื่อของประชาชนโดยข่าวสารที่จะนำมาเผยแพร่ส่วนใหญ่นำเสนอข่าวภายในท้องถิ่น ได้แก่ข่าวราชการ ข่าวการเมือง หรือข่าวสังคมทั่ว ๆ ไปที่เป็นบริบทในจังหวัดนนทบุรี เป็นสื่อกลางระหว่างภาครัฐและส่วนราชการกับประชาชน โดยที่หนังสือพิมพ์เสรีชนจะตีพิมพ์ในรูปแบบของข่าวสารต่าง ๆ และบทความ โดยนำมาเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบ ในเรื่องอิทธิพลภายนอก ผู้วิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์เสรีชน ไม่มีอิทธิพลภายนอกใด ๆ มากุคคามและชี้แนะเนื่องจากหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ตรวจสอบการทำงานของภาครัฐและส่วนราชการในท้องถิ่น โดยยึดหลักจรรยาบรรณของสื่อ และการนำเสนอข้อมูลข่าวสารถูกต้องตามข้อเท็จจริง และในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนกับหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยพบว่าชุมชนมีส่วนร่วมโดยการแจ้งข่าวสารมายังกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เสรีชน เช่น ชุมชนต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรมของท้องถิ่น เช่น งานประเพณีทางวัฒนธรรม งานกีฬา ชุมชนสามารถแจ้งมายังกองบรรณาธิการเพื่อขอความร่วมมือในการจัดทำและเผยแพร่ข่าวกิจกรรมดังกล่าว รวมไปถึงประชาชนสามารถส่งข้อมูลข่าวสารประเภทบทความหรือสารคดีให้ทางหนังสือพิมพ์พิจารณาลงเนื้อหาตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ และรูปแบบการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ พบว่า การนำเสนอข่าวสารเป็นรูปแบบการเขียนแบบต่าง ๆ เช่น ข่าว บทความ สารคดี ครอบคลุมเกือบทุกด้านที่มีความเคลื่อนไหวในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นข่าวการเมือง ข่าวของหน่วยงานราชการ ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวอาชญากรรม และข่าวด้านอื่น ๆ มีขอบเขตเนื้อหาของข่าวต่าง ๆ อยู่ในบริบทของจังหวัด

จะเห็นได้ว่า ในเรื่องของสถานภาพ อิทธิพลภายนอก การมีส่วนร่วมกับชุมชน และรูปแบบการนำเสนอของหนังสือพิมพ์นิวส์เสียงประชาและหนังสือพิมพ์เสรีชนที่ได้ทำหน้าที่ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ พิเศษฐ์ ขวาลาธวัช (2542) เรื่องแนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ที่กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่เกิดขึ้นตามความต้องการและสนองตอบผลประโยชน์ของสังคมท้องถิ่นนั้น ๆ โดยตรง โดยมีเนื้อหาที่ชี้ให้เห็นและเข้าใจถึงเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ ปัญหา ความรู้สึกนึกคิด ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นนั้นโดยแท้หากจะมีเรื่องอื่น ๆ อยู่บ้างก็เป็นเพียงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้กับสังคมท้องถิ่นนั้นภารกิจสำคัญยิ่งของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ควรตระหนักให้มากที่สุดคือการทำหน้าที่เป็นสถาบันสาธารณะสำหรับท้องถิ่นเรียกร้องและชี้แนะให้รัฐบาลให้ความสำคัญถึงปัญหาของท้องถิ่นให้ข่าวสารตรวจสอบชี้แนะและให้ข้อเสนอแนะให้ทุกองค์กรส่วนท้องถิ่นได้รับรู้ถึงภัยอันตรายข้อบกพร่องและประโยชน์ต่าง ๆ

ทั้งนี้ หนังสือพิมพ์นิวส์เสียงประชาและหนังสือพิมพ์เสรีชนยังได้ทำหน้าที่ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ พิเศษฐ์ ขวาลาธวัช (2542) ในเรื่องบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ได้แก่ 1. ส่งเสริมและรักษาดำเนินการ 2. เสนอเรื่องราวหรือปัญหาของท้องถิ่นเป็นหลัก และ 3. การนำเสนอสังคมท้องถิ่น เป็นผู้นำทางความคิดคอยเตือนสติคนในท้องถิ่นให้เห็นถึงภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้

อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์นิวส์เสียงประชาและหนังสือพิมพ์เสรีชนยังทำหน้าที่ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธนา เกียรติดำเนินงาม (2546) ที่วิจัยบทบาทและพัฒนาการหนังสือพิมพ์ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ว่าเป็นหนังสือพิมพ์ที่เป็นสินค้าและสื่อสารมวลชนทำหน้าที่ตรวจสอบสังคม เสนอข่าวสารเพื่อผู้อ่านอย่างจริงจังและนำเสนอข่าวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นเป็นหลัก ครอบคลุมทุกเนื้อหาทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สุขภาพ อาชญากรรมและอุบัติเหตุ ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้กับท้องถิ่น ตรวจสอบหน่วยงานข้าราชการ โดยยึดหลักจรรยาบรรณ อุดมการณ์ และจริยธรรมตามกรอบหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอีกหนึ่งฉบับที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ หนังสือพิมพ์ไทนนท์ ผู้วิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ได้รับอิทธิพลจากนักการเมืองท้องถิ่นไปจนถึงนักการเมืองระดับประเทศที่สังกัดพื้นที่จังหวัด โดยเข้ามาแทรกแซงการดำเนินกิจการของหนังสือพิมพ์ เช่น การเผยแพร่ผลงานและภาพถ่ายของนักการเมืองผู้มีอิทธิพลระดับ

ท้องถิ่น โดยนักการเมืองท้องถิ่นใช้อำนาจส่วนตัวแทรกแซงการเสนอเนื้อหาภาพข่าว โดยใช้ความมีอำนาจในพื้นที่ในการขอลงผลงานและภาพถ่ายของตนเอง เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยพบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการเผยแพร่งานในพื้นที่ชุมชน ส่วนใหญ่เผยแพร่กิจกรรมสำคัญตามประเพณีของท้องถิ่น เช่น สงกรานต์ งานศพ งานบวช หรือการเผยแพร่ข่าวสารการจัดกิจกรรมที่ร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น เช่น อบต. อบจ. โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องรูปแบบการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ไชนนท่ ผู้วิจัยพบว่า เนื้อหาของข่าวจะเป็นข่าวสารที่เกี่ยวกับภาครัฐและส่วนราชการท้องถิ่นในเชิงบวก เช่น การเสนอผลงานและการปฏิบัติหน้าที่ของนักการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น ในฉบับจะเน้นรูปภาพเป็นส่วนมาก มีการนำเสนอในลักษณะเป็นภาพข่าวเพื่อการประชาสัมพันธ์ของบุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับส่วนราชการและการเมืองท้องถิ่น

ในขณะเดียวกัน รูปแบบการนำเสนอบางส่วนของหนังสือพิมพ์เสรีนท่ ในส่วนของข่าวการเมือง หนังสือพิมพ์ได้เสนอข่าวทั้งการเมืองท้องถิ่นและการเมืองระดับชาติ อีกทั้งการเผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับราชการส่วนท้องถิ่น ผู้ให้สัมภาษณ์ยอมรับว่าส่วนราชการในท้องถิ่นก็ต้องพึ่งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในการเผยแพร่ข่าวสารและความเคลื่อนไหว จึงมีเนื้อหาเรื่องการเมืองท้องถิ่นด้วย

ดังนั้น สถานภาพ อิทธิพล การมีส่วนร่วมของชุมชน และรูปแบบการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ไชนนท่ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุระเชษฐ์ สุทธิบุตร (2548) ที่พบว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นสระบุรียังคงถูกจำกัดโดยเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและทุน ทำให้หนังสือพิมพ์ต้องพึ่งพารายได้จากโฆษณา หรือการสนับสนุนจากนักการเมือง เนื่องจากรายได้จากส่วนอื่นไม่มี ทำให้การนำเสนอเนื้อหาทางการเมืองออกมาในลักษณะที่ไม่โจมตีใครทำให้ขาดความชัดเจนในการนำเสนอ นอกจากนี้ การรับเงินสนับสนุนจากนักการเมืองท้องถิ่นก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นตกเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือทางการเมืองประชาสัมพันธ์ของนักการเมือง จึงวิเคราะห์ได้ว่า หนังสือพิมพ์ไชนนท่ มีสถานภาพอิทธิพล การมีส่วนร่วมกับชุมชน และรูปแบบการนำเสนอที่คล้ายคลึงกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพและคณะ. (2549). **วิทยุชุมชน:คลื่นหนูนการสร้างพลังให้ท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- เคเบิลทีวีท้องถิ่น**. (2554). 19 ตุลาคม2554, th.wikipedia.org/wiki/โทรทัศน์ผ่านสายเคเบิล.
- จังหวัดนนทบุรี**. (2554). 12 พฤศจิกายน2554, th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดนนทบุรี)
- จิรพร วิทยศักดิ์พันธุ์และนาฏยาตนานนท์. (2550). **คู่มือวิทยุชุมชน**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อภาคเหนือ.
- นริศรา บัวขาว. (2541). **บทบาทของข่าวท้องถิ่นที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิตสาขาสื่อสารมวลชน, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัทگانต์ ทองพูน. (2553). **การบริหารการผลิตรายการโทรทัศน์ท้องถิ่นด้านปกิณกะบันเทิงของสถานีเงินเจียนวันเจริญ (KCTV)**. รายงานโครงการเฉพาะบุคคลวารสารศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริหารสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นาฏยาเสวกแก้ว. (2542). **บทบาทของวิทยุท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิตสาขาสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ผู้สื่อข่าว.ส.พ.ท้องถิ่น. (2554). 24 กันยายน2554. <http://www.radionon.net>.

- พิศิษฐ์ ชวาลาธวัช. (2542). **สื่อมวลชนท้องถิ่น: ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและผลักดันองค์กรปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: บริษัทดับเบิลพายพริ้นติ้งจำกัด.
- ยุทธนา เกียรติดำเนินงาม. (2546). **บทบาทและพัฒนาการหนังสือพิมพ์ขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น**. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาไทยคดีศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถานภาพและบทบาทหน้าที่** คอลัมน์คลังความรู้. (2554). สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2554 จาก <http://www.trueplookpanya.com>.
- เสถียร เขยประทับ. (2538). **สื่อมวลชนกับการพัฒนาประเทศ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรัชย์ เงินคำคง. (2553). **การวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอเนื้อหารายการโทรทัศน์ท้องถิ่นของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการสื่อสารศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรเชษฐ์ สุทธิบุตร. (2548). **บทบาทของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต่อการเมืองท้องถิ่นกรณีศึกษา: หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี**. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริหารสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์และคณะ. (2553). **การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของคนไทยเชื้อสายมลายูในสื่อท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนใต้**. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาแห่งเอเชียมหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนนทบุรี** ทำเนียบสื่อมวลชนจังหวัดนนทบุรี. (2554). วันที่สืบค้น 20 ตุลาคม 2554 จาก <http://pr.prd.go.th/nonthaburi>.
- อนุศักดิ์ ชันธิสิทธิ์. (2546). **การนำเสนอภูมิปัญญาล้านนาของสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดพะเยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขานิติศาสตร์พัฒนาการ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อังคณา พรหมรักษา. (2543). **ศักยภาพของสถานีวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์กับบทบาทด้านการพัฒนาคนและสังคม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาสื่อสารมวลชน, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีภูเก็ต
ในมุมมองของประชาชนจังหวัดภูเก็ต

Image of Ratchaphruek College (Phuket Center) in Perspective from Phuketian

รณชัย คงกะพันธ์

Ronnachai Kongkaphan

* อาจารย์สาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยราชพฤกษ์

ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีภูเก็ต (rkongkaphan@gmail.com)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต จากสื่อประเภทต่าง ๆ ของประชาชนจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามข้อมูลประชากรศาสตร์ด้าน เพศ อายุ อาชีพ รายได้ระดับการศึกษาและที่พักอาศัย 2. การรับรู้ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต ของประชาชนจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามข้อมูลประชากรศาสตร์ด้าน เพศ อายุ อาชีพ รายได้ระดับการศึกษาและที่พักอาศัย ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตจำนวน 345,067 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 คนใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญหรือตามความสะดวก (Accidental Sampling or Convenience Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติที (t-test) และวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย พบว่า ประชากรที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 25 - 30 ปี มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษาและพนักงานบริษัทเอกชน รายได้ 10,001-20,000 บาท และไม่เกิน 10,000 บาท ตามลำดับ ระดับการศึกษาปริญญาตรี และส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในอำเภอเมืองภูเก็ต ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต จากสื่อประเภทต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความถี่ในการรับรู้ข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ ของวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย สามอันดับแรกได้แก่ วิทยุข่ายโฆษณา กลางแจ้ง และหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ การรับรู้ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต ของประชาชนจังหวัดภูเก็ต ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านความมีชื่อเสียง ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ด้านบริการวิชาการ และด้านงานวิจัย ตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์ วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต

Abstract

The purpose of this study was to investigate 1. The Frequency Acknowledgement of Ratchaphruek College news from people in Phuket by demography: gender, age, job, salary, education and shelter 2. The Acknowledgement of Ratchaphruek College's image from people in Phuket by demography: gender, age, job, salary, education and shelter. This study is aimed to the Phuket citizen which are total around 368,933 person which assess by 400 people using the

Accidental Sampling or Convenience Sampling. The statistical information in data analysis is collected from frequency analysis, average percentage, Standard Deviation, t-test and One-way ANOVA.

The result shows that the majority of citizen test group are female, age average 25-30, job: student and working in private company, salary: 10,000-20,000 baths and not over 10,000 baths as sequent, most of them live in Phuket town. The result of the Frequency Acknowledgement of Ratchaphruek College news from the majority citizen is moderate which are radio spot, Cut-out board and newspaper according by the most average to lowest average.

The result of the Acknowledgement of Ratchaphruek College's image from the majority citizen in Phuket is moderate according to the most average to the lowest average as following: the identity: the graduate generation, the reputation, the Art and Culture preservation, the academic service and the research.

Keywords: Image, Ratchaphruek College Phuket Center

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปิดเสรีทางการศึกษา การขยายตัวอย่างรวดเร็วของสถานศึกษาและการเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้เรียน อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างจำนวนประชากรส่งผลกระทบต่อให้เหล่าสถาบันการศึกษาต้องปรับกลยุทธ์ในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตร การเรียน การสอน คุณภาพอาจารย์ การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการหรือการจัดการจัดการทางการศึกษาการเพิ่มจำนวนงานวิจัยที่มีผลต่อสังคมและเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ และต้องยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของตนไว้เพื่อสร้างชื่อเสียงและคุณภาพให้กับสถาบัน (นุชนารถ อินทโรจน์ และคณะ, 2553)

วิทยาลัยราชพฤกษ์ “สถาบันแห่งการเรียนรู้ยุคใหม่ คุณภาพ คุณธรรม นำหน้าสู่สากล” เป็น สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาสถาบันที่ 9 ของสถาบันในเครือตั้งตรงจิตร ที่เกิดจากปณิธานของท่านอาจารย์ ดร.กมล ชูทรัพย์ ผู้ก่อตั้งสถาบันในเครือตั้งตรงจิตร ด้วยจุดมุ่งหมายต้องการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้แก่เยาวชนได้มีโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้นและด้วยความตั้งใจอันมุ่งมั่นของท่านอาจารย์ ดร.วิภาพรรณ ชูทรัพย์ ประธานคณะกรรมการบริหารสถาบัน ในเครือตั้งตรงจิตรที่ต้องการสานต่อ

เริ่มเปิดดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2549 ในระดับปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต 4 สาขา คือ สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาวิชาการตลาดและสาขาวิชาการจัดการ ทั้งในหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตรต่อเนื่อง อาคารหลังแรกเป็นอาคารเรียน 5 ชั้น โดยใช้ชื่อว่า อาคารเฉลิมพระเกียรติ ฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ประกอบไปด้วยห้องเรียนที่ทันสมัยมีห้องปฏิบัติการ เฉพาะสาขาวิชาที่พร้อมด้วยอุปกรณ์ในการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ มีหน่วยงานส่งเสริมทางด้านวิชาการ เช่น สำนักหอสมุดที่เป็นศูนย์ทรัพยากร สารสนเทศในรูปแบบของ หนังสือวารสาร วิทยุทัศน์ ดิสก์เก็ตเทปคาสเซ็ทที่มีระบบการสื่อสาร มีฐานข้อมูลในรูปแบบของ CD-ROM และออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีศูนย์การเรียนรู้การค้นคว้า และวิจัย (Learning and Research Center) มีห้องผลิตสื่อ ศูนย์คอมพิวเตอร์ บริการให้แก่คณาจารย์ เจ้าหน้าที่และนักศึกษาโดยมีระบบ Network ที่สามารถ รองรับ ปริมาณในการใช้งานระบบเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพและ

เพียงพอต่อ ความต้องการที่ เพิ่มขึ้นภายในอาคารยังประกอบไปด้วยห้องประชุมและห้องสัมมนาเพื่อรองรับการ จัดงาน และ กิจกรรมประเภท ต่าง ๆ ที่สามารถบรรจุนักศึกษาได้มากกว่า 5,000 คน

ปี 2552 ด้วยศักยภาพและความพร้อมในการบริหารจัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลากร และอาจารย์ประจำหลักสูตรของวิทยาลัยที่สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน และเพื่อให้การ ดำเนินการจัดการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชุมชน วิทยาลัยมีความจำเป็นต้องจัดตั้งศูนย์นอก สถานที่ ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีภูเก็ตเนื่องมาจากความต้องการของชุมชน โดยใช้ชื่อว่า “วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ การศึกษานอกที่ตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีภูเก็ต เปิดสอนระดับปริญญาตรีเริ่มเมื่อปี 2552 หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต มี 2 สาขาวิชาได้แก่ สาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว และหลักสูตรบัญชีบัณฑิต ได้แก่ สาขาวิชาการบัญชี ซึ่งปัจจุบันมีนักศึกษาทั้งหมด 500 คน ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์การศึกษา นอกที่ตั้งเทคโนโลยีภูเก็ต ยังคงมุ่งมั่นต่อไปในการพัฒนาหลักสูตร ระบบการเรียนการสอน คณาจารย์ บุคลากร ตลอดจนปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน เพื่อผลิตบัณฑิตที่คุณภาพออกสู่สังคม ภายนอก ให้เป็นที่ยอมรับแก่สังคมภายนอก ควบคู่กับการมุ่งการประชาสัมพันธ์ การกำหนดอัตลักษณ์ของวิทยาลัยฯ เพื่อสร้างการรับรู้แก่ กลุ่มนักเรียน ผู้ปกครองและสาธารณชนทั่วไปเพื่อให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างทั่วทั้งจังหวัดภูเก็ตและ จังหวัดใกล้เคียง คือ “สถาบันแห่งการเรียนรู้ยุคใหม่ คุณภาพ คุณธรรม นำหน้าสู่สากล”

ภาพลักษณ์องค์กรหรือภาพลักษณ์ของบริษัท เป็นภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลหรือประชาชนที่มีต่อ บริษัท หรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง และภาพลักษณ์ยังเป็นองค์รวมของความคิดและความประทับใจที่บุคคลมีต่อองค์กร เป็นสิ่งที่มองได้ชัดเจนและยังเป็นเสมือนสิ่งสะท้อนตัวองค์กรว่าคนทั่วไปมององค์กรเป็นอย่างไร กล่าวคือ ภาพลักษณ์มี ความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กร สถาบัน สินค้า หรือธุรกิจต่าง ๆ เพราะเป็นมูลค่าแฝงอยู่ เป็นภาพลักษณ์ที่สร้างความ เชื่อถือให้กับบุคคล ซึ่งจะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับสิ่งที่แสดงให้เห็นสังคมได้รับรู้ผ่านการดำเนินงานและการเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ภาพลักษณ์ที่ดี จึงเป็นพื้นฐานการสร้างเชื่อมั่น ความไว้วางใจ แก่ประชาชน และสังคมอีกด้วย (นุชนารถ อินทโรจน์ และคณะ, 2553)

การศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์ของวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีภูเก็ตใน มุมมองของประชาชนจังหวัดภูเก็ต จึงเป็นการศึกษาถึงภาพลักษณ์ในปัจจุบัน (Current Image) และศึกษาถึงแนวทาง ในการสร้างภาพลักษณ์ที่พึงประสงค์ (Wish Image) เพื่อได้ทราบถึงสถานการณ์และแนวทางในการธำรงไว้ซึ่ง ภาพลักษณ์ที่ดีและวางแผนในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการศึกษาของวิทยาลัยฯ ทั้งในด้านหลักสูตรการเรียน การสอน สภาพแวดล้อมและกระบวนการการเรียนการสอน คุณภาพของอาจารย์ผู้สอน บุคลากร ตลอดจนประเด็น เนื้อหาต่าง ๆ ที่ได้จากผลการวิจัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สุดท้ายเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนในการเป็น สถาบันที่รองรับและผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพของชุมชนและสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความถี่ในการรับรู้ข่าวสารวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต จากสื่อประเภทต่าง ๆ ของประชาชน จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามข้อมูลประชากรศาสตร์ด้านเพศ อายุ อาชีพ รายได้ระดับการศึกษาและที่พักอาศัย
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต ของประชาชนจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามข้อมูล ประชากรศาสตร์ด้าน ด้านเพศ อายุ อาชีพ รายได้ระดับการศึกษาและที่พักอาศัย

สมมติฐานการวิจัย

ประชากรที่มีปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษาและที่พักอาศัยต่างกัน มีการรับรู้ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยี ภูเก็ตในมุมมองของประชาชนจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีขอบเขตการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนชาวจังหวัดภูเก็ต โดยจำแนกออกเป็น 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกระทุ อำเภอถลาง การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้จะสัมภาษณ์เฉพาะผู้ที่รู้จักวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต โดยการใช้คำถามในการคัดเลือก หากผู้ให้สัมภาษณ์หรือผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่รู้จักวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต จะปิดคำถาม ยกเลิกการสัมภาษณ์

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาหรือตัวแปรตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษาที่อยู่อาศัย และประเภทของสื่อ (ความถี่) ที่ได้รับข่าวสาร ได้แก่ วิทยุหนังสือพิมพ์ป้ายโฆษณากลางแจ้งฝ่ายแนะแนวของวิทยาลัยฯ โบรชัวร์ แผ่นพับ แผ่นปลิวการจัดแสดงกิจกรรมต่าง ๆ ของทางวิทยาลัยอินเทอร์เน็ตข้อความจาก SMS

2.2 ตัวแปรตามคือ ข้อมูลด้านภาพลักษณ์ มีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ความมีชื่อเสียงการผลิตบัณฑิตงานวิจัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมบริการวิชาการแก่สังคมและความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กร

ความหมายของภาพลักษณ์ “ภาพลักษณ์” (Image) ในความหมายพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง ภาพที่เกิดจากความนึกคิดหรือที่คิดว่าควรจะเป็นเช่นนั้น ซึ่งเดิมภาษาไทยใช้ “จินตภาพ” ในปัจจุบันได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ อาทิ เช่น

เสรี วงษ์มณฑา (2542) ใช้คำว่า “ภาพพจน์” ในความหมายของคำว่า “ภาพลักษณ์” (Image) เนื่องจากได้ให้เหตุผลว่าเป็นคำที่ใช้ในความหมายของภาพลักษณ์จนคนทั่วไปรับทราบ และเข้าใจร่วมกันเป็นอย่างดี ซึ่งภาพลักษณ์นี้หมายถึงข้อเท็จจริงบวกกับการประเมินส่วนตัว เป็นภาพที่ฝังใจของบุคคลอยู่นานแสนนาน ซึ่งอาจจะแตกต่างไปจากสภาพความจริงก็ได้

วิจิตร อวระกุล (2542) กล่าวว่า “ภาพลักษณ์” เป็นภาพของสถาบัน หน่วยงาน บริษัท ห้างร้านหรือบุคคล ที่เกิดความรู้สึกขึ้นในจิตใจของคนเราว่า ดี ไม่ดี ชอบ ไม่ชอบ เชื่อถือ ไม่เชื่อถือ เห็นด้วยไม่เห็นด้วย ฯลฯ ถ้าความเห็นของคนส่วนมากเป็นเช่นไร ภาพลักษณ์ของหน่วยงานก็จะเป็นเช่นนั้น ภาพลักษณ์ที่ดีจะสร้างความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ไม่ดี ก็จะทำให้การดำเนินงานของสถาบันนั้นล้มเหลวได้

ความสำคัญของภาพลักษณ์

อรอุมา ไชยเศรษฐ (2551) ภาพลักษณ์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กร สถาบัน สินค้า หรือธุรกิจต่าง ๆ เพราะเป็นมูลค่าที่แฝงอยู่ เป็นภาพที่สร้างความเชื่อให้กับบุคคล ซึ่งจะดีหรือไม่ดีก็ขึ้นอยู่กับสิ่งที่แสดงให้เห็นซึ่งคนได้รับรู้ผ่านการ

ดำเนินงาน และการเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีเป็นพื้นฐานของการสร้างความเชื่อมั่น การสร้างความเข้าใจ และการแก้ไขปัญหาภัยเกิดวิกฤตการณ์ การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีจึงเป็นเรื่องที่องค์กรต้องให้ความสำคัญ เพราะเมื่อองค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดีแล้ว ก็เท่ากับวางรากฐานขององค์กรไว้อย่างแน่นหนา เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ขึ้นองค์กรย่อมไม่สั่นคลอนมากนัก และสามารถแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุดจินดา ดังก้อง (2550) การศึกษาภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในทัศนะของประชาชนในจังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า การเปิดรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนในจังหวัดลำปางเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางผ่านสื่อมวลชนมากที่สุดคือ สื่อวิทยุกระจายเสียง สำหรับสื่อเฉพาะกิจที่มีการเปิดรับข่าวสารมากที่สุดคือ สื่อแผ่นพับ และระดับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลที่มีการเปิดรับมากที่สุด คือ การพูดคุยกับเพื่อน ทางด้านข่าวสารประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางที่ประชาชนในจังหวัดลำปางเปิดรับมากที่สุดคือ ข่าวประชาสัมพันธ์เผยแพร่ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในเรื่องทั่วไป ซึ่งประชาชนรู้จักและเคยเข้าร่วมกิจกรรมการพระราชทานปริญญาบัตรมากที่สุด ทศนคติของประชาชนต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในภาพรวม มีทัศนคติในระดับปานกลาง โดยทัศนคติที่เป็นเชิงบวกสูงที่สุดคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางเป็นสถาบันที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในทัศนะของประชาชนในจังหวัดลำปางอยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพลักษณ์ที่เป็นทัศนะเชิงบวกสูงที่สุดคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่อยู่เคียงข้างชาวลำปาง ซึ่งการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางมีความสัมพันธ์กับทัศนคติและภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง โดยเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก

อรอุมา ไชยเศรษฐ (2551) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยพายัพในทัศนะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ปัจจุบัน โดยรวมทั้ง 17 ด้านของมหาวิทยาลัยพายัพ อยู่ในระดับดี เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านอาคารสถานที่ อาจารย์ผู้สอน การจัดการเรียนการสอน เทคโนโลยี ความเป็นสากล ความมั่นคง สภาพแวดล้อมภายใน การดูแลเอาใจใส่นักศึกษา การบริการทางวิชาการแก่สังคม การประชาสัมพันธ์ ผู้บริหาร การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม คุณภาพบัณฑิต การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม การวิจัย และความมีชื่อเสียง ยกเว้นภาพลักษณ์ด้านค่านิยมที่กลุ่มตัวอย่าง มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนภาพลักษณ์ที่พึงประสงค์ต่อมหาวิทยาลัยพายัพด้านที่กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มคิดว่าดีที่สุด คือ ภาพลักษณ์ด้านความมีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ส่วนที่ควรปรับปรุงที่สุด คือ ภาพลักษณ์ด้านค่าใช้จ่าย นอกจากนี้แล้ว

กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์ (2554: บทคัดย่อ) การสำรวจภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ศึกษาเฉพาะกรณี 19 โรงเรียนในชุมชน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารทั่วไปในระดับปานกลาง สื่อที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับมากที่สุด คือ สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อวิทยุกระจายเสียง กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวจากจาก มจร.ในระดับน้อย เนื่องจากไม่ค่อยมีเวลาและเห็นว่า มจร. ไม่ค่อยมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อวิทยุโทรทัศน์ สำหรับภาพลักษณ์ปัจจุบันขององค์การอยู่ในระดับดีทั้ง 5 ด้าน ตามคำปรากาศวิสัยทัศน์ทั้ง 5 ข้อ ทั้งนี้พบว่า ภาพลักษณ์ด้านที่โดดเด่นมากที่สุดคือ ภาพลักษณ์ที่เป็นวิสัยทัศน์ข้อแรกคือ มุ่งมั่นเป็นมหาวิทยาลัยที่ไม่เรียนรู้ จากสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารงาน มจร.แตกต่างกัน จะมีการรับรู้ภาพลักษณ์ปัจจุบันขององค์การแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้จึงควรให้ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร จาก มจร.ไปยังกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น

รักชนก สมศักดิ์ (2554: บทคัดย่อ) การสำรวจภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ในทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในจังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จากสื่อต่าง ๆ อาทิ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อบุคคลหรือเจ้าหน้าที่แนะแนว สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ ป้ายประกาศ หรือคัดเอาท์ มีการรับรู้ในระดับปานกลาง ส่วนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของมหาวิทยาลัยฯ จากสื่อโทรทัศน์เคเบิลทีวี สื่อหนังสือพิมพ์ และจดหมาย อยู่ในระดับน้อย โดยนักเรียนส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านข้อมูลทั่วไปของมหาวิทยาลัย ด้านการศึกษาหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านโครงการอบรมวิชาการ รวมถึงด้านข่าวประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่เห็นว่า ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์อยู่ในระดับดี ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์การเรียนการสอน ด้านบุคลากรและอาจารย์ผู้สอน และด้านคุณภาพบัณฑิต ส่วนภาพลักษณ์ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน และผลงานการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง

วิชุดา ไชยวิมางคล และคณะ (2554) ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นในมุมมองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ภาพรวมโดยไม่มีการจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติเกี่ยวกับภาพลักษณ์ มีค่าเป็น 7.57 คะแนน จัดอยู่ในเกณฑ์ขั้นดีมาก (B+) ซึ่งค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติที่สูงที่สุดคือ ด้านแหล่งการเรียนรู้แหล่งวิจัยและวิชาการที่มีคุณภาพมีค่าเป็น 7.90 คะแนน จัดอยู่ในเกณฑ์ขั้นดีมาก (B+) ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติต่ำสุดคือ ด้านบุคลากรหรือพนักงานฝ่ายปฏิบัติมีค่าเป็น 6.83 คะแนน จัดอยู่ในเกณฑ์ขั้นดี (B) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาพบว่า กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มสาขาวิชาอื่น ๆ ในทุก ๆ ด้าน

วารภรณ์ ขวพงษ์ (2548) ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ตามการรับรู้ของชุมชนท้องถิ่นอำเภอหาดใหญ่ ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสาร พบว่า ร้อยละ 94 เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และร้อยละ 92.1 ได้รับจากสื่อของมหาวิทยาลัย กลุ่มประชากรจำนวน 1 ใน 3 หรือร้อยละ 30.4 มีความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสาร 1-3 สัปดาห์/ครั้ง การรับรู้ข่าวสารจากสื่อของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ร้อยละ 69.5 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสถานีวิทยุ ม.อ. FM 88 MHz รองลงมาเป็น คัทเอาท์/ป้ายผ้า เว็บไซต์ แผ่นพับ และโปสเตอร์ ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 42.2, 39.4, 35.3, 33.0 ตามลำดับ การรับรู้ข่าวสารของมหาวิทยาลัยจากสื่อทั่วไป ร้อยละ 46.1 ได้รับจากสื่อวิทยุ โดยสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อบุคคล กลุ่มประชากรได้รับในอัตราที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 18.9, 18.2, 17.9 ตามลำดับ ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยภาพลักษณ์ ด้านตัวองค์กรมีคะแนนสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ และด้านการวิจัย สำหรับด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมีคะแนนต่ำสุด เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ภาพลักษณ์ด้านตัวองค์กร การจัดการเรียนการสอน การวิจัย บริการวิชาการ และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีคะแนนภาพลักษณ์ อยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.00, 3.90, 3.81, 3.83, 3.73 ตามลำดับ จากการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ควรพัฒนาบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้มีความเด่นชัดมากขึ้นและควรส่งเสริมด้านประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้รับรู้ถึงผลงานของมหาวิทยาลัยเพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อไป

กิตติพงษ์ ผาบุตร (2552) การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ ตามการรับรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การเปิดรับข้อมูลข่าวสารของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยนอร์ท เชียงใหม่ รู้จักจากป้ายโฆษณามากที่สุด และผลจากการศึกษาพบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นด้วยกับต้นบุคลิกภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านคุณประโยชน์ ด้านผู้ใช้ และด้านคุณสมบัติ

นุชนารถ อินทโรจน์ และคณะ (2553) ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีในทัศนะประชาชน จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีในระดับมาก โดยภาพลักษณ์ด้านความน่าเชื่อถือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือภาพลักษณ์ด้านความมีชื่อเสียง สำหรับภาพลักษณ์ ด้านความน่าเชื่อถือ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมาก ในเรื่อง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีเป็นสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพและได้รับการยอมรับของสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และภาพลักษณ์ด้านความมีชื่อเสียง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมาก ในเรื่อง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีเป็นสถาบันการศึกษาที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับของสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐที่ก่อตั้งมายาวนานและมีชื่อเสียงภาพลักษณ์ที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ที่ดีที่สุดของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในด้านความมีชื่อเสียง และมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ที่ควรปรับปรุงที่สุดของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในด้านด้านเอกลักษณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการศึกษาคั้งนี้คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ต ปัจจุบันมีจำนวน ประชากรจำนวน 345,067 คน (การปกครองจังหวัดภูเก็ต ณ ธันวาคม 2553) ซึ่งแบ่งเป็น 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองจังหวัดภูเก็ต อำเภอถลาง และอำเภอกะทู้ การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ณ ระดับค่าคลาดเคลื่อนที่ 5% จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด โดยในส่วนของข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) จำนวน 30 ชุด วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ 0.929 แบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน อายุ และที่พักอาศัย แบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด (Close Ended) ให้เลือกตอบจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 การรับรู้ข่าวสารด้านจากวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต ได้แก่ ความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสาร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (LikertScale)

ตอนที่ 3 ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต ในมุมมองของกลุ่มตัวอย่าง มีหัวข้อใหญ่ทั้งหมด 6 หัวข้อ ได้แก่ ด้านความมีชื่อเสียง การผลิตบัณฑิต ด้านงานวิจัย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบริการวิชาการแก่สังคม และความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-Ended)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสุ่มตามกรอบกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด และเก็บแบบสอบถามคืนทันที พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และทุติยภูมิ (Secondary Data) ดังต่อไปนี้

3.1 การสำรวจข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) การสำรวจข้อมูลปฐมภูมิใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนจังหวัดภูเก็ต

3.2 การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เช่น ข้อมูลจากวิทยาลัยราชพฤกษ์ ที่ตั้งหลัก สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ข้อมูลออนไลน์ เว็บไซต์ต่าง ๆ ตลอดจนรายงานผลการวิจัยด้านการศึกษาต่าง ๆ เกี่ยวกับภาพลักษณ์

4. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ลงรหัส บันทึกข้อมูล ทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งมีทั้งหมด 6 ข้อ ใช้วิธีหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลด้านความถี่ที่ได้รับจากสื่อประเภทต่าง ๆ จากแบบสอบถามตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีทั้งหมด 8 ข้อ ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความถี่ที่ได้รับจากสื่อประเภทต่าง ๆ จำแนกตามข้อมูลประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา และที่พักอาศัย ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยแบบจำแนกสองทาง (Compare Mean) ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลภาพลักษณ์ของวิทยาลัยราชพฤกษ์ฯ ในมุมมองของกลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถามตอนที่ 3 ได้แก่ ด้านความมีชื่อเสียง การผลิตบัณฑิต ด้านงานวิจัย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบริการวิชาการแก่สังคม และความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งเป็นการประเมินระดับความสำคัญของแต่ละปัจจัย แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) มีทั้งหมด 20 ข้อ

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลภาพลักษณ์ของวิทยาลัยราชพฤกษ์ฯ ในมุมมองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา และที่พักอาศัย ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยแบบจำแนกสองทาง (Compare Mean) ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบภาพลักษณ์ จำแนกตามข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา และที่พักอาศัย ใช้สถิติอนุमान ได้แก่สถิติ (t-test) และวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

4.7 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากแบบสอบถามตอนที่ 4 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended) ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนสายอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงจังหวัดภูเก็ตและพังงา มีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลพบว่าประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้คือ ชาวจังหวัดภูเก็ต อาศัยอยู่ใน 3 อำเภอได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกระฐู และอำเภอถลาง การเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุไม่เกิน 25 ปี และ 25 - 30 ปี มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษาและพนักงานบริษัทเอกชน รายได้ 10,001-20,000 บาท และ ไม่เกิน 10,000 บาท ตามลำดับ ระดับการศึกษาปริญญาตรี และส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในอำเภอเมืองภูเก็ต ประชากรที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ระดับการศึกษา ปวส.2 ซึ่งมีความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี เกรดเฉลี่ยสะสม 2.01 - 2.50 และมีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 30,000 บาท

2. ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต จากสื่อประเภทต่าง ๆ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความถี่ในการรับรู้ข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ ของวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ วิทยุ ป้ายโฆษณากลางแจ้ง และหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ

3. การรับรู้ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ รองลงมาคือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านความมีชื่อเสียง ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ด้านบริการวิชาการ และด้านงานวิจัย ตามลำดับ

3.1 การรับรู้ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯภูเก็ต ด้านความมีชื่อเสียง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า ประเด็นที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การยอมรับและเป็นที่รู้จักของสังคม รองลงมาคือ ศูนย์ฯ ภูเก็ต เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้ยุคใหม่ สภาพแวดล้อมเหมาะสมกับการเรียน สถานที่ตั้งมีความเหมาะสม อยู่ใจกลางเมืองภูเก็ตเดินทางสะดวก การจัดการกิจกรรมด้านต่าง ๆ สู่สาธารณะชนอย่างต่อเนื่อง บรรยากาศของวิทยาลัยมีความอบอุ่นและเอื้ออาทร ตามลำดับ

3.2 การรับรู้ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯภูเก็ต ด้านการผลิตบัณฑิต พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า ประเด็นที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บัณฑิตที่จบมีคุณภาพ สู้งานทำงานได้และเป็นที่ยอมรับของสังคม รองลงมาคือ หลักสูตรที่เปิดสอนมีความโดดเด่นสอดคล้องกับความต้องการของตลาด บัณฑิตมีทักษะ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน นักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯภูเก็ต ไม่สร้างปัญหาให้สังคม ตามลำดับ

3.3 การรับรู้ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต ด้านงานวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า มีผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาและเกิดประโยชน์แก่สังคม และด้านวิทยาลัยฯ ศูนย์ฯ ภูเก็ต มีผลงานวิจัยสู่สาธารณะชน ตามลำดับ

3.4 การรับรู้ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯภูเก็ต ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน ประเด็นที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมสนับสนุนประชาชน ให้มีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงฯ และวิทยาลัยมีการดำเนินกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ตามลำดับ

3.5 การรับรู้ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต ด้านบริการวิชาการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน ประเด็นที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการกิจกรรมเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชน รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมรณรงค์ในการพัฒนาสังคม ให้บริการวิชาการที่ดีมีคุณภาพแก่สังคมและชุมชนอย่างต่อเนื่อง บุคลากรวิทยาลัยมีบทบาทในการบริการกับชุมชน ตามลำดับ

3.6 การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติที่สู้งาน สร้างงานทำงานได้ ผู้สำเร็จการศึกษา เป็นบัณฑิตที่มีประสิทธิภาพได้รับการยอมรับจากสังคม

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต จำแนกตามข้อมูลประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และที่พักอาศัย

4.1 เพศชายและเพศหญิงมีการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต ไม่แตกต่างกัน ในทุก ๆ ด้าน

4.2 อายุที่แตกต่างกันมีการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต แตกต่างกันในด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอายุต่าง ๆ มีการรับรู้แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีจำนวน 4 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีอายุ 36-45 ปี รับรู้ภาพลักษณ์ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี และอายุ 25-30 ปี กลุ่มที่มีอายุเกิน 46 ปีขึ้นไป รับรู้ภาพลักษณ์ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี และอายุ 25-30 ปี

4.3 อาชีพที่แตกต่างกันมีการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต ด้านต่าง ๆ แตกต่างกันในด้านทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ รับรู้ภาพลักษณ์ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม สูงกว่ากลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน กลุ่มประกอบธุรกิจส่วนตัว รับรู้ภาพลักษณ์ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม สูงกว่ากลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน

4.4 รายได้ที่แตกต่างกันมีการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต ด้านต่าง ๆ แตกต่างกันในด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ด้านบริการวิชาการ และด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ในด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม พบว่า กลุ่มรายได้ต่าง ๆ มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีจำนวน 4 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีรายได้ 40,001 บาท ขึ้นไป รับรู้ภาพลักษณ์ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม สูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้ 20,001 - 30,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้ 30,001 - 40,000 บาท ด้านบริการวิชาการ พบว่า กลุ่มรายได้ต่าง ๆ มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีจำนวน 5 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีรายได้ 40,001 บาท ขึ้นไป รับรู้ภาพลักษณ์ด้านบริการวิชาการสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้ 20,001 - 30,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้ 30,001 - 40,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้ ไม่เกิน 10,000 บาท รับรู้ภาพลักษณ์ด้านบริการวิชาการสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ 30,001- 40,000 บาท ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ พบว่า กลุ่มรายได้ต่าง ๆ มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีจำนวน 5 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท รับรู้ภาพลักษณ์ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะต่ำกว่ากลุ่มที่มีรายได้ 20,001 - 30,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้ 30,001 - 40,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท รับรู้ภาพลักษณ์ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะต่ำกว่ากลุ่มที่มีรายได้ 20,001 - 30,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้ 30,001 - 40,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้ 40,001 บาท ขึ้นไป

4.5 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการรับรู้ภาพลักษณ์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต ไม่แตกต่างกัน ในทุก ๆ ด้าน

4.6 ที่พักอาศัยที่แตกต่างกันมีการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต แตกต่างกันในทุก ๆ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้านความมีชื่อเสียง พบว่า กลุ่มที่อยู่อาศัยต่าง ๆ มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ อำเภอกระทุง รับรู้ภาพลักษณ์ด้าน

ความมีชื่อเสียงสูงกว่าอำเภอเมืองและอำเภอกลางรับรู้ภาพลักษณ์ด้านความมีชื่อเสียงสูงกว่าอำเภอเมืองและอำเภอ
 กระทุ้ง ด้านการผลิตบัณฑิต พบว่า กลุ่มที่อยู่อาศัยต่าง ๆ มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มี
 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ อำเภอเมือง รับรู้ภาพลักษณ์ด้านการผลิตบัณฑิตต่ำกว่าอำเภอกระทุ้ง และอำเภอกลาง ด้านงานวิจัย
 พบว่า กลุ่มที่อยู่อาศัยต่าง ๆ มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ อำเภอกลาง
 รับรู้ภาพลักษณ์ด้านงานวิจัยสูงกว่าอำเภอเมืองและอำเภอกระทุ้ง ด้านทุนบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม พบว่า กลุ่มที่อยู่
 อาศัยต่าง ๆ มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ อำเภอกลาง รับรู้ภาพลักษณ์
 ด้านทุนบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมสูงกว่าอำเภอเมืองและอำเภอกระทุ้ง ด้านบริการวิชาการ พบว่า กลุ่มที่อยู่
 อาศัยต่าง ๆ มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ อำเภอกลางรับรู้ภาพลักษณ์
 ด้านบริการวิชาการสูงกว่าอำเภอเมืองและอำเภอกระทุ้ง อำเภอกระทุ้งรับรู้ภาพลักษณ์ด้านบริการวิชาการสูงกว่า
 สูงกว่าอำเภอเมือง ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ พบว่า กลุ่มที่อยู่อาศัยต่าง ๆ มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ 0.05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ อำเภอกลาง รับรู้ภาพลักษณ์ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะสูงกว่าอำเภอเมืองและอำเภอกระทุ้ง
 อำเภอเมือง รับรู้ภาพลักษณ์ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะสูงกว่าอำเภอเมืองและอำเภอกระทุ้ง ด้าน
 ภาพลักษณ์โดยรวม พบว่า กลุ่มที่อยู่อาศัยต่าง ๆ มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีจำนวน 3 คู่
 ได้แก่ อำเภอกลาง รับรู้ภาพลักษณ์โดยรวมสูงกว่าอำเภอกระทุ้งและอำเภอเมือง อำเภอกระทุ้งรับรู้ภาพลักษณ์โดยรวมสูง
 กว่าอำเภอเมือง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีภูเก็ตในมุมมอง
 ของประชาชนจังหวัดภูเก็ต พบว่า ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต จากสื่อประเภทต่าง ๆ
 ของประชาชนจังหวัดภูเก็ต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย สามอันดับแรก
 ได้แก่ วิทยุ ป้ายโฆษณากลางแจ้ง และหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดจินดา ดังก้อง (2550)
 การศึกษาภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในทัศนะของประชาชนในจังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า การ
 เปิดรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนในจังหวัดลำปางเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางผ่านสื่อมวลชนมากที่สุดคือ สื่อ
 วิทยุกระจายเสียง และงานวิจัยของ กิตติพงศ์ ผาบุตร การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ ตามการรับรู้
 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข้อมูลข่าวสารของนักเรียน
 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยนอร์ท เชียงใหม่ รู้จักจากป้ายโฆษณามากที่สุด
 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วราภรณ์ ชวพงษ์ (2548) ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ตามการรับรู้ของ
 ชุมชนท้องถิ่นอำเภอหาดใหญ่ ผลวิจัยพบว่า การรับรู้ข่าวสารจากสื่อของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ร้อยละ
 69.5 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสถานีวิทยุ ม.อ. FM 88 MHz รองลงมาเป็น คัทเอ๊าท์/ป้ายผ้า เว็บไซต์ แผ่นพับ และ
 โปสเตอร์ ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 42.2, 39.4, 35.3, 33.0 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยาลัยราชพฤกษ์
 ศูนย์ภูเก็ต มุ่งในการประชาสัมพันธ์โดยการสร้างการรับรู้แก่สาธารณะชนทั้งในรูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ
 ได้แก่ สื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ ป้ายโฆษณากลางแจ้ง อินเทอร์เน็ต โบรชัวร์ ใบปลิว แผ่น ฝ้ายแนบแนวของวิทยาลัยฯ และ
 กิจกรรมต่าง ๆ ของวิทยาลัยฯ ที่มีส่วนร่วมกับชุมชนทั้งกิจกรรมบริการวิชาการและทุนบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

การรับรู้ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแ
 ละด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ รองลงมาคือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านความมี
 ชื่อเสียง ด้านทุนบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ด้านบริการวิชาการ และด้านงานวิจัย ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบาย

ความหมายของ Emma Wood (อ้างถึงใน พัทธภรณ์ เกษะประกร, 2550) ได้ให้คำนิยามว่า “ภาพลักษณ์” ขององค์กร เป็นการรับรู้ที่เกิดขึ้นในจิตใจของประชาชนที่มีต่อองค์กรโดยประชาชนจะรับรู้จากการสร้างเอกลักษณ์ (Identity) หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่องค์กรสร้างขึ้นมาในสถานการณ์ต่าง ๆ และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชนารถ อินทโรจน์ และคณะ (2553) ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีในทัศนะของประชาชน จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นด้วยอย่างมากต่อภาพลักษณ์ด้านเอกลักษณ์เฉพาะทางในเรื่อง บัณฑิตฯของมหาวิทยาลัยฯ มีความสามารถในการนำความรู้ทางวิชาชีพมาประยุกต์ใช้กับการทำงานและผู้ประกอบการพึงพอใจ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต เป็นบัณฑิตนักปฏิบัติที่สู้งาน สร้างงาน ทำงานได้จริง เป็นบัณฑิตที่มีประสิทธิภาพได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในมุมมองของชาวจังหวัดภูเก็ต

ผลการทดสอบสมมติฐาน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต ด้านอายุที่แตกต่างกันมีการรับรู้ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต แตกต่างกันในด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอายุต่าง ๆ มีการรับรู้แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีจำนวน 4 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีอายุ 36-45 ปี รับรู้ภาพลักษณ์ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี และอายุ 25-30 ปี กลุ่มที่มีอายุเกิน 46 ปีขึ้นไป รับรู้ภาพลักษณ์ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุไม่เกิน 25 ปีและอายุ 25-30 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มอายุ 36-45 ปีและอายุ 46 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มคนทำงานหรือเป็นผู้ประกอบการมีโอกาสได้รับรู้ถึงบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต ในด้านประสิทธิภาพ การปฏิบัติงาน การสู้งาน สร้างงานและทำงานได้จริง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ อรุมา ไชยเศรษฐ (2551) ภาพลักษณ์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กร สถาบัน สินค้า หรือธุรกิจต่าง ๆ เพราะเป็นมูลค่าที่แฝงอยู่ เป็นภาพที่สร้างความเชื่อให้กับบุคคล ซึ่งจะดีหรือไม่ดีก็ขึ้นอยู่กับสิ่งที่แสดงให้เห็นสังคมได้รับรู้ผ่านการดำเนินงาน และการเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ด้านอาชีพที่แตกต่างกันมีการรับรู้ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต ด้านต่าง ๆ แตกต่างกันในด้านทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ รับรู้ภาพลักษณ์ด้านทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม สูงกว่ากลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน กลุ่มประกอบธุรกิจส่วนตัว รับรู้ภาพลักษณ์ด้านทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม สูงกว่ากลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต มีกิจกรรมร่วมกับชุมชนในด้านทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นในการมีส่วนร่วมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด ตลอดจนการเชิญผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ พัทธภรณ์ เกษะประกร (2550) ได้นำเสนอถึงภาพลักษณ์องค์กรว่าต้องมององค์ประกอบในด้านกิจกรรมสังคม (Social Activities) คือการดูแลเอาใจใส่สังคม ร่วมกิจกรรมการกุศล หรือสร้างประโยชน์ให้กับสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การรับรู้ข่าวสารจากวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต ประชาชนจังหวัดภูเก็ตมีความถี่ในการรับรู้ข่าวสารมากที่สุดสามอันดับแรกได้แก่ วิทยุ ป้ายโฆษณากลางแจ้ง และหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ ส่วนสื่อประเภท โบรชัวร์ แผ่นพับ ใบปลิว การจัดกิจกรรมของทางวิทยาลัยฯ และฝ่ายแนะแนว ผู้บริโภคมีความถี่ในการรับรู้ต่ำกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ ฉะนั้นผู้บริหารควรมุ่งให้ความสำคัญและนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงวางแผนโดยการทำการสื่อสารในด้านต่าง ๆ ทั้งองค์ประกอบ 6 ได้แก่ ด้านความมีชื่อเสียง การผลิตบัณฑิต งานวิจัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม บริการวิชาการแก่สังคม

ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ โดยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและหลากหลายช่องทาง เพื่อให้เป็นที่รับรู้แก่ประชาชน จังหวัดภูเก็ตเพิ่มมากยิ่งขึ้น

2. การรับรู้ภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต พบว่า ประชาชนจังหวัดภูเก็ต รับรู้ภาพลักษณ์ในด้านงานวิจัยน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับภาพลักษณ์ด้านอื่น ๆ ผู้บริหารรวมถึงคณาจารย์ควรตระหนักและให้ความสำคัญในการสร้างสรรค์งานวิจัยและเผยแพร่สู่สาธารณะชน เพื่อให้ประชาชนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาพลักษณ์วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต โดยนำแนวคิดการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เข้ามาศึกษาร่วมด้วย

2. ควรมีการวิจัยต่อเนื่องเพื่อผลการวิจัยที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงภาพลักษณ์ในด้านที่ยังเป็นจุดด้อยให้เป็นที่รับรู้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กฤษณ์ บุตรเนียน และคณะ. (2554). *ปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดปราจีนบุรี. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2554
- กุลธนี ศิริรักษ์. (2551). *ความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีและปัจจัยในการเลือกสถาบันใน จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, ปีที่ 10 ฉบับที่ 3.
- เลิฟล็อก, คริสโตเฟอร์เอชและไรท์, ลอเรน. (2546). *การตลาดบริการ*. แปลโดย อตุลย์ จาตุรงค์กุล, ดลยา จาตุรงค์กุล และพิมพ์เดือน จาตุรงค์กุล.
- ดลฤดี สุวรรณศิริ. (2539). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ทั่วประเทศ. วารสารพัฒนาสังคม*, ปีที่ 9 ฉบับที่ 1: 157-174
- เปรมจิตร ศิริสานต์. (2542). *การศึกษาองค์ประกอบแรงจูงใจในการศึกษาต่อของนักศึกษบัณฑิตศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- ศาสตราเย ปือก. (2550). *ปัจจัยที่มีส่วนกำหนดการเลือกศึกษาต่อในคณะต่าง ๆ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- อารมณ เพชรรัตน์. (2547). *ปัจจัยสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน. วารสารศึกษาศาสตร์*, ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 เดือนพฤศจิกายน 2546- มีนาคม 2547.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
People’s Participation in Local Administration of Bangkruai Municipality in
Bangkruai District, Nonthaburi Province

ฐิติมา โห้ล่ายอง *

Thitima Holumyong

* อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลอันได้แก่ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ การศึกษา และระยะเวลาในการพักอาศัยในชุมชน

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 387 ราย ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) และการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาใช้การวิเคราะห์ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) สำหรับการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยที่มีตัวแปรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งได้แก่ตัวแปรเพศ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป อันได้แก่ตัวแปร อายุ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัย

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในด้านการติดตามประเมินผล

ผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางกรวย แตกต่างกัน ตามรายได้ และระยะเวลาในการอยู่อาศัยในชุมชนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แต่ไม่แตกต่างกันตาม เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน การปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This study explored the level of people’s participation in local administration in Banggrauy Municipality, Banggrauy District, Nonthaburi Province. The study’s objectives were to learn about and compare the levels of people’s participation in local administration, by taking account of personal factors including sex, age, income, occupation, education and length of stay in the community.

As a quantitative research, this study utilized the questionnaire to collect data from 387 sampled people. When analyzing, there was an application of descriptive statistics and inferential statistics. As for the descriptive, the frequency distribution, percentage and mean were applied and the inferential statistics were used through the T-test that tested the differences in factor of sex that consisted of two types of variable. The one-way ANOVA assisted the analysis of variables that had more than two types, namely age, income, occupation, education level and length of stay.

Findings revealed that, overall, people highly participated in the local administration of the Banggrauy Municipality, Banggrauy District of Nonthaburi. Such high participation existed across all areas, for instance, planning, implementation, receipt of benefits and monitoring and evaluation.

After getting results of the comparison of people's participation levels categorized according to personal factors, the participation differed by income and length of stay (0.05 statistical significance). However, sex, age, occupation and education level did not contribute any difference in participation level.

Keywords: People's Participation, Local Administration

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองท้องถิ่นเป็นกลไกดำเนินการตามนโยบายและทิศทางของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินงานตามกรอบนโยบายที่รัฐกำหนดและตอบสนองลักษณะของแต่ละท้องถิ่น ความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ที่ความสามารถในการดำเนินงานอย่างคล่องตัวเพื่อให้สามารถดำเนินการตามภาระที่รัฐมอบหมาย และพันธกิจของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องมีความรับผิดชอบ และมีประสิทธิภาพในการผลักดันนโยบายระดับชาติให้ผสมผสานอย่างมีดุลยภาพกับนโยบายท้องถิ่นของแต่ละองค์กร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทส่วนหนึ่งในการเป็นหน่วยงานของรัฐระดับท้องถิ่น ซึ่งทำหน้าที่แทนส่วนราชการเดิมและผลักดันนโยบายของรัฐให้เกิดผลในทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและประโยชน์ต่อสังคมในสวนรวม (กิตติวราวรรณ ชีระตระกูล, 2546: 7)

เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะของความเป็นชุมชนเมืองให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง เป็นรูปแบบที่เรียกได้ว่าเป็นประชาธิปไตยและมีความใกล้ชิดประชาชน โดยทั่วไปเขตเทศบาลจะมีลักษณะผสมผสานกันของความเป็นเมืองและชนบทรวมกัน ประชาชนจึงรวมอยู่ด้วยกันอย่างหลากหลายไม่ว่าจะเป็นอาชีพ ฐานะ หรือรายได้ (นภารัตน์ เจริญรัตน์, 2545: 2)

จากสภาพความแตกต่างกันของประชาชนในเขตเทศบาล ดังได้กล่าวแล้ว ย่อมมีผลต่อด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของเทศบาล โดยเฉพาะเทศบาลที่กำลังพัฒนาจะต้องเผชิญกับความท้าทายที่ต้องให้บริการประชาชนอย่างครอบคลุมให้ครบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสาธารณสุข โภค การคมนาคม หรือการศึกษา เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลจำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายและการวางแผนที่ดี ทั้งนี้ ดำเนินงานของเทศบาลจะบรรลุผลสำเร็จ จำเป็นต้องได้รับการประสานงานและความร่วมมือจากประชาชน เนื่องจากปัจจัยแห่งความสำเร็จขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนหนึ่งมาจากการที่ประชาชน องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เปรียบเสมือนได้ว่าผลจากการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผลงานของทุกคนในชุมชน เพราะ

ทุก ๆ คนมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการปฏิบัติ ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ (โกวิท พวงงาม, ม.ป.ป.: 31)

ทั้งนี้ จิตสำนึกในการพัฒนาท้องถิ่นและการสร้างอนาคตของชุมชนถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่ก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม ความรู้สึกร่วมและความผูกพันร่วมของประชาชนในท้องถิ่น การมีจิตสำนึกที่ต้องการจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชนและการมีความประสงค์ที่จะร่วมกำหนดอนาคตและแนวทางการพัฒนาของชุมชน จะช่วยส่งผลให้วิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

โดยทั่วไป การมีส่วนร่วมของประชาชน ได้ถูกแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้ (อคิน รพีพัฒน์, 2527: 320 อ้างถึงใน ธรรมนูญ วิจัยนัยภาค, 2556: 65)

1. การมีส่วนร่วมในการคิดค้นปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและที่มาของปัญหา
3. การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการและวางแผนแก้ปัญหา
4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิดผลสำเร็จ

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) จะช่วยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบโดยตรงถึงประชาชน (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2526: 20 อ้างถึงใน ธรรมนูญ วิจัยนัยภาค, 2556: 65)

จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของคนในชุมชน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และปัจจัยของปัจเจกบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้กรณีศึกษาของพื้นที่เขตเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางกรวยอำเภอบางกรวยจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น:กรณีศึกษาเทศบาลเมืองบางกรวยอำเภอบางกรวยจังหวัดนนทบุรีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงตั้งคำถามและสมมติฐานงานวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทดสอบและพิสูจน์สมมติฐานโดยใช้วิธีการทางสถิติต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการค้นหาคำตอบ โดยมีสมมติฐานการวิจัยดังนี้

ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลอันได้แก่ปัจจัย เพศ อายุ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

จากการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา และ ระยะเวลาที่อาศัย

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ในด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 11,412 ครัวเรือน (แผนพัฒนา 3 ปี พ.ศ. 2557-2559 เทศบาลเมืองบางกรวย, 2557: 12)

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตการวิจัยเฉพาะพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นข้อมูลให้ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับทราบระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคประชาชน เพื่อนำไปใช้ในการในการพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีเสถียรภาพ และสอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ
2. เพื่อเป็นข้อมูลให้ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีความเข้าใจต่อปัจจัยสภาพส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของภาคประชาชน
3. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายให้กับภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคประชาชนได้อย่างสัมฤทธิ์ผล
4. เป็นแหล่งข้อมูลในการวิจัยและทำการศึกษาในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaires) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นตัวแทนของครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองบางกรวยซึ่งมีทั้งหมด 11,412 ครัวเรือน (แผนพัฒนา 3 ปี พ.ศ. 2557-2559 เทศบาลเมืองบางกรวย, 2557: 12)

จากการคำนวณตามสูตรของ Yamane พบว่าจำนวนตัวอย่างที่เหมาะสมที่ควรนำมาใช้เท่ากับ 387 คนหรือ 387 ราย ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ จึงทำการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 387 ราย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) และการวิเคราะห์สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) ในส่วนของวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา สถิติที่นิยมใช้ในครั้งนี้คือ การแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ใช้สัญลักษณ์ (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

สำหรับการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยที่มีตัวแปรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งได้แก่ตัวแปรเพศ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป อันได้แก่ อายุ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับจำนวน 30 ข้อโดยแบบสอบถามดังกล่าวผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาทฤษฎีและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสอบถาม
3. กำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของข้อคำถาม โดยสร้างข้อคำถามที่เป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ออกมาเป็นข้อคำถามวัดระดับจำนวน 30 ข้อ
4. ตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หรือความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) เพื่อตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบ และเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้ในการวิจัย
5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทำการทดสอบ (Pre-test) หรือทดลองใช้ (Try – Out) ในเขตเทศบาลเมืองบางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 ราย แล้วนำผลที่ได้จากแบบสอบถามมาหาคุณภาพเครื่องมือ โดยการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยในการวิจัยครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) = 0.9
6. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามครั้งสุดท้าย โดยแบบสอบถามที่นำมาทดสอบในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ที่เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาการพักอาศัยในชุมชน โดยมีคำถามที่ให้เลือกตอบจำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยแบ่งเป็น 4 ด้านคือ การมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน การมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล สำหรับลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) โดยมีเกณฑ์การตรวจคะแนน ดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนมากที่สุด	ระดับคะแนน	5	คะแนน
การมีส่วนร่วมของประชาชนมาก	ระดับคะแนน	4	คะแนน
การมีส่วนร่วมของประชาชนปานกลาง	ระดับคะแนน	3	คะแนน
การมีส่วนร่วมของประชาชนน้อย	ระดับคะแนน	2	คะแนน
การมีส่วนร่วมของประชาชนน้อยที่สุด	ระดับคะแนน	1	คะแนน

และมีเกณฑ์ในการแปลผลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. จัดเตรียมแบบสอบถามและกำหนดรหัสหมายเลขแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบการเก็บแบบสอบถาม
2. ประสานขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยติดต่อไปยังผู้นำชุมชน สมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน โดยใช้แบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 417 ชุด แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ 1. แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดลองใช้ (Try- Out) กับประชาชนในเขตเทศบาลบางบัวทอง จำนวน 30 ชุด และ 2. แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบางกรวย จำนวน 387 ชุด
3. ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับผู้ทำแบบสอบถาม
4. รวบรวมแบบสอบถามกลับคืนและตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนที่จะนำมาประมวลผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประมวลผลแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่ การประมวลผลข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. รวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด
2. ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
3. จัดคำตอบเป็นกลุ่มและเป็นหมวด โดยกำหนดรหัสข้อมูล (Code) พร้อมทั้งจัดทำคู่มือลกรหัส (Codebook)
4. ประมวลผลข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง (Contingency Analysis) โดยมีรูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) และเชิงอนุมาน (Inferential Statistic)

ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศชายมากที่สุด จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6 อยู่ในกลุ่มอายุ 25-34 ปี และ 35 – 44 ปี มากที่สุดเป็นจำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีรายได้ต่อเดือนในระดับ 20,001 บาทขึ้นไป มากที่สุด โดยมีจำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 62.8 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุดเป็นจำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 มีระดับการศึกษานุปริญญามากที่สุด จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 60.6 อยู่ในกลุ่มที่มีระยะเวลาพักอาศัยในชุมชน 11 -20 ปี มากที่สุด จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนกรณีตัวอย่าง: เทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีคะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) สำหรับค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน พบว่าอันดับที่ 1 ด้านการวางแผนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาเป็นด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.27$) อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เป็นด้านการติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 4.22$) อยู่ในระดับมาก

ด้านการวางแผน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ด้านการวางแผนโดยภาพรวมของการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับ 1 บุคคลที่มีอิทธิพลและมีอำนาจในชุมชนมีผลต่อการตัดสินใจในการดำเนินงานจัดทำแผน/โครงการ/กิจกรรมในชุมชนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$) อยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมาประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดใช้ทรัพยากรในชุมชนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.37$) อยู่ในระดับมากและน้อยที่สุดคือประชาชนในชุมชนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น และร่วมในการจัดทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนและเทศบาล ($\bar{X} = 4.17$) ในระดับมาก

ด้านการปฏิบัติการ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ด้านการปฏิบัติการโดยภาพรวมของการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอันดับ 1 คือการที่หน่วยงานที่รับผิดชอบมีนโยบายให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและการที่คนในชุมชนช่วยเหลือด้านการดำเนินงาน / โครงการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.46$) อยู่ในระดับมาก ส่วนอันดับสุดท้ายคือการมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนในการจัดกิจกรรมในชุมชนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.10$) อยู่ในระดับมาก

ด้านการรับผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ด้านการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอันดับ 1 ความคาดหวังว่าการดำเนินงาน / โครงการจะเกิดประโยชน์ต่อชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.44$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือผลประโยชน์ที่ได้จากการจัดกิจกรรมจะส่งผลดีต่อสังคมและชุมชนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.34$) อยู่ในระดับมากน้อยที่สุด ชุมชนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคที่สำคัญและจำเป็นต่อชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.16$) อยู่ในระดับมาก

ด้านการติดตามประเมินผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ด้านการติดตามประเมินผลโดยภาพรวมของการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอันดับ 1 การมีส่วนร่วมในการติดตามผลหรือสังเกตว่าชาวชุมชนมีความต้องการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานโครงการของเทศบาลมากน้อยเพียงใดมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.34$) อยู่ในระดับมาก ในอันดับรองลงมาคือ การที่ประชาชนได้ให้ข้อมูล และตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินการดำเนินงาน/โครงการของเทศบาลและ การที่ประชาชนเสนอแผนการดำเนินงาน/โครงการ ที่นำมาจัดในชุมชนว่ามีความเหมาะสมต่อความต้องการของคนในชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.28$) อยู่ในระดับมาก น้อยที่สุดคือ การเสนอแนะปัญหา/ขั้นตอนและแนวทางในการแก้ไขปัญหาว่าขั้นตอนใดควรปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.15$) อยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรีตามสถานะภาพส่วนบุคคลซึ่งในแต่ละด้านปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 1 การทดสอบ t-test ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ

ระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการปกครองส่วน ท้องถิ่น	ชาย N=254		หญิง N=133		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการวางแผน	4.31	0.54	4.24	0.58	1.275	.787
2. ด้านการปฏิบัติการ	4.28	0.51	4.20	0.55	1.393	.599
3. ด้านการรับผลประโยชน์	4.28	0.59	4.25	0.57	0.556	.602
4. ด้านการติดตามประเมินผล	4.24	0.57	4.20	0.56	0.697	.469
โดยรวม	4.28	0.51	4.22	0.52	1.052	.739

*p<.05

จากผลการทดสอบ พบว่าเพศที่แตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 2 การทดสอบ F-test ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามอายุ

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ปกครองส่วนท้องถิ่น	แหล่งความ แปรปรวน	D	SS	MS	F	P
1. ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	4	1.093	.273	0894	.468
	ภายในกลุ่ม	382	116.784	.306		
	รวม	386	117.878			
2. ด้านการปฏิบัติการ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.076	.519	1.881	.113
	ภายในกลุ่ม	382	15.418	.276		
	รวม	386	107.494			
3. ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	4	2.173	.543	1.625	.167
	ภายในกลุ่ม	382	127.718	.334		
	รวม	386	129.891			

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ปกครองส่วนท้องถิ่น	แหล่งความ แปรปรวน	D	SS	MS	F	P
4. ด้านการติดตามประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	4	2.414	.604	1.889	.112
	ภายในกลุ่ม	382	122.034	.319		
	รวม	386	124.448			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	4	1.853	.463	1.744	.140
	ภายในกลุ่ม	382	101.464	.266		
	รวม	386	103.317			

*p<.05

จากการทดสอบ พบว่า อายุที่แตกต่างกัน ไม่มีผลแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 3 การทดสอบ F-test ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามรายได้

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ปกครองส่วนท้องถิ่น	แหล่งความ แปรปรวน	D	SS	MS	F	P
1. ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	3	2.473	.824	2.735	.043*
	ภายในกลุ่ม	383	115.405	.301		
	รวม	386	117.878			
2. ด้านการปฏิบัติการ	ระหว่างกลุ่ม	3	5.012	1.671	6.243	.000*
	ภายในกลุ่ม	383	102.483	.268		
	รวม	386	107.494			
3. ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	4.507	1.502	4.589	.004*
	ภายในกลุ่ม	383	125.384	.327		
	รวม	386	129.891			
4. ด้านการติดตามประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	3	5.469	1.823	5.869	.001*
	ภายในกลุ่ม	383	118.979	.311		
	รวม	386	124.448			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	4.270	1.423	5.504	.001*
	ภายในกลุ่ม	383	99.047	.259		
	รวม	386	103.317			

*p<.05

จากค่าสถิติข้างต้น พบว่าระดับรายได้ที่แตกต่างกัน มีความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05ในทุก ๆ ด้าน

ตารางที่ 4 การทดสอบ F-test ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามอาชีพ

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	D	SS	MS	F	P
1. ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	4	.494	.124	.402	.807
	ภายในกลุ่ม	382	117.383	.307		
	รวม	386	117.878			
2. ด้านการปฏิบัติการ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.529	.382	1.378	.241
	ภายในกลุ่ม	382	105.965	.277		
	รวม	386	107.494			
3. ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	4	.530	.133	.391	.815
	ภายในกลุ่ม	382	129.361	.339		
	รวม	386	129.891			
4. ด้านการติดตามประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	4	1.333	.333	1.304	.389
	ภายในกลุ่ม	382	123.116	.322		
	รวม	386	124.448			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	4	.616	.154	.572	.683
	ภายในกลุ่ม	382	102.701	.269		
	รวม	386	103.317			

*p<.05

จากผลการทดสอบ พบว่า อาชีพที่แตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 5 การทดสอบ F-test ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	D	SS	MS	F	P
1. ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	4	.865	.216	.706	.588
	ภายในกลุ่ม	382	117.013	.306		
	รวม	386	117.878			
2. ด้านการปฏิบัติการ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.254	.313	1.127	.343
	ภายในกลุ่ม	382	106.241	.278		
	รวม	386	107.494			
3. ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	4	1.238	.309	.919	.453
	ภายในกลุ่ม	382	128.653	.337		
	รวม	386	129.891			
4. ด้านการติดตามประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	4	1.723	.431	1.341	.254
	ภายในกลุ่ม	382	122.725	.321		
	รวม	386	124.448			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	4	1.140	.285	1.066	.373
	ภายในกลุ่ม	382	102.176	.267		
	รวม	386	103.317			

*p<.05

จากค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบ แสดงว่าวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 6 การทดสอบ F-test ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามระยะเวลาพักอาศัยในชุมชน

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	D	SS	MS	F	P
1. ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	3	2.94	.981	3.271	.021*
	ภายในกลุ่ม	383	114.933	.300		
	รวม	386	117.878			
2. ด้านการปฏิบัติการ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.976	.659	2.391	.068
	ภายในกลุ่ม	383	105.518	.276		
	รวม	386	107.494			
3. ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	1.735	.578	1.728	.161
	ภายในกลุ่ม	383	128.156	.335		
	รวม	386	129.891			
4. ด้านการติดตามประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	3	2.656	.885	2.784	.041*
	ภายในกลุ่ม	383	121.793	.318		
	รวม	386	124.448			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.275	.758	2.875	.036*
	ภายในกลุ่ม	383	101.042	.264		
	รวม	386	103.317			

*p<.05

จากผลการทดสอบพบว่า ระยะเวลาในการพักอาศัยที่แตกต่างกัน มีความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ในด้านการวางแผนและด้านการติดตามประเมินผล

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. เทศบาลควรสร้างจิตสำนึกและสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น โดยเน้นให้เห็นผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อรายได้ของคนในท้องถิ่น
2. ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน และประชาชนในชุมชน เพื่อสร้างความผูกพันต่อชุมชน และกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดดำเนินงาน/ ทำโครงการให้กับประชาชนในชุมชน
3. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการสำคัญ ซึ่งเป็นโครงการที่มีผลโดยตรงต่อประชาชน เช่น เป็นกรเป็นกรรมการจัดหา ตรวจจับและติดตามงานที่เกี่ยวกับระบบสาธารณสุขโรค เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองบางกรวย เพื่อนำผลวิจัยที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เพิ่มมากขึ้น
2. ควรทำการศึกษาในเชิงลึก โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพในเรื่องของระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของพื้นที่เขตเทศบาลเมืองบางกรวย เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัดนนทบุรี เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับพื้นที่ได้

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2529). รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์กรสตรีในการพัฒนาชนบท กรุงเทพมหานคร.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2545). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. ม.ป.ท.
- ชิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงศธร. (2532). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบล หมู่บ้าน (พิมพ์ครั้งที่ 3, หน่วยที่ 8). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูชาติ พวงสมจิตร์. (2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพร แสงประดับ. (2527). การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นผลจากการพัฒนาการท่องเที่ยว: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านบ่อสร้าง อำเภอสนักแก่ง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิตสาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดุสิตา แก้วสมบูรณ์. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์: สงขลา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- ธนภณ วัฒนกุล. (2550). การเมืองเรื่องพื้นที่พลวัตทางสังคมของชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนบ่อมหากาฬ.มูลนิธิสถาบันวิชาการ 14 ตุลา.
- ธนาภรณ์ เมทณีสฤติ. (2543). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติ: กรณีศึกษาวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราชวิหาร. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล นครปฐม.
- นที ดิษฐบรรจง. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย ชลบุรีมหาวิทยาลัยบูรพา.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณี ตัวอย่าง. กรุงเทพฯ: 598 Print.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวธุรกิจไม่มีวันตายของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ซี.พี.บุ๊คสแตนด์นอร์ด.

- ประชุม สุวัตติ. (2551). การตลาดในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- ประพันธ์ พงษ์ฉิมพงษ์. (2551). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- มงคล จันทร์ส่อง. (2544). ระดับความรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของสมาชิก อบต.อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม.
- มณฑล จันทร์แจ่มใส. (2551). ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีต่อการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา: เกาะมุก จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- มณฑล เอกอศุญพันธ์. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: ตลาดน้ำตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ยุพาพร รุปงาม. (2545). การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณ ในการปฏิรูป ระบบราชการ. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรรณ วังวานิช. (2549). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2531). การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิรัตน์ ภู่อะนองศรี, พ.ต.ท. (2537). การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปัตตานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์. (2552). ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ สส.ม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2547). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเกาะช้าง จังหวัดตราด. กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.
- สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์. (2551). การศึกษาวิจัยในหน่วยงานท่องเที่ยวของรัฐ. จุลสารการท่องเที่ยว.
- สุจินต์ ดาววีระกุล. (2527). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัดจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี พ.ศ. 2527. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรัชย์ ขอบชื่น. (2551). การมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สุรยุทธ หลิมตระกูล. (2548). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้: ศึกษาเฉพาะกรณีป่าชุมชนบ้านห้วยสะพาน ตำบลหนองโรง อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- เสมา ชั่งทอง. (2551). การศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- อดิน รพีพัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคม และวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสการพิมพ์.

- อรุณ เมธีวีรวัฒน์. (2546). **สภาพและความต้องการของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
ประถมศึกษา : กรณีศึกษาอำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุตรดิตถ์.
- Arnstein, S. R. (1969). *Ladder of participation*. *Journal of American Institute of Planners*, 35, 216-
224.
- Cohen, J.M. and Upoff, N.T. Rural. (1981). **Development Participation: Concept and Measures for
Project Design Implementation and Evaluation**. Rural Development Committee Center
for International Studies, Cornell University.
- Good, Carter. (1973). **Dictionary of Education**. Education. Edited by Carter V. Good. New York:
McGraw – Hill book Company, Inc.
- Griffin, Ricky W. (1996). **Management**. (5th ed.). Boston: Houghton Mifflin.
- Kotler, Philip & Lee, Nancy. (2005). **Corporate social responsibility**. New Jersey, John Wiley & Sons.
- Mondy, W. R., & Noe, R. M. (1996). **Human Resource Management**. New Jersey: Prentice-Hall

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ : ศึกษากรณีชุมชนหมู่บ้านชมเดือน 2

แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

The Public Participation in Solving Waste Problems : A Case Study of

Chom-Deun 2 Village Community, Khwaengnongkhangplu,

Khet Nongkhaem, Bangkok.

สมบุญ คงเอียด *

Somboon Kongead

ธง บุญเรือง **

Thong Boonraeng

* สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี (Somboon012@hotmail.com)

** สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนหมู่บ้านชมเดือน 2 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ในการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของประชาชนกับพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน 3) ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ คณะกรรมการชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนครัวเรือน รวม 275 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย

ผลการวิจัย พบว่า 1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.96$) 2. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชนในทางบวก มีความสัมพันธ์ในระดับน้อย ($p=0.042$) ผลที่ได้ยอมรับสมมุติฐาน 3. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ คือ ขาดการประชาสัมพันธ์ จุดรวบรวมขยะมีน้อย ทั้งไม่เป็นที่ มีมลภาวะทางกลิ่น สุนัขคุ้ยเขี่ย ไม่มีถังคัดแยก การแก้ไข ควรเก็บขยะให้ตรงเวลาดูแลรักษาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ จัดหาถังขยะที่เหมาะสม และประชาชนก็ต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะให้มากขึ้น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน พฤติกรรม การแก้ไขปัญหาขยะ

Abstract

The purpose of this study were: 1. the level of participation of the people in Chom-Deun 2 village community, Khwaeng Nongkhangplu, Khet Nongkhaem Bangkok, to resolve the garbage problem in the community. 2. examine the relationship between knowledge and understanding

about the involvement of the public in solving the garbage problem behaviors in the community. 3. the study problems and suggestions on how to fix the garbage problem in the community. The population in this research is community board government officials and people who are household heads or representatives of households included 275 people. Tools used in making this research a questionnaire. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation and the simple correlation.

The results of study were: 1. the public participation in solving the garbage problem in the community is moderate ($\mu=2.96$). 2. the people have a better understanding about the garbage problem people have a better understanding about the garbage problem overall, the intermediate level and knowledge about the garbage problem is associated with behavior problems in the community waste positively correlated to a lesser degree ($p=0.042$) result is acceptable hypothesis. 3. problems and suggest the lack of publicity designated collection points are less left the odor pollution ferret dog no garbage should fix bucket isolated on time, campaign and create awareness of the activities involved in solving waste problems, provide appropriate bins and the public must be involved in solving the garbage problem.

Keywords: participation of citizens, behavior, waste solution

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาประเทศฉบับที่ 11 ปี 2554 - 2559 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11, 2554: 48) ต้องสร้างภูมิคุ้มกันประเทศให้เข้มแข็งขึ้นภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยเสริมสร้าง ทุนที่มีอยู่ของประเทศให้เข้มแข็ง ทั้งทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งสร้างสมดุลการพัฒนา ระหว่างความสามารถ ในการพึ่งตนเองกับการแข่งขันในเวทีโลก รวมทั้งสร้างสรรคบนพื้นฐานการผลิตและการบริโภค ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน พร้อมทั้งขยายการลงทุนของประเทศที่มีศักยภาพ มาใช้ประโยชน์อย่าง บูรณาการและเกื้อกูลกันโดยเฉพาะสถานการณ์มลพิษและสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ เช่น มลพิษทางอากาศ น้ำ และขยะ มูลฝอย มีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มขึ้นจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของชุมชน และ พฤติกรรมการบริโภคที่ ฟุ่มเฟือย มีปัญหามลพิษ ปัญหาขยะและกากของเสียของชุมชน การลักลอบทิ้งขยะอุตสาหกรรม และการเกิดอุบัติเหตุ จากการรั่วไหลของสารเคมีบ่อยครั้ง ก่อให้เกิดความเสี่ยง ต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ และมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน การจัดการขยะมูลฝอย ภายใต้หลักการลด การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ตลอดจนส่งเสริม และเพิ่มศักยภาพของท้องถิ่นให้สามารถบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้การมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วน มีการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะชุมชน ระบบการจัดการขยะแบบไร้เชื้อเพลิง ขยะจึงเป็นปัญหา สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เกิดขึ้นจากการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมและการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต การใช้สารเคมีที่ก่อให้เกิดมลพิษเข้ามาทดแทนสารธรรมชาติในกระบวนการผลิตสินค้า การขาดความรับผิดชอบของประชาชน หากไม่มีการป้องกันและกำจัดขยะอย่างถูกวิธีจะเกิดปัญหาตามมามากมายจนยากที่จะควบคุม หากมีการจัดการขยะที่ไม่เหมาะสม และถูกวิธีจะเป็นสาเหตุของการเกิดภาวะมลพิษของแหล่งน้ำ มลพิษทาง

อากาศ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองใหญ่ เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ปริมาณขยะ และของเสียมียังมีจำนวนมากขึ้นเป็นเงาตามตัว (รัตนา ไขไหวพริบ, 2546: 1) ทำให้ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บขยะเพิ่มสูงขึ้นและมีอุปสรรคจากการต่อต้านของประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่บริเวณสถานที่กำจัดขยะ(กาญจนา แก้วเทพ และคณะ, 2549: 181-236) ประกอบกับความตื่นตัวในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนมีมากขึ้น ฉะนั้นรูปแบบในการกำจัดขยะจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง มีการคัดแยกขยะเพื่อนำมาใช้ใหม่

เขตหนองแขม เป็นส่วนราชการสังกัดกรุงเทพมหานครแบ่งการปกครองออกเป็น 2 แขวง คือ แขวงหนองค้างพลู และแขวงหนองแขม การขยายตัวของชุมชนเขตหนองแขม เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เปลี่ยนแปลงจากชุมชนการเกษตร เป็นชุมชนอุตสาหกรรม มีหมู่บ้านจัดสรรและ ชุมชนแออัดเกิดขึ้นจำนวนมากตามการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ และยังเป็นสถานที่รวบรวมขยะของกรุงเทพมหานครก่อนนำไปทำลายที่ถุกวิธิ สำนักงานเขตหนองแขม จึงให้ชุมชนและหมู่บ้านต่าง ๆ เลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนขึ้น ประกอบด้วย ประธานกรรมการชุมชน มีกรรมการฝ่ายต่าง ๆ มีการประชุม เพื่อดูแลแก้ไขปัญหาและนำเสนอแนะให้กับสำนักงานเขตหนองแขม

ในส่วนของชุมชนหมู่บ้านชมเดือน 2 ได้ดำเนินกิจกรรมตามที่สำนักงานเขตหนองแขมมอบหมาย ปรากฏว่า ในส่วนของมลพิษทางด้านขยะยังมีปัญหา เนื่องจากไม่มีการจัดเก็บที่ถุกวิธิ จึงอาจเป็นแหล่งเกิดเชื้อโรค หรือขยะล้นชุมชน ดังนั้นจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน และรูปแบบการแก้ไขปัญหาขยะของของชุมชนหมู่บ้านชมเดือน 2 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานครเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของประชาชนกับพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาขยะตลอดจน ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนหมู่บ้านชมเดือน 2 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ในการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของประชาชนกับพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชนหมู่บ้านชมเดือน 2 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน
2. ได้ทราบถึงความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนกับพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน
3. ได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อให้จำนวนขยะลดลง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้คือทำการศึกษาถึง ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะของประชาชนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน รวมถึงปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อให้จำนวนขยะลดลง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างใช้ประชากรทั้งหมดประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่มดังนี้คณะกรรมการชุมชน จำนวน 17 คนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตหนองแขมจำนวน 5 คนและหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนครัวเรือนในหมู่บ้านชมเดือน 2 จำนวน 253 คนรวมทั้งสิ้น 275 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะ

2.2 ตัวแปรตามคือพฤติกรรมกรรมการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชนได้แก่การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยการมีส่วนร่วมการนำกลับมาใช้ใหม่การมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 สอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในแก้ไขปัญหาขยะของประชาชน

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ

ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิดปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะศึกษาระดับ: ชุมชนหมู่บ้านชมเดือน 2 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประชากร ในเรื่องของ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และสภาพที่อยู่อาศัย พบว่าประชากรส่วนใหญ่เป็นหญิงมีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี ประกอบอาชีพรับจ้าง การศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่มีบ้านอาศัยเป็นของตนเอง

2. ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะ จากการศึกษาพบว่า ระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 72.00 รองลงมาคือมีความรู้ความเข้าใจระดับมาก 60 คน คิดเป็นร้อยละ 21.82 และมีความรู้ความเข้าใจน้อย 17 คน คิดเป็นร้อยละ 6.18 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะ

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะโดยภาพรวม	จำนวน	ร้อยละ
เข้าใจมาก (12 - 16 คะแนน)	60	21.82
เข้าใจปานกลาง (6 - 11 คะแนน)	198	72.00
เข้าใจน้อย (1- 5 คะแนน)	17	6.18
รวม	275	100.00

3. ด้านพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชนของประชาชน จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะในภาพรวมของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.96$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะด้านการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมากที่สุด ($\mu=3.15$) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ (ค่าเฉลี่ย 3.08) ด้านการมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะ ($\mu=2.97$) และด้านการมีส่วนร่วมในการนำกลับมาใช้ใหม่ ($\mu=2.66$) ตามลำดับดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ

พฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะโดยภาพรวม	μ	σ	ระดับพฤติกรรม
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ	3.08	1.04	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ	3.15	1.04	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการนำกลับมาใช้ใหม่	2.66	1.10	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะ	2.97	1.07	ปานกลาง
ภาพรวม	2.96	1.06	ปานกลาง

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน ผลจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของประชาชน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน ผลการทดสอบสมมติฐานในภาพรวม พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน ในทางบวก มีความสัมพันธ์ในระดับน้อย ($p=0.042$) ผลที่ได้ยอมรับสมมติฐาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ และด้านการมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะมากที่สุด ($p=0.047$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย ($p=0.038$) และด้านการมีส่วนร่วมการนำกลับมาใช้ใหม่ ($p=0.012$) โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวก แสดงได้ว่าหากประชาชนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะเพิ่มขึ้นจะมีพฤติกรรมด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ด้านการมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะ ด้านการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยและด้านการมีส่วนร่วมการนำกลับมาใช้ใหม่เพิ่มขึ้น ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย (ρ) ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของประชาชนกับพฤติกรรมกรรมการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน

พฤติกรรมกรรมการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะ
ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ	0.047
ด้านการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย	0.038
ด้านการมีส่วนร่วมในการนำกลับมาใช้ใหม่	0.012
ด้านการมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะ	0.047
ภาพรวม	0.042

5. ผลการวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขปัญหายยะในชุมชน จากการศึกษาพบว่าปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหายยะในชุมชนในเรื่องการขาดการประชาสัมพันธ์มากที่สุด ไม่มีความรู้ความเข้าใจ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะ ไม่มีจุดรวบรวมขยะที่เพียงพอ ทั้งขยะไม่เป็นที่ มีมลภาวะทางกลิ่นสุนัขคุ้ยเขี่ย ที่ทิ้งขยะประจำบ้านมีไม่เพียงพอ ไม่มีถังคัดแยกขยะ คณะกรรมการหมู่บ้านไม่มีการประชุมแนะนำ และมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหายยะในชุมชน ควรจัดที่ทิ้งขยะให้เหมาะสม กรรมการหมู่บ้านควรมีการประชุมสัมพันธ์อย่างทั่วถึง สร้างความรู้ความเข้าใจการแก้ไขปัญหายยะ สำนักงานเขต หอนงแชม ควรเก็บขยะให้ตรงเวลาและควรจัดสนทนากลุ่มการมีส่วนร่วมและแนะนำวิธีการแก้ไขปัญหายยะที่ถูกต้อง ตลอดจนจัดจุดที่ทิ้งขยะให้มากขึ้นเป็นระยะทุกทางแยกต่าง ๆ ของหมู่บ้าน

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. การอภิปรายผล การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะ: ศึกษากรณีชุมชนหมู่บ้านชมเดือน 2 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้ดังนี้

1.1 กลุ่มประชากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายยะโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประชากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายยะในระดับปานกลาง ส่วนระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายยะเป็นรายด้านนั้น ด้านการจัดการแหล่งขยะ อยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การควบคุมการทิ้ง การเก็บกัก การรวบรวม การขนถ่าย และการขนส่ง การแปรรูป โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด การคัดแยกขยะทำให้ปริมาณขยะลดลง การทิ้งขยะลงในถังขยะรวมขยะเมื่ออยู่ในที่สาธารณะถือเป็นการปฏิบัติที่ดี และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายยะไม่ถูกต้อง ในเรื่องการคัดแยกขยะที่ชำรุดมาทำการซ่อมแซม ทำให้เสียเวลาและไม่คุ้มค่า สอดคล้องกับการศึกษา ของ ธีรชัย ชุตินันต์ (2550: 84) ความเข้าใจในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยคือการควบคุมกาเกิด การรวบรวมการเก็บกัก การเก็บขน การขนส่งและสอดคล้องกับงานวิจัยของพีรนาฏ คิตติ และคณะ (2550: 66) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจุบันมีสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต สื่อออนไลน์ รวมถึงหน่วยราชการต่าง ๆ ได้มีมาตรการต่าง ๆ ในการแก้ไขขยะมูลฝอย ควรต้องจัดกิจกรรมเสริมความรู้ความเข้าใจในการช่วยลดปริมาณขยะ ที่ควรมีการคัดแยกส่วนที่ขยะมูลฝอยจริง ๆ ให้สำนักงานเขตหนองแขมนำไปจัดการ ซึ่งเมื่อทำการแยกขยะในครัวเรือนแล้ว จะเห็นได้ว่าแทบจะไม่มีขยะให้สำนักงานเขตหนองแขมนำไปจัดการเลย เช่นการคัดแยกขวดพลาสติก ขวดแก้ว กระดาษไว้ก็จะทำให้ประชาชนที่มีอาชีพเก็บขยะขายมาเก็บ ส่วนขยะที่มาจากอาหารให้เทรวมใส่ถังเพื่อแปรรูปเป็นปุ๋ยชีวภาพได้ และขยะมูลฝอยที่จัดการไม่ได้จริง ๆ เช่นขยะมีพิษต่าง ๆ ก็ทิ้งใส่ถังขยะของสำนักงานเขตหนองแขม เพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกวิธีต่อไป ซึ่งเป็นหน้าที่ของสำนักงานเขตหนองแขม ที่ควรจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับประชาชนที่ต้องมีส่วนร่วม ในการจัดการ จะมีบทลงโทษในการเสียค่าปรับหรือจำคุกอย่างไร เพื่อประชาชนจะได้มีความรู้ความเข้าใจและได้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างถูกต้อง ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายยะ ด้านแนวทางปฏิบัติที่ถูกรวบรวม ประชากรมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องมากที่สุดในเรื่อง การปฏิบัติที่ ถูกรวบรวม คือ ภาชนะที่รองรับขยะควรแยกออกเป็นประเภท เช่น ขยะแห้ง ขยะเปียก ขยะอันตราย การเชิญชวนสมาชิกในครัวเรือนให้ช่วยกันคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งเพื่อเป็นการลดทรัพยากร การควบคุมการเกิด การรวบรวม การกักเก็บ การเก็บขน การขนถ่ายและขนส่ง การปรับแต่งเปลี่ยนรูป โดยวิธีการ ที่เหมาะสมมากที่สุด และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายยะไม่ถูกต้อง ในเรื่องขยะมีพิษอันตราย เช่น แบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย หลอดไฟควรรวบรวมทิ้งรวมในถังขยะ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ของ ธีรชัย ชุตินันต์

(2550: 85) พบว่าปัญหาในการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกวิธีอยู่ในระดับปานกลาง โดยการคัดแยกขยะเปียก ขยะแห้งใส่ลงถังที่เทศบาลจัดแยกไว้ให้ ในการศึกษาขยะประเภทเศษอาหาร เศษผัก และเศษเปลือกไม้ ส่วนมากจะทิ้งร่วมกับขยะชนิดอื่นในถังใบเดียวกันโดยไม่มีการแยกประเภท ส่วนระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะ ด้านการจัดเก็บขยะอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องมากที่สุดในเรื่อง เช่งเป็นภาชนะบรรจุมูลฝอยที่ดี เพราะสามารถระบายอากาศได้ดีกว่าภาชนะอื่น ภาชนะบรรจุมูลฝอยควรมีลักษณะเป็นถังสูงไม่มีรูรั่วและมีฝาปิดการจัดเก็บขยะแบบเทรวมเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการนำขยะไปกำจัดโดย วิธีฝังกลบ และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะไม่ถูกต้อง ในเรื่อง ถังขยะสีเขียว ใช้สำหรับรองรับขยะที่ย่อยสลายไม่ได้ หรือย่อยสลายยาก เช่น ทุพลาสติกหรือกล่องโฟมที่เปื้อนเศษอาหาร ส่วนระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะ ด้านการกำจัดขยะ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องมากที่สุดในเรื่อง การนำเศษพืช ผัก ใบไม้และเศษอาหารมาทำการกำจัดด้วยการทำปุ๋ยหมัก วิธีการกำจัดขยะที่เป็นสารเคมีควรทิ้งลงในแหล่งน้ำธรรมชาติ เมื่อมีซากสัตว์ที่ตายแล้ว ควรนำไปกำจัดด้วยการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะไม่ถูกต้อง ในเรื่องการจัดขยะอันตรายโดยรวบรวมไว้แล้วนำไปใส่ถังขยะตามประเภทสี

1.2 ด้านพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของประชากร พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ประชากรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะด้านการคัดแยกขยะมากที่สุด รองลงมาคือการให้ความร่วมมือในการจัดการขยะ การลดปริมาณขยะ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ประชากรมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ด้านการช่วยลดปริมาณขยะ การให้ความร่วมมือในการจัดการขยะ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิรนาภู คิตดีและคณะ (2550: 66) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยการนำกลับไปใช้ใหม่ เป็นการเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ จะต้องมียุทธศาสตร์แต่ละประเภทที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนปฏิบัติตามรวมทั้งกระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนนำความรู้มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เหมาะสม โดยอาจทำโครงการขยะธนาคารขยะโรงเรียนเพื่อเป็นการนำร่อง และยังมีผลต่อการปลูกจิตสำนึกที่ดีแก่เยาวชนในการจัดการขยะมูลฝอยแสดงว่า ประชากรในชุมชนหมู่บ้านชมเดือน 2 ยังมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งขยะ ด้านการจัดเก็บขยะ ด้านการกำจัดขยะและด้านการปฏิบัติที่ถูกวิธีในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรนาภู คิตดี และคณะ (2550: 67) ที่พบว่าพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการลดการเกิดขยะและด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกประเภทของขยะในระดับปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอย และสอดคล้องกับการศึกษาของ ธีรชัย ชูดีมันต์ (2550: 85) ที่พบว่า พฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง โดยการนำขยะที่เป็นวัสดุประเภทโลหะกลับมาใช้เป็นเครื่องประดับและด้านการคัดแยกขยะแห้งและขยะเปียกแยกจากกันในถังที่เทศบาลจัดไว้ ดังนั้นสำนักงานเขตหนองแขมจัดถังขยะแยก หรือการให้ประชาชนแยกขยะก่อนทิ้ง โดยอาจให้แยกใส่ถุงที่นำมาทิ้งไว้แยกถุงต่างกัน ประชาชนควรนำถุง ทำความสะอาดเพื่อนำกลับไปใช้ใหม่ วิธีการนี้ก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยลดปริมาณขยะ นอกจากนี้จากผลการศึกษาเป็นที่น่าสังเกตว่าประชากร บางครั้งรถเก็บขยะมาไม่เป็นเวลา ทำให้สกปรก สุนัขมาคุ้ยเขี่ย และในบางครั้งรถขยะก็ไม่รื้อ ในกรณีที่เขาออกมาทิ้งไม่ทัน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของประชาชนและสำนักงานเขตหนองแขมที่ต้องร่วมมือกันในการกำหนดเวลาที่แน่นอน และการแก้ไขปัญหาที่จะทำให้ประชาชนทิ้งขยะให้ตรงเวลาให้มากขึ้น

1.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าในภาพรวมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะของประชาชน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน ในทางบวก มีความสัมพันธ์ในระดับน้อย ($p=0.042$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา พวงขุนทด (2554: 73) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการ

จัดการขยะติดเชื่อมกับการปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาขยะในระดับน้อย เพราะการมีความรู้ความเข้าใจอย่างเดียวไม่สามารถทำให้พฤติกรรมการแก้ไขปัญหาขยะได้ถูกต้อง ต้องมีปัจจัยทางด้านอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ทำให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาขยะ หากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาขยะ ผลที่ได้ยอมรับสมมติฐาน เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์เป็นรายด้านพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะด้านการจัดการแหล่งขยะสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาขยะ ในทางบวก มีความสัมพันธ์ในระดับน้อย ($p=0.148$) สอดคล้องกับการศึกษาของ อีร์ชัย ชูติมันต์ (2550: 86) พบว่าความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในทางบวกแสดงให้เห็นว่าถ้าประชาชนมีความเข้าใจในด้านการจัดการขยะเพิ่มขึ้นจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะเพิ่มขึ้นนอกจากนี้การสนทนากลุ่ม พบว่าการประชาสัมพันธ์เรื่องต่าง ๆ ไม่ทั่วถึง ไม่มีการแจ้งนโยบาย การเก็บขยะ ขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วม การคัดแยกขยะใส่ถุงแยกก่อนทิ้ง มีมูลสัตว์เลี้ยง บริเวณทางแยกและบนถนนจำนวนมาก ซึ่งขาดการดูแลและจัดการที่ถูกวิธี การวางกองขยะไว้ทำให้สกปรก มีกลิ่นเหม็น สุนัข ค่อยเขี้ยว การกำหนดเวลาในการเก็บขยะน้อยไป ขยะบางกองกองไว้ แต่สำนักงานเขตไม่เก็บไป เช่น กิ่งไม้สด ต้นไม้แห้ง ไม่มีเจ้าหน้าที่แนะนำไม่มีกิจกรรมให้ความรู้กับประชาชนในชุมชน ไม่มีการให้คำแนะนำการทิ้งขยะให้ถูกที่ ประชาชนขาดจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาขยะ ในเรื่องการไม่คัดแยกขยะก่อนทิ้ง การรอรถเก็บขยะ และความมั่งง่ายของประชาชนในชุมชนไม่ทิ้งขยะในถังขยะที่หมู่บ้านจัดไว้ ที่ประชุมเห็นว่า คณะกรรมการชุมชน ควรแจ้งให้ประชาชนทราบ โดยการทำหนังสือ แผ่นปลิว ติดป้ายจุดที่ทิ้งขยะของชุมชนและตามซอยแยกต่าง ๆ ให้ชัดเจน ประชาชนในซอยแยกในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดหาถังขยะ และปิดฝาให้มิดชิด วิธีสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เลี้ยงสัตว์ คณะกรรมการชุมชนควรนำนโยบายจากสำนักงานเขตหนองแขม จัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาขยะชุมชนให้กับประชาชน และควรมีตารางเวลาการเก็บขยะให้ชัดเจน ติดไว้ใกล้ ๆ กับที่ทิ้งขยะเพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านทราบจะได้นำขยะไปทิ้งตรงเวลา ไม่ทำให้เกิดขยะตกค้างอยู่ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของพรรณทิพา พัฒนาภิรต (2555: 73) ที่พบว่าสาเหตุของปัญหาคือประชาชนไม่รู้ขาดการให้ความร่วมมือ ขาดจิตสำนึกต่อการช่วยกันรักษาความสะอาด อาจมาจากขาดความรู้ความเข้าใจแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้อง เทศบาลขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เมื่อประชาชนไม่มีความรู้และขาดข้อมูลข่าวสารจึงไม่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาดังกล่าว ดังนั้นแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ ประชาชนทุกครัวเรือน ควรจัดหาภาชนะ ที่รองรับขยะไว้ที่ร้านหรือที่อยู่อาศัยของตนเอง และให้นำขยะทิ้งตามกำหนดเวลาที่ทางสำนักงานเขตหนองแขมจัดรถขยะมาเก็บในชุมชน รวมทั้งคณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดหาภาชนะรองรับขยะ ที่มีฝาปิด เพิ่มเติมตามซอยแยก ให้เพียงพอกับปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ประชาชนในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะอยู่ในระดับมาก ในด้านการจัดการแหล่งขยะ ด้านการจัดเก็บขยะ ด้านการกำจัดขยะ และด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ มีความสัมพันธ์ในระดับน้อยนั้นอาจเป็นเพราะว่าการมีความรู้ความเข้าใจอย่างเดียว ไม่สามารถทำให้พฤติกรรมการแก้ไขปัญหาขยะได้ถูกต้อง แต่ต้องมีปัจจัยทางด้านอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย สาเหตุจากขาดการประชาสัมพันธ์ ไม่มีความรู้ความเข้าใจการมีส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหาขยะ ไม่มีจุดรวบรวมขยะที่เพียงพอ ทั้งไม่เป็นที่ มีมลภาวะทางกลิ่น สุนัข ค่อยเขี้ยวที่ถังขยะประจำบ้านมีไม่เพียงพอไม่มีถังคัดแยกขยะ คณะกรรมการหมู่บ้านไม่มีการประชุมแนะนำ ดังนั้น

คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดกิจกรรมเสริมความรู้ความเข้าใจในการช่วยลดปริมาณขยะ ควรมีการคัดแยกส่วนที่เป็นขยะจริง ๆ มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ตลอดจนให้ความรู้และสร้างความเข้าใจกับประชาชน กรรมการหมู่บ้านควรมีการประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ความเข้าใจการแก้ไขปัญหาขยะอย่างทั่วถึง จัดที่ทิ้งขยะให้เหมาะสมเพียงพอ เก็บขยะให้ตรงเวลาควรจัดสนทนากลุ่มการมีส่วนร่วมและบอกวิธีในการแก้ไขปัญหาขยะที่ถูกต้อง และจัดจุดที่ทิ้งขยะให้มากขึ้นเป็นระยะทุกทางแยกต่าง ๆ ประชาชนมีพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นคณะกรรมการชุมชนควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยจัดกิจกรรม และกำหนดนโยบายที่สามารถทำให้ทุกฝ่ายปฏิบัติร่วมกันได้ ทั้งในด้านการจัดถังขยะเพิ่มขึ้น การอบรมการนำกลับไปใช้ใหม่

2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป ควรนำผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มหรือข้อเสนอแนะ เพื่อการทำวิจัยต่อเนื่อง เช่น การศึกษาความเป็นไปได้ของแผนการปฏิบัติการร่วมระหว่างประชาชน คณะกรรมการหมู่บ้าน และสำนักงานเขตหนองแขม ให้เกิดกิจกรรมและปฏิบัติการร่วมกันอย่างจริงจัง หรือ ศึกษาพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของกลุ่มชุมชนอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง เช่น ชุมชนหมู่บ้านศรีเพชร ชุมชนหมู่บ้านเพชรเกษม 2 และชุมชนวัดวงษ์ลาภาราม ว่ามีพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะอย่างไร

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ และคณะ. (2549). การพึ่งตนเอง ศักยภาพในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: สภาคาทอโลกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- ธีรชัย ชูติมันต์. (2550). การศึกษาพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ปัทมา พวงขุนทด. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะติดเชื้อของพนักงานโรงพยาบาลศิริราช. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535. (2535). กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- พีรนาฏ คิตติ และคณะ. (2550). ความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พรธมทิพา พัฒนาศิริ. (2555). ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองหัวหิน ตามหลักธรรมาภิบาล. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแสดมฟอร์ด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559).
- รัตนา ใช้ไหวพริบ. (2546). ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดกลางเขตบางกะปิในการคัดแยกขยะเพื่อหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบของธนาคารขยะ: กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัชชา มากมี. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะกรณีศึกษาเทศบาลนครระยอง. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัฒนศักดิ์ จันทร์สมุด. (2550). พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พันธพงษ์ ตั้งธีระสนันท์. (2550). การจัดการขยะมูลฝอยในเยอรมนี. มีนาคม 24, 2552.

พิทักษ์เทพ ปุ่จ้อย. (2551). การรับรู้และการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะของประชาชนชุมชนบ้านโคกปรัง อำเภอ
วิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

วงศ์ บุญระมี. (2550). การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนตำบลนาเข อำเภอบ้านแพ้วจังหวัด
นครพนม. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำคลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

Public Participation to Manage Water Pollution of Ratchaburi Province

the Area Dumnonesaduak Canal

พิพัฒน์ รุ่งگانต์วิวัฒน์*

Pipat Rungkanwivat

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร (moompa3@gmail.com)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลของเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำคลองดำเนินสะดวกจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำอยู่ในระดับต่ำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำมีความสัมพันธ์แปรผันตามกับเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมคือเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมการจัดการกระบวนการเรียนรู้การยอมรับแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวม

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดการมลพิษทางน้ำ

Abstract

This research was investigated Level, Relationship, Factors influencing of public participation basic conditions public participation promotion and public participation to manage water pollution of Ratchaburi province, the area Dumnonesaduak canal.

Findings are as follows: Low level of public participation to manage water pollution of Ratchaburi province, the area Dumnonesaduak canal, Public participation to manage water pollution is vary relationship with public participation basic conditions and public participation promotion, Factors influencing of public participation to manage water pollution is all public participation basic conditions the learning process concepts of public participation and all public participation promotion.

Keywords: Public participation, Management water pollution

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพปัญหาในการจัดการน้ำคลองดำเนินสะดวก ในพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เป็นผลสืบเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้คนในพื้นที่ ซึ่งต้องอาศัยพึ่งพาน้ำจากคลองดำเนินสะดวกในหลายรูปแบบ จนก่อให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียและมลภาวะต่าง ๆ

วิถีชีวิตคนริมคลองในปัจจุบันเปลี่ยนไป การเดินทางสัญจรทางเรือเปลี่ยนไปเป็นรถ ชุมชนใช้น้ำประปา มีส่วนน้อยที่ใช้น้ำในคลอง คนริมคลองในปัจจุบันส่วนใหญ่จึงขาดความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับคลอง ขาดการรับรู้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในคลอง การดูแลรักษาทั้งหมดจึงตกเป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐภาคีรัฐได้เข้ามาแก้ไขปัญหาน้ำเสียโดยมีบทบาทหลัก ๆ ได้แก่ กิจกรรมและ โครงการรณรงค์การจัดการน้ำโดยส่วนใหญ่รัฐเป็นผู้กำหนด คิด ตัดสินใจ ออกแบบการ ชุมชนยังไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการที่จะแก้ไขปัญหาน้ำเสียและการจัดการน้ำได้ จึงทำให้การแก้ไขปัญหายังไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสภาพปัญหาการจัดการน้ำในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะเข้ามาศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำ (คลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี)

1. แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนคือการที่ประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริงเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ประชาชน/กลุ่มองค์กรชุมชนให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากรการตัดสินใจและการควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับและสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชน/ชุมชนในด้านภูมิปัญญาทักษะความรู้ความสามารถการจัดการและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงได้และประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างมีอิสระการทำงานต้องเน้นในรูปกลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจนเนื่องจากพลังกลุ่มจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานพัฒนาต่าง ๆ บรรลุสำเร็จตามความมุ่งหมายได้

จากรายงานการประชุมของThe Ad Hoc Group of Experts เรื่อง “Popular Participation as a Strategy for Promoting Community-level Action and National Development” ได้กล่าวไว้ว่า “คำว่าความร่วมมือของประชาชนนั้นไม่สามารถให้คำจำกัดความที่ตายตัวได้และมีการให้ความหมายต่าง ๆ กันไปในแต่ละประเทศหรือแม้กระทั่งภายในประเทศเดียวกันในการจะเข้าใจความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะต้องดูบริบท (context) ของแต่ละประเทศและสภาพเศรษฐกิจสังคมการเมืองของประเทศนั้น” (Department of International Economic and Social Affairs, United Nations, 1981: p.5) อย่างไรก็ตามที่ประชุมดังกล่าวได้เสนอความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้กว้าง ๆ คือการมีส่วนร่วมของประชาชนจะนำมาซึ่งโอกาสที่จะทำให้สมาชิกของชุมชนและสังคมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและมีอิทธิพลในกระบวนการพัฒนาและในการแบ่งสรรผลของการพัฒนาอย่างเป็นธรรมซึ่งหมายถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเท่าเทียมกันในประเด็นของ

1. การสนับสนุนกระบวนการพัฒนา
2. การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม
3. การตัดสินใจในรูปของการกำหนดเป้าหมายการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนทั้งใน

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม(Department of International Economic and Social Affairs, United Nations, 1981: p.5)

โกวิท พวงงาม (2545: 8) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนา ควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้านจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันใน โอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความสำเร็จต่ำกว่า

2. เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน

องค์การสหประชาชาติได้เสนอแนวคิดเงื่อนไขเบื้องต้นของการมีส่วนร่วมไว้ 5 ประการคือ(United Nations, 1981: 11)

1. รัฐบาลจะต้องมีการยอมรับในแนวความคิดของการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อนในเบื้องต้นและได้บรรจุหลักการนี้ไว้ในแผนหรือนโยบายในระดับต่าง ๆ ด้วย

2. ประชาชนต้องมีพื้นฐานองค์กรประชาชนที่สามารถเป็นตัวแทนในการเจรจาต่อรองกับกลุ่มผลประโยชน์ และบุคคลอื่น ๆ ได้

3. ประชาชนต้องมีความอิสระในความคิดริเริ่ม และในการตัดสินใจในระดับท้องถิ่นเพื่อกำหนดกิจกรรมของตนเอง

4. ชุมชนต้องมีการไหลเวียนของข่าวสารและความรู้ใหม่ ๆ โดยเฉพาะหลักการและปรัชญาของการพัฒนาเทคนิควิธีการในการจัดสรรทรัพยากร และความรู้ทางการบริหารงาน

5. ชุมชนต้องได้รับการสนับสนุนทางด้านสิ่งของและความคิด เทคนิคที่จำเป็น โดยเฉพาะในระยะแรก กล่าวได้ว่าเงื่อนไขพื้นฐานตามความคิดเห็นขององค์การสหประชาชาติ คือ ประชาชนมีความสามารถที่จะแสดงศักยภาพส่วนบุคคลได้อย่างเต็มที่ มีความเป็นตัวของตัวเองมากที่สุดตลอดจนมีอิสระในความคิดริเริ่มและในการตัดสินใจ โดยรัฐบาลเป็นฝ่ายให้การสนับสนุนให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนา รวมทั้งจะต้องมีการยอมรับในแนวความคิดของการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อน และสิ่งสำคัญที่จะขาดเสียมิได้คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลควรเป็นผู้ที่จะประสานงานที่ดี สามารถติดต่อประสานงานระหว่างรัฐบาลกับประชาชนในชนบทได้เป็นอย่างดีงานวิจัยของ สนิท ขาวสะอาด (2539) พบว่าเงื่อนไขการมีส่วนร่วมของประชาชนมี มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน

3. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

การส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกระบวนการที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยสำนักมาตรฐานการศึกษาสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย (2545, หน้า 118) ได้ กล่าวถึงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ประการคือ

1. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1.1 จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ

1.2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือจัดทัศนศึกษาระหว่างกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน

1.3 จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านต่าง ๆ

1.4 ลงมือปฏิบัติจริง

1.5 ถ่ายถอดประสบการณ์และสรุปทฤษฎีที่จะนำไปสู่การปรับปรุง กระบวนการทำงานที่เหมาะสม

2. การพัฒนาผู้นำเครือข่าย เพื่อให้ผู้นำเกิดความมั่นใจในความและ ความสามารถที่มีจะช่วยให้สามารถริเริ่มกิจกรรมการแก้ไขปัญหา หรือกิจกรรมการพัฒนาได้ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

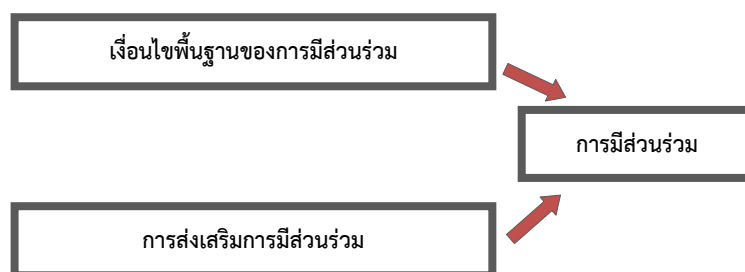
2.1 แลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างผู้นำทั้งภายในและภายนอกชุมชน

2.2 สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนอย่างต่อเนือง และสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง

2.3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดกระบวนการจัดการและจัดองค์กรร่วมกัน

งานวิจัยของ สนิท ขาวสะอาด (2539) พบว่ากระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาผู้นำเครือข่าย มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน งานของเสื่อ อภิชาติเกรียงไกร (2543) พบว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

4. กรอบแนวความคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำคลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำคลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำคลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยืนยันแนวคิดในการออกแบบข้อคำถามการวิจัยร่วมกับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอาศัยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัยประชากรที่ศึกษาคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลประสาธลสิทธิ์อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีจำนวนทั้งสิ้น 8,054 คน ผู้ศึกษาทำการสุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสุตยามาเน่ (Yamane, 1967) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน และใช้วิธีเลือกตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบไปด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำ (คลองดำเนินสะดวกจังหวัดราชบุรี) จำนวน 16 ข้อ แบบสอบถามเกี่ยวกับเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ โดยผู้วิจัยตั้งข้อคำถามจากการทบทวนวรรณกรรมและสัมภาษณ์เชิงลึกการทดสอบความน่าเชื่อถือได้ของแบบสอบถามโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำคลองดำเนินสะดวกจังหวัดราชบุรีมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.957 เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนเท่ากับ 0.960 และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเท่ากับ 0.969 ตามลำดับ

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ค่าร้อยละค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเดียว (One-Way ANOVA) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation) และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำ (คลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี) มีดังนี้

ผู้วิจัยศึกษาระดับเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำคลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำคลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี (TPA) โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X}=1.58$ S.D.=.77) พบว่าเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน (TSC) โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X}=1.73$ S.D.=.79) และยังพบว่าส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (TLL) โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X}=1.74$ S.D.=.83)

ผู้วิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำคลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี (TPA) มีความสัมพันธ์แปรผันตามกับเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน (TSC) และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (TLL) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .841 และ .829 ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ

ตัวแปร	M	SD	TSC	TLL	PA1	PA2	PA3	PA4
TSC	1.7347	.79388	-					
TLL	1.7406	.83187	.867***	-				
PA1	1.6095	.80450	.774***	.759***	-			
PA2	1.5400	.78797	.804***	.790***	.848***	-		
PA3	1.5481	.77397	.812***	.804**	.785***	.847***	-	
PA4	1.6267	1.11573	.659***	.654**	.644***	.712***	.939***	-
TPA	1.5800	.77033	.841***	.829***	.915***	.939***	.921***	.846***

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

TSC หมายถึง เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน

TLL หมายถึง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

TPA หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำ(คลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี)

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำคลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี (TPA) จากเงื่อนไขพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน (TSC) และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน(TLL) ผลการวิเคราะห์ (ตารางที่ 2) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำคลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี (TPA) คือ เงื่อนไขพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน (TSC) โดยรวม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ (TL1) การยอมรับแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน (SC1) และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (TLL) โดยรวม สามารถอธิบายความผันแปรหรือมีอำนาจพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนได้ถึงร้อยละ 75.9 หรือมีค่า R^2 เท่ากับ .759 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถแสดงสมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนได้ดังนี้

$$\text{การมีส่วนร่วมของประชาชน} = .082 + .291 (\text{TSC}) + .169 (\text{TL1}) + .183(\text{SC1}) + .238(\text{TLL})$$

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำ(คลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี)

ตัวแปร	B	Beta	t	R ² change
ค่าคงที่	.082		1.705	
TSC	.291	.300	4.424	.707
TL1	.169	.168	1.451	.041
SC1	.183	.198	3.743	.007
TLL	.238	.256	2.256	.003
Multiple R=.871	R ² =.759	Adjust R ² =.756	F=309.619**	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

TSC หมายถึง เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน

TL1 หมายถึง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ SC1 หมายถึง การยอมรับแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

TLL หมายถึง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำ (คลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี) อยู่ในระดับต่ำ

ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำคลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีมีความสัมพันธ์แปรผันระหว่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา (สนิท ขาวสอาด, 2539)

ผลการศึกษาพบว่าเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำคลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ (เสื่อ อภิชาติเกรียงไกร, 2543; สนิท ขาวสอาด, 2539)

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์แปรผันและมีอิทธิพลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำคลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

สำหรับมิติด้านการบริหารรัฐควรสนับสนุนให้เกิดเจือจางพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวคือรัฐต้องยอมรับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ต้องบรรจุหลักการนี้ไว้ในแผนหรือนโยบายในระดับต่าง ๆ ก่อน และยอมรับการให้ประชาชนมีอิสระในการคิดตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นเบื้องต้นเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำคลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

สำหรับมิติด้านการพัฒนารัฐต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเช่น การจัดกระบวนการเรียนรู้การฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน การสร้างเครือข่ายภาคประชาชน การพัฒนาผู้นำ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำคลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป เนื่องจากการศึกษานี้ในส่วนของการเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากประชาชนในตำบลประสาธน์เท่านั้น ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่อาจมีข้อโต้แย้งได้ ผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการศึกษาในครั้งต่อไปโดยการติดตามประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมลพิษทางน้ำคลองดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีตำบลข้างเคียงเพื่อยืนยันผลอีกครั้งหนึ่ง

บรรณานุกรม

โกวิท พวงงาม. (2545). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. ม.ป.ท.

สำนักมาตรฐานการศึกษาสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พรินต์ติ้ง.

สนธิ ขาวสะอาด. (2539). ปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น : กรณีศึกษาโครงการประปาหมู่บ้านอำเภอเมืองนครพนมและอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เสื่อ อภิชาติเกรียงไกร. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรน้ำ กรณีพื้นที่ลุ่มน้ำลำตะคอง จังหวัดนครราชสีมา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

UNITED NATIONS. (1981). Popular Participation as a Strategy for Promoting Community-level Action and National Development. Department of International Economic and Social Affairs. New York: United Nations Publication.

_____. (1981). Popular Participation in Decision Making For Development. New York: United Nations Publication, 1981.

การจัดการทรัพยากรป่าและน้ำอย่างสมดุลผ่านความเชื่อเรื่องผีขุนน้ำ: ภูมิปัญญา
จากชุมชนตำบลมะเขือแจ้

The Balancing Forest and Water Resource Management on Believing about
Phi Khun Nam: Knowledge from Makhuea Chae Sub-district Community

ธนพล บุญปลูก*

Thanapol Boonpluk

* อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยธนบุรี (thanapol.b@thonburi-u.ac.th)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษา วิธีการจัดการทรัพยากรป่าและน้ำของชุมชน กระบวนการจัดการองค์ความรู้ในการสร้างสมดุลของทรัพยากรป่าและน้ำจากพิธีกรรมบวงสรวงผีขุนน้ำ ในชุมชนตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งผู้วิจัยได้ลงเก็บข้อมูลภาคสนามระหว่างวันที่ 19 กันยายน 2556 ถึง วันที่ 14 ธันวาคม 2556

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยโดยการสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วมโดยวิเคราะห์ที่ความจากองค์ประกอบพิธีกรรม และบริบททางสังคมเป็นหลัก

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนตำบลมะเขือแจ้ซึ่งที่มีอาชีพส่วนใหญ่เป็นการเกษตรกรรม และมีความเชื่อว่า “ผีขุนน้ำ” คือผู้ดูแลรักษาป่าและน้ำให้คงอยู่อย่างสมบูรณ์ จึงเกิดประเพณีการไหว้ผีขุนน้ำเพื่อเป็นการบวงสรวงในการขอให้ฝนตกตามฤดูกาล มีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับการเกษตรกรรม โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีความเชื่อผ่านความศรัทธาในตัวผู้นำทางกายภาพและผู้นำทางจิตวิญญาณ และมีการถ่ายทอดความเชื่อและการปฏิบัติสืบต่อกันมายาวนาน องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือ การไหว้ผีขุนน้ำมีความสอดคล้องกับแนวคิดด้านการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ในการสร้างสมดุลของทรัพยากรป่าและน้ำของชุมชน

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ ผีขุนน้ำ ชุมชนตำบลมะเขือแจ้ จังหวัดลำพูน

Abstract

This research is aim to study the management forest and water resource of community, knowledge management process in balancing of forest and water resource from sacrifice ritual Phi Khun Nam of Makhuea Chae Sub-district Community Amphur Maung Lamphun province. The researcher had collected data in fieldwork between 19 September 2013 to 14 December 2013.

This research is studied by observation and participation interview by analysis interpret from rituals elements and social context mainly.

The results showed that people in the Makhuea Chae Sub-district Community mostly had a career as a farmer and had a belief that the "Phi Khun Nam" is the one who maintain forests and water to remain abundant. Therefore, they had a custom to worship and adore the Phi Khun Nam and ask for seasonable rainfall with sufficient amount of water for agriculture. This relies on participation of people in the community with faith and trust in their physical and spiritual

leadership. And this belief has been conveyed and practice for long period. The knowledge on this research show that the Phi Khun Nam respect is related the concept of knowledge management to create a balance of forest and water resources of the community.

Keywords: management, Phi Khun Nam (water guardian spirit), Makhuea Chae Sub-district
Community Lamphun

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสภาพปัญหาการขาดความสมดุลที่มาจากความผันผวนของปริมาณน้ำฝนที่น้อยหรือมากเกินไปจนเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น ภัยแห้งแล้ง อุทกภัย อันเนื่องมาจากฝีมือของมนุษย์ที่ขาดจิตสำนึกความรับผิดชอบและขาดการจัดการที่ดีเกี่ยวกับการรักษาป่าไม้และแหล่งน้ำ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าชุมชนตำบลมะเขือแจ้ จังหวัดลำพูน มีการจัดการป่าและน้ำของชุมชนให้เกิดความสมดุลผ่านความเชื่อเรื่องผีขุนน้ำได้เป็นอย่างดี

การให้ผีขุนน้ำมีจุดประสงค์หลักเพื่อเป็นการบูชาคุณน้ำและผีขุนน้ำ และเพื่อให้ฝนตกตามฤดูกาลเพื่อใช้น้ำในการเกษตรกรรม ในขณะที่การใช้น้ำของชุมชนจะมีผู้ดูแลจัดสรรให้เกิดความยุติธรรม เรียกว่าแก่ผาย ซึ่งจะเป็นผู้ทำการเก็บเงินจากสมาชิกผู้ใช้น้ำเพื่อซื้อเครื่องเช่นไหว้ไปทำพิธีบวงสรวงผีขุนน้ำ โดยเป็นผู้นำในการทำพิธีด้วย ซึ่งจะกำหนดทำพิธีในวันแรม 9 ค่ำ เดือน 9 หรือประมาณเดือนมิถุนายนของทุกปี และยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา จากความเชื่อที่มาจากความกลัวผีขุนน้ำสู่การปฏิบัติเพื่อขจัดความกลัว จึงเกิดเป็นการจัดการภูมิปัญญาในเรื่องผีขุนน้ำเพื่อสร้างสมดุลของทรัพยากรป่าและน้ำ เป็นกระบวนการจัดการที่ชาวบ้านอาศัยภูมิปัญญาของตนเองและความเชื่อดั้งเดิมของชุมชนที่มีการสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ และมีจิตสำนึกร่วมกันของคนในชุมชนที่จะร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างความสมดุลของป่าและน้ำในชุมชนของตน

พ่อหลวงบุญยืน เป็งวาริน กล่าวว่าชื่อของผีขุนน้ำคือ “เจ้าพ่อข้อมือเหล็ก” ซึ่งตรงกับการบอกเล่าของแม่เหล็กว สุนันธรรม อายุ 67 ปี ชาวบ้านหนองหอย หมู่ 10 ที่ชาวบ้านรับรู้โดยทั่วไปว่าแม่เหล็กเป็นมาซี(ภาคเหนือ)หรือคนทรงเจ้า ก่อนจะรับเป็นมาซี แม่เหล็กมีอาการประหลาดเหมือนคนหมดสติไม่รู้ตัวขณะที่ไปร่วมพิธีไหว้ผีขุนน้ำ และเมื่อฟื้นขึ้นมาก็พูดออกเสียงลักษณะเหมือนเสียงของบุคคลคนอื่นและบอกตัวเองว่าเป็นเจ้าพ่อข้อมือเหล็ก เป็นผู้ดูแลป่าและต้นน้ำของลำน้ำแม่ตีบ (ชาวบ้านออกเสียง “แม่ตีบ”) การมาแสดงตนครั้งนั้นเพื่อจะบอกลูกหลานให้ทราบถึงขั้นตอนพิธีกรรมการไหว้ผีขุนน้ำ เครื่องเช่นไหว้ที่ควรนำมาไหว้ผีขุนน้ำที่ถูกต้อง ขณะที่ต้นน้ำของห้วยแม่ตีบมีศาลที่ชาวบ้านสร้างไว้ เป็นเรือนไม้สี่เสา และมีป้ายชื่อ “ศาลเจ้าพ่อบ้านหนองหอย (เจ้าพ่อข้อมือเหล็ก)” ซึ่งสอดคล้องกับการเรียกชื่อผีขุนน้ำของชาวบ้านมะเขือแจ้ ชาวบ้านหนองหอย และชาวบ้านเมืองงัว

ชาวบ้านในชุมชนได้มีการจัดพิธีกรรมบวงสรวงทุกปี อันเนื่องมาจากเป็นผู้ดูแลต้นน้ำของชุมชน ผนวกกับการร่วมแรงร่วมใจของชาวบ้านในชุมชน ซึ่งถือปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัด และแตกต่างไปจากชุมชนอื่น ๆ ผู้วิจัยเห็นว่าพิธีกรรมปฏิบัติดังกล่าวน่าจะมีนัยหรือบทบาทสำคัญต่อชุมชนหลายประการ ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบริบททางสังคมของชุมชนตำบลมะเขือแจ้ ที่มีต่อความเชื่อเรื่องผีขุนน้ำ โดยมุ่งศึกษาถึงวิธีการจัดการทรัพยากรป่าและน้ำของชุมชนผ่านความเชื่อเรื่องผีขุนน้ำ และอธิบายถึงกระบวนการจัดการองค์ความรู้ เรื่องผีขุนน้ำในการสร้างความสมดุลของทรัพยากรป่าและน้ำของชุมชน

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อ ความกลัว

ความเชื่อ (Beliefs) คือ ความมั่นใจต่อสิ่งนั้น ๆ ว่าเป็นความจริง ความเชื่อของมนุษย์ส่วนใหญ่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ กับธรรมชาติ เมื่อสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมีผลต่อวิถีชีวิตมนุษย์ทั้งให้คุณประโยชน์และให้โทษ แล้วมนุษย์ไม่สามารถค้นหาสาเหตุมาอธิบายได้ทำให้เกิดความกลัว

ความกลัว (Fear) หมายถึง รู้สึกไม่ชอบประสบการณ์ที่ไม่ดีแก่ตัว เช่น กลัวบาป กลัวถูกตีเตียน รู้สึกหวาดกลัวเพราะคาดว่าจะประสบภัย เช่น กลัวเสือ กลัวไฟไหม้ กลัวตรงกับคำในภาษาบาลีว่า “ภย” แปลว่า อารมณ์อันพึงกลัว (ภย) ความกลัว ความสะอึกสะอื้น

2. ทฤษฎีการจัดการความรู้ (Knowledge Management) และโมเดลการจัดการความรู้

ความรู้ (Knowledge) คือ สารสนเทศที่มีคุณค่า ซึ่งมีการนำประสบการณ์ วิจารณ์ญาณ ความคิด ค่านิยม และปัญญาของมนุษย์มาวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการสนับสนุนการทำงานหรือใช้ในการแก้ปัญหา (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2548) ขณะที่อิจิโร โนนาเกะ (Ikujiro Nonaka) และอิโรทากะ ทาเคอชิ (Hirotaka Takeuchi) ได้อธิบายไว้ว่าความรู้มี 2 ประเภท ประเภทแรก คือ ความรู้ฝังลึกหรือความรู้ที่มองไม่เห็น (Tacit Knowledge) คือสิ่งที่อยู่ใน (Subjective) เช่น ประสบการณ์ความรู้ที่เกิดขึ้นทันที และความรู้จากการปฏิบัติ และประเภทที่สองคือความรู้แบบแจ้งชัด (Explicit Knowledge) คือสิ่งที่เป็นรูปธรรม ความรู้ที่เกิดจากวิชาการ มีหลักการ ยึดหลักเหตุและผล มีทฤษฎีรองรับ มีบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในรูปสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ปรากฏได้อย่างชัดเจน สามารถสื่อสารและเผยแพร่ได้

โมเดลการจัดการความรู้ (Knowledge Model) หรือ โมเดลปลาหู ดร.ประพนธ์ ผาสุยัตติ ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) ผู้คิดค้นต้นแบบโมเดลปลาหู สำหรับการจัดการความรู้ (KM) โดยที่ได้อุปมาว่า KM นั้นเป็นปลาหนึ่งตัว (ปลาหู) และได้แบ่งปลาหูซึ่งก็คือ KM ออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนหัวปลา หมายถึง “Knowledge Vision” หรือ KV คือวิสัยทัศน์ของการจัดการความรู้ ส่วนตัวปลาเรียกว่า “Knowledge Sharing” หรือ KS เป็นเรื่องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (share & Learn) ส่วนหางปลาเรียกว่า “Knowledge Asset (KA)” หมายถึง “คลังความรู้”

3. ทฤษฎีผู้นำ (Leadership Theory)

ผู้นำ (Leader) หมายถึงบุคคลที่มีความสามารถในการที่จะทำให้องค์กรดำเนินไปอย่างก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายโดยการใช้อิทธิพลเหนือทัศนคติและการกระทำของผู้อื่นโดยผู้นำแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ 1) ผู้นำแบบเป็นทางการ (Formal Leaders) หมายถึงผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานคือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ 2) ผู้นำแบบไม่เป็นทางการ (Informal Leaders) คือผู้นำที่ไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาแต่สมาชิกในหน่วยงานให้การยอมรับและยกย่องให้เป็นผู้นำโดยเขาจะใช้ภาวะผู้นำในการปฏิบัติการและอำนาจการใช้กระบวนกรติดต่อสัมพันธ์กันเพื่อมุ่งบรรลุเป้าหมายของกลุ่มซึ่งผู้นำแบบไม่เป็นทางการมักจะมีภาวะผู้นำที่แท้จริง (Authentic Leadership) เป็นบุคคลที่มีความมุ่งมั่นต่อการบรรลุเป้าหมายปฏิบัติตามค่านิยมที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอทำตามที่ได้คิดและพูดและทำด้วยทั้งหัวใจและหัวสมอง ผู้นำเหล่านี้จะเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกภาคส่วนผู้นำทางจิตวิญญาณ (Spiritual leadership) เป็นผู้ที่มักจะตั้งคำถามกับชีวิตที่เป็นอยู่เป็นผู้สร้างพลังขับเคลื่อนทางสังคมที่สำคัญมีความเสียสละก้าวข้ามผลประโยชน์ของตนเองต่อผู้เพื่อทำให้เกิดความเสมอภาคและความยุติธรรมที่เป็นสากลเพื่อให้ผู้คนในสังคมได้ยกระดับความเป็นมนุษย์และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

4. บทความที่เกี่ยวข้อง

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2548) ได้กล่าวไว้ในบทความวิชาการ “การจัดการความรู้ (Knowledge Management)” วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ กล่าวถึงปัจจัยที่นาระบบการจัดการความรู้ไปสู่ความสำเร็จได้แก่ 1. องค์การต้องมีวัฒนธรรมที่ยืดหยุ่นในการจัดการความรู้ 2. มีจุดประสงค์และประโยชน์ ต่อองค์การ 3. ได้รับการสนับสนุนและพันธะผูกพันจากผู้บริหาร 4. มีการใช้โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 5. โครงสร้างองค์การสนับสนุนการจัดการความรู้ โครงสร้างมีความยืดหยุ่นและมีลักษณะพัฒนาความรู้ในองค์การมีการเข้าถึงง่ายและมีการกำหนดบทบาทของคนและกลุ่มคนให้ชัดเจน 6. บุคคลภายในองค์การมีทัศนคติเชิงบวกกับการสร้างการใช้ และการแบ่งปันความรู้

อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2543) ได้กล่าวไว้ในบทความวิชาการ “ชุมชนกับการจัดการทรัพยากร: ศักยภาพและการต่อสู้ของท้องถิ่น” ในวารสารพลวัตของชุมชนในการจัดการทรัพยากร: สถานการณ์ในประเทศไทย” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยได้กล่าวถึงศักยภาพชุมชนว่า ได้พัฒนามาสุดที่ไม่ใช่เป็นการศึกษาภาพนิ่งหรือไม่ใช่เป็นการศึกษาชุมชนในตัวของมันเองแต่เป็นการศึกษา “อำนาจ” หรือ “ความสามารถ” ของชุมชนภายใต้และตอบโต้กับอำนาจที่อยู่ภายนอกชุมชนทั้งนี้ทั้งนั้นวางอยู่บนรากฐานของความเชื่อที่ว่ากระบวนการการร่วมตัดสินใจโดยคนจำนวนมากและอยู่บนพื้นที่หรือใกล้ชิดกับพื้นที่ย่อมจะช่วยให้การตัดสินใจมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของของคนในพื้นที่อย่างไรก็ตามความเป็นชุมชนนั้นไม่ได้เป็นเรื่องของความ “กลมกลืน” แต่เพียงอย่างเดียวแต่ยังรวมไปถึงการสร้างกลไกในการจัดการกับความ “ขัดแย้ง” ด้วยไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งกับรัฐหรือชุมชนอื่นหรือแม้แต่การจัดการภายในตัวเอง

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิเชียร บุญระชัยสุวรรณ (2555) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการพื้นที่ป่าในตำบลแม่ไก่ อำเภอนายูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ป่าทุกขั้นตอน มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเนื่องมีการใช้วัฒนธรรมชุมชนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการป่าไม้เป็นการนำหลักธรรมและคำสอนทางศาสนามาใช้ การสร้างความเชื่อและวิถีชีวิตในการดำรงชีวิตของชุมชนที่ว่า “การใช้ผืนน้ำให้รักษาน้ำ ใช้ผืนดินให้รักษาดิน” การสร้างวัฒนธรรมชุมชนให้คนในชุมชนนับถือคนดี มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีการขัดเกลา สั่งสอนให้คนในชุมชนนับถือและเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์สามารถช่วยได้ มีการนำ ประเพณีการบวชป่ามาใช้ในการจัดการพื้นที่ป่าของชุมชน มีการสร้างวัฒนธรรมให้ชาวบ้านที่อยู่ใกล้ชิดป่าได้พึงพิงอาศัยป่ามีความรักและดูแลรักษาความอุดมสมบูรณ์ของป่า

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยประชาชนในเขตตำบลมะเขือแจ้ อำเภอลำพูน ผู้นำชาวบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) ในหมู่บ้านหมองแก้ว บ้านมะเขือแจ้ บ้านหนองหอย ผู้สูงอายุที่มีความรู้เรื่องผืนน้ำ ผู้นำในพิธีกรรมตามความเชื่อของชุมชน ตัวแทนชาวบ้านทั้งเพศชายและหญิงในวัยหนุ่มสาวและวัยกลางคน จำนวน 30 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จึงใช้วิธีการศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการรวบรวมเอกสารข้อมูลทางทุติยภูมิ และการวิจัยภาคสนามโดยเข้าสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant

observation) ทำการวิเคราะห์ตีความจากองค์ประกอบพิธีกรรม และบริบททางสังคมเป็นหลัก ใช้การสัมภาษณ์แบบ ลูกโซ่ (Snow ball Interview)

3. การสร้างเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย บทความที่เกี่ยวกับความเชื่อ ความกลัว และพิธีกรรม ตามความเชื่อ ของชุมชน และกระบวนการจัดการเกี่ยวกับความรู้และความเชื่อนั้น รวมถึงศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและชาติพันธุ์ของคนในชุมชน

3.2 หาข้อมูลของผู้นำชุมชน และบุคคลสำคัญซึ่งเป็นผู้นำความคิด ความเชื่อของชุมชนเพื่อดำเนินการ ติดต่อกัน สร้างความคุ้นเคย เพื่อสัมภาษณ์แบบลูกโซ่ และประสานงานในลำดับต่อไป

3.3 ออกแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์เบื้องต้น เพื่อช่วยให้การรวบรวมข้อมูลครอบคลุมประเด็นที่สำคัญ โดยคำถามเน้นเป็นคำถามปลายเปิด และเสมือนเป็นการสนทนาแบบธรรมชาติที่สุดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง ด้วยความ เชื้อใจ

3.4 เข้าสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participation observation) มีการซักถามและการจดบันทึกข้อมูล มีการสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้นำชุมชนทั้งผู้นำแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้นำทางจิตวิญญาณ และผู้นำที่แท้จริง (Authentic leadership) ผู้ที่มีความรู้เรื่องผีขุนน้ำ โดยกำหนดตัวผู้ตอบบางฉบับแบบ เจาะจงที่มีข้อมูลที่ลึกซึ้ง กว้างขวางเป็นพิเศษ ตลอดจนการสนทนามากกลุ่มโดยการจัดกลุ่มสนทนามากับกลุ่มคนที่มี คุณลักษณะบางประการคล้ายคลึงกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของพิธีกรรม การจัดพิธีกรรมบวงสรวงผีขุนน้ำ สังเคราะห์และ วิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ เอกสาร จารึก คำบอกเล่าของชาวบ้านที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ในเขตตำบลมะเขือแจ้ อ.เมือง จ.พิจิตร ได้แก่ ผู้นำชาวบ้านทั้งผู้นำทางการ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำทางจิตวิญญาณ เช่น ผู้นำในพิธีกรรมตาม ความเชื่อของชุมชน พระสงฆ์ ราชครู หมอผี พ่อนาน ผู้สูงอายุที่มีความรู้เรื่องผีขุนน้ำ ตัวแทนชาวบ้านทั้งเพศชายและ หญิงในวัยหนุ่มสาวและวัยกลางคน โดยผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 สภาพทางประชากร ชาติพันธุ์ เศรษฐกิจ สังคม ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ส่วนที่ 2 วิธีการจัดการทรัพยากรป่าและน้ำของชุมชนมะเขือแจ้ผ่าน ความเชื่อเรื่องผีขุนน้ำ ส่วนที่ 3 กระบวนการจัดการองค์ความรู้เรื่องผีขุนน้ำในการสร้างสมดุลของทรัพยากรป่าและน้ำ

สรุปผลการวิจัย

1. บริบททางสังคมของชุมชนที่มีต่อความเชื่อเรื่องผีขุนน้ำ

จากการศึกษาข้อมูลทางเอกสารและสารสนเทศ เทศบาลตำบลมะเขือแจ้ อ.เมือง จ.พิจิตร พบว่า ภูมิประเทศของชุมชนเป็นภูเขาสลับพื้นราบตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองลำพูน ระยะทาง 15 กิโลเมตรและอยู่ติดกับเขตนิคม อุตสาหกรรมภาคเหนือ และเป็นสังคมที่มีคนมาจากหลากหลายท้องถิ่นมาพักอาศัยในชุมชนเพื่อทำงานในนิคม อุตสาหกรรมภาคเหนือ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาประมาณ 60% เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน คือ แม่น้ำกว๊าน และลำน้ำแม่ตีบ พร้อมทั้งมีอ่างเก็บน้ำแม่ตีบ ซึ่งถือว่าเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดกลางสามารถใช้น้ำหล่อเลี้ยง ให้ชุมชนหลายหมู่บ้านได้อาศัยใช้ในการทำการเกษตรกรรมและบริโภคใช้สอย อาชีพดั้งเดิมของชุมชนส่วนใหญ่อยู่ใน ภาคเกษตรกรรม ชุมชนตำบลมะเขือแจ้เกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของคนในชุมชนดั้งเดิมเป็น ชาวพื้นเมืองที่เรียกตัวเองว่า “ยอง” มาจากชื่อเมืองยอง ตั้งอยู่ในรัฐฉานในประเทศพม่า การเคลื่อนย้ายเข้ามาตั้งถิ่น

ฐานในเมืองลำพูนของกลุ่มชาวยอง เป็นการย้ายเข้ามาตั้งโครงสร้างทางสังคมประกอบด้วยเจ้าเมือง บุตรภรรยา ญาติพี่น้อง ขุนนาง พระสงฆ์ตลอดจนไพร่พลจำนวนมาก เอกลักษณ์ชาวยอง คือมีภาษาพูด "ภาษายอง" เป็นภาษาของตนเอง

จากสภาพภูมิประเทศของตำบลมะเขือแจ้ที่ตั้งอยู่ใกล้ลำน้ำ ชุมชนมะเขือแจ้จึงมีความผูกพันกับลำน้ำและให้ความสำคัญกับน้ำมาตั้งแต่สมัยโบราณ มีการส่งสอนบอกกล่าวต่อกันมาถึงความ กตัญญูที่มีต่อแม่น้ำ และเชื่อว่ามีผีหรือเทวดารักษาแม่น้ำ ซึ่งเรียกว่า ผีขุนน้ำ ซึ่งพบว่าชาวล้านนาส่วนใหญ่มีความเชื่อเรื่องผีขุนน้ำเช่นเดียวกับชาวยองในชุมชนมะเขือแจ้ ความเชื่อและการไหว้ผีขุนน้ำของคนในชุมชนมีการสืบทอดกันเรื่อยมาแต่โบราณ การประกอบพิธีกรรมไหว้ผีขุนน้ำยังมุ่งปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนมีความกตัญญูรู้คุณของแม่น้ำที่หล่อเลี้ยงชีวิตของคน และพิธีกรรมดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมคนในชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความรัก ความสามัคคี รู้จักแบ่งปัน มีการจัดสรรการใช้น้ำอย่างยุติธรรม

2. วิธีการจัดการทรัพยากรป่าและน้ำของชุมชนมะเขือแจ้ผ่านความเชื่อเรื่องผีขุนน้ำ

ชาวบ้านในชุมชนมีความเชื่อว่าผีขุนน้ำเป็นผีให้คุณสามารถลดบั่นดาลให้ความผาสุกความร่มเย็นความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหารตลอดจนดูแลป้องกันให้คนในชุมชนอยู่รอดปลอดภัยจากภัยธรรมชาติและโรคภัยไข้เจ็บทั้งหลายทุกปีจึงจัดให้มีการบวงสรวงจัดหาเครื่องเซ่นไหว้บูชาเลี้ยงผีขุนน้ำในวันแรม 9 ค่ำ เดือน 9 ของภาคเหนือหรือประมาณเดือนมิถุนายนและถือเอาวันดังกล่าวเป็นวันที่แน่นอนห้ามเปลี่ยนแปลงจากตำนานชื่อของผีขุนน้ำได้รับการบอกเล่าจากพ่อหลวงบุญยืนเป็งวารินว่าชื่อ “เจ้าพ่อข้อมือเหล็ก” มีความเชื่อว่าเป็นบรรพบุรุษของชาวบ้านแต่ไม่ปรากฏชัดว่าเป็นเชื้อสายของตระกูลใดซึ่งตรงกับกรบอกเล่าของแม่เหลียวสุนันทรธรรมบ้านหนองหอยที่ชาวบ้านรับรู้โดยทั่วไปว่าแม่เหลียวเป็นมาชี (ภาคเหนือ) หรือคนทรงเจ้าก่อนจะรับเป็นมาชีแม่เหลียวมีอาการเหมือนหมดสติไม่รู้ตัวขณะที่เข้าร่วมพิธีไหว้ผีขุนน้ำและเมื่อฟื้นขึ้นมาบอกตัวเองว่าเป็นเจ้าพ่อข้อมือเหล็กเป็นผู้ที่ดูแลป่าและต้นน้ำแห่งลำน้ำแม่ตีบการมาแสดงตนครั้งนี้เพื่อจะบอกลูกหลานให้ทราบถึงขั้นตอนในพิธีกรรมการไหว้ผีขุนน้ำและเครื่องเซ่นไหว้ที่ถูกต้องขณะที่ต้นน้ำของห้วยแม่ตีบมีศาลที่ชาวบ้านสร้างไว้เป็นกระท่อมไม้และมีป้ายชื่อ “ศาลเจ้าพ่อบ้านหนองหอย (เจ้าพ่อข้อมือเหล็ก)”

ขั้นตอนในการทำพิธีบวงสรวงผีขุนน้ำเริ่มตั้งแต่หัวหน้าฝ่ายหรือแก่ฝ่ายทำการแจ้งข่าวและนัดหมายกับชาวบ้านเพื่อเตรียมการจัดประเพณีเลี้ยงผีขุนน้ำในช่วงก่อนจะถึงทำพิธีจะมีการเก็บเงินจากสมาชิกผู้ใช้น้ำเพื่อใช้จ่ายในการประกอบพิธีมีการจัดแบ่งหน้าที่รับผิดชอบเป็นฝ่าย ๆ ได้แก่ฝ่ายจัดเตรียมสถานที่ที่จะเข้าป่าเพื่อจัดเตรียมสถานที่ให้แล้วเสร็จก่อนจะเริ่มพิธีในวันรุ่งขึ้นฝ่ายจัดเตรียมเครื่องบวงสรวงจะจัดหาเครื่องบวงสรวงประกอบการเตรียมซื้อหมูไก่เปิดสุราดอกไม้ธูปเทียนให้พร้อมส่วนฝ่ายพิธีการผู้รับผิดชอบจะนำกรวยดอกไม้ธูปเทียนไปบอกกล่าวให้ผู้ที่จะประกอบพิธีบวงสรวงหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า "ปู่จ่าน" หรือ "พ่อหนาน" ซึ่งเป็นผู้ที่เคยบวชมานานหลายพรรษาเป็นบุคคลสำคัญและเป็นผู้นำแบบไม่เป็นทางการที่ชาวบ้านนับถือและศรัทธาให้ทราบก่อนกำหนดวันประกอบพิธี

เครื่องเซ่นไหว้เจ้าพ่อผีขุนน้ำจะใช้เนื้อสัตว์เป็นเครื่องเซ่นไหว้เป็นหลักสำคัญได้แก่หมูดำ 1 ตัวเปิด 1 คู่ไก่ 1 คู่เครื่องเซ่นไหว้อื่น ๆ ได้แก่บุหรี 2 มวนดอกไม้ขาว 1 กำมือเทียน 12 คู่ธูป 12 คู่ข้าวสาร 1 ถ้วยเล็กข้าวเปลือก 1 ถ้วยเล็กสะตวงเครื่องสี่หรือกระทงที่ทำจากหยวกกล้วยทำเป็นรูปฐานสี่เหลี่ยม 4 อันสำหรับใส่เครื่องบวงสรวงพรหมทั้งสี่ทิศด้วยขั้นตอนการนำเนื้อหมูมาทำพิธีเซ่นไหว้จะมีมือมีตหรือชาวบ้านเรียกว่า “หอกน้อย” จัดการแทงหมูแล้วปล่อยให้ร้องหวีดเดินไปตามลำธารและจัดการเชือดคอเปิดหรือไถ่ทิ้งไว้เช่นกันเหตุผลที่ปล่อยให้สัตว์ร้องเพื่อเป็นสัญญาณให้ผีขุนน้ำได้ยินเพื่อมารับเครื่องสังเวยเมื่อสัตว์ทั้งหมดสิ้นลมหายใจจะมีการทำนายลักษณะการอนตายของหมูว่าปีนั้นปริมาณน้ำฝนจะตกมากหรือน้อยเพียงใดมีความเชื่อกันว่าถ้าหมูอนตายหันหัวไปทางทิศเหนือของลำธารหรือขวางลำ

น้ำป็นน้ำไม่ตีทำนาไม่ได้ผลดีแต่ถ้าหันหัวไปตามลำน้ำไหลป็นน้ำตีทำนาได้ผลผลิตสูงหลังจากนั้นทีมงานจะช่วยกันจับสัตว์ที่ตายแล้วมาทำการชำแหละเพื่อเป็นเครื่องเซ่นไหว้

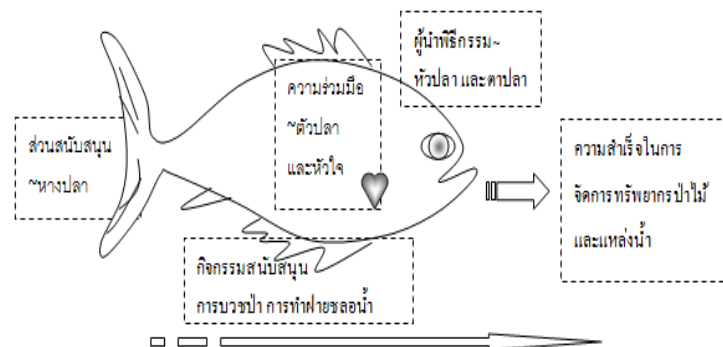
ภาพที่ 1 สะตวงใส่เครื่องบวงสรวง

เมื่อเริ่มพิธีบวงสรวงผีขุนน้ำประธานทำพิธีชาวบ้านจะเรียกอีกอย่างว่า “ตำแหน่งตั้งข้าว” จะนำข้าวเปลือก ข้าวสารดอกไม้และเครื่องเซ่นไหว้อื่น ๆ ที่เตรียมไว้มายกขึ้นกล่าวเรียกหรือกล่าวเชิญผีขุนน้ำมารับอาหารและเครื่องเซ่นไหว้โดยคนทำพิธีจะมีการเสี่ยงทายว่าผีขุนน้ำมาหรือยังหลังจากทำพิธีเสร็จชาวบ้านที่เข้าร่วมพิธีจะนำเครื่องบวงสรวงมาแบ่งกันทำอาหารรับประทานร่วมกันถือเป็นอันเสร็จสิ้นพิธีการบวงสรวงผีขุนน้ำการสืบสานหน้าที่ของคนทำพิธีไหว้ผีขุนน้ำของชุมชนตำบลมะเขือแจ้จะสืบทอดต่อกันมาเรื่อย ๆ หากคนที่ได้รับตำแหน่งคนตั้งข้าวหรือคนทำพิธีคนใดคนหนึ่งสิ้นชีวิตไปคนต่อมาที่มีคุณสมบัติเพียงพอคือทั้งวัยความรู้และเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนก็จะได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่สืบทอดไปในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมาทางราชการหรือเทศบาลตำบลมะเขือแจ้เข้ามามีบทบาทในการรณรงค์จัดประเพณีบวงสรวงผีขุนน้ำและได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของพิธีกรรมไปบ้างเช่นพิธีฟังพระธรรมเทศนาจากพระสงฆ์การบวชต้นไม้และการทำฝายชลอน้ำแต่แก่นความคิดหลักของพิธีบวงสรวงผีขุนน้ำยังคงให้ความสำคัญต่อผีขุนน้ำอันเป็นความเชื่อดั้งเดิมที่มีการสืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษเช่นเดิม

การทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องผีขุนน้ำดังกล่าวเพื่อเพิ่มการปลูกสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าและน้ำของชุมชนโดยหลังการทำพิธีบวงสรวงผีขุนน้ำจะมีการนิมนต์พระสงฆ์มาเทศนาธรรมและทำพิธีบวชต้นไม้หรือบวชป่าคือนำผ้าเหลืองมามัดที่ต้นไม้ซึ่งเชื่อว่าจะป้องกันไม่ให้ใครมาตัดต้นไม้นอกจากการบวชป่าแล้วยังมีกิจกรรมเสริมโดยการสร้างฝายขนาดเล็กตามลำน้ำเพื่อเป็นการชลอการไหลของน้ำและเป็นแหล่งเก็บกักน้ำไว้เป็นระยะ ๆ เพื่อไว้ใช้ตลอดปีและเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำการร่วมมือสร้างฝายหลังพิธีกรรมบวงสรวงผีขุนน้ำนี้เป็นกุศโลบายของเทศบาลตำบลมะเขือแจ้เพราะจะแตกต่างจากการเกณฑ์คนไปสร้างฝายโดยไม่ผ่านพิธีกรรมซึ่งทำได้ค่อนข้างยากมีคนเข้าร่วมกิจกรรมน้อยแต่การระดมคนไปร่วมพิธีบวงสรวงผีขุนน้ำซึ่งมีความเชื่อในเรื่องผีขุนน้ำและไปร่วมงานด้วยความสมัครใจอยู่แล้วเมื่อทุกคนอยู่ในสถานที่ทำพิธีซึ่งอยู่ในป่าและมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการปลูกจิตสำนึกในการรักป่าและน้ำจึงง่ายต่อการขอความร่วมมือในการสร้างฝาย

3. วิธีการจัดการองค์ความรู้เรื่องผีขุนน้ำในการสร้างสมดุลของทรัพยากรป่าและน้ำการจัดการความรู้ของชุมชนตำบลมะเขือแจ้ เริ่มตั้งแต่การดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ของพิธีกรรมไหว้ผีขุนน้ำ นำโดยผู้นำชุมชนซึ่งเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณกำหนดรูปแบบและขั้นตอนต่าง ๆ และนำสมาชิกที่ช่วยงานในพิธีให้ปฏิบัติตาม เป็นเสมือนตัวแทนผู้แสดงวิสัยทัศน์ของการจัดการความรู้ เป็นผู้ช่วยสอดส่องดูแลเรื่องพิธีการไม่ให้ดำเนินไปผิดทางเพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ทุกคนที่เข้าร่วมพิธีจะมีความเชื่อและศรัทธาในตัวผู้นำที่เป็นสื่อกลางโดยไม่มีเงื่อนไข ความรู้ในเรื่องผีขุนน้ำจึงได้ถ่ายทอดให้คนที่ร่วมงานโดยเฉพาะผู้ช่วยที่ทำงานใกล้ชิดซึ่งจะป็นผู้สืบทอดเมื่อผู้นำหมดวาระลงไปด้วยวัยชราหรือสิ้นอายุขัย การแบ่งปันความรู้นี้อาศัยความผูกพัน บรรยากาศที่เป็นมิตร ความสนิท ความไว้วางใจกัน ห่วงใยกัน

กระบวนการส่วนนี้จะเริ่มต้นที่การทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างความคุ้นเคยกัน ให้ความรู้สึกที่เป็นกันเอง ไม่รู้สึกว่าเป็นทางการมากนัก มีการเล่าเรื่องราวผีขุนน้ำสู่กันฟัง จากจุดนี้ผู้ร่วมงานจึงมีการเรียนรู้ จดจำไว้ และมีการบันทึกความทรงจำด้วยภาพและการบันทึกลงบนเอกสาร โดยหน่วยงานของเทศบาลจะมีเจ้าหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลไว้ในรูปสื่อสารสนเทศ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นภายหลังพิธีกรรมเสร็จสิ้นลงไปแล้วระยะหนึ่ง สำหรับการรวบรวมข้อมูลได้จากหลายส่วน ส่วนแรกความรู้จากประสบการณ์ของคนที่มีสัมผัสอยู่กับผีขุนน้ำในพิธีกรรม มีการบันทึกในลักษณะที่เป็นเรื่องเล่าหรือคำพูดที่เร้าใจ เพื่อหวังให้ผู้อ่านได้เกิดความเข้าใจ หรือเกิดแรงบันดาลใจ สำหรับส่วนที่สองเป็นส่วนความรู้ที่ได้มาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ถอดบทเรียน สรุปลอกมาเป็นประเด็น ส่วนที่สามเป็นส่วนที่อ้างอิงถึงแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 เปรียบเทียบการจัดการความรู้ของชุมชนตำบลมะเขือแจ้สู่ความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และแหล่งน้ำ กับทฤษฎีโมเดล

อภิปรายผล

จากการศึกษาชุมชนตำบลมะเขือแจ้มีวิธีการจัดการทรัพยากรป่าและน้ำเพื่อประโยชน์ของชุมชนผ่านความเชื่อเรื่องผีขุนน้ำ เป็นระบบวิธีคิดที่นำความเชื่อดั้งเดิมมาแก้ปัญหาสถานะแวดล้อมในสังคมและบริบทใหม่ ซึ่งชาวบ้านมีภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษอยู่แล้วนำไปสู่การปฏิบัติ และรับผลที่เกิดขึ้น โดยอาศัยความเชื่อว่าเป็นผู้รักษาป่าและน้ำ ชาวบ้านมีความเกรงกลัวต่อผีขุนน้ำ จากความกลัวไปสู่ปฏิบัติเพื่อขจัดความกลัวจึงเกิดการเกิดพิธีกรรมขึ้นมา และอาศัยผู้นำที่ได้รับการยอมรับเชื่อถืออย่างไม่มีเงื่อนไขของชุมชน เป็นสื่อกลางระหว่างคนกับผี เป็นผู้นำเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Leadership) เป็นผู้สร้างพลังขับเคลื่อนทางสังคมที่สำคัญ มีความเสียสละก้าวข้ามผลประโยชน์ของตนเอง เสียสละผู้คนในสังคม ยกกระดับความเป็นมนุษย์และปรารถนาให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับบทความของ ญัฐวุฒิ พงศ์สิริ 2553 ในบทความ ใครคือผู้นำทางจิตวิญญาณ (Spiritual Leadership) กรุงเทพธุรกิจ วันอังคารที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2553 และกล่าวได้ว่าผู้นำในพิธีกรรมเป็นผู้นำที่แท้จริง (Authentic Leadership) จากความเชื่อ ศรัทธาในผีขุนน้ำและผู้นำที่เป็นสื่อกลาง นำไปเชื่อมโยงกับการแนวคิดด้านความเชื่อและทฤษฎีการจัดการความความรู้นี้ วิธีการจัดการทรัพยากรป่าและน้ำของชุมชนมะเขือแจ้ผ่านความเชื่อเรื่องผีขุนน้ำ จากความเชื่อนำมาซึ่งความกลัว คือกลัวต่ออิทธิฤทธิ์ของเจ้าพ่อผีขุนน้ำ เมื่อกลัวแล้วจึงเกิดการกระทำหรือหาวิธีปฏิบัติที่จะขจัดความกลัวนั้น โดยการทำพิธีบวงสรวงผีขุนน้ำ และปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษกล่าวไว้ว่าความเชื่อ คือ ความมั่นใจต่อสิ่งนั้น ๆ ว่าเป็นความจริง ซึ่งความเชื่อเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับมนุษย์มาตั้งแต่ยุคโบราณความเชื่อของมนุษย์ส่วนใหญ่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ กับธรรมชาติ เมื่อสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมีผลต่อวิถีชีวิตมนุษย์ทั้งให้คุณประโยชน์และให้โทษ แล้วมนุษย์ไม่สามารถค้นหาสาเหตุมาอธิบายได้ทำให้เกิดความหวาดกลัว

สรุปได้ว่าความสำเร็จในการสร้างสมดุลของทรัพยากรป่าและน้ำของชุมชนตำบลมะเขือแจ้อาศัยพิธีกรรม บวงสรวงผีขุนน้ำและความเชื่อในผู้นำทั้งผู้นำทางกายภาพและผู้นำทางจิตวิญญาณซึ่งเป็นผู้นำที่แท้จริง (Authentic Leadership) เพราะผู้นำในพิธีกรรมเป็นบุคคลที่มีความมุ่งมั่นต่อการบรรลุเป้าหมายปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีอย่างสม่ำเสมอทำตามที่ดีและพูดและทำด้วยหัวใจเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกภาคส่วนและมีวินัยในตนเองเพียงพอที่จะทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องผู้นำที่แท้จริงของ Bill George (Harvard Business School: 2007) ผู้นำในพิธียังกล่าวได้ว่าเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ (Spiritual leadership) เป็นผู้สร้างพลังขับเคลื่อนทางสังคมที่สำคัญมีความเสียสละก้าวข้ามผลประโยชน์ของตนเองต่อสู้เพื่อทำให้เกิดความเสมอภาคและความยุติธรรมที่เป็นสากล เพื่อให้ผู้คนในสังคมได้ยกระดับความเป็นมนุษย์และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (ณัฐภูมิ พงศ์ศิริ, 2553) และสามารถนำมาอธิบายการจัดการความรู้ของชุมชนตำบลมะเขือแจ้ได้โดยอาศัยทฤษฎีและโมเดลการจัดการความรู้ (Knowledge Model) ของประพนธ์มาสุชัยผู้คิดค้นต้นแบบโมเดลปลาที่แบ่งออกเป็น 3 ส่วนส่วนแรก “Knowledge Vision” หรือ KV เปรียบได้กับ “หัวปลา” คือบทบาทของผู้นำในพิธีกรรมส่วน “Knowledge Sharing” หรือ KS เปรียบได้กับ “ตัวปลา” เป็นส่วนที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (share & Learn) ระหว่างผู้นำในพิธีกับทีมงานมีการถ่ายทอดความรู้อันเป็นหัวใจของการจัดการองค์ความรู้และส่วน “Knowledge Asset” หรือ KA เปรียบได้กับ “หางปลา” เป็นคลังความรู้ที่เก็บรวบรวมจากปรากฏการณ์แล้วจัดเก็บเป็นหมวดหมู่และอ้างอิงแหล่งความรู้ต่าง ๆ ประกอบจัดในรูปสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายเพื่อจะได้ประโยชน์อย่างแท้จริง

และจากความสำเร็จในการจัดการความรู้ของชุมชนตำบลมะเขือแจ้ผ่านพิธีกรรมไหว้ผีขุนน้ำ และบทบาทของผู้นำชุมชน แล้วยังสามารถอธิบายเทียบได้กับบทความวิชาการของทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2548) เรื่อง “การจัดการความรู้ (Knowledge Management)” ว่า 1. ชุมชนมีวัฒนธรรมที่ยึดหยุ่นในการจัดการความรู้เปิดใจในการเรียนรู้ ช่วยทำให้การจัดการความรู้ขององค์กรประสบความสำเร็จ และภาษาที่ผู้นำใช้เป็นภาษาท้องถิ่นกลมกลืนกับวัฒนธรรมขององค์กร 2. ประเพณีการไหว้ผีขุนน้ำมีจุดประสงค์และประโยชน์ต่อชุมชนชัดเจน ชุมชนเชื่อว่าการไหว้ผีขุนน้ำจะช่วยให้ชุมชนมีน้ำใช้ในการทำเกษตรกรรมอย่างเพียงพอ 3. ได้รับการสนับสนุนและพันธะผูกพันจากผู้บริหารของเทศบาลตำบลมะเขือแจ้ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 4. มีการใช้โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ กล้องถ่ายรูป อินเทอร์เน็ตในการประชาสัมพันธ์การจัดงาน มีการถ่ายภาพเพื่อนำมาประกอบการเก็บและบันทึกข้อมูล 5. โครงสร้างองค์การของชุมชนสนับสนุนการจัดการความรู้ โครงสร้างมีความยืดหยุ่นทั้งผู้นำทางการและผู้นำทางจิตวิญญาณมีการแบ่งหน้าที่ชัดเจนและประสานงานกันได้ดี และความรู้ในองค์การมีการเข้าถึงง่าย 6. บุคคลภายในชุมชนมีทัศนคติเชิงบวกกับประเพณีไหว้ผีขุนน้ำ มีการแบ่งปันความรู้โดยไม่หวังผลตอบแทนที่เป็นเงิน หรือรางวัล มีความเชื่อศรัทธาและร่วมมือโดยไม่มีเงื่อนไข และยังสอดคล้องกับบทความของ อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2543) ได้กล่าวไว้ในบทความวิชาการ “ชุมชนกับการจัดการทรัพยากร: ศักยภาพและการต่อสู้ของท้องถิ่น” ได้กล่าวถึงศักยภาพชุมชน ว่า “ความสามารถ” ของชุมชนอยู่บนรากฐานของความเชื่อที่ว่ากระบวนการการร่วมตัดสินใจโดยคนจำนวนมาก และผู้มีอำนาจที่ใกล้ชิดกับพื้นที่ย่อมจะช่วยให้การตัดสินใจมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของของคนในพื้นที่

นอกจากนี้แล้วการรณรงค์สนับสนุนประเพณีไหว้ผีขุนน้ำจากเทศบาลตำบลมะเขือแจ้ ยังก่อให้เกิดมีกิจกรรมที่สัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องผีขุนน้ำ มีการจัดกิจกรรมการบวชต้นไม้ ซึ่งต้นไม้ที่บวชแล้วชาวบ้านจะไม่กล้าตัด เมื่อชาวบ้านไม่ตัดไม้ทำลายป่าและรักษาระดับการไหลของสายน้ำในลำธารโดยการสร้างฝายชลอน้ำ จะเกิดความอุดมสมบูรณ์ของป่าและน้ำขึ้นมา ต้นไม้ใหญ่ที่ไม่ถูกตัดจะปกคลุมพื้นที่ที่มีความร่มเย็น ทำให้อากาศมีความเหมาะสม มีความชื้นพอเหมาะที่จะทำให้อ่อนเมฆก่อตัวและกลายเป็นฝนตกลงมาเมื่อได้สภาพอากาศและความชื้นพอดี และยังให้ต้นไม้ขนาดเล็กจึงเติบโตตามมา ฝายป่าจึงหนาแน่นขึ้นเรื่อย ๆ สัตว์ป่าได้อยู่อาศัยและขยายเผ่าพันธุ์ และยังมีการสร้างฝายชลอน้ำ ซึ่งจะให้น้ำไหลผ่านไปลดความเร็วลง มีปริมาณน้ำเก็บกักไว้เป็นระยะในจุดที่ต้องการนำน้ำไปใช้

ประโยชน์ได้ สัตว์น้ำได้อาศัยและขยายพันธุ์ต่อไป ทั้งป่าและน้ำจึงเป็นแหล่งอาหารอันอุดมสมบูรณ์ให้แก่คนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในผลการวิจัย

ควรนำผลวิจัยไปเผยแพร่ให้กับผู้นำชุมชนเพื่อประโยชน์เป็นหลักฐานข้อมูลทางสังคมของชุมชน และนำบทวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะให้เทศบาลตำบลมะเขือแจ้เข้าไปใช้ให้เกิดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนโดยการปรับปรุงแบบวิธีการที่มีอยู่ และขยายผลไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน และขยายไปสู่ชุมชนอื่นได้ เพื่อการพัฒนาชุมชนให้เกิดคุณภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

ควรจัดให้มีทีมงานอย่างเพียงพอในการเข้าไปเก็บข้อมูลทุกครั้ง เพราะสถานที่ทำพิธีกรรมห่างไกลจากชุมชน และอาจต้องอาศัยความอนุเคราะห์จากเจ้าหน้าที่ของชุมชน หรือชาวบ้านนำทางไปสัมภาษณ์ และเดินทางเข้าไปในป่าลึกเพื่อให้ถึงต้นน้ำที่เป็นแหล่งทำพิธีไหว้ผีขุนน้ำ

ประเพณีไหว้ผีขุนน้ำที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อดั้งเดิมที่ใช้เครื่องเซ่นไหว้ที่เป็นสัตว์มีชีวิต เช่น สุกร เป็ด ไก่ ที่ต้องทำการเชือดทั้งเป็นและให้สัตว์ตายอย่างทรมาน อาจไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และขัดต่อหลักคำสอนของศาสนา หลายคนจึงอาจรับไม่ได้กับพิธีกรรมดังกล่าว หากจะรักษาประเพณีนี้ไว้กับชนรุ่นหลังให้สืบต่อไป วิธีการได้มาซึ่งเครื่องเซ่นไหว้อาจมีการปรับเปลี่ยนไป แต่ปรับความเข้าใจให้ทุกคนทราบถึงเหตุผลของการเปลี่ยนแปลง และต้องยอมรับถึงวิวัฒนาการที่จะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

บรรณานุกรม

- ณัฐวุฒิ พงศ์สิริ. (2553). **ใครคือผู้นำทางจิตวิญญาณ (Spiritual Leadership)**. กรุงเทพฯ: นสพ.กรุงเทพธุรกิจ 15 มิถุนายน 2553
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2548). **การจัดการความรู้ (Knowledge Management)**. กรุงเทพฯ: วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, 45 (2), 1 – 24.
- ธัญพร วณิชฤทธา. (2550). **การจัดการความรู้ในชุมชน: กรณีศึกษาด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชนมีส่วนร่วม จังหวัดสมุทรสงคราม**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประพนธ์ ผาสุขยี่ด. (2552). **KM: เครื่องมือพัฒนาทีมงาน และองค์กร**. กรุงเทพฯ: เอกสารบรรยาย.
- พิมพ์ผกา ต้นแก้ว. (2549). **200 ปี ชาวยองลิบสองปันนา ชาติพันธุ์ต้นตระกูลคนลำพูน**: บทความใน นสพ. มติชน 2 พฤษภาคม 2549 หน้า 10.
- มาลา คำจันทร์. (2551). **ผีในล้านนา: ผีขุนน้ำ**. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ แอ๊ปปีบุ๊ก.
- วิเชียร บุญระชัยสวรรค์. (2555). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการพื้นที่ป่าในตำบลแม่กิ๋ อำเภอบางบาล จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิเชียร ปัญญาใหญ่. (2547). **เลี้ยงผีขุนน้ำ จาริตบรรพชน**. ลำพูน: โรงเรียนวัดศรีดอนชัย.
- โสภิตา สุรินทร์. (2553). **การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน: กรณีศึกษา ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2543). **ชุมชนกับการจัดการทรัพยากร: ศักยภาพและการต่อสู้ของ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ความคาดหวังและความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะบัณฑิตคณะนิเทศศาสตร์
วิทยาลัยราชพฤกษ์

Entrepreneur's Expectation and Satisfaction towards Desirable Characteristics of
Graduate from the Faculty of Communication Arts, Ratchapruerk College

ภานนท์ คุ่มสุภา *

Bhanond Kumsubha

* อาจารย์ประจำ คณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ความคาดหวังและความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะบัณฑิตคณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากตัวแทนสถานประกอบการจำนวน 10 คน ซึ่งบัณฑิตคณะนิเทศศาสตร์ปฏิบัติงานอยู่

โดยมีผลการศึกษาดังนี้ 1. สถานประกอบการมีความคาดหวังให้บัณฑิตมีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ การถ่อมตน และมุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งสถานประกอบการพึงพอใจต่อความรับผิดชอบ การถ่อมตน และความซื่อสัตย์ของบัณฑิต 2. สถานประกอบการคาดหวังให้บัณฑิตมีความรู้ภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี มีความรู้เฉพาะสาขาที่ใช้ปฏิบัติงาน และพร้อมให้ความรู้เพิ่มเติมแก่บัณฑิต โดยมีความเห็นว่าบัณฑิตมีความรู้ในระดับที่ควรศึกษาเพิ่มเติม 3. สถานประกอบการคาดหวังให้บัณฑิตมีความใฝ่รู้ พัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเฉพาะในสาขาอาชีพของตน ซึ่งบัณฑิตยังขาดคุณลักษณะข้อนี้ 4. สถานประกอบการคาดหวังให้บัณฑิตมีกระบวนการคิดที่เป็นระบบ มีความพร้อมในการแก้ไขปัญหา และความพร้อมที่จะเรียนรู้จากปัญหาต่าง ๆ ซึ่งบัณฑิตบางส่วนมีคุณลักษณะเป็นที่พึงพอใจ และบางส่วนควรปรับปรุงด้วยการส่งเสริมกระบวนการคิดตั้งแต่อยู่ระหว่างการศึกษ 5. สถานประกอบการคาดหวังให้บัณฑิตมีทัศนคติและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งมีความสำคัญมากในงานด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งบัณฑิตมีคุณลักษณะเป็นที่พึงพอใจของสถานประกอบการ 6. สถานประกอบการคาดหวังให้บัณฑิตแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ในแง่มุมที่แตกต่างกัน คือ แสวงหาความรู้ที่หลากหลาย แสวงหาความรู้จากงานที่ได้รับมอบหมาย แสวงหาความรู้ที่ตนเองสนใจ และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาการสื่อสาร เนื่องจากเห็นว่าความรู้จากสถานศึกษายังไม่เพียงพอต่อการงานที่มีประสิทธิภาพ 7. สถานประกอบการคาดหวังให้บัณฑิตใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ถูกต้อง ซึ่งพบว่าบัณฑิตยังใช้ทั้งสองภาษาได้ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม ส่วนการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร บัณฑิตสามารถใช้งานได้อย่างเป็นที่พึงพอใจ 8. สถานประกอบการคาดหวังให้บัณฑิต มีการพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ ออกแบบพัฒนาสื่อและเนื้อหาด้านการสื่อสารจากการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ ซึ่งผลของการปฏิบัติงานของบัณฑิตส่วนใหญ่เป็นที่พึงพอใจของสถานประกอบการ

คำสำคัญ: ความคาดหวัง ความพึงพอใจ คุณลักษณะบัณฑิต

Abstract

The study of “Entrepreneur's Expectation and Satisfaction towards Desirable Characteristics of Graduate from the Faculty of Communication Arts, Ratchapruerk College” is a qualitative research

to study expectation and satisfaction in 8 desirable characteristics of the graduates in Bachelor of Communication Arts 2011 curriculum. This study has been done by an in-depth interview of 10 entrepreneurs which the graduates are working with. The results of this study are 1. The entrepreneurs expect the graduates will have good moral, honesty, being modest and have determination in working. The entrepreneurs also satisfy with responsibility, modesty and honesty of the graduates. 2. The entrepreneurs prefer graduates' knowledge in terms of application than of its theory. Having specific knowledge in their field is required and the entrepreneurs also ready to provide further knowledge to the graduates. The entrepreneurs' comment is knowledge level of graduates should be improve. 3. The entrepreneurs expect the graduates will have an inquiring mind and develop one's own to be up-to-date about changing society, especially in their career field. The graduates lack of this characteristic. 4. The entrepreneurs expect the graduates will have systematic thinking, be able to solve problems and ready to learn from faculty. Some graduates have this characteristic, and it is satisfied by the entrepreneurs. Some need improvement by promoting them a process of thinking since studying. 5. The entrepreneurs expect the graduates will have good interpersonal skills and attitude, this is very important for public relations career. This characteristics is satisfied by the entrepreneurs. 6. The entrepreneurs find that knowledge from classroom is not adequate for effective working. The graduates should acquire further knowledge form various source such as learn from assignment , seek for knowledge from their interest and seek for knowledge to develop a communication. 7. The entrepreneurs expect the graduates will have a good command of Thai and English in communication. The entrepreneurs find the graduates can use the languages appropriately. Moreover, their graduates can use technology for communication, which is entrepreneurs' satisfaction. 8. The entrepreneurs expect the graduates will develop new skills in analyze and design media and content from working. Most of the graduates work is satisfied by the entrepreneurs.

Keywords: Expectation towards Desirable Characteristics of Graduate, Satisfaction towards Desirable Characteristics of Graduate, Faculty of Communication Arts Ratchaphruek College

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พ.ศ. 2551 คณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์เปิดทำการสอนหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ เนื่องจากสถาบันเห็นความสำคัญของการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ว่ามีบทบาทต่อการพัฒนาและสร้างสรรค์องค์กรทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชน ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2554 คณะนิเทศศาสตร์ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาเพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม คือ ด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 – 2559) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีต่อสังคมและเศรษฐกิจ คนไทยจึงต้องมีความพร้อมเพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและการสื่อสาร มีความสามารถที่จะเข้าใจการสื่อสาร การใช้สื่อต่าง ๆ รวมทั้งใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น ด้าน

พัฒนาการทางสังคมและ การสื่อสารความรู้และแนวคิดในสังคมวัฒนธรรมนั้น เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญและความสนใจเป็นอย่างยิ่งในสังคมยุคข่าวสารและเทคโนโลยีการสื่อสารที่รวดเร็ว จะเห็นได้ว่าคณะนิเทศศาสตร์ให้ความสำคัญกับการผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมอยู่เสมอ

ปีการศึกษา 2555 คณะนิเทศศาสตร์มีบัณฑิตจบการศึกษาตามหลักสูตร 2551 จำนวน 24 คน โดยเข้าปฏิบัติงานยังสถานประกอบการจำนวน 14 แห่ง และปีการศึกษาเดียวกันนี้มีนักศึกษาเข้ารับการฝึกปฏิบัติงานตามโครงการสหกิจศึกษาจำนวน 20 คน ในสถานประกอบการจำนวน 12 แห่ง ปีการศึกษา 2556 มีนักศึกษาเข้ารับการฝึกปฏิบัติงานตามโครงการสหกิจศึกษาจำนวน 24 คน ในสถานประกอบการจำนวน 12 แห่ง จึงถือเป็นโอกาสที่คณะนิเทศศาสตร์จะได้ทำการศึกษาว่าสถานประกอบการมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะบัณฑิตและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีประสิทธิภาพ ทนต่อการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะบัณฑิตคณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตคณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ความคาดหวังและความพึงพอใจของสถานประกอบการ ต่อคุณลักษณะบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่างตัวแทนสถานประกอบการที่ตั้งในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรี จำนวน 10 คน โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ความคาดหวังของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะบัณฑิตคณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์
 2. ความพึงพอใจของสถานประกอบการ ต่อคุณลักษณะบัณฑิตคณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์
- การสัมภาษณ์มีแนวคำถามเป็นคุณลักษณะพิเศษของบัณฑิตคณะนิเทศศาสตร์ที่ระบุในหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต ปี พ.ศ.2554 จำนวน 8 ด้าน คือ

- 1) มีคุณธรรมจริยธรรมถ่อมตนและทำหน้าที่เป็นพลเมืองดีรับผิดชอบต่อตนเองวิชาชีพและสังคม 2) มีความรู้พื้นฐานในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ดีสามารถนำความรู้ทางทฤษฎีการสื่อสารมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมในการประกอบวิชาชีพและศึกษาต่อในระดับสูง 3) มีความรู้ความคิดที่กว้างไกลทันสมัยใฝ่รู้และมีความสามารถพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองพัฒนางานและพัฒนาสังคม 4) คิดเป็นทำเป็นและเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบและเหมาะสม 5) มีความสามารถมีทัศนคติที่ดีมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นมีทักษะการบริหารจัดการและทำงานเป็นหมู่คณะ 6) รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี 7) มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารและใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารได้ดี 8) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ออกแบบพัฒนาสื่อและเนื้อหาทางด้านสื่อสารให้ตรงตามวัตถุประสงค์ตลอดจนกลุ่มเป้าหมายทางการสื่อสาร

ผลการศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของสถานประกอบการ ต่อคุณลักษณะบัณฑิตคณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์

การศึกษาเรื่อง “ความคาดหวังและความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะบัณฑิตคณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์” ทำให้ทราบถึงความคาดหวัง ซึ่งหมายถึง ความต้องการความมุ่งหวังและปรารถนาของบุคคลหรือของกลุ่มบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอาจจะเป็นบุคคลเหตุการณ์การกระทำเอกสารหรือพฤติกรรมปฏิบัติที่คิดว่าจะเกิดสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนเองปรารถนาให้เป็นไปในอนาคต (นิรันดร์ โลหะบาล, 2549: 9) และทำให้ทราบถึงความพึงพอใจ ซึ่งเกิดจากแรงผลักดันบางประการในตัวบุคคลเพื่อที่จะสนองต่อความต้องการหรือความคาดหวังที่มีอยู่ และเมื่อบรรลุเป้าหมายนั้นแล้วก็จะเกิดความพึงพอใจเป็นผลสะท้อนกลับไปยังจุดเริ่มต้นเป็นกระบวนการหมุนเวียนต่อไปอีก (ชำนาญ ภูเอี่ยม, 2537: บทคัดย่อ)

จากความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจดังกล่าว เมื่อนำมาศึกษาภายใต้คุณลักษณะบัณฑิตตามหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2554 จำนวน 8 ข้อจะทำให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตคณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์ได้ โดยการพิจารณาเปรียบเทียบความคาดหวังและความพึงพอใจ ว่าคุณลักษณะในแต่ละข้อมีความคาดหวังและความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างไร ความคาดหวังใดที่สถานประกอบการมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของบัณฑิตอยู่แล้ว ความคาดหวังใดที่สถานประกอบการยังเห็นว่าบัณฑิตควรมีการปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งสามารถอภิปรายเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตได้ดังนี้

1. แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมถ่อมตนและทำหน้าที่เป็นพลเมืองดีรับผิดชอบต่อตนเองวิชาชีพและสังคม

สถานประกอบการมีความคาดหวังให้บัณฑิตมีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ การถ่อมตน และมุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งสถานประกอบการพึงพอใจต่อความรับผิดชอบ การถ่อมตน และความซื่อสัตย์ของบัณฑิต อย่างไรก็ตามสถานประกอบการยังให้ความเห็นว่าบัณฑิตควรให้ความสำคัญต่อการตรงต่อเวลาอีกด้วย

แนวทางในการพัฒนาจึงควร ส่งเสริมให้บัณฑิตมีความรับผิดชอบโดยเฉพาะเรื่องของการตรงต่อเวลา และความมุ่งมั่นในการทำงาน

2. แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตด้านการมีความรู้พื้นฐานในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำความรู้ทางทฤษฎีการสื่อสารมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมในการประกอบวิชาชีพและศึกษาต่อในระดับสูง

สถานประกอบการคาดหวังให้บัณฑิตมีความรู้ภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี มีความรู้เฉพาะสาขาที่ใช้ปฏิบัติงาน และพร้อมให้ความรู้เพิ่มเติมแก่บัณฑิต โดยมีความเห็นว่าบัณฑิตมีความรู้ในระดับที่ควรศึกษาเพิ่มเติม

แนวทางการพัฒนาจึงควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติงานทางด้านนิเทศศาสตร์ นอกจากนั้นยังควรส่งเสริมให้นักศึกษาค้นหาศักยภาพและความสนใจส่วนบุคคลว่าตนเองต้องการที่จะประกอบอาชีพสาขาใดในอนาคต เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพเป็นรายบุคคล

3. แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตด้านการมีความรู้ความคิดที่กว้างไกลทันสมัยใฝ่รู้และมีความสามารถพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองพัฒนางานและพัฒนาสังคม

สถานประกอบการคาดหวังให้บัณฑิตมีความใฝ่รู้ พัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเฉพาะในสาขาอาชีพของตน ซึ่งบัณฑิตยังขาดคุณลักษณะข้อนี้

แนวทางการพัฒนาควรมีการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน สร้างคุณลักษณะความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ให้กับนักศึกษา

4. แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตด้านการคิดเป็นทำเป็นและเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบและเหมาะสม

สถานประกอบการคาดหวังให้บัณฑิตมีกระบวนการคิดที่เป็นระบบ มีความพร้อมในการแก้ไขปัญหา และ ความพร้อมที่จะเรียนรู้จากปัญหาต่าง ๆ ซึ่งบัณฑิตบางส่วนมีคุณลักษณะเป็นที่พึงพอใจ และบางส่วนควรปรับปรุงด้ว การส่งเสริมกระบวนการคิดตั้งแต่อยู่ระหว่างการศึกา

การเรียนการสอนควรเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ พร้อมกับให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้ จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากกรณีศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษามีความคุ้นเคยและมีความพร้อมในการปฏิบัติงานเมื่อ สำเร็จการศึกษา

5. แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตด้านการมีความสามารถมีทัศนคติที่ดีมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นมีทักษะการบริหารจัดการและทำงานเป็นหมู่คณะ

สถานประกอบการคาดหวังให้บัณฑิตมีทัศนคติและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งมีความสำคัญมากในงาน ด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งบัณฑิตมีคุณลักษณะเป็นที่พึงพอใจของสถานประกอบการ

คณะควรเน้นย้ำความสำคัญของคุณลักษณะบัณฑิตข้อนี้ และรักษาทัศนคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อสร้างบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ

6. แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตด้านการรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

สถานประกอบการคาดหวังให้บัณฑิตแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ในแง่มุมที่แตกต่างกัน คือ แสวงหาความรู้ ที่หลากหลาย แสวงหาความรู้จากงานที่ได้รับมอบหมาย แสวงหาความรู้ที่ตนเองสนใจ และแสวงหาความรู้เพื่อ พัฒนาการสื่อสาร เนื่องจากเห็นว่าความรู้จากสถานศึกษายังไม่เพียงพอต่อการงานที่มีประสิทธิภาพ

คณะควรชี้ให้เห็นความสำคัญของความคาดหวังของสถานประกอบการข้อนี้ เพื่อกระตุ้นให้บัณฑิตเกิด ความกระตือรือร้นเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับสถานประกอบการ

7. แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตด้านการมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารและใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารได้ดี

สถานประกอบการคาดหวังให้บัณฑิตใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ถูกต้อง ซึ่งพบว่า บัณฑิตยังใช้ทั้งสองภาษาได้ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม ส่วนการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร บัณฑิตสามารถใช้งานได้ อย่างเป็นที่พึงพอใจ

ทักษะด้านภาษาเป็นทักษะที่สำคัญมากในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานสาขาวิทยาศาสตร์ ซึ่งต้อง ให้ความสำคัญกับการสื่อสาร คณะควรกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องตามหลักการ ส่วนภาษาอังกฤษนั้นควรกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นความสำคัญในฐานะภาษาสากล ที่มีความจำเป็นต้องใช้ในสภาวะทาง สังคมที่เปิดกว้างมากขึ้น

8. แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตด้านการมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ออกแบบพัฒนา สื่อและเนื้อหาทางการสื่อสารให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ตลอดจนกลุ่มเป้าหมายของการสื่อสาร

สถานประกอบการคาดหวังให้บัณฑิต มีการพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ ออกแบบพัฒนาสื่อและเนื้อหา ด้านการสื่อสารจากการทำงานในสถานประกอบการ ซึ่งผลของการทำงานของบัณฑิตส่วนใหญ่เป็นที่พึงพอใจของ สถานประกอบการ

คุณลักษณะข้อนี้ถึงแม้ว่าสถานประกอบการมิได้คาดหวังให้บัณฑิตมีความพร้อมมากนักแต่คาดหวังให้บัณฑิตเรียนรู้เพิ่มเติม อย่างไรก็ตามการมีคุณลักษณะข้อนี้เป็นสิ่งที่ถูกระบุอยู่ในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2554 จึงเป็นหน้าที่ของคณะที่จะเตรียมความพร้อมให้บัณฑิตมีคุณลักษณะดังกล่าวก่อนสำเร็จการศึกษา

นอกจากนั้นแล้ว เมื่อพิจารณาผลการศึกษาในครั้งนี้จะเห็นว่า ในด้านความคาดหวังของสถานประกอบการมีความสอดคล้องกับความคาดหวังต่อการเรียนนิเทศศาสตร์ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์ (กรรณกนิลดำ, 2555: บทคัดย่อ) ที่คาดหวังในด้านคุณธรรมและจริยธรรม และการได้รับความรู้ด้านการประยุกต์ ความรู้ความสามารถ แต่มีความขัดแย้งกันในประเด็นความพึงพอใจด้านความรู้ความสามารถที่นักศึกษาได้รับ ซึ่งสถานประกอบการยังไม่พึงพอใจมากนัก

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับผลการศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ในด้านที่ 1) มีคุณธรรมจริยธรรมถ่อมตนและทำหน้าที่เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อตนเองวิชาชีพและสังคม ซึ่งผลการศึกษาปรากฏว่าสถานประกอบการมีความพึงพอใจในคุณลักษณะด้านนี้ของบัณฑิต

2. ด้านความรู้ สอดคล้องกับผลการศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ในด้านที่ 2) มีความรู้พื้นฐานในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำความรู้ทางทฤษฎีการสื่อสารมาประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมในการประกอบวิชาชีพและศึกษา โดยผลการศึกษาพบว่าสถานประกอบการมีความเห็นว่าบัณฑิตมีความรู้ในระดับที่ควรศึกษาเพิ่มเติม และด้านที่ 3) มีความรู้ความคิดที่กว้างไกลทันสมัยใฝ่รู้และมีความสามารถพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองพัฒนางานและพัฒนาสังคม ผลการศึกษาพบว่าบัณฑิตควรปรับปรุงคุณลักษณะด้านนี้

3. ด้านทักษะทางปัญญา สอดคล้องกับผลการศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ในด้านที่ 4) คิดเป็น ทำเป็น เลือกริธีการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบและเหมาะสม ผลการศึกษาพบว่าสถานประกอบการบางส่วนพึงพอใจ แต่บางส่วนเห็นว่าบัณฑิตควรได้รับการส่งเสริมกระบวนการคิดตั้งแต่อยู่ระหว่างการศึกษา

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ สอดคล้องกับผลการศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ในด้านที่ 5) มีความสามารถ มีทัศนคติที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการบริหารจัดการและทำงานเป็นหมู่คณะ สถานประกอบการมีความพึงพอใจในคุณลักษณะด้านนี้

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับผลการศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ในด้านที่ 6) รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลการศึกษาพบว่าสถานประกอบการมีความเห็นว่าควรมีการส่งเสริมให้บัณฑิตมีการแสวงหาความรู้ให้มากขึ้น 7) มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารและใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารได้เป็นอย่างดี สถานประกอบการให้ความเห็นว่าบัณฑิตยังใช้ภาษาอย่างไม่ถูกต้อง ส่วนการใช้เทคโนโลยีเป็นที่น่าพึงพอใจ และ 8) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ออกแบบพัฒนาสื่อและเนื้อหาทางการสื่อสารให้ตรงตามวัตถุประสงค์ตลอดจนกลุ่มเป้าหมายทางการสื่อสาร ซึ่งสถานประกอบการพึงพอใจในคุณลักษณะของบัณฑิต แต่ควรมีการพัฒนาให้มากกว่าการศึกษาในหลักสูตร

ถึงแม้ผลการศึกษาจะสอดคล้องกับแนวคิดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ในทักษะด้านที่ 5 ของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตคณะนิเทศศาสตร์ ถึง 3 ด้าน และในแต่ละด้านมีความซ้ำซ้อนของประเด็นด้านคุณลักษณะ ใน และมีความไม่เกี่ยวเนื่องกันภายในคุณลักษณะด้านเดียวกัน

สอดคล้องกับการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีกรอบคำถามเป็นคุณลักษณะพิเศษของบัณฑิตคณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์ ที่ถูกระบุในหลักสูตรการศึกษา ปี พ.ศ.2554 จำนวน 8 ข้อ ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างใน

การสัมภาษณ์มีการอ้างอิงถึงคำตอบที่ได้ตอบไปแล้วในคุณลักษณะข้ออื่น หรือคำตอบมีลักษณะซ้ำซ้อนกันระหว่างข้อ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในการสัมภาษณ์เดชา ศุภศิริ (สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2557) ในประเด็นความคาดหวังและความพึงพอใจต่อคุณลักษณะข้อ 3 คือ การมีความรู้ความคิดที่กว้างไกลทันสมัยใฝ่รู้และมีความสามารถพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองพัฒนางานและพัฒนาสังคม ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงคุณลักษณะใฝ่รู้ของบัณฑิต ผ่านการเรียนรู้จากงานที่ได้รับมอบหมาย แต่เมื่อมาถึงคุณลักษณะข้อที่ 6 คือ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวตอบว่า เหมือนกับที่ตอบไปแล้วในเรื่องงานที่มอบหมายให้บัณฑิตทำ

นิวัติ พงษ์ภมร (สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2557) ที่ได้แสดงความคิดเห็นในต่อคุณลักษณะบัณฑิตข้อที่ 5 คือ มีความสามารถมีทัศนคติที่ดีมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นมีทักษะการบริหารจัดการและทำงานเป็นหมู่คณะ ว่าบัณฑิตมีปัญหาด้านการสื่อสารกับผู้ร่วมงาน และเมื่อผู้วิจัยถามถึงคุณลักษณะบัณฑิตข้อที่ 6 คือ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ผู้ให้สัมภาษณ์จึงอ้างอิงคำตอบว่าเป็นคำตอบเดียวกันกับคุณสมบัตืข้อก่อนหน้า

บรรณานุกรม

- กรกนก นิลดำ. (2555). ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการเรียนการสอนนิเทศศาสตร์ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ สาขาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยราชพฤกษ์. นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์. คณะนิเทศศาสตร์, วิทยาลัยราชพฤกษ์. (2551). หลักสูตรนิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ หลักสูตร 4 ปี (หลักสูตรใหม่ ปี พ.ศ.2551). เอกสารอัดสำเนา
- _____. (2554). หลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ หลักสูตร 4 ปี (หลักสูตรปรับปรุง ปี พ.ศ.2554) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา. เอกสารอัดสำเนา
- ปติวรรดา ปาลกะวงษ์ ณ ออยุธยา. (2539). การศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ที่หน่วยงานต้องการ. เพชรบุรี: สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- ประกายดาว สาริกบุตร. (2550). การศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่หน่วยงานต้องการ.อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สมเดช รุ่งศรีสวัสดิ์. (2539). คุณสมบัติบัณฑิตนิเทศศาสตร์ของสถาบันราชภัฏที่บริษัทโฆษณาต้องการ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา,กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติพ.ศ. 2552 และแนวทางการปฏิบัติเอกสารแนบท้ายประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่องแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2552. เอกสารอัดสำเนา.
- _____. (2552). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2552. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- _____. (2553). มาตรฐานการอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

- _____. (2554). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- _____. (2554). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สัมภาษณ์

- เดชา ศุภศิริ. (19 กุมภาพันธ์ 2557). ผู้อำนวยการฝ่ายชุมชนสัมพันธ์โครงการ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์โดย ภานนท์ คุ่มสุภา. นนทบุรี.
- นิธิวดี พงษ์ภมร. (6 มกราคม 2557). ผู้จัดการโครงการ บริษัท แพนเนอร์-เมดิซีน จำกัด. สัมภาษณ์โดย ภานนท์ คุ่มสุภา. กรุงเทพมหานคร.

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรี
Thai Tourists Satisfaction toward the Museum of Nonthaburi

กoonทิยา จิรติวาทวัช *

Koontiya Jiratiwatawat

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยราชพฤกษ์
(koontiyac@hotmail.com)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรี รวมถึงศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาชมพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีและทำการตั้งสมมติฐานไว้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีแตกต่างกันจำแนกตามตัวแปรด้านเพศอายุสถานภาพอาชีพการศึกษาและที่อยู่อาศัยกลุ่มตัวอย่างศึกษาเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีจำนวน 360 คนโดยสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญสำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและทำการวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจต่อการเข้าชมพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางในด้านสถานที่บุคลากรและการบริการ และมีความพึงพอใจในระดับมากในด้านเนื้อหาการจัดแสดง
2. นักท่องเที่ยวที่ชาวไทยที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีไม่แตกต่างกันแต่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุสถานภาพอาชีพการศึกษาและที่อยู่อาศัยต่างกันมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. นักท่องเที่ยวชาวไทยแสดงความคิดเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการมาท่องเที่ยวที่พิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีคือตัวอาคารพิพิธภัณฑ์ค่อนข้างเก่าและมีการชำรุดเสียหายป้ายบอกทางมีน้อยสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีไม่เพียงพอกับความต้องการและขาดแคลนเจ้าหน้าที่ดูแลนักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงจึงมีข้อเสนอแนะว่าพิพิธภัณฑ์ควรทำนุบำรุงซ่อมแซมอาคารให้อยู่ในสภาพดีควรจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ นักท่องเที่ยวชาวไทย พิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรี

Abstract

The purposes of this research were to study the satisfaction of Thai Tourists toward the Museum of Nonthaburi and studies the problems and the obstacles for visiting the museum. In addition, to compare the satisfaction of the tourists classified by sex, age, marital status, occupation, education and resident. The sample group of this study was 360 Thai tourists who visited the

Museum of Nonthaburi and the subject was selected by accidental random sampling. The research instrument for data collecting was a three-section questionnaire, including 1) Status of the samples 2) Five rating scale questionnaire of Thai Tourist satisfaction toward the Museum of Nonthaburi 3) Open-ended questions for samples' suggestions and comments. The data were analyzed to find percentages, means, standard deviation, t-test and One-Way ANOVA.

The results of the research were as follow:

1. The satisfaction of Thai tourists toward the Museum of Nonthaburi overall was considered as moderate. However, in detail, the tourist be satisfied on the presentation of the museum in high level.

2. There were no significant difference in sex concerning satisfaction of Thai Tourists toward Museum of Nonthaburi, but there were significant difference in age, marital status, occupation, education and resident at level 0.05.

3. The main problem at visiting the Museum of Nonthaburi are: the damage of the building; inadequate of guide post and facilities; and lack of staff.

Keywords: Satisfaction, Thai Tourist, the Museum of Nonthaburi

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดปริมณฑลมีเขตติดต่อและมีประวัติศาสตร์เก่าแก่คู่กับเมืองหลวงอย่าง กรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในพื้นที่สูงทั้งในด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวมากมาย อีกทั้งยังมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านตัวจังหวัด มีลำคลองมากมาย ซึ่งสามารถสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรการท่องเที่ยวหลากหลายทั้งด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต ธรรมชาติ การคมนาคมสะดวกสบาย แต่ผลการประเมินของกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬากลับพบว่า จังหวัดนนทบุรีมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ โดยให้เหตุผลว่าจุดอ่อนสำคัญคือ จังหวัดนนทบุรีขาดการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่ในจังหวัดให้นักท่องเที่ยวรู้จักอย่างทั่วถึง อีกทั้งยังขาดการเชื่อมต่อกับระบบการท่องเที่ยวของแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในจังหวัดเข้าด้วยกัน และขาดการเชื่อมต่อการท่องเที่ยวกับจังหวัดอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะจังหวัดที่มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน เหตุผลสำคัญอีกประการที่จังหวัดนนทบุรีถูกประเมินว่ามีศักยภาพทางการท่องเที่ยวต่ำ คือการพิจารณาจากตัวเลขจำนวนผู้เยี่ยมชม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจังหวัดนนทบุรียังไม่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวมากนัก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติหากเปรียบเทียบกับจังหวัดปริมณฑลที่อยู่ใกล้เคียงกันและมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับเดียวกันนอกจากนี้ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้จัดทำรายงานสรุปสถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดนนทบุรีประจำปี 2551 พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุดและรู้จักมากที่สุดคือ เกาะเกร็ด และกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวนิยมมากที่สุดเมื่อมาจังหวัดนนทบุรีคือ การจับจ่ายซื้อของที่ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2552) จากรายงานดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ภาพลักษณ์ของจังหวัดนนทบุรีที่นักท่องเที่ยวมองกับภาพลักษณ์ที่แท้จริงของนนทบุรีนั้นยังไม่ตรงกัน ดังนั้นหากมีการทำความเข้าใจถึงภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวที่ถูกต้อง จะทำให้เกิดการใช้

ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่า เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจแต่ ยังไม่ได้รับการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม กระแสการส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้ท้องถิ่นต่าง ๆ เกิดการตื่นตัวในเรื่องการค้าและพยายามรื้อฟื้นอัตลักษณ์ของตนเองในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้างเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยว ซึ่งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นได้ถูกนำมาเป็นตัวแทนในการนำเสนอเรื่องราวเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรม วิถีชีวิต ชาติพันธุ์วรรณนา นอกจากนี้ยังถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างสำนึกรักท้องถิ่นของคนในชุมชนอีกด้วย และยิ่งไปกว่านั้น นับตั้งแต่ทศวรรษ 2540 เป็นต้นมารัฐธรรมนูญและกฎหมายต่าง ๆ สนับสนุนให้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและกำหนดหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นให้บำรุงรักษาศิลปประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้มีการสร้างแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงรูปแบบของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น จึงมีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหลายแห่งเกิดขึ้นจากการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือเทศบาล

สำหรับพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีนั้น ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2552 โดยเทศบาลนครนนทบุรี มีลักษณะของการเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ควบคู่กับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของนนทบุรีและเพื่อเป็นการอนุรักษ์อาคารศาลากลางจังหวัดเก่าซึ่งเป็นอาคารประวัติศาสตร์ไว้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสถิติการเข้าชมพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีของนักท่องเที่ยวจะเติบโตอย่างต่อเนื่องจากแรกเริ่มดำเนินการจำนวนหลักร้อยในปี พ.ศ. 2552 กลายเป็น 5,000 กว่าคนต่อปีในปี พ.ศ. 2554 (กรมการท่องเที่ยว, 2554) แต่ก็ยังไม่ได้มีการสำรวจความคิดเห็นและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ รูปแบบการจัดพิพิธภัณฑ์ เจ้าหน้าที่ และการบริการว่าเป็นอย่างไร เพื่อจะได้นำเอาข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ให้เกิดประโยชน์ในฐานะของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีและศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเข้าชมพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มามีประสบการณ์เข้าชมพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีโดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง 360 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 360 คนที่มาเข้าชมพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรี พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 21-30 ปี สถานภาพสมรสเป็นโสด ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นปริญญาตรี เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่านักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษาและเมื่อจำแนกตามที่อยู่อาศัยพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดนนทบุรี

สำหรับผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรี แยกเป็นรายด้าน พบว่าความพึงพอใจด้านสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านเนื้อหาการจัดแสดง พบว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านบุคลากร พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการบริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรี เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่า เพศชายและหญิงโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และตามที่อยู่อาศัยพบว่าโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สำหรับปัญหาและข้อเสนอนี้ๆ ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรี พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ระบุปัญหาและเสนอแนะว่า ตัวอาคารของพิพิธภัณฑ์มีความสวยงามแต่เก่ามากแล้ว ควรทำการซ่อมแซมปรับปรุงให้มีสภาพที่ดีกว่านี้ อีกทั้งป้ายบอกทางมาพิพิธภัณฑ์มีน้อยและไม่ชัดเจนทำให้เดินทางมายาก นอกจากนี้เสนอแนะว่าควรเพิ่มจำนวนห้องน้ำ ที่นั่งพัก และถังขยะ ส่วนนักท่องเที่ยวบางส่วนเสนอแนะว่าควรเปิดเครื่องปรับอากาศบริเวณชั้น 2 ของพิพิธภัณฑ์ด้วย

ด้านเนื้อหาการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่า เนื้อหาสาระที่จัดแสดงนั้นดีและมีประโยชน์ต่อผู้ชม สามารถบอกเล่าความเป็นจังหวัดนนทบุรีได้ดี น่าสนใจ ดูแล้วเพลิดเพลิน เนื้อหามีความชัดเจนเข้าใจง่าย สามารถแบ่งสัดส่วนการจัดแสดงได้ดี แต่ควรเพิ่มสื่อที่ทันสมัยในการนำเสนอให้มีความน่าสนใจมากขึ้น เช่น การฉายวีดิทัศน์ผ่านเครื่องฉายโปรเจ็คเตอร์ และควรมีวิทยากรอธิบายหรือเอกสารประกอบเพิ่มเติมสำหรับเนื้อหาบางส่วนที่เข้าใจยาก

ส่วนด้านบุคลากร นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่าเจ้าหน้าที่มีน้อยทำให้ดูแลผู้มาเยี่ยมชมได้ไม่ทั่วถึงจึงควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ให้มากกว่านี้ไม่ว่าก็ตาม ก็แสดงความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์มีอัธยาศัยดี มีความเป็นมิตร ดูแลดี พูดจาไพเราะ และนักท่องเที่ยวบางส่วนก็เห็นว่าควรฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่มีความเชี่ยวชาญกว่านี้จะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

สำหรับด้านการบริการ ส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่าควรเพิ่มการดูแลใส่ใจผู้เข้าชมให้มากขึ้นและให้ทั่วถึง ควรมีเจ้าหน้าที่บรรยายประจำจุดสำคัญต่าง ๆ หรือไม่ควรมีเอกสารอธิบายประกอบ ควรมีร้านขายของที่ระลึกรวมถึงร้านขายอาหารและเครื่องดื่มบริการแก่ผู้มาเยี่ยมชมด้วย นอกจากนี้ เห็นว่าควรเพิ่มกิจกรรมที่น่าสนใจ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์ให้พิพิธภัณฑ์เป็นที่รู้จักมากขึ้น ควรมีบริการน้ำดื่มฟรี ควรมีการชี้แจงกฎระเบียบการเข้าชมให้ชัดเจน และควรมีการเก็บค่าเข้าชมพิพิธภัณฑ์

อภิปรายผล

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ที่มาเที่ยวพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง มีสถานภาพโสด อายุระหว่าง 21-30 ปี เป็นนักเรียนนักศึกษา และมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีถิ่นที่อยู่อาศัยในจังหวัดนนทบุรีและกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวมีความใกล้เคียงกับงานวิจัยของ วิศุทธิ์ อุ่มบางตลาด และคณะ (2552: 195) เรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ พิพิธภัณฑ์สยาม ซึ่งพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพส่วนใหญ่เป็นโสด อาชีพส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา ภูมิลำเนาส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ส่วนผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีด้านสถานที่ พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจด้านสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมาก 3 ด้าน คือ อาคารสถานที่ตั้งพิพิธภัณฑสถานมีความสวยงามและเหมาะสม บริเวณภายในพิพิธภัณฑสถานและบริเวณภายนอกพิพิธภัณฑสถานมีความสะอาด เนื่องจากพิพิธภัณฑสถานจังหวัดนนทบุรีมีความโดดเด่นในด้านสถาปัตยกรรมที่สวยงาม ย้อนยุคสมัยรัชกาลที่ 6 อีกทั้งตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยามีภูมิทัศน์ที่งดงามเป็นที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวให้มาเข้าชม สอดคล้องกับแนวคิดของ วรวิทย์ องค์กรุทธรักษา (2544: 62) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานที่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่และพบว่าสิ่งที่ดึงดูดใจทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานที่นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ได้จากการมองเห็นแต่เพียงภายนอก และสามารถชักจูงให้นักท่องเที่ยวสนใจหรือไม่สนใจที่จะเข้าชมได้อย่างหนึ่งคือ ลักษณะของอาคารพิพิธภัณฑสถาน หรือรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของพิพิธภัณฑสถาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รังสฤษฎ์ สัตยาวุธ (2550: 71) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑสถานในประเทศไทย และพบว่าความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ในอำเภอหัวหินต้องการเที่ยวพิพิธภัณฑสถานด้วยบรรยากาศที่ทำให้รู้สึกสบายและผ่อนคลายโดยเน้นที่สภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ และการตกแต่งแบบสถานที่ให้ดูน่าสนใจ สามารถดึงดูดผู้บริโภคนักท่องเที่ยวให้หันมาเที่ยวพิพิธภัณฑสถานและเกิดความประทับใจของประชาชนที่มาใช้บริการพิพิธภัณฑสถาน นอกจากนี้ยังพบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อพิพิธภัณฑสถานในด้านสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน คือ ป้ายบอกทาง ป้ายแนะนำข้อปฏิบัติ ข้อห้ามต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑสถาน เรื่องที่จอดรถ เรื่องจำนวนของห้องสุขา ความสะอาด ความสะดวกในการใช้ห้องสุขา รวมถึงเรื่องเก้าอี้ที่ให้นักท่องเที่ยวที่นั่งพักผ่อน และนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือ ถึงขณะนี้ไม่มีเพียงพอต่อความต้องการโดยจะเห็นได้ว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกของอาคารสถานที่ที่ทางพิพิธภัณฑสถานยังจัดการได้ไม่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นไปตามงานวิจัยของ วรวิทย์ องค์กรุทธรักษา (2544: 68) ที่พบว่าสิ่งที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการและสามารถสร้างความพึงพอใจได้มากคือ การมีห้องน้ำที่สะอาดเพียงพอ มีสถานที่จอดรถสะดวกสบาย มีร้านอาหารหรือร้านเครื่องดื่มและของว่าง มีสวนและบริเวณพักผ่อนที่ร่มรื่นสวยงาม มีเก้าอี้หรือจุดพักผ่อนที่เพียงพอ และมีที่นั่งยะตามจุดต่าง ๆ ดังนั้นทางพิพิธภัณฑสถานจึงควรปรับปรุงและเพิ่มเติมสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ให้มีความเหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้เมื่อนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และจากแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของตัวอาคารพิพิธภัณฑสถานก็พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ค่อนข้างเป็นกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัย เพราะตัวอาคารมีสภาพค่อนข้างเก่า ทนุโทรม และมีส่วนชำรุดเสียหาย ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ทราบแต่ติดขัดในเรื่องงบประมาณและขั้นตอนการดำเนินการที่อยู่ภายใต้การดูแลของกรมศิลปากร

สำหรับผลการศึกษาด้านเนื้อหาการจัดแสดง พบว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทั้งหมด 9 ด้าน คือ การบอกเล่าวิถีชีวิต และกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายที่อยู่ในจังหวัดนนทบุรีได้ชัดเจนซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด การบอกเล่าประวัติความเป็นมาของจังหวัดนนทบุรี ประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑสถาน ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญของจังหวัดงานศิลปะประจำจังหวัดนนทบุรี โดยเฉพาะการจัดแสดงเครื่องปั้นดินเผา นั้น สามารถบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับจังหวัดนนทบุรีและแสดงให้เห็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนนทบุรีได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้บอร์ดบรรยายข้อมูลในแต่ละห้องจัดแสดงเข้าใจง่ายและชัดเจนและสื่อต่าง ๆ ที่นำมาใช้ เช่น ภาพถ่าย แผนที่ Magic Vision มีความน่าสนใจ ชัดเจน และใช้งานได้ดี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรวิทย์ องค์กรุทธรักษา (2544: 65-66) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานที่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการพิพิธภัณฑสถานที่มีการนำเสนอเนื้อหาการจัดแสดงที่ง่ายต่อความเข้าใจ ชัดเจน ไม่ซับซ้อน มีความหลายในการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายนอกจากนี้จากการจัดแสดงในตู้กระจก เช่น การจัดฉากขนาดเท่าจริงประกอบวัตถุที่จัดแสดง การฉายภาพหรือใช้จอแสดงวัตถุด้วยอุปกรณ์ที่ทันสมัย รวมถึงสามารถจับต้องวัตถุที่จัดแสดงที่จำลองมาจากของจริงได้

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีด้านเนื้อหาด้านบุคลากร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับปานกลางทั้งหมด 5 ด้าน คือ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์และสิ่งของที่นำมาจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีอัตราศัยไม่ตรี ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเอง มีจิตบริการและมีความกระตือรือร้นในการให้บริการมีความสุภาพ มีกิจกรรมร่ายทเหมาะสมกับการบริการ รับฟังปัญหาหรือข้อซักถามของนักท่องเที่ยวอย่างเต็มใจ สอดคล้องกับการศึกษาของ นกตล จัตุวงศ์ (2549: 82) ที่ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนชาวไทยต่อการเข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พบว่าสิ่งสำคัญอย่างยิ่งของพนักงานคือ การมีกิจกรรมร่ายทและวาทที่สุภาพเป็นมิตรต่อผู้เข้าชมและการมีความรู้ในหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมาย รวมทั้งมีความเอาใจใส่เป็นกันเองต่อผู้ชมให้มาก เพื่อสามารถให้คำแนะนำกับผู้เข้าชมได้อย่างดีที่สุด เพื่อให้ผู้ชมเกิดความพึงพอใจมากที่สุด

ผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีด้านการบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ และนักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกจากการบริการของเจ้าหน้าที่ และนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับน้อยในด้านจำนวนเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการบริการนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามเมื่อนำเอาปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และจากถามคำถามปลายเปิดในแบบสอบถามมาร่วมอภิปรายผลด้วยกันพบว่า นักท่องเที่ยวระบุว่าเจ้าหน้าที่มีน้อยทำให้ดูแลผู้มาเยี่ยมชมได้ไม่ทั่วถึงจึงควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ให้มากกว่านี้และควรฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญกว่านี้ ซึ่งน่าจะเป็นเพราะพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีอยู่ในการดูแลของเทศบาลจังหวัดนนทบุรีและมีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุวิทย์ เปนาเรีย (2551: 112) ที่พบว่าปัญหาด้านบุคลากรคือ ผู้เข้าชมต้องการให้พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์เพิ่มเจ้าหน้าที่ในการให้คำอธิบายมากกว่านี้ อาจเนื่องมาจากพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์มีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการสนับสนุนให้เพิ่มเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ทำให้ประสบปัญหาอย่างมากในเรื่องการดูแลผู้เข้าชมไม่ทั่วถึง

เมื่อนำค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีในทุกด้านมาสรุปผลพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางโดยมีความพึงพอใจด้านเนื้อหาการจัดแสดงอยู่ในระดับมาก และพึงพอใจด้านสถานที่ ด้านบุคลากรและด้านการบริการอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะพิพิธภัณฑ์ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวจึงทำให้เกิดความพึงพอใจในระดับปานกลาง สอดคล้องกับแนวคิดของ มรรุวรรณ พลวัน (2541: 42) ที่บอกว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวหมายถึง การที่นักท่องเที่ยวเปรียบเทียบกับสิ่งที่คาดหวังจะได้รับสัมผัสจากการท่องเที่ยวเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงที่นักท่องเที่ยวได้รับรู้และเกิดความพึงพอใจในระดับต่าง ๆ กัน ซึ่งเป็นปฏิกิริยาด้านความรู้สึกที่มีต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้น เนื่องจากความพึงพอใจเป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกของทัศนคติ เป็นการแสดงผลออกมาในลักษณะของผลลัพธ์สุดท้ายของกระบวนการประเมิน ซึ่งมี 3 ลักษณะ คือ ความรู้สึกทางบวก ได้แก่ ชอบ พอใจ หรือความรู้สึกด้านลบ ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่พอใจ หรือไม่มีปฏิกิริยา คือ เฉย ๆ ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อนำเอาปัญหาและข้อเสนอแนะที่นักท่องเที่ยวระบุไว้ในส่วนของคำถามปลายเปิดมาศึกษา ก็พบว่ายังมีปัญหามากหลายประการที่ทางพิพิธภัณฑ์ต้องทำการปรับปรุงแก้ไข โดยเฉพาะเรื่องของสภาพตัวอาคารที่เก่าแก่ทรุดโทรม รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ไม่เพียงพอต่อการให้บริการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรี ทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว รวมถึงทราบปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ และนำมาเสนอเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ดังต่อไปนี้คือ

1.1 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่มักเดินทางมาเป็นหมู่คณะ ดังนั้นทางพิพิธภัณฑ์จึงควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับ โดยเฉพาะห้องน้ำ รวมถึงร้านอาหาร ชายเคื่องดื่ม และของที่ระลึก และควรมีการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อเพิ่มความน่าสนใจมากขึ้น

1.2 ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในด้านสถานที่ในระดับปานกลาง เนื่องจากสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานมีไม่เพียงพอ ประกอบกับอาคารพิพิธภัณฑ์ซึ่งมีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่งดงามแต่ค่อนข้างเก่า และชำรุดเสียหายในบางส่วน สร้างความกังวลใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เกรงว่าจะได้รับอันตราย ดังนั้นทางพิพิธภัณฑ์จึงควรทำการบูรณะซ่อมแซมตัวอาคารและตรวจสอบสภาพการใช้งานอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานต่าง ๆ มาให้เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

1.3 ทางพิพิธภัณฑ์จึงควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้มากขึ้น และควรมีป้ายบอกวิธีการเดินทางมาที่โดดเด่นเห็นได้ชัด โดยติดไว้บริเวณป้ายรถเมล์ และบริเวณทำน่านนนทบุรี นอกจากนี้ควรทำการประชาสัมพันธ์ในสื่ออินเทอร์เน็ตด้วย

1.4 พิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีประสบปัญหาในเรื่องการขาดแคลนบุคลากร ทำให้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจใฝ่รู้เกี่ยวกับรายละเอียดของการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ จึงควรเพิ่มจำนวนบุคลากรอยู่ประจำตามจุดสำคัญ หรืออาจแก้ปัญหาด้วยการจัดทำแผ่นพับหรือคู่มือนำชมพิพิธภัณฑ์แจกให้กับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีเป็นเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น ซึ่งจะสามารถนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืนและการสร้างความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ประจำจังหวัดของชาวนนทบุรี

2.2 เนื่องจากผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจพิพิธภัณฑ์จังหวัดนนทบุรีในด้านเนื้อหาการจัดแสดงอยู่ในระดับมาก จึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ให้ชัดเจนและลึกซึ้งว่า สามารถเป็นภาพแทนในการบอกเล่าเรื่องราวและอัตลักษณ์ของจังหวัดนนทบุรีได้อย่างไรและมีประสิทธิภาพเพียงใด

บรรณานุกรม

กรมการท่องเที่ยว. (2554). สถิตินักท่องเที่ยว. ค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2554, จาก <http://www.tourism.go.th/2011/th/statistic/tourism.php>.

นภดล จัตุวงศ์. (2549). ความพึงพอใจของประชาชนชาวไทยต่อการเข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร. หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด) คณะวิทยาการจัดการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

มธุวรรณ พลวัน. (2546). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาตลาดน้ำท่าคา ต.ท่าคา อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาชนบทศึกษาและการพัฒนา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- รังสฤษฎ์ สัตยารุช. (2550). **แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย**. งานนิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วรวิทย์ องค์กรุฑรศึกษา. (2544). **พิพิธภัณฑ์ที่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิศุทธิ์ อุ่มบางตลาด และคณะ. (2552). **ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อมิวเซียมสยาม**. รายงานหลักสูตรปริญญาบัณฑิต สาขาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- สุวิทย์ เปานาเรียง. (2551). **ความพึงพอใจของผู้เข้าชมที่มีต่อนิทรรศการไซเบอร์สเปซของพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ**. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ (คอมพิวเตอร์). กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2552). **สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดนนทบุรีประจำปี 2551**. ค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2554, จาก http://www.tourism.go.th/2009/upload/filecenter/file/stat_report/center/nontaburee%2051.pdf.

เจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรี
Attitude of Business Administration Undergraduate Students in Nonthaburi
towards Applying of Sufficiency Economy Philosophy

ไพสรณ์ สูงสมบัติ*

Paisorn Soongsombat

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะบัญชี วิทยาลัยราชพฤกษ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติและปัจจัยรวมทั้งการเปรียบเทียบเจตคติตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อมต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทางบริหารธุรกิจในเขตจังหวัดนนทบุรีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีทางบริหารธุรกิจในเขตนนทบุรีจำนวน 375 คนโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า เจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตระดับมาก โดยด้านรับรู้ในเนื้อหาสาระมีเจตคติสูงสุด รองลงมา ด้านความเข้าใจในเนื้อหาสาระ และด้านการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต ตามลำดับและปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทางบริหารธุรกิจในเขตจังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่เป็นหญิง โดยมีอายุระหว่าง 18 – 21 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 โดยจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมีภูมิลำเนาเดิมที่กรุงเทพมหานครรวมทั้งปัจจัยแวดล้อม พบว่า ส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อประเภทอินเทอร์เน็ต โดยมีความคิดเห็นว่าบทบาทของครอบครัวทำให้ทราบเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และบทบาทของผู้นำกลุ่มนักศึกษาทำให้ทราบเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ: เจตคติ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นักศึกษาทางบริหารธุรกิจ

Abstract

The aim of this research was to study the attitude and factors, included compare between personal factors and acknowledgment factors of Business Administration undergraduate students in Nonthaburi toward the applying of Sufficiency Economy Philosophy. The samples were 375 Business Administration students in Nonthaburi. The data were collected by using the questionnaire. They were analyzed using descriptive statistics such as frequency, percentage and mean.

The results revealed that: The overall attitudes toward the applying of the Sufficiency Economy Philosophy were in the high level. The field consideration was also found in the high level. It could be arranged in ascending order as the knowledge of the concept. Understanding of the

concept, and the applying in daily life. In term of personal factors information most of students are female in the age of 18-21 who graduated from high school and had the domicile in Bangkok. In term of factors, most students acknowledged the concept of Sufficiency Economy Philosophy from the internet. Their point of views showed that the role of family and student's leader influenced the gain of the Sufficiency Economy Philosophy in practical.

Keywords: Attitude, Sufficiency Economy Philosophy, Business Administrative Students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสถานการณ์เศรษฐกิจของโลก กลุ่มประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยอยู่ในสภาวะที่ไม่คงที่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในช่วงที่มีเศรษฐกิจตกต่ำ ประชาชนไม่มีงานทำ ซึ่งอาจเกิดมาจากอุบัติเหตุต่าง ๆ แนวทางการบริหารงาน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ระบบการคิด กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดลัทธิบริโภคนิยมจากตะวันตก ซึ่งทำให้การดำเนินชีวิตของประชาชนคนไทยทุกระดับชั้นต้องพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศ ส่งผลให้มีหนี้สาธารณะเพิ่มมากขึ้น

การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ยั่งยืน มั่นคง ตามหลักพุทธศาสนา ซึ่งกล่าวไว้ในพระไตรปิฎกอย่างชัดเจน ให้ยึดทางสายกลาง หรือความพอดี “มัชฌิมาปฏิปทา” เป็นหลักนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต การทำงาน การปฏิบัติ ต้องอาศัยความพอดี ไม่มากหรือน้อยเกินไป เป็นแนวทางที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล อดุลยเดช ทรงพระราชทานให้กับคนไทยทั้งประเทศ ในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้คนไทยใช้เป็นแนวทางในการบริหารประเทศ และใช้เป็นแบบแผนการดำรงชีวิตในครอบครัวอย่างมั่นคงและยั่งยืน การพึ่งพาตนเองเป็นพื้นฐานของความพอเหมาะพอดี

เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) จากพระราชดำรัสของพระองค์ เนื่องในโอกาสต่าง ๆ ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนทั่วไป

ปัจจุบันรัฐบาลได้น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาประเทศ โดยนำมากำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาประเทศ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 9 จนถึง ฉบับที่ 10 แต่ยังเป็นนามธรรม ยังไม่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนมากนัก การที่จะทำให้เกิดผลในการพัฒนาจะต้องนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังในทุกภาคส่วนของสังคม แต่ในภาคส่วนต่าง ๆ ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการนำมาใช้ (ชูชัย พิทักษ์เมืองแมน, 2553: 2)

ดังพระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 มีความตอนหนึ่งว่า

“...ในการพัฒนาประเทศนั้น จำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น เริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือความมีกินมีใช้ของประชาชนก่อน ด้วยวิธีการที่ประหยัด ระมัดระวัง แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอควรแล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญขั้นที่สูงขึ้นตามลำดับต่อไป...”

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่ผลิตนักศึกษาเพื่อนำความรู้ความสามารถที่ได้รับมา เพื่อพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง มั่นคงถาวร บุคลากร อาจารย์ผู้สอน มีภาระหน้าที่ถ่ายทอด สร้างความรู้ ความเข้าใจ ความสำคัญเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้นักศึกษานำไปใช้ดำเนินชีวิตประจำวัน สร้างภูมิคุ้มกันให้บุคลากรที่

สำเร็จการศึกษา เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมที่กำลังเผชิญปัญหาด้านเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ

จากเหตุผลและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรี เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อตัวนักศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทางบริหารธุรกิจในเขตจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทางบริหารธุรกิจในเขตจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทางบริหารธุรกิจในเขตจังหวัดนนทบุรี
4. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติตามปัจจัยแวดล้อมของนักศึกษาต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทางบริหารธุรกิจในเขตจังหวัดนนทบุรี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ทางบริหารธุรกิจ (คณะบริหารธุรกิจ และคณะบัญชี) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ของ วิทยาลัยราชพฤกษ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี และสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ รวมทั้งสิ้น 5,734 คน กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาจะทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมดโดยวิธีของโดยไม่ใช่หลักความน่าจะเป็น ใช้การคัดเลือกตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % กำหนดขนาดตัวอย่างที่จะทำการเก็บข้อมูล ด้วยวิธีการคำนวณตัวอย่างของ Taro Yamane (สิน พันธุ์พินิจ, 2553) ดังนั้นจึงได้จำนวนตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 375 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดเตรียมแบบสอบถามดำเนินการเก็บรวบรวมจากนักศึกษาปริญญาตรี ทั้ง 3 สถาบันช่วงเดือนมกราคม – มิถุนายน 2556
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาตรี ทั้ง 3 สถาบันช่วงเดือนมิถุนายน – กันยายน 2556
3. จัดเก็บรวบรวมข้อมูลนำแบบสอบถามไปให้นักศึกษาปริญญาตรี ทั้ง 3 สถาบันกรอกแบบสอบถามและติดตามแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อให้ได้รับกลับคืนมาครบตามจำนวน เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบถ้วน ทำการตรวจความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทันที เพื่อตรวจทานความเรียบร้อยของแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีลักษณะเป็นแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ และมาตราวัด 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ Independent (t-test), One-Way ANOVA (F-test)

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรี ที่แตกต่างกันจะมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยแวดล้อมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรี ที่แตกต่างกันจะมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน

ประโยชน์ของงานวิจัย

1. สามารถนำข้อมูลไปวางแผนเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการเผยแพร่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

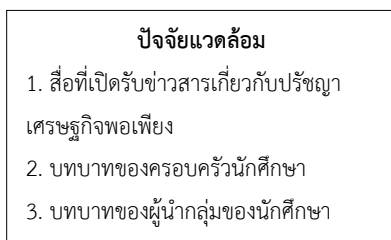
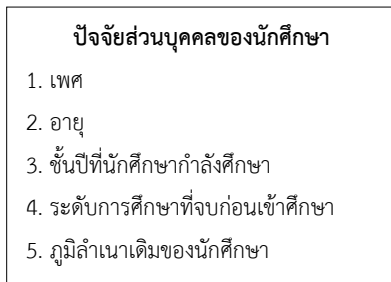
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรี การศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรี ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังศึกษา อยู่ในปัจจุบัน ระดับการศึกษาที่จบก่อนเข้าศึกษา และภูมิลำเนาเดิม ผลการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุระหว่าง 18 – 21 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีภูมิลำเนาเดิมที่กรุงเทพฯ ข้อมูลปัจจัยแวดล้อมการศึกษาข้อมูลปัจจัยแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บทบาทของครอบครัวนักศึกษาที่มีต่อการรับรู้ต่อแนวทางการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และบทบาทของผู้นำกลุ่มนักศึกษาที่มีต่อการรับรู้ต่อแนวทางการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นสื่อประเภทอินเทอร์เน็ต โดยมีความคิดเห็นว่าบทบาทของครอบครัวทำให้ทราบเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้นำกลุ่มนักศึกษาทำให้ทราบเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

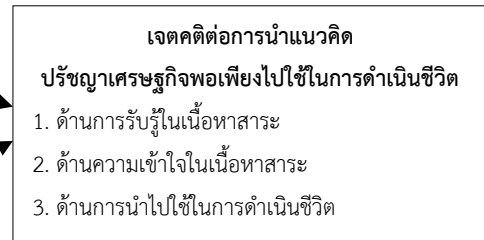
ข้อมูลเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต การศึกษาข้อมูลเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งประกอบด้วย ด้านการรับรู้ในเนื้อหาสาระ ด้านความเข้าใจในเนื้อหาสาระ และด้านการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในภาพรวมระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตระดับมาก โดยด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรับรู้ในเนื้อหาสาระ รองลงมา ด้านความเข้าใจในเนื้อหาสาระ และด้านการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต ตามลำดับ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สมมุติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรีที่แตกต่างกันจะมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน

1. **เพศ** พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรีที่มีเพศแตกต่างกันจะมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงจะมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตสูงกว่าเพศชาย

2. **อายุ** พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรีที่มีอายุแตกต่างกันจะมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18 - 20 ปี จะมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุสูงกว่า 21 ปี

3. **ชั้นปีที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน** พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่แตกต่างกันจะมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 จะมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีอื่น ๆ

4. **ระดับการศึกษาที่จบก่อนเข้าศึกษา** พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรีที่มีระดับการศึกษาที่จบก่อนเข้าศึกษาที่แตกต่างกันจะมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน

5. **ภูมิลำเนาเดิม** พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรีที่มีภูมิลำเนาเดิมที่แตกต่างกันจะมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นว่าบทบาทของครอบครัวไม่มีผลต่อการรับรู้ต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

7. บทบาทของผู้นำนักศึกษา พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรี ที่มีความคิดเห็นว่าบทบาทของผู้นำนักศึกษาจะมีผลและไม่มีผลต่อการรับรู้ต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่ออินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกัน จะมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นว่าบทบาทของผู้นำศึกษามีผลต่อการรับรู้ต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นว่าบทบาทของผู้นำนักศึกษาไม่มีผลต่อการรับรู้ต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การอภิปรายผลการศึกษา

1. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรีมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในภาพรวมระดับมาก โดยทุกด้านมีระดับเจตคติในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ ด้านการรับรู้ในเนื้อหาสาระ ด้านความเข้าใจในเนื้อหาสาระ และด้านการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐได้ส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษานำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของวรรณพงษ์ เมืองเส้น (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานกิจกรรมการเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โรงเรียนได้วางแผนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้ กำหนดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายของโรงเรียน และนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน และยังสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ พิณนภา แสงสาคร และประทีป พิษทองกลาง (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พบว่า นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทัศนคติต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก และมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งยังพบว่า ทัศนคติต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรีที่แตกต่างกันจะมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ศศิพรรณ บัวทรัพย์ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผลการศึกษาวิจัยครั้งนั้น พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ เพศ คณะที่ศึกษา และการรับรู้จากครอบครัว สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ สิริพร รัตนกำเนิด (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการสำนักพัฒนากรุงเทพมหานครต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งผลการศึกษาวิจัยครั้งนั้น พบว่า ปัจจัยที่

มีผลต่อความคิดเห็นในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร จากการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ รายได้ ส่วนปัจจัยด้านเพศ อายุ

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยแวดล้อมได้ สื่อที่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บทบาทของครอบครัวนักศึกษา และบทบาทของผู้นำกลุ่มของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรีที่แตกต่างกันจะมีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1. สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรประสานความร่วมมือร่วมกัน และจัดโครงการกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา มีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับสูงขึ้นไป เช่น การให้นักเรียน นักศึกษาได้ทดลองปฏิบัติแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับตนเองอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อสามารถวิเคราะห์ถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม และประโยชน์ที่ได้รับจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยควรส่งเสริมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้ง ด้วยการฝึกปฏิบัติ การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ เช่น การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง ด้วยความมีเหตุผลในการดำเนินชีวิต โดยผ่านการฝึกปฏิบัติจาก กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมการวางแผนการใช้จ่ายเงิน กิจกรรมการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเองหรือครอบครัว กิจกรรมการฝึกวินัยการออม การเขียนเป้าหมายชีวิต การวางแผนการดำเนินชีวิตอย่างรอบครอบไม่ประมาท การไม่ใช้ชีวิตอย่างฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย กิจกรรมให้ความรู้การไม่หลงกลสื่อไม่ไหลตามกระแสการโฆษณา กิจกรรมจิตอาสา เช่น การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในชุมชน การช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่าง การรักษาและการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การลด ละ เลิก กิจกรรมฟุ่มเฟือย เช่น ดื่มสุรา สูบบุหรี่ การเลือกซื้อสินค้า/บริการที่เหมาะสมกับประโยชน์ที่ได้รับ และการให้เห็นถึงคุณค่าของแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำไปใช้กับการปฏิบัติและการบริหารงานได้ในทุกรูปแบบ เช่น การเงิน การบัญชีการตลาด การจัดการ เป็นต้น

2. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรเผยแพร่แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง ในหลากหลายช่องทาง เช่น สื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร / นิตยสาร และอินเทอร์เน็ต

3. สถานศึกษา ควรส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษามีความเข้าใจในเนื้อหาสาระตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่มีความรู้ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความเข้าใจความหมายของคำว่าไม่ฟุ้งเฟ้อในแนวปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี ความเข้าใจความหมายของคำว่าพอเพียงกับพอใช้เป็นอย่างดี และความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงว่านำไปใช้ในแนวทางพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้เป็นอย่างดี และควรส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจระดับมากที่สุด ในประเด็น ความเห็นว่าถ้าปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงต้องลดการพึ่งพาจากต่างประเทศ มีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตระดับมาก รองลงมา มีเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตระดับมากเช่นกัน ได้แก่ ความเห็นว่าถ้าปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ ความเห็นว่าผลลัพธ์ของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้และเป็นที่ยิ่งของผู้อื่นได้ ความเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่แสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบในการทำงาน ความเข้าใจเนื้อหาของเศรษฐกิจพอเพียงว่าสามารถนำไปแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้ การมีความเข้าใจใน "ทฤษฎีใหม่" ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นอย่างดีท่านเข้าใจความหมายของคำว่าทางสายกลางเป็นอย่างดี ความเข้าใจความหมายของคำว่าทางสายกลางเป็นอย่างดี เป็นต้น

4. สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดแนวทางการปลูก ฝังเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ อาทิเช่น สถานศึกษา โดยด้านการบริหารจัดการ ควรบริหารจัดการอย่างเป็นกระบวนการ มีการวางแผนนโยบายอย่างชัดเจนเป็นระบบ ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและจริงจัง สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สร้างเครือข่ายและแนวร่วมในการพัฒนา มีการจัดกิจกรรมโครงการที่หลากหลายและเหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนโดยสร้างแผน พัฒนาบทบาทของผู้ปกครองและชุมชนมีการจัดระบบการติดตามประเมินผล ด้านการพัฒนาบุคลากร ควรมีการสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับบุคลากร พัฒนาบุคลากรให้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการเรียนการสอนควรมีการสอนที่ปลูกฝังคุณธรรมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เน้นการปลูกฝังเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดทุกที่ทุกเวลาที่มีการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภายนอกของสถานศึกษา จัดการสอนให้เกิดความตระหนัก เน้นย้ำ ให้ทำบ่อย ๆ เป็นประจำ ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรมีความหลากหลาย เน้นให้นักเรียนเป็นแกนนำหลัก และพัฒนานักเรียนในทุกมิติ คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม มีการจัดทำโครงการที่เน้นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในส่วนด้านอื่น ๆ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดีของครู ผู้นำชุมชน สื่อและคนในสังคม มีการปลูกฝังเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่ในระดับปฐมวัย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักเรียน นักศึกษาระดับปริญญาตรีทางบริหารธุรกิจ ในเขตจังหวัดนนทบุรี ให้มากยิ่งขึ้น
2. การศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยได้เสนอแนะให้ควรศึกษาในเขตพื้นที่อื่น ๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากเขตนนทบุรี เช่น กรุงเทพมหานคร สงขลา นครราชสีมา เชียงใหม่ อุตรดิตถ์ ซึ่งเป็นเมืองหลวง และเป็นจังหวัดภูมิภาคที่มีขนาดใหญ่
3. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อเจตคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต นอกเหนือจากปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยแวดล้อม อาทิ การมีประสบการณ์ในการฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รูปแบบพฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้นำของสังคม รูปแบบพฤติกรรมการใช้ชีวิตของกลุ่มอิทธิพลของนักเรียน นักศึกษา เช่น นักร้อง นักแสดง รูปแบบพฤติกรรมการใช้ชีวิตของบิดา มารดา เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ชูชัย พิทักษ์เมืองแมน. (2553). **ทัศนะของนักศึกษาต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตกรณีศึกษา : คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**
- พิณนภา แสงสาคร และ ประทีป พีชทองกลาง. (2553). **การจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา**. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่.
- วรรณพงษ์ เมืองเส้น (2551). **การดำเนินงานกิจกรรมการเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ศศิพรรณ บัวทรัพย์. (2547). **ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สิริพร รัตนกำเนิด. (2550). **ความคิดเห็นของข้าราชการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานครต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต**. ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

Application of Sufficiency Economy Philosophy for

Living of Residents in Sai Mai Bangkok.

รัชชัย อินทสุข *

Tatchai Indrasukha

* มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ (kai.eagle1@gmail.com)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t-test independent, One-Way ANOVA และ Pearson Correlation ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้ประชาชนในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีการรับรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ประชาชนในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันในระดับปานกลาง โดยกิจกรรมที่นำไปประยุกต์ใช้สูงสุดคือกิจกรรมด้านการประหยัด
3. ประชาชนในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศหญิงมีกิจกรรมการลดรายจ่ายสูงกว่าเพศชาย ผู้มีรายได้มากมีกิจกรรมการประหยัดมากกว่าผู้มีรายได้น้อย

คำสำคัญ: หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนการดำเนินชีวิต

Abstract

The purpose of this paper was to investigate the application of the sufficiency economy philosophy for living of residents in Sai Mai Bangkok. The sample size consisted of 400 people of residents in Sai Mai Bangkok. The instrument used for this study was a questionnaire. The collected data was analyzed by using statistics including percentages, mean, standard deviation, Independent t-test independent, One-Way ANOVA and Pearson Correlation. The findings were as below:

1. The knowledge of residents in Sai Mai Bangkok about the sufficiency economy philosophy was found to be at the highest level.
2. The application of the sufficiency economy philosophy for living of residents in Sai Mai Bangkok was found to be at a moderate level, saving is the activity was most applied.
3. Gender and income level were significantly related to the application of the sufficiency economy philosophy for living of residents in Sai Mai Bangkok.

Keywords: Sufficiency Economy Philosophy, Residents, Living

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานมานานกว่า 30 ปี เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทยเป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาทคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ที่สำคัญจะต้องมี “สติ ปัญญา และความเพียร” ซึ่งจะนำไปสู่ “ความสุข” ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง “...คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขาจะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งใหม่แต่เราอยู่พอมีพอกินและขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพอกินพออยู่พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐานตั้งปณิธานในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพอกินพออยู่พอกิน ไม่ใช่จะรุ่งเรืองอย่างยอดแต่มีความพอกินพออยู่พอกิน มีความสงบเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพอกินพออยู่นี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้...” (4 ธันวาคม 2517) พระบรมราโชวาทนี้ทรงเห็นว่าแนวทางการพัฒนาที่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลักแต่เพียงอย่างเดียวอาจจะเกิดปัญหาได้จึงทรงเน้นการมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่ในเบื้องต้นก่อนเมื่อมีพื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรแล้วจึงสร้างความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้นซึ่งหมายถึง แทนที่จะเน้นการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมนำการพัฒนาประเทศควรที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจพื้นฐานก่อน นั่นคือทำให้ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่พอกินพออยู่พอกินก่อนเป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นการกระจายรายได้เพื่อสร้างพื้นฐานและความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก่อนเน้นการพัฒนาในระดับสูงขึ้นไป

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีความภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินงานทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี” (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2542)

ดังนั้น ถ้าประชาชนสามารถเลี้ยงตัวเองได้ เป็นชุมชนที่พอเพียง แล้วชุมชนที่พอเพียงนี้ก็จะเลี้ยงอำเภอ อำเภอพอเพียงก็จะเลี้ยงจังหวัด จังหวัดพอเพียงก็จะเลี้ยงประเทศได้ ถ้าเรายึดเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว แม้ทั่วโลกจะประสบเหตุวิกฤตอย่างไร จะล่มสลายไปอย่างไร แต่ประเทศไทยเราก็คงสามารถยืนหยัดอยู่ได้ เลี้ยงตัวเองได้ เราจึงต้องสร้างเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดขึ้น (ธัญญรัตน์ นันทิกา, 2551: 3) การศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานเพื่อสร้างความสมดุลในการดำรงชีพของคนในยุคปัจจุบัน

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้เลือกศึกษาพื้นที่ของชุมชนในเขตสายไหม เนื่องจากสภาพพื้นที่โดยทั่วไปของเขตสายไหมประกอบด้วยเขตธุรกิจการค้าขาย เขตที่อยู่อาศัย เขตเกษตรกรรม และเขตของหน่วยงานราชการ และจากรายงานสถิติจำนวนประชากรของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เขตสายไหมมีประชากรกว่า 185,987 คน จัดเป็นเขตพื้นที่ที่มีประชากรสูงมากในกรุงเทพมหานคร เขตสายไหมเป็นเขตพื้นที่ที่มีความหลากหลายและน่าสนใจเหมาะแก่การศึกษา จึงถูกนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทั้งนี้ การวิจัยมุ่งศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ว่าประชาชนในเขตสายไหม มีความรู้ มีวิธีที่นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติและดำเนินชีวิต

อย่างไร เพื่อหารูปแบบการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนารูปแบบการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ที่สายไหม สร้างความสมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หลักพิจารณาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549: 3) ประกอบด้วย

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา
2. คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน
3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ 2 เงื่อนไข พร้อม ๆ กัน โดย 3 คุณลักษณะประกอบด้วย ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจที่เกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น อย่อย่างรอบคอบและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลและ 2 เงื่อนไข หมายถึง การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ประกอบด้วย เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้ที่เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ และเงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต ไม่วอกแวก และไม่ตระหนี่และ 4) แนวทางปฏิบัติหรือผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยีดังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2551)

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมให้ครัวเรือนทั่วไปมีกิจกรรมการเรียนรู้วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงมี 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการเอื้ออารี รักสามัคคี เพื่อให้ครัวเรือนทั่วไปได้ศึกษาและสามารถนำไปใช้กับกิจกรรมประจำวัน เพื่อเป็นรากฐานของชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนา ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 5, 2550) มีดังนี้ 1. กิจกรรมด้านการลดรายจ่าย เช่นครัวเรือนมีการปลูกพืชผักสวนครัวหรือรั้วกินได้ ไว้เพื่อการบริโภคครัวเรือนมีการใช้หรือทำปุ๋ยชีวภาพ ทำปุ๋ยหมัก ทำปุ๋ยพืชสดไว้ใช้เองครัวเรือนมีการใช้สารชีวภาพหรือสมุนไพรในการกำจัดศัตรูพืชและลดปริมาณการใช้สารเคมีครัวเรือนมีการถนอมอาหารเพื่อไว้บริโภค ครัวเรือนมีการผลิตเครื่องอุปโภคบริโภคไว้ใช้เอง เช่น การทำน้ำยาล้างจาน ครัวเรือนมีการทำบัญชีรับ-จ่ายของสมาชิก เพื่อให้ทราบว่าควรลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นอะไรบ้างครัวเรือนมีการลด ละเว้น และเลิกอบายมุข 2. กิจกรรมด้านการเพิ่มรายได้ เช่นครัวเรือนสนับสนุนให้สมาชิกฝึกอาชีพเสริมและฝึกทักษะการประกอบอาชีพใหม่ นอกเหนือจากอาชีพหลักครัวเรือนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ ครัวเรือนร่วมกิจกรรมรวมกลุ่มอาชีพเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ ครัวเรือนทำการเกษตรแบบผสมผสาน หรือการปลูกพืชหมุนเวียนหลาย ๆ ชนิดตลอดปี 3. กิจกรรมด้านการประหยัดเช่นครัวเรือนมีการประหยัดพลังงาน คือ การประหยัดน้ำประปา การประหยัดไฟฟ้า การประหยัดค่าโทรศัพท์ การประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิง หรือ การใช้น้ำมันทดแทนที่มีราคาถูกครัวเรือนรู้จักการออม ครัวเรือนมีการนำของเก่า ๆ ที่ใช้แล้วมาปรับปรุง ซ่อมแซม เพื่อใช้ประโยชน์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ 4. กิจกรรมด้านการเรียนรู้ เช่นครัวเรือนสนับสนุนให้บุตรหลานเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นครัวเรือนจัดทำแผนพัฒนาชีวิตของตนเอง หรือแผนของครอบครัวด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น แผนการใช้จ่าย แผนการออม ครัวเรือนสร้างการเรียนรู้ภูมิคุ้มกันที่ดีให้สมาชิก เช่น การออมเงินเพื่อลงทุน การสร้างครอบครัวที่อบอุ่น ครัวเรือนสนับสนุนให้บุตรหลานสืบทอดภูมิปัญญาของครัวเรือนหรือชุมชน เช่น การแพทย์แผนไทย การใช้สมุนไพร งานช่างฝีมือหัตถกรรม 5. กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ครัวเรือนปลูกพืชคลุมดิน การปลูกหญ้าแฝก เพื่อป้องกันการพังทลายของดินครัวเรือนร่วมปลูกป่าทดแทนและอนุรักษ์ป่าชุมชน หรือการบวชป่าครัวเรือนร่วมดูแลและรักษาแหล่งปลาของชุมชน และงัดจับปลาในฤดูวางไข่ครัวเรือนร่วมดูแลและรักษาแม่น้ำลำคลองครัวเรือนร่วมปลูกไม้ยืนต้น ปลูกไม้ดอก-ไม้ประดับ เพื่อสร้างความร่มรื่นให้แก่ครอบครัวและชุมชนครัวเรือนร่วมรักษาความสะอาดที่สาธารณะ การกำจัดขยะและสิ่งมลพิษที่ถูกต้อง เช่น มีเตาเผาขยะ ครัวเรือนร่วมดูแลและรักษาสิ่งสาธารณะประโยชน์ของชุมชน และ 6. กิจกรรมด้านการเอื้ออารี รักสามัคคี เช่นครัวเรือนร่วมเป็นสมาชิกฌาปนกิจสงเคราะห์ หรือร่วมการทำประกัน

ชีวิตสวัสดิการชุมชน คราวเรือนร่วมกันช่วยเหลือดูแลผู้ด้อยโอกาสหรือคนพิการหรือผู้สูงอายุตามสมควร หรือการแบ่งปันช่วยเหลือกันยามขาดแคลน เช่น การแบ่งปันอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค คราวเรือนรู้จักช่วยเหลือเพื่อนบ้านยามประสบภัย หรือโอกาสี่ตามสมควร เช่น ภัยแล้ง ภัยน้ำท่วม คราวเรือนร่วมกิจกรรมในชุมชนเป็นประจำ เช่น ร่วมกิจกรรมลงแขกคราวเรือนมีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เยาวชน เช่น การเป็นผู้นำที่ดีของคราวเรือน การปฏิบัติตนให้อยู่ในศีลในธรรม การประกอบอาชีพที่สุจริตและขยันหมั่นเพียร คราวเรือนร่วมเป็นสมาชิกร้านค้าชุมชน โดยการรวมกันซื้อ รวมกันขาย ดำเนินการภายใต้ร้านค้าชุมชนคราวเรือนร่วมกิจกรรมรณรงค์การต่อต้านยาเสพติดหรือการป้องกันโรคระบาดของชุมชน เช่น การไม่คบค้าหรือร่วมกิจกรรมกับครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากร โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ด้วยสูตรของ Taro Yamane (1967) จากจำนวนประชากร 185,987 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 399 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยทดสอบและปรับปรุงแบบสอบถาม ด้วยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ด้วยวิธีวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง มีค่าเกิน 0.5 และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ก่อนนำมาปรับปรุงแก้ไข ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามแบบสุ่มอย่างง่าย โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด เนื้อหาในแบบสอบถามประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับความหมายความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้เกี่ยวกับการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ และความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรม 6 ด้าน ได้แก่ กิจกรรมด้านการลดรายจ่ายกิจกรรมด้านการเพิ่มรายได้กิจกรรมด้านการประหยัดกิจกรรมด้านการเรียนรู้กิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมการเอื้ออาทร รักสามัคคี ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test independent, One-Way ANOVA และ Pearson Correlation

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 66) มีช่วงอายุระหว่าง 31 – 40 ปี (ร้อยละ 47) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 62) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 70) มีอาชีพข้าราชการ (ร้อยละ 54) ส่วนใหญ่มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท (ร้อยละ 56) โดยส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน (ร้อยละ 18)

2. การศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตสายไหมกรุงเทพมหานคร สรุปโดยภาพรวมพบว่ามีผู้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน 2.46 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนในเขตสายไหมมีผู้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับมากจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ กิจกรรมด้านการประหยัด รองลงมาคือกิจกรรมด้านการเรียนรู้ กิจกรรม ด้านการเอื้ออาทรรักสามัคคีและกิจกรรม ด้านการเพิ่มรายได้ตามลำดับ นอกจากนี้มีการนำหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ด้าน ได้แก่ กิจกรรมด้านการลดรายจ่าย และกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อได้พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนในเขตสายไหมมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมากเรียงจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เยาวชนการให้บุตรหลานเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักศาสนาประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นและการประหยัดพลังงาน เช่น ไฟฟ้าประปา โทรศัพท์ น้ำมันเชื้อเพลิง นอกจากนี้พบว่าประชาชนในเขตสายไหมมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับน้อยที่สุดสองข้อ ได้แก่ การใช้ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกลดการใช้ปุ๋ยเคมีและการปลูกพืชผักสวนครัวเลี้ยงเปิดไถ่ไว้บริโภค

3. จากผลการวิจัยเมื่อพิจารณาโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่าเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยด้านกิจกรรมการลดรายจ่ายสูงกว่าเพศชายพิจารณาจากอายุพบว่าค่าเฉลี่ยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันด้านการเรียนรู้ของผู้มีอายุ 51 – 60 ปี มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ด้านการเรียนรู้สูงกว่าผู้มีอายุ 20 – 30 ปี และ 31 – 40 ปี พิจารณาจากรายได้พบว่าค่าเฉลี่ยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตด้านการประหยัดของผู้มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทต่อเดือน มีการประยุกต์ใช้ด้านการเรียนรู้สูงกว่าผู้มีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท และผู้มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ในขณะที่ความแตกต่างด้านสถานภาพด้านระดับการศึกษาด้านอาชีพและจำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่มีอิทธิพลต่อการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตสายไหม

4. จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในเขตสายไหมมีการรับรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด แต่กลับพบว่ามิประเด็นการรับรู้ในด้านการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติเพียงด้านเดียวที่มีความสัมพันธ์ต่อการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ในขณะที่ด้านอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์แสดงให้เห็นว่าระดับความรู้ที่มากนั้น ไม่ได้หมายความว่าประชาชนในเขตสายไหมจะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตมากตามไปด้วย ซึ่งเห็นได้จากผลการวิจัยว่าระดับการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ดังนั้น จึงควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในชุมชนให้มากขึ้นและส่งเสริมให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต

สรุปและอภิปรายผล

1. การศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตสายไหมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีการประยุกต์ใช้ในระดับมากที่สุดด้าน ได้แก่ กิจกรรมด้านการประหยัด รองลงมาคือกิจกรรมด้านการเรียนรู้ กิจกรรมด้านการเอื้ออารี รัก สามัคคี และกิจกรรมด้านการเพิ่มรายได้ ตามลำดับ นอกจากนี้ มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับปานกลางจำนวนสองด้าน ได้แก่ กิจกรรมด้านการลดรายจ่าย และกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลิตา ชลิตาวงศ์ (2550) พบว่า การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตหมู่ 2 และหมู่ 9 ทั้งสองหมู่บ้านมีพฤติกรรมระดับปานกลางเหมือนกัน

2. เมื่อได้พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนในเขตสายไหมมีการประยุกต์ใช้ในระดับมากเรียงจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เยาวชน การให้บุตรหลานเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นและ การประหยัดพลังงาน เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ น้ำมันเชื้อเพลิงและข้อที่มีการประยุกต์ใช้น้อยที่สุด สองข้อ ได้แก่ การใช้ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ลดการใช้ปุ๋ยเคมี และการปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงเปิดไถ่ไว้บริโภคซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุพล ยะจอม (2552) พบว่าการดำเนินการของชุมชนตามแนว

เศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง โดยการรวมกลุ่มต่าง ๆ เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และประเด็นที่ชุมชนมีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่ทอดทิ้งกัน ก็เป็นประเด็นที่ชุมชนใช้ในการดำเนินการมากเช่นเดียวกัน

ซึ่งผลจากการศึกษาสามารถนำไปเป็นเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนารูปแบบการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่สายไหม สร้างความสมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเพิ่มเติมว่าประชาชนในเขตสายไหมที่นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้นั้นมีรูปแบบการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไปเป็นที่น่าพอใจหรือไม่อย่างไรหรือศึกษาเปรียบเทียบลงไปในแต่ละชุมชนว่าแต่ละชุมชนมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้แตกต่างกันอย่างไร

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2541). **เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง: แนวความคิดและยุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2551). **คู่มือประกอบการเรียนรู้ของเกษตรกร โครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนปี 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนา ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 5, (2550). **คู่มือส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ประจำปี 2550**. ลำปาง: ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 5.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2542). **เศรษฐกิจพอเพียง**. สำนักงาน.
- จตุพล ยะจอม. (2552). **การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิตการเมืองและการปกครอง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชลิตา ลชิตาวงศ์. (2550). **พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต เศรษฐศาสตร์การเมือง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธัญญารัตน์ นันตिका. (2551). **บทบาทของผู้นำชุมชนต่อโครงการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านป่าไผ่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2549). **เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมเรียนรู้ สานข่าย ขยายผล**. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
- Yamane, Taro. (1967). **Statistics: An introductory analysis**. New York: Harper and Row.

แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มเครื่องปั้นดินเผา
บ้านมอนเขาแก้ว ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

The Product Development and Local Knowledge Reservation of the Ban Mon
Khaokaew Pottery Group, Pichai Subdistrict, Muang district, Lampang Province

จินตนา จันเรือน *

Jintana Junruan

* สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยีลำปาง (junruan507@hotmail.com)

บทคัดย่อ

ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการกลุ่มและแนวทางการอนุรักษ์ และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอนเขาแก้ว ในการดำเนินงานวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอนเขาแก้ว ตัวแทนกลุ่ม และเยาวชน โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม การใช้แบบสอบถาม และการจัดกิจกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่ม และการประเมินผลความพึงพอใจ/ความต้องการจากแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาตีความ และสรุปผล

ผลสรุปการวิจัยพบว่าทิศทางการพัฒนาของกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอนเขาแก้วมีแนวทางสำคัญ 3 ประการ ประการแรกเป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสมาชิกเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอนเขาแก้วประกอบด้วย 3 แนวทางได้แก่ 1. การพัฒนาส่งเสริมอาชีพการปั้นเครื่องปั้นดินเผาให้แก่สมาชิกกลุ่ม 2. การพัฒนาการตลาด 3. การพัฒนากระบวนการผลิตให้ได้ตามมาตรฐานของกระทรวงอุตสาหกรรมทิศทางการพัฒนาในประการที่ 2 เป็นแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอนเขาแก้วประกอบด้วย 3 แนวทางได้แก่ 1. การมีส่วนร่วม/บทบาทในกลุ่มของสมาชิกซึ่งควรส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มมากยิ่งขึ้น 2. การส่งเสริมการรวมกลุ่มของสมาชิกให้มีเข้มแข็งมากกว่าเดิม 3. วงจรการพัฒนากลุ่มส่วนประการสุดท้ายเป็นแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอนเขาแก้วประกอบด้วย 2 แนวทางได้แก่ 1. การพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2. การถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชน

คำสำคัญ: บ้านมอนเขาแก้ว การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เครื่องปั้นดินเผา

Abstract

The researcher had aimed to study the produce development process, management of Ban Mon Khaokaew pottery group and the local knowledge conservation approach. The population and sample in the research groups are from the local pottery including Mon Khaokaew agent and younger generations. The research methods consist of participated observation, focus group, questionnaire and participatory activities. The data analysis, SWOT analysis are used to content analysis and satisfactory evaluation from the present facts and then took the data to interpret and come to a proper qualitative approach.

The results of the study showed there are three major process of product development as following:

1. Process to approach the product development by pottery's members included 3 factors.
 - 1.1 Development to facilitate vocational pottery.
 - 1.2 Marketing development.
 - 1.3 Production development process is not a good benchmark, producing less so that is necessary to improve and develop the process to be standardized.
2. Management pottery groups consist of three factors such as:
 - 2.1 The role of participation among members are rare. Therefore, members should be encouraged to associate and more involved.
 - 2.2 Integration between members should be more further strengthened.
 - 2.3 Operation development cycle.
3. Conservation of Indigenous knowledge relates two factors as follow:
 - 3.1 Village should be developed to cultural.
 - 3.2 The transfer of knowledge to the youth.

Keywords: Ban Mon KhaoKaeo, local knowledge reservation, pottery

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เครื่องปั้นดินเผา เป็นผลิตภัณฑ์ชนิดหนึ่งที่อยู่คู่กับมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพราะมนุษย์ได้ใช้เป็นเครื่องมือที่ไม่สลายในชีวิตประจำวัน บรรจุน้ำและสิ่งของ ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์ต่าง ๆ มากมาย และชุมชนได้มีการผลิตอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นทั้งในด้านคุณภาพและรูปแบบจนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง เครื่องปั้นดินเผาจึงเป็นศิลปวัตถุที่สามารถบอกร่องถึงพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงเทคโนโลยีของชนแต่ละเชื้อชาติของชนพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่นเป็นอย่างดี (อุทัย ดวงบาล, 2551)

เครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้าน บ้านม่อนเขาแก้ว หมู่ที่ 3 ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เป็นอีกแหล่งหนึ่งของเครื่องปั้นดินเผาในประเทศไทยซึ่งเกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านในการปั้นเครื่องปั้นดินเผามาแต่อดีต มีการปั้นที่เป็นเอกลักษณ์ เป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ซึ่งในอดีตได้รับความนิยมจากผู้บริโภคเป็นอย่างมาก เกือบทุกครัวเรือนทำอาชีพปั้นเครื่องปั้นดินเผาขายเลี้ยงชีพ โดยสืบทอดเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่นมาตลอด จนกลายเป็นวัฒนธรรม และเป็นเอกลักษณ์ของบ้านม่อนเขาแก้ว มีวิธีการปั้นโดยการปั้นด้วยมือ ไม่มีการใช้เครื่องจักรเข้าช่วย และใช้การเผาแบบวิธีพื้นบ้าน

ปัจจุบันบ้านม่อนเขาแก้ว ได้เกิดการรวมกลุ่มของช่างปั้นในหมู่บ้าน โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้ว” ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งสิ้น 118 คน ซึ่งกลุ่มยังประสบด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ปัญหาคือเกิดจากการขาดการสืบทอดภูมิปัญญาการปั้นจากรุ่นผู้ใหญ่ลงไปสู่รุ่นลูกหลาน

ดังนั้น จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเกิดความตระหนักและมีความสนใจที่จะทำการวิจัยในเรื่อง แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้ว ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยการศึกษากระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา บ้านม่อนเขาแก้ว กระบวนการบริหาร

จัดการกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งศึกษาวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่เพื่อให้ภูมิปัญญานี้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วตำบลพิชัยอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วตำบลพิชัยอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง
3. เพื่อหาแนวทางการอนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วตำบลพิชัยอำเภอเมืองจังหวัดลำปางให้คงอยู่สืบไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาวิธีการขั้นตอนการผลิตการใช้วัสดุอุปกรณ์และรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วตำบลพิชัยอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง
2. ศึกษากระบวนการบริหารจัดการกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วตำบลพิชัยอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง
3. ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการปั้นเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วตำบลพิชัยอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง

ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาเฉพาะกลุ่มสมาชิกเครื่องปั้นดินเผาของหมู่บ้านม่อนเขาแก้วตำบลพิชัยอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนการเก็บข้อมูลโดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

1. กลุ่มสมาชิกเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วหมู่ 3 ตำบลพิชัยอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง
2. กลุ่มเยาวชนบ้านม่อนเขาแก้วและนักเรียนโรงเรียนแม่พรกวิทยา

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive random sampling) คือเลือกศึกษาเฉพาะสมาชิกที่มีความสมัครใจเข้าร่วมโครงการคือ

1. กลุ่มสมาชิกเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วจำนวน 46 คน
2. กลุ่มสมาชิกเครื่องปั้นดินเผาที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมจำนวน 5 คน
3. กลุ่มเยาวชนในชุมชนบ้านม่อนเขาแก้วและนักเรียนโรงเรียนแม่พรกวิทยานจำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ทีมผู้วิจัยทำหน้าที่เข้าไปมีส่วนร่วม (Participant Observation) ในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มผู้สมาชิกเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้ว โดยทีมผู้วิจัยทำหน้าที่ในการสังเกตพฤติกรรม ตั้งคำถาม จดบันทึก และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพฤติกรรม เพื่อมุ่งค้นหา พิสูจน์และวิเคราะห์ ทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) จัดขึ้นเพื่อร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสอุปสรรคเพื่อประเมินศักยภาพของกลุ่ม

3. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาจากกลุ่มสมาชิกเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้ว

4. การจัดกิจกรรมประกอบด้วยกิจกรรมการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ (การทำแบบพิมพ์) แก่ตัวแทนสมาชิกกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วจำนวน 5 คน โดยได้รับความร่วมมือจากศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมเซรามิกจังหวัดลำปางและกิจกรรมการฝึกสอนและถ่ายทอดเทคนิคการปั้นซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วให้แก่เยาวชนที่ถูกคัดเลือกให้เข้าร่วมกิจกรรม

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพบว่าจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งจัดขึ้นเพื่อร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสอุปสรรคเพื่อประเมินศักยภาพของกลุ่มโดยการสนทนากลุ่มในครั้งนี้ประกอบด้วยสมาชิกภายในกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาโดยมีการแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่มย่อยกลุ่มละประมาณ 15 คน ผลการศึกษาปัจจัยภายในได้แก่การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) พบศักยภาพในการผลิตเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วโดยมีแหล่งวัตถุดิบบางอย่างใกล้ตัวทางยังมีในท้องถิ่นเช่นฟางผลิตภัณฑ์มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นข้างป็นเป็นผู้มีประสบการณ์การปั้นมานานการวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness) พบว่า ไม่มีแหล่งดินเหนียวที่เป็นวัตถุดิบของตนเองกระบวนการผลิตมีศักยภาพต่ำคุณภาพไม่ได้มาตรฐานไม่สามารถเพิ่มปริมาณการผลิตได้มากนักเนื่องจากกระบวนการผลิตส่วนใหญ่ใช้มือในกระบวนการผลิตการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ๆ ยังมีน้อยกลุ่มขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการด้านการผลิตการออกแบบและการตลาดไม่มีสถานที่จำหน่ายของตนเองขาดการประชาสัมพันธ์กลุ่มให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป

จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การวิเคราะห์โอกาส (Opportunity) พบว่ากลุ่มสมาชิกเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้ว ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น เทศบาลตำบลพิชัย และศูนย์ส่งเสริมพัฒนาเซรามิกลำปาง นโยบายรัฐบาลส่งเสริมสนับสนุนสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่น (OTOP) หมู่บ้านมีเอกลักษณ์การทำเครื่องปั้นดินเผาแบบโบราณ ที่มีประวัติสืบต่อกันมายาวนาน นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมหมู่บ้านได้ หากแต่อุปสรรค (threat) ที่พบได้แก่ปัญหาควันไฟจากการเผา ที่รบกวนหมู่บ้านใกล้เคียง มีสินค้าประเภทเดียวกันที่มีคุณภาพที่ดีกว่าจำหน่ายในท้องตลาดการพึ่งพาสภาพดินฟ้าอากาศในกระบวนการผลิต ทำให้ไม่สามารถควบคุมปริมาณการผลิตได้เต็มที่เยาวชนรุ่นหลังไม่สนใจการสืบทอดอาชีพเครื่องปั้นดินเผาและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงรสนิยมของผู้บริโภค

จากการศึกษายังพบว่าผู้ผลิตในปัจจุบันส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 51 ปีขึ้นไป มากที่สุด มีความรู้ในระดับประถมศึกษารายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิกเฉลี่ยเดือนละ 3,000 บาท สืบเนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ปั้นรูปแบบดั้งเดิมซึ่งผลิตภัณฑ์รูปแบบดั้งเดิมจำหน่ายได้ในราคาที่ดีสมาชิกส่วนใหญ่จึงยึดอาชีพเครื่องปั้นเป็นอาชีพเสริมรองลงมาจากการทำการเกษตรปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออีกปัจจัยหนึ่งในการผลิตคือการเพิ่มจำนวนผลผลิตต่อวันไม่สามารถเพิ่มได้มากนักเนื่องจากทุกกระบวนการผลิตส่วนใหญ่ต้องใช้มือในการผลิตจึงทำให้ไม่สามารถเพิ่มรายได้ที่ทันต่อภาวะค่าครองชีพในปัจจุบัน

ในส่วนปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของกลุ่มคือการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านพ่อค้าคนกลางภายในหมู่บ้านซึ่งส่งผลให้การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ขึ้นอยู่กับคนกลางกลุ่มไม่มีอำนาจต่อรองในเรื่องของราคาเนื่องจากกลุ่มไม่มีความเข้มแข็งไม่มีแหล่งจำหน่ายของตนเองต่างคนต่างผลิตและแข่งขันราคาตนเองและยังต้องแข่งขันกับสินค้า

อุตสาหกรรมที่ใช้ประโยชน์เหมือนกันการเปลี่ยนแปลงรสนิยมของผู้บริโภคและการพึ่งพาสภาพดินฟ้าอากาศในกระบวนการผลิตทำให้ไม่สามารถควบคุมปริมาณการผลิตได้เต็มที่แต่อย่างไรก็ตามพบว่า ในกลุ่มสมาชิกเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วยังมีผู้ประกอบการอาชีพเครื่องปั้นที่ประสบความสำเร็จจำนวนหนึ่ง ซึ่งเกิดจากกลุ่มนี้ผลิตสินค้าที่มีรูปแบบสมัยใหม่ซึ่งตรงกับความต้องการของผู้บริโภคและมีอีกจำนวนหนึ่งที่ได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐคือศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมเซรามิคลำปางได้ให้ความช่วยเหลือโดยได้ก่อสร้างเตาเผาผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นให้โดยสมาชิกเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเองเพื่อลดปัญหาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ขาดมาตรฐานจากการเผาแบบดั้งเดิมสามารถช่วยแก้ปัญหาหมอกควันและลดต้นทุนการผลิตได้

การรวมกลุ่มสมาชิกเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วยังขาดการจัดการด้านการผลิตทั้งการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของตลาดแม้จะมีการถ่ายทอดวิธีการปั้นรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ภายในกลุ่มฯ แต่ก็ยังไม่สามารถปั้นได้เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่อายุมากไม่สามารถเรียนรู้การปั้นรูปแบบใหม่ได้และยังชื่นชอบการปั้นรูปแบบเดิมทำให้สมาชิกบางกลุ่มยังมีรายได้น้อยกว่าอาชีพอื่นแต่บางกลุ่มก็มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนรูปแบบผลิตภัณฑ์กลุ่มฯยังขาดการจัดการด้านการตลาดเนื่องจากกลุ่มไม่มีความรู้ด้านการตลาดขาดช่องทางการจัดจำหน่ายไม่มีการประชาสัมพันธ์โฆษณากลุ่มให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลทั่วไปและนักท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งทำการเก็บข้อมูลกลุ่มสมาชิกเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้ว จำนวน 46 คน ผลการวิเคราะห์พบว่า สมาชิกกลุ่มเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายมีอายุอยู่ในช่วง 51 ปีขึ้นไปมากที่สุด โดยส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.6 ประกอบอาชีพเครื่องปั้นมาเป็นเวลา 16-20 ปี ยังคงประกอบอาชีพ เครื่องปั้นอยู่จนถึงปัจจุบัน โดยยังคงผลิตผลิตภัณฑ์รูปแบบดั้งเดิมสูง ส่วนใหญ่ยังคงผลิตตลอดทั้งปีโดยทำเป็นอาชีพเสริมมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 3,000 บาท และพึงพอใจในอาชีพของตัวเอง โดยส่วนใหญ่เริ่มประกอบอาชีพเครื่องปั้นเมื่ออายุระหว่าง 25 ปีขึ้นไป โดยส่วนใหญ่ได้รับการถ่ายทอดวิธีการทำเครื่องปั้นจากบุคคลในครอบครัว ซึ่งบุคคลในครอบครัว สนับสนุนให้ยึดอาชีพเครื่องปั้น โดยยึดรูปแบบดั้งเดิมในการผลิต มีการวางแผนการผลิตโดยการรับคำสั่งซื้อจากพ่อค้าคนกลางและผลิตเพื่อรอจำหน่าย ไม่มีการจ้างงานในกระบวนการผลิต ชื่อวัตถุดิบจากพ่อค้าต่างถิ่นปัญหาของวัตถุดิบที่ใช้ในกระบวนการผลิตคือ หายาก คิดผลิตรออกมาโดยไม่เคยสำรวจรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ตลาดต้องการโดยให้พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคาเป็นส่วนใหญ่ ช่องทางการจัดจำหน่าย ส่วนใหญ่จะขายส่งผ่านพ่อค้าคนกลาง และไม่มี การเผยแพร่โฆษณา

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์แบบสอบถามยังพบว่า กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้ว มีปัญหาและต้องการความช่วยเหลือการผลิตในเรื่องทุน ด้านการตลาด ด้านวัตถุดิบ และด้านการพัฒนาเครื่องมือ/อุปกรณ์ช่วยในการผลิตอยู่ในระดับมาก ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่มและการออกแบบและพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ในระดับปานกลาง พึงพอใจในเรื่องการแลกเปลี่ยนความรู้/ข่าวสาร คุณภาพผลิตภัณฑ์ตรงตามความต้องการของตลาด รูปแบบผลิตภัณฑ์ตรงตามความต้องการของตลาดเงินทุนหมุนเวียน ความเข้มแข็งภายในกลุ่มฯ ในระดับปานกลาง ส่วนการกระจายสินค้าพึงพอใจในระดับน้อยและอำนาจต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง พึงพอใจในระดับน้อยมาก

จากการจัดกิจกรรมให้แก่ตัวแทนสมาชิกกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วผลการศึกษาพบว่าในกิจกรรมการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ (การทำแบบพิมพ์) ให้แก่ตัวแทนสมาชิกกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วจำนวน 5 คนโดยได้รับความร่วมมือจากศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมเซรามิคจังหวัดลำปางระยะเวลาในการฝึกอบรมตั้งแต่วันที่ 14 – 25 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2555 เวลา 09.00 – 16.00 น. รวมระยะเวลาทั้งหมด 10 วันผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ (การทำแบบพิมพ์) มีดังนี้

1) การพัฒนาศักยภาพของสมาชิกเนื่องจากมีตัวแทนสมาชิกเข้าร่วมการฝึกอบรมและสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมาถ่ายทอดต่อสมาชิกคนอื่นส่งผลให้สมาชิกภายในกลุ่มที่สนใจการเรียนรู้ด้านการออกแบบแม่พิมพ์สามารถออกแบบแม่พิมพ์ได้ตามแบบที่ต้องการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันได้

2) ก่อให้เกิดความสามัคคีภายในกลุ่มเนื่องกระบวนการคัดเลือกตัวแทนเป็นลักษณะของการโหวตและความสมัครใจในการเข้ารับการฝึกอบรมซึ่งเป็นบุคคลที่กลุ่มไว้วางใจและมั่นใจว่าจะสามารถรับถ่ายทอดความรู้เพื่อนำความรู้กลับมาถ่ายทอดต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ได้

ในกิจกรรมการฝึกสอนและถ่ายทอดเทคนิคการปั้น ซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้ว แก่เยาวชนในชุมชนและเยาวชนจากโรงเรียนแม่พระกวิทยาจำนวน 15 คน ทั้งนี้ได้รับการอนุเคราะห์การฝึกสอนจากตัวแทนสมาชิกกลุ่มบ้านม่อนเขาแก้ว และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางร่วมเป็นวิทยากรผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการฝึกสอนและถ่ายทอดเทคนิคการปั้น พบว่า การถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชน เนื่องจากเยาวชนรุ่นหลังให้ความสนใจในอาชีพเครื่องปั้นน้อย ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวนี้มีส่วนช่วยให้เยาวชนได้เรียนรู้ถึงกระบวนการผลิตที่กว่าจะได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ ก่อให้เกิดความสนใจห่วงแหนและอยากที่จะอนุรักษ์ไว้ให้ยาวนาน

ทั้งนี้จากการศึกษากระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการกลุ่มแนวทางการอนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้ได้แนวทางในการพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วมีแนวทางที่สำคัญ 3 แนวทาง ได้แก่

แนวทางที่ 1 การพัฒนาส่งเสริมอาชีพการปั้นเครื่องปั้นดินเผาโดยสมาชิกกลุ่มเครื่องปั้นดินเผา มีปัญหาและต้องการความช่วยเหลือการผลิตในเรื่องวัตถุดิบ ทุน การตลาด การพัฒนาเครื่องมือ/อุปกรณ์ช่วยในการผลิต สนับสนุนแหล่งเงินทุน อบรมเชิงปฏิบัติการ/ศึกษาดูงาน สนับสนุนด้านการตลาด จัดหาแหล่งวัตถุดิบ สนับสนุนและพัฒนาเครื่องมือ/อุปกรณ์ช่วยในการผลิตตั้งนั้นทิศทางการพัฒนาจึงต้องมีหน่วยงานมาสนับสนุนซึ่งหน่วยงานที่กลุ่มต้องการให้สนับสนุนคือหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานภาคเอกชนและสถาบันการศึกษารวมไปถึงการพัฒนาส่งเสริมอาชีพการปั้นเครื่องปั้นดินเผาโดยผู้พัฒนาควรคำนึงถึงปัจจัยพื้นฐานของกลุ่มเป็นสำคัญเช่นศักยภาพของสมาชิกกลุ่มการเรียนรู้รูปแบบการดำเนินชีวิตวิถีคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเครื่องปั้นศึกษาบริบทของกลุ่มให้ชัดเจน

แนวทางที่ 2 การพัฒนาการตลาดซึ่งกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาควรมีการศึกษากระบวนการจัดการด้านการตลาดอย่างถ่องแท้ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มยังมีความอ่อนแอด้านการจัดการการตลาดอย่างมากโดยกลยุทธ์ทางการตลาดที่กลุ่มสามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มได้แก่กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด (marketing Mix) หรือ 4Ps (ศุภร เสรีรัตน์, 2544) กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ (product) กลยุทธ์ราคา (price) กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย (place) และกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (promotion) และมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจนโดยมุ่งเน้นการขายปลีกและการขายผ่านคนกลางประเภทต่าง ๆ เช่นพ่อค้าคนกลางพวกรูทกิจรับจัดตกแต่งสวนและจำหน่ายผ่านร้านขายของฝาก

แนวทางที่ 3 การพัฒนากระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์โดยจากการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตคือการเพิ่มจำนวนผลผลิตต่อวันไม่สามารถเพิ่มได้มากนักเนื่องจากทุกกระบวนการผลิตส่วนใหญ่ต้องใช้มือในการผลิตจึงทำให้ไม่สามารถเพิ่มรายได้ที่ทันต่อภาวะค่าครองชีพในปัจจุบันการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดกระบวนการผลิตมีศักยภาพต่ำคุณภาพไม่ได้มาตรฐานและการเปลี่ยนแปลงรสนิยมของผู้บริโภคดังนั้นจึงต้องพัฒนากระบวนการผลิตโดยใช้กิจกรรมการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ (การทำแบบพิมพ์) แก่ตัวแทนสมาชิกกลุ่มเครื่องปั้นดินเผา

ประการที่ 2 การบริหารจัดการกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วมีแนวทางที่สำคัญ 3 แนวทาง ได้แก่

แนวทางที่ 1 การมีส่วนร่วม/บทบาทในกลุ่มของสมาชิก ซึ่งสมาชิกกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมบทบาทในกลุ่มน้อย ในเรื่องการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ การจัดหาเครื่องมือ/อุปกรณ์ การพัฒนาเครื่องมือ/อุปกรณ์ ด้านการถ่ายทอดและพัฒนากระบวนการผลิต การจัดหา/จัดซื้อวัตถุดิบ การพัฒนาฝีมือ การตลาด ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มให้มีความเข้มแข็งเพื่อความยั่งยืนของกลุ่มในระยะยาว

แนวทางที่ 2 การรวมกลุ่มของสมาชิกเครื่องปั้นดินเผาสมาชิกกลุ่มฯควรมีการระดมความคิดวางแผนร่วมกันเพื่อผลักดันให้กลุ่มมีความเข้มแข็งและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อสามารถสร้างอำนาจต่อรองกับหลาย ๆ ฝ่ายเช่นพ่อค้าคนกลางที่เป็นฝ่ายกำหนดราคาแทนที่กลุ่มจะสามารถกำหนดราคาได้เองหน่วยงานสนับสนุนต่าง ๆ เมื่อมีโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกลุ่มกลุ่มควรส่งตัวแทนเข้าร่วมทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพให้แก่กลุ่ม

แนวทางที่ 3 วงจรการพัฒนาของกลุ่มสมาชิกกลุ่มฯควรมีการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาร่วมกันสมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมร่วมกันมีส่วนร่วมในการลงทุนเพื่อให้เกิดความรู้สึกรักในกลุ่มมีการติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่ม

ประการที่ 3 แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วมีแนวทางที่สำคัญ 2 แนวทาง ได้แก่

แนวทาง 1 การถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชนเอกลักษณ์เครื่องปั้นดินเผาของกลุ่มสมาชิกของบ้านม่อนเขาแก้วคือหม้อซึ่งลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์หม้อปั้นของกลุ่มที่สืบทอดกันมาจากรุ่นหนึ่งสู่อีก รุ่นหนึ่งคือการตีลายและการจับจีบหม้อด้วยมือถือเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านของกลุ่มอย่างแท้จริงดังนั้นจึงเป็นการควรที่จะต้องร่วมกันดูแลอนุรักษ์รูปแบบการปั้นดังกล่าวนี้ไว้ให้คงอยู่เพราะเป็นการสะท้อนถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างเอกลักษณ์ของกลุ่มและยังคงเป็นที่ต้องการของตลาดอีกด้วยจึงควรมีการฝึกสอนและถ่ายทอดเทคนิคการปั้นซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วแก่เยาวชนในชุมชนโดยเน้นการพัฒนาจิตสำนึกเยาวชนให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาธุรกิจชุมชนให้เกิดการตระหนักและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่ การส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชนและนำความรู้ที่เยาวชนรุ่นใหม่มาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นการสร้างรายได้ที่ยั่งยืนในอนาคต

แนวทาง 2 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของหมู่บ้านม่อนเขาแก้วโดยการนำวิถีชีวิตชุมชนอาชีพของชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสืบสานวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่และสืบทอดต่อไปยังเยาวชนรุ่นต่อ ๆ ไป

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้ว โดยจากการฝึกอบรมจากความต้องการของกลุ่มสมาชิก ผ่านกระบวนการวิจัย การมีส่วนร่วมของกลุ่มสมาชิก ตั้งแต่ร่วมกันค้นหาสาเหตุของปัญหา และการค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหานั้น จะนำมาซึ่งการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นของกลุ่มให้มีคุณภาพที่ดีและเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น และนำความรู้ที่ได้มาพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ในการพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์โดยมุ่งเน้นการขยายตัวด้านการตลาด เนื่องจากผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีความแปลกใหม่ มีเอกลักษณ์และสามารถผลิตได้รวดเร็วมากขึ้น เนื่องจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้นำทักษะที่ได้รับมาพัฒนาผลิตภัณฑ์มาใช้ในกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม นอกจากนี้ในการสร้างองค์ความรู้ให้แก่สมาชิกในการดำเนินการทำการตลาด เป็นสิ่งที่ต้องตระหนักอย่างยิ่งเนื่องจากได้วิเคราะห์สาเหตุและพบเจอปัญหาด้านการตลาดร่วมกันจึงได้กลยุทธ์ทางการตลาดที่กลุ่มสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อใช้เป็นกลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านการตลาดได้

การถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านม่อนเขาแก้วแก่เยาวชน ทั้งแบบวิธีการปั้น และตั้งเดิมและการปั้นแบบสมัยใหม่ก็เพื่อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นมิให้สูญหายไปตามกาลเวลา เพื่อการพัฒนาจิตสำนึกเยาวชน ให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาธุรกิจชุมชน และเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในกลุ่มเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชาวชนบทการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมเป็นขั้นตอนต่อไปที่ขาดไม่ได้การมีส่วนร่วมในการลงทุน และปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, 2528)

ทั้งนี้การศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในครั้งต่อไป คือ 1) ควรมีการพัฒนาโครงการวิจัยต่อยอดจากโครงการเดิม เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน 2) สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างจริงจัง โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากเยาวชน ชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่น และ 3) เนื่องจากการดำเนินงานของกลุ่มที่ผ่านมา จำเป็นต้องจัดหาดิน ซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักที่สำคัญในกระบวนการผลิตมาจากหมู่บ้านใกล้เคียง และไม่มีสมาชิกคนใดที่ทดลองนำดินจากพื้นที่อื่นมาใช้เป็นวัตถุดิบ จึงเสนอแนะให้กลุ่มสมาชิก ได้ลองการนำดินจากแหล่งอื่นมาใช้ในการผลิต ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิตในอนาคต ซึ่งสมาชิกในกลุ่มก็มีความคิดเห็นว่า ดินจากแหล่งอื่นก็ คงสามารถนำมาผลิตได้ แต่ที่ผ่านมามีการซื้อดินจากหมู่บ้านเดียว เนื่องจากใกล้และสะดวกในการขนส่ง และดินจากแหล่ง จำหน่ายเดิม ยังมีปริมาณมาก พอสำหรับการผลิตในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- จิรภา สุขเกษม. (2547). การดำเนินธุรกิจขนาดย่อม. กรุงเทพฯ: ศูนย์รวมหนังสือกรุงเทพ.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2528). ภาพของเศรษฐกิจการเกษตรไทยในอดีต. (ม.ป.ท.: ม.ป.พ.)
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2542). ธุรกิจชุมชน: เส้นทางที่เป็นไปได้. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- ปรีชญา ชูมนาเสียว. (2552). การพัฒนาและการจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2543). SMEs: เสาหลักของอุตสาหกรรมคู่ชาติ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี.
- สามารถ จันทรสूरย์. (2536). ภูมิปัญญาชาวบ้าน: ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบทเล่ม 1. มูลนิธิภูมิปัญญา และมูลนิธิหมู่บ้าน. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- เสรี พงศ์พิศ. (2539). คินสู่รากเหง้า: ทางเลือกและทัศนวิจารณ์ว่าด้วยภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชาวบ้าน. กรุงเทพฯ: เทียนวรรณ.
- อุทัย ดวงบาล. (2551). ความคงอยู่ในอาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผาในหมู่บ้านพนาวัลย์อำเภอแมริมจังหวัด เชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ. บัณฑิตวิทยาลัยหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา อาชีวศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างระหว่างภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ A Comparative Study of the Structures of Pali and English Languages

นเรศ สุรสิทธิ์*

Nares Surasit

* อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างระหว่างภาษาบาลีและภาษาอังกฤษเป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาบาลีและภาษาอังกฤษตามแบบการวิจัยคุณภาพจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์และเปรียบเทียบโดยจำแนกตามลักษณะของโครงสร้างภาษา

ผลการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า ส่วนประกอบของโครงสร้างทั้งสองภาษาโดยทั่วไปแล้วเหมือนกันคือประกอบด้วยประธานกริยาและกรรมโดยประธานที่ใช้บ่อยที่สุดเป็นคำนามและคำสรรพนามเหมือนกันและถ้ามีส่วนขยายประธานก็จะวางส่วนขยายไว้ในตำแหน่งหน้าประธานที่ต้นขยายเหมือนกันแต่ภาษาอังกฤษใช้คำนามขยายคำนามได้แต่ภาษาบาลีไม่ได้เท่านั้นส่วนกริยาแท้ของทั้งสองภาษาสัมพันธ์กับประธานเหมือนกันแต่วิธีเรียงคือภาษาบาลีเรียงกริยาคุมพากย์ไว้หลังกรรมแต่ภาษาอังกฤษเรียงกริยาแท้ไว้หน้ากรรมนอกจากนี้โครงสร้างประโยคกัมมวาก (Passive Voice) ในภาษาบาลีและภาษาอังกฤษก็มีความคล้ายกันหลายด้านเช่นประธานถูกกระทำรวมทั้งสร้างมาจากประโยคกัตตุวากเหมือนกันที่ต่างกันคือตำแหน่งการวางเพราะในภาษาอังกฤษประธานจะอยู่ในตำแหน่งหน้ากริยาแท้ส่วนในภาษาบาลีประธานจะอยู่ในตำแหน่งเดิมเหมือนประโยคกัตตุวากแต่รูปประธานจะเปลี่ยนเป็นปฐมาวิภัติ

นอกจากนี้ประโยคความซ้อนจำพวกประโยคเนกัตถประโยคในภาษาบาลียังสามารถเทียบได้กับประโยค Compound Sentence ในภาษาอังกฤษโดยทั้งสองโครงสร้างนี้มีความคล้ายกันตรงที่มีประโยครองและประโยคหลักเชื่อมทั้งสองประโยคเข้าด้วยกันเช่นเดียวกับส่วนสังกรประโยคในภาษาบาลีที่เทียบได้กับประโยค Complex Sentence ในภาษาอังกฤษดังนั้นทั้งสองภาษาจึงมีโครงสร้างเหมือนกันตรงที่ประโยคความซ้อนประกอบด้วยอนุประโยคสองประโยคเหมือนกันคือประโยคหลักและประโยครองโดยประโยครองจะมีคำเชื่อมนำหน้าทำหน้าที่ขยายคำนามหรือคำสรรพนามในประโยคหลักเหมือนกันส่วนที่แตกต่างกันคือความหลากหลายของคำเชื่อมและตำแหน่งของประโยครองที่ภาษาอังกฤษมีหลากหลายมากกว่าภาษาบาลีซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: การศึกษาเปรียบเทียบ โครงสร้าง

Abstract

The objectives of this research were to study, compare and analyze the structures of Pali and English languages, including interviewing the experts of both areas. Then the collected data were analyzed and compared according to categories of the structures.

The research results revealed that the components of both language structures are the same. The main structures of both languages consist of **subject verb and object**. The subjects most frequently used are noun and pronoun and if there is any noun modifier in a sentence, it will be

placed in front of that noun. In English, noun can be used as noun modifier which is different from Pali language. The main verbs of both languages relate to their subjects, but the difference is their positions. Pali main verb is placed after an object; on the contrary, English main verb is placed before an object. Besides, the structures of passive voice in both languages are similar in many aspects; such as their subjects are done and made from active voice. But the difference is that, in English, the subject is placed in front of the main verb but, in Pali language, the subject is placed in the same position of active voice, only the subject form is changed.

Besides, complex and compound sentences in both languages can be brought for comparison, too. The structures of complex and compound sentences in both languages are similar in many aspects; such as the sentence structure consists of main clause and subordinate clause, subordinate clause functions as a modifier of noun or pronoun in the main clause, in the same sentence. Both sentence structures are connected by linking words. The difference is the variety of linking words. The linking words in English are more various than in Pali language. The result of this research was as the same as its objective.

Keywords: A comparative study, structure

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความหมายที่สำคัญของมนุษย์ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงได้รับการยอมรับให้เป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสารกับชาวโลกและเป็นภาษาราชการในการติดต่อประสานงานของประชาชนในกลุ่มประชาคมอาเซียนเห็นได้จากกฎบัตรอาเซียนข้อที่ 34 ที่บัญญัติว่า “The working language of ASEAN shall be English.” แปลว่า “ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียนจะเป็นภาษาอังกฤษ” หมายความว่าบทบัญญัติที่ให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาของอาเซียนสำหรับการทำงานร่วมกันนั้นมีความหมายว่าประชาชนพลเมืองใน 10 ประเทศอาเซียนจะต้องใช้ภาษาอังกฤษกันมากขึ้นเพื่อการค้าขายการศึกษาการติดต่อสื่อสารการทำงานการไปมาหาสู่กันการเดินทางท่องเที่ยวที่สำคัญคือเพื่อแสวงหาโอกาสที่ดีกว่าให้แก่ชีวิตดังนั้นภาษาอังกฤษจึงเป็นเครื่องมืออันดับหนึ่งสำหรับพลเมืองอาเซียนในการสื่อสารเพื่อสร้างสัมพันธ์สู่โลกกว้างของภูมิภาคอาเซียนโลกแห่งมิตรไมตรีที่ขยายกว้างไร้พรมแดนโลกแห่งการแข่งขันไร้ขอบเขตภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม

ส่วนภาษาบาลีหรือภาษามคธเป็นภาษาที่ใช้บันทึกเหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ ของพระพุทธศาสนาทั้งในพระไตรปิฎกและคัมภีร์รุ่นหลังเช่นอรรถกถาและฎีกาภาษาบาลีหรือภาษามคธเป็นภาษาที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ตรัสสั่งสอนและประกาศพระศาสนาตลอด 45 พรรษาในการเผยแผ่พระสัทธรรมเป็นภาษาที่มีระเบียบแบบแผนไม่ยุ่งยากซับซ้อนเหมือนภาษาสันสกฤตที่ใช้อยู่ในยุคนั้นที่สำคัญคือภาษาบาลีเป็นภาษาที่ชาวเมืองในแคว้นต่าง ๆ ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันอยู่แล้ว

ภาษาบาลีและภาษาอังกฤษมีรากเหง้ามาจากที่เดียวกันคือเป็นภาษาตระกูลอินโด-ยูโรเปียน (Indo-European) เป็นตระกูลภาษาที่คนพูดมากที่สุดโดยทั้งสองภาษามีจุดเด่นที่เหมือนกันคือการสร้างคำใหม่ (Word Formation) ซึ่งสร้างโดยรากศัพท์ (Root) ด้วยการเติมอุปสรรค (Prefix) และปัจจัย (Suffix) เข้าที่รากศัพท์การเติมอุปสรรคหรือปัจจัยเข้าที่รากศัพท์จะทำให้ได้คำใหม่ซึ่งอาจเป็นคำนามคำคุณศัพท์คำกริยาเป็นต้นแม้จะเป็นภาษาที่มี

รากเหง้ามาจากตระกูลเดียวกันแต่ทั้งสองภาษาก็มาจากสาขาย่อยที่แตกต่างกันคือภาษาบาลีมาจากสายที่เรียกว่าอินโด-อิราเนียน (Indo-Iranian) ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากตระกูลอินโด-อิราเนียน (Indo-Iranian) ส่วนภาษาอังกฤษเป็นภาษาเจอร์แมนิกตะวันตก (West Germanic Language) มีต้นกำเนิดมาจากภาษาถิ่นแซกซอนโบราณและแองโกลฟรีเซียน (Anglo-Frisian)

ดังนั้นทั้งสองภาษาคือภาษาบาลีซึ่งเป็นภาษาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช้ในการประกาศพระพุทธศาสนาซึ่งปัจจุบันมีหลักสูตรสำหรับศึกษาเล่าเรียนในหลาย ๆ ประเทศโดยเฉพาะประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาสายเถรวาทเช่นไทยพม่าศรีลังกาลาวกัมพูชาเป็นต้นและภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสารของประชาคมอาเซียนและมีผู้คนที่พูดมากที่สุดอันดับต้น ๆ ของโลกในปัจจุบันจึงถือว่ามีความสำคัญไม่เพียงเพราะทั้งสองภาษามีรากเหง้ามาจากที่เดียวกันเท่านั้นแต่ยังรวมถึงความสำคัญที่มีต่อคนเป็นจำนวนมากด้วยดังนั้นการทำวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างของทั้งสองภาษาจึงสามารถช่วยทำให้คนที่สนใจโดยเฉพาะนักวิชาการผู้รู้ภาษาบาลีสามารถเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ง่ายขึ้นและในขณะเดียวกันคนที่รู้ภาษาอังกฤษก็สามารถใช้ผลการวิจัยฉบับนี้เป็นฐานในการเรียนภาษาบาลีให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นด้วยซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อนักวิชาการด้านภาษาต่อการเรียนการสอนการสร้างหลักสูตรตลอดถึงการเผยแพร่หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาให้กว้างไกลยิ่งขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาโครงสร้างของภาษาบาลีและภาษาอังกฤษและเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของโครงสร้างของภาษาบาลีและภาษาอังกฤษเพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับการศึกษาโครงสร้างของภาษาบาลีและภาษาอังกฤษสำหรับผู้สนใจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบโครงสร้างของภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ
2. ทำให้ทราบความเหมือนและความแตกต่างของโครงสร้างของภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ
3. เป็นแนวทางในการศึกษาและเปรียบเทียบโครงสร้างภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ
4. เป็นแนวทางในการศึกษาภาษาบาลีสำหรับนักวิชาการและพระสงฆ์ที่มีพื้นฐานความรู้ด้านภาษาอังกฤษ
5. เป็นแนวทางในการศึกษาภาษาอังกฤษสำหรับนักวิชาการและพระสงฆ์ที่มีพื้นฐานความรู้ด้านภาษาบาลี
6. เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมสำหรับสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาโครงสร้างภาษาบาลีไวยากรณ์ที่เขียนขึ้นตามหลักไวยากรณ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสโดยเน้นศึกษาเนื้อหากริยาอาชยาดซึ่งมีอยู่ 3 กาลกริยาภิกตซึ่งมี 2 กาลและโครงสร้างจากทั้ง 5 รวมถึงประโยคเอกัตถประโยคอนุกัตถ-ประโยคและสังกรประโยคศึกษาประโยคบอกเล่าทั่วไปเท่านั้นจะไม่กล่าวถึงประโยคคำถามประโยคคำสั่งประโยคขอร้องและภาษาในบทร้อยกรองหรือบทกวีเพราะมีกฎเกณฑ์ข้อยกเว้นเป็นกรณีพิเศษ

ส่วนภาษาอังกฤษนั้นจะศึกษาโครงสร้างไวยากรณ์สมัยใหม่โดยเน้นศึกษาเนื้อหา Tenses 12 tenses ทั้ง Active และ Passive Voices, Sentences 4 Sentences คือ Simple Sentence, Compound Sentence, Complex Sentence และ Compound-Complex Sentence ที่เป็นประโยคบอกเล่าทั่วไปเท่านั้นจะไม่กล่าวถึง ประโยคคำถาม ประโยคคำสั่ง ประโยคขอร้อง และภาษาในบทร้อยกรองหรือบทกวีเพราะมีกฎเกณฑ์ข้อยกเว้นเป็นกรณี พิเศษโดยมีทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตและทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้างมาใช้ในการวิเคราะห์

2. ขอบเขตด้านเวลา

ขอบเขตเวลาการวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการศึกษาระหว่างเดือน 20 พฤศจิกายน 2555 ถึง 30 มิถุนายน 2556

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. โครงสร้างภาษาบาลีที่ใช้ในการศึกษาในวิจัยเล่มนี้คือกริยาอาขยาตกริยาภิศักดิ์โครงสร้างวจากทั้ง 5 โครงสร้างประโยคเอกัตถประโยคเนกัตถประโยคและสังกรประโยคเนื่องจากเป็นโครงสร้างที่อยู่ในรูปประโยคที่สมบูรณ์ครบทั้งปัจจุบันกาลอดีตกาลและอนาคตกาล

2. โครงสร้างภาษาอังกฤษที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ Tenses ทั้งรูป Active และ Passive Voices และ Sentences เนื่องจากเป็นโครงสร้างที่อยู่ในรูปประโยคที่สมบูรณ์ครบทั้งปัจจุบันกาลอดีตกาลและอนาคตกาล

นิยามศัพท์

การศึกษาเปรียบเทียบ หมายถึง การพิจารณาเทียบเคียงให้เห็นลักษณะที่เหมือนกันและต่างกัน

โครงสร้างภาษาบาลี หมายถึง กลุ่มคำภาษาบาลีที่นำมาประกอบเข้าด้วยกันตามระเบียบของภาษาให้อยู่ในรูปประโยคที่สมบูรณ์เพื่อแสดงข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งที่สามารถทำให้ผู้อื่นหรือผู้ฟังเข้าใจเนื้อความได้ชัดเจนซึ่งโครงสร้างภาษาบาลีที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้คือกริยาอาขยาตกริยาภิศักดิ์และโครงสร้างวจากทั้งห้าคือกัตตุวจากกรรมวจากภววจากเหตุกัตตุวจากและเหตุกัมมวจาก

โครงสร้างภาษาอังกฤษ หมายถึง กลุ่มคำภาษาอังกฤษที่นำมาประกอบเข้าด้วยกันตามระเบียบของภาษาให้อยู่ในรูปประโยคที่สมบูรณ์เพื่อแสดงข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งที่สามารถทำให้ผู้อื่นหรือผู้ฟังเข้าใจเนื้อความได้ชัดเจนซึ่งโครงสร้างภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้คือ 12 Tenses ทั้ง Active และ Passive Voices

การทบทวนวรรณกรรม

1. ทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรต

ไวยากรณ์ปริวรรตเป็นทฤษฎีที่นำเสนอการใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์เพื่ออธิบายภาษาซึ่งเป็นการนำเสนอเรื่องไวยากรณ์ไม่พึ่งบริบท (Context-free grammar) และการใช้กฎปริวรรต (Transformation Rule) ของชอมสกี (สุจริตลักษณ์ ตีพิมพ์, 2541: 42) ไวยากรณ์ปริวรรตแตกต่างจากไวยากรณ์โครงสร้างเพราะชอมสกีเน้นเรื่องความเป็นสากลทางภาษาศาสตร์โดยแยกความแตกต่างของสิ่งที่เป็นสากลทางภาษาศาสตร์ออกเป็นสองชนิดคือ Substantive Universals ซึ่งเป็นการแบ่งประเภทของคำในภาษาต่าง ๆ ออกเป็นคำนามคำกริยาเป็นต้นหรือการเรียงลำดับของคำในประโยคในลักษณะประธาน+ กริยา+ กรรมก็เป็นสิ่งจำเป็นส่วน Formal Universals เป็นสิ่งที่เป็นสากลที่ค่อนข้างจะเป็นนามธรรมมากกว่า Substantive Universals ชอมสกีมุ่งอธิบายภาษาให้ได้ตามความรู้ที่เจ้าของภาษามีอยู่จริง ๆ

นักไวยากรณ์ปรีวรรตได้แบ่งประโยคภาษาอังกฤษออกเป็น 2 ประเภทคือประโยคพื้นฐานหมายถึงประโยคบอกเล่าง่าย ๆ และประโยคปรีวรรตซึ่งหมายถึงประโยคที่เปลี่ยนแปลงมาจากประโยคพื้นฐานโดยการใช้กฎการเติมตัดต่อตามชนิดของประโยคที่ใช้ต้องการ (เสาวภาคย์ ศรีวิจารณ์, 2521: 43)

นอกจากแนวคิดเรื่องไวยากรณ์ปรีวรรตที่กล่าวข้างต้นแล้วพัฒน์น้อยแสงศรี (อ้างถึงใน เสาวภาคย์ ศรีวิจารณ์, 2521: 11-12) ยังได้ให้คำอธิบายเพิ่มเติมว่าไวยากรณ์ปรีวรรตมีส่วนประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ส่วนคือ 1. กฎการสร้างวลี 2. กฎปรีวรรต และ 3. กฎการสะกดคำ

2. ทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้าง

ไวยากรณ์โครงสร้าง (สุจริต ลักษณะตีพิมพ์, 2539: 34 อ้างถึงใน ศิริพร มณีชูเกตุ, 2542: 107) คือไวยากรณ์ที่ใช้การแทนที่ของคำเพื่อทดสอบส่วนต่าง ๆ ของคำพูดผู้นำทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้างคือ Leonard Bloomfield โครงสร้างถือว่าเป็นภาษาระบบของความสัมพันธ์รับเอาวิธีการศึกษาบางส่วนมาจากนักภาษาเชิงประวัตินั้นคือเรื่องการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ในขณะเดียวกันก็ต้องการทำให้การศึกษาภาษาเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้นดังนั้นก็รับเอาวิธีการทางวิทยาศาสตร์บางส่วนมาใช้การวิเคราะห์ประโยคไวยากรณ์โครงสร้างได้ใช้ทฤษฎีวิเคราะห์ส่วนประชิด (Immediate Constituent Analysis) มาวิเคราะห์ซึ่งเป็นวิธีการวิเคราะห์ประโยคให้เห็นโครงสร้างอย่างชัดเจนว่าเมื่อแยกย่อยให้เล็กลงกว่าเดิมแล้วส่วนประกอบใดจะสัมพันธ์ใกล้ชิดกับส่วนใดมากกว่าส่วนอื่น ๆ ในประโยคเดียวกัน

การวิเคราะห์ภาษาตามลักษณะโครงสร้างของภาษาคือการแบ่งภาษาเป็นระบบหรือหน่วยทางภาษาจากหน่วยเล็กไปหาหน่วยใหญ่การวิเคราะห์หน่วยเล็กที่สุดได้แก่หน่วยเสียงในระบบเสียงและหน่วยคำในระบบคำรวมทั้งวิเคราะห์หน่วยที่ใหญ่ขึ้นคือระบบประโยคคำว่าประโยคสำหรับแนวคิดของนักไวยากรณ์เดิมแล้วคือถ้อยคำหรือคำพูดที่มีเนื้อความบริบูรณ์แต่สำหรับนักไวยากรณ์รุ่นใหม่แล้วจะไม่เน้นในด้านกลุ่มคำที่มีเนื้อความสมบูรณ์แต่จะเน้นในแง่ความเข้าใจระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังเป็นสำคัญคือเน้นลักษณะประโยคภาษาพูดมากกว่าประโยคทางไวยากรณ์ (ศิริพร มณีชูเกตุ, 2542: 95) โดยไวยากรณ์โครงสร้างต้องการทำภาษาศาสตร์ให้เป็นศาสตร์โดยการกำหนดวิธีการและขั้นตอนในการศึกษาวิเคราะห์ภาษาซึ่งการศึกษาวเคราะห์ก็ต้องดำเนินการไปตามขั้นตอนที่เป็นแบบแผนเป็นระเบียบและเน้นที่การแบ่งส่วนประกอบออกเป็นส่วน ๆ

ดุชฎีพร ชานีโรคสานต์ (2512, 20 อ้างถึงใน ศิริพร มณีชูเกตุ, 2542: 96) ได้แบ่งประโยคออกเป็น 3 ชนิดคือประโยคสามัญประโยคซับซ้อนและประโยคผสมดังนี้

1. ประโยคสามัญ (Simple Sentence) คือประโยคที่ประกอบด้วยหน่วยประโยคหน่วยเดียวหรือหลายหน่วยเรียงกันเป็นแบบของประโยคเริ่ม

2. ประโยคซับซ้อน (Complex Sentence) คือประโยคที่ประกอบด้วยอนุพากย์ต่างชนิดกัน 2 อนุพากย์ขึ้นไปแต่ละอนุพากย์อาจมีอนุพากย์ซ้อนอยู่ด้วยก็ได้ประโยคซับซ้อนนี้มีโครงสร้างที่แตกต่างกันไปจากโครงสร้างประโยคสามัญ

3. ประโยคผสม (Compound Sentence) คือประโยคที่ประกอบด้วยอนุพากย์ตั้งแต่ 2 อนุพากย์ขึ้นไปแยกส่วนประกอบของประโยคซับซ้อนได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิทั้งจากสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์และการสัมภาษณ์ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษามาตามแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (ดร. ประยูร ป้อมสุวรรณ, Ph.D., ป.ศ.9/ รองศาสตราจารย์เวทย์ บรรณกรกุล ป.ศ. 9/ อาจารย์สุพจน์แก้วไพฑูรย์, M.A., ป.ศ.7/ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง พันธุ์

จันทร์, Ph.D. ป.ศ. 7/ รองศาสตราจารย์ นิรัตน์ กลิ่นจันทร์, M.A., ป.ศ.6) และสังเคราะห์เป็นแนวทางการศึกษา
โครงสร้างของภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่าโครงสร้างประโยคภาษาบาลีและภาษาอังกฤษโดยทั่วไปมีส่วนประกอบของ
โครงสร้างเหมือนกันเนื่องจากเป็นภาษาที่จัดอยู่ในตระกูลเดียวกันจากการใช้ทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตและทฤษฎี
ไวยากรณ์โครงสร้างวิเคราะห์โครงสร้างประโยคภาษาบาลีและภาษาอังกฤษการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคความเดียว
หรือประโยคเอกัตถ์ประโยครูปกัตตุจากทั้งในภาษาบาลีและภาษาอังกฤษตามกาลทั้งสองภาษามีโครงสร้างประโยคใช้
ครบทั้งสามกาลในภาษาอังกฤษแต่ละกาลจะมีการแบ่งย่อยมากกว่าภาษาบาลีประเด็นหลักคือส่วนประกอบประโยคใน
ตำแหน่งหน้าที่ไวยากรณ์ของทั้งสองภาษาจะเหมือนกันแตกต่างกันเฉพาะในตำแหน่งของกริยาและกรรมหรือคำขยาย
กริยาโดยมีภาคประธานและภาคแสดงนอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์โครงสร้างประโยคกัมมวากจ (Passive Voice) เอกัตถ์
ประโยคพบว่านอกจากการแปลที่สื่อความหมายเหมือนกันคือภาคประธานเป็นผู้ถูกกระทำเหมือนกันแล้วโดยแต่ละ
ภาษาจะมีเครื่องหมายของกัมมวากจที่ต่างกันโดยในภาษาบาลีจะมีตัวกรรมกรกเป็นเครื่องหมายในขณะที่
ภาษาอังกฤษจะมีรูป be + verb₃ เป็นเครื่องหมายนอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังได้วิเคราะห์ประโยคความซ้อนประโยค
อเนกัตถ์ประโยคและประโยค Compound Sentence, ประโยคสังกรประโยคและประโยค Complex Sentence

จากการวิเคราะห์ประโยคความซ้อนดังกล่าวพบว่าโครงสร้างประโยคความซ้อนของทั้งสองภาษามีความ
เหมือนกันหลายอย่างเช่นหลักการใช้คำเชื่อมประโยคความซ้อนประโยครองที่นำมาใช้ขยายประโยคหลักความสัมพันธ์
ของกริยาระหว่างประโยคเป็นต้นแต่โครงสร้างบางประโยคของภาษาบาลีไม่ปรากฏในโครงสร้างของภาษาอังกฤษ
โดยเฉพาะการใช้คำเชื่อมของโครงสร้างภาษาอังกฤษจะใช้คำเชื่อมได้หลากหลายทั้งโครงสร้างประโยค Adjective
Clause และ Adverb Clause แต่สำหรับภาษาบาลีแล้วมีคำเชื่อมประโยคอเนกัตถ์ประโยคและสังกรประโยคไม่มากนัก
ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าโครงสร้างภาษาอังกฤษมีความหลากหลายมากกว่าโครงสร้างภาษาบาลีอีกโครงสร้างที่ทั้งภาษาบาลี
และภาษาอังกฤษมีคล้ายกันคือโครงสร้างเหตุกัมมวากจในภาษาบาลีและโครงสร้างประโยค Causative Verbs ซึ่งเป็น
ประโยคที่เกี่ยวกับกริยาเป็นเหตุให้ทำอะไรสักอย่างส่วนข้อแตกต่างระหว่างภาษาบาลีกับภาษาอังกฤษที่พบส่วนใหญ่จะ
เป็นตำแหน่งการเรียงคำโดยเฉพาะการใช้กริยาแท้เช่นในภาษาอังกฤษกริยาแท้จะวางไว้หน้ากรรมของประโยคแต่ใน
ภาษาบาลีกริยาแท้หรือกริยาคุมพากย์จะวางไว้หลังกรรมและรูปร่างของกริยาแท้ในภาษาอังกฤษที่มีรูปร่างที่หลากหลาย
กว่าในภาษาบาลีเพราะในภาษาอังกฤษกริยาแท้ผันรูปได้ถึง 4 ช่องและจะผันรูปตาม Tenses นอกจากนั้นใน
ภาษาอังกฤษยังมีกริยาช่วยอยู่ด้วยแต่ในภาษาบาลีไม่พบว่ามีกริยาช่วยในการสร้างประโยคแต่อย่างไรผลการศึกษาวิจัยยัง
พบว่าแม้กาลในภาษาบาลีและภาษาอังกฤษจะมี 3 กาลเหมือนกันแต่กาลในภาษาอังกฤษมีการแบ่งย่อยมากกว่ากาลใน
ภาษาบาลีจึงแสดงผลการศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่เลือกใช้ทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตและทฤษฎี
ไวยากรณ์โครงสร้างมาใช้ในการวิเคราะห์โดยไม่พิจารณาโครงสร้างภาษาแต่เพียงอย่างเดียวแต่ได้พิจารณาครอบคลุมไป
ถึงบริบทหน้าที่ส่วนประกอบของคำพูดเชิงลึกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่าโครงสร้างประโยคความเดียวหรือประโยคกัตตุจากในภาษาบาลีและประโยค
Active Voice ในภาษาอังกฤษมีส่วนประกอบหลักเหมือนกันตั้งแต่ตำแหน่งการวางกริยาแท้หรือกริยาคุมพากย์เท่านั้น

ข้อค้นพบนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการชาวพุทธพระภิกษุสามเณรและบุคคลทั่วไปที่มีความรู้ภาษาบาลีในการเรียนภาษาอังกฤษเช่นเดียวกับท่านที่มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษในการเรียนภาษาบาลี

1.2 จากการวิจัยพบว่าโครงสร้างสำคัญ ๆ ของทั้งสองภาษาเช่นโครงสร้างประโยคกัมมวาจกและประโยค Passive Voice และโครงสร้างประโยคความซ้อนต่าง ๆ ของทั้งสองภาษามีความเหมือนกันอย่างเห็นได้ชัดเมื่อนำมาเทียบเคียงกันข้อค้นพบนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรภาษาบาลีแนวใหม่โดยใช้โครงสร้างภาษาอังกฤษเป็นโครงสร้างเทียบเคียงซึ่งเหมาะกับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่จัดการเรียนการสอนภาษาบาลีและภาษาอังกฤษโดยเฉพาะสถาบันการศึกษาของพระสงฆ์เช่นมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบประโยคคำถามประโยคปฏิเสธประโยคขอร้องเป็นต้นในภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระบบการสร้างคำในภาษาบาลีและภาษาอังกฤษโดยศึกษาลักษณะการสร้างคำในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการสร้างคำจากการเติมอุปสรรคและปัจจัย เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาหน้าที่การใช้คำเชื่อมคุณศัพท์ในภาษาบาลีว่ามีการใช้คำแตกต่างกันในบริบทหน้าที่ทางภาษาอย่างไรบ้างเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้ในภาษาอังกฤษ

2.4 ควรศึกษาเพิ่มเติมถึงบทบาทและหน้าที่ในการใช้กริยาช่วยในภาษาอังกฤษและการใช้กริยาในระหว่างในภาษาบาลี

บรรณานุกรม

พัฒน์ น้อยแสงศรี. (2521). การศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจโครงสร้างภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจในการอ่าน

ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีระดับเทคนิคในกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พระศรีสิทธิมนี. (2551). มหาพาเรียนอังกฤษ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดไทยรายวันการพิมพ์.

วัดฝายหินเวปบอร์ด. ความเป็นมาและวิวัฒนาการภาษาบาลี. ค้นเมื่อ 19 กันยายน 2555, จาก

http://www.faihin.org/index.php?option=com_hunena&Item.

สมเกียรติ อ่อนวิมล. (2554). การใช้ภาษาอังกฤษกับอนาคตของไทยในอาเซียน. ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2555, จาก

http://www.englishexpress.ac.th/index.php?option=com_content&view=article&id=108:2012-03-11-02-09-50&catid=10:news-of-institute-of-english-express&Item

สุจรีต ลักษณะดีมดุง. (2541). ทฤษฎีวากยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

เสาวภาคย์ ศรีวิจารณ์. (2521). การศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจโครงสร้างภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจในการอ่าน

ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีระดับเทคนิคในกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. ศึกษาศาสตร์-การสอน. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศิริพร มณีชูเกตุ. (2542). เอกสารประกอบการสอนภาษาศาสตร์เบื้องต้น (209201). ภาควิชาภาษาไทย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.

Bang-On Kornwirat. (2003). A Program for the Machine Translation of Pali into English (PALIMT). Thesis. Mahidol University, Bangkok.

การรับรู้และตีความหมายภาพถ่ายท่องเที่ยวในโปสการ์ดเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ของกลุ่มเยาวชน

Perception and Interpretation Photo Postcard

ทัศนีย์ ดำเกิงศักดิ์*

Tassanee Domkengsak

* อาจารย์ประจำสาขาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์

บทคัดย่อ

ปัจจุบันเกาะเกร็ดได้รับการยอมรับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญประจำจังหวัดนนทบุรี และเป็นพื้นที่ที่มีภาพโปสการ์ด วางเผยแพร่และจำหน่ายอยู่อย่างหลากหลาย ซึ่งบางภาพก็เป็นภาพที่ถูกประกอบสร้างขึ้นจากบุคคลภายนอกพื้นที่ จึงอาจไม่ทราบถึงข้อเท็จจริง แท้ และความเป็นมาที่สำคัญของเกาะเกร็ดอย่างแท้จริง จึงอาจส่งผลกระทบต่อสื่อความหมายที่มีความบิดเบือนหรือเข้าใจผิดเมื่อมีการเผยแพร่ภาพที่ใช้ในการสื่อความหมายออกไปยังผู้รับสารที่อาจไม่ทราบข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงเชิงพื้นที่ ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าภาพถ่ายนั้นเป็นสื่ออีกรูปแบบหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับผู้คนโดยทั่วไป ทุกเพศทุกวัย และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการสื่อสารด้วยภาพเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อผู้คนมากกว่าช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ ดังคำกล่าวที่ว่า “ภาพหนึ่งภาพมีความหมายมากกว่าคำพันคำ” ซึ่งคำกล่าวดังกล่าวเป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นว่า ภาพถ่ายสามารถพูดแทนหรือประกอบสร้างความเป็นจริงได้ รวมไปถึงการเป็นตัวแทนในการสื่อความหมายด้วย ซึ่งแท้ที่จริงแล้ว “ภาพถ่าย” ก็คือ รูปแบบหนึ่งของ “ภาพตัวแทน” ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง “ภาษา” กับการสื่อความหมาย

คำสำคัญ: การรับรู้ ตีความหมาย โปสการ์ดเกาะเกร็ด นนทบุรี

Abstract

This is the research paper regarding perception and interpretation of the meaning of the photo postcard of Koh Kret of youth group in Nonthaburi province and there are 3 objectives as follows: 1. to study the perception of the information, history and meaning of Koh Kret as the travel attraction of Nonthaburi province (receive the information from youth group) 2. to study the thought and selection of a photo in order to communicate the meaning of interpreted photo postcard (receive the information from youth group) 3. to informatively study the interpretation and selection of the travelling attraction's photo which presented as photo postcard publicizing and selling in Koh Kret area, Nonthaburi province (receive the information from children and youth group) This research paper has been handled by Ratchphruek College students, Nonthaburi province. There are 8 students who take charge of this research paper and they can be divided into 2 groups as follows: 1. the students from the faculty of mass communication at the amount 4 persons who have fundamental understanding about mass communication. 2. the students from faculty of business administration, accountancy, law and science and public health at the amount of 4 persons who do not have fundamental understanding about mass communication. The study can be concluded that:

Most of target groups are female at the amount of 5 persons and male at the amount of 3 persons. It can be calculated as 62.50 and 37.50 percents respectively. The mean age of the target group sets at 21 years of age.

In the informative perception, historical and meaning of Koh Kret's aspect among target groups, it was found that the target groups have the informative perception which can be divided into 6 sub issues as follows: 1. The issue on the history of Koh Kret 2. The issue on the history of “why this place has been called as Koh Kret?” 3. The issue on the citizen who lives in Koh Kret. 4. The issue on the occupation of Koh Kret's citizen. 5. The issue on Religion, Belief and Arts 6. The issue on Koh Kret's symbolic feature. All of the target groups have heard the issue from their parents and relatives, three of them have heard from reading of books and documents related to travel attraction, two of them have heard from both reading books and from their parents, relatives and close friends and one of them has heard from the assignment given by their professors.

In the aspect of thought and the selection of photos which have been using as the meaning interpretation of Koh Kret's (Nonthaburi) representation, it was found that the target groups have expressed their thoughts and principles which have been using as the meaning interpretation of Koh Kret's representation at the amount of 8 as follows: 1. The background of the story or object which have been using as representation's construction. 2. The fact of interpretation. 3. The determination of the center and prominent of photos. 4. The selection of the angle of presenting photos. 5. The usage of camera angle of taking photographs. 6. The indication of color and background. 7. The composition of photos. 8. The demand of the recipient.

Moreover, from the aspect of selection of photos which have been using as the meaning interpretation of Koh Kret's (Nonthaburi province) representation, it shall be concluded that the target groups have chosen 6 photos and these photos can be ranked respectively by the need of the target groups as follows: 1. Palamaiyigawat temple 2. Leaning pagoda 3. Pottery 4. Pailorm Temple 5. The various aspects of daily life (seafarer, coffee shop, cycling and smile) and 6. Handicraft and handmade artifact.

It can be concluded from the aspect of interpretation and selection of travelling photos which have been presented in a form of postcard publicizing and selling in Koh Kret area in order to be the representation of Koh Kret, Nonthaburi province that the target groups have chosen 3 photos out of 7 photos in order to interpret the symbolic feature of Koh Kret “What do you think about Koh Kret?”. These three photos consist of 1. The photo of an artist with the inspiration 2. The photo of Palamai temple pagoda: waterfront 3. The photo of Palamaiyigawat Temple Pagoda. As the recipient, the target groups have interpreted the meanings of those photos as follows: emotional photos, meaning of photos and the principle to compose photos, such as, the determination of the prominent of photos, the selection of the angle of presenting photos, the indication of color and background, the composition of photos and the accordance and so-on.

Keywords: perception, interpretation, Koh Kret's postcard and Nonthaburi.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การรับรู้และตีความหมายภาพถ่ายท่องเที่ยวในโปสต์การ์ดเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรีของกลุ่มเยาวชน มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ข้อมูล ประวัติความเป็นมา และความหมายของเกาะเกร็ดในฐานะแหล่งท่องเที่ยวประจำจังหวัดนนทบุรีจากกลุ่มเยาวชน
2. เพื่อศึกษาแนวคิด และการเลือกภาพถ่ายที่จะนำมาใช้ในการสื่อความหมายประกอบสร้างภาพตัวแทนของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จากกลุ่มเยาวชน
3. เพื่อศึกษาข้อมูลการตีความหมาย และเลือกภาพถ่ายท่องเที่ยวที่มีการนำเสนออยู่ในรูปแบบของสื่อโปสต์การ์ดซึ่งมีวางเผยแพร่หรือจำหน่ายอยู่ในพื้นที่เกาะเกร็ด ในการนำมาใช้ประกอบสร้างภาพตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จากกลุ่มเด็กและเยาวชน

ทั้งนี้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่สามารถนำมาใช้ในการออกแบบ การวิเคราะห์ และการอธิบายผลการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับภาพตัวแทน แนวคิดเกี่ยวกับการประกอบสร้างภาพ แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายภาพท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับการเล่าเรื่องผ่านภาพถ่าย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ในกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ทฤษฎี (Secondary Source) และการลงพื้นที่วิจัย เพื่อศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา และบริบทชุมชนที่สำคัญของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เช่น สถานที่สำคัญ การประกอบอาชีพ วัฒนธรรมประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต เป็นต้น เพื่อให้ผู้วิจัยได้เข้าใจถึงข้อมูลและบริบทของเกาะเกร็ด ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดนนทบุรีในเบื้องต้นก่อน

โดยเมื่อผู้วิจัยมีความเข้าใจในข้อมูล และบริบทของเกาะเกร็ดในเบื้องต้นแล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1) ผู้วิจัยประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย กระบวนการวิจัย การสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลการวิจัย

2) ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม (focus group interview) เพื่อศึกษาข้อมูลการรับรู้ข้อมูล ประวัติความเป็นมา และความหมายของเกาะเกร็ดในฐานะแหล่งท่องเที่ยวประจำจังหวัดนนทบุรีจากกลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการตามหลักการสนทนากลุ่ม

3) ผู้วิจัยขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่าง โดยเน้นกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม ในการให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนร่วมลงพื้นที่เกาะเกร็ด เพื่อเลือกภาพถ่ายที่จะนำมาใช้ในการสื่อความหมายประกอบสร้างภาพตัวแทนของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และร่วมกันประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิด การกำหนดภาพถ่ายที่จะนำมาใช้เป็นตัวแทนของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และผู้วิจัยทำการสรุปข้อมูลเชิงความคิดของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับแนวคิดและความต้องการในการประกอบสร้างภาพตัวแทนของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

4) ผู้วิจัยนำภาพถ่ายท่องเที่ยวที่มีการนำเสนออยู่ในรูปแบบของสื่อโปสต์การ์ดซึ่งมีวางเผยแพร่หรือจำหน่ายอยู่ในพื้นที่เกาะเกร็ดจังหวัดนนทบุรี อย่างน้อยจำนวน 5 ภาพ มาเป็นเครื่องมือในการสนทนากลุ่ม (focus group interview) ร่วมกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการตีความหมาย และเลือกภาพถ่ายท่องเที่ยวที่มีการนำเสนออยู่ในรูปแบบของสื่อโปสต์การ์ดซึ่งมีวางเผยแพร่หรือจำหน่ายอยู่ในพื้นที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาในกลุ่มนักศึกษา จำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับนิเทศศาสตร์ และกลุ่มที่ไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับนิเทศศาสตร์ ซึ่งจากการแบ่งกลุ่มเยาวชนออกเป็น 2 กลุ่มนั้น เนื่องจากผู้วิจัยมีข้อสันนิษฐานว่า กลุ่มเยาวชนที่มีความรู้พื้นฐานด้านนิเทศศาสตร์ เช่น ความรู้ทางการถ่ายภาพ ความรู้ด้านการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น อาจจะมีการรับรู้ การตีความความหมาย รวมไปถึงการประกอบสร้างภาพตัวแทนที่แตกต่างไปจากกลุ่มที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ทางด้านนิเทศศาสตร์ ในการศึกษาจึงมีการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ไว้ดังนี้

1) กลุ่มที่ไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับนิเทศศาสตร์คัดเลือกจากกลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยราชพฤกษ์ จังหวัดนนทบุรี โดยศึกษาอยู่ในคณะบริหารธุรกิจ คณะบัญชี คณะนิติศาสตร์ และ คณะวิทยาศาสตร์และสาธารณสุขศาสตร์ ทั้งนี้ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ต้องเป็นผู้ที่เกิด เดิบโต และดำเนินชีวิตอยู่ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี รวมถึงต้องเคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรีอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยจะมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มที่ไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับนิเทศศาสตร์จำนวน 4 คน

2) กลุ่มที่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับนิเทศศาสตร์คัดเลือกจากกลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะนิเทศศาสตร์ ระดับปริญญาตรี วิทยาลัยราชพฤกษ์ จังหวัดนนทบุรี ทั้งนี้ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ต้องเป็นผู้ที่เกิด เดิบโต และดำเนินชีวิตอยู่ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี รวมถึงต้องเคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรีอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยจะมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 คนรวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การรับรู้และตีความหมายภาพถ่ายท่องเที่ยวในโปสการ์ดเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ของกลุ่มเยาวชน ปรากฏผลที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1) เยาวชนที่เกิดและเติบโตในพื้นที่ของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีการรับรู้ข้อมูล ประวัติความเป็นมา และความหมายของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยการถ่ายทอดจากบุคคลในครอบครัว และจากการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ

2) เยาวชนในฐานะประชาชนในพื้นที่ และถือเป็นเป็นส่วนหนึ่งของผู้ที่จะได้สัมผัสทัศนธรรมประจำท้องถิ่น ต่อไปจากรุ่นสู่รุ่น มีแนวคิด และการเลือกถ่ายภาพที่สอดคล้องกับความเป็นจริงเชิงพื้นที่ของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่มีการถ่ายภาพตามหลักการถ่ายภาพ การเล่าเรื่องผ่านภาพถ่าย เพื่อนำมาใช้ในการประกอบสร้างภาพตัวแทนของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

3) เยาวชนมีการตีความหมาย และเลือกภาพถ่ายท่องเที่ยวที่มีการนำเสนออยู่ในรูปแบบของสื่อโปสการ์ดซึ่งมีวางเผยแพร่หรือจำหน่ายอยู่ในพื้นที่เกาะเกร็ด ในการนำมาใช้ประกอบสร้างภาพตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยใช้หลักการถ่ายภาพ การเล่าเรื่องผ่านภาพถ่ายการประกอบสร้างภาพตัวแทน การสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ และความสอดคล้องกับสภาพจริงของพื้นที่มาใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดการประกอบสร้างภาพตัวแทน

การอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การรับรู้และตีความหมายภาพถ่ายท่องเที่ยวในโปสการ์ดเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ของกลุ่มเยาวชน สามารถสรุปผลการศึกษา และอภิปรายผล ได้ดังนี้

ด้านการรับรู้ข้อมูล ประวัติความเป็นมา และความหมายของเกาะเกร็ดในฐานะแหล่งท่องเที่ยวประจำจังหวัดนนทบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลโดยสามารถแบ่งข้อมูลการรับรู้ออกเป็นประเด็นย่อยได้ 6 ประเด็น คือ 1) ประเด็นความเป็นมาของเกาะเกร็ด 2) ที่มาของคำว่า/เหตุใดจึงเรียกว่า “เกาะเกร็ด” 3) ประชาชนที่อาศัยอยู่บนเกาะเกร็ด 4) การประกอบอาชีพของประชาชนบนเกาะเกร็ด 5) การนับถือศาสนา ความเชื่อ ศิลปะและ 6) สัญลักษณ์ที่คิดว่าเป็นจุดเด่นของเกาะเกร็ด (ถ้านึกถึงเกาะเกร็ด จะนึกถึงอะไร?) ซึ่งจากรายละเอียดของข้อมูลที่ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างนั้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลประวัติความเป็นมา และความหมายของเกาะเกร็ด ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ พบว่า ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาและอธิบายไว้ในผลการศึกษาค้นคว้า ส่วนที่ 2 เรื่องข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และความหมายของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรุณา แก่นแก้ว (2550) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาวัฒนธรรมวัตถุและวิถีชีวิตของชาวมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่พบว่า วัฒนธรรมวัตถุและวิถีชีวิตที่ชาวมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรีให้ความสำคัญแก่การอนุรักษ์และสืบทอด ได้แก่ วัฒนธรรมวัฒนธรรมวัตถุในพิธีกรรมและเทศกาลประเพณีต่าง ๆ ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ เช่น การนับถือผี ผีประจำหมู่บ้าน ประเพณีการเกิด ประเพณีการบวช ประเพณีการแต่งงาน ประเพณีการทำศพ ประเพณีการทำบุญกลางบ้าน ฯลฯ เป็นต้น เนื่องด้วยจากผลการศึกษาในครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเองก็มีการรับทราบข้อมูลในหลายด้านด้วยกัน เช่น ความเชื่อ ประเพณี เอกลักษณ์ประจำถิ่น การประกอบอาชีพ เป็นต้น

แนวคิด และการเลือกถ่ายภาพที่จะนำมาใช้ในการสื่อความหมายประกอบสร้างภาพตัวแทนของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรีพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเสนอ แนวคิด และหลักการที่จะนำมาใช้ในการสื่อความหมายประกอบสร้างภาพตัวแทนไว้ทั้งหมด รวม 8 ประการด้วยกันคือ 1) ความเป็นมาของเรื่องหรือสิ่งที่ต้องการสร้างภาพตัวแทน 2) หลักข้อเท็จจริงในการสื่อความหมาย 3) การกำหนดศูนย์กลางภาพหรือจุดเด่นภาพ 4) การเลือกมุมของภาพที่จะนำเสนอ 5) การใช้มุมมองในการถ่ายภาพ 6) การกำหนดสีและภาพพื้นหลัง 7) การจัดองค์ประกอบของภาพ และ 8) ความต้องการของผู้รับสาร ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ โจเอล เลซีย์ (Joel Lacey, 1995: 70) ที่ได้พูดถึงการประกอบภาพซึ่งมุ่งเน้นความสำคัญมาที่ตัวของช่างภาพ โดยสาระสำคัญแล้วช่างภาพจะต้องมีคำถามให้กับตนเอง เพื่อค้นหาคำตอบ และควรจะต้องให้ได้ภายใน 4 คำถามคือ 1) ท่านต้องการจะถ่ายอะไร? 2) ท่านจะถ่ายทำจากตำแหน่งใด? 3) ท่านจะให้มองเห็นสิ่งที่ถ่ายในลักษณะใด? 4) ท่านจะทำให้สิ่งที่ถ่ายเหมาะสมกลมกลืนกับพื้นหลังอย่างไรและ 5) พื้นหลังของภาพ (Background) ควรจะกลมกลืนกะสิ่งที่ถ่ายทำ องค์ประกอบอื่น ๆ ควรจะมีส่วนสัมพันธ์กันเพื่อที่ภาพจะสื่อความหมายได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นนอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับหลักการของณรงค์ สมพงษ์ที่ได้แบ่งประเภทของการจัดองค์ประกอบภาพ ไว้ 2 ประเภท คือ 1) การจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ของวัตถุในภาพนั้นได้อยู่ในตำแหน่งใดก็ได้ซึ่งเราสามารถควบคุมวัตถุให้อยู่ในตำแหน่งที่เราต้องการเพื่อให้องค์ประกอบภาพนั้นเหมาะสมน่าดูและ 2) การจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เราไม่สามารถไปจัดหรือควบคุมตามที่เรารต้องการได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักการของ ศักดา ศิริพันธ์ (2537) ที่ได้พูดถึงการเน้นจุดเด่นในการจัดองค์ประกอบภาพว่าจะต้องให้ศูนย์กลางความสนใจหรือส่วนสำคัญปรากฏในภาพถ่ายเด่นชัด สะดุดตาว่าส่วนประกอบมูลฐานและจัดส่วนอื่น ๆ ในภาพช่วยเสริมเติมแต่งจุดสนใจนั้น ถ้ามีจุดสนใจสองจุดในภาพจุดสนใจทั้งสองนั้นอาจทำให้ดูไขว้เขวได้

ทั้งนี้จากผลการศึกษาในเรื่องของการเลือกถ่ายภาพที่จะนำมาใช้ในการสื่อความหมายประกอบสร้างภาพตัวแทนของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี นั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้มีการเสนอภาพไว้เพื่อนำมาประกอบใช้ในการสื่อความหมายประกอบสร้างภาพตัวแทน จำนวน 6 ประเด็นภาพ โดยสามารถนำมาเรียงตามลำดับความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้ คือ 1) วัดปรมัยยิกาวาส /เจดีย์เอียง 2) เครื่องปั้นดินเผา 3) ขนมไทย ขนมหวาน 4) วัดไผ่ล้อม 5) วิถีการดำเนินชีวิตประจำวัน/หลายมุม (คนเดินเรือ ร้านกาแฟ การปั่นจักรยาน รอยยิ้ม) และ 6) ช่างงานทำมือ/สิ่งประดิษฐ์ (Hand Made) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มีการแสดงเหตุผลประกอบการเลือกภาพต่าง ๆ ไว้แตกต่างกันภายใต้ความคิดเห็นส่วนบุคคล/ความรู้ส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ความเป็นมาของเกาะเกร็ด และความน่าจะเป็นที่สอดคล้องกับสถานที่จริงในเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จึงถือเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่บนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และสอดคล้องกับข้อค้นพบของ อาริธีร์ มณีวรรณ (2547) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหนังสือคู่มือสื่อความหมายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเกร็ด ผลการวิจัยพบว่า หนังสือคู่มือสื่อความหมายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีประสิทธิภาพสามารถเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพทั่วไป ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมบนเกาะเกร็ดและการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าคุณ่มือสื่อความหมายมีความน่าสนใจควรแก่การเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เพื่อส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนบนเกาะเกร็ดต่อไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับความภาคภูมิใจที่เกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผา ของอมรรัตน์ อุดมเรืองเกียรติ (2550) ที่ศึกษาเรื่อง การสื่อสารและกระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนเกาะเกร็ด พบว่า ชุมชนเกาะเกร็ดมีความภูมิใจในอัตลักษณ์ของชนชาติมอญที่มีการสื่อสารผ่านออกมาทางงานศิลปหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา แก้วแก้วที่ช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน รวมทั้งความภาคภูมิใจที่ได้เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดนนทบุรี นอกจากนี้ อัตลักษณ์ร่วมดังกล่าวยังมีคุณค่าต่อชาวชุมชนเกาะเกร็ดด้านอรรถประโยชน์ของงานศิลปกรรมเครื่องปั้นดินเผาในการใช้สอยและแลกเปลี่ยนที่ส่งผลให้เกิดการสร้างรายได้ตามลักษณะของเศรษฐกิจวัฒนธรรมนิยมในปัจจุบัน

นอกจากนี้จากข้อมูล แนวคิด และหลักการที่กลุ่มตัวอย่างได้เสนอรายละเอียดไว้ในผลการศึกษา คือ 1) ความเป็นมาของเรื่องหรือสิ่งที่ต้องการสร้างภาพตัวแทน 2) หลักข้อเท็จจริงในการสื่อความหมาย 3) การกำหนดศูนย์กลางภาพหรือจุดเด่นภาพ 4) การเลือกมุมของภาพที่จะนำเสนอ 5) การใช้มุมมองในการถ่ายภาพ 6) การกำหนดสีและภาพพื้นหลัง 7) การจัดองค์ประกอบของภาพ และ 8) ความต้องการของผู้รับสาร ถือเป็นข้อมูลที่สื่อความหมายได้ใกล้เคียงกับแนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายภาพของ ต่อสิต กลีบบัว (2553) ที่ได้เขียนถึงแนวคิดการถ่ายภาพท่องเที่ยวไว้ว่า การภาพถ่ายท่องเที่ยวเป็นการสร้างสื่อที่ทำหน้าที่เปิดประตูไปสู่โลกกว้างไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่ไม่เคยพบเห็นหรือไปมาก่อน เปรียบเสมือนการเดินทางล่วงหน้าทางจินตนาการ เป็นตัวแทนที่นำไปสู่สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาพถ่าย โดยที่นักท่องเที่ยวอาจไม่จำเป็นที่จะต้องเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่นั่น ๆ หรือหากเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว ต่าง ๆ แล้วพบกับความผิดหวังอันเนื่องมาจากของจริง (สถานที่ท่องเที่ยวที่เดินทางไป) ไม่เหมือนกับภาพถ่าย (ที่ปรากฏอยู่ตามสื่อต่าง ๆ ด้วยฝีมือของช่างภาพมืออาชีพที่มีความมั่งคั่งเกินจริง) ภาพถ่ายก็ยังสามารถทำหน้าที่ปลอบใจ พร้อมให้ความหวังแก่นักท่องเที่ยวว่า สักวันหนึ่งเมื่อมีโอกาสได้ย้อนกลับไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่นั่นอีกครั้ง คงจะสมหวังตามที่ภาพถ่ายบันทึกไว้ ซึ่งเรียกได้ว่า ภาพถ่ายเข้ามามีบทบาทในการกำหนดความเป็นไปในชีวิตของผู้คนในสังคม เพราะอย่างน้อยภาพถ่ายท่องเที่ยวก็มีส่วนกระตุ้นให้ผู้คนรับรู้และตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้

การตีความหมาย และเลือกภาพถ่ายท่องเที่ยวที่มีการนำเสนออยู่ในรูปแบบของสื่อโปสการ์ดซึ่งมีวางเผยแพร่หรือจำหน่ายอยู่ในพื้นที่เกาะเกร็ด ในการนำมาใช้ประกอบสร้างภาพตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างมีการคัดเลือกภาพเพื่อสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของเกาะเกร็ด “เมื่อคิดถึงเกาะเกร็ด นึกถึงอะไร?” จากจำนวน 7 ภาพ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้เลือกไว้ จำนวน 3 ภาพ ซึ่งประกอบด้วย ภาพศิลปินคนหนึ่งกับแรง

บันดาลใจภาพเจดีย์วัดปรมาย...ริมสายน้ำ และภาพเจดีย์วัดปรมายยิวการวาส และกลุ่มตัวอย่างได้ตีความหมายภาพดังกล่าวไว้ในฐานะผู้รับสาร ที่แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ภาพ ความหมายของภาพ และหลักที่ใช้ในการประกอบสร้างภาพ เช่น การกำหนดจุดเด่นภาพ การเลือกมุมของภาพที่จะนำเสนอ การกำหนดสีและภาพพื้นหลัง การจัดองค์ประกอบของภาพและความสอดคล้องกับความเป็นจริง เป็นต้น ทั้งนี้จากการเลือกภาพโปสเตอร์การ์ด และข้อมูลที่ได้จากการตีความหมายภาพโปสเตอร์การ์ด นั้น ล้วนเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในผลการศึกษาที่ได้กล่าวไว้ในส่วนที่ 2 เรื่องข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และความหมายของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ และยังคงสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ได้กล่าวไว้ในส่วนที่ 3 เรื่อง แนวคิด และการเลือกถ่ายภาพที่จะนำมาใช้ในการสื่อความหมายประกอบสร้างภาพตัวแทนของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาโดยภาพรวมจะพบว่า คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับนิเทศศาสตร์ จะมีการนำหลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประกอบสร้างภาพมาใช้ในการเลือกภาพถ่ายและการวิเคราะห์ภาพโปสเตอร์การ์ดได้ชัดเจนมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับนิเทศศาสตร์ แต่ในประเด็นของการรับรู้ข้อมูล ประวัติความเป็นมา และความหมายของเกาะเกร็ดในฐานะแหล่งท่องเที่ยวประจำจังหวัดนนทบุรีจากกลุ่มเยาวชน จะมีการรับรู้ที่ใกล้เคียงกันแต่อาจมีข้อมูลทางด้านความเชื่อในบางเรื่องที่แตกต่างกันเท่านั้น เพราะส่วนใหญ่มีการรับรู้ข้อมูลมาจากการบอกเล่า และการอ่านหนังสือเหมือนกัน

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรมีการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้หรือใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนภายใต้รายวิชาที่เกี่ยวข้อง
- 2) จัดให้มีการศึกษาต่อยอดในลักษณะเดียวกันนี้โดยขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังกลุ่มผู้สูงอายุประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ปราชญ์ชาวบ้านบุคคลสำคัญในพื้นที่เป็นต้นเพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดเชิงประวัติศาสตร์ความเชื่อของคนรุ่นเก่าซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นเกี่ยวกับข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการสร้างภาพตัวแทนของเกาะเกร็ดจังหวัดนนทบุรี
- 3) จากผลการศึกษาในประเด็นการรับทราบข้อมูลประวัติความเป็นมาและความหมายเกาะเกร็ดจังหวัดนนทบุรี พบว่ากลุ่มตัวอย่างยังขาดความชัดเจนในเชิงรายละเอียดซึ่งเป็นการรับทราบข้อมูลเบื้องต้นเท่านั้นและไม่ยังคงครอบคลุมเชิงเนื้อหาทางประวัติความเป็นมาดังนั้นก็จึงควรมีการกำหนดประเด็นการวิจัยที่เป็นการส่งเสริมการรับรู้ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์และข้อมูลความเป็นมาของถิ่นฐานที่ตนเองเกิดและเติบโตมาเพื่อเป็นการสืบทอดประวัติศาสตร์และข้อมูลองค์ความรู้ประจำถิ่นโดยอาจใช้หลักทฤษฎีเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์และหลักนิเทศศาสตร์เข้ามาประยุกต์ใช้ในการสร้างกระบวนการวิจัยให้มีคุณภาพ

บรรณานุกรม

- กฤษณ์ ทองเลิศ และ นฤนาถ ไกรนรา. (2553). การสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชนผ่านสื่อโปสเตอร์การ์ด. วารสารนิเทศศาสตร์มธ. ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม 2553.
- กอบกวี ชื่นรักสกุล. (2546). การสื่อสารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งในเกาะเกร็ด. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- กาญจนา แก้วเทพ, และ สมสุข หินวิมาน. (2551). สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับการสื่อสารศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

- กาญจนา แก้วเทพ. (2542). **การวิเคราะห์สื่อแนวคิดและเทคนิค**. กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์จำกัด.
- เจริญวิทย์ ฐิติวรารักษ์. (2544). **การสร้างสารสนเทศและภาพตัวแทนของชายรักชายในเวปไซต์ไทย**. วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ต่อสิต กลีบบัว. (2553). **การเมืองในการถ่ายภาพท่องเที่ยว: การครอบงำและการต่อรองทางวัฒนธรรม**. วิทยานิพนธ์
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิวัฒน์ อมาตยกุล(2549). **การศึกษาปัจจัยทางสังคมผลกระทบต่อการใช้บริการของชุมชนต่อการท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรมชุมชนเกาะเกร็ดจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์
เพื่อการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- พรพรรณ สมบูรณ์บัติ. (2549). **หญิงชรา: ภาพตัวแทนในรายการสารคดีโทรทัศน์ “คนค้นคน”**. วิทยานิพนธ์หลักสูตร
วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภัทรพงศ์ คงวิจิตร. (2543). **พื้นที่และความหมายของการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรสังคม
วิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต (มานุษยวิทยา) คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- รุ่งตะวัน อ่วมอินทร์. (2553). **ท่องเที่ยวด้วยความเข้าใจสืบสานวัฒนธรรมเกาะเกร็ด**. บทความวิจัยจากสำนักวิจัยและ
สนับสนุนการวิจัย.
- วันเพ็ญ พินเฝือก. (2544). **การรับทราบข่าวสารความรู้ความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่มี
ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาเกาะเกร็ดจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์พัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศักดิ์ ศิริพันธ์.(2537).**การจัดองค์ประกอบภาพ**. ค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2556, จาก [http://www.edu.nu.ac.th/wbi/
composition/mean_compost.html](http://www.edu.nu.ac.th/wbi/composition/mean_compost.html)
- สมสุข หินวิมาน. (2548). **ทฤษฎีสำนึกวัฒนธรรมศึกษา. ในประมวลสาระชุดวิชาปรัชญานิเทศศาสตร์และทฤษฎีการ
สื่อสาร (หน่วยที่ 13)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุธีรา เผ่าโภคสถิตย์. (2537). **การศึกษาความคิดเห็นของคนเชื้อสายมอญเกี่ยวกับบทบาทของสื่อบุคคลสื่อประเพณี
และสื่อมวลชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรม**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรวารสารศาสตร์มหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน)
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อมรรัตน์ อุดมเรืองเกียรติ. (2550). **การสื่อสารและกระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน
เกาะเกร็ด**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์พัฒนาการบัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อรอุมา แก่นแก้ว. (2550). **การศึกษาวัฒนธรรมวัตถุและวิถีชีวิตของชาวมอญเกาะเกร็ดจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อำไพพรรณ รัตนปาลี. (2550). **แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเกาะเกร็ดจังหวัดนนทบุรี**.
วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

ข้อมูลพื้นฐานในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม:
กรณีศึกษา ชุมชนหมู่บ้านวัดเขา ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา
Fundamental Data on Participatory Ecotourism Area Management :
A Case Study of WatKhao Community, Kokkloi Sub-district,
Takuatung District, Phang-nga Province
บุญพา คำวิเศษณ์^{*}
Bunpha Kamwiseth

^{*} หมดศึกษาทั่วไป วิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีภูเก็ต (bukamw@rc.ac.th)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านแหล่งท่องเที่ยวของหมู่บ้านวัดเขา ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา และเพื่อพัฒนาการจัดการองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในชุมชนหมู่บ้านวัดเขา ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ประชากร ได้แก่ ชาวบ้านหมู่บ้านวัดเขา ที่อาศัยในหมู่ที่ 10 ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา จำนวน 226 ครัวเรือน (ราย) กำหนดเป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 187 ครัวเรือน (ราย) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .03 แต่เพื่อความเชื่อมั่นผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 200 ครัวเรือน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญหรือแบบสะดวก (Accidental or Convenience random sampling) ด้วยการสุ่มจากผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนจัดเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

คำสำคัญ: การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม การท่องเที่ยวชุมชน

Abstract

The study is a quantitative research with the objective of gathering basic data related to tourist information in WatKhao community, Kokkloi sub-district, Takuatung district, Phang-nga province. The data is to serve the second objective of developing participatory involvement in managing eco-tourism within the community.

The sampled population are villages residing in WatKhao village of Kokkloi sub-district, Takuatung district, Phang-nga province. There are total of 226 household with 187 household selected for sampled data. For ensuring the reliability of the result, 200 household were selected for the research using systematic random sampling. Primary and secondary data were applied for this study. The researcher collected data using survey and in depth interview.

The result has shown that

1. The findings have shown that there are higher number of female population than male. The village has the highest number of population with the aged between 30-40 years old. The majority of population are occupied in business sector (17.5 percent). In terms of basic information,

WatKhao village is located in Kokkloi sub-district with restaurants, natural walking trail, public restroom, rest area, security area, and clean water from both the local water system and natural resources.

2. The study has shown that the community at WatKhao village agree with the readiness of eco-tourism factors in the community management at a very high level ($\bar{X} = 4.43$, S.D. =.266). The factors with the highest level of rating is accessibility ($\bar{X} = 4.51$, S.D. =.361). The factors with the high level of level is attractions, accommodation, available, activities and amenities respectively ($\bar{X} = 4.43$, S.D. =.391, $\bar{X} = 4.43$, S.D. =.353, $\bar{X} = 4.41$, S.D. =.491 และ $\bar{X} = 4.37$, S.D. =.477)

Keywords: Eco-tourism management, Participatory Ecotourism Management, Community Tourism

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากขึ้น และได้มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน โดยมีรูปแบบกิจกรรมที่เรียกว่า โฮมสเตย์ (Home Stay) เป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ความแปลกใหม่ตลอดเวลาการเดินทาง รวมถึงยังช่วยในการปลูกฝังให้นักท่องเที่ยวมีความผูกพันกับธรรมชาติ และเกิดเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนสืบต่อไป

การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรเพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสังคมและวัฒนธรรมอย่างสมดุลมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยว การจัดการรายได้ และการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่คนทุกกลุ่มในชุมชนอย่างเป็นธรรม ด้วยหลักการ วิธีการและกระบวนการ รวมทั้งการบริหารจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการจัดการตัวเอง เป็นการคำนึงถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นและหมายความรวมถึงการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนโดยจิตตมหายปลายทางในการกลับมาบำรุงดูแลรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย จึงมีความจำเป็นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะเข้ามากำหนดบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ให้เข้ามามีส่วนสำคัญร่วมกับภาคประชาชนในการจัดการและหารูปแบบของการท่องเที่ยวในบริบทของชุมชนท้องถิ่นอันจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในระดับล่าง รวมทั้งระบบการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติให้กับชุมชนท้องถิ่นอย่างมากขึ้น

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน จะต้องมีความร่วมมือกับองค์กรหลายฝ่าย เป็นต้นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีความสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับพื้นที่สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงการส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น สถาบันการศึกษา จะต้องสนับสนุนองค์ความรู้ข้อมูลเชิงวิชาการ สถานการณ์การท่องเที่ยวชุมชน ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้การจัดการความรู้และการพัฒนาองค์ความรู้ของชุมชนด้านการท่องเที่ยว สนับสนุนการวิจัยท้องถิ่น การจัดการท่องเที่ยวชุมชนจะต้องมีชุมชนเป็นเจ้าของชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองยกระดับคุณภาพชีวิต มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อมคงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรมเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนและท้องถิ่นและมีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

หมู่บ้านวัดเขา เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ตั้งอยู่ที่หมู่ 10 ตำบลโคกกลอยอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามมาก ชื่อว่า “ควนช้างตาย” มีพันธุ์ไม้ให้ศึกษาธรรมชาติวิทยาและเส้นทางเดินป่าที่ท้าทายและเหมาะที่จะจัดกิจกรรมในขณะที่เดินป่าเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco - tourism) เพราะได้สัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริง โดยเฉพาะนกนิยมนไพรหรือนกอนุรักษ์นิยมธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางธรรมชาติ และเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ แต่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังขาดการประชาสัมพันธ์ ส่วนใหญ่มีเพียงผู้คนในชุมชนหรือชาวบ้านใกล้เคียงใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ จุดเด่นที่น่าสนใจของควนช้างตาย สามารถเป็นสื่อการเรียนการสอนที่แปลกใหม่ จูงใจผู้เรียนให้เกิดความสนุกสนานในการเรียนประหนึ่งว่าเป็นห้องเรียนทางธรรมชาติ ที่มีบรรยากาศที่น่าเรียนเป็นการศึกษาตามสภาพจริงได้รับความรู้และประสบการณ์ สามารถสร้างสรรค์ความคิดให้กับเยาวชน อีกทั้งสอดคล้องกับโครงการท่องเที่ยวอย่างรู้ค่ารักษาสิ่งแวดล้อม โดยสามารถจัดนำเที่ยวไปยังพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ได้รับการพัฒนาแล้วได้เป็นอย่างดี

วิทยาลัยราชพฤกษ์ มีพันธกิจในการผลิตบัณฑิตให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาสังคม ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยในรายวิชาการพัฒนาท่องเที่ยวยั่งยืน สาขาการจัดการการโรงแรมและการท่องเที่ยว ได้จัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรการเรียนการสอน ด้วยโครงการเดินป่าเพื่อการอนุรักษ์ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีจิตสำนึกในการรัก ห่วงแหนท้องถิ่นตนเอง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้และพัฒนาท้องถิ่นได้ วิทยาลัยจึงสนใจที่จะศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จะส่งผลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านวัดเขาโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้เป็นที่รู้จักและเป็นการสร้างรายได้แก่ชุมชน ทั้งยังได้ศึกษาแนวทางการเปิดแหล่งท่องเที่ยวให้ชุมชน โดยร่วมกับองค์กรส่วนท้องถิ่น ชุมชน และชมรมเยาวชนโคกกลอยคลับ เพื่อประโยชน์ในการจัดการท่องเที่ยวในอนาคต

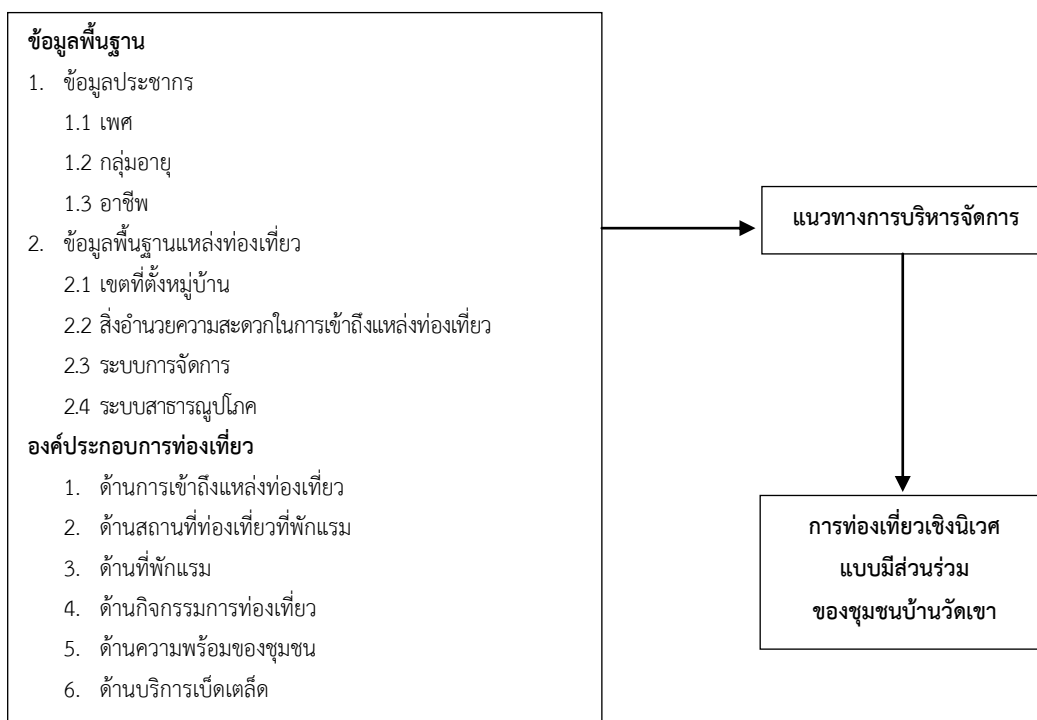
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลพื้นฐานด้านแหล่งท่องเที่ยวของหมู่บ้านวัดเขา ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่งจังหวัดพังงา
2. เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในชุมชนหมู่บ้านวัดเขา ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กำหนดแนวทางการศึกษาเป็น 2 แนวทางคือการศึกษาเบื้องต้น (Primary Research) ได้แก่การศึกษา ค้นคว้าจากตำราเอกสารวารสารบทความรายงานทฤษฎีซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและการศึกษาภาคสนาม (Field Research) มุ่งศึกษาบริบทของชุมชนความเหมาะสมในการเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนดังนั้นคณะผู้ศึกษาจึงให้ความสำคัญต่อกลุ่มผู้บริหารจัดการของแต่ละชุมชนเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักนอกจากนี้ยังมีผู้ให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวผู้ประกอบการด้านการจำหน่ายอาหารและผลิตภัณฑ์โดยเฉพาะสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) รวมทั้งนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ทำการศึกษาคั้งนี้ กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้เฉพาะพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านวัดเขา ตำบลโคกกลอย อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร

3. ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา คือ ตัวแทนครัวเรือนของชาวบ้านหมู่บ้านวัดเขา ที่อาศัยในหมู่ที่ 10 ตำบลโคกกลอย อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร จำนวน 226 ครัวเรือน (ราย) (สำนักงานทะเบียนราษฎร์อำเภอดงหลวง จ. พิจิตร) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973: 125) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ เท่ากับ 0.03 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 187 ครัวเรือน (ราย) แต่เพื่อความเชื่อมั่นผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 200 ครัวเรือน (ราย) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญหรือแบบสะดวก (Accidental or Convenience random sampling) ด้วยการสุ่มจากผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสำรวจทรัพยากร แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเชิงลึกแบบสอบถามชุดนี้ มีทั้งหมด 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ และอาชีพ มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว

ลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 3 ด้านศักยภาพของชุมชนโดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ด้านสถานที่ท่องเที่ยว (Attractions) ด้านที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Accommodation) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity) ด้านกิจกรรมบริการเบ็ดเตล็ด (Amenity) และด้านความพร้อม และความรู้ความเข้าใจของชุมชน (Available) ซึ่งกำหนดความหมายของค่า 1-5 ตามวิธีของเบสท์ (Best, 1981) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 25 ข้อ

ซึ่งผู้วิจัยได้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้กับชุมชนหมู่ที่ 13 ตำบลโคกกลอย ซึ่งมีทรัพยากรธรรมชาติ และความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) หรือค่า α ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น .87 จึงสร้างแบบสอบถามออกไปใช้จริงตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด เป็นการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ให้ผู้ตอบได้เสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านวัดเขา ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากคำถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการคำนวณความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนา และตอนที่ 3 ด้านศักยภาพของชุมชนโดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6. ระยะเวลาในการศึกษาเดือนกรกฎาคม 2555 – มิถุนายน 2556 เป็นเวลา 12 เดือน

ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปมีผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 36.7 กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวนมากที่สุด และจำแนกตามอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นอาชีพรับจ้าง มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.5 ส่วนผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนหมู่บ้านวัดเขาตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกกลอย มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ร้านอาหาร ทางเดินศึกษาธรรมชาติ ห้องน้ำสาธารณะ ศาลานั่งพัก ระบบรักษาความปลอดภัย มีแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ สะดวก ประปาท้องถิ่น ประปาภูมิภาค บ่อน้ำดื่ม และน้ำจากธรรมชาติ นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ระดับความพร้อมของชุมชนต่อองค์ประกอบการจัดการท่องเที่ยวพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43, S.D. = .266$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51, S.D. = .361$) รองลงมา ด้านสถานที่ท่องเที่ยวและที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Attractions and Accommodation) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43, S.D. = .391$)

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง “ข้อมูลพื้นฐานในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาชุมชน หมู่บ้านวัดเขา ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา” สรุปผลการวิจัยโดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลพื้นฐานด้านแหล่งท่องเที่ยวของหมู่บ้านวัดเขา ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา พบว่ากลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านวัดเขา เพศหญิงมากกว่าเพศชาย กลุ่มอายุระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวนมากที่สุด ส่วนช่วงอายุมากกว่า 61 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด และส่วนใหญ่จะมี

อาชีพ รับจ้างมากที่สุด รองลงมาจะเป็นกลุ่มอาชีพธุรกิจส่วนตัว และน้อยที่สุด เป็นอาชีพอื่น ๆ นอกจากนี้หมู่บ้านวัดเขา ตั้งอยู่ในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลโคกกกลอย มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวที่น้อย แต่ก็มีสาธารณูปโภคไว้บริการ เช่น ร้านอาหาร ทางศึกษาธรรมชาติ ห้องน้ำสาธารณะ ศาลาที่พัก ระบบรักษาความปลอดภัย มีแหล่งน้ำกิน-น้ำใช้ จากประปาท้องถิ่น ประปาหมู่บ้าน บ่อน้ำดื่ม และน้ำจากธรรมชาติ อีกทั้งยังมี บริการสาธารณะในหมู่บ้าน ได้แก่ วัด ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน ศาลากลางบ้าน ลานกีฬาหมู่บ้าน และสถานที่พักผ่อน เช่น น้ำตก ป่าชุมชน

2. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนพบว่าแนวทางการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนโดยใช้มุมมองที่ศักยภาพของชุมชนโดยการศึกษาข้อมูลด้านระดับความเข้าใจในองค์ประกอบการจัดการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งพบว่าด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) อยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมาชุมชนมีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ด้านสถานที่ท่องเที่ยวและที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Attractions and Accommodation) ด้านความพร้อมและความรู้ความเข้าใจของชุมชนด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity) และด้านกิจกรรมบริการเบ็ดเตล็ด (Amenity) ตามลำดับ

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานด้านแหล่งท่องเที่ยวของหมู่บ้านวัดเขา ตำบลโคกกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านวัดเขา เพศหญิงมากกว่าเพศชาย กลุ่มอายุระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวนมากที่สุด ส่วนช่วงอายุมากกว่า 61 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด และส่วนใหญ่จะมีอาชีพ รับจ้างมากที่สุด รองลงมาจะเป็นกลุ่มอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว และน้อยที่สุด เป็นอาชีพอื่น ๆ นอกจากนี้หมู่บ้านวัดเขา ตั้งอยู่ในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลโคกกกลอย มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวที่น้อย แต่ก็มีสาธารณูปโภคไว้บริการ เช่น ร้านอาหาร ทางศึกษาธรรมชาติ ห้องน้ำสาธารณะ ศาลาที่พัก ระบบรักษาความปลอดภัย มีแหล่งน้ำกิน-น้ำใช้ จากประปาท้องถิ่น ประปาหมู่บ้าน บ่อน้ำดื่ม และน้ำจากธรรมชาติ อีกทั้งยังมี บริการสาธารณะในหมู่บ้าน ได้แก่ วัด ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน ศาลากลางบ้าน ลานกีฬาหมู่บ้าน และสถานที่พักผ่อน เช่น น้ำตก ป่าชุมชน เป็นต้น

2. แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยว อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน จากการศึกษาพบว่า ในการหาแนวทางการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยใช้มุมมองที่ศักยภาพของชุมชนโดยการศึกษาข้อมูลด้านระดับความเข้าใจในองค์ประกอบการจัดการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งพบว่า ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งหมู่บ้านวัดเขา เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในบริบทของพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของ วิชาภรณ์ จันทร์ขำ (2547) ที่พบว่ากระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนเกิดขึ้นจากองค์กรชุมชนได้ร่วมกันจัดการท่องเที่ยวขึ้นโดยใช้ศักยภาพของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาชุมชนมีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสถานที่ท่องเที่ยว และที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Attractions and Accommodation) ด้านความพร้อม และความรู้ความเข้าใจของชุมชน ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity) และ ด้านกิจกรรมบริการเบ็ดเตล็ด (Amenity) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายด้านในระดับความเข้าใจของชุมชนด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) พบว่าชุมชนมีโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน เช่น การเดินทางสะดวกชุมชนมีระบบสาธารณูปโภคอย่างครบครันอยู่ในระดับ

มากที่สุดและชุมชนมีวิถีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนตลอดจนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์อยู่ในระดับมาก

ด้านสถานที่ท่องเที่ยวและที่พักแรม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Attractions and Accommodation) พบว่า ชุมชนมีสถานที่พักแรม เช่น บังกะโล รีสอร์ททางเดินเท้า ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สมบูรณ์แบบ มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น การตกบาตรเทโว ประเพณีลอยแพ มีอาหารท้องถิ่น ขายสินค้า OTOP มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก การเป็นแหล่งที่พักแรมของหมู่บ้านวัดเขา มีทั้งบังกะโล รีสอร์ท และทางเดินเท้า แต่มีจำนวนไม่มาก ซึ่งในอนาคตมีความเป็นไปได้ในด้านแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และสิ่งที่ชุมชนชาววัดเขาคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้น คือ การที่ภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนองค์กรที่เกี่ยวข้องน่าจะเข้ามาสนับสนุนและส่งเสริมผลักดันให้เกิดแหล่งที่พักเพิ่มขึ้น

ด้านความพร้อม และความรู้ความเข้าใจของชุมชน พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน รับผิดชอบในบทบาท และหน้าที่ต่าง ๆ ของหมู่บ้าน มีปราชญ์หรือผู้มีความรู้ที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับ การใช้สมุนไพร เพื่อการรักษาโรค และทักษะในเรื่องต่าง ๆ คนในชุมชนมีความสามารถในการสื่อสารถ่ายทอดเรื่องราว ประสบการณ์ในพื้นที่ของตนเอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนยังคงต้องการช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จากหน่วยงานภายนอกพื้นที่ มีการประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังผลการวิจัยของ รพีพงศ์ อินต๊ะสืบ (2550) ที่พบว่าชุมชนบ้านสามขา อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง มีศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้ แต่พบว่ามีปัญหาจากการขาดความรู้ ด้านการจัดการท่องเที่ยว และความพร้อมด้านบุคลากร และสอดคล้องกับผลการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยของ นกตล นพรัตน์ (2551) ที่พบว่าปัจจัยภายนอกคือการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐด้านการท่องเที่ยวและการได้รับการชักชวนจากบุคคลหรือหน่วยงานในภาครัฐภาคเอกชนมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของประชาชนมากกว่าปัจจัยภายในโดยในการจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนนี้จะต้องเกิดขึ้นภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนจากการรวมกันด้วยความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเองไม่ใช่กลุ่มที่เกิดจากการจัดตั้งของหน่วยงานต่าง ๆ และเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกป่าชุมชน และการรู้สึกเป็นเจ้าของ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา และพร้อมที่จะเข้าร่วมรับการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว เช่น การจัดการการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง การจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และการประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ตลอดจนร้านค้าบริการนักท่องเที่ยว

นอกจากนี้พบว่าด้านกิจกรรมบริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว พบว่าชุมชนมีความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก ชุมชนมีร้านขายของที่ระลึกอยู่ใกล้โรงพยาบาล สถานบริการน้ำมัน ไปรษณีย์ และชุมชนร้านค้า อาหารพื้นเมือง

จากการอภิปรายผลข้างต้นทั้ง 5 ด้านสอดคล้องกับแนวคิดของ Burkart and Medlink (1981) ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจว่าต้องประกอบไปด้วยสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) ความสะดวกสบายในการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน (Amenity) เพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายในการท่องเที่ยวในตนเองเดียวกันกับ Collier and Haraway (อ้างถึงใน ชูสิทธิ์ ชูชาติ, 2544) มีความสอดคล้องกันว่าแหล่งท่องเที่ยวต้องประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและการมีเส้นทางเข้าถึงได้สะดวก จึงจะให้นักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้นจากความสำเร็จของการส่งเสริมการท่องเที่ยว อาจเป็นแรงผลักดันที่ทำให้เกิดการจัดการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เกิดจากแนวคิดและความต้องการของชุมชนเอง เช่นเดียวกับแนวคิดของ

พลอยศรี โปษณานนท์ (2544) ที่กล่าวว่า การดำเนินงานวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวมักจะถูกเตรียมการโดยหน่วยงานกลางของรัฐเป็นการกำหนดนโยบายและดำเนินการวางแผนจากกลางลงไปสู่ท้องถิ่น (Top down) ซึ่งตามหลักแล้วในการที่ชุมชนใดจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวประชาชนในพื้นที่ควรจะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ เพราะถ้าขาดความร่วมมือจากคนในชุมชนก็จะทำให้การท่องเที่ยวไม่ประสบผลสำเร็จ ในอนาคตหากชุมชนบ้านวัดเขา ดำเนินงานร่วมกันเกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนบ้านวัดเขา กับหน่วยงานภาครัฐก็จะส่งผลให้บ้านวัดเขากลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ ของตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ซึ่งจะเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกและอันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนบ้านวัดเขา ให้มีที่พักแรมเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การสร้างความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐเอกชนรวมทั้งประชาชนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. ควรส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นเห็นคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่เข้าใจง่าย และมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นรวมทั้งอธิบายให้ทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. เปิดโอกาสให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตั้งแต่การค้นหาลักษณะของปัญหาการวางแผนการปฏิบัติการประเมินผลและการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การส่งเสริมให้มีการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชนท้องถิ่นโดยตรง เช่น การจ้างมัคคุเทศก์ท้องถิ่นการบริจาคเงินให้กับแหล่งท่องเที่ยวการซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน เป็นต้น
2. จัดตั้งองค์กรท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เช่น ชมรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ/อนุรักษ์เพื่อช่วยกันตรวจสอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน
3. ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น
4. จัดอบรมและเปิดให้มีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครประจำท้องถิ่นเพื่อดูแลตรวจสอบแหล่งท่องเที่ยวและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบทราบเมื่อเกิดการบุกรุกหรือทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยวรวมถึงการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนด้วย
5. ควรจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเช่น การศึกษาเส้นทางธรรมชาติการชมวิถีชีวิตการทำสวนผลไม้ สวนยางพาราหรือการทำเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาด้านการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมผลกระทบต่อสังคมและผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านวัดเขา
2. ควรมีการศึกษาด้านการบริการจัดการโฮมสเตย์หรือ การจัดการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้งในชุมชนบ้านวัดเขา
3. ควรมีการศึกษาถึงความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระยะติดตามเช่น 1 ปี 3 ปี และ 5 ปี เป็นต้น

4. ควรนำข้อมูลจากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการเขียนตำรา การจัดการท่องเที่ยวยั่งยืน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเขตชุมชน
5. ควรมีวิจัยต่อยอดจากในเรื่องแนวทางพัฒนาจัดการท่องเที่ยวชุมชนในรูปแบบโฮมสเตย์ หรือแบบแค้มป์ปิ้ง

บรรณานุกรม

- ชูลิทธิ์ ชูชาติ. (2544). **อุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ นพดล ภาคพรต. (2548). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว**. ในเอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตรการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน (หน่วยที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธราช. บรรยายสรุปอำเภอเกาะพะงัน. (2549). ค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2549, จาก <http://www2.suratthani.go.th/document/aumphur/kohpahan.doc>
- พลอยศรี โปราณนนท์. (2544). **การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว**. คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มัชฌิมา อุดมศิลป์. (2556, ตุลาคม-ธันวาคม). “แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนคลองโคนจังหวัดสมุทรสงคราม” **วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยศิลปากร**. 24(4): 135
- วัชรภรณ์ จันทร์ขำ. (2547). **ศักยภาพของชุมชนไทลื้อในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษาบ้านดอนมูลอำเภอท่าวังผาจังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อคิน รพีพัฒน์. (2547). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา**. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข.
- Burkart & Medlink. (1981). **Tourism: Past, Present and Future**. (Ed 2nd). Oxford: Butterworth-Hienemann.

การบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตร

Household Management According to Principle of Singalakasutta

พระมหาภรณ์มงคล เพชรดาวิวัฒน์เมธี*

Phramaha Kornmongkol Pechradawiwatthanamatee

* หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์

(wiwatthanamethee_444@hotmail.com)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรในเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติที่ใช้คือ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า t-test และ One-Way ANOVA

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ รายได้ต่อเดือน สถานภาพการครองเรือน ระยะเวลาในการครองเรือนเป็นครอบครัว และจำนวนบุตรพบว่าไม่แตกต่างกัน ส่วนด้าน อายุ ระดับการศึกษา พบว่ามีผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การบริหารการครองเรือน หลักสังคาลสูตร

Abstract

The aim of this research was to study the household management and compare the personal factors affecting the management, according to the Principle of Singalakasutta in Sanoloy Sub-district, Bangbuathong District, Nonthaburi Province. The samples in this research were 375 peoples form Sanoloy Sub-district. The data were collected by using the questionnaires, and analyzed by using the statistical methods, which were percentage, mean, and standard deviation. The statistical significance was examined by t-test and One-Way ANOVA.

The result has shown that the overall image and the consideration of all aspects of the household management, according to the Principle of Singalakasutta were in the high level. The comparison of personal factors, in terms of gender, monthly income, household status, family life duration, and the numbers of children, was not different. The personal factors, in terms of age and educational level, affected the differences of the household management according to the Principle of Singalakasutta statistically significant at 0.05

Keywords: Household Management, Principle of Singalakasutta

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในสังคม เพราะทำหน้าที่ในการหล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์ทั้ง การอบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคม ให้แก่สมาชิกในครอบครัวเพื่อให้เป็นคนดีมีคุณธรรมและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม แต่ครอบครัวไทยในปัจจุบันกำลังมีปัญหาและอ่อนแอ ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ สัมพันธภาพภายในครอบครัวเสื่อมถอย ที่น่าวิตกกังวลมากที่สุด คือ บุคคลขาดหลักคิด คุณธรรม และจริยธรรมในการดำเนินชีวิต (พรหมทิวา วรรณพฤกษ์, 2553: 15) ซึ่งความหลากหลายของปัญหาที่เกิดขึ้นมิได้ส่งผลกระทบต่อเพียงแค่บุคคลและครอบครัวเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อสังคมและการพัฒนาประเทศโดยรวมด้วย

ถ้าครอบครัวมีความร่มเย็นเป็นสุข บุคคลในครอบครัวนั้น ย่อมมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน และบุคคลอื่น ๆ ซึ่งยึดหลักการปฏิบัติหน้าที่ต่อกัน และยึดคุณธรรมเป็นสัมพันธ์ ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ความรู้สึกที่ดีต่อกันเป็นเรื่องของการเข้ากับบุคคลอื่นได้ มนุษย์จึงได้สร้างระบบความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะและได้มีการถ่ายทอดแก่สมาชิกในสังคมให้เรียนรู้และยึดถือสืบต่อกันมาเป็นเวลายาวนานพร้อมกับการปรับปรุงพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์ให้มีความละเอียดอ่อนเพื่อสื่อถึงอารมณ์ความรู้สึก ความนึกคิดต่าง ๆ ทั้งในแง่ของความรัก ความเมตตาและความปรารถนาดีต่อผู้อื่น (พรหมทิวา วรรณพฤกษ์, 2553: 16)

ปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยาเป็นกรณีศึกษาหนึ่งในระบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นหลักการแนวความคิดความคาดหวังในการเป็นคู่สามีภรรยาที่ดี ค่านิยมการทำหน้าที่ภายใต้ข้อจำกัดของระบบสังคมและเศรษฐกิจ การประคับประคองชีวิตคู่ท่ามกลางปัจจัยที่โน้มน้ำหนักยาวนานาชนิด ความพร้อมในการเตรียมตัวเป็นสามีและภรรยาที่ดีและเหมาะสม ในปัจจุบันมีปัญหาด้านครอบครัวเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น ปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหาการหย่าร้าง ความล้มเหลวในการครองชีวิตคู่อันเนื่องมาจากการมีจริตและอัธยาศัยที่แตกต่างกัน เพราะไม่ได้ใช้เวลาในการศึกษาเรียนรู้ซึ่งกันและกันก่อนที่จะแต่งงาน เมื่อแต่งงานแล้วจึงเกิดความยุ่งยากในการที่จะปรับตัวเข้าหากัน รวมทั้งปัญหาเรื่องความแตกต่างทางขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ปัญหาในเรื่องการช่วยเหลือของกระแสค่านิยมทางเพศในปัจจุบันก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องชู้สาว นอกจากนั้นยังมีปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวด้านอื่น ๆ จนนำไปสู่ความรุนแรงภายในครอบครัวและนำไปสู่การหย่าร้างในที่สุด (ระวีวรรณ เสวตตามร, 2552: 24)

ในทางพระพุทธศาสนานั้น การที่คู่สามีภรรยาจะครองคู่ได้อย่างมีความสุข ต้องยึดหลักคำสอนเรื่องการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ปรากฏในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา นั่นคือการยึดหลักสังคาลสูตรในการดำเนินชีวิต พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงเปรียบบุคคลรอบข้างดุจทิศทั้ง 6 โดยยึดทิศที่พระอาทิตย์ขึ้นเป็นหลัก เมื่อหันหน้าไปทางทิศที่พระอาทิตย์ขึ้น ทิศนั้นก็เป็นที่ตั้งเบื้องหน้า ดังนั้นทิศเบื้องหน้าในพระสูตรนี้จึงหมายถึงทิศตะวันออก บุคคลที่มาก่อนเราคือพ่อแม่ ทิศตะวันออกจึงเป็นที่ตั้งของพ่อแม่ และเนื่องจากบุคคลหรือสิ่งของที่เคารพมักจะไว้ทางขวา ดังนั้นเมื่อหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ขวามือจึงเป็นที่ตั้ง ครูบาอาจารย์เป็นผู้ที่เราเคารพ จึงให้ทิศใต้เป็นที่ตั้งของครูบาอาจารย์ บุตรภรรยา เป็นผู้มาทีหลังจึงได้ชื่อว่าทิศเบื้องหลัง ทิศเบื้องซ้ายคือมิตรสหายผู้ร่วมงาน ทิศเบื้องล่างคือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และทิศเบื้องบนคือสมณะพรหมณ์ เพราะสมณะพรหมณ์เป็นที่เคารพสักการะของคฤหัสถ์ เป็นผู้สูงกว่าคฤหัสถ์โดยคุณสมบัติ จึงได้ชื่อว่าทิศเบื้องบน ทุกทิศต้องรู้จักปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม เมื่อบุคคลปฏิบัติตนตามพระสูตรนี้แล้ว เท่ากับปฏิบัติหน้าที่โดยเกิดผลดีทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น ซึ่งนำมาทั้งประโยชน์ในปัจจุบัน (พระไตรปิฎก, พระสุตตันตปิฎก, อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต; 2539: 63/ 64/ 1232) ดังนั้น การนำเอาระบบความสัมพันธ์ตามหลักในสังคาลสูตรมาศึกษาวิเคราะห์ใน

มิติทางสังคมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องระบบความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา ด้านแนวคิด และวิธีการปฏิบัติต่อกัน เพื่อให้บังเกิดผลเป็นคู่ชีวิตที่ดี จึงเป็นพื้นฐานของการสร้างครอบครัวที่ดีเพื่อให้ความสุขต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตร ในเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี เนื่องจาก เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ชานเมือง ซึ่งปัจจุบันกำลังมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น มีถนนใหญ่ตัดผ่านที่จะเชื่อมไปสู่จังหวัดอื่น ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้คนมีการเดินทางไปมาหาสู่กันได้สะดวกสบายยิ่งขึ้น และอำเภอบางบัวทองนี้ ยังเป็นแหล่งที่ตั้งโรงงาน หมู่บ้านจัดสรร หอพัก และมีพื้นที่บางส่วนทำการเกษตรกรรม รวมทั้งมีแหล่งสถานบันเทิงที่ตั้งอยู่ใกล้หมู่บ้าน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จึงประกอบอาชีพหลากหลาย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยาตามหลักสังคาลสูตรในเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี มีความเข้าใจในหลักการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตร และสามารถนำไปปรับใช้ในการครองเรือนได้มากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

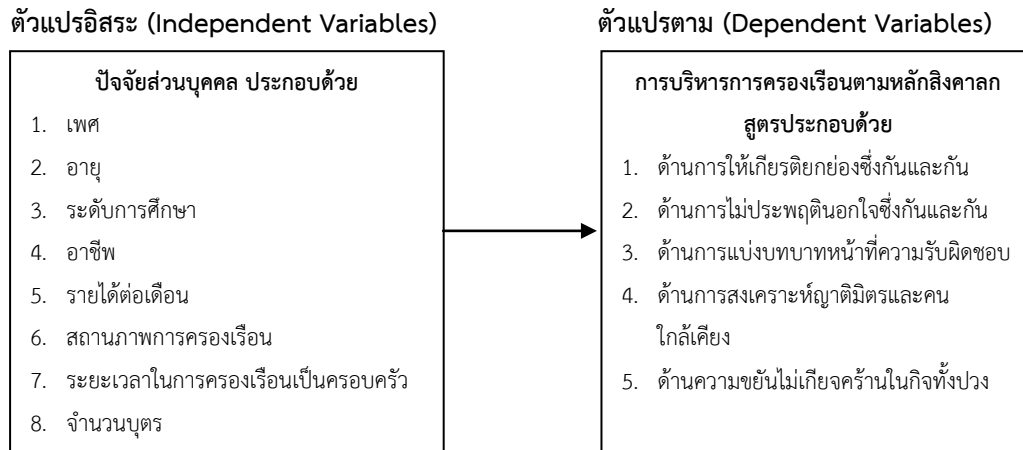
1. เพื่อศึกษาการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรในเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตร ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากการวิจัย เพื่อนำไปเผยแพร่ต่อไป
3. เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปเผยแพร่ให้ประชาชนในเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรแตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรแตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีสถานภาพการครองเรือนต่างกันส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรแตกต่างกัน
7. ประชาชนที่มีระยะเวลาในการครองเรือนต่างกันส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรแตกต่างกัน
8. ประชาชนที่มีจำนวนบุตรของประชาชนต่างกันส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัย การบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรในเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรีที่ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักสังคาลสูตร หน้าที่และข้อพึงปฏิบัติตามหลักการครองเรือนที่สามีและภรรยาต้องกระทำต่อกัน เพื่อให้ครอบครัวมีความสุข ซึ่งนำมาสู่การสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี เกิดความรู้ความเข้าใจในการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรและเห็นความสำคัญของการครองเรือนโดยยึดหลักสังคาลสูตร
2. เพื่อเป็นข้อมูลนำไปปรับปรุง พัฒนา วิธีการหรือแนวทางให้ความรู้กับประชาชนให้มองเห็นความสำคัญของหลักการครองเรือนให้มีความสุขโดยยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อลดปัญหาด้านครอบครัวในสังคมต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ตั้งแต่อายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 10,483 คน (รายงานข้อมูลสถิติประชากรตำบลโสนลอย ของเทศบาลเมืองบางบัวทอง กองแผนและงบประมาณ เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2556)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ตั้งแต่อายุ 18 ปีขึ้นไป คัดเลือกโดยใช้การสุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ, 2543: 40) จำนวน 375 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 8 ข้อ เพื่อสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพการครองเรือน ระยะเวลาในการครองเรือนเป็นครอบครัว และจำนวนบุตร

ตอนที่ 2 แบบแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรในเขตตำบล โสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรีจำนวน 33 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยแบ่งระดับความสำคัญเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ จำนวน 1 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่า ร้อยละ (percentage) และข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรในเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี เพื่อนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับการดำเนินชีวิตระหว่างสามีกับภรรยา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2. สถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ การทดสอบสมมติฐานโดยนำข้อมูลที่ได้มาทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรในเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ด้วยวิธีการทดสอบค่าที (t-test) กับตัวแปรที่จำแนกเป็น 2 กลุ่ม การทดสอบค่าเอฟ (F-test) กับตัวแปรที่จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ถ้าพบความแตกต่างก็ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบ LSD และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยนำมาเรียบเรียง และจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ แล้วนำเสนอในรูปพรรณนาวิเคราะห์ (Description Analysis) โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ประชากรในเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.3 อายุ 21-40 ปี ร้อยละ 54.9 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 43.7 อาชีพลูกจ้าง ร้อยละ 43.2 รายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 46.1 สถานภาพการครองเรือน สมรสจดทะเบียน ร้อยละ 50.1 ระยะเวลาในการครองเรือนเป็นครอบครัว 1-10 ปี ร้อยละ 52.8 จำนวนบุตรมี 1-2 คน ร้อยละ 57.1

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน ด้านการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ สูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการให้เกียรติยกย่องซึ่งกันและกัน ด้านความขยันไม่เกียจคร้านในกิจทั้งปวง ด้านการไม่ประพฤติผิดใจซึ่งกันและกัน และด้านการสงเคราะห์ญาติมิตรและคนใกล้เคียง ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ รายได้ต่อเดือน สถานภาพการครองเรือน ระยะเวลาในการครองเรือนเป็นครอบครัว และจำนวนบุตรพบว่า ไม่แตกต่างกัน สำหรับ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกัน เห็นว่ามีผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรในเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. การบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน ด้านการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ สูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการให้เกียรติยกย่องซึ่งกันและกัน ด้านความขยัน ไม่เกียจคร้านในกิจทั้งปวง ด้านการไม่ประพฤติผิดใจซึ่งกันและกัน และด้านการสงเคราะห์ญาติมิตรและคนใกล้เคียง ตามลำดับ ซึ่งด้านการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ มีความเห็นว่ามีเรื่องการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตร มากที่สุด คือ ขยันทำงาน ช่วยเหลือดูแลงานบ้าน รักษาทรัพย์ที่หาได้มา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ความมีใจกว้าง เสียสละพอกกลมกลืนกัน ไม่ขัดแย้งกัน แบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านการให้เกียรติยกย่องซึ่งกันและกัน พบว่า สามีและภรรยาต่างยอมรับนับถือว่าเป็นสามีและว่าเป็นภรรยาอย่างเปิดเผย เช่น พาออกงานสังคม และแนะนำต่อผู้อื่นด้วยความภาคภูมิใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากประชาชนในตำบลจะมีแนวทางในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว เนื่องจากสภาพปัญหาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความเห็นตรงกัน ไม่ปิดบังกัน ให้เกียรติต่อกันให้อภัยต่อกัน ใจกว้างยอมรับข้อบกพร่องของทั้งสองฝ่าย เชื่อใจและไว้วางใจในศรัทธาของตนเอง เคารพ การตัดสินใจของกันและกัน แนวทางที่นำเสนอ คือ การมีกิจกรรมร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญสุนทานร่วมกันในวันสำคัญต่าง ๆ ของคนในครอบครัว หรือวันสำคัญทางศาสนาเพื่อปรุงแต่งจิตใจของคนในครอบครัวให้มีศรัทธาเสมอกัน ซึ่งเมื่อเริ่มต้นจากความเชื่อทางศาสนาจะนำไปสู่ความเข้าใจซึ่งกันและกันในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณ รักธรรม (2542) ได้ศึกษาเรื่อง “หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร” ผลการวิจัย พบว่า สัมคมไทยได้รับเอาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาอันเป็นรากฐานของมนุษยสัมพันธ์มาเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เป็นหลักกฎหมายและระเบียบแบบแผนของการปฏิบัติราชการด้วย จากงานวิจัยที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่านักวิจัยเป็นจำนวนมากที่มุ่งแสดงให้เห็นว่า มนุษย์สัมพันธ์ที่ดีนั้นตั้งอยู่บนหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา

1.2 ด้านการไม่ประพฤติผิดใจซึ่งกันและกัน พบว่า สามีและภรรยาไม่เคยใช้ความรุนแรงทำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดการทะเลาะวิวาท อยู่ในระดับมาก เนื่องจากประชาชนในตำบลได้มีกิจกรรมร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญสุนทานร่วมกันในวันสำคัญต่าง ๆ ของคนในครอบครัวหรือวันสำคัญทางศาสนา ส่งผลให้โครงสร้างความสัมพันธ์ตามทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ ของสังคมไทยได้มีบรรทัดฐานทางศีลธรรมและจริยธรรมของภรรยามีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่องยาวนานส่งผลให้เกิดความมั่นคงในสถาบันครอบครัว โดยเฉพาะความไม่ประพฤติผิดใจมีความประพฤติ ศีลธรรม จรรยาบรรณเหมาะสมสอดคล้องกัน โดยทั้งสองฝ่ายมีความเห็นคล้ายคลึงกัน คือ มีความซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน มีปียวาจาต่อกัน ไม่นอกใจเป็นมิตรแท้ เสมอต้นเสมอปลายในความรัก ขยัน ประหยัด อดทน แนวทางที่นำเสนอ คือ การประพฤติปฏิบัติตนให้ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมไม่ประพฤติตนมัวเมาในอบายมุข โดยมีกิจกรรมร่วมกัน เช่น การปฏิบัติธรรมร่วมกัน เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรี แสนคำดี (2552) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยาในทางพระพุทธศาสนาตามหลักทศ 6 ผลการวิจัยพบว่า สามีทำหน้าที่หลัก 2 อย่าง คือ ในฐานะผู้ให้และฐานะผู้ปฏิบัติ กล่าวคือในฐานะผู้ให้ สามีควรให้การยกย่องภรรยาตามสมควร รวมทั้งให้ของขวัญตามกาลอันควรในฐานะผู้ปฏิบัติไม่ควรดูหมิ่นภรรยาควรซื่อสัตย์ต่อภรรยา ในขณะที่เดียวกันภรรยาก็ควรทำหน้าที่ทำนองเดียวกันเป็นการตอบแทน กล่าวคือ ควรเคารพสามี สงเคราะห์ญาติฝ่ายสามี จัดการดูแลบ้านและทรัพย์สิน มีความซื่อสัตย์ต่อสามี

1.3 ด้านการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ พบว่า สามีและภรรยาให้ความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ในบ้านโดยไม่ก้าวร้าวหน้าที่ซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก การประพฤติปฏิบัติตนให้ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมไม่ประพฤติตนมัวเมาในอบายมุขโดยมีกิจกรรมร่วมกัน เช่น การปฏิบัติธรรมร่วมกัน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรี แสนคำดี (2552) ได้ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยาในทางพระพุทธศาสนาตามหลักทศ 6”

ผลการวิจัยพบว่า ด้านทัศนคติที่สามีและภรรยาต่อกัน พบว่า สามีคาดหวังให้ภรรยามีความซื่อสัตย์จัดการดูแลบ้านเรือนและทรัพย์สินสมบัติ ตลอดจนปฏิบัติต่อญาติอย่างเหมาะสม ส่วนภรรยาก็คาดหวังในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ สามีควรให้เกียรติยกย่อง มอบความเป็นใหญ่ในบ้าน ซื่อสัตย์และมอบของขวัญให้ตามโอกาส มีข้อที่นำสังเกตประการหนึ่งคือ คู่สามีภรรยาที่แต่งงานกันตั้งแต่ 6-10 ปี มีความคาดหวังสูงกว่ากลุ่มอื่น

1.4 ด้านการสงเคราะห์ญาติมิตรและคนใกล้เคียง พบว่า สามีและภรรยาให้ความเคารพนับถือญาติผู้ใหญ่ข้างฝ่ายสามีและข้างฝ่ายภรรยาเป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ภรรยาให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือญาติมิตรของสามีด้วยความเต็มใจให้ความเคารพนับถือญาติผู้ใหญ่ของสามี เป็นคนใจกว้างและมีเหตุผลสามีและญาติมิตรสามารถให้คำปรึกษาได้ พุดจายยกย่องสามีและญาติมิตรเสมอ สอดคล้องกับ สมชัย ดาวศรี (พระมหา; 2548) ได้ศึกษาเรื่อง “หลักมนุษยสัมพันธ์เชิงพุทธตามแนวทางของหลักธรรมเรื่องทศกในพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัยพบว่า การปฏิสัมพันธ์ของสามีภรรยาในปัจจุบัน ในส่วนของสามี มีหน้าที่บริหารครอบครัว ขยันหาทรัพย์ไว้ใช้จ่ายในครอบครัว ป้องกันภัยภายในและภายนอกบ้านไม่ให้เกิดขึ้น ตลอดจนการสงเคราะห์ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อญาติฝ่ายภรรยาบ้างตามความเหมาะสม และฝากเก็บที่ธนาคารบางส่วน การยึดเหนี่ยวใจภรรยา สามีไม่คิดนอกใจรู้จักหน้าที่มีความรับผิดชอบเปิดใจกว้าง ไม่แสดงความเบื่อหน่าย ส่วนภรรยาดูแลจัดการงานภายในบ้านให้เรียบร้อย สามีแสวงหาทรัพย์ได้มา ต้องรู้จักเก็บรักษาไว้ใช้จ่ายในครัวเรือนไม่ให้เกิดเคือง และการสงเคราะห์ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อญาติฝ่ายสามี สตรีที่แต่งงานมีสามีแล้วตามความเหมาะสม

1.5 ด้านความขยันไม่เกียจคร้านในกิจทั้งปวง พบว่า สามีและภรรยาช่วยกันสร้างอนาคตและความมั่นคงให้กับครอบครัว อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ภรรยามีความรับผิดชอบต่องานบ้าน และช่วยเหลือดูแลสมาชิกในครอบครัวเป็นอย่างดี ซึ่งจะคล้ายคลึงกับงานวิจัยของ เสถียร เหลืองอร่าม (2552) ได้ศึกษาเรื่อง “มนุษยสัมพันธ์ในองค์กร” ผลการวิจัยพบว่า การติดต่อระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์กันทั้งแบบเป็นทางการ (Formal) และไม่เป็นทางการ (Informal) และมนุษยสัมพันธ์เป็นวิชาที่ว่าด้วยการสร้างความเข้าใจอันดี เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึก นึกคิด ความรักใคร่พอใจ ให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้วยความเต็มใจ จริ่งใจและบริสุทธิ์ใจ

2. การเปรียบเทียบการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.1 เพศ พบว่า ข้อมูลเปรียบเทียบประชาชนที่มีเพศต่างกันส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรไม่แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ อาจเป็นไปได้ว่าชีวิตครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงตามลักษณะของสังคม การที่คู่สามีภรรยาสามารถปรับตัวประคองครอบครัวให้อยู่ตลอดรอดฝั่งนั้นจะต้องมีปัจจัยหลายด้านประกอบกันคือ ครอบครัวสามารถเปลี่ยนแปลงกฎและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวให้เหมาะสมกับชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวิณ เปี้ยวเก็บ (2543) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเจตคติต่อบทบาททางเพศ ความพึงพอใจในชีวิตสมรส และการปรับตัวในการครองคู่ของสามีและภรรยา ในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์” เนื้อหาได้กล่าวถึง การศึกษาเจตคติต่อบทบาททางเพศ ความพึงพอใจในชีวิตสมรสและการปรับตัวในการครองคู่ของสามีและภรรยากับกลุ่มตัวอย่าง คือสามี 367 คน และภรรยา 367 คน ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรต้นคือ ภรรยา สามี และภรรยาที่มีอายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป มีเจตคติต่อบทบาททางเพศสมัยใหม่มากกว่ากลุ่มอื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.2 การเปรียบเทียบประชาชนที่มีอายุต่างกันส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอยู่ 2 คู่ คือ คู่ที่ 1 ต่ำกว่า 20 ปี กับ 21-40 ปี คู่ที่ 2 ต่ำกว่า 20 ปี กับ 61 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ อาจเป็นไปได้ว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันทุก

ระดับ มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันครอบครัวไม่สามารถเปลี่ยนแปลงกฎและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวให้เหมาะสมกับชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป จนทำให้การเกิดสะดุดหรือชะงักไปจากการที่มีความขัดแย้ง ความสับสนทางอารมณ์และปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเปลี่ยนแปลงแต่ละอย่างมีผลกระทบเล็กน้อยต่างกัน และมีผลกระทบต่อสมาชิกแต่ละคนแตกต่างกัน บางอย่างทำให้เกิดผลกระทบเฉพาะด้าน แต่บางอย่างก่อให้เกิดผลกระทบหลายด้าน หากครอบครัวมีความเครียดสะสมอยู่ก่อนแล้ว การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใหม่อาจทำให้เกิดความเครียดรุนแรงยิ่งขึ้นและครอบครัวอาจทำหน้าที่บกพร่องได้สอดคล้องกับงานวิจัยของประวิณ เบี้ยวเก็บ (2543) ได้ศึกษาเรื่อง “การ ศึกษาเจตคติต่อบทบาททางเพศ ความพึงพอใจในชีวิตสมรส และการปรับตัวในการครองคู่ของสามีและภรรยา ในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์” เนื้อหาได้กล่าวถึง การศึกษาเจตคติต่อบทบาททางเพศ ความพึงพอใจในชีวิตสมรสและการปรับตัวในการครองคู่ของสามีและภรรยากับกลุ่มตัวอย่าง คือสามี 367 คน และภรรยา 367 คน ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรต้นคือ ภรรยา สามี และภรรยาที่มีอายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับ อุดมศึกษาขึ้นไป มีเจตคติต่อบทบาททางเพศสมัยใหม่มากกว่ากลุ่มอื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .01 สามี และภรรยาที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป มีการปรับตัวในการครองคู่มากกว่ากลุ่มอื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ.01 เหมือนกัน

2.3 การเปรียบเทียบประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรแตกต่างกัน ความแตกต่างกันอยู่ 3 คู่ คือ คู่ที่ 1 ประถมศึกษา กับ ปริญญาตรี คู่ที่ 2 ประถมศึกษา กับ สูงกว่าปริญญาตรี คู่ที่ 3 มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา กับ สูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ อาจเป็นไปได้ว่าการศึกษาที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นให้พิจารณาตามความเป็นจริงของแต่ละครอบครัวมากกว่ากระแสสังคม ค่านิยมของสังคมปัจจุบัน คือให้มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง การปฏิบัติธรรม เพื่อให้จิตสงบ ก่อให้เกิดความสุขทั้งจิตใจและร่างกายที่แท้จริงในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณ รัชธรรม (2542) ได้ศึกษาเรื่อง “หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร” ผลการวิจัยพบว่าสังคมไทยได้รับเอาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาอันเป็นรากฐานของมนุษยสัมพันธ์มาเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เป็นหลักกฎหมายและระเบียบแบบแผนของการปฏิบัติราชการด้วย จากงานวิจัยที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่ามีนักวิจัยเป็นจำนวนมากที่มุ่งแสดงให้เห็นว่ามนุษยสัมพันธ์ที่ตินั้นตั้งอยู่บนหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา

2.4 การเปรียบเทียบอาชีพต่างกันส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอยู่ 2 คู่ คือ คู่ที่ 1 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ กับ ค้าขาย/ประกอบอาชีพส่วนตัว คู่ที่ 2 ลูกจ้าง กับ ค้าขาย/ประกอบอาชีพส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ อาจเป็นไปได้ว่า ต้องมีจิตใจที่ดีต่อกัน เมื่อมีเวลาควรทำกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัวให้สม่ำเสมอ การดำเนินชีวิตคู่ต้องรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราทำกิจกรรมร่วมกันบ่อย ๆ เช่น พาครอบครัวไปเที่ยว เยี่ยมญาติพี่น้องที่ต่างจังหวัด มีเวลาให้กันมากขึ้น รักและไว้วางใจกัน มีปัญหาควรปรึกษากัน และช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ สามี-ภรรยา ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อกัน ให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน รู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ในฐานะ พ่อ-แม่ ที่มีต่อลูกด้วยกันสอดคล้องกับ สมชัย ดาวศรี (พระมหา; 2548) ได้ศึกษาเรื่อง “หลักมนุษยสัมพันธ์เชิงพุทธตามแนวทางของหลักธรรมเรื่องทิศหกในพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัยพบว่า ความปฏิสัมพันธ์ของสามีภรรยาในปัจจุบัน ในส่วนของสามี มีหน้าที่บริหารครอบครัว ขยันหาทรัพย์ไว้ใช้จ่ายในครอบครัว ป้องกันภัยภายในและภายนอกบ้านไม่ให้เกิดขึ้น ตลอดจนการสงเคราะห์ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อญาติฝ่ายภรรยาบ้างตามความเหมาะสม และฝากเก็บที่ธนาคารบางส่วน การยึดเหนี่ยวใจภรรยา สามีไม่คิดนอกใจรู้จักหน้าที่มีความรับผิดชอบเปิดใจกว้าง ไม่แสดงความเบื่อหน่าย ส่วนภรรยาดูแลจัดการงานภายในบ้านให้เรียบร้อย สามีแสวงหา

ทรัพย์สินได้มา ต้องรู้จักเก็บรักษาไว้ใช้จ่ายในครัวเรือนไม่ให้ผิดเคือง และการสงเคราะห์ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อญาติฝ่ายสามี สตรีที่แต่งงานมีสามีแล้วตามความเหมาะสม

2.5 รายได้ต่อเดือน พบว่า ข้อมูลเปรียบเทียบประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ อาจเป็นไปได้ว่า สามี-ภรรยาควรมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว สัปดาห์ละครั้ง เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี ครอบครัวที่ดีต้องปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่างให้ถูกต้องและทำดีที่สุด ให้ความอบอุ่นกับครอบครัวให้มากที่สุดให้เกียรติซึ่งกันและกันช่วยทำงานบ้านให้อิสระในการจับจ่ายซื้อของ , ท่องเที่ยว สอดคล้องกับ เซาวลิต สดากกร (2545) ได้ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ของหลักทศ 6 กับความรักและความผูกพันของคู่สมรสของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) มีความรักและความผูกพันของคู่สมรสในระดับค่อนข้างสูง ตัวแปรด้านบุคคล คือเพศ อายุ การมีบุตร และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีอิทธิพลต่อความรักและความผูกพันของคู่สมรส ส่วนตัวแปรด้านปัจจัยการทำงาน คือสถานะของอาชีพ ความมั่นคงในอาชีพ และผลกระทบต่อความเป็นอยู่ส่วนตัว มีความสัมพันธ์กับความรักและความผูกพันของคู่สมรส โดยตัวแปรความมั่นคงในอาชีพ สามารถพยากรณ์ความรักและความผูกพันของคู่สมรสได้ค่อนข้างสูง

2.6 สถานภาพการครองเรือน พบว่า ข้อมูลเปรียบเทียบประชาชนที่มีสถานภาพการครองเรือนต่างกัน ส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ อาจเป็นไปได้ว่า สามีภรรยาต้องร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกัน เมื่อมีปัญหา มีความทุกข์ ต้องปรึกษาหารือกันหาทางแก้ไขอย่างมีสติ ใช้เหตุผลไม่ใช่อารมณ์เป็นที่ตั้ง เมื่อเจ็บป่วยดูแลแสดงความเอื้ออาทร ให้กำลังใจอย่างใกล้ชิด ถ้ามีปัญหาจะต้องพูดคุยกัน เพื่อหาข้อยุติในวันนั้นเลย อย่าปล่อยให้เวลาล่วงเลยไป จนเป็นความกดดันที่ต้องทนทุกข์ทั้งสองฝ่าย การที่มีชีวิตคู่คือ สองจิตสองใจเราต้องมีใจกว้างเอาใจเขามาใส่ใจเรา เพราะคนเรามีความนึกคิดดีใจ เสียใจ เหมือนกันทุกคน อย่าไปคิดว่าเราประเสริฐทุกอย่าง คนเราต้องมีดีมีร้ายบ้างอย่ายึดมั่นถือมั่นมีทิฐิสูง ต้องทำใจ รักใคร่ปรองดองกันนั้นแหละเป็นสิ่งดี ถ้าวินิจฉัยว่าโลกนี้ล้วนอนิจจังไม่เที่ยง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรี แสนคำดี (2552) ได้ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยาในทางพระพุทธศาสนาตามหลักทศ 6” ผลการวิจัยพบว่า สามีทำหน้าที่หลัก 2 อย่าง คือ ในฐานะผู้ให้และฐานะผู้ปฏิบัติ กล่าวคือ ในฐานะผู้ให้ สามีควรให้การยกย่องภรรยาตามสมควร รวมทั้งให้ของขวัญตามกาลอันควร ในฐานะผู้ปฏิบัติไม่ควรดูหมิ่นภรรยาควรซื่อสัตย์ต่อภรรยาในขณะเดียวกัน ภรรยาที่ควรทำหน้าที่ทำนองเดียวกันเป็นการตอบแทน กล่าวคือ ควรเคารพสามี สงเคราะห์ญาติฝ่ายสามี จัดการดูแลบ้านและทรัพย์สิน มีความซื่อสัตย์ต่อสามี

2.7 ระยะเวลาในการครองเรือน พบว่า ข้อมูลเปรียบเทียบประชาชนที่มีระยะเวลาในการครองเรือนต่างกันส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคาลสูตรไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ อาจเป็นไปได้ว่า เมื่ออยู่ร่วมกัน สังคมครอบครัวเป็นลำดับที่จะนำสังคมไปสู่สังคมระดับชาติคือความมั่นคง อย่าฟังคนรอบข้างมากกว่าคนในครอบครัวเดียวกัน คือคู่สามีภรรยาถือเป็นครอบครัวเดียว ส่วนญาติทั้งสองฝ่าย เพื่อน ฯลฯ ถือเป็นคนอื่น ซึ่งมักจะมีผลทางลบมากกว่าทางบวกหยุดและเลิกคิดที่จะพูดว่า ทำงานจนไม่มีเวลาให้กับครอบครัวโดยเฉพาะลูก อย่าให้ความสำคัญกับวัตถุสิ่งของมากกว่าจิตใจและความเป็นมนุษย์ อยู่อย่างพอที่กับสถานภาพของตนเองตั้งสติก่อนคิด ก่อนพูด หาเหตุผลบนพื้นฐานของควมมีพรหมวิหารสี่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรี แสนคำดี (2552) ได้ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยาในทางพระพุทธศาสนาตามหลักทศ 6” ผลการวิจัยพบว่า สามีทำหน้าที่หลัก 2 อย่าง คือ ในฐานะผู้ให้และฐานะผู้ปฏิบัติ กล่าวคือ ในฐานะผู้ให้ สามี

ควรให้การยกย่องภรรยาตามสมควร รวมทั้งให้ของขวัญตามกาลอันควร ในฐานะผู้ปฏิบัติ ไม่ควรดูหมิ่นภรรยาควรรักษาชื่อเสียงเกียรติยศภรรยา ในขณะที่เดียวกันภรรยาที่ควรทำหน้าที่ทำนองเดียวกันเป็นการตอบแทน กล่าวคือ ควรเคารพสามี สงเคราะห์ญาติฝ่ายสามี จัดการดูแลบ้านและทรัพย์สิน มีความซื่อสัตย์ต่อสามี ในด้านการนำหลักคำสอนของพระพุทธเจ้ามาปรับใช้ พบว่า นอกเหนือจากหลักคำสอนในสังคัลลสูตร ยังมีหลักคำสอนที่สำคัญอื่น ๆ ที่ควรนำมาพิจารณา เช่น การมีศรัทธา ศีล จาคะ และปัญญาที่เสมอกัน ซึ่งจะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยาแนบแน่นยิ่งขึ้น

2.8 จำนวนบุตร พบว่า ข้อมูลเปรียบเทียบประชาชนที่มีจำนวนบุตรต่างกันส่งผลต่อการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคัลลสูตรไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ อาจเป็นไปได้ว่าสามีภรรยาครองอยู่ด้วยกันแบบมีความไวใจซึ่งกันและกันและมีเหตุผล คุยกันหนักนิตเบาหน้อยก็ภัยกัน ไม่หึงหวงแบบไม่มีเหตุผล ต้องเคารพในการตัดสินใจของแต่ละฝ่ายสามีเชื่อฟังภรรยาเกรงใจมาก เพราะภรรยาเป็นคนเด็ดขาด พวกกันไปทำบุญเสมอเมื่อ มีเวลา มีปัญหา ปรึกษาหารือกันสม่ำเสมอ ไปเที่ยวกันเป็นครอบครัว ไว้วางใจซึ่งกันและกันอยู่ด้วยกัน ถ้ามีปัญหาให้พูดคุยกันด้วยเหตุผล ไม่เข้าใจเรื่องใดก็ตามให้หายข้องใจ วันหยุดหรือมีงานตามเทศกาล พวกกันทั้งครอบครัวไปเที่ยว ทานข้าวนอกบ้านบ้างบางครั้ง งาน บ้านทำไม่ทันก็ช่วยเหลือกัน ยึด “ลูก” เป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมทุกอย่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชาวลิต สดากร (2545) ได้ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ของหลักทศ 6 กับความรักและความผูกพันของคู่สมรสของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) มีความรักและความผูกพันของคู่สมรสในระดับค่อนข้างสูง ตัวแปรด้านบุคคล คือเพศ อายุ การมีบุตร และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีอิทธิพลต่อความรักและความผูกพันของคู่สมรส ส่วนตัวแปรด้านปัจจัยการทำงาน คือสถานะของอาชีพ ความมั่นคงในอาชีพ และผลกระทบต่อความเป็นอยู่ส่วนตัว มีความสัมพันธ์กับความรักและความผูกพันของคู่สมรส โดยตัวแปรความมั่นคงในอาชีพ สามารถพยากรณ์ความรักและความผูกพันของคู่สมรสได้ค่อนข้างสูง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคัลลสูตรในเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งนี้

1) ด้านการให้เกียรติยกย่องซึ่งกันและกันควรพิจารณาให้ประชาชนในตำบลได้รับการนำหลักธรรมทางพระพุทธ ศาสนาไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและเสริมสร้างแนวทางระบบความสัมพันธ์ที่ดีของครอบครัวสามีและภรรยาไม่เคยทำอะไรให้รู้สึกเสียเกียรติหรือเสียใจภายหลัง

2) ด้านการไม่ประพฤตินอกใจซึ่งกันและกันควรส่งเสริมให้การให้สามีและภรรยา มักแสดงออกถึงความพึงพอใจในสามีและภรรยาของตนอย่างออกหน้าออกตาเป็นการสร้างครอบครัวอบอุ่นเป็นพื้นฐานหลักทำให้ครอบครัวมีความมั่นคงมีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่เย็นเป็นสุขหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล รวมทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงคือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์การจัดทำคู่มือหรือแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลในครอบครัวให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตที่ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมทางพระพุทธ ศาสนาควควบคู่กันไปกับการยึดหลักกฎหมายจารีตประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่นควบคู่กันไป

3) ด้านการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบควรให้สามีและภรรยาช่วยกันดูแลความสะอาดเรียบร้อยในบ้านและสมาชิกในครอบครัวเป็นบุคคลตัวอย่างในการประพฤติปฏิบัติชอบตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาละเว้นอบายมุขและยึดหลักธรรมตามหลักสังคัลกสูตรในพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการครองเรือนในการอยู่ร่วมกันระหว่างสามีภรรยาซึ่งจะเป็นบุคคลตัวอย่างให้กับสมาชิกของคนในหมู่บ้านได้ปฏิบัติตามซึ่งจะมีผลทำให้เกิดประโยชน์สุขอย่างถ้วนหน้า

4) ด้านการสงเคราะห์ญาติมิตรและคนใกล้เคียงควรให้สามีและภรรยาช่วยเป็นธุระภาระแก่ญาติมิตรและคนใกล้เคียง ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและค่านิยมทางวัฒนธรรมในเรื่องเกี่ยวกับการที่ผู้หญิงที่ความสามารถในการพึ่งพาตนเองมากยิ่งขึ้นค่านิยมในเรื่องสิทธิสตรีความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจการทำเทียมกันทางเพศตามทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมหรือการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแต่คงไว้ซึ่งกระบวนการทางทฤษฎีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในเชื่อมโยงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันนั่นเอง

5) ด้านความขยันไม่เกียจคร้านในกิจทั้งปวงควรให้สามีและภรรยาหลีกเลี่ยงไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขต่าง ๆ เช่น ดื่มสุราและเล่นการพนัน การประพฤติปฏิบัติตนให้ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมไม่ประพฤติตนมั่วเมาในอบายมุขโดยมีกิจกรรมร่วมกันเช่นการปฏิบัติธรรมร่วมกัน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

1) การศึกษาเรื่องการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคัลกสูตรในเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี เท่านั้น ซึ่งควรทำการศึกษาเปรียบเทียบกับตำบลอื่น

2) ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคัลกสูตรในเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี เพื่อนำปัญหาที่คล้ายกันมาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและนำมาเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

3) ศึกษาปัจจัยและความการบริหารการครองเรือนตามหลักสังคัลกสูตรในเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ที่กำลังประสบปัญหาน่าผลที่ได้ไปเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่อไป

4) นำข้อสนเทศที่ได้จากการศึกษาไปเผยแพร่ให้แก่ผู้นำท้องถิ่นผู้นำในหมู่บ้านหรือชุมชนไม่ว่าจะเป็นกำนัน สารวัตรกำนันผู้ใหญ่บ้านผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านคณะกรรมการหมู่บ้านหัวหน้าชุมชนและคณะกรรมการชุมชนรวมทั้งผู้อาวุโส ทั้งชายและหญิงเพื่อได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี และนำปัญหาที่คล้ายกันไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น

บรรณานุกรม

ฉนรส โพธิพิพิธ. (2543). ความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างสามีภรรยา. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เชาวลิต สดากร. (2545). ความสัมพันธ์ของหลักทศ 6 กับความรักและความผูกพันของคู่สมรสของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2543). การเขียนรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประวิณ เบี้ยวเก็บ. (2543). การศึกษาเจตคติต่อบทบาททางเพศความพึงพอใจในเขตเทศบาล อำเภอมืองจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พรรณทิวา วรรณพฤก. (2553). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสามัคคีกับภรรยา.(พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ระวีวรรณ เสวตามร. (2552). ยุทธวิธีเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วันทิพย์.

รายงานข้อมูลสถิติประชากรตำบลโสนลอย ณ เดือนมิถุนายน. 2556. เทศบาลเมืองบางบัวทอง. กองแผนและงบประมาณ.

สมชัย ดาวศรี, พระมหา. (2548). **หลักมนุษยสัมพันธ์เชิงพุทธตามแนวทางของหลักธรรมเรื่องทิศหกใน พระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุนทรี แสนคำดี. (2552). **ความสัมพันธ์ระหว่างสามัคคีและภรรยาในทางพระพุทธศาสนาตามหลักทศ 6**. วิทยานิพนธ์ ศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เสถียร เหลืองอร่าม. (2552). **มนุษยสัมพันธ์ในองค์กร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชินรินทร์การพิมพ์.

อรุณ รักรธรรม. (2542). **หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

การศึกษาการสร้างคำไทยในการประกอบพิธีกรรมประเพณีกำฟ้าของชาวพวนบ้านน้ำจั้น
ตำบลเขาสามยอต อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

A Study of Word Constructions in Gumpha Rite of Phuan People Bannamjun
at Khuwsamyod District, Amphoe Meuang, Lopburi Province

บังอร โกศลปริญญาพันธ์*

Bungorn Kosonparinyanantha

* อาจารย์ประจำหมวดศึกษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการสร้างคำที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมประเพณีกำฟ้าของชาวพวนบ้านน้ำจั้น ตำบลเขาสามยอต อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัย พบว่า การสร้างคำในประเพณีกำฟ้า ของ ภาษาไทพวนจากผู้ออกภาษาในหมู่บ้านน้ำจั้นตำบลเขาสามยอต อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ทั้งหมดจำนวน 53 คำ สามารถสรุปประเภทและโครงสร้างของคำ ได้ว่าพบคำประเภทที่เป็นคำเดี่ยวทั้งสิ้น 15 คำ จำแนกเป็น คำนามเดี่ยว พยางค์เดี่ยวและคำกริยาเดี่ยวพยางค์เดี่ยว พบการสร้างคำแบบประสมคำ 29 คำ พบคำซ้อนทั้งสิ้น 3 คำ พบคำผสม 1 คำ และคำซ้ำ 6 คำ

คำสำคัญ: การสร้างคำไทย ประเพณีกำฟ้า ชาวพวน

Abstract

The purpose of this research study of word constructions in Gumpha rite of Phuan people Bannamjun at Khuwsamyod District, Amphoe Meuang, Lopburi Province. The results showed that the creation of the heavens in the traditional bundle. Part of speech of the informant in the village of Bannamjun at Khuwsamyod District, Amphoe Meuang, Lopburi Province. total of 53 words can infer the type and structure of words. Words that have a single term of 15 words. Classified as a single monosyllabic nouns and verbs, single syllable. Found to create a mix of the 29 words . Were found stacked 3 Find duplicate words and merge first 6 words .

keywords: Constructions, Gumpha, Phuan people

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชาวพวน (Phaun) เป็นกลุ่มคนที่พูดภาษาตระกูลไทพวกหนึ่งที่แต่เดิมมีถิ่นฐานอยู่ในแขวงเชียงขวาง (Chiang Khwang) ซึ่งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงของเมืองหลวงพระบาง ประเทศลาวต่อมามีการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในประเทศไทยและอาศัยอยู่ตามจังหวัดในภาคต่าง ๆ เช่น สุโขทัย หนองคาย ลพบุรี สุพรรณบุรี นครนายก ปราจีนบุรี และกาญจนบุรี เป็นต้น

จังหวัดลพบุรี มีชาวไทพวนตั้งถิ่นฐานอยู่ใน อำเภอบ้านหมี่ อำเภอเมือง และอำเภอโคกสำโรงเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีเอกลักษณ์ค่านิยม ความเชื่อวิถีการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมและประเพณีอย่างเด่นชัด และปฏิบัติกันมาช้านาน

การเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวพวนในจังหวัดลพบุรี มีผู้สันนิษฐานว่าคนพวนอาจจะอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่เมืองลพบุรีตั้งแต่สมัยโบราณหรือก่อนสมัยประวัติศาสตร์แต่ก็ยังไม่หลักฐานแน่ชัดว่าเข้ามาตั้งแต่เมื่อไร ที่ไหน อย่างไรก็ตาม เมื่อศึกษาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ จากเหตุการณ์ที่ได้บันทึกไว้ถึงการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวไทพวนในจังหวัดลพบุรีทำให้ทราบว่าชาวพวนได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดลพบุรี 3 พวกใหญ่ ๆ คือ

พวกที่ 1 พวกที่เข้ามาในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี ประมาณ ปี พ.ศ. 2321

พวกที่ 2 พวกที่เข้ามาในสมัยรัชกาลที่ 3 ปี พ.ศ. 2371

พวกที่ 3 พวกที่เข้ามาในสมัยรัชกาลที่ 5 ประมาณปี พ.ศ. 2436 ชาวพวนกลุ่มนี้คือชาวพวนที่เป็นบรรพบุรุษของชาวพวนจังหวัดลพบุรี (ชัชวาล สุคันธีวิภาติ, 2539: 22-23)

ด้านอุปนิสัยและความเชื่อ ชาวพวนเป็นกลุ่มชนที่มีนิสัยรักพวกพ้องให้ความเคารพเชื่อฟังผู้ที่มีอาวุโสกว่า มีความเชื่อเรื่อง วิญญาณและภูตผี ซึ่งจะสังเกตเห็นได้จากพิธีกรรมและประเพณีต่าง ๆ ที่ชาวพวนยึดปฏิบัติในรอบ 12 เดือน อย่างเห็นได้ชัดคือ บุญข้าวจี่ เดือนยี่ บุญข้าวหลาม เดือนสาม บุญกำฟ้า เดือนสี่ บุญบวชนาค แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ เดือนห้า บุญสงกรานต์ สรงน้ำพระเดือนหก บุญวิสาขบูชา เดือนเจ็ด บุญกลางบ้าน (ทำบุญโนนลาน) เดือนแปด บุญเข้าพรรษา ถวายผ้าอาบน้ำฝน เดือนเก้า บุญสารท (ห่อข้าว) รับขวัญแม่โพสพเดือนสิบ บุญปกิตรกรรมดา เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา ช่วงเฮือ (แข่งเรือ) เดือนสิบสอง บุญกฐิน เทศน์มหาชาติ ไล่กระเจาด ลอยกระทง

การทำบุญประจำเดือนต่าง ๆ ของชาวไทยพวนจังหวัดลพบุรี บางเดือนปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง บางอำเภอ ก็ทำให้สอดคล้องกับสภาพการทำนา ผลผลิต การเสร็จหน้าเกี่ยวข้าวในนา เสร็จงาน นำข้าวเข้าบ้านเรียบบร้อย แล้วจึงประกอบบุญนั้น ๆ ทำให้วันคลาดเคลื่อนไปบ้าง แต่วันที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ยังคงรักษาจารีตประเพณีเดิมไว้ อย่างเหนียวแน่น มีดังนี้คือ บุญข้าวจี่ บุญข้าวหลาม บุญกำฟ้า บวชนาค แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ บุญสงกรานต์ บุญวิสาขบูชา บุญกลางบ้าน (บุญโนนลาน) บุญเข้าพรรษา บุญสารท บุญออกพรรษา เป็นต้น (สุเทพ พรหมศิลป์, 2536: 84) ประเพณีที่เป็นที่รู้จัก สร้างความสนุกสนาน และมีความสำคัญกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของชาวพวนมากคือ ประเพณีกำฟ้า

ประเพณีกำฟ้า ของชาวพวนจะแตกต่างกันเล็กน้อยในแต่ละท้องถิ่น แต่จะเริ่มกำฟ้าตรงกันในวันแรก คือวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปีบางถิ่นกำเพียงวันเดียว บางถิ่นทำกันสามวันคือกำถึงวันขึ้น 5 ค่ำ เดือน 3 (วิระพงษ์ มีสถาน, 2539: 26) คำว่ากำฟ้าหมายความว่า ประเพณีการนับถือสักการบูชาฟ้า เนื่องจากชาวไทยพวนมีอาชีพเกษตรกรรม คือการทำนา ซึ่งการทำนาในสมัยก่อนต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติเพียงอย่างเดียว ชาวนาสมัยก่อนจึงเกรงกลัวฟ้ามาก ไม่กล้าทำให้ผีฟ้าพิโรธเพราะจะทำให้ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล หรือไม่ถ้าฟ้าพิโรธหนัก ฟ้าจะผ่าคนตาย หรือเกิดความแห้งแล้งทุกซอกทุกซอได้ดังนั้นจึงมีการเส่นบวงสรวง ทำพิธีสักการะฟ้าเพื่อมิให้ฟ้าพิโรธและเป็นการสำนึกบุญคุณของฟ้าที่ให้น้ำให้ฝนคนไทยพวนโบราณจึงกำหนดพิธีกำฟ้าขึ้น เป็นการแสดงความกตัญญูขอบคุณต่อเทพยดาแห่งท้องฟ้า หรือผี หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของฟ้า สิ่งปฏิบัติในวันกำฟ้านั้นจะแบ่งออกได้สามอย่างด้วยกัน คือ จะหยุดงานที่ปฏิบัติอยู่ทั้งปวง ตลอดจนการทำมาหากิน จะพาบุตรหลานไปร่วมกันทำบุญที่วัด และประกอบพิธีกรรม บายศรีบูชาฟ้า และขอพรจากเทพยดาอารักษ์ที่รักษาท้องฟ้าตามประเพณี (สุเทพ พรหมศิลป์, 2536: 88)

ก่อนวันประกอบพิธีกำฟ้านี้ชาวพวนจะมีการช่วยกันทำ ข้าวจี่ (ข้าวเหนียวปั้นเป็นก้อนแล้วปิ้ง) ข้าวปุ้น (ขนมจีน) ข้าวหลาม เพื่อใช้ในงานประเพณีและพิธีกำฟ้านี้ ซึ่งในพิธีกรรมบายศรีบูชาฟ้านี้ จะมีการร้องเพลงลำพวนซึ่งเป็นการร้องแบบต้นสด เกี่ยวกับความเป็นอยู่และตำนานต่าง ๆ ต่างจากการร้องหมอลำของภาคอีสานคือไม่มีพิธีรีตอง

อะไรมากมายนักร้องที่ไหนก็ได้ เครื่องดนตรีที่ใช้ก็เพียงแคนลำเดียว ซึ่งโดยพื้นฐานเดิมนั้นชาวพวนก็คือ ชนชาติลาวกลุ่มหนึ่งนั่นเอง แคนเป็นเครื่องดนตรีดั้งเดิมของชนชาติลาวที่ใช้ในการเล่นต่าง ๆ มากมาย เมื่อเสร็จพิธีบายศรีกำฟ้าแล้วชาวบ้านจะร่วมรับประทานอาหารด้วยกัน ในเวลาบ่ายไปถึงเย็นและค่ำ เรือยไปจนครบสามวัน จะมีการละเล่นรื่นเริงที่บ้าน เช่น เตะหมากเบี้ย ต่อไก่ มอญซ่อนผ้า การแข่งขันตีกลองเสียง(เชื่อว่าเป็นการตีกลองให้ดังไปถึงฟ้าทำให้ฟ้าร้อง) ฯลฯ นอกจากการละเล่นดังกล่าวแล้วยังมีการละเล่นอีกจำพวกหนึ่งที่เป็นเสียงทยอยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาชีพ การงาน คู่ครอง ดินฟ้าอากาศ ฯลฯ คือการเล่น นางตั้งนางกวัก ในการเล่นนางตั้ง และนางกวักนี้ก็มีกรร้องเพลงประกอบการละเล่นมากมายซึ่งล้วนแต่เป็นเพลงของชาวพวนทั้งสิ้น การทำนายในพิธีกำฟ้าที่สำคัญที่สุดคือการทำนายเสียร้องจากฟ้า ที่ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านจะเป็นผู้คอยฟัง ซึ่งเป็นเรื่องน่าแปลกประหลาดมากที่ในช่วงการประกอบประเพณีกำฟ้าในสามวันนี้ จะต้องได้ยินเสียงฟ้าร้อง ทิศในการร้องของฟ้าก็สามารถทำนายได้ดังนี้คือ ทิศเหนือ ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ฝนจะดี ทำนาได้ข้าวดีทิศใต้ จะแล้งนาจะเสียหายทิศตะวันออกเฉียง ฝนปานกลาง นาลุ่มดี นาดอนไม่ดี ทิศตะวันตก นาจะแล้ง ข้าวยากหมากแพง

ประเพณีกำฟ้านี้เป็นประเพณีที่ถ่ายทอด ลักษณะเฉพาะของชาวพวนได้เป็นอย่างดี กล่าวคือรวมเอาทั้งวัฒนธรรม ความเชื่อ ภูมิหลัง ความเป็นอยู่ ไว้อย่างมากมายในประเพณีนี้ โดยเฉพาะการจัดประเพณีกำฟ้าของ จังหวัดลพบุรีนี้ ปัจจุบันเหลืออยู่เพียง 2 อำเภอเท่านั้นที่ยังยึดถือ และปฏิบัติอยู่อย่างต่อเนื่องคืออำเภอบ้านหมี่ และ อำเภอโคกสำโรง

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาเรื่อง การใช้ภาษาในประเพณีกำฟ้า ของชาวพวนบ้านน้ำจั้น ตำบลเทศบาลเขสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีซึ่งเป็นที่อยู่ของกลุ่มชาวพวนที่มี ความเหนียวแน่นในวัฒนธรรมโดยพบว่ายังมีประเพณีกำฟ้าอยู่ในปัจจุบันนี้ ซึ่งมีการสืบทอดกันมาโดยบรรพบุรุษมีทั้งการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพกาลเวลา และ สภาพสังคมแวดล้อม อีกทั้งยังมีการดำรงลักษณะแบบดั้งเดิมไว้ตลอดจนมีบทบาทหน้าที่และความสำคัญไม่ใช่น้อยในประเพณีกำฟานี้เท่านั้น ยังมีบทบาทต่อประเพณีและพิธีกรรมอื่น ๆ ของชาวพวนอีก เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาช่วยเป็นแนวทางในการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวพวนที่นับวันจะหาผู้สืบทอดได้ยากขึ้นทุกวัน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อท้องถิ่นของผู้ศึกษาและที่สำคัญอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภาษาไทพวนได้คงอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการสร้างคำที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมประเพณีกำฟ้าของชาวไทยพวนบ้านน้ำจั้น ตำบลเขสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามวิธีต่อไปนี้

การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล

ผู้ศึกษาเลือกเก็บข้อมูล จากหมู่บ้านน้ำจั้น ตำบลเทศบาลเขสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่ผู้ศึกษาคุ้นเคย และเคยร่วมงานประเพณีกำฟ้ามาแล้ว นอกจากนี้หมู่บ้านน้ำจั้นยังจัดประเพณีกำฟ้ามาช้านาน และปฏิบัติสืบทอดกันมาทุกปีนาน อีกทั้งมีวัฒนธรรมของชาวไทพวนที่เด่นชัด ทั้งค่านิยม วัฒนธรรม ความเชื่อ และการดำเนินชีวิต

การคัดเลือกผู้บอกภาษา

ผู้ศึกษาเลือกผู้บอกภาษาที่ปฏิบัติและเป็นผู้นำในประเพณีกำฟ้า โดยมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. เป็นกลุ่มชาวพวนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนี้มาแต่กำเนิด ไม่เคยอพยพโยกย้ายในบ้านน้ำจั้น ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

2. มีอายุระหว่าง 45-60 ปีขึ้นไป

ผู้บอกภาษาได้แก่

นายคำพัน เหมหอม อายุ 66 ปี อยู่บ้านเลขที่ 34/5 ม. 2 ต.เขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

นายถนอม บุญนาค อายุ 68 ปี อยู่บ้านเลขที่ 3/1 ม. 3 ต.เขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

การเก็บข้อมูล

ผู้ศึกษาเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ที่หมู่บ้านน้ำจั้น ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. เก็บข้อมูลขั้นที่ 1 สัมภาษณ์ เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีกำฟ้า คำที่ใช้ในประเพณี และความหมายของคำที่ใช้

2. เก็บข้อมูลขั้นที่ 2 การสังเกต ผู้ศึกษาได้เข้าไปเก็บข้อมูลในการประกอบพิธีกำฟ้า และเข้าร่วมประเพณี

3. เก็บข้อมูลขั้นที่ 3 ตรวจสอบข้อมูลที่ได้มา โดยนำคำที่ได้กลับไปถามว่าตรงตามที่ใช้หรือไม่ อย่างไร

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาจึงนำข้อมูลมาจัดระเบียบ โดยจัดหมวดหมู่ เพื่อเตรียมความพร้อมในการวิเคราะห์ คำ ความหมาย และภาพถ่ายเป็นต้น

1. จัดจำพวกของคำ เช่น คำเดี่ยว คำหลายพยางค์ เป็นต้น

2. กำหนดความหมายของคำอย่างละเอียด จากข้อมูลที่สัมภาษณ์เป็นหลัก

3. วิเคราะห์การสร้างคำ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการการใช้ภาษาในประเพณีกำฟ้า ของชาวไทพวน บ้านน้ำจั้น ตำบลเทศบาลเขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สามารถเสนอผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. คำเดี่ยว (single words)

คำเดี่ยว (single words) หมายถึงคำหรือหน่วยคำที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเองอาจมีพยางค์เดียว (monosyllabic monomorphemic form) หรือหลายพยางค์ (polysyllabic monomorphemic form) ก็ได้แต่ต้องมี ความหมายเดียวจากข้อมูลคำศัพท์ที่ใช้ในประเพณีกำฟ้าของชาวไทพวนที่รวบรวมได้สามารถจำแนกได้ดังนี้

1.1 คำนามที่มีพยางค์เดียวและมีเพียงความหมายเดียวเช่น

คำ	ความหมาย
ตอ	ต้นไม้
ฟ้า	เจ้าฟ้า พระมหากษัตริย์
กง	ล้อ วัตถุวงกลมใช้สำหรับปั่นฝ้าย
ขลวง	หลวง เจ้านาย
เพิ่น	ท่าน คนนั้น

คำ	ความหมาย
แลง	ตอนเย็น
หยั่ง	อะไร ทำไม คำแสดงคำถาม

1.2 คำกริยาที่มีพยางค์เดียว และมีเพียงความหมายเดียว เช่น

คำ	ความหมาย
กำ	การถือนับถือฟ้า
ลำ	การร้องเพลง
เว้า	พูดคุย สนทนา
ฮัก	รัก
ยู่	ดัน ผลักไปข้างหน้า
ไต่ย (ต้อย)	ด้วย ไปด้วย ช่วยด้วย
มลาย	กระจาย สูญหาย

2. การสร้างคำแบบประสมคำ(compound words)

2.1 คำประสม (คำนาม-คำนาม) พบจำนวน 12 คำได้แก่

คำ	ความหมาย
หมอลเพลง	ชาวพวนที่ร้องเพลงในประเพณีกำฟ้า
แจ่วจวน	น้ำพริกหน่อไม้
นางดั่ง	การละเล่นที่ใช้สำหรับการเสี่ยงทายเพื่อขอฝน
อีแม่	แม่นางสาว
แกงฟอ	แกงป่าเป็นแกงที่โรกะทีใส่เนื้อสัตว์เช่นไก่เนื้อและมีรสจัด
ข้าวบูน	ข้าวเส้นหรือขนมจีนใช้กินคู่กับน้ำยำน้ำพริกพร้อม
ปู่ดั่ง	วิญญาณบรรพบุรุษเพศชายสิ่งในกระดั่ง (ความเชื่อ)
ย่าดั่ง	วิญญาณบรรพบุรุษเพศหญิงสิ่งในกระดั่ง (ความเชื่อ)
ต่างหูก	หูกที่ใช้ในการทอผ้า
เจ้าหัว	พระ หลวงพ่อ เจ้าอาวาส
เจ้าน้อย	เณร เณรน้อย พระลูกวัด
ผีชกผีสำ	ผีที่สิงสถิตอยู่ที่ครกและสาก (ความเชื่อ)

2.2 คำประสม (คำนาม-กริยา) พบจำนวน 5 คำได้แก่

คำ	ความหมาย
ข้าวจี๋	ข้าวเหนียวปั้นเป็นก้อนเล็ก ๆ เกือบเท่าฝ่ามือเสียบไม้แล้วปิ้งให้เหลืองใช้กิน
ข้าวหลาม	ข้าวเหนียวที่บรรจุในกระบอกไม้ไผ่ใส่น้ำกะทิและน้ำตาลแล้วเผาให้สุก
นางกวี	การละเล่นที่ใช้สำหรับการเสี่ยงทายและทำนายเรื่องราวที่ต้องการรู้ในประเพณีกำฟ้าโดยมีการร้องเพลงประกอบ
อ่อนมา	เดินทางมาหรือเดินทางมาถึง
สามคนพา	การละเล่นนางด้งต้องใช้ผู้เล่นหรือเชิญวิญญาณ 3 คน

2.3 คำประสม (คำกริยา-คำนาม) พบจำนวน 10 คำได้แก่

คำ	ความหมาย
กำฟ้า	ประเพณีเสี่ยงทายดินฟ้าอากาศในการทำการเกษตรของชาวนวน
เตะหมาก	การละเล่นพื้นบ้านที่ผู้เล่นแบ่งออกเป็นสองฝ่ายมีอุปกรณ์
เบี้ย	การละเล่นเป็นแผ่นไม้รูปวงรีขนาดเท่าฝ่ามือ
ดิงชกดิงสาก	กีฬาพื้นบ้านชนิดหนึ่งมีวิธีการเล่นคล้ายกับชกเขี้ยวโดยมีครกไม้ขนาดใหญ่อยู่ตรงกลาง
หีบฝ้ายปั่นฝ้าย	การนำฝ้ายออกจากเมล็ดการนำฝ้ายที่เป็นเส้นแล้วนำมาเก็บในหลอดฝ้าย
เฮาปุย	การตีให้ฝ้ายที่ยังไม่แตกให้เส้นใยฟูขึ้น
ตั่วหูก	การทอผ้า
มักเม่า	พลิกกลับไปมา
เซ็งปากบิต	พิธีกรรมการรักษาโรคปากบิตปากเบี้ยวทางไสยศาสตร์ตามความเชื่อของชาวนวน
ลงช่วง	การเข้าร่วมในพิธีกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน, ศาสนา

2.4 คำประสม (คำนาม-คำคุณศัพท์) พบจำนวน 2 คำได้แก่

คำ	ความหมาย
พาแลง	อาหารเย็น
ไม้แดง	ไม้หอมชนิดหนึ่งใช้กินกับหมาก

3. คำซ้อน (synonymous compound) เป็นคำที่เกิดจากการนำคำเดี่ยวตั้งแต่ 2 คำที่ต่างเสียงกันมาประกอบเข้าด้วยกันโดยคำเดี่ยวที่นำมาประกอบกันนั้นจะมีความหมายเหมือนกันหรือเป็นไปในทำนองเดียวกันหรืออาจเป็นหน่วยคำที่มีความหมายต่างกันโดยลักษณะตรงข้ามสร้างคำในลักษณะนี้จะเป็นคำที่มีความหมายใหม่แม้ไม่ต่างจากคำเดิมมากนักก็มีความหมายที่ใช้ต่างกันออกไปจากข้อมูลภาษาไทยวนที่ศึกษาสามารถจำแนกได้ดังนี้

3.1 ภาษาพจนอยู่หน้าคำภาษามาตรฐานพบจำนวน 2 คำได้แก่

คำ	ความหมาย
จ้อจำ	การจดจำ การจดบันทึก
ขะเยื่อฟัด	การกระเดียดกระดัง (ผิดซ้ำ)

3.2 ภาษามาตรฐานอยู่หน้าคำภาษาไทยพจนได้แก่ค่อยทำมีความหมายว่ารอ

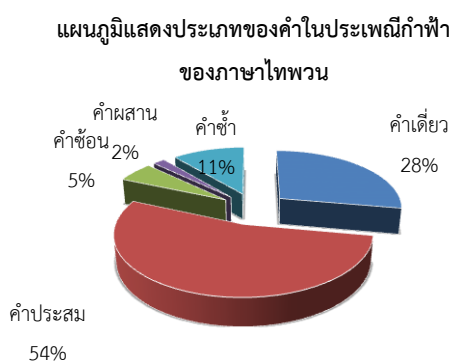
4. การสร้างคำแบบผสมคำ (complex words) หมายถึงคำที่ประกอบด้วยหน่วยคำ 2 หน่วยคำหรือมากกว่า 2 หน่วยคำและหน่วยคำที่นำมาประกอบกันดังกล่าวจะต้องมีหน่วยใดหน่วยหนึ่งหรือทุกหน่วยเป็นหน่วยคำไม่อิสระคำผสานแบ่งออกเป็น 2 ประเภทได้แก่คำผสานแท้หมายถึงคำผสานที่มีส่วนประกอบของคำเป็นหน่วยคำไม่อิสระทั้งหมดและคำผสานเทียมหมายถึงคำผสานชนิดที่เกิดจากการนำหน่วยคำไม่อิสระประกอบเข้ากับหน่วยคำอิสระจากข้อมูลภาษาไทยที่ศึกษาพบคำผสานแท้ได้แก่ทะแล็ดแท้ดแท้หมายถึงกระโดดโลดเต้นด้วยท่าทางต่าง

5. การสร้างคำแบบซ้ำคำ (reduplicatives) คือคำที่เกิดจากการออกเสียงคำเดียวกันตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปเมื่อซ้ำแล้วความหมายของคำอาจเน้นหนักหรือเบาซึ่งต่างไปจากความหมายของคำเดียวซึ่งการซ้ำอาจซ้ำเพียงบางหน่วยเสียงก็ได้จากข้อมูลภาษาไทยที่รวบรวมได้ทั้งหมดพบคำซ้ำในลักษณะคำซ้ำทั้งคำดังนี้

คำซ้ำทั้งคำ (repetitive reduplication) ได้แก่คำที่ออกเสียงคำนั้นซ้ำทั้งคำตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปและบางคำอาจจะมีการเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ไปบ้างแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะคือคำซ้ำเสมอและคำซ้ำที่ประกอบขึ้นจากคำเดี่ยวได้แก่

คำ	ความหมาย
เล็ดเล็ด	ตกลงมาหรือล่องลงมา
แกงฟอตโตใหญ่ ๆ	แกงป่าใส่เครื่องจำนวนมากหม้อใหญ่ ๆ
ก๊วกไล่ก๊วกแห่	การล้อเล่นในลักษณะของการขับไล่ให้หนี
คนยกคนยอ	คนยกย่อง
สลินสลาย	การท่องเที่ยว

จากการศึกษาเรื่องการสร้างคำในประเพณีกำฟ้าของภาษาไทยพจนจากผู้บอกภาษาในหมู่บ้านน้ำจั้นตำบลเขาสามยอดอำเภอเมืองจังหวัดลพบุรีทั้งหมดจำนวน 53 คำสามารถสรุปประเภทและโครงสร้างของคำได้ว่าพบคำประเภทที่เป็นคำเดี่ยวทั้งสิ้น 15 คำจำแนกเป็นคำนามเดี่ยวพยางค์เดียวและคำกริยาเดี่ยวพยางค์เดียวพบการสร้างคำแบบประสมคำ 29 คำพบคำซ้อนทั้งสิ้น 3 คำพบคำผสาน 1 คำและคำซ้ำ 6 คำสามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

สรุปและอภิปรายผล

ผลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์คำที่ใช้ในประเพณีกำฟ้า ของภาษาไทยวน หมู่บ้านน้ำจั้น ตำบลเทศบาลเขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี พบว่าการใช้คำในประเพณีกำฟ้าเป็นคำศัพท์เฉพาะ สามารถอธิบายความหมายได้ชัดเจน โดยไม่ต้องอธิบายความด้วยประโยคยาว ๆ

ผู้ศึกษาสังเกตว่า การสร้างคำของภาษาไทยวน มีลักษณะตรงตามภาษาไทย ซึ่งหากจะพิจารณาลักษณะบางประการของภาษาไทย สามารถใช้ข้อมูลนี้ในการพิจารณาได้

นอกจากนั้นภาษาไทยวน จะแตกต่างทั้งสำนวนและสำเนียงคือเนื้อหาและน้ำเสียง ถึงแม้จะใกล้เคียงภาษาลาวบางคำ คล้ายภาษาไทยบางคำ แต่ก็มีส่วนแตกต่างให้พอสังเกตได้ชัดเจนหลายประการ ไทยวนพูดซ้ำไม่มีตัว ร. ควบกล้ำ ไม่มีตัว ก. เป็นตัวสะกด มีตัว ซ. แทนตัว ข. มีตัว ส. แทนตัว ฉ. มีสระเอื้อ แทน สระเอือ และ สระไอ ในภาษาไทยวนใช้ สระเออ

จากการเก็บข้อมูลที่ใช้ในประเพณีกำฟ้านี้พบว่า ผู้บอกภาษาบางคนใช้หน่วยเสียงพยัญชนะที่ไม่มีในภาษาไทยวน คือ /r/ ซึ่งเป็นหน่วยเสียงในภาษาไทยมาตรฐาน และพบเสียงพยัญชนะท้าย คือ /k/ เป็นตัวสะกด อาจกล่าวได้ว่าภาษาไทยมาตรฐานได้มีอิทธิพลต่อภาษาไทยวนทำให้เกิดการแปรของภาษา ฉะนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงถือเป็นการบันทึกข้อมูลของคำภาษาไทยวนเอาไว้ทางหนึ่งด้วย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาคำในประเพณีอื่น ๆ เช่น ประเพณีสารท ประเพณีใส่กระดาษของภาษาไทยวน
2. ควรมีการศึกษาหมวดคำอื่น ๆ ในภาษาไทยวนด้วย เช่น คำกริยา คำสันธาน คำคุณศัพท์ หรือคำลงท้าย เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาไทยวนบ้านน้ำจั้น ตำบลเทศบาลเขาสามยอด จังหวัดลพบุรี กับภาษาไทยวนถิ่นอื่น ๆ ในประเทศไทย เนื่องจากผู้ศึกษาวิทยานิพนธ์พบว่า ระบบเสียงภาษาไทยวนในพื้นที่แต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน
4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์และระบบเสียงภาษาพวน แขวงเชียงขวาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งถือว่าเป็นถิ่นฐานเดิมของชาวพวนกับภาษาไทยวนในถิ่นต่าง ๆ ของประเทศไทยเพื่อศึกษาการแปรของภาษา

บรรณานุกรม

- ชัชวาล สุคันธวิภาติ. (2539). **พวนในจังหวัดลพบุรี**. ในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี, ลพบุรีศึกษา: ไทยวน. ลพบุรี: ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี.
- วีระพงษ์ มีสถาน. (2539). **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์พวน**. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุเทพ พรหมศิลป์. (2536). **ไทยพวนบ้านหมี่**. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของบุคลากร
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
An English Usage for Entry into Asean Community of Personnel in
Private University in Saimai, Bangkok
พรณรงค์ สิงห์สำราญ *

Pornnarong Singsumran

* สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ (pornnarong.si@northbkk.ac.th)

บทคัดย่อ

การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ในการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าสถิติ t-test และ One-Way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัย จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 ชุด พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุประมาณ 23 - 33 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 7 ปี และต้องการฝึกการใช้ภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติ โดยการเปิดสอนอาทิตย์ละ 1 วัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศชายและเพศหญิงมีการใช้ภาษาอังกฤษ ด้านการอ่านต่างกัน โดยภาพรวมพบว่ากลุ่มอายุต่างก็มีการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน แตกต่างกันส่วนระดับการศึกษาพบว่าบุคลากรที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทมีการใช้ภาษาอังกฤษแตกต่างกันทุกด้าน และพบว่าประสบการณ์ทำงานที่ต่างกันไม่มีความแตกต่างกันในการใช้ภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

คำสำคัญ: การใช้ภาษาอังกฤษ ประชาคมอาเซียน

Abstract

An English usage for entry into Asean Community of personnel in private university in Saimai, Bangkok. This research aimed to study the English usage of personnel in private university in Sai Mai, Bangkok, in the part of listening, speaking, reading and writing using a questionnaire as a tool to collect information and analyze data. Using descriptive statistics including the mean, standard deviation, percent and inferential statistics including the statistical t-test, and One-Way ANOVA at significance level 0.05.

The results showed that the 165 samples were mostly women having age between 23-33 years old, finishing the graduate school and having a working experience below 7 years and they wanted to have an English lesson with a native speaker for practice their English once a week.

The results from hypothesis testing showed that male and female were different in the part of reading. In an overall it was found that the different aged samples were also different in all part of listening, speaking, reading and writing, whereas the education level part found that the samples who graduated with bachelor's and master degree were different in all part of English usages. And found that the samples having the different working experience were not different in the English usages with statistically significant level at 0.5.

Keywords: English Usage, ASEAN Community

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การรวมตัวของชาติอาเซียน (Asean) 10 ประเทศ โดยมี ไทย พม่า ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา และบรูไน เพื่อที่จะให้มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน เช่น กลุ่ม Euro Zone จะทำให้มีผลประโยชน์อำนาจต่อรองต่าง ๆ กับคู่ค้าได้มากขึ้น และการนำเข้า ส่งออกของชาติในอาเซียนได้อย่างเสรี ยกเว้นสินค้าบางชนิดที่แต่ละประเทศอาจจะขอไว้ไม่ลดภาษีนำเข้าอาเซียน (Asean) จะรวมตัวเป็น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและมีผลเป็นรูปธรรม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 ณ วันนั้นจะทำให้ภูมิภาคนี้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก แบบพิมพ์เขียว (AEC Blueprint) หรือแนวทางที่จะให้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เป็นไปคือ 1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน 2) การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง 3) การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน 4) การเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกโดยให้แต่ละประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ให้มีจุดเด่นต่าง ๆ ดังนี้

พม่า	สาขาเกษตรและประมง
มาเลเซีย	สาขาผลิตภัณฑ์ยาง และสาขาสิ่งทอ
อินโดนีเซีย	สาขาภาพยนตร์และสาขาผลิตภัณฑ์ไม้
ฟิลิปปินส์	สาขาอิเล็กทรอนิกส์สิงคโปร์: สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ และสาขาสุขภาพ
ไทย	สาขาการท่องเที่ยว และสาขาการบิน เพราะประเทศไทยอยู่ตรงกลางอาเซียน

เนื่องจากความหลากหลายของวัฒนธรรมและภาษา จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องระบุภาษาที่เป็นกลางและเป็นสากล ภาษาอังกฤษจะเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก เนื่องจากจะมีประชาชนในอาเซียน เข้ามาอยู่ในไทยเป็นจำนวนมาก และไม่สามารถใช้ภาษาไทยได้ แต่จะใช้ภาษาอังกฤษแทน ภาษาอังกฤษจะกลายเป็นภาษาสากล และภาษาราชการหลักในอาเซียน ส่วนสิ่งแวดล้อม เช่น ป้ายต่าง ๆ หนังสือพิมพ์สื่อต่าง ๆ จะเป็นภาษาอังกฤษ คนไทยก็จะใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติมากขึ้น ทั้งในสถาบันการศึกษา บุคลากรจำเป็นต้องมีความรู้ด้านภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสาร เพื่อรองรับนักศึกษาจากประเทศอาเซียนที่จะเข้าศึกษา หากการระดับความสามารถในการสื่อสารมีสูงก็สามารถบรรลุสิ่งที่ชาวต่างชาติต้องการในทางตรงกันข้าม ระดับการสื่อสารต่ำก็ทำให้ประสิทธิภาพการสื่อสารต่ำด้วย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นธุรกิจหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการรวมตัวดังกล่าว การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรนานาชาติจึงนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อ การแข่งขัน โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย และการที่จะแข่งขันบนเวทีการศึกษาได้บุคลากรจะต้องมีความพร้อมในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน ในเขตสายไหม เพื่อเป็นการสำรวจความพร้อมและเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตสายไหมกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตสายไหมกรุงเทพมหานครจำแนกตามอายุเพศระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การใช้ภาษาอังกฤษ หมายถึง พฤติกรรมการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษทั้ง 4 ด้านคือด้านการฟังด้านการพูดด้านการอ่านและด้านการเขียน

การฟัง หมายถึง พฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษในการฟังเพื่อการสื่อสารที่สามารถฟังและเข้าใจสิ่งที่ฟังได้

การพูด หมายถึง พฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษในการพูดเพื่อใช้ในการสื่อสารได้

การอ่าน หมายถึง พฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษในการอ่านภาษาอังกฤษและเข้าใจความหมายจากสิ่งที่อ่านได้

การเขียน หมายถึง พฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษในการใช้การเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการถ่ายทอดสื่อสารความคิดเห็นหรือข้อมูลได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถนำข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรสถาบันการศึกษาเอกชนในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการบริหารจัดการบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ลักษณะทั่วไปของประชากรศาสตร์

- อายุ
- เพศ
- ระดับการศึกษา
- ประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตสายไหมกรุงเทพมหานคร

- ด้านการฟัง
- ด้านการพูด
- ด้านการเขียน
- ด้านการอ่าน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ระดับการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแตกต่างกัน
2. ลักษณะของประชากรศาสตร์ แตกต่างกันส่งผลต่อระดับการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในศึกษาได้แก่บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตสายไหมกรุงเทพมหานครจำนวน 290 คน
2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Instructional Questionnaire) สร้างขึ้นจากการบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยได้ออกแบบสอบถามให้สอดคล้องกับการวิจัยโดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ
2. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้ครอบคลุมเนื้อหา
3. เมื่อได้ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้แนะนำตรวจสอบความเรียบร้อยนำแบบสอบถามไปหาคุณภาพเครื่องมือ
4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลอง (Try-out) กับบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยใช้บุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (α - Coefficient) ของคอนบราคเท่ากับ 0.89
5. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป
แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้
ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของประชากร ศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ประมาณค่า 5 ระดับ เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษจำนวน 30 ข้อแยกเป็น
 ด้านการฟัง (Listening) จำนวน 6 ข้อ
 ด้านการพูด (Speaking) จำนวน 6 ข้อ ด้านการอ่าน (Reading) จำนวน 9 ข้อ ด้านการเขียน (Writing) จำนวน 9 ข้อ
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ โดยคำถามเป็นแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยนำแบบสอบถามไปสอบถามจากบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวน 165 คนในเขตสายไหมกรุงเทพมหานครเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วจำนวน 165 ชุดเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้อธิบายความถี่และร้อยละของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ใช้อธิบายระดับการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
3. ค่าสถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในกรณี 2 กลุ่มกับการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
4. ค่าสถิติ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ใช้เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มกับความถี่เห็นต่อการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเมื่อพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธี Fisher's LSD procedure

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของประชากรศาสตร์

พบว่า บุคลากรในมหาวิทยาลัยเอกชนในเขตสายไหมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.2 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 41.8 ส่วนใหญ่มีอายุประมาณ 23 – 33 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.7 ระดับการศึกษาสูงสุดคือระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 69.10 รองลงมาคือระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 26.1 มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 7 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.2

ตอนที่ 2 ข้อมูลรายการพฤติกรรมกระทำด้านต่าง ๆ

ด้านการฟังของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษา เอกชนในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการฟังข้อมูลข่าวสารที่เป็นภาษาอังกฤษ จากสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ อินเทอร์เน็ต ภาพยนตร์ โทรทัศน์ มีค่าเฉลี่ย 3.43 รองลงมาคือ ฟังบทสนทนาที่เป็นภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ย 2.82 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ฟังบทสนทนาที่เป็นภาษาอังกฤษจากผู้บริหารระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 1.93

ด้านการพูดของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ในเขตสายไหม กรุงเทพโดยรวม อยู่ในระดับน้อย โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสนทนาโดยใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ย 2.20 รองลงมาคือ สนทนาโต้ตอบ โดยใช้ภาษาอังกฤษในการให้ข้อมูลและสอบถามข้อมูล มีค่าเฉลี่ย 2.08 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ แสดงความคิดเห็นในที่ประชุมโดยใช้ภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย 1.54

ด้านการอ่านของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ในเขตสายไหม กรุงเทพโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดคืออ่านข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษทางอินเทอร์เน็ต มีค่าเฉลี่ย 3.55 รองลงมาคือ อ่านข้อความ SMS/Chat ที่เป็นภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย 3.32 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ อ่านหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาอังกฤษ และอ่านวารสาร เอกสารวิชาการ ที่เป็นภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย 2.53 เท่ากัน

ด้านการเขียนของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ในเขตสายไหม กรุงเทพโดยรวม อยู่ในระดับน้อย โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดคือเขียนโต้ตอบ SMS/Chat เป็นภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย 2.85 รองลงมาคือ เขียนโต้ตอบอีเมลเป็นภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย 2.66 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การแสดงความคิดเห็นเป็นภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย 1.81

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า เพศชายและเพศหญิงมีการใช้ภาษาอังกฤษด้านการอ่านต่างกัน กลุ่มอายุต่างกันมีการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน แตกต่างกันส่วนระดับการศึกษาพบว่าบุคลากรที่จบ

การศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทมีการใช้ภาษาอังกฤษแตกต่างกันทุกด้าน และพบว่าประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกันในการใช้ภาษาอังกฤษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางสรุปผลการวิจัย

การใช้ภาษาอังกฤษ	\bar{x}	SD	ระดับ	ที่
ด้านการฟัง	2.41	.76	น้อย	2
ด้านการพูด	1.94	.72	น้อย	4
ด้านการอ่าน	2.98	.95	ปานกลาง	1
ด้านการเขียน	2.15	.95	น้อย	3

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตสายไหม โดยภาพรวม ใช้การอ่านภาษาอังกฤษมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การฟัง การเขียน และการพูด ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณี จิระนภากุล (Jiranapakul, 2539) ได้ทำการสำรวจความต้องการด้านภาษาเพื่อการสื่อสารของวิศวกรไทย พบว่า พวกเขาให้ความสำคัญกับการอ่านภาษาอังกฤษ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ การฟัง การเขียนและการพูด เช่นเดียวกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเพราะว่าบุคลากรส่วนใหญ่จะใช้การอ่านเป็นพื้นฐานในการค้นคว้าหาข้อมูลและใช้การฟังในการฝึกการฟังภาษาอังกฤษเพื่อจะใช้ในการสื่อสาร และสาเหตุที่ด้านการเขียนและการพูดของบุคลากรมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านการอ่านและการฟัง อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มที่เป็นคนไทยด้วยกัน จึงใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารและทักทายซึ่งกันและกัน จึงมีอัตราการใช้น้อย มีผลงานวิจัยแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้กิจกรรมการฟังและการอ่านมากกว่ากิจกรรมที่ใช้การพูดและการเขียน แยก (Yap, 1988) ไฮแลนด์ (Hyland, 2004) สุมลิวิริยา (Sumonviriyay, 2007) และ พิคการ์ด (Pickard, 1996) ซึ่งได้ศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกชั้นของนักเรียนในประเทศเยอรมัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกทำกิจกรรมการฟังและการอ่านมากกว่าการเขียนและการพูด ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากความจำกัดในโอกาสในการฝึกฝนทักษะการพูดในสภาพแวดล้อมของประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งคล้ายคลึงกับประเทศไทยที่ภาษาอังกฤษนั้นมีสถานะเป็นภาษาต่างประเทศและไม่ได้ใช้ในการติดต่อสื่อสารโดยทั่วไปในสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตยา เวียงนิล (2555) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการทำกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในหลักสูตรภาษาอังกฤษ พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้กิจกรรมด้านการฟังและการอ่านได้รับความนิยมนมากกว่ากิจกรรมด้านการพูดและการเขียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ด้านการอ่านนั้นว่าบุคลากรส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ผู้สอน การศึกษาค้นคว้าข้อมูลส่วนใหญ่มาจากอินเทอร์เน็ต และแหล่งข้อมูลส่วนใหญ่มาจากสื่อต่างประเทศซึ่งใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก ทำให้มีการใช้ภาษาอังกฤษด้านการอ่านเป็นอันดับแรก ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ อานนท์ ไชยสุริยา (2552) ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่องการใช้ภาษาของบุคลากรในอุตสาหกรรมปิโตรเลียมและปิโตรเคมีในภาคตะวันออกของประเทศไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้ทักษะด้านการอ่านมากที่สุด เอกสารที่อ่านมากที่สุด ได้แก่ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ข้อความสั้น ๆ ข้อมูลบนเว็บ ถึงแม้จะแตกต่างกันที่ระดับความคิดเห็นแต่ด้านการอ่านก็ยังมีการใช้เป็นอันดับหนึ่งมากกว่าการใช้ภาษาอังกฤษด้านอื่น ๆ เช่นเดียวกัน ส่วนด้านการพูดที่มีการใช้น้อยที่สุดนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ ไชยสุริยา (2552) ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่องการใช้ภาษาของบุคลากรในอุตสาหกรรมปิโตรเลียมและปิโตรเคมีในภาคตะวันออกของประเทศไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้น้อยที่สุดคือด้านการพูดเช่นกัน

บรรณานุกรม

- อาทิตยา เวียงนิล. (2555). รายงานการวิจัย “การศึกษาการทำกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในหลักสูตรภาษาอังกฤษ”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานนท์ ไชยสุริยา. (2552). รายงานการวิจัย “การใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรในอุตสาหกรรมปิโตรเลียมและปิโตรเคมีในภาคตะวันออกของประเทศไทย”. การจัดประชุมวิชาการ เวทีวิจัยมนุษย์กับสังคม 52. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Hyland, F. (2004). Learning autonomously: Contextualizing out of class English language learning. *Language Awareness*, 13, p.180-202.
- Jiranapakul, M. (1996). **A survey of language needs for communication by Thai engineers**. Unpublished Master’s thesis. Department of Applied Linguistics, Graduate School, Mahidol University.
- Pickard, N. (1996). Out-of-class language learning strategies. *ELT Journal*, 50, p. 150-159.
- Sumonviriyay, S. (2007). **A comparison of out-of-class English Learning Language Activities, Learning Strategies, an Attitude towards Autonomous English Language Learning of English Program and Regular Program Students in Secondary Schools**. Unpublished MA. Thesis. Chulalongkorn University.
- Yap, S.L. (1998). **Out-of-class use of English by secondary school students in a Hong kong Anglo-Chinese School**. Unpublished MA. Thesis, University of Hong Kong.

การธำรงอัตลักษณ์ของชาวจีนเจนเนอเรชันวายในย่านไชน่าทาวน์เยาวราช
The Maintenance of the Chinese Identity of the Chinese Generation Y
at Chinatown Yawaraj

ซานิต ศิริวิศิษฐ์กุล* เฉลิมชัย วิโรจน์วรรณ**

Sanit Siriwisitkul Chalermchai Wirojwan

* หัวหน้าแผนกวิจัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

** ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการธำรงอัตลักษณ์ความเป็นจีนของชาวจีนเจนเนอเรชันวายในย่านไชน่าทาวน์เยาวราช กรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความแตกต่างในการธำรงอัตลักษณ์ความเป็นจีนของชาวจีนเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) ในย่านไชน่าทาวน์เยาวราช กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชาวจีนเจนเนอเรชันวายที่พักอาศัยอยู่ในย่านไชน่าทาวน์เยาวราช จำนวน 280 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการธำรงอัตลักษณ์ของชาวจีนเจนเนอเรชันวายในเขตเยาวราชโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ซึ่งเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าอัตลักษณ์ด้านค่านิยมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 รองลงมาด้านสัมพันธ์ภาพครอบครัวและตระกูลแซ่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.413 ด้านประเพณีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ด้านความเชื่อมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.191 ด้าน ด้านภาษาและชีวิตความเป็นอยู่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 และด้านการแต่งกายมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมีค่าเท่ากับ 1.99

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่าปัจจัยอายุ ถิ่นกำเนิดของบรรพบุรุษ เชื้อชาติของบิดามารดา ระยะเวลาในที่พักอาศัยอยู่ในเขต-เยาวราช รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความยึดมั่นผูกพันในครอบครัวและเครือญาติ ความยึดมั่นผูกพันในเชื้อชาติสามารถร่วมกันพยากรณ์การธำรงอัตลักษณ์ของชาวจีนเจนเนอเรชันวายในย่านไชน่าทาวน์เยาวราช ได้ร้อยละ 85.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสามารถนำเสนอในรูปสมการได้ดังนี้ $y = -0.832 + 0.001 X_1 + 0.003 X_2 + 0.005 X_3 + 7.696 X_4 + 0.005 X_5 + 0.873 X_6$

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ ชาวจีนเจนเนอเรชันวาย

Abstract

The objective of this research were to study the level of the maintenance of the Chinese identity of the Chinese Generation Y at Chinatown Yawaraj and study the factors that influence to the maintenance of the Chinese identity of the Chinese Generation Y in Chinatown Yawaraj. The sample group was 280 people with purposive random sampling technique. The researcher had sent 280 questionnaires and got the return totally 280 questionnaires or 100% return. The research

instrument for data collection was questionnaires. The statistic techniques were mean, standard deviation and multiple regression analysis.

The results of the study revealed that the maintenance of the Chinese identity of the Chinese Generation Y at Chinatown Yawaraj in the high level with the mean at 3.84. Considering on each item, this study had been found that the average of value identity was the highest average at 4.695. Family relationships and extensions identity was the second, average at 4.413 and the third was the tradition identity with the average of 4.21. The belief identity was at the average of 4.19. The language and life identity was at 3.61 and the cloth dressing was average of 1.99.

According to the hypothesis testing, it was found that the factors of age, the living period at Yawaraj, the average income per month, race of father and race of family, the commitment of family and kinship. Commitment in ethnic could be cooperatively predictable to the level of the maintenance of the identity of the Chinese Generation Y at Chinatown Yawaraj with the average of 85.70 by the statistical significance at 0.01, which be written as the following equation $y = -0.832 + 0.001 X_1 + 0.003 X_2 + 0.005 X_3 + 7.696 X_4 + 0.005 X_5 + 0.873 X_6$

Keywords: identity, Chinese Generation Y

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยเป็นลักษณะสังคมแบบพหุสังคม (plural society) ที่ประกอบไปด้วยผู้คนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์มาอยู่ร่วมกันอย่างผสมผสานกลมกลืนไม่ว่าจะเป็นชาวไทยเชื้อสายลาวชาวไทยเชื้อสายเขมรชาวไทยเชื้อสายมาลาญและที่สำคัญคือชาวไทยเชื้อสายจีนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ที่สุดของประเทศไทยที่มีการผสมผสานกลมกลืนทั้งในด้านเชื้อชาติศาสนาขนบธรรมเนียมประเพณีจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชนชาติไทยอย่างแยกไม่ออกที่สำคัญมีชาวจีนส่วนใหญ่ในประเทศไทยมีการแต่งงานกับคนพื้นเมืองนับว่าเป็นการผสมผสานทางสายเลือดจนอาจกล่าวได้ว่าคนไทยในปัจจุบันจำนวนมากมีสายเลือดจีนปนอยู่ในตัวจะมีก็เพียงผิวพรรณหน้าตาและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยังถือปฏิบัติอยู่ที่จะเป็นเครื่องจำแนกชาติพรรณความเป็นจีนได้

ชาวจีนเหล่านี้ถึงแม้จะมาจากหลายมณฑล ไม่ว่าจะพูดภาษาใดก็ตามแต่มีสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้น อยู่เสมอคือ การดำรงรักษาประเพณีวัฒนธรรมจีนของตนไว้เพราะชาวจีนส่วนใหญ่ยังคงยึดมั่นในแนวทางการดำรงชีวิตอย่างบรรพบุรุษยึดถือคติความเชื่อของตนอย่างเหนียวแน่นและปฏิบัติสืบทอดต่อกันมายาวนานโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า เทวดา ผีศาจและวิญญาณบรรพบุรุษ เพราะชาวจีนเชื่อว่าเทพเจ้าจะประทานความสุข ความโชคดีให้ได้ (ปัญญา เทพลิงห, 2542: 72)

วัฒนธรรมประเพณีของชาวจีนมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่ ไม่เหมือนกับประเพณีของคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ และเอกลักษณ์ที่น่าสังเกตได้อย่างหนึ่งคือ ชาวจีนไม่ว่าจะอพยพไปตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่ที่ใดก็ตาม พวกเขาจะนำอุปนิสัยประเพณีเดิมของตนเองไปด้วย โดยจะพยายามรักษาระเบียบประเพณีของตนไว้ มากบ้างน้อยบ้างตามสภาพ ถึงแม้ว่าพวกเขาจะเป็นชาวจีนในชุมชนจีนโพ้นทะเล ในฐานะของชาวต่างชาติหรือในสังคมตะวันตก (พลศักดิ์ จิรไกรศิริ, 2531: 41)

สำหรับมโนทัศน์ของอัตลักษณ์ของชาวจีน (Chinese identity) Wang Gungwu (1991) ได้ให้ความสำคัญของความ “รู้สึกความเป็นคนจีน” (Chineseness) เป็นองค์ประกอบหลักในการวิเคราะห์ โดยหวังได้ศึกษาชาวจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยความตระหนักหรือความรู้สึกของความเป็นจีนนั้นมีองค์ประกอบหลักร่วมกัน (core element) หวังได้เสนอวิธีการศึกษาเชิงภาวะวิสัย (subjective approach) โดยกำหนดกรอบการวิเคราะห์วัฒนธรรมไว้ในกลุ่มของความเชื่อ ค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณี เจนเนอเรชั่นวาย คือ กลุ่มประชากรที่เกิดตั้งแต่ ค.ศ. 1977-1992 (พ.ศ. 2520-2535) ปัจจุบันอายุประมาณ 21-36 ปี ประชากรกลุ่มนี้กำลังจะเป็นอัตรากำลังหรือทรัพยากรบุคคลที่สำคัญขององค์กรต่าง ๆ ในยุคปัจจุบันและอนาคตอันใกล้เนื่องจากประชากรในกลุ่มนี้เติบโต เรียนรู้ และใช้ชีวิตอยู่ในยุคที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง และมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารโทรคมนาคมที่คล่องตัว การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ตลอดเวลา การเดินทางที่รวดเร็วด้วยพาหนะที่ทันสมัย ความสะดวกในชีวิตประจำวัน ซึ่งนำไปสู่วิถีการดำเนินชีวิตที่รวดเร็ว เป็นตัวของตัวเองสูง ต้องการการยอมรับและความเข้าใจ ชอบอะไรที่ทำหาย มีความอยากรู้อยากเห็นแต่แอบแฝงไว้ด้วยความอ่อนไหวต่อสถานการณ์และความไม่แน่นอนของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (กานต์พิชชา เก่งการช่าง, 2556: 16) การศึกษาการธำรงอัตลักษณ์ของชาวจีนเจเนอเรชั่นวายจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งด้วยเหตุที่ว่ากลุ่มคนดังกล่าวเป็นกลุ่มที่รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยเฉพาะในเขตยวราชซึ่งเป็นย่านไชน่าทาวน์ของเมืองไทยมีชื่อเสียงเป็นที่รับรู้ทั่วไปในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ เป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมจีนในประเทศไทยว่ากลุ่มคนดังกล่าวยังธำรงรักษาความเป็นจีนได้มากน้อยเพียงใดหรือถูกกลืนกลายเป็นคนไทยหรือไม่ในปัจจุบันเพียงใด

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการธำรงอัตลักษณ์ความเป็นจีนของชาวจีนเจเนอเรชั่นวายในย่านไชน่าทาวน์เยาวราช กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความแตกต่างในการธำรงอัตลักษณ์ความเป็นจีนของชาวจีนเจเนอเรชั่นวายในย่านไชน่าทาวน์เยาวราช กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด “อัตลักษณ์”

อัตลักษณ์ (Identity) เป็นแนวคิดที่มีการศึกษาอย่างกว้างในกลุ่มวัฒนธรรมศึกษา “อัตลักษณ์” เป็นแนวคิดหนึ่งที่สำนึก วัฒนธรรมศึกษาให้ความสนใจอย่างมาก และแนวคิดอัตลักษณ์มีความเชื่อมโยงกับแนวคิดอื่น ๆ เช่น อำนาจ การสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น และมีนักวิชาการสาขาต่าง ๆ ให้ความสนใจศึกษาเรื่อง อัตลักษณ์อยู่แล้วเริ่มตั้งแต่ การให้คำนิยาม กระบวนการก่อตัวและการคลี่คลาย หรือศึกษาหน้าที่ของ อัตลักษณ์ เป็นต้น ดังเช่น F. Barth ให้คำนิยามว่า อัตลักษณ์ต้องเป็นกระบวนการแบบเหรียญ 2 ด้าน ด้านหนึ่งก็คือ การรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน และอีกด้านหนึ่งคนอื่นก็ต้องรู้สึกเช่นนั้นด้วย อัตลักษณ์ จึงเป็นความพยายามสร้างขอบเขตของบุคคล คือการตอบคำถามว่าเป็นใคร แตกต่างจากคนอื่นอย่างไรตรงไหน สัมพันธ์กับใคร และคนอื่นสัมพันธ์กับเราอย่างไร (กาญจนา แก้วเทพ, 2549: 131-132)

สมมติฐานการวิจัย

ถิ่นกำเนิดของบรรพบุรุษ เชื้อชาติของบิดามารดา ระยะเวลาในที่พักอาศัยอยู่ในเขต-เยาวราช รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความยึดมั่นผูกพันในครอบครัวและเครือญาติ ความยึดมั่นผูกพันในเชื้อชาติสามารถร่วมกันพยากรณ์การดำรงอัตลักษณ์ของชาวจีนเงินเนอเรชั่นวายในย่านไชน่าทาวน์เยาวราช

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ข้อมูลที่ได้นับว่าเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญในการทำความเข้าใจถึงอัตลักษณ์ของชาวจีนทำให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างอัตลักษณ์ของคนแต่ละเชื้อชาติ
2. เป็นแนวทางในการรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมอันดีงามของชาวไทยเชื้อสายจีนในกลุ่มเงินเนอเรชั่นวายในเขตเยาวราช

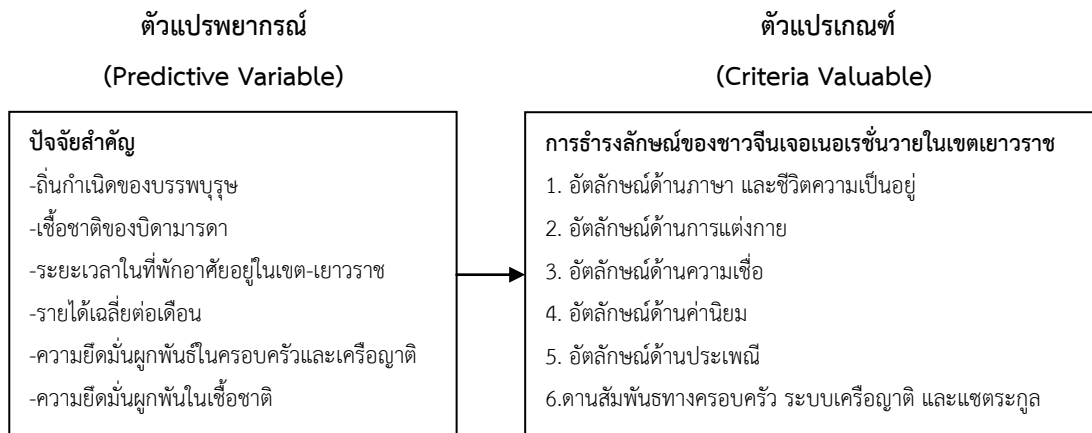
ขอบเขตการวิจัย

ในวิธีการศึกษาแบบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มชาวจีนเงินเนอเรชั่นวายในเขตเยาวราช ประชากร คนไทยเชื้อสายจีนเขตเยาวราชที่เกิดตั้งแต่ ค.ศ. 1977-1992 (พ.ศ. 2520-2535) ปัจจุบันอายุประมาณ 21-36 ปี จำนวน 280 ตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล โดยจัดลำดับเนื้อหาแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลในลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศถิ่นกำเนิดของบรรพบุรุษ เชื้อชาติของบิดามารดา ระยะเวลาในที่พักอาศัยอยู่ในเขตเยาวราช รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลความยึดมั่นผูกพันในครอบครัวและเครือญาติ ความยึดมั่นผูกพันในเชื้อชาติ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำรงอัตลักษณ์ความเป็นเงินของชาวจีนเงินเนอเรชั่นวายในย่านไชน่าทาวน์เยาวราช กรุงเทพมหานคร 6 ด้านคือ 1) อัตลักษณ์ด้านภาษา และชีวิตความเป็นอยู่ 2) อัตลักษณ์ด้านการแต่งกาย 3) อัตลักษณ์ด้านความเชื่อ 4) อัตลักษณ์ด้านค่านิยม 5) อัตลักษณ์ด้านประเพณี 6) ด้านสัมพันธ์ทางครอบครัว ระบบเครือญาติ และแซ่ตระกูล

ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Content Validity) ทำการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .9369

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าความถี่ ร้อยละ เพื่ออธิบายถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้อธิบายระดับการดำรงอัตลักษณ์ความเป็นเงินของชาวจีนเงินเนอเรชั่นวายในย่านไชน่าทาวน์เยาวราช กรุงเทพมหานคร 6 ด้านคือ 1) อัตลักษณ์ด้านภาษา และชีวิตความเป็นอยู่ 2) อัตลักษณ์ด้านการแต่งกาย 3) อัตลักษณ์ด้านความเชื่อ 4) อัตลักษณ์ด้านค่านิยม 5) อัตลักษณ์ด้านประเพณี 6) ด้านสัมพันธ์ทางครอบครัว ระบบเครือญาติ และแซ่ตระกูล การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อทำนายปัจจัยถิ่นกำเนิดของบรรพบุรุษ เชื้อชาติของบิดามารดา ระยะเวลาในที่พักอาศัยอยู่ในเขตเยาวราช รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความยึดมั่นผูกพันในครอบครัวและเครือญาติ ความยึดมั่นผูกพันในเชื้อชาติสามารถร่วมกันพยากรณ์การดำรงอัตลักษณ์ของชาวจีนเงินเนอเรชั่นวายในย่านไชน่าทาวน์เยาวราช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาจึงกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อดำเนินการวิจัย ดังนี้

คนไทยเชื้อสายจีน หมายถึง บุคคลที่มี บรรพบุรุษเป็นชาวจีนทั้งที่เกิดในประเทศไทยและที่เกิดในประเทศจีน แต่มีสัญชาติไทย

เจนเนอเรชัน หมายถึง กลุ่มประชากรที่เกิดตั้งแต่ ค.ศ. 1977-1992 (พ.ศ. 2520-2535) ปัจจุบันอายุประมาณ 21-36 ปี

ถิ่นกำเนิดของบรรพบุรุษ หมายถึง ถิ่นฐานดั้งเดิมของบรรพบุรุษในประเทศจีนก่อนการอพยพเข้ามาในประเทศไทย แบ่งเป็น ฮกเกี้ยน ไทหล่า แต่จิ๋ว

เชื้อชาติของบรรพบุรุษ หมายถึง เชื้อชาติเดิมของญาติฝ่ายบิดา ได้แก่ ปู่ ย่า และเชื้อชาติเดิมของญาติฝ่ายมารดา ได้แก่ ตา ยาย

อัตลักษณ์ของชาวจีน หมายถึง ลักษณะเฉพาะของชาวจีนที่แสดงถึงความเป็นจีน ได้แก่ ความเชื่อ ค่านิยมภาษา และขนบธรรมเนียมความเป็นจีน

อัตลักษณ์ด้านประเพณี หมายถึง การนำประเพณี วัฒนธรรมและความเชื่อทางศาสนาของตนมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ความเชื่อในการเคารพนบถือเทพเจ้าและความเชื่อทางศาสนาที่ผสมผสานกันระหว่างลัทธิเต๋า ขงจื้อ พุทธศาสนาเถรวาทและเพิ่มความเชื่อทางศาสนาพุทธแบบเถรวาท ทำให้ชาวจีนปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อทางศาสนา จำแนกเป็นพิธีกรรมในรอบปีและพิธีกรรมในรอบชีวิต ดังนี้ 1. พิธีกรรมในรอบปีมีเทศกาลสำคัญ 8 เทศกาลที่เรียกว่า “โป๊ยไจ้ย” ได้แก่ ตรุษจีน หยวนเซียว เซ็งเม้ง ไหว้ขนมจ่าง สารทจีน ไหว้พระจันทร์ กินเจ และไหวเจ้าสิ้นปีคนจีนส่วนใหญ่มีความผูกพันกับเทศกาล 8 เทศกาลนี้ 2. พิธีกรรมในรอบชีวิต มี 5 พิธีกรรม ได้แก่ รับขวัญเด็ก ผ่านช่วงชีวิต แซยิด แต่งงาน และพิธีกรรมเกี่ยวกับความตาย ตัวอย่างพิธีกรรมแต่ละพิธีกรรม ดังนี้

อัตลักษณ์ด้านสัมพันธ์ทางครอบครัว ระบบเครือญาติ และแซตตระกูล หมายถึง บทบาทและสายสัมพันธ์หลักของครอบครัวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีน มีการกำหนดเพศ อาวุโส ผู้น้อยต้องให้ความเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโสกว่าชายมีความสำคัญทางหญิง นอกจากนี้ยังมีทัศนคติที่ตีตอการมีบุตรชายมากกว่าบุตรสาว เพราะบุตรชายเป็นผู้สืบวงศ์สกุล และเป็นผู้นำครอบครัว ลักษณะเนื้อแท้ของครอบครัวจึงปรากฏออกมาในรูปแบบของการเน้นความสำคัญของการ

ไข่อำนาจเด็ดขาดของผู้นำ การสืบสกุลและความมีระเบียบแบบแผนในครอบครัว ตลอดจนในสายวงศ์ฝ่ายชายเท่านั้นที่มีสิทธิ์ตั้งปายวิญญูณไวที่หึงบุขาบรรพบุรุษ แต่ความคิด คานิยม ทศนคติ

ความร้ยมั่นผูกพันในเชื้อชาติ หมายถึง ระดับความคิดเห็นถึงความเป็นเงินของตนเองของชาวเงินเงินเนอ เรชนัวยายในเขตยาราชต่อ การระลึกถึง การยกย่องและความภูมิใจในความเป็นเงิน

อัตลักษณ์ด้านคามเชื่อ หมายถึง ความเชื่อที่เก่าแก่ที่สุดที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดมา ว่ามีเทพเจ้าประจำสถานที่ ทะเล ภูเขา ป่า แม่น้ำ บ้านเรือน ประจำอาชีพ เทพเจ้าชั้นสูงที่มีคุณธรรมเป็นเลิศ ได้แก่ เทพเจ้ากวนอู เจ้าแม่ทับทิม เป็นต้น เทพเจ้าชั้นสูงสุด ได้แก่ พระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ และเทพเจ้าที่ถือว่า เป็นเซียนต่าง ๆ เช่น โป๊ยเซียน เป็นต้น จะมีศาลเจ้าขนาดต่าง ๆ สร้างไว้ในชุมชน หรือสถานที่ต่าง ๆ เพื่อการสักการะ

อัตลักษณ์ด้านคานิยมพื้นฐาน หมายถึง ความเชื่อการประเมินในสิ่งที่ตั้งามและร่วมกันยึดถือปฏิบัติของชาว ไทยเชื้อสายเงินเงินกลายเป็นอุปนิสัยพื้นฐานในที่นี้ได้แก่การยกย่องบุขาบรรพบุรุษ ความขยันขันแข็ง ความอดทน ความ ประหยัดอดออม

ความเชื่อของชาวเงิน หมายถึง ความคิดการประเมินค่าในสิ่งที่เป็นนามธรรมว่ามีพลังอำนาจอยู่เหนือ ธรรมชาติ ในที่นี้ได้แก่ ความเชื่อและบูชาเทพเจ้า เชื่อเรื่องสัตว์และพืชที่เป็นมงคล ความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง คาถาคความเชื่อเกี่ยวกับโชคลาภ ฤกษ์ยามต่าง ๆ

อัตลักษณ์ด้านภาษา และชีวิตความเป็นอยู่ หมายถึง การแสดงออกถึงความเป็นเงินโดยใช้ภาษาเงินในการ ติดต่อสื่อสาร ทั้งภาษาพูดและภาษาอักษร การดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบันที่แสดงถึงความเป็นเงิน ได้แก่การบริโภคอาหาร การตกแต่งบ้านโดยใช้สัญลักษณ์ของชาวเงินเช่นรูปสัตว์ในความเชื่อ อักษรมงคล เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 280 ชุด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิด เป็นร้อยละ 65.70 โดยบิดามีเชื้อ เชื้อชาติจีนและมารดาเชื้อชาติไทยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.9 เชื้อชาติเดิมของ บรรพบุรุษแต่จิว ร้อยละ 65.4 อายุต่ำเฉลี่ย 30 ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 52,471.64 บาท ระยะเวลาที่พัก อาศัยในเยาวราชเฉลี่ย 18 ปี

ในส่วนของการธำรงอัตลักษณ์ของชาวเงินเงินเนอเรชนัวยายในเขตเยาวราชโดยรวม (ตารางที่ 1) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านอัตลักษณ์ด้านคานิยมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 รองลงมาด้านสัมพันธ์ภาพครอบครัวและตระกูลแซ่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ด้านประเพณีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ด้านความเชื่อมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ด้าน ด้านภาษาและชีวิตความเป็นอยู่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 และด้านการแต่งกายมี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมีค่าเท่ากับ 1.99

ผลการทดสอบสมมติฐาน (ตารางที่ 2) พบว่าจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่าปัจจัยถิ่นกำเนิดของ บรรพบุรุษ เชื้อชาติของบิดามารดา ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในเขต-เยาวราช รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความยึดมั่นผูกพัน ในครอบครัวและเครือญาติ ความยึดมั่นผูกพันในเชื้อชาติสามารถร่วมกันพยากรณ์การธำรงอัตลักษณ์ของชาวเงินเงินเนอ เรชนัวยายในย่านไชน่าทาวน์เยาวราช ได้ร้อยละ 85.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยความผูกพันในเชื้อชาติ มีอำนาจในการพยากรณ์มากที่สุดร้อยละ 87.3 และระดับรายได้มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 76.9 สามารถนำเสนอ ในรูปแบบการได้ดังนี้ $y = -0.832 + 0.001X_1 + 0.003X_2 + 0.005X_3 + 7.696 X_4 + 0.005 X_5 + 0.873 X_6$

กำหนดให้ X_1 = ปัจจัยถิ่นกำเนิดของบรรพบุรุษ X_2 = เชื้อชาติของบิดามารดา X_3 = ระยะเวลาในที่พักอาศัยอยู่ในเขต-เยาวราช X_4 = รายได้เฉลี่ยต่อเดือน X_5 = ความยึดมั่นผูกพันในครอบครัวและเครือญาติ X_6 = ความยึดมั่นผูกพันในเชื้อชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าภาพรวมของการอ้างอัตลักษณ์ของชาวจีนเจนเนอเรชันวายในเขตเยาวราชอยู่ในระดับมาก และในด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้านคือด้านค่านิยม ด้านความเชื่อ และด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ทั้งนี้สาเหตุของการที่ชาวจีนในย่านไชน่าทาวน์สามารถอ้างอัตลักษณ์ความเป็นจีนได้ในระดับมากเป็นเพราะมีการรวมกลุ่มของชุมชนชาวจีนขนาดใหญ่และเป็นชุมชนที่มีความเก่าแก่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ เกษมณี และ วิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2552) การศึกษาเรื่องอัตลักษณ์จีนในสังคมไทยจากวรรณกรรมไทย ซึ่งการศึกษาอัตลักษณ์จีนในวรรณกรรมไทยทั้ง 4 ด้านคือ 1) ด้านสัมพันธ์ทางครอบครัว ระบบเครือญาติ และแซตตระกูล 2) ด้านภาษาจีน 3) ด้านศิลปะการแสดง 4) ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พบว่า แมวชาวจีนรุ่นแรกจะเคร่งครัดในวัฒนธรรมประเพณีเพียงใด ก็ไม่อาจจะสกัดกั้นการรับวัฒนธรรมไทยของคนรุ่นใหม่ซึ่งเป็นบุตรหลาน ของชาวจีนโพ้นทะเลได้ เพราะคนรุ่นใหม่ที่เกิดและเติบโตขึ้นในสังคมไทยซึ่งเป็นอีกสังคมหนึ่งที่มีลักษณะแตกต่างจากสังคมของบรรพบุรุษ สภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองย่อมส่งผลให้ แบบแผนวัฒนธรรมประเพณีเดิมของชาวจีนเกิดการเปลี่ยนแปลง และบางวัฒนธรรมประเพณีก็สูญหายไป ชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนยังต่างรุ่นต่างอายุเท่าใดความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมประเพณีก็ยิ่งมากขึ้น แต่สิ่งที่ยังคงเหนียวแน่น มั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลง คือการที่ชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนปลูกฝังให้บุตรหลานยึดมั่นในความกตัญญู ซึ่งนับว่าเป็นตัวอย่างที่ดีงาม สำหรับในด้านความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณีโดยเฉพาะด้านการแสดง สังคมไทยมีความยึดโยงกับศาลเจ้าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจซึ่งศาลเจ้าแต่ละศาลเจ้าต่างมีธรรมเนียมประเพณีการแสดงงิ้ว ตายมถ เจริญรัตน์ (2544) ได้ศึกษา งิ้วแต่จิว ในฐานะละครสังคม: สัญลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไทยจีน เป็นการศึกษาถึงประวัติความเป็นมา ความสำคัญและพัฒนาการของงิ้วในฐานะเสมือนหนึ่งเป็นละครทางสังคมที่สามารถสะท้อนภาพของสังคมออกมาในรูปแบบของละครเนื่องจากงิ้วเป็นการแสดงของชาวจีน จึงเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงขอบเขตทางชาติพันธุ์จีนในสังคมไทยการแสดงงิ้วมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องในสังคมไทยและถูกปรับเปลี่ยนสถานภาพเรื่อยมาจากฐานะสิ่งบูชาเทพเจ้าและค่อย ๆ กลายเป็นสิ่งสร้างความบันเทิงแก่ชาวจีน ไปจนถึงการก่อให้เกิดสำนึกร่วมในความเป็นจีนเนื่องจากภาษาที่ใช้ก็คือภาษาจีน และสภาพการเป็นเสมือนสิ่งบูชาเทพเจ้า ในทุกวันนี้งิ้วเป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่มีการให้นิยามตัวเองใหม่ไม่ได้ถูกจำกัดด้วยขอบเขตทางภาษาจีนเช่นในอดีต สิ่งที่ยังนำเสนอในการแสดงได้สะท้อนถึงตัวตนของสังคมจีน ในด้านการสะท้อนภาพความเป็นจีนในวิถีการดำเนินชีวิตโดยการสอดแทรกคำสั่งสอนตามความเชื่อให้กระทำความดีแก่สังคม นอกจากนี้ชุมชนชาวจีนยังมีการจัดตั้งองค์กรการกุศลเป็นกลไกที่สำคัญในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของความเป็นจีนเช่นงานวิจัยของ วิมลรัตน์ ทวีสิทธิ์ (2546) ศึกษาเรื่อง การปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ความเป็นจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในบริบทขององค์กรประชาสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์จีน: ศึกษากรณีองค์กรในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์จีนในจังหวัดอุบลราชธานีได้ก่อตั้งองค์กรเพื่อเป็นสาธารณกุศลและสาธารณประโยชน์ต่อชาวอุบลราชธานีเป็นสำคัญจากอดีตจนถึงปัจจุบันองค์กรประชาสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์จีนในจังหวัดอุบลราชธานีมีลักษณะแตกต่างกันในรายละเอียดของแต่ละองค์กร แต่มีเป้าหมายดำเนินการไปสู่วัตถุประสงค์อันเดียวกันคือ นอกเหนือจากการทำหน้าที่เป็นองค์กรการกุศลเพื่อตอบสนองความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้ยากไร้แล้วองค์กรเหล่านี้ยังมีส่วนช่วยในการอ้างอัตลักษณ์ความเป็นจีน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะผลการวิจัยเพื่อนำไปใช้

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. การรวมกลุ่มเป็นชุมชนขนาดใหญ่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการธำรงอัตลักษณ์ของ
2. ความเป็นจีนของคนในสังคมไทย การส่งเสริมให้คนจีนอยู่เป็นชุมชนขนาดใหญ่ นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของชาวจีน
3. ควรมีการพัฒนาชุมชนเยาวราชให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนดังกล่าวขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก
4. ควรมีการจัดระบบการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวเยาวราชให้สามารถคงไว้ซึ่งความเป็นชุมชนชาวจีนที่ใหญ่ที่สุดและเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย
5. การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมที่สาบสูญเช่นโรงจิวในย่านเยาวราช เพราะโรงจิวเป็นส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์ของชุมชนเยาวราช เช่นเดียวกับการรักษาหุ่นละครเล็กของคณะโกลดูลย์ การฟื้นฟูละครของโรงละครศาลาเฉลิมกรุง เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาชุมชนชาวจีนแหล่งอื่นในประเทศไทยว่ามีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างไร
2. ควรมีการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นมิติความลุ่มลึกของปรากฏการณ์

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2549). **สตรีนิยมและวัฒนธรรมศึกษา** ในผู้ชายชอบมองลวดความรู: รวมบทความเนื่องในวาระครบรอบ 60 ปี ฉลาดชาย รมิตานนท. หน้า 99-137. กรุงเทพฯ: มติชน.
- กานต์พิชชา เก่งการช่าง. (2556). **เงินเนอเรชั่นวัยกับความท้าทายใหม่ในการบริหารทรัพยากรบุคคล วารสารสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 12556.**
- ขรรค์ชัย อภิสุภาพ. (2547). **ความเชื่อเกี่ยวกับศาลเจ้าเงินในเขตเทศบาลนครสงขลา อำเภอเมืองสงขลา** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ปัญญา เทพสิงห์. (2548). **ศิลปะเอเชีย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2531). **บูรณาการของเยาวชนจีนในประเทศไทย การเมือง การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยประสานมิตร.
- วิมลรัตน์ ทวีสิทธิ์. (2546). **การปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ความเป็นจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในบริบทขององค์กรประชาสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์จีน: ศึกษากรณีองค์กรในจังหวัดอุบลราชธานี** สังคมวิทยามหาบัณฑิต สาขามนุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศยามล เจริญรัตน์. (2554). **จิวแต่จิว ในฐานะละครสังคม: สัญลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไทยจีน** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศิลปศาสตร์ (มนุษยวิทยา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.บัณฑิตวิทยาลัย.
- สุชาวดี เกษมณี. (2552). **อัตลักษณ์จีนในสังคมไทยจากวรรณกรรมไทย** วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Geertz, Clifford. (1993). **Religion as a cultural system.**In: *The interpretation of cultures: selected essays*, Geertz, Clifford, pp.87-125. Fontana Press.

Wang Gungwu. (1991). *China and the Chinese Overseas*. Times Academic Press, 1991 – 312.

ภาคผนวก

ตารางที่ 1 ภาพรวมการอ้างอัตลักษณ์

ความผูกพันต่อองค์กร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. อัตลักษณ์ด้านภาษา และชีวิตความเป็นอยู่	3.61	.624	มาก
2. อัตลักษณ์ด้านการแต่งกาย	1.93	.514	น้อย
3. อัตลักษณ์ด้านความเชื่อ	4.19	.663	มาก
4. อัตลักษณ์ด้านค่านิยม	4.69	.365	มากที่สุด
5. อัตลักษณ์ด้านประเพณี	4.21	.662	มากที่สุด
6. ด้านสัมพันธ์ทางครอบครัว ระบบเครือญาติ และแซตตระกูล	4.41	.540	มากที่สุด
รวม	3.84	.4643	มาก

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในการทำนายปัจจัยกับการอ้างอัตลักษณ์ของชาวจีนเงินเนอเธอร์แลนด์

ตัวแบบ (Model)	การอ้างอัตลักษณ์				
	B	SE(b)	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	-.832	.182		-4.578**	.000
ถิ่นกำเนิดของบรรพบุรุษ	.001	.000	.065	1.995*	.047
เชื้อชาติของบิดามารดา	.003	.000	.253	9.460**	.000
ระยะเวลาในที่พักอาศัย	.005	.002	.057	1.999*	.047
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	7.696	.000	.196	7.666**	.000
ความผูกพันในเครือญาติ	.005	.001	.106	3.722**	.000
ความผูกพันในเชื้อชาติ	.837	.039	.839	21.499**	.000
r	R²	Adjusted R²	SE(est.)	F	Sig.
.926	0.857	0.854	0.448	232.24**	0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

วิทยาลัยราชพฤกษ์

เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์*

Saovanard Leklersindhu

* อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์

บทคัดย่อ

การศึกษาวจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1. ศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต 2. เปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต เมื่อแยกตามสถานภาพปัจจัยส่วนบุคคลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คืออาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน 5 คน อาจารย์พิเศษ จำนวน 10 คน และนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ประกอบด้วย รุ่นที่ 1-3 จำนวน 56 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-Way ANOVA แล้วทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมา คือด้านคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน ด้านวิทยากรที่เชิญมาบรรยาย ด้านหลักสูตร ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านคุณภาพการสอนและการจัดกิจกรรมการสอน และด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ และประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชาย มีความพึงพอใจมากกว่าเพศหญิง และอายุ 25-40 ปี พึงพอใจมากกว่า อายุ 41-45 ปี และอายุ 41-45 ปี พึงพอใจมากกว่าอายุ 50 ปี

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์

Abstract

The research aimed to 1. study Satisfaction of teachers and students toward the Master of Public Administration Program. 2. Compare Satisfaction of teachers and students toward the Master of Public Administration Program by personal factors. This research is based on questionnaire provided to the amount of random 56 samples which. The result of this research has been analyzed by statistic calculation program showed in percentage, mean, standard deviation, t-test and One-Way ANOVA. Afterward, it has been checked in comparison by Scheffe method. The research result found that:

Satisfaction of teachers and students toward the Master of Public Administration Program Ratchphruek College had high level. And considering that aspect high level in all aspects. The side with the highest Feature of the instructor. Followed by the guest speaker at the lecture. And the lowest mean the Advisor feature. The comparative status satisfaction levels of teachers and students toward the Master of Public Administration Program by status of the respondents, Education and affiliated entities no difference. The age and experience different was significant different at .05 by males were more satisfied than females and age 25-40 year more than satisfied age 41-45 year. Age 41-45 year more than satisfied age 50 year.

Keywords: Satisfaction, Master of Public Administration Program, Ratchphruek College

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 “บุคคลย่อม มีสิทธิเสมอกันในการรับ การศึกษา ไม่น้อยกว่าสิบสองปี รัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพล ภาพหรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่ง และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดย ทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การ เรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ” (กิจบดี ชินเบญจ ฤกษ์, 2548: 263) การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านต่าง ๆ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีความรู้ ทำให้เกิดทักษะในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าในสังคม

วิทยาลัยราชพฤกษ์ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งโดยสำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษาเมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ.2549 โดยมีปรัชญาของวิทยาลัยว่าเป็น “สถาบันแห่งการเรียนรู้ยุคใหม่ คุณภาพ คุณธรรมนำหน้าสู่สากล” มีพันธกิจในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นคนดี มี คุณธรรม ตลอดจนมีการพัฒนาทางด้านสติปัญญา ผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพเพื่อตอบสนองนโยบายด้านการจัดการศึกษา ในระดับการอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความ มั่นคงต่อไป (วิทยาลัยราชพฤกษ์, คู่มือนักศึกษาปีการศึกษา, 2555: 7) วิทยาลัยราชพฤกษ์ ได้จัดการเรียนการสอน ในหลายระดับการศึกษาดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรระดับปริญญาตรี จัดการเรียนการสอน 7 คณะ ประกอบด้วย คณะบริหารธุรกิจ คณะบัญชี คณะ นิติศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์

2. ระดับบัณฑิตศึกษา จัดการเรียนการสอน 3 หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

ทางหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยราชพฤกษ์ได้เห็นถึงความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้มีการจัดโครงการศึกษาดูงานทางการศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้ นักศึกษาได้รับความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างสูงสุดในการนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อการพัฒนา อุดมการณ์วิสัยทัศน์ครอบคลุมองค์ความรู้คุณธรรมจริยธรรมในการบริหารรวมถึงสำนักด้านสาธารณสุขประโยชน์ความ รับผิดชอบต่อส่วนรวมและสังคมโดยเริ่มใช้หลักสูตรและเปิดสอนสาขารัฐประศาสนศาสตร์ในภาคการศึกษาที่ 1 ปี การศึกษา 2553 ซึ่งประกอบด้วยนักศึกษารุ่นที่ 1 จำนวน 11 คนปีการศึกษา 2554 นักศึกษารุ่นที่ 2 จำนวน 15 คน

และรุ่นที่ 3 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 15 คนรวมปัจจุบันมีนักศึกษาทั้ง 3 รุ่นจำนวน 41 คนตั้งนั้นทางวิทยาลัยราชพฤกษ์จึงถือโอกาสสำรวจความพึงพอใจของอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษรวมบัณฑิตทุกรุ่นโดยนำผลการสำรวจดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอันเป็นการตอบสนองต่อเกณฑ์คุณภาพและมาตรฐานของคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่ได้กำหนดในส่วนของหลักสูตรว่าสถาบันอุดมศึกษาต้องมีการพัฒนาหลักสูตรที่เปิดสอนให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านวิชาการและวิชาชีพมีการประเมินหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอมีการบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มอบอำนาจเกี่ยวกับการให้ความเห็นชอบหลักสูตรโดยมอบอำนาจให้อธิการบดีโดยความเห็นชอบของสภาวิทยาลัยมีอำนาจในการให้ความเห็นชอบหลักสูตรของวิทยาลัยและเพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัยอยู่เสมอและเพื่อมุ่งมั่นผลิตบัณฑิตให้เป็นคนเก่งมีความรู้ทักษะความชำนาญในวิชาที่เรียนสร้างคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์ เมื่อแยกตามสถานภาพปัจจัยส่วนบุคคล

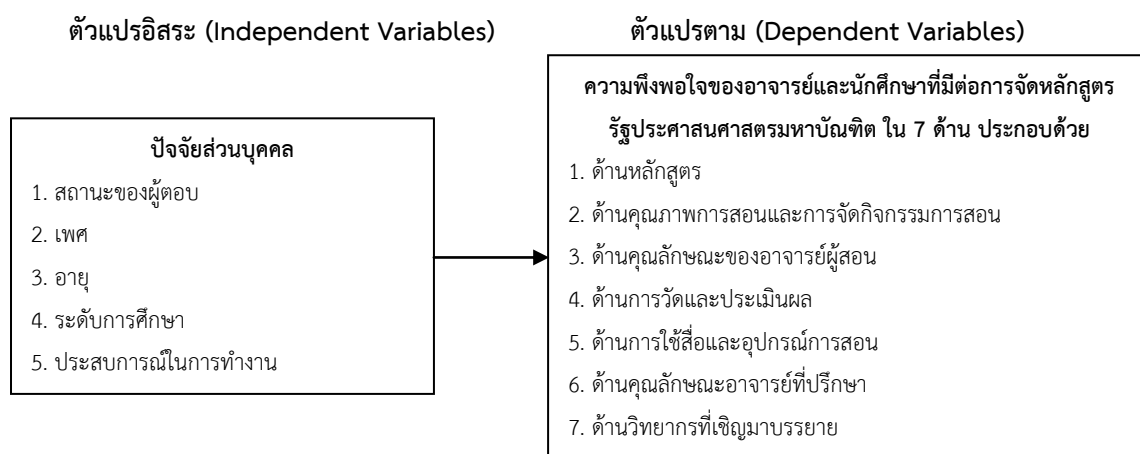
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อวิทยาลัยในการดำเนินงานของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ตลอดจนการพัฒนาผู้สอนและผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ประชากร คืออาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต อาจารย์พิเศษ และนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน 56 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือคือแบบสอบถามโดยมีการสร้างและหาค่าคุณภาพของเครื่องมือ คือหาความตรงโดยค่า IOC ได้ค่าเท่ากับ .82 และนำเครื่องมือทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร (MPA) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้ความเที่ยงโดยหาค่า Alpha Coefficient ได้ค่าเท่ากับ .97

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีทางสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อใช้ในการบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน โดย t-test และ One-Way ANOVA และถ้าพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทดสอบค่าเฉลี่ย ความแตกต่างของตัวแปรรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé)

ผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.06$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน รองลงมาคือด้านวิทยาการที่เชิญมาบรรยาย ด้านหลักสูตร ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านคุณภาพการสอนและการจัดกิจกรรมการสอน ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งผลการวิจัยในแต่ละประเด็นสรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บุคลิกภาพของอาจารย์ผู้สอน และการแต่งกาย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด การรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีแนวคิดแตกต่างหรือขัดแย้งกับผู้สอน

1.2 ด้านวิทยาการที่เชิญมาบรรยาย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.21$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือเนื้อหาและหัวข้อในการบรรยายมีความสอดคล้องกับวิชาเรียนในหลักสูตรฯ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานได้

1.3 ด้านหลักสูตร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.11$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หลักสูตรมีการกำหนดแผนและเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนอย่างชัดเจน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด หลักสูตรมีการจัดเนื้อหา กิจกรรม และมวลงประสพการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ

1.4 ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอนประเมินผล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.05$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีเอกสารประกอบการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด การใช้สื่อการสอนกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

1.5 ด้านการวัดและประเมินผล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีความยุติธรรมในการให้คะแนนและการตัดสินผล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและสอดคล้องกับเนื้อหา

1.6 ด้านคุณภาพการสอนและการจัดกิจกรรมการสอน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.96$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของรายวิชา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ชี้แจงการวัดผลประเมินผลของรายวิชา กับมีวิธีการสอนที่ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้โดยง่าย เหมาะสมชัดเจนและเป็นลำดับขั้น

1.7 ด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.75$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบปะพูดคุยกับนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

2.1 ผู้ตอบแบบสอบถามคืออาจารย์และนักศึกษาที่มีสถานะต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ แตกต่างกันโดยเพศชายมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนมากกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.3 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ แตกต่างกันด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ แตกต่างกันด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

1.1 ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ด้านหลักสูตร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์มีการกำหนดแผนและเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนอย่างชัดเจนมีการติดตามผลการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาอย่างต่อเนื่องการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรคำนึงถึงความต่อเนื่องและความยากง่ายของเนื้อหาสาระโดยจัดหลักสูตรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความชำนาญ ทักษะวิชาชีพมีการจัดเนื้อหา กิจกรรม และมวลประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ชำรง บัวศรี (2532: 6) ได้กล่าวว่า หลักสูตรคือแผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา หมั่นคง (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาหลักสูตรปริญญาทางการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า นิสิตบัณฑิตศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตร ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากส่วนด้านคุณลักษณะของอาจารย์ นิสิต

บัณฑิตศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และยังพบว่านิสิตบัณฑิตศึกษาที่มีสถานภาพการทำงานต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

1.2 ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ด้านคุณภาพการสอนและการจัดกิจกรรมการสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยาลัยราชพฤกษ์ซึ่งแรงวัตถุประสงค์ของรายวิชาอย่างชัดเจน นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนและชี้แจงการวัดผลประเมินผลของรายวิชาให้กับนักศึกษา และมีวิธีการสอนที่ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้โดยง่ายเหมาะสมชัดเจนและเป็นลำดับขั้น ซึ่งสอดคล้องกับ อินทรา บุรยาทร (2542:4) ได้กล่าวว่า การสอน คือ กระบวนการจัดมวลงประสภการณ่ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันจัดกิจกรรมทั้งที่เป็นกิจกรรมในห้องเรียนและกิจกรรมนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตรงตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นอกจากนี้ผู้สอนจะต้องมีจุดมุ่งหมายของการสอน วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา และลักษณะของผู้เรียน มีจิตวิทยา เพื่อที่จะได้เข้าใจลักษณะของผู้เรียน รู้จักการใช้สื่อ อุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่สอนตลอดจนสามารถวัด และประเมินผลการเรียนได้อย่างถูกต้อง และผู้เรียนจะต้องปฏิสัมพันธ์กันในด้านเป้าหมายการสอนและความสามารถของผู้เรียน มุ่งสู่การเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนด โดยอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์

1.3 ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ผู้สอนมีบุคลิกภาพและการแต่งกายที่ดี และอาจารย์ผู้สอนมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและระเบียบวินัยและค่านิยมที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมของความเป็นครู และรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีแนวคิดแตกต่างหรือขัดแย้งกับผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษมี พันธุ์โสภณ (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาบริหารธุรกิจของสถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีความพึงพอใจคุณลักษณะของอาจารย์อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเป็นผู้มีความรู้ในวิชาที่สอน มีการผลิตตำรา เอกสารประกอบการสอน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันทา แก้วสุข (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาสถาบันราชภัฏธนบุรี พบว่า นักศึกษาภาคปกติและภาคสมทบมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมาก เพราะนักศึกษาได้พบอาจารย์แล้ว และอาจารย์สามารถให้คำแนะนำและช่วยแก้ปัญหาได้

1.4 ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ด้านการวัดและประเมินผลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยาลัยราชพฤกษ์มีความยุติธรรมในการให้คะแนนและการตัดสินผล ตรวจสอบผลงานและชี้แจงข้อบกพร่องให้นักศึกษาราบมีเกณฑ์การวัดและประเมินผลการสอนที่ชัดเจนมีการประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและสอดคล้องกับเนื้อหา

1.5 ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยาลัยราชพฤกษ์มีเอกสารประกอบการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา การใช้สื่อการสอน สื่ออนวัตกรรมและเทคโนโลยีเหมาะสมกับเนื้อหาที่น่าสนใจทันสมัย อุปกรณ์การสอนมีความเหมาะสมกับผู้เรียน และมีการใช้สื่อการสอนกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิราษ รัตนันต์ (2546) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องทัศนคติที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิตภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรี

นครินทร์วิโรฒ พบว่า นิสิตมีทัศนคติต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและ กิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลและด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน และโดยรวมทุกด้านว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.6 ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษาและนักศึกษาคิดต่อขอพบอาจารย์ที่ปรึกษาได้โดยสะดวกโดยมีการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นกันเอง และอาจารย์ที่ปรึกษามีเวลาให้กับนักศึกษาเพียงพอ พบปะพูดคุยกับนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันทา แก้วสุข (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาสถาบันราชภัฏธนบุรี พบว่า นักศึกษาภาคปกติและภาคสมทบมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมาก เพราะนักศึกษาได้พบอาจารย์ และอาจารย์สามารถให้คำแนะนำและช่วยแก้ปัญหาได้

1.7 ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ด้านวิทยากรที่มาบรรยายพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เนื้อหาและหัวข้อในการบรรยายมีความสอดคล้องกับวิชาเรียนในหลักสูตรตรงกับความต้องการและความสนใจ การบรรยายครอบคลุมตามหัวข้อที่กำหนด ทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจหลังจากเข้าร่วมฟังการบรรยายมากขึ้น และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รสริน สุทองหล่อ (2543: 108) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนระบบการศึกษาทางไกลของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต พบว่า ผู้สอนที่ติดต้องรู้จักเลือกเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับรายวิชา ทั้งนี้โดยคำนึงถึงขนาดของกลุ่มผู้เรียน

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ศิลปรุ่งธรรม (2549) ได้ทำการศึกษา เรื่องความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตผลการวิจัยสรุปได้ว่าการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตจำแนกตามด้าน พบว่าปัจจัยอายุ รายได้ และตำแหน่งงานไม่มีผลต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้อย่างนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาคความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สามารถแยกเป็นประเด็นย่อยได้ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาด้านหลักสูตร วิทยาลัยราชพฤกษ์ควรปรับปรุงหลักสูตรให้มีการจัดเนื้อหา กิจกรรม และมวลงประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ซึ่งหลักสูตรคือรายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนหรือรายการเนื้อหาวิชาที่จัดสอนในโรงเรียน หรือสื่อกลาง หรือวิถีทางที่จะนำนักศึกษาไปสู่จุดหมายปลายทาง

1.2 ผลการศึกษาด้านคุณภาพการสอนและการจัดกิจกรรมการสอน วิทยาลัยราชพฤกษ์ควรปรับแนวทางวิธีการสอนที่ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้โดยง่ายเหมาะสมชัดเจนและเป็นลำดับขั้น และมีการชี้แจงการวัดผลประเมินผลของรายวิชา

1.3 ผลการศึกษาด้านการวัดและประเมินผล ควรมีการใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและสอดคล้องกับเนื้อหา โดยมีการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใดจะได้แก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม เช่น ประเมินกระบวนการใช้หลักสูตรในด้านการบริหารจัดการหลักสูตร การนิเทศกำกับดูแล และการจัดกระบวนการเรียนการสอน เป็นต้น

1.4 ผลการศึกษาด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน ควรเน้นการใช้สื่อการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และจัดหาเตรียมอุปกรณ์การเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับผู้เรียน

1.5 ผลการศึกษาด้านคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ผู้สอนที่ดีควรเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพดี มีคุณลักษณะในด้านการแสวงหาความรู้มีความสนใจทั้งในสาขาวิชาที่สอนและสาขาอื่น ๆ อันเป็นองค์ประกอบด้านหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานสอนประสบผลสำเร็จ

2. ข้อเสนอเพื่อการวิจัย

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์

2.2 ควรศึกษาตัวแปรความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเพิ่มเติม เพื่อให้ทราบข้อมูลที่สมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงวิทยาลัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิจบดี ชินเบญจภูษ. (2548). **กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อึ้งรัง บัวศรี. (2532). **หลักการศึกษ**. กรุงเทพฯ: แพรววิทยา.
- ปรีชา หมั่นคง. (2547). **ความพึงพอใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาลำดับปริญญาทางการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิต**. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภิราช รัตนันต์. (2546). **ทัศนะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิตภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. สารนิพนธ์ ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาเอกธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รสริน สุทองหล่อ. (2543). **การจัดการเรียนการสอนระบบการศึกษาทางไกลของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ตามความคิดเห็นของอาจารย์และผู้บริหาร**. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลักขมี พันธุ์โสภณ. (2546). **คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาบริหารธุรกิจของสถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์**. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วาสนา ศิลปรุ่งธรรม. (2549). **ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- วิทยาลัยราชพฤกษ์. (2555). คู่มือนักศึกษาปีการศึกษา 2555:120. อำเภอบางกรวย นนทบุรี.
- สุนันทา แก้วสุข. (2544). ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาสถาบันราชภัฏ
ธนบุรี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ราชภัฏธนบุรี.
- อินทิรา บุรยาทร. (2542). หลักการสอน. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสมเด็จเจ้าพระยา.
- Best, John W. (2001). **Research in Education**. New Jersey : Englewood Cliffs.
- Crobach. L.J. (1970). **Essential of Teacher Psychdogocal Testing**. Indiana University : Mcgraw Hill.
- Good Carter V. (1973). **Dictionary of Eucation**. New York: McGraw-Hill Book.
- Maslow, Abraham. (1970). **Motivation and Personnality**. New York: Harper and Row Pubishers.
- Morris, Charles G. (1970). **Psychology an Introduction**. 7thed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Ornstein, A.C. and F.P Hunkins. (2004). **Curriculum Foundation, Principles and Issues**. Boston: Allyn
and Bacon.

ความคิดเห็นของบัณฑิตรุ่นที่ 1 ต่อหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต

วิทยาลัยราชพฤกษ์

The opinions of Students toward Bachelor of Law Program at

Ratchaphruek College

จุฑาภรณ์ คงรักษ์กวิน *

Jutaporn Kongrukkawin

ปรเมศวร์ ศิริรักษ์*

Poramate Siriruk

* อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์

บทคัดย่อ

การศึกษาและวิจัยเรื่องความคิดเห็นของบัณฑิตรุ่นที่ 1 ต่อหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. สสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ที่มีต่อหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ 2. สสำรวจความคิดเห็นของการนำหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในการประกอบอาชีพ และในการศึกษาต่อ 3. ศึกษาภาพรวมของวิทยาลัยราชพฤกษ์ในการจัดการเรียนการสอน ในระดับอุดมศึกษา อาทิเช่น ด้านอาจารย์ ห้องเรียน อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด บรรยากาศ ภูมิทัศน์ การจัดกิจกรรมของวิทยาลัย ตามความคิดเห็นของบัณฑิต 4. เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ที่สำเร็จการศึกษาจำนวน 35 คน ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีการตอบแบบสอบถามและการสนทนากลุ่มจำนวน 7 คน โดยใช้วิธีการสุ่มจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาเอกบังคับไปประยุกต์ใช้ใน 3 ลักษณะ คือ การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ และการนำไปใช้ในการศึกษาต่อ บัณฑิตนำความรู้จากการเรียนหลักสูตรในกลุ่มวิชาเอกไปประยุกต์ใช้ทั้ง 3 ลักษณะอยู่ในระดับมาก บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ความคิดเห็นของบัณฑิต หลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์

Abstract

The study and research on opinions of graduates, students Class1 towards Bachelor of Law Program, Ratchaphruek College, which emphasized on 5 : 1. to survey the opinion of students in Faculty of Law. 2. to survey the opinion of adapting Bachelor of Law Program, Department of Law, to used in daily lift for occupation and further study. 3. to survey the graduates opinion about the overall view of Ratchaphruek College in managing teaching and learning in higher education, for example, instructors, classrooms, equipments used in teaching and learning, computer laboratory, library, climate, landscape, and activities of Ratchaphruek College, and 4. to improve the curriculum

to meet the demand. The sample group contained 35 graduates of Faculty of Law who have successfully graduated. The research collected data from questionnaires and interview of 7 people, by Purposive sampling.

Keywords: The opinions of Students, Law Program, Ratchaphruek College

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาลัยราชพฤกษ์เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2549 โดยมีปรัชญาของวิทยาลัยว่า “สถาบันแห่งการเรียนรู้ยุคใหม่ คุณภาพ คุณธรรม นำหน้าสู่สากล” มีพันธกิจในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม ตลอดจนมีการพัฒนาทางด้านสติปัญญา ผลิตบ้นจิตให้มีคุณภาพเพื่อตอบสนองนโยบายด้านการจัดการศึกษาในระดับการอุดมศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาให้มีความมั่นคงต่อไป

ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร อันเป็นการตอบสนองต่อเกณฑ์คุณภาพและมาตรฐานของคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่ได้กำหนดในส่วนของหลักสูตรว่า สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการพัฒนาหลักสูตรที่เปิดสอนให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านวิชาการ และวิชาชีพ มีการประเมินหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ มีการบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มอบอำนาจเกี่ยวกับการให้ความเห็นชอบหลักสูตร โดยมอบอำนาจให้อธิการบดีโดยความเห็นชอบของสภาวิทยาลัยมีอำนาจในการให้ความเห็นชอบหลักสูตรของวิทยาลัย โดยมีเงื่อนไขว่าหลักสูตรที่จะเปิดสอนต้องได้รับการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาหากเป็นหลักสูตรนอกแผนดังกล่าวต้องเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาพิจารณาปรับเข้าแผนก่อน ดังนั้น หลักสูตรที่เปิดสอนต้องมีโครงสร้างและมาตรฐานตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด และต้องได้รับการอนุมัติจากสภาวิทยาลัยหรือสภาสถาบันก่อนการเปิดสอน

คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องความคิดเห็นของบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ต่อหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ โดยนำผลที่ได้จากการสำรวจดังกล่าวไปใช้ในการทบทวนและประเมินผลการดำเนินการหลักสูตรอย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี โดยต้องใช้ในการประเมินส่วนของบัณฑิตมาทบทวนและประเมินผลในส่วนของจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมของวิทยาลัย และในส่วนการนำความรู้จากหลักสูตรในกลุ่มวิชาแกนบังคับเฉพาะคณะนิติศาสตร์ และกลุ่มวิชาอื่น ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานของบัณฑิตอย่างมีประสิทธิภาพอันสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน หลักสูตรมีความทันสมัย และเพื่อมุ่งมั่นผลิตบัณฑิตให้เป็นคนเก่งมีความรู้ ทักษะ ความชำนาญในสาขาวิชาที่เรียน สร้างคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ที่มีต่อหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์
2. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของการนำหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในการประกอบอาชีพ และในการศึกษาต่อ
3. เพื่อศึกษาภาพรวมของวิทยาลัยราชพฤกษ์ในการจัดการเรียนการสอน ในระดับอุดมศึกษา อาทิเช่น ด้านอาจารย์ ห้องเรียน อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด บรรณารักษ์ ภูมิทัศน์ การจัดการกิจกรรมของวิทยาลัย ตามความคิดเห็นของบัณฑิต

4. เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของบัณฑิตรุ่นที่ 1 ต่อหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์ ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถามและใบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยมีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บัณฑิตคณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์ ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2554

กลุ่มตัวอย่าง คือ บัณฑิตคณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์ ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2554 จำนวน 35 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามการสำรวจความคิดเห็นของบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์ และกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม คือ บัณฑิตคณะนิติศาสตร์ แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุอีเมลล์กลุ่มการเรียน สถานภาพการมีงานทำรายละเอียดของงาน รายได้ ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน คำถามที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร คำถามที่เกี่ยวข้องของอาจารย์ คำถามเกี่ยวกับความทันสมัยและความพร้อมทางด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน คำถามอื่น ๆ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของบัณฑิตต่อการนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาเอกบังคับไปประยุกต์ใช้

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของบัณฑิตต่อการนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาเอกอื่น ๆ ไปประยุกต์ใช้

ตอนที่ 4 เพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษาว่ามีศาสตร์ความรู้ใดที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานแต่ไม่เคยเรียนมาก่อน

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

การแสดงความคิดเห็นจะเป็นระดับคะแนน โดยแบ่งเป็นระดับ 5 ระดับคะแนน ในตอนที่ 1 ตอนที่ 2 ตอนที่ 3 ในส่วนตอนที่ 4 ตอนที่ 5 จะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อสอบถามศาสตร์ความรู้ใดที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานแต่ไม่เคยเรียนมาก่อนและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความร่วมมือจากบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2554 ให้ช่วยตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ การเก็บรวบรวมแบบสอบถามจำนวน 3 ครั้ง ดังนี้

- วันที่ 16 มกราคม 2554 เป็นวันที่บัณฑิตเข้ารับฟังกำหนดการการรับพระราชทานปริญญาบัตร คณะผู้วิจัยจะแจกแบบสอบถามแก่บัณฑิตทุกคนที่มาในวันนี้โดยครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่มีผู้จบการศึกษา

- วันที่ 23 มกราคม 2554 เป็นวันที่บัณฑิตเข้ารับการฝึกซ้อมพระราชทานปริญญาบัตรครั้งแรกคณะผู้วิจัยจะแจกแบบสอบถามแก่บัณฑิตที่ยังไม่ได้ตอบแบบสอบถามในวันที่ 16 มกราคม 2554

- วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2554 เป็นวันที่บัณฑิตเข้ารับการฝึกซ้อมพระราชทานปริญญาบัตรครั้งที่สอง คณะผู้วิจัยจะแจกแบบสอบถามแก่บัณฑิตที่ยังไม่เคยตอบแบบสอบถามในวันที่ 16 และ 23 มกราคม 2554

จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มเพื่อสอบถามเกี่ยวกับหลักสูตรของคณะนิติศาสตร์ เพื่อให้ทราบข้อมูลที่เจาะลึกและตรงจุดมากยิ่งขึ้น

การสัมภาษณ์แบบนี้เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์มีจุดสนใจอยู่แล้ว จึงพยายามดึงจุดสนใจของผู้ถูกสัมภาษณ์ให้เข้าสู่จุดที่สนใจ ทั้งนี้เพราะในบางครั้งผู้สัมภาษณ์อาจจะไม่ต้องการทราบถึงเหตุผลหรือข้อเท็จจริงในเรื่องหนึ่งเรื่องใด ลักษณะของการสัมภาษณ์แบบนี้จึงอยู่ที่ว่าผู้วิจัยจะต้องรู้ก่อนแล้วว่าต้องการข้อมูลอะไร อย่างไรก็ตามการทำเช่นนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความชำนาญของผู้สัมภาษณ์เป็นส่วนใหญ่ เพราะจะต้องรวดเร็วหรือตัดบทโดยไม่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความรู้สึกไม่สบายใจและไม่อยากจะให้ความร่วมมือ (สุภาพค์ จันทวานิช, 2552)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสำรวจความคิดเห็นของบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ต่อหลักสูตรที่ใช้ศึกษาของวิทยาลัยราชพฤกษ์ จำแนกตามสาขาวิชา โดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใน ส่วนที่ 1 ส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 ส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษาว่ามีศาสตร์ความรู้ใดที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานแต่ไม่เคยเรียนมาก่อน และคำถามในตอนที่ 5 เป็นคำถามปลายเปิดข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาและส่วนที่ 5 เป็นข้อคำถามปลายเปิดสอบถามถึงศาสตร์ความรู้ใดที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานแต่ไม่เคยเรียนมาก่อน และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ข้อคำถามปลายเปิดเหล่านี้จะทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องความคิดเห็นของบัณฑิตรุ่นที่ 1 ต่อหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของบัณฑิต การนำเสนอสภาพทั่วไปของบัณฑิตเป็นการนำเสนอสภาพทั่วไปภายใต้ตัวแปรอายุพบว่าช่วงอายุของบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 38 – 47 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.90 ช่วงอายุรองลงมาคือช่วงอายุ 18 – 27 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.30 ช่วงอายุ 28 – 37 ปี และช่วงอายุ 48 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 11.40 ซึ่งมีค่าเท่ากัน กลุ่มการเรียนพบว่าส่วนมากบัณฑิตคณะนิติศาสตร์เรียนกลุ่มการเรียนภาคเสาร์ – อาทิตย์ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 กลุ่มการเรียนรองลงมาคือ ภาคปกติ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.40 และกลุ่มการเรียนภาคค่ำ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3 ตามลำดับ สถานภาพการมีงานทำพบว่าก่อนเข้าศึกษาบัณฑิตส่วนใหญ่เป็นผู้มีงานทำ คิดเป็นร้อยละ 74.30 มีสัดส่วนมากกว่าผู้ไม่มีงานทำ คิดเป็นร้อยละ 25.70 เมื่อสอบถามถึงสถานภาพการมีงานทำในปัจจุบันพบว่า บัณฑิตมีงานทำ คิดเป็นร้อยละ 94.30 มีสัดส่วนสูงกว่าบัณฑิตที่ไม่มีงานทำ คิดเป็นร้อยละ 5.70 เหตุผลที่ท่านไม่มีงานทำพบว่าสถานะภาพการมีงานทำ พบว่าเหตุผลของการที่บัณฑิตไม่มีงานทำ คือ ไม่ได้สมัครงาน คิดเป็นร้อยละ 5.70 รอสัมภาษณ์งาน คิดเป็นร้อยละ 2.90 และศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 11.40 และรายได้ต่อเดือนพบว่าบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 21,001 – 24,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.30 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือน 24,000 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 31.40 กลุ่มรายได้ต่อเดือน 12,001 - 15,000 คิดเป็นร้อยละ 17.10 รายได้ 8,001 – 9,000 คิดเป็นร้อยละ 5.70 และกลุ่มรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 7,000 7,000 – 8,000 9,001 – 10,000 และ 15,001 – 18,000 คิดเป็นร้อยละ 2.90 เท่ากันตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อการเรียนการสอนการนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาเอกบังคับไปประยุกต์ใช้ และการนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาอื่น ๆ ไปประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อการเรียนการสอนการนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาเอกบังคับไปประยุกต์ใช้ และการนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาอื่น ๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในการประกอบอาชีพ และในการศึกษาต่อ พบว่าบัณฑิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับความเห็นด้วยมาก 8 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมาก

ที่ลดลงมา คือ อาจารย์มีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามสาขาวิชาที่สอน (ร้อยละ 4.77) อาจารย์ที่ปรึกษามีการดูแลเอาใจใส่นักศึกษา (ร้อยละ 4.69) อาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ (ร้อยละ 4.66) หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความทันสมัย (ร้อยละ 4.17) ส่วนในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากลงมา คือ จำนวนและขนาดห้องเรียนเพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา (ร้อยละ 4.38) ศูนย์วิทยบริการ (ห้องสมุด) มีหนังสือครบถ้วนในรายวิชาที่ต้องเรียน (ร้อยละ 4.37) มีห้องปฏิบัติการเพียงพอสอดคล้องตามสาขาวิชา (ร้อยละ 4.31) บรรยากาศภูมิทัศน์ ของวิทยาลัยสวยงาม (ร้อยละ 4.29) อุปกรณ์ในห้องเรียนมีความทันสมัย (ร้อยละ 4.17) ศูนย์วิทยบริการ (ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์) มีอุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัย (ร้อยละ 4.14) การจัดกิจกรรมของวิทยาลัยมีความเหมาะสม (ร้อยละ 3.83) และอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 3.00) ในภาพรวมอยู่ในการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยราชพฤกษ์ อยู่ในระดับความคิดเห็นระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 4.26 และบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ นำความรู้จากการเรียนหลักสูตรกลุ่มวิชาเอกบังคับไปประยุกต์ใช้ใน 3 ลักษณะ คือ การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ และการนำไปใช้ในการศึกษาต่อ พบว่า บัณฑิตนำความรู้จากการเรียนหลักสูตรในกลุ่มวิชาเอกไปประยุกต์ใช้ทั้ง 3 ลักษณะอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ใกล้เคียงกัน คือ การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.07 การนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.09 และการนำไปใช้ในการศึกษาต่อ คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.10

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อการเรียนการสอนการนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาเอกบังคับไปประยุกต์ใช้ และการนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาอื่น ๆ ไปประยุกต์ใช้เชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มจากการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของบัณฑิตรุ่นที่ 1 ต่อหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กลุ่ม จากบัณฑิต 7 คน เป็นบัณฑิตที่มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์ พบว่าการศึกษาในหลักสูตรของนิติศาสตร์นี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริง การทำงาน และเป็นพื้นฐานที่ดีในการศึกษาต่อยอดให้ขึ้นไป

สรุปผล

ผลการศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ รุ่นที่ 1 ต่อหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์ มีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์

จากการสำรวจความคิดเห็นของบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์ที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2553 มีผู้ตอบแบบสอบถาม 35 คน พบว่า คณะนิติศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ กว่าครึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีอายุ 38 – 47 ปี ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ศึกษาในภาคเสาร์ – อาทิตย์ สถานภาพการมีงานทำพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่เป็นผู้มีงานทำมากกว่าไม่มีงานทำ และส่วนใหญ่ที่ไม่มีงานทำเพราะไม่ได้สมัครงาน สำหรับบัณฑิตที่มีรายได้ต่อเดือนนั้น มีรายได้อยู่ระหว่าง 21,001-24,000 บาท

2. ความคิดเห็นของบัณฑิตต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยราชพฤกษ์

บัณฑิตคณะนิติศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์ มีความคิดเห็นการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยราชพฤกษ์ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดพบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย คือ อาจารย์มีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามสาขาวิชาที่สอน อาจารย์ที่ปรึกษามีการดูแลเอาใจใส่บัณฑิต อาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความทันสมัย จำนวนและขนาดห้องเรียนเพียงพอต่อจำนวนบัณฑิต ศูนย์วิทยบริการ (ห้องสมุด) มีหนังสือ

ครบถ้วนในรายวิชาที่ต้องเรียน มีห้องปฏิบัติการเพียงพอสอดคล้องตามสาขาวิชา บรรยากาศ ภูมิทัศน์ ของวิทยาลัย สวยงาม อุปกรณ์ในห้องเรียนมีความทันสมัย ศูนย์วิทยบริการ (ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์) มีอุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัย การจัดกิจกรรมของวิทยาลัยมีความเหมาะสม และอื่น ๆ

3. ความคิดเห็นของบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ สาขานิติศาสตร์

บัณฑิตนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาเอกบังคับไปประยุกต์ใช้ใน 3 ลักษณะ คือ การนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน การนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ และการนำไปใช้ในการศึกษาต่อ บัณฑิตนำความรู้จากการเรียน หลักสูตรในกลุ่มวิชาเอกไปประยุกต์ใช้ทั้ง 3 ลักษณะอยู่ในระดับมาก

3.1 การนำความรู้จากกลุ่มวิชาเอกบังคับนี้ไปใช้ชีวิตประจำวัน

การนำความรู้จากกลุ่มวิชาเอกบังคับนี้ไปใช้ชีวิตประจำวันพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจาก ค่าเฉลี่ยของรายวิชา คือ กฎหมายแพ่ง: ภาคทั่วไป เอกเทศสัญญา 1 กฎหมายลักษณะนิติกรรมและสัญญา กฎหมาย ลักษณะครอบครัว เอกเทศสัญญา 2 กฎหมายอาญา: ภาคความผิด เอกเทศสัญญา 3 กฎหมายลักษณะมรดก กฎหมาย พิจารณาความอาญา กฎหมายการคลังและการภาษีอากร กฎหมายลักษณะหนี้ 2: ละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลาภมิควร ได้ กฎหมายลักษณะทรัพย์สิน กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง: ภาคทั่วไป กฎหมายลักษณะพยาน กฎหมายแรงงานและ กฎหมายประกันสังคม กฎหมายลักษณะหนี้ 1: หลักทั่วไป กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง: ภาคบังคับคดี ปัญหา จริยธรรมทางกฎหมาย กฎหมายที่ดิน กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายลักษณะหุ้นส่วน-บริษัท กฎหมายปกครอง กฎหมายแพ่ง: หลักทั่วไป กฎหมายแพ่ง: บุคคล กฎหมายลักษณะประกันภัย ภาระบวการยุติธรรมและระบบศาลไทย หลักกฎหมายมหาชน กฎหมายลักษณะตัวเงิน นิติปรัชญา กฎหมายลักษณะล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ กฎหมาย ระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล และรายวิชากฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล อยู่ในระดับการนำไปประยุกต์ใช้ ในระดับปานกลาง

3.2 การนำความรู้จากกลุ่มวิชาเอกบังคับนี้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ

การนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาเอกบังคับนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ พบว่า รายวิชา กฎหมายลักษณะนิติกรรมและสัญญามีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก และรายวิชากฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดี เมืองมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง

3.3 การนำความรู้จากกลุ่มวิชาเอกบังคับนี้ไปใช้ในการศึกษาต่อ

การนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาเอกบังคับนำไปใช้ในการศึกษาต่อ พบว่า รายวิชากฎหมาย พิจารณาความอาญา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก และรายวิชากฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง มีค่าเฉลี่ยที่ ต่ำสุดอยู่ในระดับมาก

4. ความคิดเห็นของบัณฑิตรุ่นที่ 1 ต่อหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์ ที่มีต่อการนำความรู้ จากหลักสูตรกลุ่มวิชาอื่น ๆ ไปประยุกต์ใช้

ความคิดเห็นของบัณฑิตต่อการนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาอื่น ๆ ไปประยุกต์ใช้ ได้แก่ กลุ่มวิชา ภาษาศาสตร์ คือ วิชาการค้นคว้าและเขียนรายงานทางกฎหมาย ภาษาอังกฤษ 1-4 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์ คือ วิชาสังคมเศรษฐกิจ ปรัชญาเบื้องต้น กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ คือ คอมพิวเตอร์ และระบบสารสนเทศเบื้องต้น วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มวิชาแกน คือ วิชากฎหมายอาญา กฎหมายนิติกรรม สัญญา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายครอบครัว กฎหมายมรดก กลุ่มวิชา เลือก คือ กฎหมายสืบสวนสอบสวน กฎหมายอาญาเปรียบเทียบ กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็กเยาวชน กลุ่มวิชาเลือกเสรี คือ กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้นำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาอื่น ๆ ไปประยุกต์ใช้

ใน 3 ลักษณะ คือ การนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ และการนำไปใช้ในการศึกษาต่อ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ลักษณะ แบ่งออกได้ดังนี้

4.1 การนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาอื่น ๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากเรียงตามอันดับ คือ กลุ่มวิชาแกน กลุ่มวิชาเลือก กลุ่มวิชาภาษาศาสตร์ กลุ่มวิชาเลือกอิสระ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

4.2 การนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาอื่น ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากเรียงตามอันดับ คือ กลุ่มวิชาแกน กลุ่มวิชาเลือก กลุ่มวิชาภาษาศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาเลือกอิสระ และกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

4.3 การนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาอื่น ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาต่อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากเรียงตามอันดับ คือ กลุ่มวิชาแกน กลุ่มวิชาเลือก กลุ่มวิชาภาษาศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาเลือกอิสระ และกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

5. ผลการสนทนากลุ่ม ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อการเรียนการสอนการนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาเอกบังคับไปประยุกต์ใช้ และการนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาอื่น ๆ ไปประยุกต์ใช้

จากการสนทนากลุ่ม ความคิดเห็นของบัณฑิต 7 คน ที่มีต่อการเรียนการสอนการนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาเอกบังคับไปประยุกต์ใช้ และการนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาอื่น ๆ ไปประยุกต์ใช้พบว่า การเข้ามาศึกษาในหลักสูตรของคณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์ทำให้เกิดความรู้เกี่ยวกับทางด้านกฎหมายมากยิ่งขึ้น เนื่องจากคณาจารย์ของทางคณะนิติศาสตร์มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ตรงกับรายวิชาที่สอน และมีความสนใจ ให้คำปรึกษาแก่บัณฑิตภายในคณะเป็นอย่างดี จากความรู้ที่ได้มานั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงาน การศึกษาต่อ หรือให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับผู้อื่นได้

อภิปรายผล

หลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพราะเป็นตัวกำหนดแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดอนาคตทางการศึกษาของสังคมนั้น ๆ เป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ เป็นเครื่องชี้ทางถึงความเจริญของประเทศ หากประเทศใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ ย่อมนำไปสู่คุณภาพของคนในประเทศนั้น ดังนั้น การจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อสังคม และความมุ่งหมายของชาติจำเป็นต้องมีหลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนารมณ์หรือเป้าหมายของการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ ถ้าปราศจากหลักสูตรแล้ว การศึกษาย่อมดำเนินไปไม่ได้

จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์ ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2553 มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 35 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 38 – 47 ปี เป็นผู้ที่ศึกษาในภาคเสาร์ – อาทิตย์ สถานภาพการมีงานทำพบว่า บัณฑิตเป็นผู้มีงานทำมากกว่าไม่มีงานทำ และไม่มีการมีงานทำเพราะไม่ได้สมัครงาน สำหรับบัณฑิตที่มีรายได้ต่อเดือนนั้น มีรายได้อยู่ระหว่าง 21,001-24,000 บาท

บัณฑิตนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาเอกบังคับไปประยุกต์ใช้ทั้ง 3 ลักษณะ คือ การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ และการนำไปใช้ในการศึกษาต่อ บัณฑิตนำความรู้จากการเรียนหลักสูตรในกลุ่มวิชาเอกไปประยุกต์ใช้ทั้ง 3 ลักษณะอยู่ในระดับมาก

บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากหลักสูตรนิเทศศาสตร์ วิทยาลัยราชพฤกษ์ได้จัดกลุ่มวิชาแกน กลุ่มวิชาเอกเลือก กลุ่มวิชาเลือกเสรี ได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และได้รับการรับรองการเปิดหลักสูตรจากสำนักคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ก่อนเปิดดำเนินการ รวมทั้งคณาจารย์เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชานิตศาสตร์จึงเป็นผู้มีความสามารถ มีความรู้ทางด้าน ภาษา และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ วาสนา ศิลปรุ่งธรรม (2549) ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอน สื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก มีผลต่อความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร

บัณฑิตนำความรู้จากหลักสูตรกลุ่มวิชาเอกบังคับไปประยุกต์ใช้ใน 3 ลักษณะ คือ การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ และการนำไปใช้ในการศึกษาต่อ พบว่า บัณฑิตนำความรู้จากการเรียนหลักสูตรในกลุ่มวิชาเอกไปประยุกต์ใช้ทั้ง 3 ลักษณะอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ Hida Taba (1962) มาจากการเริ่มต้นศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนหรือบัณฑิตของ สถาบันอุดมศึกษา หรือวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องก่อน จึงกำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ และยังคงสอดคล้องกับแนวความคิดของ Ralph W. Tyler (1949) ที่มีแนวคิดว่าการศึกษาแหล่งข้อมูลจากบัณฑิตก่อนแล้วนำมากำหนดจุดมุ่งหมายชั่วคราว แล้วจุดมุ่งหมายชั่วคราวควรศึกษาแหล่งข้อมูลจากบัณฑิตก่อนแล้วนำมากำหนดจุดมุ่งหมายชั่วคราว แล้วจุดมุ่งหมายชั่วคราวต้องได้รับการตรวจสอบกลับกรองก่อนว่ามีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ปรัชญาการศึกษาและสังคมหรือไม่ ถ้าผ่านการตรวจสอบจึงนำมากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายจริงและกำหนดองค์ประกอบหลักสูตร การเลือกและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และองค์ประกอบการเรียนรู้

เมื่อศึกษาในรายละเอียดแต่ละวิชาของกลุ่มวิชาเอกบังคับก็พบว่าบัณฑิตสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ใน ระดับมากทุกวิชา แสดงให้เห็นว่าบัณฑิตมีความสามารถนำความรู้ที่ได้ร่ำเรียน มาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ เช่นเดียวกับ กลุ่มวิชาเลือกอื่นที่พบทำนองเดียวกันว่าบัณฑิตสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในระดับมากทุกกลุ่มวิชา สอดคล้องกับ งานวิจัยของ กิริยา กุลชนะรัตน์ (2552) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจสาขาการจัดการกล่าวว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมในปัจจุบันลักษณะการเรียนการสอนที่สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงาน / ศึกษาต่อ / ทำธุรกิจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิตศาสตร์ ได้แก่

1.1 การกำหนดให้ปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (Thai Qualifications Framework for Higher Education) เป็นกรอบแนวคิดในการผลิตบัณฑิตยุคใหม่ให้มีคุณภาพ โดยชี้แนะแนวทางในการปรับ กระบวนทัศน์การจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาคณาจารย์ การปรับระบบบริหารจัดการเพื่อเอื้อให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเปิดโอกาสให้สร้างกลไกที่ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต โดยกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิฯ ดังกล่าวกำหนดให้การผลิตและการพัฒนาบัณฑิตในทุกระดับคุณวุฒิและทุกสาขาต้องมีมาตรฐานอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ 1) คุณธรรมจริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2 การใช้กลไกประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาการขาดคุณภาพ ประสิทธิภาพของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2551-2565) กำหนดให้ สถาบันอุดมศึกษาตามพันธกิจของ 4 กลุ่มมหาวิทยาลัย (กลุ่มมหาวิทยาลัยชุมชน กลุ่มมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยี กลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย กลุ่มมหาวิทยาลัย 4 ปี) โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานประเมินคุณภาพการศึกษาและผู้ใช้บริการอุดมศึกษา ด้านหลักสูตรนั้น กลไกการประเมินโดยอาศัยความร่วมมือของแต่ละกลุ่มมหาวิทยาลัยและสมาคมวิชาชีพ ทั้งโดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ หลักเสียงการประเมินซ้ำซ้อน และมีการวางระบบฐานข้อมูลการประเมิน รวมทั้งกระบวนการนำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์ โดยในระยะยาวการประเมินคุณภาพควรนำไปสู่ระบบประกันคุณภาพที่บัณฑิตและสาธารณชนให้ความเชื่อถือเป็นฐานและเงื่อนไขในการจัดสรรงบประมาณของรัฐ และการสนับสนุนจากภาคเอกชน รวมทั้งการโอนย้ายหน่วยกิจ ทั้งนี้โดยมีการมีส่วนร่วมของหน่วยงานผู้ทำการประเมินในจำนวนที่เหมาะสม มีอิสระและไม่หวังผลกำไร

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

2.1 ควรมีการนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานมาศึกษาแบบเจาะลึกให้มากขึ้น

2.2 ศาสตร์ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน แต่ไม่เคยเรียนมาก่อน ได้แก่ นิติปรัชญา จริยธรรมในการใช้กฎหมาย ช่องว่างของกฎหมาย กฎหมายลิขสิทธิ์ พระราชบัญญัติประกันสังคม การใช้กฎหมายบังคับใช้กฎหมายให้ความเป็นธรรมกับบุคคลทุกคน ทุกกลุ่ม ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ การวิเคราะห์หลักเศรษฐศาสตร์ทางการบริหาร พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายปกครอง กฎหมายท่องเที่ยว กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง: ภาคทั่วไป กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง: ภาคบังคับคดี กฎหมายอาญา : ภาคความผิด กระบวนการยุติธรรมและระบบศาลไทย กฎหมายลักษณะพยาน กฎหมายอาญาภาคทั่วไปและภาคความผิด วิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายที่ดิน เกือบทุกรายวิชาเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถนำไปใช้ในส่วนงานที่ทำได้มากขึ้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 และแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิริยา กุลชนะรัตน์. (2552). **ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตสาขาการจัดการ**. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 47: สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). **การปฏิรูปการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- วาสนา ศิลปรุ่งธรรม. (2548). **ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**. ปทุมธานี: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุภาวค์ จันทวานิช. (2552). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Taba, H. (1962). **Curriculum Development: Theory and Practice**. New York: Harcourt, Brace.
- Tyler, R.W. (1949). **Basic Principles of Curriculum and Instruction**. Chicago: University of Chicago Press.

ป้ายชื่อธุรกิจการค้าในย่านบางลำพู: การวิเคราะห์ตามแนวภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์

Business Names Signboards in the Area of Bang Lamphu: Analysis of a Linguistic Landscape

กฤตพล วังภูสิต*

Krittaphon Wangpusit

* อาจารย์ประจำและเลขานุการสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ,
(krit_ta_phon@hotmail.com)

บทคัดย่อ:

ป้ายชื่อธุรกิจการค้ามีบทบาทในการแสดงถึงภูมิทัศน์ทางภาษาของย่านการค้าและสร้างอัตลักษณ์ของย่านการค้า ผู้วิจัยจึงสนใจวิเคราะห์ลักษณะเด่นของป้ายชื่อธุรกิจการค้าในย่านบางลำพูตามแนวภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ โดยประยุกต์กรอบการวิเคราะห์ของ เฮอริบเนอร์ (Huebner, 2009) ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่า ป้ายธุรกิจการค้าปรากฏ 308 ชื่อ ใช้ภาษาไทยในการตั้งชื่อมากที่สุดพบจำนวน 138 ชื่อ รองลงมาคือภาษาไทย-ภาษาจีนพบจำนวน 96 ชื่อ และลำดับที่ 3 คือภาษาอื่นพบจำนวน 74 ชื่อ ส่วนตัวอักษรที่พบในป้ายมากที่สุดคือตัวอักษรภาษาไทยจำนวน 147 ป้าย รองลงมาคือตัวอักษรภาษาไทย-ภาษาจีนพบจำนวน 102 ป้าย ลำดับที่ 3 คือตัวอักษรภาษาอื่นจำนวน 59 ป้าย ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของภูมิทัศน์ทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับป้ายชื่อธุรกิจการค้าทำให้เห็นว่า ย่านการค้าบางลำพูเป็นย่านการค้าที่มีความเป็นชนบทนิยม มีความแหวก ขนบนิยม มีกลุ่มคนหลายระดับ และได้รับอิทธิพลกระแสโลกาภิวัตน์

คำสำคัญ: ป้ายชื่อธุรกิจการค้า บางลำพู ภาษาศาสตร์ในภาษาไทย ภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ ภาษาและวัฒนธรรม

Abstract

Business name signboards can shape the linguistic landscape of a business area and can create its identity. This study aims at analyzing distinctive features of the business name signboards in Bang Lamphu area by adopting Thom Huebner's (2009) framework. It is found that, in terms of language, Thai business names outnumber others with the amount of 138 names in total. Others include Thai-China names (96 names) and mixed (74 names) respectively. In terms of the alphabets used on the signboards, the most used are Thai (147 signboards), Thai - China (102 signboards) and Thai (59 signboards) respectively. Based on the analysis of components of the signboards, the linguistic landscape of Bang Lamphu can be concluded as follows.

First, Bang Lamphu can be construed of signboards demonstrating the preservation of Thai conventions. Next, Bang Lamphu is an area involved with globalization effects. Moreover, Bang Lamphu is an area for those belonging to different groups and income levels.

Keywords: Business Name Signboards, Bang Lamphu, Linguistic in Thai, Linguistic Landscape, Language and Culture

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ป้ายมีมาตั้งแต่สมัยเมโสโปเตเมียและสมัยอียิปต์ ราว 300 ปี ก่อนคริสตกาล เริ่มมีคนใช้ป้ายสัญลักษณ์เพื่อแสดงความสำคัญของสถานที่ (J. Abbott, 1994 อ้างถึงใน สุปิติ จันทรประสิทธิ์, 2543: 1) สรวง ทองคำ (2550: 105) ได้กล่าวไว้ว่า “ป้ายชื่อเป็นส่วนสำคัญมากในกิจการเพราะแสดงจิตใจและธรรมชาติของธุรกิจ” การติดตั้งป้ายนั้นมีจุดประสงค์เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้คนที่สัญจรไปมา ดังนั้นจึงเขียนชื่อร้าน ประเภทการประกอบกิจการ ชื่อสินค้า หรือข้อความซึ่งเกี่ยวข้องกับการแนะนำร้านนั้น ๆ (ม.อึ้ง อรุณ, 2531: 3)

นอกจากนี้ ตามแนวคิดทางด้านภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ (Linguistic Landscape) (LL) ภาษาที่ปรากฏในป้ายต่าง ๆ นับเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สร้างอัตลักษณ์และความหมายให้แก่พื้นที่ต่าง ๆ แนวคิดเรื่องภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ (Linguistic Landscape LL) เป็นแนวคิดทางภาษาศาสตร์ที่ให้ความสนใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษาที่ปรากฏที่ต่าง ๆ กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์มองว่ารูปภาษาที่ปรากฏในย่านหรือสถานที่ต่าง ๆ มีบทบาทในการสร้างภูมิทัศน์หรือก่อให้เกิดลักษณะเด่นของย่านนั้น ๆ ดังที่ Landry and Bourhis (cited in Florian Coulmas, 2009: 15) กล่าวไว้ว่า “ป้ายถนนสาธารณะ ป้ายโฆษณา ชื่อถนน ชื่อสถานที่ ป้ายร้านค้า และสัญญาณสาธารณะในสถานที่ราชการ เป็นองค์ประกอบที่เป็นรูปแบบของภูมิทัศน์ทางภาษาอย่างชัดเจน” จึงมีความสำคัญในฐานะแสดงถึงภูมิทัศน์ทางภาษาของย่านชุมชน สร้างอัตลักษณ์ของแต่ละย่านการค้าแสดงให้เห็นความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมได้

ผู้วิจัยเห็นว่าป้ายชื่อของธุรกิจการค้าในย่านบางลำพู มีลักษณะที่น่าสนใจและบ่งบอกสภาพชุมชนได้ว่ามีวิถีความเป็นอยู่ สภาพสังคม บริบทแวดล้อมเป็นอย่างไร ดังนั้นจึงสมควรแก่การศึกษาให้ละเอียดลึกซึ้งและวิเคราะห์ให้เห็นระบบต่อไป โดยใช้แนวคิดเรื่องภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ (Linguistic Landscape LL) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ภาษาที่ปรากฏในพื้นที่สาธารณะในฐานะสิ่งที่บ่งบอกสภาพ หรือลักษณะทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ภาษานั้นปรากฏอยู่และเป็นสิ่งที่สร้างลักษณะเด่นอย่างหนึ่งให้แก่ชุมชนหรือพื้นที่บริเวณนั้น

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดของ ทอม เฮอร์เบเนอร์ (Thom Huebner, 2009) ซึ่งได้ปรับประยุกต์กรอบการศึกษาจากแนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร (Ethnography of Communication) ของ เดลล์ ไฮเมส์ (Dell Hymes, 1974) มาเพื่อใช้วิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของป้ายต่าง ๆ

ผู้วิจัยเลือกศึกษาย่านบางลำพู ซึ่งเป็นย่านการค้าสำคัญ ซึ่งเป็นย่านการค้าที่เป็นศูนย์กลางรุ่งเรืองในอดีตและเป็นชุมชนเก่าแก่ชุมชนหนึ่งในกรุงเทพมหานครอยู่ใจกลางเกาะรัตนโกสินทร์ที่มีความน่าสนใจ (อัฐมา โภคาพานิชวงศ์, 2544: 41-43; วิมลสิริ เหมทานนท์, 2546: 5) ลักษณะดังที่กล่าวมานี้ ทำให้ย่านบางลำพูเป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาป้ายชื่อธุรกิจการค้าในย่านบางลำพูเพื่อตอบคำถามงานวิจัยว่า ลักษณะเด่นของป้ายชื่อธุรกิจการค้าในย่านการค้าตามแนวคิดเรื่องภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์มีองค์ประกอบอย่างไร และมีผลต่อการเกิดสภาพภูมิทัศน์ของย่านบางลำพูอย่างไร

ผู้วิจัยคาดว่าการศึกษาป้ายชื่อของธุรกิจการค้าในงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาภาษากับวัฒนธรรมไทยและต่อการศึกษาภาษาในเมือง (Metro Linguistics) และเป็นแนวทางใหม่ของประเทศไทยในการวิเคราะห์ทางภาษาไทยและภาษาศาสตร์ตามแนวคิดเรื่องภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ (Linguistic Landscape) ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิเคราะห์ลักษณะเด่นของป้ายชื่อธุรกิจการค้าในย่านบางลำพู: ตามแนวภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ (Linguistic Landscape LL)

สมมติฐานการวิจัย

ป้ายชื่อธุรกิจการค้าในย่านบางลำพู มีลักษณะเด่นเฉพาะในด้านรูปลักษณ์ของป้าย ซึ่งสะท้อนวิถีชีวิตของผู้คนในย่านที่ศึกษามีความคงขนบนิยมของสังคมไทยสมัยก่อน

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลป้ายชื่อของธุรกิจการค้าในย่านบางลำพูช่วงระยะเวลา 1 เดือน คือเดือนธันวาคม พ.ศ.2556 เลือกเฉพาะธุรกิจการค้าที่เปิดกิจการไม่อยู่ระหว่างการดำเนินก่อสร้าง หรือสร้างหลังจากระยะเวลา 1 เดือนไปแล้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ (Linguistic Landscape LL) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

2. รวบรวมข้อมูล

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งวันภาษา คือชื่อ/ข้อความบนแผ่นป้ายชื่อของธุรกิจการค้าในย่านการค้า และวันภาษาคือ สี ตัวอักษร การเน้นตัวอักษร สัญลักษณ์ภาพบนแผ่นป้าย เป็นต้น ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยเก็บข้อมูลภาคสนาม จดบันทึกชื่อของธุรกิจการค้าและถ่ายภาพของป้ายชื่อของธุรกิจการค้าประกอบ และสัมภาษณ์เจ้าของธุรกิจการค้าหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับที่มาของชื่อธุรกิจการค้าและการเลือกใช้ป้ายชื่อของธุรกิจการค้า เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

3. วิเคราะห์ข้อมูล

(1) วิเคราะห์ลักษณะป้ายชื่อของธุรกิจการค้าในย่านบางลำพูตามแนวคิดภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ (Linguistic Landscape LL) ของ ทอม เฮอร์บเนอร์ (Thom Huebner, 2009)

(2) เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกตรวจสอบ

(3) สรุปรูปภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ของ

ย่านบางลำพู ตามแนวคิดภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ (Linguistic Landscape LL) ของ ทอม เฮอร์บเนอร์ (Thom Huebner, 2009)

4. สรุปผล เรียบเรียงและนำเสนอผลการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ขนบนิยม** หมายถึง แบบแผนการตั้งชื่อธุรกิจการค้าและการจัดทำป้ายชื่อธุรกิจการค้าที่ยอมรับและกระทำมาอย่างต่อเนื่องในสังคมและวัฒนธรรมไทย (กฤตพล วังภูสิต, 2555: 11)

2. **ภาษาไทย** หมายถึง ถ้อยคำ/ภาษาที่ใช้ตั้งชื่อธุรกิจการค้า เป็นได้ทั้งภาษาไทย รวมทั้งชื่อธุรกิจการค้าที่เป็นภาษาบาลี และภาษาสันสกฤตหรือภาษาอื่น ๆ ที่ใช้จนกลมกลืน และใช้สื่อสารจนเป็นที่เข้าใจร่วมกัน

3. **ภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ (Linguistic Landscape)** หมายถึง การวิเคราะห์ภาษาที่ปรากฏในพื้นที่สาธารณะโดยพิจารณาว่าภาษาในป้ายเป็นสิ่งที่บ่งบอกสภาพหรือลักษณะทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ภาษานั้นปรากฏอยู่ ว่าอาศัยหรือผู้ใช้พื้นที่นั้นในเชิงวัฒนธรรมเป็นคนกลุ่มใด จึงกล่าวได้ว่าป้ายและภาษาในป้ายสิ่งทีสร้างลักษณะเด่นอย่างหนึ่งให้แก่ชุมชนหรือพื้นที่บริเวณนั้น (กฤตพล วังภูสิต, 2555: 11)

4. อัตลักษณ์ หมายถึง คุณลักษณะที่โดดเด่นที่บ่งบอกถึงสภาพลักษณะเฉพาะของสังคมหรือชุมชนนั้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

แนวคิดทฤษฎีทางภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ที่ผู้วิจัยจะใช้นในงานวิจัยนี้คือ แนวคิดของ ทอม เฮอ์บเนอร์ (Thom Huebner, 2009) เฮอ์บเนอร์กล่าวไว้ว่าในช่วงที่ผ่านมา มีผลงานทางวิชาการที่มีการสำรวจศึกษาเกี่ยวกับภูมิทัศน์ทางภาษาของเมืองหลวงต่าง ๆ ทั่วโลกหลายเรื่อง แต่ปัญหาหลักประการหนึ่งคือการเลือกใช้การจัดหมวดหมู่และการวิเคราะห์ทางภาษาในแนวทางภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ยังไม่เป็นระบบ (Thom Huebner, 2009: 70) ด้วยเหตุนี้ เฮอ์บเนอร์จึงได้พยายามจะนำเสนอกรอบการวิเคราะห์เพื่อช่วยให้การศึกษาแนวคิดภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์มีระบบมากขึ้น ในการนี้ เฮอ์บเนอร์ได้เสนอว่ากรอบแนวคิด “ชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร” (Ethnography of Communication) ของ เดลล์ ไฮเมส (Dell Hymes, 1974) นั้น เป็นกรอบแนวคิดที่สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการสร้างกรอบการวิเคราะห์สำหรับงานวิจัยทางด้านภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ได้

เฮอ์บเนอร์กล่าวถึงองค์ประกอบที่ควรพิจารณาในการศึกษาภาษาในป้ายต่าง ๆ ในที่สาธารณะว่ามี 8 องค์ประกอบ ได้แก่

S – Setting (ฉาก) คือสถานที่หรือพื้นที่ที่ป้ายต่าง ๆ นั้นปรากฏอยู่ในการวิเคราะห์มุ่งพิจารณาปัจจัยแวดล้อมทางกายภาพว่าป้ายนั้นตั้งขึ้นบริเวณใด ย่านใด ลักษณะร้านค้าอาคารโดยรอบชุมชนเป็นอย่างไรและรวมถึงสภาพสังคมที่เกี่ยวข้อง

P – Participants (ผู้ร่วมเหตุการณ์) คือผู้รับสาร-ผู้ส่งสาร ในบางครั้ง อาจนับรวมผู้อื่นที่อยู่ในสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์การสื่อสารด้วย ในกรณีนี้บุคคลนั้น มีอิทธิพลต่อสถานการณ์การสื่อสารนั้น สำหรับภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ ควรพิจารณาว่าใครเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำและติดตั้งป้าย ป้ายนั้นจัดทำขึ้นเพื่อต้องการสื่อสารไปยังใคร และใครมีส่วนร่วมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับป้ายนั้น ๆ

E – Ends (จุดมุ่งหมาย) คือวัตถุประสงค์ของป้ายควรพิจารณาป้ายว่าจัดทำเพื่อวัตถุประสงค์อะไร เช่น ป้ายของธุรกิจการค้ามุ่งสื่อถึงความรู้สึกและอารมณ์ ป้ายประกาศต่าง ๆ อาจจะทำให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะหรือชักชวนหรือแจ้งให้ทราบเพื่ออธิบาย ป้ายคำเตือน ข้อห้ามต่าง ๆ มุ่งที่จะกำหนดบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างผู้จัดทำป้ายกับผู้อ่านป้ายควรปฏิบัติตนอย่างไร

A – Act sequence (การลำดับ) คือการลำดับของการให้ข้อมูลและองค์ประกอบในป้ายซึ่งมี 2 องค์ประกอบคือ ลักษณะของพื้นที่ที่มีการจัดวางของรูป ข้อความต่าง ๆ และการลำดับการจัดเรียงแต่ละส่วนในป้าย

K – Key (น้ำเสียง) คือลักษณะการใช้ภาษาที่โดดเด่นในป้าย

I – Instrumentalities (เครื่องมือในการสื่อสาร) คือวจนภาษาและอวจนภาษาที่ใช้ในป้าย ส่วนที่เป็นวจนภาษาควรพิจารณาภาษา การปนภาษาและตัวอักษรที่ใช้ ส่วนการใช้วจนภาษาควรพิจารณารูปแบบตัวอักษร ขนาด สัญลักษณ์ ลักษณะรูปร่างสีเหลี่ยม กลม รีหรืออิสระ ลักษณะของสีป้ายร้านค้า

N – Norm of Interaction and Interpretation (บรรทัดฐานของการปฏิสัมพันธ์และการตีความ) คือข้อตกลงเป็นที่ยอมรับกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้ร่วมเหตุการณ์ระหว่างการสื่อสาร และข้อตกลงเกี่ยวกับการตีความหมายของสารที่สื่อในเหตุการณ์แบบต่าง ๆ ซึ่งในแต่ละวัฒนธรรมหรือแต่ละเหตุการณ์การสื่อสารอาจต่างกันออกไป เช่น ประเทศ ก. มีนโยบายการติดตั้งชื่อในป้ายร้านค้าด้วยภาษาของประเทศตนเอง เป็นต้น

G – Genre (ประเภท) คือ ประเภทป้ายต่าง ๆ ได้แก่ ป้ายชื่อร้านค้า ป้ายประกาศต่าง ๆ เป็นต้น

ผู้วิจัยเห็นว่ากรอบแนวคิดภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ ของ Thom Huebner (2009) เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ภูมิทัศน์ทางภาษาเพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษาป้ายชื่อธุรกิจการค้าในพื้นที่บางลำพูว่าแต่ละองค์ประกอบส่งผลต่อการเกิดสภาพภูมิทัศน์ในพื้นที่ได้หรือไม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างป้ายชื่อธุรกิจการค้าในย่านบางลำพูกับบริบทสังคมโดยรอบ
2. เป็นแนวทางใหม่ในการศึกษาภาษาไทยตามแนวคิดเรื่องภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ (Linguistic Landscape LL)
3. เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ภาษา ความคิดและวัฒนธรรมของกลุ่มชนในเมืองใหญ่ (Metro linguistics)
4. ประยุกต์ใช้ประกอบการเรียนการสอนภาษาไทยสู่สังคมอาเซียน

ผลการวิจัย

1. ภาพรวมของธุรกิจการค้าในย่านบางลำพู

ผู้วิจัยจะเสนอผลของจัดประเภทธุรกิจการค้าที่พบในย่านบางลำพูทั้งหมดเพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นภาพรวมของธุรกิจการค้าในพื้นที่นี้ ธุรกิจการค้าในย่านบางลำพูซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลป้ายชื่อธุรกิจการค้าต่อไปนั้นมีจำนวน 308 ธุรกิจ ผู้วิจัยจะนำเสนอการจำแนกธุรกิจใน 2 ลักษณะ คือ การจำแนกตามประเภทธุรกิจการค้า และการจำแนกตามขนาดธุรกิจ ดังนี้

การจำแนกตามประเภทธุรกิจการค้าในย่านบางลำพู

ตารางที่ 1 การจำแนกตามประเภทธุรกิจการค้าในย่านบางลำพู

ประเภทธุรกิจการค้าในย่านบางลำพู	ความถี่	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
1. ธุรกิจขายทอง	87	28.24
2. ธุรกิจเครื่องแต่งกาย	69	22.40
3. ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม	62	20.12
4. ธุรกิจเบ็ดเตล็ด	19	6.16
5. ธุรกิจการแพทย์	17	5.50
6. ธุรกิจสถาบันความงามและเครื่องสำอาง	15	4.87
7. ธุรกิจเครื่องประดับ/แว่นตา	12	3.89
8. ธุรกิจธนาคาร	9	2.92
9. ธุรกิจการโรงแรม	7	2.27
10. ธุรกิจเครื่องสิ่งพิมพ์	6	1.94
11. ธุรกิจรูปถ่าย/รูปภาพ	5	1.62
รวม	308	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงถึงประเภทธุรกิจการค้าในย่านบางลำพูปรากฏประเภทต่าง ๆ ตามตารางและสามารถบอกได้ว่าเป็นพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภคและบริโภคด้วยกัน ประเภทธุรกิจที่ปรากฏเกี่ยวข้องกับธุรกิจขายทองมากที่สุดแสดงให้เห็นกลุ่มคนสังคมที่เข้ามาสัญจรว่าต้องเป็นกลุ่มคนทั้งคนไทย คนจีน และคนไทยเชื้อสายจีน มาก ตลอดจนเป็นกลุ่มคนวัยกลางคนประกอบป้ายธุรกิจการค้าก็ใช้อักษรภาษาจีนปนอยู่อย่างมาก

การจำแนกตามขนาดธุรกิจการค้าในย่านบางลำพู

หากพิจารณาตามขนาดธุรกิจการค้า พบว่าธุรกิจการค้าในย่านบางลำพู มี 3 กลุ่ม ดังนี้

- ธุรกิจขนาดใหญ่หรือธุรกิจแฟรนไชส์ คือธุรกิจที่มีสาขาเกิน 10 สาขาขึ้นไป สามารถแบ่งได้ทั้งสิ้น 68 ชื่อ
- ธุรกิจขนาดกลางหรือธุรกิจที่มีหลายสาขา คือธุรกิจที่มีสาขาอยู่ภายในพื้นที่บางลำพูและ/หรือภายนอกพื้นที่บางลำพูมีสาขาไม่เกิน 10 สาขา ปรากฏจำนวน 106 ชื่อ
- ธุรกิจที่ปรากฏเฉพาะในย่านบางลำพู คือธุรกิจการค้าที่มี 1 สาขาเฉพาะในพื้นที่บางลำพูเท่านั้น ปรากฏจำนวน 134 ชื่อ

หากพิจารณาถึงภาพรวมการจำแนกตามขนาดของธุรกิจการค้าที่สามารถแบ่งออกได้ 3 ขนาดดังได้กล่าวไปแล้วนั้น ทำให้เห็นได้ว่าอาณาเขตบางลำพูแห่งนี้เป็ย่านการค้าเศรษฐกิจเชิงพาณิชย์ที่มีการลงทุนมากหลากธุรกิจทั้งระดับขนาดใหญ่หรือแฟรนไชส์ รวมทั้งระดับขนาดกลางหรือที่มีหลายสาขา หรือแม้แต่มัธยมธุรกิจที่ปรากฏเฉพาะในย่านบางลำพูเพียงเท่านั้น แสดงให้เห็นได้ว่าพื้นที่บางลำพูเป็นพื้นที่ที่มีหลายองค์กร หลายระดับประเภทธุรกิจการค้า/ร้านค้าที่สนใจเข้ามาติดต่อกับค้าขายในย่านการค้าแห่งนี้และเป็นพื้นที่ที่มีคนหลายระดับ หลายกลุ่ม เข้ามาใช้พื้นที่

2. ลักษณะเด่นของป้ายชื่อของธุรกิจการค้าในย่านบางลำพู

องค์ประกอบของภูมิทัศน์ทางภาษาที่เกิดจากป้ายธุรกิจการค้าในย่านบางลำพู มีดังนี้

S – Setting (ฉาก)

ชุมชนบางลำพูมีความโดดเด่นทางศูนย์กลางการค้าอยู่ในใจกลางเมืองกรุงเทพฯ แห่งหนึ่งอาณาบริเวณของอาณาเขตชุมชนย่านบางลำพูครอบคลุมบริเวณดังนี้ ทิศเหนือ ถึง ถนนพระสุเมรุ ทิศใต้ ถึง ถนนรามบุตรี ทิศตะวันออก ถึง ถนนบวรนิเวศ ทิศตะวันตก ถึง ถนนจักรพงษ์

ตึกอาคาร ร้านค้าส่วนใหญ่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ความดั้งเดิม สังกะสีได้จากที่มีการใช้ชื่อธุรกิจการค้า หรือการตกแต่งป้ายแบบขนบนิยม และขณะเดียวกันก็ปรากฏรูปแบบที่ทันสมัยด้วยเช่นกัน

มีลักษณะย่านการค้าเปิดโล่ง ทัศนศาตร์อาคารเข้าหากันระหว่างทางเป็นพื้นที่สัญจรไปมาของยานพาหนะ ธุรกิจการค้าส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในอาคารพาณิชย์และนอกจากนี้ยังมีร้านค้าแผงลอย ร้านค้ารถเข็นอยู่ตามชอยย่อยต่าง ๆ ร้านค้าเหล่านี้ตั้งคละปนกัน ไม่ได้จัดแยกเป็นพื้นที่ของธุรกิจการค้า แต่อย่างไรก็ตามป้ายชื่อธุรกิจการค้าอาจจะปรากฏบริเวณเหนือประตูทางเข้าของธุรกิจการค้า หรืออาจจะปรากฏบริเวณเหนือศีรษะตรงทางเดินเท้า

ฉากที่เกี่ยวข้องกับป้ายชื่อธุรกิจการค้าในย่านการค้าแห่งนี้ของประเทศไทย สังคมไทย มีลักษณะเป็นสังคมที่ยังคงอนุรักษ์แบบขนบนิยมความดั้งเดิมอยู่ซึ่งสอดคล้องกับประเทศไทยที่มีนโยบายการส่งเสริม รมรณรงค์การใช้และอนุรักษ์ภาษาไทย เมื่อนำมาพิจารณาอาจกล่าวได้ว่าป้ายชื่อธุรกิจการค้าในย่านบางลำพูแสดงให้เห็นว่าพื้นที่แห่งนี้ เป็นพื้นที่ที่มีสภาวะภาษาเดียว (monolingual policy) ที่น่าสนใจ

P – Participants (ผู้ร่วมเหตุการณ์) ผู้ร่วมเหตุการณ์การสื่อสารที่เกี่ยวกับป้ายธุรกิจการค้าในย่านบางลำพูมีดังนี้

- 1) ผู้ส่งสาร คือเจ้าของกิจการการค้าที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน
- 2) ผู้รับสาร ได้แก่ กลุ่มลูกค้า ผู้สัญจรในย่านบางลำพูซึ่งประกอบด้วยคนไทย คนต่างชาติ นักเรียน นิสิต-นักศึกษา คนทำงาน นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่กลุ่มลูกค้าจะเป็นวัยกลางคน 30-40 ปี
- 3) ผู้ร่วมเหตุการณ์อื่น ๆ ได้แก่ กลุ่มคนทำงานโดยรอบที่สัญจรไปมา บนท้องถนนที่ตัดผ่านในย่านบางลำพู

4) รัฐบาลไทยที่มีบทบาทสำคัญต่อการใช้ภาษาในสังคมไทยเพราะเป็นผู้กำหนดนโยบายภาษาในสังคมไทย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศไทยจะดำเนินการส่งเสริมอย่างแข็งขันจริงจังให้ภาษาไทยเป็นภาษาเดียว (Unilingual language policy) หรือแม้ภาษาไทยมาตรฐานจะได้รับยกย่องให้เป็นภาษาประจำชาติ (ทรงพร ทาเจริญศักดิ์, 2552: 21-23) แต่ย่านการค้าแห่งนี้ก็มีอัตลักษณ์เฉพาะตน คือการใช้ภาษาไทยมากก็ตามแต่มีการใช้ภาษาต่างชาติปนเพิ่มมากขึ้น

E – Ends (จุดมุ่งหมาย) ป้ายชื่อธุรกิจการค้ามีการติดตั้งเพื่อจุดประสงค์เพื่อให้ทราบมากที่สุดในการบอกว่าเจ้าของกิจการการค้าเป็นใครในขณะเดียวกันก็มีการจัดทำป้ายเพื่อการค้าเชิงพาณิชย์ คือสร้างอัตลักษณ์เฉพาะของธุรกิจการค้าว่าแตกต่างจากธุรกิจการค้าอื่น ๆ อย่างไร

A – Act sequence (การลำดับ) การลำดับในการสื่อสารของป้ายมีสิ่งที่ควรพิจารณา 2 สิ่งคือ 1) ลักษณะของพื้นที่ที่มีการจัดวางข้อความ รูปต่าง ๆ และ 2) การลำดับการจัดเรียงแต่ละส่วนในป้าย ดังนี้

1) **ลักษณะของพื้นที่ในป้าย** ผู้วิจัยพบว่ามีลักษณะป้ายที่มีชื่อธุรกิจการค้าอย่างเดียวน้อยที่สุดและการจัดวางป้ายของชื่อธุรกิจการค้าจะเน้นให้ชื่อธุรกิจการค้าปรากฏเด่นที่สุด ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างป้ายชื่อธุรกิจการค้าที่มีการใช้ป้ายที่มีชื่อธุรกิจการค้าอย่างเดียวน่าสนใจ ดังนี้

ภาพที่ 1 ป้ายชื่อร้าน โมเดิร์น

ตัวอย่างภาพที่ 1 เป็นภาพป้ายธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าด้านเครื่องแต่งกาย ป้ายแสดงให้เห็นว่าชื่อธุรกิจการค้าจะต้องเด่นที่สุดในแผ่นป้าย

2) **การลำดับองค์ประกอบในป้าย** ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยพิจารณาการลำดับองค์ประกอบทั้งตัวอักษร ภาพ สัญลักษณ์ต่าง ๆ ในป้ายชื่อธุรกิจการค้า ผลการศึกษาพบว่าป้ายส่วนใหญ่มีการใช้อักษรภาษาไทยมากที่สุดถึงจะเป็นภาษาอื่น ๆ ก็ตาม ดังภาพตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 2 ป้ายชื่อร้าน เกียรติวัฒนาซูส

ตัวอย่างภาพที่ 2 เป็นภาพป้ายธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าด้านเครื่องแต่งกาย ป้ายแสดงให้เห็นว่าชื่อธุรกิจการค้าใช้ตัวอักษรภาษาไทยมากที่สุด นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่ามีป้ายธุรกิจการค้าส่วนใหญ่จะมี

องค์ประกอบอื่น ๆ นอกเหนือจากตัวอักษรแสดงชื่อธุรกิจการค้ามาประกอบ ได้แก่ ข้อความ รูปภาพประกอบ ซึ่งสื่อหรือสัมพันธ์กับกิจการนั้น ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ ชื่อธุรกิจการค้ามักจะอยู่ตรงกึ่งกลางของป้ายดังในตัวอย่างนี้

ภาพที่ 3 ป้ายชื่อร้าน ร้านขายยาวิณเภสัช

ตัวอย่างภาพที่ 3 เป็นป้ายธุรกิจการค้าเกี่ยวข้องกับทางการแพทย์การลำดับองค์ประกอบในป้ายนั้นมีชื่อธุรกิจการค้า ข้อความและภาพอุปมาอุปไมย (Pictorial Metaphor) คือ ภาพโฆษณาที่แสดงความหมายโดยนัย มีนัยแฝงโดยใช้สิ่งหนึ่งเป็นตัวแทนเพื่อหมายถึงอีกสิ่งหนึ่งประกอบซึ่งสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการแพทย์ทางการแพทย์ทางขายสินค้ายาต่าง ๆ นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า ชื่อธุรกิจการค้าจะเป็นตัวอักษรขนาดใหญ่โดดเด่นที่สุด

K – Key (น้ำเสียง) ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาลักษณะของการตั้งชื่อธุรกิจการค้า ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการตั้งชื่อเพื่อบ่งบอกถึงธุรกิจการค้าโดยตรง (Hard-Sell) เช่น จิระ เย็นตาโฟ ข้าวแกงบางลำพู ปาท่องโก๋ เป็นต้น พบมากกว่าการตั้งชื่อแบบที่ไม่ได้สื่อลักษณะธุรกิจการค้าโดยตรง (Soft-Sell) เช่น การใช้คำพ้องเพื่อสื่อความได้หลายความหมาย การเล่นคำ คือการที่คำหรือวลีหนึ่ง ๆ สามารถเชื่อมโยงไปสู่ความหมายสองความหมายที่ไม่เกี่ยวข้องกันได้ในเวลาเดียวกัน หรือเป็นการเล่นกับความหมายซ้อน (double meaning) หรือความกำกวม (ambiguity) (Sherzer, 2002: 2 อ้างถึงใน ศิริพรภักดีผาสุข, 2547) ตัวอย่างเช่น

“**ชนะการแพทย์**” ชื่อร้าน “**ชนะการแพทย์**” ในชื่อร้านมี 2 ความหมาย ความหมายแรกหมายถึงชื่อเจ้าของกิจการ และความหมายที่สองหมายถึง ความโชคมีชัยทางการค้า

I – Instrumentalities (เครื่องมือในการสื่อสาร) ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยพิจารณาลักษณะภาษาที่ใช้ในป้ายต่าง ๆ ว่าใช้ภาษาอะไรเป็นหลัก เขียนด้วยตัวอักษรภาษาอะไร องค์ประกอบนี้นับว่ามีความสำคัญมากทั้งนี้เพราะแสดงให้เห็นว่าอาจจะมีคนจากต่างภาษาและวัฒนธรรมมาปฏิบัติสัมพันธ์ร่วมกัน ผลการวิจัยดังนี้

- ภาษาที่ใช้ในป้ายชื่อธุรกิจการค้า

ชื่อธุรกิจการค้าปรากฏชื่อภาษาไทยมากที่สุด (138 ชื่อ) รองลงมาคือชื่อภาษาไทย-ภาษาจีน (96 ชื่อ) ชื่อภาษาอื่นเช่นชื่อภาษาอังกฤษ ชื่อภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ เป็นต้น (74 ชื่อ) ตามลำดับ ชื่อธุรกิจการค้าที่เป็นภาษาไทยพบมากที่สุดในกลุ่มธุรกิจเครื่องแต่งกาย ตัวอย่างเช่น แสงทองการแว่น สยามการแว่น สุมาลี อุลลสังฆภัณฑ์ เป็นต้น

- ตัวอักษรที่ใช้ในป้ายชื่อธุรกิจการค้า

ผลการวิเคราะห์ตัวอักษรที่ใช้ในป้ายเรียงตามความถี่จากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1. ตัวอักษรภาษาไทย (147 ชื่อ) 2. ตัวอักษรภาษาไทย-ภาษาจีน (102 ชื่อ) 3. ตัวอักษรภาษาอื่นเช่นตัวอักษรภาษาอังกฤษ ตัวอักษรภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ เป็นต้น (59 ชื่อ) ตามลำดับ ป้ายชื่อธุรกิจที่ใช้ตัวอักษรภาษาไทยมากที่สุดคือป้ายในกลุ่มธุรกิจเครื่องแต่งกาย เช่นดังรูปภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4 ป้ายชื่อร้าน ไทยนำสิน สรรพสินค้าผ้า

จากภาพแสดงการใช้ตัวอักษรภาษาไทยและใช้ภาษาไทยล้วนในป้ายการค้า

N – Norm of Interaction and Interpretation (บรรทัดฐานของการปฏิสัมพันธ์และการตีความ) ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์ข้อตกลงหรือข้อกำหนด กฎเกณฑ์เกี่ยวกับป้ายในย่านบางลำพู ผลการศึกษาพบว่า กฎหมายและข้อกำหนดที่มีความเกี่ยวข้องกับป้ายชื่อธุรกิจการค้าในย่านบางลำพู ได้แก่

1) พระราชบัญญัติภาษาป้าย พ.ศ. 2510 และฉบับเพิ่มเติมพ.ศ. 2534

เจ้าของป้ายจะต้องเสียภาษีสัญญาตามอัตราที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติภาษาป้าย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมจาก พระราชบัญญัติภาษาป้าย พ.ศ. 2510 ในพระราชบัญญัติดังกล่าวมีสาระสำคัญเกี่ยวกับอัตราการเสียภาษีซึ่งคำนวณจากขนาดและลักษณะตัวอักษรในป้าย ดังนี้

- ป้ายที่มีอักษรไทยล้วนให้คิดอัตรา 10 บาท ต่อห้าร้อยตารางเซนติเมตร
- ป้ายที่มีอักษรไทยปนกับอักษรต่างประเทศและหรือปนกับภาพและหรือเครื่องหมายอื่นให้คิดอัตรา 100 บาท ต่อห้าร้อยตารางเซนติเมตร
- ป้ายดังต่อไปนี้ ให้คิดอัตรา 200 บาท ต่อห้าร้อยตารางเซนติเมตรคือ
- (ก) ป้ายที่ไม่มีอักษรไทยไม่ว่าจะมีภาพหรือเครื่องหมายใด ๆ หรือไม่
- (ข) ป้ายที่มีอักษรไทยบางส่วนหรือทั้งหมดอยู่ใต้หรือต่ำกว่าอักษรต่างประเทศ

จะเห็นได้ว่าเกณฑ์การเก็บภาษีสัญญาในประเทศไทยเอื้อและให้ความสำคัญกับการใช้อักษรภาษาไทยในป้าย ดังจะเห็นได้ว่าป้ายที่เป็นตัวอักษรภาษาไทย จะเสียภาษีน้อยกว่าป้ายที่เป็นตัวอักษรภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ ป้ายที่มีตัวอักษรภาษาไทยปรากฏกำกับอยู่กับภาษาต่างประเทศก็จะเสียภาษีสูงกว่าป้าย ที่เป็นตัวอักษรภาษาต่างประเทศเพียงอย่างเดียว แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยเน้นการรณรงค์การใช้ภาษาไทยในป้ายธุรกิจการค้า อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติดังกล่าวก็สะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลไทยไม่ได้จำกัดไม่ให้มีการใช้ตัวอักษรภาษาต่างประเทศในป้ายด้วยเช่นกัน ผลการศึกษาป้ายชื่อธุรกิจการค้าแสดงให้เห็นว่าภาษาป้ายที่สนับสนุนการใช้ตัวอักษรภาษาไทยในป้ายชื่อธุรกิจมากที่สุด

2) ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2554

ระเบียบดังกล่าวเป็นระเบียบปฏิบัติของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งได้กำหนดไว้ว่าชื่อห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต้องมีค่าหรือข้อความใด ๆ ดังต่อไปนี้

- พระนามของพระเจ้าแผ่นดิน พระมหากษัตริย์ รัชทายาท หรือพระบรมวงศานุวงศ์ในพระราชวงศ์ปัจจุบัน เว้นแต่จะได้รับพระบรมราชานุญาต

- ชื่อกระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการ ราชการท้องถิ่น หน่วยงานหรือองค์การของรัฐ เว้นแต่จะ
ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงที่เกี่ยวข้อง

- ชื่อประเทศ กรณีใช้ชื่อประเทศเป็นส่วนหนึ่งของชื่อให้ระบุไว้ในวงเล็บท้ายชื่อ

- ชื่อที่ขัดต่อนโยบายแห่งรัฐ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

- ชื่อภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีความหมายหรือทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นห้างหุ้นส่วนทาง
การเงิน ธุรกิจหลักทรัพย์ เช่น เงินทุน ธนาคาร สินเชื่อ เครดิต INVESTMENT CREDIT MORTGAGE เป็นต้น

- ชื่อคำหรือข้อความที่ไม่สามารถใช้ได้ เช่น กู้เกียรติไทย ดำรวจ ทหาร ผ่านศึก แห่งชาติ พุทธ
มณฑล ตลาดกลาง ทางด่วน ออมสิน อาเซียน จักรี รามา เจ้าฟ้า โครงการพระราชดำริ เป็นต้น

ผู้วิจัยพบว่าชื่อธุรกิจการค้าไม่ได้มีชื่อธุรกิจการค้าที่ตั้งชื่อที่ขัดแย้งกับระเบียบข้อบังคับจาก
กระทรวงพาณิชย์

3) นโยบายภาษาของประเทศไทย

นโยบายภาษาของประเทศไทยมีลักษณะนโยบายผสมกลมกลืน (assimilation policy) คือ
นโยบายที่ส่งเสริมภาษาเดียว (monolingual policy) เพียงภาษาเดียว โดยใช้มาตรการเข้มงวดในการเร่งรัด
กระบวนการลดขนาดของกลุ่มผู้พูดภาษาใดกลุ่มหนึ่งที่ไม่ใช่ภาษาทางการของประเทศให้เล็กลงหรือเหลือจำนวนน้อยลง
(ทรงพร ทาเจริญศักดิ์ 2552: 36)

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยมีนโยบายภาษาที่สนับสนุนการใช้ภาษาไทย สร้างความเป็นเอกภาพ
ของชนในชาติด้วยภาษาเดียวกัน ย่นการค้าบางลำพูปรากฏการใช้ภาษาในการตั้งชื่อเป็นภาษาไทยมากกว่า ซึ่งเป็น
ลักษณะเด่นทางด้านภูมิทัศน์ภาษาของย่านธุรกิจนี้ ตามนโยบายภาษาซึ่งรณรงค์ให้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษามาตรฐานหรือ
เป็นภาษาหลักในการสื่อสาร

G – Genre (ประเภทการสื่อสาร) คือประเภทป้ายต่าง ๆ ได้แก่ ป้ายชื่อร้านค้า ป้ายประกาศต่าง ๆ
เป็นต้น ประเภทของป้ายที่ผู้วิจัยพบมีทั้งป้ายตามขนบนิยมที่สร้างขึ้นเพื่อรักษาคงความดั้งเดิมไว้มากที่สุด และแบบ
สร้างสรรค์เพื่อนำเสนอสินค้าหรือบริการให้ดึงดูด เป็นที่สนใจแก่กลุ่มลูกค้าหรือผู้พบเห็นได้

1) ภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ (Linguistic Landscape) ที่สะท้อนจากป้ายธุรกิจการค้า

จากการศึกษาพบว่าภูมิทัศน์ทางภาษาที่เกิดขึ้นจากป้ายธุรกิจการค้าในย่านบางลำพูได้ดังนี้

1) รักษามชนนิยม ลักษณะดังกล่าวนี้เห็นได้จากภาษาในการตั้งชื่อที่คงความเป็นไทยอยู่ เช่น ร้าน
บัวสอาดเฉลิมลักษณ์ เป็นต้น และเครื่องหมายและสัญลักษณ์ ในป้ายธุรกิจการค้า เช่น ปรากฏรอยเจิมจากพระสะท้อน
ถึงความเป็นไทยที่ยึดถือปฏิบัติในสังคมไทย หรือสัญลักษณ์เครื่องหมายการค้ารับรองคุณภาพความอร่อยของอาหาร
ตลอดทั้งด้านองค์ประกอบจากหัวข้อ S – Setting (ฉาก) สภาพของป้ายธุรกิจการค้า ตึกอาคารบางส่วนก็คงรักษาความ
ดั้งเดิมแต่ก่อน

2) แห(ว)กชนนิยม ลักษณะดังกล่าวนี้สะท้อนจากการใช้ภาษาตั้งชื่อที่มีการใช้ภาษาจีน
ภาษาอังกฤษในความถี่เพิ่มขึ้นแต่น้อยกว่าภาษาไทย สอดคล้องกับจุดประสงค์ในเชิงพาณิชย์ที่จะสร้างอัตลักษณ์เฉพาะ
ของธุรกิจการค้า นั้น ๆ

3) มีกลุ่มคนหลายกลุ่มหลายระดับซึ่งปรากฏธุรกิจการค้าที่หลากหลายรวมถึงมีธุรกิจที่มีลักษณะ
เป็นแผงลอยและรถเข็น นอกจากนี้ ภาษาในป้ายชื่อธุรกิจการค้าก็มีภาษาไทย ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ เป็นต้น แสดง
ให้เห็นถึงบุคคลที่ดำรงอยู่ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายต่างกัน

4) ได้รับอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ สังเกตได้จากองค์ประกอบเครื่องมือในการสื่อสารซึ่งมีการใช้ภาษาในการตั้งชื่อธุรกิจการค้า ถึงแม้ประเทศไทยจะมีนโยบายภาษาและกฎหมายซึ่งสนับสนุนให้อนุรักษ์และรณรงค์ส่งเสริมการใช้ภาษาไทยและป้ายที่เขียนด้วยตัวอักษรไทย ในย่านนี้ยังมีธุรกิจการค้าที่แปรนโซส์จากต่างชาติที่ตั้งอยู่หลายแห่งด้วย

จากการศึกษาป้ายชื่อธุรกิจการค้าทำให้สามารถเห็นว่าป้ายชื่อธุรกิจ การค่านั้นเป็นสิ่งที่สร้างลักษณะเด่นหรือภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ให้แก่พื้นที่แห่งนี้ได้อย่างชัดเจน

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบในการสื่อสารของป้ายธุรกิจการค้าในย่านสยามสแควร์ทั้ง 8 องค์ประกอบตามแนวคิดภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ (Linguistic Landscape LL) ของ ทอม เฮอ์บเนอร์ (Thom Huebner, 2009) สามารถกล่าวได้ว่าทั้ง 8 องค์ประกอบตามกรอบ “SPEAKING” มีผลต่อการสร้างสภาพภูมิทัศน์ในย่านบางลำพู สิ่งสำคัญคือ **ภาษา** ที่ปรากฏบนแผ่นป้ายที่ทำให้เห็นว่าย่านการค้าแห่งนี้เป็นเช่นไร

จะเห็นได้ว่าย่านการค้าแห่งนี้ ถือเป็นสังคมที่มีการแข่งขันระหว่างวัฒนธรรมขนบนิยมที่ยังคงรักษาความดั้งเดิมของการค้าในขณะเดียวกันวัฒนธรรมสมัยนิยมที่ต้องการสร้างความเป็นสากลก็กำลังเพิ่มมากขึ้นในย่านแห่งนี้ หากเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ กฤตพล วังภูสิต (2555) เรื่อง “ชื่อธุรกิจการค้าในย่านสยามสแควร์: การศึกษาตามแนวภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์” ที่จะแสดงได้ว่าพื้นที่ย่านสยามสแควร์ตรงกันข้ามถือเป็นย่านตัวแทนเมืองหรือย่านการค้าที่สะท้อนให้เห็นได้ว่ามีแนวปฏิบัติในการตั้งชื่อและใช้ภาษาในป้ายชัดเจนกับนโยบายภาษาของชาติ ที่มีการรณรงค์ให้ใช้ภาษาไทยเป็นสำคัญแต่ย่านการค้าสยาม สแควร์มีการใช้ภาษาอังกฤษที่ถือได้ว่าเป็นภาษาสากลมากกว่า

ภาษาเป็นตัวสะท้อนความคิดและพฤติกรรมของผู้ใช้ภาษาในย่านการค้าสยามสแควร์นั้น ๆ ได้ว่ากลุ่มคน พื้นที่ เป็นย่านแห่งเมืองที่เปิดรับวัฒนธรรมต่างชาติ เป็นชุมชนที่ไม่ปิดกั้นแต่อย่างใด

ทั้งนี้การวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ยังประโยชน์ถึงการศึกษารายละเอียดของป้ายชื่อธุรกิจการค้า ที่ปรากฏในป้ายชื่อธุรกิจการค้า เหมาะแก่การประยุกต์ใช้สอนในศาสตร์การศึกษาภาษาไทยสู่สังคมอาเซียนได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเห็นบทบาทของภาษาในมิติใหม่ในฐานะที่เป็นสิ่งที่สร้างความโดดเด่นทางภูมิทัศน์ให้แก่ย่านหรือพื้นที่ต่าง ๆ อีกทั้งเป็นแนวทางในการศึกษาภาษาในบริบทสังคมเมืองในด้านอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยพบว่ายังมีประเด็นที่น่าสนใจและน่าจะศึกษาต่อไปได้อีกคือการศึกษารายละเอียดของแต่ละย่านการค้าว่าภาษาส่งผลสร้างภูมิทัศน์ต่างกันอย่างไรหรือศึกษาในองค์ประกอบทฤษฎีเฉพาะประเด็นเช่นวิเคราะห์เจาะลึกเฉพาะสีหรือขนาดของป้ายชื่อธุรกิจการค้าโดยตรง

บรรณานุกรม

กฤตพล วังภูสิต. (2555). ชื่อธุรกิจการค้าในย่านสยามสแควร์: การศึกษาตามแนวภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- กฤตพล วัจนวิไล. (2555). ป้ายชื่อธุรกิจการค้าในย่านสยามสแควร์: การศึกษาตามแนวภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์. ศูนย์วิจัยภาษาและวรรณคดีไทยภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. **วารสารภาษาและวรรณคดีไทย**. 29 (ธันวาคม 2555):142-177.
- เขวง จันทระเขตต์. (2528). **การแปลเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ทรงพร ทาเจริญศักดิ์. (2552). **นโยบายภาษาและความมั่นคงแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: สแควร์ ปริ้นซ์.
- เทียนชัย ไพฑูริย์ชัยภรณ์. (2544). **ความเข้าใจ ทศนคติและความตั้งใจของผู้บริโภคที่มีต่อภาพอุปมาอุปไมยประเภทต่าง ๆ ในงานโฆษณาตีพิมพ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิคม เขาลาด. (2539). **ประสาไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ณ นิคม.
- ปราณี กล้าส้ม. (2552). **ย่านเก่าในกรุงเทพมหานคร (เล่ม 1)**. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- พาณิชย์, กระทรวง. กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2554). **ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วย การจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2554**.
- พีระพงษ์ กิติเวชโกศาวัฒน์. (2546). **ร้านค้าล้านขาย**. กรุงเทพฯ: เอ. อาร์ บีซิเนสเพรส.
- ม.อึ้ง อรุณ. (2531). **ฮวงจุ้ย ร้านค้าและสำนักงาน**. กรุงเทพฯ: ยินหยาง.
- วิมลสิริ เหมทานนท์. (2546). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว: ศึกษากรณีชุมชนบางลำพู**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาสังคมวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร ภัคดีมาสุข. (2547). “สมณานามนักรการเมืองการละเล่นทางภาษาเพื่อวิจารณ์การเมืองไทยของสื่อมวลชน.” ใน **รู้ทันภาษา รู้ทันการเมือง**. กรุงเทพฯ: ขอคิดด้วยคน.
- _____. (2549). “ความแหวกแนวอารมณ์ขันของสมณานามนักรการเมืองไทยในสื่อมวลชน.” ใน **มองสังคมผ่านวาทกรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย สำเนียงงาม. (2545). **ลักษณะภาษาที่แสดงเปลี่ยนแปลงของความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลและกาลกิณีในชื่อของคนไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรวง ทองคำ. (2550). **พลังฮวงจุ้ย**. กรุงเทพฯ: ดีดี.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2510). **พระราชบัญญัติภาษีป้าย**.
- _____. (2534). **พระราชบัญญัติภาษีป้าย ฉบับที่ 2**.
- สุปิติ จันทรประสิทธิ์. (2543). **การศึกษาออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์มาตรฐานสำหรับกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาภูมิสถาปัตย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2541). **ภาษาศาสตร์สังคม**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2547). “วิจันลีลาทักซิณ: วาทศิลป์กึ่งใจประชาชน” ใน **รู้ทันภาษา รู้ทันการเมือง**. กรุงเทพฯ: ขอคิดด้วยคน.
- อัฐมา โภคาพานิชวงศ์. (2544). **ชุมชนและประชาคม ย่านถนนพระอาทิตย์กับกระแสการรื้อฟื้นเมืองเก่า**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอื้อเอ็นดู ดิศกุล ณ อยุธยา. (2543). **ระบบป้ายสัญลักษณ์**. กรุงเทพฯ: พลัสเพรส.

- Backhaus, Peter. (2009). Rules and Regulations in Linguistic Landscaping: A Comparative Perspective In ShohamyElana andGorterDurk. **Linguistic Landscape: Expanding the Scenery**. New York: Routledge.
- Coulmas, Florian. (2009). Linguistic Landscaping and the Seed of the Public SphereIn ShohamyElana andGorterDurk. **Linguistic Landscape: Expanding the Scenery**. New York: Routledge.
- Huebner,Thom. (2009). A Framework for the Linguistic Analysis of Linguistic Landscapes In Shohamy Elana and Gorter Durk. **Linguistic Landscape: Expanding the Scenery**. New York: Routledge.
- Kress, Gunther and Van Leeuwen, Theo. (2010). The Semiotic Landscape In GriffithsPatrick,Merrison Andrew John andBloomerAileen. **Language in use: A reader**. London; New York.

ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ
ของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง
สมชาย ชัยพันธ์*

Somchai Chaikhan

* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของ กองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง และเพื่อเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง ตามสถานะภาพส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนพักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่การดูแลของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง จำนวน 6 ชุมชน จำนวน 392 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบ t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง คะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.15$) และรายด้านอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=4.05-4.22$) การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติจำแนกตาม เพศและรายได้ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตาม อายุ สถานภาพสมรส สถานภาพในชุมชน ระดับการศึกษา และอาชีพไม่พบความแตกต่าง

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ การนำนโยบายไปปฏิบัติ ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

Abstract

The purpose of this research was to investigate the efficiency of giving Police's Service policy to community in implementation by Sub-Division 2, Highway Police Division, and the comparability of efficient level in giving Police's Service policy to community applied to implementation by Sub-Division 2, Highway Police Division. The study was selected to collect the personnel information. The group sample of this research was the population who resides in security area of Sub-Division 2, Highway Police Division. The subjects of this study were 392, The data analyzed to perform by the frequency, percentages, means, standard deviations, and t-test, and F-test.

Results from this study reveal that the efficiency of giving Police's Service policy to community in implementation by Sub-Division 2, Highway Police Division, means, the overall of this study were very high ($\bar{X}= 4.15$), and examining of each area was high ($\bar{X}= 4.05-4.22$). The efficiency of giving Police's Service policy to community in implementation by Sub-Division 2, Highway Police Division compared by sex and monthly income were significantly a different level of .05. but compared by age, marital status, nature of community, educational background, and occupation were not different

Keywords: efficiency, implementation, Giving Police's Service to Community

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม รักษาความสงบเรียบร้อย รักษาความปลอดภัยให้แก่ประชาชน ตลอดจนความมั่นคงของราชอาณาจักร ซึ่งที่ผ่านมานั้นปัญหาด้านต่าง ๆ ทั้งปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด การกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ ทวีความรุนแรงเป็นวงกว้างมากขึ้น ซึ่งทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีการนำเสนอวิธีการแก้ไขปัญหามูลนิธิทางตลอดมาไม่ว่าจะเป็น การจัดนิทรรศการให้ความรู้ การเปลี่ยนแปลงผู้นำในองค์กรตำรวจ มีการประกาศนโยบาย แต่ก็ยังเป็นวิธีการแบบเก่าที่นำมาปฏิบัติแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จตามที่ต้องการทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบดังกล่าว มียุทธศาสตร์ที่ไม่ถูกต้อง ไม่ได้ปรับปรุง ทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติจึงทำงานผิดทิศทาง หรือหลงผิด ผลก็คือไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงมีนโยบายที่จะปรับปรุงยุทธศาสตร์เชิงรุกและเชิงรับในการปราบปรามอาชญากรรมด้านต่าง ๆ หากต้องการให้อาชญากรรมลดสังคมสงบสุขตำรวจจะต้องเปลี่ยนวิธีคิด วิธีปฏิบัติและเป้าหมายโดยเปลี่ยนเป้าหมายจากมุ่งจับกุมเพื่อลดอาชญากรรม เป็นมุ่งลดความหวาดระแวงของประชาชน เปลี่ยนวิธีคิดและวิธีปฏิบัติ จากเดิมที่ตำรวจมีหน้าที่กำหนดนโยบายไปสู่ประชาชน เปลี่ยนเป็นรับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชน แล้วนำมากำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ (พงศพัฒน์ ฉายาพันธุ์, 2555: 3)

โครงการตำรวจผู้รับใช้ชุมชน เป็นทฤษฎีตำรวจที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล เริ่มจากประเทศสหรัฐอเมริกาแพร่ขยายเข้าไปในยุโรป จนกระทั่งปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่ในโลกได้นำหลักการดังกล่าวไปใช้กันอย่างแพร่หลาย นอกจากวงการตำรวจในระดับสากลจะรู้จักโครงการตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ในฐานะที่เป็นทฤษฎีที่สามารถลดอาชญากรรมได้แล้ว ยังนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายและการใช้ความรุนแรงอย่างสุดขีดอีกด้วย (คมกฤษ ราชเวียง, 2555: 2)

จากการกำหนดปัญหาข้างต้นทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติพิจารณาถึงสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่เรื้อรัง หากทางแก้ไขโดยไม่ถูกวิธี หรือมีนโยบายและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติที่ไม่เข้าถึงปัญหาที่แท้จริง จึงเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องมีการปรับนโยบาย และแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึงปัญหาที่มีอยู่อย่างแท้จริง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้จัดให้มีการระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญห และกำหนดนโยบายที่ชัดเจนทั้ง ทางด้านทฤษฎี และการปฏิบัติอย่างถูกต้องให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยให้กองบังคับการตำรวจทางหลวงเป็นหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติจริงในพื้นที่โดยมีการขั้นตอนการดำเนินการอย่างมีหลักการ (กองบังคับการตำรวจทางหลวง, 2555: 5) หลักการของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ซึ่งเป็นหลักการของตำรวจยุคใหม่ที่เปลี่ยนแนวทางของตำรวจไปจากเดิม ที่ตำรวจต้องแข็งแกร่ง เด็ดขาดเพราะเน้นทำงานปราบปราม แต่ปัจจุบันเน้นงานมวลชน ตำรวจยุคใหม่จึงต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี รู้จักการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของ สุดท้ายชุมชนก็จะเข้มแข็ง สังคมก็จะสงบสุขถึงเวลาแล้วที่ตำรวจในประเทศต่าง ๆ ต้องยอมรับในหลักการนี้ (คมกฤษ ราชเวียง, 2555: 2)

พลตำรวจโท พงศพัฒน์ ฉายาพันธุ์ผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ได้ทำการบรรจุแนวคิดทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายการปฏิบัติงานของตำรวจ ซึ่งกองบังคับการตำรวจทางหลวง ได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ให้เป็นหน่วยงานต้นแบบในการดำเนินการภายใต้หลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาที่เรื้อรังในชุมชน เพื่อลดปัญหาอาชญากรรม ความหวาดกลัวอาชญากรรม และความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน โดยได้มีการนำ 5 ทฤษฎี 1 หลักการ มาใช้ในการดำเนินงาน

การที่กองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง ได้มีการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติลงไปปฏิบัติ นั้น ผู้วิจัยปฏิบัติราชการอยู่ในพื้นที่ กองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง มีความต้องการที่จะศึกษา

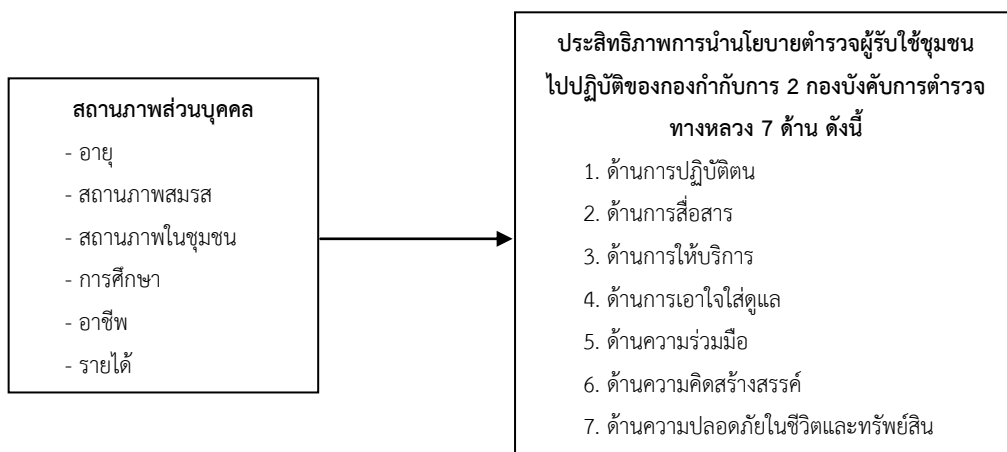
และทำการวิจัยประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของกองบังคับการตำรวจทางหลวง กองกำกับการ 2 จะเป็นการวิจัยเพื่อให้ทราบถึงระดับประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง มากน้อยเพียงใด และผลการวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม และในส่วนของที่มีประสิทธิภาพ การปฏิบัติอยู่แล้วก็สามารถนำไปพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชน และนำไปพัฒนาหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ ด้านผู้ให้ข้อมูลวิจัย และตัวแปรการวิจัยดังกล่าวในขอบเขตการวิจัย จึงกำหนดเป็นกรอบความคิดการวิจัยได้ดังภาพต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง ตามสถานะภาพส่วนบุคคล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงระดับประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง
2. เพื่อทราบผลการเปรียบเทียบของระดับประสิทธิภาพ การนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง
3. เพื่อนำผลที่ได้จากงานวิจัยไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนาและกำหนดรูปแบบในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ประชาชนพักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่การดูแลของ กองกำกับการ 2 จำนวน 392 คน จากประชาชน จำนวน 21,238 คนโดยใช้สูตรการคำนวณหาไร้อย่างแน่นอน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-Way ANOVA เพื่อวิจัยประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง คะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.15) ค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านพบว่า อันดับที่ 1 ด้านการปฏิบัติตนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (\bar{X} = 4.22) อยู่ในระดับมาก รองลงมาเป็นด้านการให้บริการ (\bar{X} = 4.20) อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเป็นด้านความคิดสร้างสรรค์ (\bar{X} = 4.05) อยู่ในระดับมาก

ด้านการปฏิบัติตน

ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของ กองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง ด้านการปฏิบัติตน โดยภาพรวมของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.22) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อันดับ 1 มีพฤติกรรมที่สุภาพอ่อนน้อมและมีความประพฤติที่ดีมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (\bar{X} = 4.29) อยู่ในระดับมาก อันดับรองลงมา มีการปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับภายในชุมชน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.26) อยู่ในระดับมากและน้อยที่สุด มีคุณธรรมและครองตนอย่างเหมาะสม ยึดถือปฏิบัติตามระเบียบ และขนบธรรมเนียมอันดีงามของชุมชน (\bar{X} = 4.10) ในระดับมาก

ด้านการสื่อสาร

ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของ กองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวงด้านการสื่อสารโดยภาพรวมของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.19) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอันดับ 1 ใช้วาจาสุภาพ นุ่มนวล และมีน้ำเสียงที่เหมาะสมในการสนทนามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (\bar{X} = 4.29) อยู่ในระดับมาก รองลงมา มีการเปิดโอกาสและฟังคำพูดของคู่สนทนาหรือประชาชนด้วยความตั้งใจมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.20) อยู่ในระดับมากและน้อยที่สุด มีการเสนอความคิดเห็นที่ปราศจากอคติที่ถูกต้องและแน่นอนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.12) ในระดับมาก

ด้านการให้บริการ

ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของ กองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง ด้านการให้บริการ โดยภาพรวมของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.20) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อันดับ 1 มีความเต็มใจ และอริยาไยที่ดีในการให้บริการประชาชนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (\bar{X} = 4.37) อยู่ในระดับมาก รองลงมา รับฟังปัญหา หรือข้อซักถามด้วยความเต็มใจและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.20) อยู่ในระดับมากและน้อยที่สุด มีการทำงานเป็นทีมและสามารถมีการทำงานแทนกันได้มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.11) ในระดับมาก

ด้านการเอาใจใส่ดูแล

ประสิทธิภาพของการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง ด้านการเอาใจใส่ดูแล โดยภาพรวมของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.14) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอันดับ 1 ให้ความห่วงใยในประชาชนและชุมชนที่ปฏิบัติงานอยู่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (\bar{X} = 4.27) อยู่ในระดับมาก

รองลงมา มีการอบรมและให้ความรู้เยาวชนในชุมชนเรื่องยาเสพติดและเข้าช่วยแก้ไขปัญหายาภายในชุมชนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.18) อยู่ในระดับมากและน้อยที่สุดมีการแนะนำให้ปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์จุดเสี่ยง และคอยสอดส่องดูแลอย่างสม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.07) ในระดับมาก

ด้านความร่วมมือ

ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของ กองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง ด้านความร่วมมือ โดยภาพรวมของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.14) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอันดับ 1 ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนเป็นอย่างดีมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (\bar{X} = 4.21) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน หรือท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.18) อยู่ในระดับมากและน้อยที่สุด มีความร่วมมือในชุมชนในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพื้นที่ในชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.07) ในระดับมาก

ด้านความคิดสร้างสรรค์

ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ ของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง ด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยภาพรวมของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.05) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอันดับ 1 มีการประชุมและปรึกษาหารือเพื่อระดมความคิด หาแนวทางปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (\bar{X} = 4.16) อยู่ในระดับมาก รองลงมา มีความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมใหม่ ๆ ในชุมชนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.07) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด มีการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อความรวดเร็ว กะทัดรัดมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 3.96) อยู่ในระดับมาก

ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของ กองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยภาพรวมของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.09) และเมื่อพิจารณารายแล้วข้อพบว่า อันดับ 1 ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนอยู่ในพื้นที่ที่ประชาชนในชุมชน มีความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย และเป็นที่พักของชุมชนได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (\bar{X} = 4.30) อยู่ในระดับมากรองลงมาตำรวจผู้รับใช้ชุมชนทำให้ปัญหาอาชญากรรมและการลักขโมยในชุมชนลดน้อยลงมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.08) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดหมดความกังวลใจและความหวาดกลัวเวลาเดินบนท้องถนนในชุมชนโดยลำพัง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 3.99) อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง ตามสถานะภาพส่วนบุคคล ซึ่งในแต่ละด้านปรากฏผล ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นของประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ภาพรวมและรายด้าน เพศชายมีความเห็นสูงกว่าเพศหญิง ยกเว้นด้านการสื่อสาร เพศชาย และเพศหญิง เห็นไม่แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2. ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวงที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นของประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ ของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นของประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4. ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง ที่มีสถานภาพภายในชุมชนต่างกันมีความคิดเห็นของประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

5. ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นของประสิทธิภาพ การนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

6. ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง ที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นของประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในด้านการปฏิบัติตนนั้น แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

7. ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวง ที่มีรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นของประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ โดยภาพรวมและรายด้านต่างกันแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ยกเว้นด้านการสื่อสารนั้นไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติของ กองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจทางหลวงมีประเด็นจากการศึกษาค้นคว้าตามวัตถุประสงค์การศึกษา ดังนี้

ด้านการปฏิบัติตน ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติด้านการปฏิบัติตัว โดยภาพรวมของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน มีพฤติกรรมที่สุภาพอ่อนน้อมและมีความประพฤติที่ดีและมีการปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับภายในชุมชนซึ่งสอดคล้องกับ โสฬส ปัญจะวิสุทธิ (2541: 8) ได้พูดถึงประสิทธิภาพของบุคคล (human efficiency) ว่าเป็นความสัมพันธ์ในแง่บวกกับสิ่งที่ทุ่มเททุนให้กับงานซึ่งประสิทธิภาพในการทำงานนั้นมองจากแง่มุมของการทำงานของแต่ละบุคคลโดยพิจารณาเปรียบเทียบกับสิ่งที่ให้กับงาน เช่น ความพยายาม กำลังงาน กับผลลัพธ์ที่ได้รับจากงานนั้น

ด้านการสื่อสาร ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติโดยภาพรวมของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนใช้วาจาสุภาพ นุ่มนวล และมีน้ำเสียงที่เหมาะสมในการสนทนาและ มีการเปิดโอกาสและฟังคำพูดของคู่สนทนาหรือประชาชนด้วยความตั้งใจสอดคล้องกับที่ท่านพุทธทาสภิกขุ (2543) ได้กล่าวถึง การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพการงานประเภทใด สรุปได้ว่า หน้าที่หรืออาชีพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งในการที่จะเข้าถึงธรรม การที่จะรู้จักโลกหรือสิ่งทั้งหลายทั้งปวงดี ว่าอะไรเป็นอะไร จะต้องมีการทำสิ่งหน้าที่ของตน โดยเฉพาะ เช่น อาชีพให้ลุล่วงไปได้ด้วยดีเสียก่อน การที่คนหนึ่งทำหน้าที่โดยตรงของตนโดยไม่มีมลทินต่างพร้อย ย่อมเป็นการเพียงพอที่จะทำให้รู้จักว่าอะไรเป็นอะไร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก็จะรู้จักชีวิตจิตใจตนเองว่าหมายความว่าอย่างไร เป็นสิ่งที่ควรยึดถือหลงไหลเพียงไร เป็นต้น ถ้าหากว่าไม่ได้ทำอะไรจริง ๆ จัง ๆ ให้ดีที่สุด ให้ถูกต้องตามอุดมคติของอาชีพหรือของหน้าที่นั้น ๆ แล้ว มันยังน้อยเกินไปสำหรับที่จะรู้จักตัวเอง รู้จักโลก รู้จักกิเลส รู้จักทุกข์ และรู้จักความดับทุกข์ เป็นต้น

ด้านการให้บริการประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ โดยภาพรวมของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน มีความเต็มใจและอึดยาคัยที่ดีในการให้บริการประชาชน ยังรับฟังปัญหาหรือข้อซักถามด้วยความเต็มใจและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2544: 114) ได้กล่าวว่า การวัดผลการทำงานขององค์กรนั้น ว่าทำงานได้ปริมาณมากน้อยแค่ไหน คุณภาพงานดีมากน้อยแค่ไหน ใช้เงิน ใช้เวลา ใช้แรงงานไปมากน้อยแค่ไหน เป็นผลดีต่อผู้รับบริการมากน้อยแค่ไหน โดยรวมควมมีประสิทธิภาพจึง หมายถึง การทำงานให้ได้ปริมาณและคุณภาพมาก องค์กรมีความสมัครสมานสามัคคี มีสันติภาพและความสุขร่วมกัน เป็นผลดีต่อส่วนรวมและผู้รับบริการ แต่ใช้เวลา แรงงาน และงบประมาณน้อย

ด้านการเอาใจใส่ดูแลประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ ด้านการเอาใจใส่ดูแลโดยภาพรวมของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนให้ความห่วงใยในประชาชนและชุมชนที่ปฏิบัติงาน ยังมีการอบรมและให้ความรู้เยาวชนในชุมชน เรื่องยาเสพติดและเข้าช่วยแก้ไขปัญหภายในชุมชนซึ่งสอดคล้องกับ โสฬส ปัญจะวิสุทธิ (2541) ความสัมพันธ์ในแง่บวกกับสิ่งที่ทุ่มเททุนให้กับงานซึ่งประสิทธิภาพในการทำงานนั้นมองจากแง่มุมของการทำงานของแต่ละบุคคลโดยพิจารณาเปรียบเทียบกับสิ่งที่ให้กับงาน เช่น ความพยายาม กำลังงาน กับผลลัพธ์ที่ได้รับจากงานนั้น

ด้านความร่วมมือประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ ด้านความร่วมมือโดยภาพรวมของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากเนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนเป็นอย่างดี และ มีการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน หรือท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับ สมลักษณ์ ไชยเสริฐ (2549: 142-149) ได้แบ่งแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 3 ด้านหลัก คือ ด้านประชาชน (Public) ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) และด้านภาครัฐ โดยการมีส่วนร่วม (Participation) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประชาชนที่เป็นบุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินการพัฒนา ช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล เพื่อให้เกิดการยอมรับ และก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดกันทุกฝ่าย

ด้านความคิดสร้างสรรค์ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ โดยภาพรวมของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน มีการประชุมและปรึกษาหารือเพื่อระดมความคิดหาแนวทางปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและ มีความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมใหม่ ๆ ในชุมชนซึ่งสอดคล้องกับ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2529) กล่าวว่า การปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ ศาสตร์ คือ การศึกษาหาความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ทักษะ เทคนิควิธีทำงานต่าง ๆ ศิลป์ คือ การที่จะนำเอาความรู้ หลักการและทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับคน สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมตลอดจนขอบเขตจำกัดของทรัพยากรให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของตำแหน่งงานต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นในหน่วยงาน

ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประสิทธิภาพการนำนโยบายตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปปฏิบัติ โดยภาพรวมของประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เนื่องจากตำรวจผู้รับใช้ชุมชนอยู่ในพื้นที่ประชาชนในชุมชนมีความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย และเป็นพื้นที่พึ่งของชุมชน ยังทำให้ปัญหาอาชญากรรมและ การลักขโมยในชุมชนลดน้อยลงซึ่งสอดคล้องกับ บุขบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี (2544: 15-18) ได้กล่าวว่าหลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการปฏิบัติงานอย่างเป็นทีม และสามารถปฏิบัติงานแทนกันได้
2. ควรมีการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถบริการประชาชนได้อย่างรวดเร็ว
3. ควรเพิ่มความร่วมมือกับผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำโครงการฝึกอบรมให้กับเยาวชนในชุมชนเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพื่อห่างไกลยาเสพติด

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรนำผลวิจัยที่ได้ในครั้งนี้นำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปพัฒนานโยบายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม
2. เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาประสิทธิภาพการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เกี่ยวกับชุมชนในพื้นที่ความรับผิดชอบของกองบังคับการตำรวจทางหลวง

บรรณานุกรม

- กองบังคับการตำรวจทางหลวง. (2555). **คู่มือปฏิบัติงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชน**. กรุงเทพฯ: บริษัทคอมโพส พับลิชชิง จำกัด.
- ขันตริภักษ์ ต้นติเฉลิม. (2549). **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของข้าราชการสำนักโยธาธิการและผังเมือง**.
- คณิตสรณ์ กิจประเสริฐ. (2553). **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรสามพราน จังหวัดนครปฐม**: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- คมกฤษ ราชเวียง. (2556). (25 พฤษภาคม). **สานต่อโครงการดี ๆ ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน**. ข่าวสด: 2
- จุมพล นิยมพานิช. (2554). **การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ: มุมมองในทัศนะทางรัฐศาสตร์การเมือง และรัฐประศาสนศาสตร์ การบริหารและกรณีศึกษาของไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูบ กาญจนประกร. (2540). **ความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการฝ่ายงานบริหารและธุรการของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. ปรินญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นพพงษ์ บุณจิตราดุลย์. (2529). **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และ บุญมี ลี. (2544). **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ปิยะนุช เงินคล้าย. (ม.ป.ป.) **นโยบายสาธารณะ**. เอกสารหมายเลข 161 กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารทางวิชาการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- _____. **นโยบายสาธารณะ**. เอกสารหมายเลข 162 กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารทางวิชาการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2545). **การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม: หลักทฤษฎีและมาตรการ**. สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991 จำกัด.
- พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธุ์. (2555). (15 เมษายน). **เดิหน้านโยบาย 5 ทฤษฎี 1 หลักการลดความหวาดระแวงของประชาชน**: เดลินิวส์. 5.
- พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธุ์. 2553. **กว่าจะเป็นตำรวจผู้รับใช้ชุมชน**. กรุงเทพฯ: กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง.

- พงษ์ธร ฉัญญูลี. (2552). แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม.
- พุทธทาสภิกขุ. (2543). **คู่มือมนุษย์ (ฉบับสมบูรณ์)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมสภา
- ไพบูลย์ ตั้งใจ. (2554). **ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักอิทธิบาท 4 : กรณีศึกษาบริษัทแอมพาส อินดัสตรีจำกัด จังหวัดสมุทรปราการ**.วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เกตุรา ศรีอุตทาการ. (2548). **ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู: กรณีศึกษาข้าราชการครูเขตพื้นที่การศึกษาที่ 2 จังหวัดจันทบุรี**. ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มยุรี อนุมาธาธารณ. (2548). **นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด กระบวนการ และการวิเคราะห์**. เชียงใหม่: คเนจนิจ.
- วันทนา เนื่องอนันต์. (2553). **บทความ สำนักพัฒนาพฤติกรรม**. ค้นเมื่อ 20 สิงหาคม, จาก <http://br.correct.go.th>
- สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. (2546). **นโยบายสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 9)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- สมยศ แยมเฝื่อน. (2551). **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานปฏิบัติการบริษัทเอเชียมาเรียน เซอร์วิสจำกัด (มหาชน)**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมลักษณ์ ไชยเสริฐ. (2549). **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2544). **การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจในชนบท**. กรุงเทพฯ: สภาวิจัยแห่งชาติ.
- อมรรัตน์ ผิวทอง. (2551). **การนำนโยบายโครงการคาราวานแก็งนไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท** จังหวัดชัยนาท: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bardach, E. (1980). **The implementation game: The happen after a bill**.
- Carter, D., Radelet, L. A., (1994). **The Police and the Community**. Michigan State.
- Fay, B. (1984). **Social Theory and Political Practice**. George Allen & Unwin Publishers, London.
- Goodman R.I., K.A. Fletcher and E.W. Schneider. (1980). **“The Effectiveness Index as Comparative Measure in Media Product Evaluation,”** Educational Technology.20 (09) : 30-34 ; September.
- Katz, D. & Kahn, R.L. (1978). **The social psychology of organizations**. New York: Wiley.
- Maslow, Abraham. (1970). **Motivation and Personality**. New York : Harper and Row Publishers.
- Maxfield, Michael, G. (1987). **Explaining Fear of Crime** London: Home Office p. 112.
- Mazmanian, D. A., and Sabatier, P. A. (1989). **Implementation and public policy: With a new postscript**. Latham, MD: University Press of America.
- Nicholl C.G., (2000). **Community Policing, Community Justice, and Restorative Justice**. Office of Community Oriented Policing Services, Washington.
- Sower, C. (1957). **Community Involvement**. Free Press, Illinois.
- Van Dersal, William R. (1968). **The Successful Supervision in Government and Business**. New York : Harper & Row Publishers.
- Younis, T., & Davidson, I. (1990). **The study of implementation**. In T. Younis (Ed.), *Implementation in public policy*. Aldershot, England: Dartmouth <http://highwaypolice.org>.

มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์

Legal Measures for the Prevention and Suppression of Co-Fraud to People

by Telephone System

ทวีป ศรีนวม *

Thawip Srinuam

ปุณิกา แจ่มจำรัส **

Punika Chaemchumrus

* อาจารย์พิเศษ คณะบริหารธุรกิจ ศูนย์การศึกษามหาวิทยาลัยธนบุรี วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวัฒนาบริหารธุรกิจ
(thwipk@gmail.com)

** อาจารย์ประจำ คณะบริหารธุรกิจ ศูนย์การศึกษามหาวิทยาลัยธนบุรี วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวัฒนาบริหารธุรกิจ
(punika@stech.ac.th)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ หรือที่เรียกกันว่า “แก๊งคอลเซ็นเตอร์” และศึกษามาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวผลการศึกษาวิจัยพบว่าลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์มีการจัดตั้งองค์กรโดยมีการแบ่งหน้าที่กันทำอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมีการตั้งเครือข่ายเพื่อลงมือกระทำความผิดต่อเนื่องข้ามพรมแดนจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศในเวลาเดียวกัน โดยใช้เครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงมีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ แต่บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องของไทยในปัจจุบันมุ่งเน้นเพื่อใช้ปราบปรามอาชญากรรมที่เป็นลักษณะปัจเจกบุคคล มิได้มุ่งเน้นเพื่อใช้ปราบปรามการกระทำความผิดในลักษณะองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ว่าควรนำความผิดฐานมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ตามอนุสัญญา ข้อ 5 วรรค 1 (ก) (1) และตามทฤษฎีสมคบมาบัญญัติเป็นกฎหมายภายในที่ใช้บังคับกับกรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ขึ้นโดยเฉพาะ และควรบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษกับกรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ขึ้นโดยเฉพาะ ซึ่งเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษที่ควรนำมาใช้กับกรณีนี้ได้แก่ การดักฟัง การสะกดรอยด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ และการอำพรางตัว เป็นต้น

คำสำคัญ: ระบบโทรศัพท์ แก๊งคอลเซ็นเตอร์ อาชญากรรมข้ามชาติ

Abstract

The objective of this study is to observe the fraud via telephone system or “Call Center Gang” and measures to prevent such fraud. The results from the study showed found that: The nature of the fraud via telephone system is conducted by establishing organization where duties are assigned effectively. The network is set up across borders from one country to another’s in the same

time.Modern technologies are applied and, therefore, it is a cross-national criminal organization. However, the provisions of law in Thailand focus on the individual crime, so, it is difficult to arrest and prosecute those who commit the entire joining process.

A researcher proposes that the provision of participating in criminal groups to establish the organization under the Convention Article 5 paragraph 1 (a) (1) the conspiracy theory should be applied in the case of fraud via telephone. Moreover, the law relates to special investigation such as wiretap, electronic surveillance, and undercover should be enacted.

Keywords: Telephone System; Call Center Gang; Transnational Crime

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารในยุคปัจจุบันได้มีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีรูปแบบการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย และมีการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคมเข้ากับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างกลมกลืน ทำให้การติดต่อสื่อสารในยุคปัจจุบันเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยมีการประยุกต์ใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อรองรับการติดต่อสื่อสารรูปแบบใหม่ ๆ และมีลักษณะที่แตกต่างไปจากอดีตอย่างสิ้นเชิง

ระบบ Voice over Internet Protocol (VoIP) เป็นรูปแบบการสื่อสารด้วยเสียงรูปแบบหนึ่ง เป็นเทคโนโลยีที่ใช้โทรศัพท์ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือที่เรียกกันว่าการให้บริการทางเสียงผ่านการให้บริการอินเทอร์เน็ต โดยระบบการสื่อสารดังกล่าวเป็นการนำระบบอินเทอร์เน็ตมาพัฒนารูปแบบใหม่ ๆ จนสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการใช้งานกันอย่างกว้างขวาง ทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลสามารถสนทนาระหว่างกันได้ และยังสามารถสนทนากับโทรศัพท์พื้นฐานและโทรศัพท์มือถือได้อีกด้วย นอกจากนี้คุณภาพของบริการก็ถูกพัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ จนเทียบเท่ากับระบบโทรศัพท์พื้นฐาน

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาของรูปแบบการโทรศัพท์ด้วยเสียงผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของระบบ Voice over Internet Protocol (VoIP) ดังกล่าวข้างต้น กลุ่มอาชญากรก็ได้อาศัยความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีดังกล่าวและอาศัยช่องว่างของกฎหมาย คิดค้นวิธีการก่ออาชญากรรมให้มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยกลุ่มอาชญากรเหล่านี้ได้นำระบบโทรศัพท์ด้วยเสียงผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของระบบ Voice over Internet Protocol (VoIP) มาใช้เป็นเครื่องมือในการโทรศัพท์ หลอกหลวงประชาชน ด้วยการสุ่มหมายเลขโทรศัพท์ข้ามประเทศผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (VoIP) และมีการตั้งระบบที่จะให้หมายเลขปรากฏทางหน้าจอโทรศัพท์ของผู้รับสายในลักษณะไม่แสดงเลขหมายโทรเข้า หรือแสดงเลขหมายมากกว่าปกติ หรืออาจใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์พิเศษตั้งระบบให้แสดงเลขหมายของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นต้น เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือแก่ผู้รับสาย เมื่อมีผู้รับสายก็จะทำการแอบอ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของธนาคารหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ไปทำธุรกรรมผ่านตู้บริการเงินสดอัตโนมัติ (ตู้ ATM) จนมีการโอนเงินออกจากบัญชีของผู้เสียหายไปเป็นจำนวนมาก ซึ่งการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวเป็นการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ ที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “แก๊งคอลเซ็นเตอร์” (Call Center Gang)

การร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ หรือ “แก๊งคอลเซ็นเตอร์” (Call CenterGang) มีลักษณะของการกระทำความผิดแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. กรณีตั้งศูนย์ปฏิบัติการในประเทศไทย โดยการกระทำความผิดในลักษณะนี้มักจะได้แก่กลุ่มอาชญากรที่เป็นชาวจีนหรือชาวไต้หวัน จะเดินทางเข้ามาเช่าที่พักอาศัยในประเทศไทยและมีพฤติกรรมหลอกลวงผู้เสียหายที่มีสัญชาติจีนหรือไต้หวันที่อยู่ในสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือไต้หวัน โดยโทรศัพท์จากประเทศไทยเพื่อไปหลอกลวงผู้เสียหายชาวจีนหรือไต้หวันที่อยู่ในสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือไต้หวัน ให้โอนเงินเข้าบัญชีที่สาธารณรัฐประชาชนจีนหรือไต้หวัน และให้ชาวจีนหรือไต้หวันเดินทางมากดเงินจากตู้เอทีเอ็มในประเทศไทย เพื่อส่งเงินกลับไปให้สาธารณรัฐประชาชนจีนหรือไต้หวัน

2. กรณีตั้งศูนย์ปฏิบัติการในต่างประเทศ โดยการกระทำความผิดในลักษณะนี้กลุ่มอาชญากรมักจะจ้างคนไทยให้เดินทางไปทำหน้าที่โทรศัพท์ โดยมักจะเช่าที่พักอาศัยในสาธารณรัฐประชาชนจีน และมีพฤติกรรมหลอกลวงผู้เสียหายที่มีสัญชาติไทยที่อยู่ในประเทศไทย โดยโทรศัพท์จากสาธารณรัฐประชาชนจีนเพื่อทำการหลอกลวงผู้เสียหายที่มีสัญชาติไทยที่อยู่ในประเทศไทย ให้โอนเงินเข้าบัญชีที่ประเทศไทย และกลุ่มอาชญากรจะกดเงินจากตู้เอทีเอ็มในประเทศไทย หรือต่างประเทศ แล้วแต่กรณี

จากกระบวนการขั้นตอนของการกระทำความผิด จะเห็นได้ว่าผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายอยู่ต่างสถานที่กัน และการกระทำความผิดบางส่วนได้กระทำการนอกราชอาณาจักร ทางด้านผู้เสียหายก็ได้รับความเสียหายทั้งที่ยังไม่เคยพบเห็นผู้กระทำความผิด โดยเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการหลอกลวงในยุคแรกเป็นโทรศัพท์ระบบเติมเงิน ความเสียหายจึงเกิดขึ้นไม่มาก เนื่องจากผู้กระทำความผิดต้องจ่ายค่าโทรศัพท์ในราคาแพง และสามารถติดตามผู้กระทำความผิดได้ง่าย แต่ในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปใช้ระบบโทรศัพท์ผ่านอินเทอร์เน็ต (VoIP) ทำให้ลดค่าใช้จ่ายในการโทรน้อยลง นอกจากนี้ยังสามารถใช้โปรแกรมตั้งเลขหมายตามหน่วยงานที่ใช้เลขหมายระบบ Call Center ให้ไปปรากฏบนหน้าจอโทรศัพท์มือถือของผู้รับโทรศัพท์ได้ เช่น 02-8888888 ซึ่งเป็นเลขหมาย Call Center ของธนาคารกสิกรไทย 02-7777777 ซึ่งเป็นเลขหมาย Call Center ของธนาคารไทยพาณิชย์ 02-2196000 ซึ่งเป็นเลขหมาย Call Center ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) หรือ 02-8319888 ซึ่งเป็นเลขหมาย Call Center ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นต้น เพื่อหลอกลวงผู้เสียหายให้เชื่อถือได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้มีผู้ถูกหลอกลวงหรือผู้เสียหายเพิ่มจำนวนมากขึ้น และทำให้การสืบสวนติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดทำได้ยากยิ่งขึ้น

ที่สำคัญในการจับกุมผู้กระทำความผิดในแต่ละครั้งไม่สามารถจับกุมตัวการใหญ่ซึ่งอยู่เบื้องหลังได้ ทั้งนี้เนื่องจากเครือข่ายที่เป็นตัวการ ผู้สนับสนุน ผู้วางแผน ไม่อยู่ในที่เกิดเหตุที่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายบุกเข้าจับกุมหรือตรวจค้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงทำให้การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยุ่งยากในการที่จะดำเนินการ เนื่องจากมีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารทางระบบอินเทอร์เน็ตซึ่งมีโครงข่ายเชื่อมโยงไปได้ทั่วโลก ประกอบกับกฎหมายของไทยนั้นไม่เอื้ออำนวยในเรื่องการทำสำนวนการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานที่อยู่ในต่างประเทศซึ่งมีความยุ่งยากมาก

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์นั้น ถือว่าเป็นอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ซึ่งอาชญากรรมในลักษณะดังกล่าวเป็นปัญหาที่นานาประเทศให้ความสำคัญอยู่ในปัจจุบัน โดยลักษณะของการกระทำความผิดมีการจัดระบบเป็นองค์กรที่มีความยุ่งยากซับซ้อน มีลักษณะแบ่งงานกันทำ มีระบบบังคับบัญชา มีลักษณะการประกอบอาชญากรรมเป็นอาชีพโดยมีแรงจูงใจเป็นเงินได้ ทำให้เมื่อเจ้าหน้าที่ปราบปรามหัวหน้าหรือองค์กรอาชญากรรมใด ก็มักจะมีหัวหน้าหรือองค์กรอาชญากรรมอื่นเกิดขึ้นใหม่เข้ามาแทนที่

เสมอ ซึ่งปัจจุบันอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรมีการประกอบอาชญากรรมที่สามารถส่งผลกระทบต่อได้ทั่วโลก ทั้งนี้เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ถูกองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเหล่านี้นำมาใช้ในการดำเนินการหลายประการ ทำให้ยากแก่การสืบสวนจับกุม อีกทั้งการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานโดยวิธีการปกติที่ใช้กับคดีทั่วไปก็มักจะใช้ไม่ได้ผล

จากการศึกษาพบว่ากฎหมายของประเทศส่วนใหญ่มักมีบทบัญญัติที่มุ่งปราบปรามปัจเจกบุคคล และทุกประเทศมีข้อจำกัดทางด้านอำนาจอธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศโดยทั่วไปรัฐมีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายภายในอาณาเขตของรัฐของตนเท่านั้น จากหลักกฎหมายดังกล่าวจึงทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถอาศัยช่องว่างของกฎหมายหรือข้อจำกัดเกี่ยวกับอำนาจรัฐ เพื่อเป็นช่องทางในการหลบหนีและประกอบอาชญากรรมระหว่างประเทศของบุคคลต่างสัญชาติกัน หรือไปกระทำความผิดในประเทศหนึ่งแล้วหลบหนีการจับกุมไปอีกประเทศหนึ่ง หรือนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไปไว้ที่ประเทศหนึ่ง หรือความผิดส่วนหนึ่งได้กระทำในรัฐหนึ่ง แต่อีกส่วนหนึ่งได้กระทำในอีกรัฐหนึ่ง ซึ่งทำให้วัตถุของกลาง รวมทั้งพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้มาหรือเกิดจากการกระทำความผิดกระจัดกระจายอยู่ในรัฐต่าง ๆ เป็นปัญหาและอุปสรรคในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตั้งแต่ขั้นสอบสวนจนถึงการดำเนินคดีในศาลซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาพอสมควร ซึ่งบางครั้งก็ทำให้พยานหลักฐานที่อยู่ในอีกประเทศหนึ่งอาจมีการเคลื่อนย้ายไปยังอีกประเทศหนึ่ง

ดังนั้น จึงควรศึกษาวิจัยหาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในส่วนของความผิดที่เกี่ยวกับการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันและสอดคล้องกับแนวทางและวิธีการที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 เพื่อให้การปราบปรามอาชญากรรมประเภทนี้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาความสำคัญ และแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ของไทยและของต่างประเทศ กับแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมตามบทบัญญัติของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000
3. เพื่อเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ เพื่อมุ่งเน้นนำไปปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเน้นเทคนิคการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก (Indepth Interview)

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ผู้บังคับการกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พนักงานสอบสวน กรมสอบสวนคดีพิเศษ และนายความซึ่งเคยว่าความในคดีเกี่ยวกับการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์

กลุ่มที่ 2 บุคลากรในองค์กรที่ได้รับผลกระทบจากการถูกแอบอ้าง จำนวน 5 คน ซึ่งได้แก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนที่เคยถูกกลุ่มผู้กระทำความผิดแอบอ้างเพื่อหลอกลวงประชาชน

กลุ่มที่ 3 บุคลากรในสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ จำนวน 5 คน ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ของธนาคารของรัฐและเอกชนที่มีหน้าที่ในการดูแลและควบคุมบัญชีเงินฝากของลูกค้า และรายงานเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงินตามกฎหมาย

กลุ่มที่ 4 ตัวแทนภาคประชาชนทั่วไป จำนวน 20 คน

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเก็บได้จากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์และสมมติฐานการศึกษา และมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคำถามที่ตั้งขึ้นในแบบสัมภาษณ์ได้ไปทำการทดสอบ (Pre-test) ความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) ในแต่ละข้อ โดยวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) ให้ครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการทำการศึกษาตามวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง ด้วยการวิเคราะห์ความแม่นยำของคำถามและคำตอบว่าผู้ตอบหลงประเด็นคำถามหรือไม่ อย่างไร และผู้ตอบได้ให้คำตอบที่มีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือเพียงใด ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปทำการปรับปรุง และนำไปใช้ในการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้

ผลการวิจัย

จากการศึกษากฎหมายหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ ตามกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งได้แก่ อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 กฎหมายต่างประเทศ ซึ่งได้แก่ ความผิดฐานฉ้อโกงของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น สาธารณรัฐอิตาลี สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐอินเดีย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา กฎหมายเกี่ยวกับโทรคมนาคมของสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น และมาเลเซีย กฎหมายที่บัญญัติรองรับหลักการกำหนดให้การมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรเป็นความผิดอาญาของสหรัฐอเมริกา และเครือรัฐออสเตรเลีย กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา เครือรัฐออสเตรเลีย ใต้หวัน มาเลเซีย และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และกฎหมายเกี่ยวกับเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษของสหรัฐอเมริกา และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และกฎหมายของไทย ซึ่งได้แก่ ความผิดฐานฉ้อโกง ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และกฎหมายที่บัญญัติรองรับหลักการกำหนดให้การมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรเป็นความผิดอาญา กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายเกี่ยวกับเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ และกฎหมายเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา ผลการวิจัยพบว่า

1. ประเด็นเกี่ยวกับหลักการกำหนดให้การมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรเป็นความผิดอาญากรณีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 209 เกี่ยวกับความผิดฐานเป็นอั้งยี่ และกรณีตามประมวลกฎหมาย

อาญา มาตรา 210 เกี่ยวกับความผิดฐานเป็นช่องโหว่ บทบัญญัติทั้งสองมาตรานี้มีองค์ประกอบความผิดที่ไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ ข้อ 5 วรรคหนึ่ง ก (1) กล่าวคือ

ก. เมื่อพิจารณาบทบัญญัติอนุสัญญาฯ ข้อ 5 วรรค 1 ซึ่งกำหนดให้การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างตามข้อ ก (1) หรือ (2) ที่ได้กระทำโดยเจตนาเป็นความผิดอาญาแตกต่างหากจากการกระทำที่เป็นการพยายามกระทำความผิดหรือการกระทำที่เป็นความผิดสำเร็จในส่วนของข้อ ก (1) ที่กำหนดให้การตกลงกับบุคคลหนึ่งหรือมากกว่าเพื่อกระทำอาชญากรรมร้ายแรง เพื่อความมุ่งประสงค์ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยอ้อมกับการได้รับผลประโยชน์ทางการเงินหรือทางวัตถุอย่างอื่นอันเป็นความผิดอาญานั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายของไทยที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เกี่ยวกับการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์แล้ว โดยในส่วนของประมวลกฎหมายอาญานั้นจะเห็นว่ากฎหมายของไทยที่มีองค์ประกอบความผิดใกล้เคียงกับเรื่องนี้อย่างมาก คือ มาตรา 209 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธีดำเนินการ และมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่” โดยการเข้าเป็นสมาชิกของคณะบุคคล หมายความว่า มีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แสดงออกซึ่งเจตนาเข้าร่วมความมุ่งหมายอันเดียวกัน โดยคณะบุคคลนั้นปกปิดวิธีดำเนินการของหมู่คณะไม่เปิดเผยแก่ผู้อื่น โดยการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นการกระทำความผิดอาญาก็ได้ อาจเป็นเพียงการทำละเมิดหรือผิดสัญญาก็ได้ (จิตติ ติงศภัทย์, 2548: 460-461) อย่างไรก็ตาม มาตรานี้มีองค์ประกอบของความผิดที่แตกต่างจากอนุสัญญาฯ ข้อ 5 วรรค 1 ก (1) ในส่วนสำคัญ กล่าวคือ ลักษณะของการกระทำที่จะถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา 209 คือ การเข้าเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธีดำเนินการเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย แต่ตามอนุสัญญาฯ ข้อ 5 วรรค 1 ก (1) ผู้กระทำอาจไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมเป็นสมาชิกของคณะบุคคลก็ได้ เพียงแต่มีการตกลงกับบุคคลตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปเพื่อก่ออาชญากรรมร้ายแรงก็ถือว่าเป็นความผิดแล้ว จึงเห็นได้ว่ามาตรา 209 มีองค์ประกอบความผิดที่ไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ ข้อ 5 วรรค 1 ก (1)

ส่วนมาตรา 210 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดสมคบกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่บัญญัติไว้ภาค 2 นี้ และความผิดนั้นมีกำหนดโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นช่องโหว่” เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่ามาตรานี้มีองค์ประกอบของความผิดที่แตกต่างในสาระสำคัญจากอนุสัญญาฯ ข้อ 5 วรรค 1 ก (1) เพราะการจะเป็นความผิดตามมาตรา 210 นี้จะต้องมีการสมคบกันของบุคคลต่าง ๆ ตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป หากมีบุคคลไม่ถึงห้าคน แม้มีการตกลงกันว่าจะไปกระทำความผิดก็ตามก็จะเป็นความผิดตามมาตรา 210 แต่อย่างใด ในขณะที่ตามอนุสัญญาฯ ข้อ 5 วรรค 1 ก (1) กำหนดว่าการตกลงหรือการสมคบกันเพื่อกระทำความผิดร้ายแรงอาจเป็นการตกลงกันตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปก็อาจถือว่าเป็นความผิดแล้ว ดังนั้น มาตรา 210 จึงมีองค์ประกอบของความผิดไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ ข้อ 5 วรรค 1 ก (1)

ส่วนบทบัญญัติมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แม้จะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการสมคบไว้ แต่ก็เป็นการบัญญัติเพื่อเอาผิดเฉพาะการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเท่านั้น

สำหรับบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องตัวการ ผู้ใช้ และผู้สนับสนุน ตามประมวลกฎหมายอาญานั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับอนุสัญญาฯ ข้อ 5 วรรคหนึ่ง (ข) ที่กำหนดว่าให้ประเทศภาคีต้องบัญญัติให้การจัดการ การสั่งการ การช่วยเหลือ การยุยง และอำนวยความสะดวกหรือการให้คำปรึกษาในการประกอบอาชญากรรมร้ายแรงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรเป็นความผิดอาญาตามอนุสัญญา ข้อ 5 วรรคหนึ่ง (ข) แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าบทบัญญัติเรื่องตัวการ ผู้ใช้ และผู้สนับสนุน ตามประมวลกฎหมายอาญา สามารถนำมาใช้บังคับได้อย่างสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ ข้อ 5 วรรคหนึ่ง (ข) ดังกล่าว จึงไม่มีปัญหาสำหรับกรณีนี้แต่อย่างใด

2. ประเด็นเกี่ยวกับเขตอำนาจ

แม้ประเทศไทยจะได้นำหลักบุคคลมาใช้ซึ่งปรากฏอยู่ในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายอาญาและครอบคลุมถึงความผิดเกี่ยวกับการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์อยู่ด้วยก็ตาม แต่ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นคนไทยกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา 8 (ก) ผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรก็ต่อเมื่อรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดได้เกิดขึ้น หรือผู้เสียหาย ได้ร้องขอให้ลงโทษ ซึ่งไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ ข้อ 16 วรรคสี่เพราะตามข้อนี้รัฐภาคีที่ปฏิเสธการส่งคนชาติตนข้ามแดน ต้องฟ้องร้องดำเนินคดีกับบุคคลดังกล่าวเอง โดยไม่ต้องรอให้รัฐภาคีที่ความผิดได้เกิดขึ้น หรือผู้เสียหายร้องขอให้ลงโทษก่อน

3. ประเด็นเกี่ยวกับความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

บทบัญญัติในอนุสัญญาฯ ข้อ 18 มีทั้งในส่วนที่เป็นบทบังคับให้รัฐที่เป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาฯ มีความผูกพันในอันที่จะต้องมีการมาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางด้านบริหารที่สอดคล้องกับบทบัญญัติในอนุสัญญาฯ และในส่วนที่เป็นมาตรการแนะนำแก่รัฐภาคีที่ควรนำไปใช้บังคับ หรือพิจารณาเพื่อนำไปใช้บังคับในเรื่องความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน โดยในอนุสัญญาฯ ข้อ 18 วรรคสามได้กำหนดประเภทของการให้ความช่วยเหลือไว้อย่างกว้างขวาง โดยรวมถึงการให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ เท่าที่ไม่ขัดกับกฎหมายภายในของรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอ และเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ.2535 ก็ได้กำหนดให้ประเทศไทยให้ความช่วยเหลือได้ในเรื่องต่อไปนี้

- (1) การสอบสวนและการสืบพยานหลักฐาน
- (2) การจัดหาและการให้เอกสารหรือข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ
- (3) การจัดส่งเอกสาร
- (4) การค้นและยึด
- (5) การโอนบุคคลที่ถูกคุมขังเพื่อสืบพยาน
- (6) การสืบหาบุคคล
- (7) การเริ่มกระบวนการคดีทางอาญา
- (8) การริบหรือยึดทรัพย์สิน

นอกจากนี้ ประเทศไทยอาจให้ความช่วยเหลือในเรื่องอื่น ๆ ได้อีก เท่าที่ไม่ขัดกับกฎหมายภายในพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ.2535 จึงสอดคล้องกับมาตรการที่อนุสัญญาฯ ได้แนะนำไว้

4. ประเด็นเกี่ยวกับเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ

วิธีการที่สำคัญในเรื่องการสืบสวนสอบสวนพิเศษ ตามอนุสัญญาฯ ข้อ 20 ได้แก่ การดักฟัง (Wiretap) การสะกดรอยด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Surveillance) และการอำพรางตัว (Undercover) เป็นมาตรการสำคัญในการสืบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานที่สำคัญในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่มีความลับซับซ้อน ให้สามารถดำเนินการไปถึงกลุ่มสมาชิกขององค์กรได้ทั้งหมด ในความผิดที่กำหนดไว้ซึ่งได้แก่ ความผิดอาญาร้ายแรง ความผิดที่มีลักษณะก่อตั้งเป็นองค์กร และความผิดฐานฟอกเงิน เป็นต้น โดยความผิดที่กำหนดดังกล่าวก็ครอบคลุมถึงลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับเครือข่ายการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ด้วย

ในเรื่องเกี่ยวกับเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษตามกฎหมายของไทย เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ ปัจจุบันมีเพียง 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 และพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547

การใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษโดยการเข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แม้จะมีผลบังคับใช้กับความผิดเกี่ยวกับการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ เพราะเป็นความผิดมูลฐานในความผิดฐานฟอกเงินด้วยก็ตาม แต่กฎหมายฉบับนี้ก็มุ่งเน้นเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดฐานฟอกเงินเป็นหลัก จึงยังไม่เหมาะสมเพียงพอต่อการป้องกันและปราบปรามการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ทั้งขบวนการ

ส่วนการใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษโดยการเข้าถึงเอกสารหรือข้อมูลข่าวสาร ซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามมาตรา 25 และการเข้าไปแฝงตัวในองค์กรหรือกลุ่มคน ตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 มีผลบังคับใช้กับความผิดเกี่ยวกับการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 จะครอบคลุมถึงความผิดเกี่ยวกับการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ก็ตาม แต่การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ยังมีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการสอบสวนคดีพิเศษอยู่หลายประการ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ปัญหาการใช้เทคนิคพิเศษต่าง ๆ ในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ หรือปัญหาการทับซ้อนของการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยคดีพิเศษกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ของไทยและของต่างประเทศ เปรียบเทียบกับแนวทางและวิธีการตามบทบัญญัติของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ.2000 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรนำความผิดฐานมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ตามอนุสัญญาฯ ข้อ 5 วรรคหนึ่ง (ก) (1) และตามทฤษฎีสมคบมาบัญญัติเป็นกฎหมายภายในที่ใช้บังคับกับกรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ขึ้นโดยเฉพาะ
2. ควรบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษกับกรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยใช้ระบบโทรศัพท์ขึ้นโดยเฉพาะ ซึ่งเทคนิคการสืบสวนสอบสวนที่ควรนำมาใช้กับกรณีนี้ ได้แก่ การดักฟัง (Wiretap) การสะกดรอยด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Surveillance) และการอำพรางตัว (Undercover)

บรรณานุกรม

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2548). **กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จีระวิชาการพิมพ์.
- ทวีเกียรติ มินะเกษิษฐ. (2551). **หลักกฎหมายอาญา ภาคความผิด**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- วีระพงษ์ บุญไญยภาส. (2552). **อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ**. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- อรรณพ ลิขิตจิตถะ, ณรงค์ รัตนานุกูล และ สุวัฒน์ รุ่งเมฆารัตน์. (2548). **การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร (ระยะที่ 2) หัวข้อ “เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ”**. สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด.
- ประสิทธิ์ เอกบุตร และคณะ. (2551). **โลกาภิวัตน์กับกฎหมายอาญาระหว่างประเทศ**. สถาบันรพีพัฒนศักดิ์ สำนักงานศาลยุติธรรม.
- Francis B. Sayre. (1922). **Criminal Conspiracy**. London: Harvard.

- James F. Stephen. (1883). **A History of the Criminal Law of England**. London: Macmillan.
- James W.H. McCord and Sandra L. McCord. (2001). **Criminal Law and Procedure for the Paralegal**.
New York: United States.
- Joseph J. Bassano. (1998). “Conspiracy,” In **16 American Jurisprudence**. (2nd ed). (New York:The
Lawyer Co-Operative): p.192.
- M. CherfBassiouni and Ved P. Nanda. (1973). **A Treaties on International Criminal Law**. Volume I.
Illinois: Springfield.
- Neil C. Chamelin and Kenneth R. Evans. (1971). **Criminal Law for Policemen**. New Jersey: Prentice
Hall Englewood Cliffs.
- Oxford Advanced Learner’s Dictionary**. (7th ed.). (2005). New York: Oxford University Press.
- Wayne R. Lafave and Austin M. Scott, Jr. (1972). **Criminal Law**. St. Paul Minn: Wcst.
- Wisc, Edward M., trans. (1978). **The American Series Foreign of Penal Code, The Italian Penal
Code 1978**. London: Sweet & Maxwell.

ความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวจีนในการใช้เอกสารข้อควรทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากร
ที่เป็นภาษาจีนจากภาควิชาภาษาจีนธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
Chinese Passengers Satisfaction with the Customs Information in
Chinese Language Translated by the Business Chinese Major, Faculty of Arts,
the Far Eastern University
Gu Mengyu*

* ภาควิชาภาษาจีนธุรกิจคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น (gulaoshi2011@gmail.com)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวจีนต่อการใช้ออกเอกสารข้อควรทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่เป็นภาษาจีนแปลจากภาควิชาภาษาจีนธุรกิจคณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือกลุ่มผู้โดยสารชาวจีนที่มาจากประเทศจีนที่บินตรงมาจังหวัดเชียงใหม่โดยผ่านท่าอากาศยานนานาชาติจ.เชียงใหม่จำนวน 200 คนเครื่องมือในการทำวิจัยในครั้งนี้คือไปประเมินโดยได้เก็บข้อมูลจากผู้โดยสารชาวจีนที่เดินทางมาจากสาธารณรัฐประชาชนจีนภายในวันที่ 21 กุมภาพันธ์- 2 มีนาคม 2556 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่าระดับความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวจีนที่เดินทางมาจากสาธารณรัฐประชาชนจีนในการใช้ออกเอกสารข้อควรทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่เป็นภาษาจีนแปลจากภาควิชาภาษาจีนธุรกิจคณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นตามระดับของผู้โดยสารชาวจีนโดยภาพรวมและด้านการออกแบบด้านเนื้อหาข้อมูลด้านการใช้ภาษาจีนด้านช่วยความเข้าใจและการติดต่อและด้านช่วยให้ระยะเวลาอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: ความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวจีนเอกสารข้อควรทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่เป็นภาษาจีน

Abstract

The main objective of this study was to investigate Chinese passengers satisfaction with the customs information in Chinese language which translated by the Business Chinese Major, the Faculty of Arts, the Far Eastern University. The sample of this study was 200 respondents who are Chinese passengers who took an international flight to Chiang Mai. The research instrument was a set of questionnaires. The data collections from the questionnaires were conducted at the immigration counter of Chiang Mai International Airport during February 21st to March 2nd, 2013. The statistical used in analyzing data were percentage and arithmetic mean.

The findings of the study were as follows. The level of Chinese passengers satisfaction with the customs information in Chinese language translated by the Business Chinese Major, faculty of Arts, the Far Eastern University by level of Chinese passengers as a whole and the each aspect of design, content, using Chinese language, helping for understanding and contact and saving time were at high level.

Keywords: Satisfaction Chinese passenger Customs Information in Chinese Language

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันได้มีการแลกเปลี่ยนด้านต่าง ๆ ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนมากขึ้นเช่น การแลกเปลี่ยนทางสังคมและวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ ฯลฯ โดยเฉพาะการทำธุรกิจระหว่างประเทศที่มีจำนวนมาก ดังนั้นประชาชนจากสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงมีการเดินทางเข้ามาติดต่อหรือย้ายถิ่นฐานเพื่อการทำธุรกิจเพิ่มมากขึ้น จากสถิติของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ผู้โดยสารชาวจีนจากปี 2555 ถึงปี 2556 เพิ่มขึ้นหนึ่งล้านคน คิดเป็นร้อยละ 34 ผู้โดยสารชาวจีนกลายเป็นกลุ่มสำคัญที่เข้ามาประเทศไทยมากที่สุด จากหนังสือ Lost in Thailand ที่ฉายในปี 2556 ทำให้มีชาวจีนให้ความสนใจในด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น

เมื่อภาควิชาภาษาจีนธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์นได้มีโอกาสทำโครงการบริการวิชาการแก่สังคมกับสำนักศุลกากรภาคที่ 3 ทำให้พบปัญหาประชาชนที่มาจากสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความไม่เข้าใจในเอกสารข้อควรทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากร ซึ่งมีเพียงภาษาไทยและภาษาอังกฤษทำให้การติดต่อประสานงานมีความล่าช้าผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของความพึงพอใจสำหรับผู้โดยสารชาวจีนต่อการใช้ออกเอกสารข้อควรทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่เป็นภาษาจีน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการออกแบบแผ่นพับเป็นภาษาจีนในการดึงดูดผู้โดยสารชาวจีนให้มากขึ้น
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวจีนต่อการใช้ออกเอกสารข้อควรทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่เป็นภาษาจีน

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความหมายของความพึงพอใจ (Satisfaction)

ตามพจนานุกรมทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ กล่าวว่า เป็นสภาพความรู้สึกของบุคคลที่มีความสุข ความอิ่มเอมใจ เมื่อความต้องการหรือแรงจูงใจของตนได้รับการตอบสนองความพึงพอใจ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2546)

Good (1973) ให้ความหมายว่าสภาพหรือระดับความพอใจที่เป็นผลมาจากความสนใจและทัศนคติของบุคคลที่มีต่อคุณภาพและสภาพของงานนั้น

2. ทฤษฎีการวัดความพึงพอใจ

ภมิตา ชัยปัญญา (2545) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจนั้นสามารถทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

- 2.1 การใช้แบบสอบถามโดยผู้ออกแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือกหรือตอบคำถามอิสระคำถามดังกล่าวอาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ
- 2.2 การสัมภาษณ์เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรงซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง
- 2.3 การสังเกตเป็นวิธีวัดความพึงพอใจโดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมายไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจากิริยาท่าทางวิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจังและสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ทฤษฎีความต้องการลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) มาสโลว์ (Maslow, 1970) ได้ชี้ให้เห็นว่าความต้องการของคนจะเป็น

3.1 คนมีความต้องการไม่มีที่สิ้นสุดเมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วก็จะเกิดความต้องการอย่างอื่นต่อไปเรื่อย ๆ ไม่จบสิ้น

3.2 ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองจะยังเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดพฤติกรรมส่วนความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจอีกต่อไป

3.3 ความต้องการของคนจะเรียงลำดับความสำคัญเมื่อความต้องการชั้นใดได้รับการตอบสนองแล้วจะเกิดความต้องการในขั้นสูงขึ้นเรื่อย ๆ

4. ความสำคัญของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งช่วยให้งานประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นงานเกี่ยวกับการให้บริการนอกจากผู้บริหารจะดำเนินการให้ผู้มาใช้บริการเกิดความพึงพอใจด้วยเพราะความเจริญก้าวหน้าของงานบริการมีปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่เป็นตัวบ่งชี้ก็คือจำนวนผู้มาใช้บริการดังนั้นผู้บริหารที่ชาญฉลาดจึงควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาให้ลึกซึ้งถึงปัจจัยและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความพึงพอใจทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้มาใช้บริการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากความพึงพอใจ

5.1 บริษัทจะสามารถเพิ่มมูลค่าเพิ่มอันเป็นผลให้การเพิ่มผลผลิตของบริษัทเพิ่มขึ้นยอดขายสูงขึ้นสองสิ่งนี้คือกำไรนั่นเอง

5.2 ฝ่ายลูกจ้างก็จะได้รับผลประโยชน์จากการตอบแทน

5.3 สำหรับผู้บริโภคนอกจากได้รับความพึงพอใจจากสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพแล้วยังได้รับผลประโยชน์ที่สำคัญอีกอย่างคือได้คุณค่าของสินค้าหรือบริการที่สูงกว่าจำนวนเงิน(สุวิธนา ไบเจริญ,2540)

6. ความพึงพอใจต่อการบริการ

มณีวรรณ ต้นไทย (1997) ได้กล่าวเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการให้บริการในด้านต่าง ๆ คือ

6.1 ด้านความสะดวกที่ได้รับ

6.2 ด้านตัวเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

6.3 ด้านคุณภาพของบริการที่ได้รับ

6.4 ด้านระยะเวลาในการดำเนินการให้บริการ

6.5 ด้านข้อมูลที่ได้รับจากการบริการ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งช่วยให้งานประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นงานเกี่ยวกับการให้บริการเพราะความเจริญก้าวหน้าของงานบริการมีปัจจัยบ่งชี้ที่สำคัญคือจำนวนลูกค้าผู้ให้บริการจึงควรศึกษาถึงปัจจัยและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความพึงพอใจเพื่อจะได้ใช้แนวทางในการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

การทบทวนวรรณกรรม

จากการตรวจสอบเอกสารพบว่าผลงานวิจัยที่ใกล้เคียงกันและสามารถนำมาใช้สนับสนุนแนวคิดในการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้มีดังต่อไปนี้คือ

ธารินี เมธานุเคราะห์ (2542) ได้ศึกษาคุณภาพการบริการตามความคาดหวังของผู้ป่วยคลินิกนอกเวลาราชการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ป่วยที่มารับบริการคลินิกนอกเวลาราชการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพการบริการตามความคาดหวังของผู้ป่วยคลินิกนอกเวลาราชการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์โดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน คือ ด้านความเป็นรูปธรรมในการบริการ ด้านความเชื่อถือได้ ด้านการตอบสนองต่อผู้ป่วยอย่างรวดเร็ว ด้านความมั่นใจ และด้านการเข้าถึงจิตใจของผู้ป่วยในระดับสูงและผู้ป่วยที่อายุต่างกัน

พิกุล ทองมา (2543) ได้ศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการให้บริการของธนาคารกรุงเทพจำกัด (มหาชน) สาขาอ้อยอิ่งมอญจังหวัดลำพูนผลจากการศึกษา พบว่าความคาดหวังต่อการให้บริการของธนาคารทั้ง 4 ด้านนั้นลูกค้ามีความคาดหวังในระดับมากที่สุด 4 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยคือด้านอาคารสถานที่เป็นอันดับแรกด้านเครื่องมือ/เครื่องใช้ด้านพนักงานและด้านการบริการตามลำดับ

พระมหาพิเชษ พลสวัสดิ์ (2544) ได้ศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของบุคลากรในมหาวิทยาลัยสงฆ์กรณีศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยในวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือผลจากการวิจัยพบว่าผู้บริหารต้องปรับปรุงหรือพัฒนาองค์กรเพื่อจูงใจให้กับบุคลากรมีความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้นโดยจะต้องเข้าใจปัจจัยความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและสภาพการทำงานพร้อมทั้งเงินเดือนจึงจะทำให้เกิดการกระตุ้นในการทำงาน

สุนารี เอกวิทยานุรักษ์ (2545) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานภายหลังการแปลงสภาพรัฐวิสาหกิจเป็น บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่าระดับความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน ปตท. ภายหลังการแปลงสภาพ รัฐวิสาหกิจ ภาพรวม จัดอยู่ในระดับค่อนข้างมากโดยเรียงลำดับความพึงพอใจในการทำงานของแต่ละปัจจัยจากมากไปน้อย ดังนี้ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน ความสำเร็จในงาน ความรับผิดชอบต่องาน ลักษณะงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร ความรู้สึกรับค่าตอบแทน สวัสดิการ สิทธิประโยชน์ การบังคับบัญชา นโยบายทรัพยากรมนุษย์ และโอกาสก้าวหน้าในงาน

อนุรักษ์ กองเขต และคณะ (2547) ได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรีเกี่ยวกับโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนกับธนาคารออมสินสาขานนนทบุรีปีพุทธศักราช 2547 ผลจากการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการเกิดจากรายรับที่ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายต้องกู้ยืมจากแหล่งทุนนอกระบบและเมื่อได้ทราบถึงรายละเอียดโครงการก็มีความพึงพอใจมากเนื่องจากเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างดียิ่ง

วิรัตน์ สอนคำจันทร์ (2548) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผลจากการวิจัยพบว่าครูที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีความพอใจในการดำเนินงานในทุกด้าน เว้นแต่ด้านโภชนาการ และอาหารที่เป็นปัญหา

เพชรรัตน์ จงรักไทยแท้ (2549) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ป่วยในต่อการให้บริการของโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดสระบุรีผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของผู้ป่วยในต่อการให้บริการของโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดสระบุรีโดยภาพรวมและรายได้ได้แก่ด้านผลิตภัณฑ์บริการด้านราคาด้านการจัดจำหน่ายบริการด้านการส่งเสริมการตลาดด้านบุคคลด้านหลักฐานทางกายภาพและด้านกระบวนการอยู่ในระดับสูง

ยุธนา กิจงาม (2549) ได้ศึกษาความพึงพอใจของตัวแทนออกของในการรับบริการส่งสินค้าออกจากฝ่ายบริการศุลกากรด่านศุลกากรลาดกระบัง ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของตัวแทนออกของในการรับบริการส่ง

สินค้าออกจากฝ่าย บริการบุคลากรด้านบุคลากรลาดกระบังตามระดับของตัวแทนออกของโดยภาพรวมและด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการให้บริการอย่างทันเวลาด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้าอยู่ในระดับดีมาก

รุ่งรัตน์ วงษ์จุ (2549) ได้ศึกษาความพึงพอใจของหน่วยงานภายนอกที่มีต่อการติดต่อประสานงานของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ผลการวิจัยพบว่า การใช้โทรศัพท์เป็นวิธีการติดต่อสื่อสารที่ดีที่สุด เนื่องจากได้ทั้งการส่งสารและรับสารนอกจากนี้ยังสามารถทราบถึงผลที่ได้สารไปว่าอีกฝ่ายเข้าใจมากน้อยเพียงไร

ประภาพร รูปสวยดี (2550) ได้ศึกษาพฤติกรรมการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการห้องสมุดส่วนใหญ่มีความถี่ในการใช้บริการสัปดาห์ละ 2-3 ครั้งและช่วงเวลาที่ใช้บริการมาที่ห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นช่วงเวลา 12.00-18.00 น. กิจกรรมของสมุดที่ผู้ใช้บริการให้ความสนใจเป็นส่วนใหญ่ คือกิจกรรมการจัดนิทรรศการแนะนำหนังสือใหม่และหนังสือน่าอ่าน

ณัฐ ประสิทธิ์เตสัง (2551) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหารต่อแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารทั้ง 3 กลุ่ม มีความพึงพอใจค่อนข้างมากต่อแรงงานไทยในด้านลักษณะและอุปนิสัยส่วนตัวและการทำงาน ส่วนของแรงงานต่างด้าวมีความพึงพอใจค่อนข้างน้อยในด้านลักษณะและอุปนิสัยส่วนตัวและการทำงาน

เนตรนภา กองงาม (2551) ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวสารความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ จากเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่ได้รับต่อเดือนนั้นไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจจากเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศไทย

พัชรา ศรีสวัสดิ์ (2551) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนภาษาจีน ของโรงเรียนบางบัวทองราชบุรีบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนภาษาจีนโรงเรียนบางบัวทองราชบุรีบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ศุภชัย ช่วยนุกูล (2551) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้วยเครื่องบริการเงินด่วนอัตโนมัติ (ATM) ของธนาคารพาณิชย์ในอำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการเงินด่วนด้วยเครื่องบริการเงินด่วนอัตโนมัติ ATM ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีสถานภาพสมรสแล้วประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนและห้างร้าน ปัจจัยสำหรับปัญหาที่สำคัญที่สุดได้แก่ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ตั้งไม่ปลอดภัยสำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะพบว่าสถานที่ตั้ง ATM ไม่ปลอดภัยทำให้ผู้ใช้บริการที่ต้องเบิกถอนเงินในจำนวนมากต้องใช้เวลาและมีความระมัดระวังมากขึ้นและบางแห่งเป็นที่เปลี่ยว

วิภา เสมแย้ม (2553) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าเยี่ยมชมต่อการให้บริการของสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์จังหวัดเชียงใหม่ ผลการเปรียบเทียบจากแบบสอบถามของกลุ่มที่มาเพื่อศึกษาหาความรู้และกลุ่มที่มาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่มีผลทำให้ความพึงพอใจในการมาเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์แตกต่างกัน ได้แก่ อายุของผู้ที่เข้าเยี่ยมชมส่วนปัจจัย ด้านเพศอาชีพภูมิฐานะระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความแตกต่างกันในความพึงพอใจ

สิริกมล กันทะวัง (2553) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวด้านโรงแรมที่พักด้านร้านอาหารและแหล่ง

บัณฑิตยสารและด้านบริษัทนำเที่ยวหรือธุรกิจที่ให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่น่าสนใจ ส่วนด้านแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดด้านร้านอาหารสินค้าและของที่ระลึกและด้านโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามไม่พึงพอใจ

สมมติฐาน

1. แผ่นพับในเอกสารควบทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่เป็นภาษาจีนโดยมีความชัดเจนสะอาดอ่านง่ายทำให้ผู้โดยสารชาวจีนที่มาในจังหวัดเชียงใหม่มีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน
2. แผ่นพับในเอกสารควบทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่เป็นภาษาจีนโดยแผ่นพับมีการใช้ภาษาที่ถูกต้องมีเนื้อหาที่ชัดเจนเข้าใจง่ายทำให้ผู้โดยสารชาวจีนที่มาในจังหวัดเชียงใหม่มีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน
3. แผ่นพับในเอกสารควบทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่เป็นภาษาจีนโดยแผ่นพับช่วยทำให้เข้าใจขั้นตอนการติดต่อประสานงานกับสำนักศุลกากรภาคที่ 3 เชียงใหม่ทำให้ผู้โดยสารชาวจีนที่มาในจังหวัดเชียงใหม่มีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน
4. แผ่นพับในเอกสารควบทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่เป็นภาษาจีนโดยแผ่นพับมีประโยชน์และให้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้โดยสารชาวจีนทำให้ผู้โดยสารชาวจีนที่มาในจังหวัดเชียงใหม่มีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน
5. แผ่นพับในเอกสารควบทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่เป็นภาษาจีนโดยแผ่นพับมีส่วนช่วยให้ระยะเวลาในการติดต่อประสานงานกับสำนักศุลกากรภาคที่ 3 มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้นทำให้ผู้โดยสารชาวจีนที่มาในจังหวัดเชียงใหม่มีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน

กรอบการวิจัย

การทำวิจัยเพื่อการค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ได้ศึกษาความพึงพอใจจากแผ่นพับที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับข้อควรทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่เป็นภาษาจีนของผู้โดยสารชาวจีนในจังหวัดเชียงใหม่ประชากรที่ศึกษาคือผู้โดยสารชาวจีนที่เข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่จำนวนมาตรฐาน 200 คน ซึ่งเป็นผู้โดยสารชาวจีนแผ่นดินใหญ่แห่งเดียวโดยเดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่โดยตรงโดยพิจารณาจากแบบประเมินสอบถามจากผู้โดยสารชาวจีนที่เข้ามาจังหวัดเชียงใหม่โดยผ่านสนามบินนานาชาติเชียงใหม่

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวจีนต่อการใช้เอกสารข้อควรทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่เป็นภาษาจีน” ครั้งนี้ สามารถวิเคราะห์ผลได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผลการศึกษาการพัฒนาการให้บริการในด้านของข้อควรทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่เป็นภาษาจีน

จากแบบสอบถามผู้โดยสารชาวจีนที่เดินทางมาจากสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน ในด้านความพึงพอใจของการให้บริการเกี่ยวกับข้อควรทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากร สรุปได้ดังนี้

ผู้โดยสารชาวจีนที่เดินทางมาจากสาธารณรัฐประชาชนจีนมักมีปัญหาในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ ที่มีเพียงภาษาไทยและภาษาอังกฤษเท่านั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกสารเกี่ยวกับข้อควรทราบพิธีการศุลกากร ซึ่งเนื้อหาที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้โดยสารชาวจีนควรทราบและปฏิบัติตาม

ผู้โดยสารชาวจีนจำนวน 200 คน ที่เดินทางในช่วงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 ถึง วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2556 เวลา 13.00 – 20.00 น. เทียบบินจากฮ่องกง คุณหมิง ย่างกึ่ง และมาเก๊า หลังจากได้อ่านแผ่นพับทั้ง 4 ฉบับที่แปลเป็นภาษาจีน ประกอบด้วย

- ข้อควรทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรสำหรับผู้โดยสาร
- การยื่นคำร้องขออนุญาตส่งหรือนำพระพุทธรูปโบราณวัตถุและศิลปวัตถุออกนอกราชอาณาจักร
- การนำเข้าของใช้ส่วนตัวและของใช้ในบ้านเรือน
- ข้อควรทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรสำหรับผู้โดยสารขาเข้าระบบช่องเขียวและช่องแดง

ผู้โดยสารมีความพึงพอใจในแผ่นพับ กล่าวคือหลังจากที่ผู้โดยสารชาวจีนได้ศึกษารายละเอียดจากแผ่นพับทั้ง 4 ฉบับที่แปลเป็นภาษาจีนแล้วนั้น ทำให้ผู้โดยสารเข้าใจรายละเอียดและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ สามารถวิเคราะห์ผลได้ตั้งรายละเอียดต่อไปนี้

รายการคำถาม	ดีมาก (5)	ดี (4)	ปานกลาง (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)	คะแนนเฉลี่ย
แผ่นพับมีความคมชัด สะอาด อ่านง่าย	44 คน (22%)	77 คน (38.5%)	54 คน (27%)	24 คน (12%)	1คน (0.5%)	3.71
แผ่นพับมีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง มีเนื้อหาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย	55 คน (27.5%)	89 คน (44.5%)	50 คน (25%)	6 คน(3%)	0 คน (0%)	4.015
แผ่นพับช่วยให้เข้าใจขั้นตอน การติดต่อประสานงานกับสำนักศุลกากรภาคที่ 3 เชียงใหม่มากขึ้น	68 คน (34%)	104 คน (52%)	26 คน (13%)	2 คน(1%)	0 คน (0%)	4.19
แผ่นพับมีประโยชน์และให้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้โดยสารชาวจีน	58 คน (29%)	92 คน (46%)	42 คน (21%)	8 คน(4%)	0 คน (0%)	4
แผ่นพับมีส่วนช่วยให้ระยะเวลาในการติดต่อประสานงานกับสำนักศุลกากรภาคที่3เชียงใหม่มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น	34 คน (17%)	83 คน (41.5%)	80 คน (40%)	3 คน(1.5%)	0 คน (0%)	3.74

จากตารางข้างบน พบว่า หลังจากที่ผู้โดยสารชาวจีน จากกลุ่มตัวอย่าง 200 คน มีระดับความพึงพอใจต่อการใช้ออกสารข้อควรทราบที่เกี่ยวกับพิธีศุลกากรที่เป็นภาษาจีน โดยระดับความพึงพอใจมากที่สุดคือ ช่วยทำให้เข้าใจขั้นตอน การติดต่อประสานงานกับสำนักศุลกากรภาคที่ 3 เชียงใหม่มากขึ้น จำนวนคน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมาคือ แผ่นพับมีประโยชน์และให้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้โดยสารชาวจีน จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 29 และระดับความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ แผ่นพับมีส่วนช่วยให้ระยะเวลาในการติดต่อประสานงานกับสำนักศุลกากรภาคที่3เชียงใหม่มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 17

จากตารางข้างบน พบว่าหลังจากที่ผู้โดยสารชาวจีน จากกลุ่มตัวอย่าง 200 คน มีระดับความพึงพอใจต่อการใช้ออกสารข้อควรทราบที่เกี่ยวกับพิธีศุลกากรที่เป็นภาษาจีน โดยคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุดคือ แผ่นพับช่วยให้เข้าใจขั้นตอน การติดต่อประสานงานกับสำนักศุลกากรภาคที่ 3 เชียงใหม่มากขึ้นคะแนนเฉลี่ยคือ 4.19 รองลงมาคือ แผ่นพับมีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง มีเนื้อหาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย คะแนนเฉลี่ยคือ 4.02 สุดท้ายได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ

แผ่นพับมีความคมชัด สะอาด อ่านง่ายคะแนนเฉลี่ย 3.71 ระดับความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวจีน แต่ละข้ออยู่ในระดับดี

สรุปผล

การวิจัยในครั้งนี้มีกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มผู้โดยสารชาวจีนที่มาจากประเทศจีนที่บินตรงมาจังหวัดเชียงใหม่โดยผ่านท่าอากาศยานนานาชาติจ.เชียงใหม่จำนวน 200 คนเครื่องมือในการทำวิจัยในครั้งนี้คือแบบสอบถามโดยได้เก็บข้อมูลจากผู้โดยสารชาวจีนที่เดินทางมาจากสาธารณรัฐประชาชนจีนภายในวันที่ 21 กุมภาพันธ์- 2 มีนาคม 2556

ผลการศึกษาพบว่า ผู้โดยสารชาวจีนมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้ออกสารข้อควรทราบที่เกี่ยวกับพิธีศุลกากรที่เป็นภาษาจีนโดยรายการได้ระดับความพึงพอใจดีมากมากที่สุดคือด้านช่วยความเข้าใจและการติดต่อรองลงมาคือด้านเนื้อหาข้อมูลและได้ระดับความพึงพอใจที่น้อยที่สุดคือด้านช่วยให้ระยะเวลา

ระดับความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวจีนที่เดินทางมาจากสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความพึงพอใจต่อการใช้ออกสารข้อควรทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่เป็นภาษาจีนแปลจากภาควิชาภาษาจีนธุรกิจคณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยพาร์อิสเทอร์นด้านกรอกแบบด้านเนื้อหาข้อมูลด้านการใช้ภาษาจีนด้านช่วยความเข้าใจและการติดต่อและด้านช่วยให้ระยะเวลาอยู่ในระดับดี

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เพื่อการศึกษาความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวจีนต่อการใช้ออกสารข้อควรทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่เป็นภาษาจีน โดยมีตัวแปรต้น ตัวแปรควบคุม และตัวแปรตาม ตัวแปรต้น คือ เอกสารข้อควรทราบเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่เป็นภาษาจีนตัวแปรควบคุม คือ ผู้โดยสารชาวจีนและตัวแปรตาม คือ แบบสอบถามความพึงพอใจจากตัวแปรตามมีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความคมชัด สะอาด อ่านง่าย

จากการรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด ผลปรากฏว่าความคมชัด สะอาด อ่านง่าย อยู่ในระดับที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด 3.71 เนื่องจากตัวอักษรที่พิมพ์ลงบนแผ่นพับมีขนาดเล็ก อาจทำให้ผู้โดยสารที่มีอายุมาก สายตาไม่ดี อ่านทำความเข้าใจในเนื้อหาได้ไม่ชัดเจน และภาษาจีนเป็นภาษาที่ค่อนข้างอ่านยากเมื่อเปรียบเทียบกับภาษาอื่น

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ยุทธนา กิจงาม (2549) ที่พบปัญหาคล้ายคลึงกับวิจัยฉบับนี้คือ ความคมชัด สะอาด อ่านง่าย มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดและยังไม่อยู่ในระดับดี เหตุผลคือคนไทยนิยมอ่านแผ่นพับที่มีรูปแบบที่สวยงาม อ่านง่าย ตัวอักษรคมชัด แต่ในส่วนของวิจัยฉบับนี้ มีเนื้อหาสองภาษาทั้งจีนและไทยทำให้ผู้ที่อ่าน (ผู้โดยสารชาวจีน) อ่านแล้วรู้สึกว่ายากได้ระดับหนึ่ง

2. การใช้ภาษาที่ถูกต้อง มีเนื้อหาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย

จากการที่รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามทั้งหมด ผลทางด้านภาษาที่ถูกต้อง มีเนื้อหาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ปรากฏว่า ในส่วนของภาษามีศัพท์เฉพาะอยู่มากทำให้ทำความเข้าใจในเนื้อหาค่อนข้างยากและเนื้อหาได้มาจากส่วนกลาง(กรุงเทพฯ) จึงทำให้ผู้โดยสารเกิดความสับสนเนื่องจากสถานที่ที่ผู้โดยสารมาคือจังหวัดเชียงใหม่ ไม่ใช่จังหวัดกรุงเทพฯ

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศุภชัย ช้วนกุล (2551) ที่กล่าวว่าข้อมูลที่ให้เป็นแผ่นพับของหน่วยงานไหนควรเป็นข้อมูลเฉพาะของหน่วยงานนั้น มิฉะนั้นจะเกิดความเข้าใจผิดได้

3. การช่วยทำให้เข้าใจขั้นตอน การติดต่อประสานงานกับสำนักศุลกากรภาคที่ 3 เชียงใหม่ มากขึ้น

จากการที่รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามทั้งหมด ผลทางด้าน การช่วยทำให้เข้าใจขั้นตอน การติดต่อประสานงานกับสำนักศุลกากรภาคที่ 3 เชียงใหม่ มากขึ้นปรากฏว่า ผู้โดยสารชาวจีนต้องการเอกสารที่ทำการแปลเป็นภาษาจีนอย่างมาก จึงทำให้ผลการประเมินได้ดีที่สุด

4. ประโยชน์และให้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้โดยสารชาวจีน

จากการที่รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามทั้งหมด ผลทางด้านประโยชน์และให้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้โดยสารชาวจีน ปรากฏว่าทางผู้โดยสารมีความต้องการค่อนข้างมากกว่าแผ่นพับทั้ง 4 ฉบับที่คณะผู้วิจัยครั้งนี้แปลทำขึ้น

5. แผ่นพับมีส่วนช่วยให้ระยะเวลาในการติดต่อประสานงานกับสำนักศุลกากรภาคที่ 3 เชียงใหม่มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น

จากการที่รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามทั้งหมด ผลทางด้านแผ่นพับที่มีส่วนช่วยให้ระยะเวลาในการติดต่อประสานงานกับสำนักศุลกากรภาคที่ 3 เชียงใหม่มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้นปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยออกมาได้ค่อนข้างต่ำ ผลที่ออกมาไม่ค่อยชัดเจนเท่าไรแผ่นพับไม่ได้ช่วยในเรื่องของการประหยัดเวลาการเข้าคิวการประหยัดเวลาต้องเกิดจากเจ้าหน้าที่และผู้โดยสารในการสอบถาม

บรรณานุกรม

ณัฐ ประสิทธิ์เตสัง. (2551). ความพึงพอใจของผู้บริหารต่อแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธารินี เมธานุเคราะห์. (2542). คุณภาพการบริการตามความคาดหวังของผู้ป่วยคลินิกนอกเวลาราชการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เนตรนภา กองงาม. (2551). การเปิดรับข่าวสารความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ประภาพร รูปสวยดี. (2550). พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

พระมหาพิเชษ พลสวัสดิ์. (2544). ความคาดหวังและความพึงพอใจของบุคลากรในมหาวิทยาลัยสงฆ์ศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยา. วิทยานิพนธ์. การประชุมวิชาการแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนครั้งที่ 9

พัชรา ศรีสวัสดิ์. (2551). ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนบางบัวทองราษฎร์บำรุงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 2. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

พิกุล ทองมา. (2543). ความคาดหวังและความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการให้บริการของธนาคารกรุงเทพจำกัด (มหาชน) สาขาอยุธยาเมืองจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). ข้อเสนอแนะการส่งหรือนำพระพุทธรูปออกนอกราชอาณาจักรกรณีบุคคลทั่วไป. [แผ่นพับ]. เชียงใหม่.

- เพชรรัตน์ จงรักไทยแท้. (2549). ความพึงพอใจของผู้ป่วยในต่อการให้บริการของโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ภนิดา ชัยปัญญา. (2541). ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อกิจกรรมไร่นาสวนผสมภายใต้โครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรของจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มณีวรรณ ตันไทย. (2540). พฤติกรรมการให้บริการของเจ้าหน้าที่กองควบคุมยาสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาต่อประชาชนที่มาติดต่อ. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยุทธนา กิจงาม. (2549). ความพึงพอใจของตัวแทนออกของในการรับบริการส่งสินค้าออกจากฝ่ายบริการศุลกากรด่านศุลกากรลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์.
- รุ่งรัตน์ วงษ์จู. (2549). ความพึงพอใจของหน่วยงานภายนอกที่มีต่อการติดต่อประสานงานของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสำนักงานกปร. วิทยานิพนธ์คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิภาว เสมแย้ม. (2553). ความพึงพอใจของผู้เข้าเยี่ยมชมต่อการให้บริการของสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วีรัตน์ สอนคำจันทร์. (2548). ความพึงพอใจของครูต่อการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 2. วิทยานิพนธ์โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- สิริกมล กันทะวัง. (2553). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอปายจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์. วิทยาศาสตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศุภชัย ช้วนกุล. (2551). การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้วยเครื่องบริการเงินด่วนอัตโนมัติ (ATM) ของธนาคารพาณิชย์ในอำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- สุนารี เอกวิทยานุกฤษ. (2545). ความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานภายหลังการแปลงสภาพรัฐวิสาหกิจเป็นบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.
- สุวัฒนา ไบเจริญ. (2540). ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการให้บริการของธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3. (ม.ป.ป.). <http://www.customs.go.th>. [เว็บไซต์]. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3. (ม.ป.ป.). ข้อควรทราบเกี่ยวกับวิธีการศุลกากรสำหรับผู้โดยสารขาเข้าระบบช่องเขียวและช่องแดง. [แผ่นพับ]. กรุงเทพฯ. หจก. กชกรพับลิชชิง.
- สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3. (ม.ป.ป.). ข้อควรทราบเกี่ยวกับวิธีการศุลกากรสำหรับผู้โดยสาร. [แผ่นพับ]. กรุงเทพฯ. หจก. กชกรพับลิชชิง.

สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3. (ม.ป.ป.). การนำเข้าของใช้ส่วนตัวและของใช้ในบ้านเรือน. [แผ่นพับ]. กรุงเทพฯ: หจก. กชกรพับลิชชิง.

อนูรัักษ์ กองเขต และคณะ. (2547). ความพึงพอใจของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนนทบุรีเกี่ยวกับโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนกับธนาคารออมสินสาขานนนทบุรีปีพุทธศักราช 2547. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริการธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

Good, C.V. (2516). *Dictionary of Education*. New York : McGraw – Hill Inc.

Maslow, A. H. (2513). *Religions, values, and peak experiences*. New York: Penguin. (Original work published 1964).

มาตรการในการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินประเภทสาธารณประโยชน์แก่ชุมชน
ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เหมาะสม
Measures in The Public Land Document Title to the Community Appropriate
in Bangkok

สัจจวัฒน์ เรืองกาญจนกุล*
Satchawat Raungkanjanakul

* อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
(satchawat.ru@northbkk.ac.th)

บทคัดย่อ

การออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินถือเป็นการแสดงให้เห็นถึงการมีสิทธิของผู้เป็นเจ้าของที่ดินว่ามีสิทธิลักษณะใด เช่นกรรมสิทธิ์หรือเพียงสิทธิครอบครอง การออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือที่เรียกว่าที่ดิน สาธารณประโยชน์เป็นนโยบายและมาตรการสำคัญประการหนึ่งในการกระจายสิทธิในการถือครองที่ดินให้แก่ประชาชน ใช้เพื่ออยู่อาศัย อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

การดำเนินการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินประเภทสาธารณประโยชน์ในเขตกรุงเทพมหานครนั้น ยังขาด มาตรการที่เหมาะสมเพราะพบปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การออกเอกสารสิทธิ์ไม่สามารถดำเนินการให้ประสบ ความสำเร็จได้ เช่น อำนาจหน้าที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องรับผิดชอบไม่ชัดเจน นิติฐานะของชุมชนและประเภท ของชุมชนที่สามารถดำเนินการขออนุญาตออกเอกสารสิทธิ์ไม่มีบทบัญญัติทางกฎหมายรวมทั้งบทบัญญัติทางกฎหมายที่ เกี่ยวข้องไม่มีความสอดคล้องและไม่สามารถดำเนินการออกเอกสารสิทธิ์ให้แก่ชุมชนได้

จากการวิจัยพบว่า ต้องมีการบัญญัติแก้ไขหรือเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความชัดเจนเรื่องอำนาจหน้าที่จาก หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและสภาพหรือนิติฐานะของชุมชนให้ชัดเจนเพื่อเกิดประสิทธิภาพและมีมาตรการที่เหมาะสม

คำสำคัญ: ที่ดินสาธารณประโยชน์ ชุมชน

Abstract

An issue of a land document title explains the right of the land owner who has the right of ownership or the right of possessor. The issue of the land document for community or public for population where use for residents and activities in economy.

The process in the issue of the land in a kind of Public use land in Bangkok is lacking of appropriate measure on account of problems and trouble on stopping the process of the issue of the land document. For example, the indistinct responsible in powers and duties of the government sectors and the status illegal of community and division of community which can process this issue have no regulation of the law including relating to be in disagreement and no process this issue to community.

In this study it found that the law should be revised and increased the distinct regulation in powers and duties of the government sectors and the produced effective and appropriate measure status illegal of community.

Keywords: Public Land, Community

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ที่ดินสาธารณประโยชน์หรือที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันถือเป็นที่ดินของรัฐซึ่งรัฐเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์และมีอำนาจในการใช้หรือให้ผู้อื่นใช้เพื่อประโยชน์ของเอกชนหรือเพื่อสาธารณประโยชน์โดยทั่วไป ปัจจุบันจำนวนที่ดินในประเทศไทยมีเนื้อที่ 320.7 ล้านไร่ซึ่งเป็นพื้นที่ทั้งหมดของประเทศโดยแบ่งประเภทที่ดินออกเป็นที่ดินของรัฐ 57.26% และที่ดินของเอกชน 42.74% ที่ดินของรัฐรวมถึงพื้นที่ป่า พื้นที่อุทยานแห่งชาติ พื้นที่ห้วย นอง คลอง บึงและที่ดินที่ใช้สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้น (เครือข่ายปฏิรูปที่ดินแห่งประเทศไทย, 2552: 17)

จากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติถึงเรื่องสิทธิชุมชนไว้ในมาตรา 66 และการปฏิรูปที่ดิน ตามมาตรา 85 นั้น จึงก่อให้เกิดการปฏิรูปและการจัดการที่ดินในรูปแบบสิทธิชุมชนขึ้นเพื่อให้ชุมชนที่อาศัยในเขตที่ดินของรัฐสามารถดำเนินการขออนุญาตออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินของรัฐนั้นเพื่ออยู่อาศัยและร่วมกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตที่ดินที่ขออนุญาตนั้นได้

เขตกรุงเทพมหานครเป็นเขตชุมชนเมืองขนาดใหญ่ที่มีชุมชนอาศัยอยู่มากมายทั้งในที่ดินของเอกชนเองและการอาศัยหรือรुक้าที่ดินของรัฐมาเป็นระยะเวลาานแต่ก็ไม่ได้ถือว่าได้เอกสารสิทธิ์หรือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เพราะที่ดินของรัฐนั้นจะอาศัยอยู่หรือครอบครองนานเพียงใดก็ได้กรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1306 และมาตรา 1307

ปัจจุบันกฎหมายที่ให้อำนาจในการนำที่ดินของรัฐประเภทที่ดินสาธารณประโยชน์มาให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใช้เพื่อประโยชน์ร่วมกันนั้นไม่สามารถที่จะดำเนินการออกเอกสารสิทธิ์ได้ เพราะที่ดินของรัฐไม่สามารถที่จะนำมาจัดสรรหรือแบ่งให้บุคคลหรือคณะบุคคลครอบครองหรือได้กรรมสิทธิ์ ดังนั้นถึงแม้กฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ หรือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี หรือกฎกระทรวงหรือมีประกาศของกระทรวงหน่วยงานที่รับผิดชอบก็ตามก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการหรือมีมาตรการในการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและขาดประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงศึกษามาตรการในการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินสาธารณประโยชน์แก่ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานครว่ามีปัญหาและอุปสรรคและมาตรการที่เหมาะสมอย่างไรจึงจะสอดคล้องกับบทบัญญัติทางกฎหมายที่มีอยู่และเกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินประเภทสาธารณประโยชน์ให้แก่ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินประเภทสาธารณ-ประโยชน์ให้แก่ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานครที่เหมาะสม
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการกำหนดมาตรการในการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินประเภทสาธารณประโยชน์แก่ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานครแก่องค์กรของรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรม

จากการค้นคว้าวิจัยการออกเอกสารสิทธิในที่ดินสาธารณประโยชน์แก่ชุมชนเขตกรุงเทพมหานครที่เหมาะสมพบว่าแนวคิดทฤษฎีและบทบัญญัติทางกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้อง คือ

1. แนวคิดและวิวัฒนาการของการออกเอกสารสิทธิในที่ดินของรัฐ
2. แนวคิดการออกเอกสารสิทธิในที่ดินของรัฐแก่ชุมชน
3. หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการออกเอกสารสิทธิในที่ดินของรัฐ
4. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ดินสาธารณประโยชน์ประกอบด้วย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายที่ดิน

แนวคิดและวิวัฒนาการของการออกเอกสารสิทธิในที่ดินของรัฐ

การออกเอกสารสิทธิในที่ดินของรัฐเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ทั้งในลักษณะเป็นพัฒนาการที่ค่อย ๆ มีการเปลี่ยนแปลงและเป็นการปฏิวัติที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน จนกระทั่งในระยะหลังนี้ได้นำมาจัดเป็นระบบเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคม ซึ่งจากประสบการณ์ของประเทศต่าง ๆ พบว่า การออกเอกสารสิทธิในที่ดินของรัฐเป็นกระบวนการที่ใช้เพื่อจุดมุ่งหมายหลายประการ เช่น จุดมุ่งหมายทางการเมือง อีสราภาพของชาติ ความเสมอภาคทางสังคม บางประเทศมีจุดมุ่งหมายเพื่อต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ เหตุที่การออกเอกสารสิทธิในที่ดินของรัฐก็มีจุดมุ่งหมายหลากหลายประการเช่นนี้ เพราะการออกเอกสารสิทธิในที่ดินของรัฐมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ หลายประเด็น เช่น การให้ประชาชนมีกรรมสิทธิ์ การกระจายการถือครองที่ดินทำกินอย่างเป็นธรรม เสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นพลเมืองของชาติ

การออกเอกสารสิทธิในที่ดินของรัฐสามารถทำได้โดยการที่รัฐจัดสรรที่ดินที่รัฐครอบครองดูแลหรือลักษณะเวนคืนที่ดินจากราชาที่ดินผู้มั่งคั่งให้แก่ผู้ไร้ที่ดิน ทำกิน แรงงานเกษตร หรือผู้เช่าที่ดิน เพื่อให้มีสิทธิหรือกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินหรือการทำประโยชน์ในที่ดิน

แนวคิดการออกเอกสารสิทธิในที่ดินของรัฐแก่ชุมชน

“เอกสารสิทธิชุมชน” เป็นรูปแบบการบริหารจัดการของการใช้สิทธิของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 66 แห่งรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งเป็นสิทธิรวมหมู่ของชุมชนในการจัดการการครอบครองที่ดินและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ดินเพื่อสร้างความมั่นคงในการถือครองและใช้ประโยชน์ในที่ดินของชุมชนและเป็นการรักษาพื้นที่เกษตรเพื่อการผลิตพืชอาหารในการสร้างความมั่นคงด้านอาหารโดยการเลือกรูปแบบการผลิตที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและระบบนิเวศ รวมทั้งการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุล

หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการออกเอกสารสิทธิในที่ดินของรัฐ

หน่วยของรัฐถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการออกเอกสารสิทธิในที่ดินเพื่อให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลได้ใช้ประโยชน์ เพราะหน่วยงานของรัฐถือเป็นตัวแทนของรัฐในการบริหารจัดการด้านทรัพยากร การอนุญาตให้ใช้หรือการยกเลิก เพิกถอนสิทธิต่าง ๆ ตามที่กฎหมายได้บัญญัติให้อำนาจไว้ ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการออกเอกสารสิทธิในที่ดินของรัฐแก่ชุมชน ประกอบด้วย

กรมที่ดิน กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตามประมวลกฎหมายที่ดิน

สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ตรวจสอบสภาพที่ดินและอนุญาตให้เกษตรกรเข้าใช้หรือใช้ที่ดินทำกินเพื่อการเกษตรกรรม

กรมส่งเสริมสหกรณ์ รับผิดชอบจัดที่ดินให้แก่ราษฎรตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511
หน่วยงานอื่น เช่น กรมป่าไม้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกรมชลประทานกรมเจ้าท่ากรมธนารักษ์ เป็นต้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ดินสาธารณประโยชน์

ที่ดินของรัฐหรือที่ดินที่ประชาชนยังมิได้มีกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินได้แก่

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

บัญญัติไว้ในมาตรา 1304 ความว่า “สาธารณสมบัติของแผ่นดิน” นั้นรวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันเช่น

1) ที่ดินรกร้างว่างเปล่าและที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน

2) ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันถือว่าเป็นทรัพย์สินของส่วนรวมที่ประชาชนมีสิทธิที่จะใช้สอยร่วมกัน

3) ทรัพย์สินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะเป็นที่ดินอันเป็นที่ตั้งของหน่วยราชการหรือที่ดินที่หวงห้ามไว้เพื่อใช้ในราชการ

ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497

บัญญัติไว้ในมาตรา 2 ความว่า “ที่ดินซึ่งมิได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดให้ถือว่าเป็นของรัฐ” เป็นกฎหมายที่แบ่งแยกที่ดินของรัฐและของเอกชนที่ชัดเจนสนับสนุนการแบ่งประเภทของที่ดินตามที่กล่าวมาข้างต้นและทำให้เห็นว่าที่ดินจะต้องมีเจ้าของและถ้ามิได้เป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลก็จะต้องเป็นของรัฐ

ที่ดินของรัฐอาจถูกรอครอบครองโดยเอกชนได้โดยเข้าครอบครองโดยพลการหรือรัฐอาจอนุญาตให้เข้าไปทำประโยชน์รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเช่นผู้ครอบครองที่ดินมือเปล่าผู้มีส.ค. 1 หรือมีใบจองหรือผู้ที่ได้รับส.ป.ก. 4-01 ตามกฎหมายปฏิรูปที่ดินเป็นต้นแต่กฎหมายห้ามมิให้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับแผ่นดินในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินดังนั้นหากครอบครองที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินไม่ว่าจะครอบครองเป็นเวลานานเท่าใดก็จะได้ไม่ได้กรรมสิทธิ์

มาตรการทางกฎหมายในการดำเนินการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินประเภทสาธารณประโยชน์แก่ชุมชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติไว้ในหมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยส่วนที่ 12 ว่าด้วยสิทธิชุมชนมาตรา 66 และมาตรา 67 ซึ่งให้ความสำคัญกับชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรอนุรักษ์บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพและสิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการคุ้มครองรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีสิทธิขอใช้ที่ดินของรัฐรวมถึงผู้มีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติหรืออนุญาตในเรื่องการใช้ที่ดินของรัฐได้มีกฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบ คำสั่ง และหนังสือสั่งการเกี่ยวข้องมากมายหลายฉบับ ซึ่งตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องดังนี้

ขอบเขตพื้นที่ในการดูแลรักษาและอนุญาตในการใช้ที่ดิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีคำสั่งมอบหมายให้ทบวงการเมืองอื่นมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นดังนี้

- (1) กรุงเทพมหานคร ภายในเขตกรุงเทพมหานคร
- (2) จังหวัด ภายในเขตจังหวัดแต่นอกเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดนั้น
- (3) เมืองพัทยา ภายในเขตเมืองพัทยา
- (4) เทศบาล ภายในเขตเทศบาลนั้น
- (5) องค์การบริหารส่วนตำบล ภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ

สำหรับผู้ขอใช้ที่ดินของรัฐตามประมวลกฎหมายที่จะต้องมีฐานะเป็นทบวงการเมือง โดยมาตรา 1 ให้คำนิยามไว้ ดังนี้

“ทบวงการเมือง” หมายความว่า หน่วยราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคหรือราชการส่วนท้องถิ่น” การใช้ที่ดินของรัฐประเภทต่าง ๆ ต้องดำเนินการถอนสภาพที่ดินการเป็นที่ดินของรัฐก่อน โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและดำเนินการขึ้นทะเบียนการใช้ สำหรับเอกชนขอใช้โดยการนำที่ดินมาแลกเปลี่ยนต้องดำเนินการตราเป็นพระราชบัญญัติ นอกจากนี้อาจจะขอเช่าจากทบวงการเมืองก็ได้ ดังที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา 8 วรรคสองและมาตรา 8 ทวิ

นอกจากการใช้ที่ดินของรัฐยังต้องดำเนินการตามมาตรา 9 และมาตรา 9 ทวิ มิฉะนั้นจะถือว่าเป็นการบุกรุกเข้าไปในที่ดินของรัฐซึ่งมีความผิดตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 12 ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง รัฐมนตรีมีอำนาจให้สัมปทาน ให้ หรือให้ใช้ในระยะเวลาอันจำกัด ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎกระทรวง ฉบับที่ 43 พ.ศ.2537 ข้อ 14 ที่ดินที่จะออกโฉนดที่ดินต้องเป็นที่ดินที่ผู้สิทธิในที่ดินได้ครอบครองและทำประโยชน์แล้ว และเป็นที่ดินที่สามารถออกโฉนดที่ดินได้ตามกฎหมายแต่ห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินสำหรับที่ดินดังต่อไปนี้

- (1) ที่ดินที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันเช่นทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ที่ชายตลิ่ง และ
- (2) ที่สงวนหวงห้ามตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 มาตรา 20(3) และ (4) แห่งประมวลกฎหมายที่ดินซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2526 หรือกฎหมายอื่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. 2544

การขอใช้ที่สาธารณประโยชน์หมายถึง การที่ทบวงการเมืองขอเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เพื่อประโยชน์ในราชการเท่านั้นโดยมีแนวทางในการดำเนินการ คือ

- 1) ผู้ขอใช้ต้องเป็นส่วนราชการที่เป็นทบวงการเมือง ตามประมวลกฎหมายที่ดินหมายถึง ส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น
- 2) ต้องระบุกิจกรรมที่ขอใช้ เพื่อประโยชน์ในราชการเท่านั้น
- 3) ผู้ขอใช้แจ้งความประสงค์ต่อกระทรวงมหาดไทย กรมที่ดิน หรือจังหวัดท้องที่
- 4) จังหวัดดำเนินการสอบสวน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการอนุญาตให้ทบวงการเมืองใช้ที่ดินของรัฐเพื่อประโยชน์ในราชการ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2541

ในส่วนของกรุงเทพมหานครให้ผู้อำนวยการเขตมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินสาธารณประโยชน์เช่นเดียวกับนายอำเภอ ตามมาตรา 69 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 และตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 12/2543 เรื่องการมอบหมายให้ทบวงการเมืองอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินและดำเนินการคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีคำสั่งมอบหมายให้ทบวงการเมืองอื่นมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นดังนี้

- 1) ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินสาธารณประโยชน์ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457
- 2) จัดทำ เปลี่ยนแปลง และรักษาทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์
- 3) ระวังชี้แนวเขต และรับรองแนวเขตที่สาธารณประโยชน์
- 4) เป็นผู้ยื่นคำร้องขอออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) ตามที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงมหาดไทย
- 5) ทำการสำรวจที่สาธารณประโยชน์ในเขตท้องที่ของตนเพื่อประสานงานจังหวัดและกรมที่ดินดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง
- 6) ร้องทุกข์กล่าวโทษให้ดำเนินคดีกับผู้บุกรุกที่สาธารณประโยชน์ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ. 2553

ข้อ 3 ในระเบียบนี้ “ที่ดินของรัฐ” หมายความว่า ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินทุกประเภท

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ส่วนที่ 8 นโยบายด้านที่ดินทรัพยากรแห่งชาติและสิ่งแวดล้อม ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 85 ว่า “รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายที่ดินทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมดังต่อไปนี้ ... (2) กระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบกิจการเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างเพียงพอ และเหมาะสมแก่การเกษตร” ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวมีรายงานวิจัยโครงการศึกษาระบบสิทธิในที่ดินของชุมชนที่เหมาะสมได้เสนอแนวคิดการออกโฉนดชุมชนหรือเอกสารสิทธิชุมชนเพื่อประชาชนส่วนใหญ่กลุ่มหนึ่งที่ถือครองและใช้ประโยชน์ที่ดินในที่ดินของรัฐจะได้รับการรับรองให้มีความมั่นคงในการอยู่อาศัยและทำกินในที่ดินของรัฐ ทำให้เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาพื้นที่และผลผลิตที่ยั่งยืน แทนที่จะรับใช้ทรัพยากรให้มากที่สุดเพราะความไม่มั่นคงในการถือครองที่ดิน ภาครัฐเองสามารถลดภาระการจัดการดูแลประชาชนลง เนื่องจากภาวะดังกล่าวได้มอบให้กับชุมชนเป็นผู้จัดการดูแล รัฐจึงสามารถใช้คนน้อยลงและปรับบทบาทของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมาเป็นผู้กำกับดูแลชุมชนให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนด

รัฐบาลจึงมีแนวคิดเรื่องโฉนดชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวโดยสอดคล้องกับข้อเสนอของภาคประชาชนในนามเครือข่ายปฏิรูปที่ดินแห่งประเทศไทย (คปท.) ซึ่งเป็นกลุ่มพี่น้องเกษตรกรที่ไร่ที่ทำกินทั้งในเขตเมืองและชนบททั่วประเทศ รวมถึงภาคประชาชนในเครือข่ายอื่น ๆ ซึ่งมีข้อสรุปและบทเรียนที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการดำเนินวิถีชีวิตของตนว่าการได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินในรูปปัจเจกหรือเฉพาะตัวบุคคลสุดท้ายเมื่อเข้าสู่ระบบกลไกการตลาดก็ต่อสูญเสียที่ดินของตนเองมาสามารถรักษาที่ดินทำกินให้แก่ลูกหลานได้และยังมีหนี้สินติดตัว

หลักเกณฑ์ของโฉนดชุมชนจะส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนร่วมมือกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติโดยร่วมมือกันของคนทั้งชุมชนและเกิดกติการ่วมกันเพราะถูกกำกับโดยชุมชนซึ่งอาศัยหลักสิทธิการจัดการร่วมกันของชุมชน

ชุมชนที่มีสิทธิได้รับการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินซึ่งคำว่า “ชุมชน” ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 นั้น มีความหมายที่แตกต่างกัน นับตั้งชุมชน ชุมชนดั้งเดิมหรือชุมชนท้องถิ่น ตามมาตรา 66

จากการพิจารณาชุมชนในแง่ที่เป็นหมู่คณะอย่างหนึ่งซึ่งมีลักษณะ ที่แตกต่างจากหมู่คณะอย่างอื่น ซึ่งอาจสรุปสาระสำคัญหรือองค์ประกอบของชุมชนเบื้องต้นได้ดังต่อไปนี้ (กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2550: 98)

1) ชุมชนต้องมีลักษณะการอยู่รวมกันของหลายคนเป็นคณะบุคคลโดยมีจำนวนมากพอที่จะดำเนินวิถีชีวิตเป็นหมู่คณะตามปกติและพึ่งตัวเองได้อย่างมีเอกลักษณ์ในทางสังคมหรือวัฒนธรรมของตนเอง แยกต่างหากจากชุมชนหรือกลุ่มชนอื่น โดยอาศัยความสมดุลและยั่งยืนในสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติหรือรากเหง้าทางวัฒนธรรมเป็นฐานแห่งการดำรงชีวิต

2) การอยู่รวมกันของบุคคลเหล่านั้นต้องมีลักษณะเป็นการดำเนินชีวิตร่วมกันโดยมีความสำนึกในความสัมพันธ์เป็นกลุ่มก้อนระหว่างกันอย่างต่อเนื่องและมีการสืบสายชุมชนต่อไปโดยไม่จำกัดระยะเวลา

3) ลักษณะของการดำเนินชีวิตหรือกิจวัตรร่วมกันดังกล่าวต้องเป็นไปโดยความสมัครใจไม่มีการบังคับ

4) การดำเนินชีวิตร่วมกันในชุมชนต้องมีรูปแบบหรือข้อบังคับที่แน่นอนเป็นกิจจะลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอย่างน้อยต้องมีเวทีสำหรับแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือมีแบบแผนในการติดต่อสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบระหว่างกัน

5) ชุมชนจะต้องมีการจัดองค์กรมีผู้ทำหน้าที่จัดการหรือมีวิธีการจัดการร่วมกันอย่างหนึ่งอย่างใดในนามชุมชน ซึ่งสามารถแสดงออกให้เป็นที่รับรู้แก่สาธารณชน

ส่วนคำว่า “ชุมชน” ตามหมายในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ. 2553 ข้อ 3 หมายถึง “กลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันเพื่อการจัดการด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและมีการวางระบบบริหารจัดการและการแสดงเจตนาแทนกลุ่มได้ โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามปีก่อนวันที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ. 2553 ใช้บังคับ”

จากความหมายของชุมชนดังกล่าว การรวมตัวของประชาชนที่เป็นชุมชน ซึ่งมีสิทธิยื่นคำขอเพื่อดำเนินงานโฉนดชุมชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ได้จะต้องเข้าเงื่อนไขการมีลักษณะของความเป็นชุมชนโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญรวม 4 ประการ กล่าวคือ

1) เป็นกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันที่มีลักษณะเป็นชุมชนมีจำนวนประชาชนรวมตัวกันมากพอสมควร

2) กลุ่มที่รวมตัวกันนั้น ต้องมีวัตถุประสงค์ของชุมชนร่วมกันเพื่อการจัดการด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3) การรวมกันของกลุ่มชุมชนนั้นจะต้องมีการวางระบบบริหารจัดการและมีการแสดงเจตนาแทนกลุ่มได้

4) ชุมชนนั้นต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องของชุมชน

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องพบว่า สภาพข้อกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันมีปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้มาตรการทางกฎหมายที่จะดำเนินการออกเอกสารสิทธิ์ไม่ประสบผลสำเร็จและขาดความเหมาะสม ดังนี้

1. หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบมีอำนาจหน้าที่ทับซ้อนทางกฎหมายซึ่งหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ดูแลที่ดินสาธารณะประโยชน์คือกรมที่ดินและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดินนั้นตั้งอยู่ ซึ่งการจะขออนุญาตออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินของรัฐในปัจจุบันนั้นชุมชนจะต้องไปยื่นคำร้องต่อสำนักงานโฉนดชุมชน สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งทำหน้าที่

เกี่ยวกับการขออนุญาตออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินของรัฐโดยตรงแต่จะออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ให้กับชุมชนเลยไม่ได้ ต้องมีการเพิกถอนสภาพที่ดินสาธารณประโยชน์เสียก่อน ซึ่งหน่วยงานที่ทำหน้าที่คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรมที่ดินเท่านั้นที่จะดำเนินการตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อเสนอปลัดกระทรวงมหาดไทยอนุมัติและดำเนินการออกเป็นกฎหมายต่อไป แต่ถ้าเป็นที่ดินของรัฐที่อยู่ในการครอบครองดูแลของหน่วยงานของรัฐหรือทบวง การเมืองอื่นก็ต้องดำเนินการตามกฎหมายฉบับนั้น ๆ ที่มีอยู่และให้อำนาจไว้

2. สภาพของกฎหมายที่ไม่เปิดช่องทางให้มีการนำเอาที่ดินสาธารณประโยชน์มาออกเอกสารสิทธิ์ให้กับชุมชน กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องและมีอำนาจในการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินของเอกชนนั้นคือประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับหลักที่ใช้มาถึงปัจจุบัน ถึงแม้ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 8 วรรค 2 และมาตรา 12 จะบัญญัติถึงการอนุญาตให้มีการเพิกถอนสภาพที่ดินสาธารณประโยชน์เพื่อนำไปให้ประชาชนใช้นั้นก็ยังมีข้อที่น่าสังเกตคือ รัฐหรือทบวงการเมืองเท่านั้นที่ผู้ร้องขอให้มีการถอนสภาพที่ดินสาธารณประโยชน์เพื่อนำมาให้ประชาชนใช้ร่วมกันได้ในรูปแบบการออกพระราชกฤษฎีกา ส่วนการถอนสภาพที่ดินและจะโอนไปยังเอกชนก็ให้มีการตราเป็นพระราชบัญญัติเพื่อนำไปจัดให้ประชาชนตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือที่ดินของรัฐซึ่งมิได้ถอนสภาพจากที่ดินสาธารณประโยชน์ รัฐมนตรีก็มีอำนาจให้สัมปทานหรือให้ใช้ที่ดินของรัฐนั้นในระยะเวลาที่กำหนด

ดังนั้นจึงไม่ปรากฏว่ากฎหมายอนุญาตให้ชุมชนสามารถมีกรรมสิทธิ์เหนือที่ดินสาธารณประโยชน์หรือที่ดินของรัฐได้เลย และการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินของรัฐนั้นมีกฎหมายหลายฉบับให้อำนาจไว้เป็นการเฉพาะและมีความลักลั่นในลำดับชั้นบังคับของกฎหมาย ซึ่งเป็นความยุ่งยากซับซ้อนในขั้นตอนการปฏิบัติอีกด้วย

อีกประการ เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ก็เป็นการรับรองหรือกำหนดให้ชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือพื้นที่ในเขตอนุรักษ์เท่านั้นเพื่อต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมและในการดูแลพื้นที่และร่วมกันอนุรักษ์ ซึ่งไม่มีเจตนารมณ์เพื่อที่จะออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินของรัฐเพื่อให้ชุมชนได้อาศัยเพื่อทำกิจกรรมของชุมชนด้านธุรกิจ ดังนั้นการจะออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ในเขตกรุงเทพมหานครให้แก่ชุมชนจึงอาจขัดกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ.2553

3. ปัญหาและอุปสรรคของชุมชน สภาพความเป็นชุมชนและนิยามของชุมชนตามกฎหมายไม่มีความชัดเจนและยังไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายจึงไม่สามารถดำเนินการขออนุญาตออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ได้ กล่าวคือ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 66 ปรากฏคำว่า ชุมชน ชุมชนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ซึ่งมีความหมายและลักษณะของชุมชนที่แตกต่างกัน รวมถึงตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ.2553 ปรากฏคำว่าชุมชนเพียงคำเดียวและมีความหมายกว้างและครอบคลุมถึงลักษณะชุมชนโดยรวมทั่วไปซึ่งอาจจะหมายความรวมถึงชุมชนในเขตกรุงเทพมหานครด้วยก็ได้ที่มีการรวมตัวกันของคนในสังคมโดยอาศัยระยะเวลาอันพอสมควรและมีกิจกรรมทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน

ดังนั้นนิยามหรือความหมายที่จะบ่งชี้ถึงระดับหรือความเป็นชุมชนที่แท้จริงตามกฎหมายนั้นจึงยังไม่ชัดเจนและเมื่อเข้าสู่กระบวนการขออนุญาตออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินก็เกิดการตีความหมายที่กว้างและไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของชุมชนและกฎหมายเองอีกทั้งฐานะของชุมชนก็ไม่มีกฎหมายบัญญัติรองรับไว้ว่ามีนิติฐานะหรือเป็นสภาพบุคคลตามลักษณะกฎหมายอย่างไร

สรุปและข้อเสนอแนะ

การที่ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานครจะดำเนินการออกเอกสารสิทธิในที่ดินสาธารณประโยชน์ได้นั้น ชุมชนจะต้องมีสภาพหรือฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายจึงจะสามารถดำเนินการขออนุญาตออกเอกสารสิทธิในที่ดินได้ ซึ่งตามประมวลกฎหมายที่ดินการจะออกเอกสารสิทธิในที่ดินของรัฐจะต้องเป็นหน่วยงานของรัฐ ทบวงการเมืองหรือเอกชนที่มีสภาพเป็นนิติบุคคลเท่านั้นและเมื่อมีฐานะเป็นนิติบุคคลก็สามารถดำเนินการขออนุญาตออกเอกสารสิทธิในที่ดินสาธารณประโยชน์ได้ โดยเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานโฉนดชุมชนประสานไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งในเขตกรุงเทพมหานครก็เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการเขตและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่จะทำการสอบสวนและตรวจสอบเอกสารหลักฐานเพื่อเสนอกรมที่ดินและปลัดกระทรวงมหาดไทยอนุมัติและเสนอเป็นพระราชบัญญัติเพิกถอนสภาพที่ดินและนำมาออกเอกสารสิทธิให้กับชุมชนได้ โดยทั้งนี้ชุมชนจะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ.2553 เพื่อป้องกันการบุกรุกที่ดินสาธารณประโยชน์ในกรณีชุมชนอื่น ๆ ที่อาจจะแอบอ้างและรวมตัวกันเพื่อขออนุญาตออกเอกสารสิทธิในที่ดินสาธารณประโยชน์หรือที่ดินของรัฐซึ่งจะเป็นปัญหาในการบุกรุกที่ดินของรัฐและการใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ในอนาคต

จากการศึกษาผู้วิจัยพบปัญหาและอุปสรรค 3 ประการ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. กรณีหน่วยงานของรัฐควรกำหนดให้มีประกาศการจัดทำข้อมูลของชุมชนเพื่อให้สามารถบ่งบอกได้ว่าชุมชนใดมีสิทธิที่สามารถขอจัดตั้งเป็นชุมชนที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายที่จะสามารถขออนุญาตออกเอกสารสิทธิในที่ดินสาธารณประโยชน์ได้ นอกจากนั้นยังจำเป็นต้องให้ชุมชนมีสภาพเป็นนิติบุคคลหรือคณะบุคคลตามกฎหมายเพื่อที่จะสามารถดำเนินการขออนุญาตออกเอกสารสิทธิในที่ดินสาธารณประโยชน์ได้

2. กรณีสภาพปัญหาของกฎหมายจึงต้องมีการปรับปรุงและปฏิรูปโครงสร้างด้านกฎหมายที่ดินทั้งหมดทุกระดับทั้งที่ดินของรัฐและที่ดินของเอกชน โดยมีการบัญญัติเพิ่มเติมให้มีการอนุญาตให้ชุมชนที่มีสิทธิในที่ดินของรัฐในลักษณะมีเอกสารสิทธิซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 66 และ 67 นอกจากนั้นยังต้องมีการปฏิรูปโดยการจัดหมวดหมู่ของที่ดินซึ่งต้องแบ่งที่ดินออกเป็นที่ดินของรัฐและเอกชนและวิธีการดำเนินการขออนุญาตใช้ที่ดินของรัฐอย่างชัดเจน ลดขั้นตอนและความสับสนของกฎหมายและปรับปรุงพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับที่ดินและประมวลกฎหมายที่ดินให้มีคุณภาพและเป็นปัจจุบันรวมทั้งการกำหนดและบัญญัติให้มีคณะกรรมการด้านนโยบายที่ดินของรัฐและที่ดินของเอกชนไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน

3. ในส่วนนิติฐานะควรปรับปรุงกฎหมายที่ให้อำนาจหน้าที่หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ครอบคลุมดูแลที่ดินของรัฐและเอกชนให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นโดยการจัดหรือรวบรวมหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่คล้ายกันหรือเหมือนกันมาเป็นหน่วยงานเดียวกัน ซึ่งปัจจุบันที่ดินของรัฐและเอกชนกระจัดกระจายอยู่ในความครอบครองดูแลของหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานจนเกิดความทับซ้อนและยากต่อการปฏิรูปการจัดการที่ดินและการใช้ทรัพยากรที่ดินเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อพลเมืองอย่างสูงสุด

บรรณานุกรม

- กรมที่ดิน. (2543). **วิวัฒนาการการออกโฉนดที่ดินและงานทะเบียนที่ดิน: 100 ปี กรมที่ดิน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กอบกุล ราชะนาคร. (2548). **พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2550). **สิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

- กุลพล พลวัน. (2535). “การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย.” ใน **รวมบทความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 80 ปี ศ.ไพโรจน์ ชัยนาม**. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ประกายประกาย.
- เครือข่ายปฏิรูปที่ดินแห่งประเทศไทย. (2552). **ข้อเสนอแนะทางและมาตรการการกระจายการถือครองที่ดินในประเทศไทย** เสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการเพื่อแก้ไขปัญหาของเครือข่ายปฏิรูปที่ดินแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: เครือข่ายปฏิรูปที่ดินแห่งประเทศไทย.
- จรัญ โฆษณานันท์. (2545). **สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน : ปรัชญา กฎหมาย และความเป็นจริงทางสังคม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- เจริญ ไชยชนะ. (2508). **ประวัติศาสตร์สากลสมัยโบราณ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ดวงวิทยา.
- เจษฎา โชติกิจภิวาทย และคณะ. (2546). **ที่ดินของชีวิต การปฏิรูปที่ดินเพื่อความเป็นธรรมและยั่งยืน**. เชียงใหม่: กลุ่มแนวร่วมเกษตรกรภาคเหนือ.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2527). **ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและสังคม**. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์สร้างสรรค์.
- นุศจี ทวีวงศ์. (2552). **สิทธิชุมชน มิติประมงพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ:มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.
- ปราโมทย์ ตั้งเกียรติกำจาย. (2553). “การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดินไปสู่การปฏิบัติ.” ใน **รายงานที่ตีพิมพ์** ไอ กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อ การพัฒนาประเทศไทย.
- มูลนิธิสถาบันที่ดิน. (2543). “โครงการศึกษาการถือครองและใช้ประโยชน์ที่ดินและมาตรการทางเศรษฐศาสตร์และกฎหมายเพื่อให้การใช้ประโยชน์จากที่ดินเกิดประโยชน์สูงสุด.” ใน **สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท..
- ร. แลงการ์ด. (2483). **กฎหมายที่ดิน : ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง.
- ศิริเกวลิณสฤชดี. (2537). **คำอธิบายประมวลกฎหมายที่ดิน**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2535). **นโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรกรรมของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: ฝ่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- อนุสรณ์ ลิมมณี. (2519). **การปฏิรูปที่ดินในไต้หวัน**. กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา.
- อัจฉรา รัญดิธรรม. (2548). **ที่ดินและเสรีภาพ**. เชียงใหม่: Black Lead Publishing.
- อัมพร วิจิตรพันธ์. (2527). **ประวัติและลัทธิเศรษฐกิจ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2554). **วิธีคิดเชิงซ้อนในการวิจัยชุมชน พลวัตและศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ และคณะ. (2550). “โครงการศึกษาระบบสิทธิในที่ดินของชุมชนที่เหมาะสม.” ใน **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- อุกฤษ มงคลนาวิน. (2514). **ประวัติศาสตร์กฎหมายต่างประเทศ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน
Legal Measures to Control the Noises from using Audio-Amplifiers
and Speakers During the Public Rally of People

รุจินันท์ วาธีวัฒน์รัตน์

Rujinun Watheewattanarut

(rujinun@nmc.ac.th)

บทคัดย่อ

การวิจัย มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ลักษณะการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน กฎหมายที่ใช้ในการควบคุมในปัจจุบัน และมาตรการที่ใช้ในการควบคุมในอนาคต วิธีการวิจัย ผู้วิจัยทำการศึกษาโดยใช้กรณีศึกษาการชุมนุมของประชาชนในพื้นที่ราชประสงค์-ปทุมวัน โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ระดับลึก การเข้าสนามการวิจัยทำเป็นส่วนหนึ่งของผู้อยู่ในสถานการณ์การชุมนุม ที่มีทั้งการใช้เครื่องขยายเสียง และการใช้เสียงนกหวีด ในช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน มีการใช้เครื่องขยายเสียงในระดับที่ตึงเกินปกติ เกินเกณฑ์มาตรฐานระดับเสียงตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่กรมควบคุมมลพิษกำหนด แต่เกินระยะเวลาในช่วง 22.00 น.-06.00 น. ไม่มากนัก กฎหมายที่ใช้ในการควบคุมในปัจจุบันคือ พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. 2493 และกฎหมายควบคุมมลพิษทางเสียง สำหรับมาตรการที่ใช้ในการควบคุมในอนาคตควรมีมาตรการกำหนดการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องขยายเสียงที่ใช้สำหรับการชุมนุมในที่สาธารณะ มาตรการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงสำหรับการชุมนุมในที่สาธารณะ และมาตรการห้ามการใช้เครื่องขยายเสียงสำหรับการชุมนุมในพื้นที่และเวลาที่กำหนด

คำสำคัญ: มาตรการทางกฎหมาย การควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียง การชุมนุมของประชาชนในที่สาธารณะ

Abstract

The purpose of this qualitative research was to study appearance of using the audio-amplifiers and loud speakers during the people's protests in public places. The relevant laws or legal measures are imposed to help control the noise levels caused by using the audio-amplifier and speakers at present situation and in the future. For the research study and methodology, the researcher used the people's protests at Ratchaprasong and Pathumwan sites as a case study by using a participatory observation, in-depth interviews and a field research for the study. This research study was conducted as a part of the people gathering using the audio-amplifier, loud speakers, as well as, whistle blows during January –February 2014. The research results found that using the audio-amplifier and loud speakers at the people's protest sites was really very noisy. The loudness level was higher than normal level and with an excess the standard criteria set by the Environmental Law of Pollution Control Department. However, it was found there was a little bit

excess of loudness from using the audio-amplifier and speakers above the normal level between 10 p.m. and 6.00 a.m. of the rallies. The 1950 Act and Noise Pollution Control Law are enforced to control the noises caused by audio -amplifier and loud speakers at present under the rules of advertisements, and public relations law on controlling the noises caused from using of audio-amplifier and loud speakers. For the measures to be used to control these situations in the near future, it should be with scheduled measures to control using the audio- amplifier and speakers for gatherings of people in public places and also with a ban on using the audio- amplifier and loud speakers for the rally of people in space and time .

Keywords: legal measures, control using the audio-amplifier and speakers, the gathering of people in public places

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์อยู่กันเป็นกลุ่มในลักษณะของสัตว์สังคม และท่ามกลางทรัพยากรที่จำกัดก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีความขัดแย้ง ความขัดแย้งในสังคมมนุษย์แยกแยะได้ 4 ประการใหญ่ ๆ คือ ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจความขัดแย้งในแง่ของสถานะทางสังคม ความขัดแย้งในเรื่องของอำนาจและความขัดแย้งในเรื่องของนามธรรม โดยความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เริ่มต้นจากการแบ่งอาหารที่ได้จากการล่า เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ซึ่งในเบื้องต้นก็มักจะตัดสินกันโดยใช้พลังกำลัง ผู้แข็งแรงที่สุดจะได้จำนวนอาหารมากที่สุด ความขัดแย้งในแง่ของสถานะทางสังคม ที่มีความแตกต่างกันในเรื่องเกียรติและศักดิ์ศรี ผู้มีฐานะได้เปรียบก็จะตั้งตนเองเป็นผู้อยู่ในฐานะสูงกว่า ความขัดแย้งในเรื่องของอำนาจ ผู้มีอำนาจเป็นผู้ตั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นมา ในการจัดการกับทรัพยากร ความขัดแย้งในเรื่องของนามธรรมและค่านิยม เช่น ความสวยงาม ที่มีความเห็นแตกต่างกัน เป็นต้น (ลิขิต ธีรเวคิน, 2553)

เมื่อความขัดแย้งเกิดขึ้นต้องมีการหาข้อยุติ ซึ่งในเบื้องต้นก็อาจจะใช้กำลังเข้าต่อสู้กัน ฝ่ายชนะก็จะเป็นผู้กุมอำนาจและเริ่มจัดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อันรวมไปถึงการจัดแจงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคม การแจกแจงเรื่องอำนาจ ตลอดจนทั้งการกำหนดค่านิยมที่สมาชิกทุกคนจะต้องถือปฏิบัติตาม นั่นคือ การเกิดขึ้นของสิ่งที่เรียกว่า รัฐ คือระเบียบการเมืองที่ตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นเสาหลักของการอยู่ร่วมกันในชุมชนมนุษย์ โดยมีผู้ใช้อำนาจรัฐที่เรียกว่า รัฐบาล ได้แก่ คณะบุคคลซึ่งมีอำนาจเหนือกว่าคนทั่ว ๆ ไปจะทำหน้าที่ในการตั้งกฎระเบียบด้วยการออกกฎหมาย โดยมีสภาพบังคับสำหรับผู้ละเมิด มีอำนาจในการให้คุณให้โทษกับคนในสังคม ดังนั้น รัฐในแง่ของนามธรรมก็คือระเบียบของการเมืองที่ชุมชนยอมรับมาใช้เป็นกลไกเพื่อการอยู่ร่วมกัน เอื้ออำนวยต่อกัน (ลิขิต ธีรเวคิน, 2553)

อย่างไรก็ตามการได้มาซึ่งอำนาจรัฐจะต้องมีความชอบธรรม เป็นที่ยอมรับของคนที่อยู่ในชุมชนภายใต้ระเบียบการเมืองนั้น ๆ ความชอบธรรมอาจเกิดจากการใช้กำลัง แต่ต้องสอดคล้องกับกฎหมายและความมีเหตุผลภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีการเลือกตั้ง มีกฎกติกาของการได้มาซึ่งอำนาจ ความชอบธรรมอาจมาจากสิ่งที่เป็นามธรรม ประเพณีที่สืบทอดหรือกฎหมาย และความมีเหตุผลในลักษณะนามธรรมนั้นมาอยู่ที่ตัวบุคคลที่มองเห็นได้อย่างชัดเจน แต่ขณะเดียวกันบุคคลนั้นก็มิควรมีลักษณะที่เป็นนามธรรม คือ ความเชื่อของประชาชนที่เชื่อว่าบุคคลผู้นั้นสามารถแก้ไขปัญหาและเป็นที่ยิ่งของประชาชนได้ トラบเท่าที่ระเบียบการเมือง รัฐและผู้ใช้อำนาจรัฐยังคงไว้ซึ่งความชอบธรรมบนฐานใดฐานหนึ่งที่กล่าวมา สังคมนั้นก็สามารถดำเนินไปได้โดยปกติสุขในระดับหนึ่ง แต่เมื่อใดก็ตามที่ระบบสังคมอันได้แก่องค์กรต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นภายใต้ระเบียบการเมือง เช่น ระบบกฎหมาย ระบบ

การเมือง ระบบการบริหาร ระบบเศรษฐกิจและธุรกิจ องค์กรศาสนา และองค์กรอื่น ๆ ขาดการยอมรับและเสียความชอบธรรมเนื่องจากความขัดแย้งในสังคมเกิดขึ้นรุนแรงถึงจุดที่องค์กรต่าง ๆ ดังกล่าวไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาได้ก็จะนำไปสู่วิกฤตในทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ นี่คือจุดเริ่มต้นของการเกิดปัญหา (ลิขิต ธีรเวคิน, 2553)

เมื่อเกิดปัญหาในการยอมรับสิ่งที่ประชาชนสามารถแสดงออกได้ก็คือการมีกิจกรรมชุมนุมการชุมนุม เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบหนึ่ง ในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาการเมืองและสังคมเพื่อที่จะมีอิทธิพลเหนือการดำเนินงานของรัฐบาลการกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นในเวลาใดก็ได้และจะเกี่ยวกับปัญหาใดของกลุ่มก็ได้ นอกจากนี้ยังเป็นการกระทำร่วมกันในกิจกรรมภายในองค์กรที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้จะมีอิทธิพลต่อรัฐบาลเนื่องจากมีคนจำนวนมากเข้าร่วมกิจกรรม และอาจมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มได้ (Nie and Verba, 1975: 9 – 12)

การชุมนุมประท้วงนี้ ขอบเขตของกิจกรรม มักมีการใช้เครื่องขยายเสียงชักชวนประชาชน ให้เข้าร่วมเดินขบวนตามถนน เพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้องการปฏิเสธการยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรมด้วยการประท้วงอย่างแข็งขันและเปิดเผยต่อสาธารณชน ชักชวนหรือให้ข้อมูลว่า รัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรมไม่เอาใจใส่กับการชุมนุมประท้วงเพื่อให้การเข้าร่วมของประชาชนกับกลุ่มผู้ประท้วงรัฐบาลจะเพิ่มมากขึ้น (Milbrath, 1971: 12-16)

เมื่อการชุมนุมยืดเยื้อ มีการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดปัญหากับหน่วยงานหรือประชาชน อีกกลุ่มหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เมื่อการชุมนุมเป็นสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ แต่ประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งก็ไม่ควรเสียสิทธิตามรัฐธรรมนูญด้วยเช่นกัน จึงเห็นควรทำการศึกษาสภาพการใช้ และลักษณะการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน กฎหมายที่ใช้ในการควบคุมในปัจจุบัน และมาตรการที่ใช้ในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน ในอนาคต เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับการคุ้มครองตามสิทธิของตนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน กฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชนในปัจจุบัน และมาตรการที่ใช้ในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน ในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้กรณีศึกษาการชุมนุมของประชาชนในพื้นที่ราชประสงค์-ปทุมวัน ศึกษาด้วยการวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ระดับลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากรการวิจัยนี้ศึกษากับประชาชนที่มีการชุมนุมในพื้นที่ราชประสงค์-ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ในช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 และประชาชนที่มีที่พักอยู่อาศัยในพื้นที่ ราชประสงค์-ปทุมวัน กรุงเทพมหานครที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของผู้มาทำการชุมนุม

กลุ่มตัวอย่างคือผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วยประชาชนที่มาทำการชุมนุมประท้วง เจ้าหน้าที่และกลุ่มผู้ดูแลความปลอดภัย และเจ้าหน้าที่รัฐ ในช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 รวมทั้งสิ้น 27 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบสโนวบอล จนกระทั่งได้ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ตัวแปรในการศึกษา คือมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วยแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบบันทึก ผู้วิจัย และอุปกรณ์สำหรับการบันทึกเสียง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย เข้าสู่สนามด้วยการเป็นส่วนหนึ่งของผู้ที่อยู่ในสถานการณ์การชุมนุม ในบริเวณพื้นที่ราชประสงค์-พุดมวัน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ตั้งหลักของของการชุมนุม ในช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 เก็บข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร และการสังเกต โดยการสังเกตในระยะแรกเป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม แต่ในระยะหลังที่ได้อุบัติการณ์เคยกับประชาชนที่มาทำการชุมนุมประท้วง เจ้าหน้าที่และกลุ่มผู้ดูแลความปลอดภัย และเจ้าหน้าที่รัฐ มากขึ้น ได้เก็บข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม สำหรับการหาผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยใช้วิธีการแบบสโนว์บอล เมื่อได้ผู้ให้ข้อมูลหลักแล้ว ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ระดับลึก ประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ 1) สภาพการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน 2) ลักษณะการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน 3) กฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน 4) มาตรการที่ใช้ในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชนที่ผู้ชุมนุมยอมรับได้ ข้อมูลที่ได้มีการบันทึก และนำข้อมูลที่บันทึกไว้มาทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า จากนั้นนำข้อมูลที่ผ่านการตรวจแล้วมาทำการวิเคราะห์ต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา มีดังนี้

1. ลักษณะการชุมนุมในต่างประเทศ

การชุมนุมในประเทศเสรีประชาธิปไตยทั้งหลาย ยอมรับว่าเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบถือเป็นรากฐานหนึ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีชีวิต เป็นกลไกสำคัญในการสร้างสังคมที่อดทนอดกลั้น เพราะประโยชน์ระยะยาวของเสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะต่อสังคม เพราะว่ารัฐจะเสียค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองเสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะน้อยกว่าค่าใช้จ่ายที่รัฐจะต้องใช้ในการควบคุมดูแลปราบปรามการก่อความไม่สงบเรียบร้อย การก่อเหตุการณ์จลาจลในบ้านเมือง หรือการก่อการร้าย

การชุมนุมในต่างประเทศจำนวนมากมีกฎหมายรองรับสำหรับให้ประชาชนสามารถออกมาชุมนุมได้อย่างถูกกฎหมาย ทั้งที่เป็นการใช้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และการตรากฎหมายเฉพาะสำหรับการชุมนุม ตัวอย่างประเทศที่มีกฎหมายรองรับดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประเทศที่มีกฎหมายรองรับการชุมนุมที่สำคัญ

ประเทศ	บทบัญญัติที่สำคัญ	ข้อห้าม
ฝรั่งเศส	1. ต้องมีผู้รับผิดชอบการชุมนุมอย่างน้อย 3 คนดูแลไม่ให้กระทำผิดกฎหมาย 2. ต้องมีหนังสือแจ้ง วัตถุประสงค์ วัน เวลา สถานที่ จำนวนผู้ชุมนุม 3. รัฐ จัดเจ้าหน้าที่ดูแลความสงบ และจัดการกับผู้ขัดขวางการชุมนุม 4. เมื่อมีเหตุการณ์รุนแรง สามารถประกาศภาวะฉุกเฉินได้ไม่เกิน 12 วัน	1. ห้ามเกินเวลา 23.00 น. 2. ห้ามกระทำการใดที่เป็นารบกวนสังคม

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเทศ	บทบัญญัติที่สำคัญ	ข้อห้าม
สหรัฐอเมริกา	1. ประชาชนที่มาชุมนุมร่วมกันรับผิดชอบ จึงไม่มีผู้รับผิดชอบการประชุม 2. ให้มีหนังสือบอกกล่าวต่อเทศบาลท้องถิ่นหรือสถานีตำรวจท้องถิ่น 3. ตำรวจไม่มีอำนาจห้ามชุมนุม มีเหตุรุนแรงให้ดำเนินคดีตามกฎหมายอาญา	ห้ามละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น
อังกฤษ	1. ต้องมีผู้รับผิดชอบการประชุม 2. ต้องมีหนังสือแจ้ง วัตถุประสงค์ วัน เวลา สถานที่จำนวนผู้ชุมนุมต่อหัวหน้าสถานีตำรวจ ซึ่งอาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อป้องกันเหตุไม่สงบได้ 3. เมื่อมีเหตุการณ์รุนแรง สามารถห้ามการประชุมได้ไม่เกิน 3 เดือน	1. ห้ามใกล้วัง ทำเนียบรัฐบาล ในระยะ 1 ไมล์ 2. ห้ามรบกวนประชาชนหรือกีดขวางการจราจร
เกาหลีใต้	1. ให้มีหนังสือบอกกล่าวต่อสถานีตำรวจท้องถิ่นที่ระบุผู้จัดการชุมนุม เรื่อง วัตถุประสงค์ วัน เวลา สถานที่จำนวนผู้ชุมนุม 2. ตำรวจสั่งห้ามการประชุมได้ ถ้าเป็นการชุมนุมเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ถูกยุบพรรค การดำเนินคดี การฝ่าฝืนกฎหมายความสงบเรียบร้อย/ประชาธิปไตย	1. ห้ามใกล้สถานที่สำคัญ 2. ห้ามก่อนพระอาทิตย์ขึ้นและหลังพระอาทิตย์ตก 3. ห้ามบนถนนสายหลัก
จีน	1. ต้องทำหนังสือขออนุญาตต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างน้อย 5 วัน 2. การชุมนุมต้องไม่ขัดต่อหลักกฎหมายความมั่นคงและกฎหมายอาญา	1. ห้ามชุมนุมต่อต้านรัฐ 2. ห้ามใกล้สถานที่สำคัญ 3. ห้ามสี่ทุ่มถึงหกโมงเช้า

จากตารางสรุปได้ว่า การชุมนุมภายใต้กฎหมายต้องมีลักษณะสามประการประกอบกันประการแรกการประชุมต้องมีระยะเวลาจำกัด ที่เป็นไปในชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ประการที่สองการประชุมต้องมีการเตรียมการและนัดหมายกันไว้ล่วงหน้าและประการที่สามการประชุมต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายร่วมกันที่แน่นอนชัดเจนว่าต้องการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้องในเรื่องใด ดังนั้นการประชุมสาธารณะจึงต้องมีการบอกกล่าวเป็นหนังสือล่วงหน้า และต้องมีการรับผิดชอบต่อการจัดการชุมนุม

การใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมไม่ได้ระบุไว้โดยตรง แต่มีระบุเป็นข้อห้ามโดยอ้อม เช่น ห้ามชุมนุมในยามวิกาล หรือหลังเวลา 22.00 น./23.00 น. ตลอดจนการห้ามกระทำการใดที่เป็นการรบกวนประชาชน สังคม หรือห้ามละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ซึ่งการกระทำดังกล่าว ส่วนหนึ่งเป็นผลที่เกิดจากการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมด้วย

2. สภาพการชุมนุมของประชาชนชาวไทย

สภาพการชุมนุมโดยทั่วไป เพื่อเรียกร้องต่อผู้มีอำนาจ หรือกดดันต่อรัฐบาล เรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน ลักษณะการกดดันที่มีปฏิบัติกัน คือ การชุมนุมบนผิวถนน อาจไม่มีการปิดถนน ปิดถนนบางส่วนหรือปิดถนนไม่ให้มีการสัญจรผ่านไปมาได้ และมีการใช้เครื่องขยายเสียงประกอบในขณะมีการชุมนุม

ลักษณะผู้มาชุมนุมมีทั้งผู้ชุมนุมที่มาชุมนุมเกี่ยวกับความเดือนร้อนเรื่องปากท้อง ราคาพืชผลทางการเกษตร ค่าอุปโภคบริโภค กับผู้ชุมนุมเกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง ส่วนใหญ่เป็นผู้มาชุมนุมด้วยเหตุผลทางการเมือง เกิดธรรมเนียมและวัฒนธรรมการชุมนุมที่เพิ่มขึ้นจากการชุมนุมในอดีต เช่น การปิดถนนในพื้นที่ที่กว้างขวางขึ้น มีการใช้อุปกรณ์ร่วมกับการใช้เครื่องขยายเสียงเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนมีการรักษาความปลอดภัย และมีการตรวจค้นสัมภาระโดยกลุ่มผู้ชุมนุมเอง เป็นต้น

การชุมนุมในมุมมองของผู้ชุมนุมถือว่าการชุมนุมเป็นเรื่องสาธารณะ เพราะเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อทั้งของ กลุ่มผู้ชุมนุมเองและเรื่องดังกล่าวยังเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อคนทั่วไปด้วย ผู้ชุมนุมเห็นว่าการชุมนุมเป็นไปตามหลัก สิทธิมนุษยชน ซึ่งรัฐธรรมนูญได้มีการบัญญัติหรือรับรองไว้ว่าเป็นสิทธิที่สามารถกระทำได้หากการชุมนุมนั้นเป็นการ ชุมนุมโดยสงบที่ปราศจากอาวุธ เมื่อประชาชนใช้สิทธิการมาชุมนุมได้ก็สามารถใช้เครื่องขยายเสียงได้

รัฐหากออกให้กับผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมให้ได้รับผลกระทบจากการชุมนุมน้อยที่สุด เช่นเจรจาให้ ผู้ชุมนุมอยู่ในพื้นที่ที่ต้องมีการปิดการจราจรไม่มากนัก การปิดช่องการจราจรเพียงเส้นทางเดียว การเปิดช่องทางบน ถนนให้สามารถใช้เส้นทางเลี่ยงในการวิ่งได้ในบางจุด แม้ว่าการจัดการในเรื่องพื้นที่ชุมนุมสามารถจัดการได้ในระดับหนึ่ง แต่สิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้คือเสียงที่เกิดจากการกระจายเสียงของผู้ชุมนุมที่รบกวนประชาชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่การชุมนุม

ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมยอมรับว่าเมื่อให้มีการชุมนุม ย่อมต้องมีการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุม ด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ยอมรับเรื่องเสรีภาพในการชุมนุมตามหลักประชาธิปไตย และเข้าใจผู้ชุมนุมว่าเพราะมีปัญหา จึงต้องมาทนแดดทนร้อนเข้ามาร่วมชุมนุม แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องการให้ผู้ชุมนุม เคารพเสรีภาพของผู้ที่มีความเห็น ต่างกัน และต้องอยู่ร่วมกันให้ได้

3. ลักษณะการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน

การใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน ส่วนใหญ่ เป็นการใช้เครื่องขยายเสียงเพื่อให้เกิดการ ให้ข้อมูลต่าง ๆ กับกลุ่มผู้ชุมนุม การเผยแพร่ข้อมูลการเรียกร้องให้กับประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ที่ยังไม่เข้าร่วมการชุมนุม โดยมีเวทีหลัก หลายเวที และในแต่ละเวทีมีการใช้อุปกรณ์อื่น ๆ เช่นเครื่องฉายร่วมกับการใช้เครื่องขยายเสียง เพื่อเพิ่ม จุดการกระจายเสียง การรับรู้ข้อมูลได้ชัดเจนมากขึ้นครอบคลุมกลุ่มผู้ชุมนุมมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการใช้รถขยายเสียง เคลื่อนที่ไปในจุดต่าง ๆ อีกด้วย

การใช้เครื่องขยายเสียง มีระดับเสียงที่ใช้ในการกระจายเสียงในเวทีต่าง ๆ แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับระยะห่าง จากเวที ระยะห่างจากจุดติดตั้งเครื่องขยายเสียง และช่วงเวลา โดยเฉลี่ย ระดับความดังของเครื่องขยายเสียงในจุดที่ ประชาชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่การชุมนุมได้รับอยู่ในช่วง 80-92 เดซิเบล โดยที่ระดับความดังปกติตามเกณฑ์มาตรฐาน ระดับเสียงตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่กรมควบคุมมลพิษกำหนดไม่เกิน 80 เดซิเบล แสดงว่ามีระดับความดังเกินปกติ

ช่วงเวลาในการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน มีการใช้เครื่องขยายเสียงในพื้นที่ชุมนุมใน ช่วงเวลาตั้งแต่ 10.00 น.- 24.00 น. แต่ส่วนใหญ่จะไม่ดังมากนัก ยกเว้นในช่วงกลางวัน และช่วงเย็นจนถึงดึก ในช่วง 19.00 น.- 22.00 น. ระดับความดังของเสียงจะเพิ่มมากขึ้น สำหรับในช่วงระยะเวลา 22.00 น.-06.00 น. จะไม่มีการใช้ เสียง หากมีการใช้เสียงจะเป็นการใช้เสียงเท่าที่จำเป็น หรือนาน ๆ ครั้ง

4. กฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน

ปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางเสียงและความสั่นสะเทือนแบ่งประเภทได้เป็น 8 ส่วน คือ กฎหมายเกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม กฎหมายเกี่ยวกับโรงงานสถานประกอบการ กฎหมายเกี่ยวกับยานพาหนะ กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียง กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการเลี้ยงสัตว์ กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการก่อสร้าง

กฎหมายเกี่ยวกับการใช้บริการสาธารณะ กฎหมายเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน

กฎหมายเกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ. 2535 ที่กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องมาตรฐานระดับเสียงและความสั่นสะเทือนโดยทั่วไป พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษที่เกี่ยวข้อง

เหตุรำคาญด้านพิษทางเสียงพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดโทษผู้ก่อให้เกิดเสียงหรือทำให้เกิดเสียงหรือกระทำความอื้ออึงโดยไม่มีเหตุอันควรจนทำให้ประชาชนตกใจหรือเดือดร้อน

กฎหมายเกี่ยวกับโรงงานสถานประกอบการ ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษทางเสียงเกินกว่าระดับมาตรฐานมีหน้าที่ต้องติดตั้งหรือจัดให้มีระบบควบคุมกำจัดลดหรือขจัดมลพิษ (ค่าระดับเสียงสูงสุดไม่เกิน 115 เดซิเบลเอค่าระดับเสียงเฉลี่ย 8 ชั่วโมงไม่เกิน 75 เดซิเบลเอ ค่าระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชั่วโมงไม่เกิน 70 เดซิเบลเอ) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับมลพิษทางเสียงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเดือดร้อนแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการควบคุมและป้องกันมลพิษจากการประกอบกิจการซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวันของประชาชนในชุมชนและมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของคณาและประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ใช้แรงงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการป้องกันแก้ไขควบคุมมลพิษทางเสียง

กฎหมายเกี่ยวกับยานพาหนะ ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับยานพาหนะที่จะนำมาใช้จะต้องก่อให้เกิดมลพิษไม่เกินกว่ามาตรฐานควบคุมมลพิษพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 มีบทบัญญัติครอบคลุมทั้งมาตรฐานความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมซึ่งควบคุมการปล่อยมลพิษจากแหล่งกำเนิดพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับห้ามมิให้ผู้ใดนำรถที่มีเสียงอื้ออึงหรือมีสิ่งลากถูไปบนทางเดินรถมาใช้ในทางเดินรถห้ามมิให้ผู้ใดนำรถที่เครื่องยนต์ก่อให้เกิดเสียงเกินเกณฑ์ที่อธิบดีกำหนดมาใช้ในทางเดินรถ ห้ามมิให้ผู้ใดแข่งรถในทางพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางเสียงตลอดจนพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางเสียงเช่นกัน

กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียง คือ พระราชบัญญัติควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. 2493 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้ที่ทำการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียงด้วยกำลังไฟฟ้าจะต้องขอรับอนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยมีการกำหนดเงื่อนไขว่าด้วยเวลาสถานที่และเครื่องอุปกรณ์ขยายเสียงมีอำนาจสั่งผู้ใช้เสียงหรือผู้ควบคุมเครื่องขยายเสียงให้ลดเสียงลงได้หรือสั่งให้หยุดโฆษณาได้เมื่อปรากฏว่าเสียงที่โฆษณานั้นก่อความรำคาญแก่ประชาชนทั้งนี้การโฆษณานี้ไม่ใช้บังคับแก่การโฆษณาคำสอนในทางศาสนาของหน่วยราชการของรัฐ การหาเสียงเพื่อประโยชน์แก่การเลือกตั้ง การโฆษณาในกิจการของสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทน สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล ในกิจการเกี่ยวกับการมหรสพ เฉพาะในโรงมหรสพ และในกิจการของนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการอันเป็นสาธารณะกุศล

กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการเลี้ยงสัตว์ คือ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์เพื่อรักษาความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนโดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องเช่นประกาศกรุงเทพมหานครเรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548

กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการก่อสร้างมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือประกาศกรุงเทพมหานครเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ในการก่อสร้างอาคารและสาธารณูปโภค (พ.ศ. 2539)

กฎหมายเกี่ยวกับการใช้บริการสาธารณะ คือพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมเหตุรำคาญจากการกระทำของผู้โดยสารโดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางเสียง

กฎหมายเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินคือพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมเหตุเดือดร้อนรำคาญจากเสียงจากการประกอบกิจการหรือกิจกรรมในแต่ละพื้นที่

โดยสรุปกล่าวได้ว่า ยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน โดยตรง กฎหมายที่ใช้ในการควบคุมในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. 2493 และกฎหมายควบคุมมลพิษทางเสียง เท่านั้น

5. มาตรการที่ใช้ในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชนที่ผู้ชุมนุมยอมรับได้

การชุมนุมของประชาชน เป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นในประเทศที่เป็นประชาธิปไตย แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้ที่มีความคิดเห็นต่างกันต้องการก็คือ ฝ่ายที่มีการชุมนุมต้องยอมรับบนหลักการพื้นฐานว่า การใช้เครื่องขยายเสียงต้องไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้ที่มีความเห็นต่างกันที่อยู่ในพื้นที่หรือใกล้เคียงพื้นที่ที่มีการชุมนุมด้วย เพื่อให้เป็นการมั่นใจว่า ไม่ว่าฝ่ายใด หรือผู้ใด มีการชุมนุม จะได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน ผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นว่าควรมีการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชนโดยตรง ตลอดจนควรมีมาตรการที่ใช้ในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน เช่นการแจ้งกำหนดการที่ต้องมีการชุมนุมในที่สาธารณะ การแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องขยายเสียงที่ใช้สำหรับการชุมนุมในที่สาธารณะ การควบคุมระดับเสียงที่ใช้สำหรับการชุมนุมในที่สาธารณะ ตลอดจนการห้ามการใช้เครื่องขยายเสียงสำหรับการชุมนุมในบางพื้นที่และบางช่วงเวลาที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญต่อการดำรงชีวิตปกติของประชาชน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน

การชุมนุม มีลักษณะการปฏิบัติที่สำคัญ คือ การชุมนุมบนผิวนถนน และมีการใช้เครื่องขยายเสียงประกอบในขณะมีการชุมนุม นอกจากนี้มีการใช้อุปกรณ์ร่วมกับการใช้เครื่องขยายเสียงด้วย ระดับความดังของเครื่องขยายเสียงในจุดที่ประชาชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่การชุมนุมได้รับอยู่ในช่วง 80-92 เดซิเบล ช่วงเวลาในการใช้เครื่องขยายเสียงตั้งแต่ 10.00 น.- 24.00 น. ระดับความดังของเสียงจะเพิ่มมากขึ้นในช่วง 19.00- 22.00 น. โดยในช่วงระยะเวลา 22.00 น.- 06.00 น. จะไม่มีการใช้เสียง

2. กฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชนในปัจจุบัน

ปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางเสียงและความสั่นสะเทือน 8 ประเภท คือ กฎหมายเกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม โรงงานสถานประกอบการ ยานพาหนะ การควบคุมการเลี้ยงสัตว์ การใช้บริการสาธารณะ การใช้ประโยชน์ที่ดิน การควบคุมการก่อสร้าง และการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการโฆษณาซึ่งไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชนโดยตรง

3. มาตรการที่ใช้ในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน ในอนาคต

การชุมนุมเป็นสิทธิที่สามารถกระทำได้ และสามารถใช้เครื่องขยายเสียงได้ แต่การใช้เครื่องขยายเสียงต้องไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้ที่มีความเห็นต่างกันที่อยู่ในพื้นที่หรือใกล้เคียงพื้นที่ที่มีการชุมนุมด้วย เพื่อให้มั่นใจว่า ทุกฝ่ายจะได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน ควรมีการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชนโดยตรง ตลอดจนควรมีมาตรการควบคุม เช่น การแจ้งกำหนดการชุมนุม พื้นที่สาธารณะที่ใช้ชุมนุม รายละเอียดของเครื่องขยายเสียงที่ใช้ ระดับเสียงที่ใช้ ตลอดจนการห้ามการใช้เครื่องขยายเสียงในบางพื้นที่และบางช่วงเวลาที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตปกติของประชาชนทั่วไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาที่พบว่า ในการชุมนุมบนผิวดน และมีการใช้เครื่องขยายเสียงนั้น ได้ตั้งใช้เสียงในช่วงระยะเวลา 22.00 น-06.00 น ตลอดจนผู้มาชุมนุม และผู้ได้รับผลกระทบจากการใช้เครื่องขยายเสียง มีความเห็นตรงกันว่า การชุมนุมเป็นสิทธิที่สามารถกระทำได้ และสามารถใช้อุปกรณ์ขยายเสียงได้ แต่ต้องไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้ที่มีความเห็นต่างกันที่อยู่ในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงสอดคล้องกันกับ การดำเนินการชุมนุมในต่างประเทศที่มีกฎหมายรองรับ ซึ่งถือว่าแม้ว่าการจัดการชุมนุมดังกล่าวจะไม่มีทั้งกฎหมายรองรับการชุมนุม หรือมาตรการรองรับการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมโดยเฉพาะ แต่ผู้จัดการชุมนุมได้คำนึงถึงมาตรฐานการจัดการชุมนุมได้ทัดเทียมกับการชุมนุมในต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ คือ

1. ควรมีการศึกษาบริบท และลักษณะการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชนในพื้นที่อื่น ๆ เพิ่มเติม ก่อนออกมาตรการที่ใช้ในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน ในอนาคต
2. ควรมีการศึกษามาตรการในการชุมนุมของประชาชน และมาตรการที่ใช้ในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงของต่างประเทศ มาเป็นข้อมูลประกอบก่อนออกมาตรการที่ใช้ในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยต่อไป คือ

1. ผู้วิจัยพบว่ามาตรการที่ใช้ในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชน ผู้มาชุมนุม ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการชุมนุม และเจ้าหน้าที่รัฐ มีความเห็นตรงกันในเรื่องมาตรการที่จะทำให้ทุกฝ่าย อยู่ร่วมกันได้ และยอมรับกันได้ บนพื้นฐานความเท่าเทียม ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องมาตรการในการชุมนุมของประชาชนโดยใช้แนวทางของต่างประเทศมาเป็นกรอบในการพิจารณาต่อไป
2. ผู้วิจัยพบว่าควรมีการศึกษาถึงอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกับเครื่องขยายเสียงประกอบมาตรการที่ใช้ในการควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมของประชาชนเพิ่มเติม ซึ่งแม้ว่าอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกับเครื่องขยายเสียงจะมีระดับความดังไม่เกินระดับเสียงตามมาตรฐาน แต่มีความถี่ที่สร้างความเดือนร้อนรำคาญ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2544). **มลพิษทางเสียง**. กรุงเทพฯ: บริษัท ซิลคัลป์ จำกัด
- กรมควบคุมมลพิษ. (2544). **รวมกฎหมายออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535**. กรุงเทพฯ: เอกสารเผยแพร่คณะกรรมการกฤษฎีกา. (2543). **รายงานผลการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการตรากฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2543**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2553). **ความขัดแย้งและการแก้ปัญหา**. วารสารสถาบันพระปกเกล้า 2553 เล่มที่ 1. 8(1) เดือนมกราคม - เมษายน.
- อำนาจ วงศ์บัณฑิต. (2545). **กฎหมายสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

Nie, N. H. and S. Verba. (1975). **Handbook Political Science: Non Government Politic.**
Massachusetts: Addison Wesley.

Milbrath, L. W. (1971). **Political Participation.** New York: University of Buffalo Press.

แนวโน้มการก่อการร้าย ศึกษาเฉพาะ: กรณีการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์และมาตรการทางกฎหมาย

The Possibility for terrorism study case: Nuclear terrorism and measure legal

ชนนิกานต์ ณ พิกุล*

Chonnikan Na Pikul

* อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยเจ้าฟ้าสิริราชบวร (bowjung_5@hotmail.com)

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการกระทำอันเป็นการก่อการร้ายได้เพิ่มและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการก่อการร้ายในลักษณะรูปแบบใด การกระทำอันเป็นการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ก็ถือว่าเป็นภัยอันตรายอย่างหนึ่ง ซึ่งหากเกิดขึ้นแล้วจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่มวลมนุษยชาติอย่างมาก ดังนั้นประเทศทั้งหลายร่วมกับสหประชาชาติ และทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA) จึงต้องร่วมมือกัน เพื่อป้องกัน ปรามปราม และต่อต้านการกระทำที่เป็น การก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ โดยอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อปรามปรามการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ ค.ศ.2005 เป็นความพยายามล่าสุดในการดำเนินการเพื่อการป้องกันและปรามปราม ต่อต้านการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์

บทความนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาถึงแนวโน้มในการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ ลักษณะ องค์ประกอบ และความหมายของการกระทำอันเป็นการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ รวมทั้งแนวโน้มที่ประเทศไทยจะให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคี รวมทั้งศึกษากฎหมายและการปฏิบัติจากประเทศสมาชิกที่ได้เป็นภาคี ตลอดจนผลกระทบด้านกฎหมาย และการดำเนินการอื่น ๆ หากประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญานี้

ผลจากการศึกษาพบว่าอนุสัญญานี้ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติบางประการเป็นต้นว่า ขาดการกำหนดค่านิยามของการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ซึ่งยังคงเป็นปัญหาเช่นเดียวกับอนุสัญญาต่อต้านการก่อการร้ายระหว่างประเทศอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีปัญหาขอบเขตการกระทำความผิด และการบังคับใช้อนุสัญญา ทั้งนี้หากประเทศไทยจะดำเนินการเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายภายในให้สอดคล้องต่อไปกับการกระทำความผิดที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญาต่อไป

คำสำคัญ: การก่อการร้าย อนุสัญญา นิวเคลียร์

Abstract

At the present time, terrorism in any form is a vital problem for the international community. Nuclear terrorism is quite recent phenomenon which may cause tremendous calamity to humanity. For this reason, the international community together with the United Nations and International Atomic Energy Agency (IAEA) have cooperated to prevent, suppress, and counter nuclear terrorism. The Convention for the Suppression of Acts of Nuclear Terrorism (2005) is the most recent achievement of the international community to fight nuclear terrorism.

This article is aimed at examining the meaning and components of nuclear terrorism as stipulated in the Convention. Besides, this thesis also aims to appraise the possibility for Thailand to become party to this Convention, including its effects on Thai law.

According to this thesis, there are some practical problems in the Convention, such as the definition of “terrorism”, the meaning of the offence, and the scope of the Convention. Therefore, if Thailand intends to ratify this Convention, amendment of existing domestic law is needed.

Keywords: Terrorism, Convention, Nuclear

การก่อการร้าย ถือเป็นภัยคุกคามที่น่าสะพรึงกลัวเป็นอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน นับตั้งแต่เหตุการณ์ผู้ก่อการร้ายจี้เครื่องบินและบังคับพุ่งเข้าชนตึก World Trade Center ณ กรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ที่ผ่านมา สถานการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดภาวะหายนะต่อทั่วโลกประเพณีสถานการณ์ในศตวรรษที่ 21 ว่า เป็นศตวรรษแห่งอาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย (Century of Transnational Crime and Terrorism)

การทบทวนวรรณกรรม

1. ประวัติและความเป็นมา แนวโน้มการก่อการร้าย

แนวโน้มการก่อการร้ายมีการพัฒนาอาวุธและเทคโนโลยีที่จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นสืบเนื่องมาจากการพัฒนาที่ไม่หยุดนิ่งของวิทยาศาสตร์ อย่างไรก็ตามแม้ว่าในปัจจุบันจะยังไม่ปรากฏว่าเกิดเหตุการณ์การก่อการร้ายดังกล่าวขึ้นก็ตาม แต่มีการคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าได้มีการประเมินสถานการณ์ของผู้ก่อการร้ายว่ามีแผนการในการก่อการร้ายที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ 1. อาจมีการขโมยวัสดุนิวเคลียร์ หรืออาวุธนิวเคลียร์ไปครอบครอง เพื่อนำไปใช้เป็นอาวุธการก่อการร้ายและที่กังวลมากกว่านั้น 2. อาจมีการขโมยหรือซื้อวัสดุที่ทำให้เกิดปฏิกิริยาฟิชชันเพื่อนำไปผลิตเป็นอาวุธนิวเคลียร์ 3. การโจมตีสถานปฏิบัติการทางนิวเคลียร์ต่าง ๆ โดยมุ่งหวังให้เกิดการแพร่กระจายของสารกัมมันตรังสีในบริเวณโดยรอบ (Charles D. Ferguson, 2005). 4. อาจมีการใช้วัสดุกัมมันตรังสีเพื่อทำให้เกิดระเบิด^[2] โดยมุ่งหวังให้มีการกระจายของสารกัมมันตรังสี (ระเบิดกัมมันตรังสี, 2558: ออนไลน์) จากความวิตกกังวลถึงเหตุการณ์ร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้นจากการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์จึงนำมาซึ่งความร่วมมือกันสร้างข้อตกลงอันเป็นการต่อสู้ หรือตัดทอนกำลังผู้ก่อการร้ายในทุกรูปแบบต่าง ๆ ผ่านทางอนุสัญญาการก่อการร้าย อันนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของประชาคมโลก

1.1 ความเป็นมาของอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อปราบปรามการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ ค.ศ 2005

ในปี ค.ศ. 1996 รัสเซียได้เสนอร่างอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อปราบปรามการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์และได้รับการพิจารณาโดยคณะกรรมการสิทธิการกฎหมายของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ โดยได้มีข้อมติสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ 51/21 (United Nations, 1996: online) วันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ.1996 แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ (Ad hoc committee) เพื่อทำการพิจารณาร่างอนุสัญญาระดับดังกล่าวและพร้อมกันนี้รัสเซียได้ทำความเข้าใจในบันทึกคำอธิบายร่างอนุสัญญาดังกล่าว ว่า อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองทางกายภาพต่อวัสดุนิวเคลียร์ปี ค.ศ. 1980 ซึ่งเป็นหนึ่งในอนุสัญญาเกี่ยวกับการปราบปรามการก่อการร้ายในกรอบของสหประชาชาติยังมีช่องโหว่หลายประการที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการก่อการร้าย อาทิเช่น การสกัดกั้นผู้ก่อการร้าย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจำกัดความผิดฐานนิวเคลียร์ไว้โดยตรง ด้วยเหตุนี้จึงมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อปราบปรามการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์และอันตรายอันเกิดจากการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ การหามาตรการป้องกันการก่อการร้ายให้มีประสิทธิภาพ และอนุสัญญานี้ยังเป็นเครื่องมือทางกฎหมายระหว่างประเทศที่ต่อต้านผู้ก่อการร้าย ซึ่งได้ออกมาโดยเฉพาะที่เรียกว่า

“เครื่องมือบังคับก่อน” (Pre – emptive instrument) ซึ่งแตกต่างจากอนุสัญญาต่อต้านการก่อการร้ายฉบับอื่น ๆ ในกรอบสหประชาชาติจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือป้องกันการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั่นเอง

อนุสัญญาฉบับนี้กำหนดให้มีการเปิดให้มีการลงนามที่สำนักงานใหญ่แห่ง สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ระหว่างวันที่ 14 กันยายน ค.ศ. 2005 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ. 2006 (สมาคมนิวเคลียร์แห่งประเทศไทย, 2005: ออนไลน์) ซึ่งในระหว่างการประชุม High-Level Plenary Meeting สมัยที่ 60 ของสหประชาชาติในระหว่างวันที่ 14 - 16 กันยายน ค.ศ. 2005 สหประชาชาติได้กำหนดจัด Treaty Event ขึ้น ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก โดยให้บรรดารัฐสมาชิกต่าง ๆ ลงนามและให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติ โดยสนธิสัญญาฉบับนี้เลขาธิการสหประชาชาติ เป็นผู้เก็บรักษาไว้ ปัจจุบันมีรัฐสมาชิกจำนวน 115 รัฐ^[6] ที่ลงนามในอนุสัญญาฉบับนี้รวมทั้งประเทศไทย และมี 83 รัฐ^[7] ที่ได้ให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาฉบับนี้ ปัจจุบันอนุสัญญานี้มีผลใช้บังคับแล้วเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม ค.ศ. 2007 เกี่ยวกับการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ เป็นกระบวนการทำความผิดทางอาญา และมีบทลงโทษทางอาญาที่เหมาะสม

1.2 สารสำคัญของอนุสัญญา

รัฐภาคีในอนุสัญญาฉบับนี้จะต้องออกกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับฐานความผิดตามที่อนุสัญญาได้กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้น โดยกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดอาญาที่ร้ายแรงตามกฎหมายภายในของรัฐนั้น ๆ ด้วย รวมทั้งต้องมีการกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสมต่อการกระทำความผิดดังกล่าวในแต่ละฐานความผิด นอกจากนี้แล้ว ในอนุสัญญายังกำหนดให้รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องรับเอามาตรการที่อาจจำเป็นหรือที่เห็นว่าเหมาะสมในการบัญญัติกฎหมายภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่บุคคลเหล่านั้นกระทำโดยเจตนา โดยที่จะต้องไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่อาจยกเป็นข้อแก้ตัวในข้อพิจารณาเกี่ยวกับทางด้านการเมือง อุดมการณ์ ลัทธิต่าง ๆ เชื้อชาติ การเคร่งศาสนา หรือประการอื่นที่ทำงานเดียวกัน รวมไปถึงการถูกลงโทษโดยลงความเห็นว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะชั่วร้ายเป็นสันดานติดตัว (Internation Convention for the Suppression of Acts of Nuclear Terrorism, 2005)

นอกจากนี้อนุสัญญาฯ ฉบับนี้ยังมีลักษณะพิเศษแตกต่างกับอนุสัญญาก่อการร้ายฉบับอื่น ๆ อีก สืบเนื่องมาจากความร้ายแรงของนิวเคลียร์ที่มีอนุภาพในการทำลายล้างที่สูงมาก อาจก่อให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้างทั้งต่อมนุษย์ ทรัพย์สิน รวมไปถึงสิ่งแวดล้อม ดังนั้นในอนุสัญญาฉบับนี้จึงมีการกำหนดฐานความผิดไว้เพียงแต่ผู้ก่อการร้ายมิไว้ในครอบครอง หรือผลิตวัสดุนิวเคลียร์โดยมีเจตนาเพื่อก่อให้เกิดการเสียชีวิตหรือบาดเจ็บต่อร่างกายอย่างร้ายแรง หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม หรือเพียงแต่มีเหตุการณ์ปรากฏว่าได้มีการคุกคามโดยการข่มขู่ว่าจะใช้วัสดุกัมมันตรังสีในการก่อการร้าย หรือข่มขู่ว่าจะทำลายสถานปฏิบัติการทางนิวเคลียร์ ก็ถือได้ว่าเป็นการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ตามอนุสัญญาฯ ฉบับนี้แล้ว ไม่จำเป็นต้องรอให้ผู้ก่อการร้ายนำเอาวัสดุนิวเคลียร์หรือสารตั้งต้นไปผลิตเป็นอาวุธนิวเคลียร์ก่อนเพื่อที่จะนำมาใช้ในการก่อการร้ายโดยตรงแต่อย่างใด เนื่องด้วยเหตุผลที่ว่า หากรอให้ถึงขั้นที่ผู้ก่อการร้ายใช้อาวุธนิวเคลียร์ซึ่งมีอนุภาพทำลายล้างสูงที่มากกว่าอาวุธประเภทอื่น ๆ แม้กระทั่งระเบิด ก็ย่อมเป็นการยากที่จะทำการเยียวยาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดทั้งคำนิยาม บทลงโทษ และประเด็นหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

1. **คำนิยาม** ให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอันถือเป็นวางหลักกฎหมายยับยั้งตัดตอนมิให้เกิดการลงมือกระทำความผิดเอาไว้ด้วย นั่นคือ เพียงแต่มีการดำเนินการดังต่อไปนี้ก็ถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดตามอนุสัญญาฯ แล้ว

1. มีไว้ในครอบครองหรือผลิตวัสดุกัมมันตรังสี โดยมีเจตนาทำให้ถึงแก่ชีวิตหรือบาดเจ็บต่อร่างกายอย่างร้ายแรง หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม หรือ

2. มีไว้ในครอบครองอุปกรณ์ที่ทำให้เกิดระเบิดนิวเคลียร์ หรืออุปกรณ์ที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายของวัสดุกัมมันตรังสี หรือวัสดุที่ปล่อยกัมมันตรังสี โดยมีเจตนาทำให้ถึงแก่ชีวิตหรือบาดเจ็บต่อร่างกายอย่างร้ายแรง หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม หรือ

3. ใช้วัสดุกัมมันตรังสี หรืออุปกรณ์ที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายของวัสดุกัมมันตรังสี หรือวัสดุที่ปล่อยกัมมันตรังสีไม่ว่าทางใด หรือการใช้หรือทำลายสถานปฏิบัติการทางนิวเคลียร์ในทางที่ทำให้เกิดการแผ่รังสีหรือเสี่ยงต่อการแผ่รังสีโดยมีวัตถุประสงค์ในการก่อการร้าย โดยมีเจตนาทำให้ถึงแก่ชีวิตหรือบาดเจ็บต่อร่างกายอย่างร้ายแรง หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม หรือโดยมีเจตนาบังคับบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลหรือองค์การระหว่างประเทศหรือรัฐให้กระทำการหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ หรือ

4. กระทำการภายใต้สถานการณ์อันควรเชื่อได้ว่าจะมีการคุกคาม โดยการข่มขู่ว่าจะใช้วัสดุนิวเคลียร์ หรืออุปกรณ์ที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายของวัสดุกัมมันตรังสี หรือวัสดุที่ปล่อยกัมมันตรังสี รวมทั้งการข่มขู่ว่าจะใช้หรือทำลายสถานปฏิบัติการทางนิวเคลียร์ในทางที่ทำให้เกิดการแผ่รังสีหรือเสี่ยงต่อการแผ่รังสีโดยมีวัตถุประสงค์ในการก่อการร้าย หรือการแสดงความต้องการที่จะมีวัสดุนิวเคลียร์โดยการคุกคามว่าจะใช้กำลัง

5. พยายามกระทำความผิดตามข้อ 1 – 4 ข้างต้น

6. เข้าร่วมในฐานะเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดตามอนุสัญญาฯ

7. จัดการหรือสั่งการให้ผู้อื่นกระทำความผิดตามอนุสัญญาฯ

8. กระทำการที่มีส่วนช่วยเหลือให้การกระทำความผิด ไม่ว่าในทางใดในการกระทำความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรมตามอนุสัญญาฯ โดยกลุ่มบุคคลซึ่งกระทำการโดยมีความมุ่งประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้การมีส่วนร่วมเช่นนั้น ต้องเป็นไปโดยเจตนา หรือเป็นการกระทำโดยจุดมุ่งหมายที่จะขยายการกระทำความผิดทางอาญา หรือความมุ่งประสงค์ทางอาญาของกลุ่มหรือการกระทำโดยรู้ถึงเจตนาของกลุ่มที่จะกระทำความผิด หรือการกระทำที่เกี่ยวข้อง

2. การตรากฎหมายสารบัญญัติเพื่อกำหนดโทษการกระทำความผิดลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืน

3. การให้ความช่วยเหลือในด้านการส่งผู้ร้ายข้ามแดน โดยให้ครอบคลุมถึงการส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่ได้กระทำการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ ความร่วมมือกับรัฐที่ไม่ได้เป็นภาคี รวมถึงรัฐที่ร้องขอ โดยขยายความให้รวมถึงนิติบุคคล องค์การระหว่างประเทศ

4. ความร่วมมือทางอาญา สามารถใช้บทบัญญัติที่มีอยู่ประกอบกับ เพิ่มบทบัญญัติให้ครอบคลุมถึงความร่วมมือกับรัฐที่ไม่ได้เป็นภาคี และรวมถึงรัฐที่ร้องขอ รวมถึง นิติบุคคล องค์การระหว่างประเทศ

5. การโอนตัวนักโทษจะต้องมีการทำสนธิสัญญาระหว่างกัน เพื่อสามารถมีการโอนตัวนักโทษแก่กันได้

6. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารควรกำหนดมาตรการเกี่ยวกับกิจการการข่าวกรองรวมถึงเผยแพร่ข้อมูลในการป้องกันการก่อการร้าย

7. การกำหนดมาตรการการปฏิบัติต่อวัสดุกัมมันตรังสีและอุปกรณ์อย่างปลอดภัย

ซึ่งหลักเกณฑ์เหล่านี้นำมาเป็นแนวทางในการให้รัฐภาคีและประเทศที่จะเข้าเป็นรัฐภาคีนำมาตราการไปเป็นแนวทางในการป้องกันการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ได้อีกด้วย

2. มาตรการทางกฎหมายและแนวทางปฏิบัติของประเทศสมาชิก

นอกจากนี้ยังพบว่าประเทศสมาชิกหลายประเทศได้นำหลักการของอนุสัญญานี้เป็นแนวทางให้การออกกฎหมายรองรับภายในดังนี้

1. **เรื่องคำนิยาม** จากการศึกษาประเทศที่พัฒนาแล้ว และกำลังพัฒนาดังนี้ **สหรัฐอเมริกา** ซึ่งได้มีการกำหนดคำนิยามใน Title 18 ของ US. Code, section 2331 (United States Code, 2001) แต่ยังไม่มียกเว้นบทบัญญัติครอบคลุมนิยามการก่อการร้ายที่รวมถึงการวิเศษนิวเคลียร์ **อังกฤษ** ซึ่งมีการเพิ่มบทบัญญัติให้ขยายถึงการกระทำที่เป็นการก่อการร้ายที่มีการใช้วัสดุกำมันตรังสี วัสดุนิวเคลียร์ต่าง ๆ Terrorism Act (2006) และมีกฎหมายที่รองรับมาตรการอื่น ๆ พอสมควรไม่ว่าจะเป็นการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ความร่วมมือทางอาญา **อินเดีย** มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายคือ Prevention of Terrorism Act 2002 ซึ่งได้บัญญัติคำนิยามไว้ในมาตรา 2 การก่อการร้าย หมายถึง การกระทำที่เป็นความผิดการก่อการร้ายจะเป็นบุคคลที่คุกคามความปลอดภัยหรือกระทำการใด ๆ โดยการใช้ระเบิดหรืออาวุธที่ร้ายแรงอื่น ๆ ที่เป็นอันตรายโดยวิธีการใด ๆ ที่จะทำให้เกิดการตาย หรือ การบาดเจ็บ สำหรับใน **ศรีลังกา** การกระทำความผิดที่เป็นการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย Prevention of Terrorism (Temporary Provisions) Act No. 48 of 1979 คำนิยามบัญญัติไว้ใน มาตรา 2 Terrorism Act (1979) รวมไปถึงบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกระสุนวัตถุระเบิดหรือสิ่งที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการผลิตวัตถุระเบิด

2. **มาตรการลงโทษ สหรัฐอเมริกา** ได้กำหนดบทลงโทษใน Title 18 ของ US. Code, section 2332 **อังกฤษ** หลังเป็นภาคี สหราชอาณาจักรได้ใช้กฎหมาย Terrorism ACT 2006 มีการแก้ไขกฎหมายลงโทษบางมาตรา โดยมีการเพิ่มลดโทษเพื่อให้เหมาะสม สำหรับ **อินเดีย** ได้มีการกำหนดบทลงโทษในกฎหมาย Prevention of Terrorism Act 2002 เช่น บุคคลที่มีเจตนาให้ความช่วยเหลือการก่อการร้ายจะต้องถูกลงโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือโทษปรับ **ศรีลังกา** มีบทบัญญัติการลงโทษไว้ใน Prevention of Terrorism (Temporary Provisions) Act No. 48 of 1979 โดยมีการเพิ่มลดโทษเพื่อให้เหมาะสม

3. **มาตรการให้ความช่วยเหลือในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน สหรัฐอเมริกา** บัญญัติไว้ใน Treaty between the government of the kingdom of Thailand and the government of the United State of America relating to extradition ในสนธิสัญญายังกำหนดความผิดที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะต้องเป็นความผิดที่ลงโทษได้ตามกฎหมายของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย โดยการจำคุกหรือการกักขังในรูปแบบอื่นเป็นระยะเวลามากกว่า 1 ปี **อังกฤษ** ได้บัญญัติไว้ใน TREATY BETWEEN THE UNITED KINGDOM AND SIAM RESPECTING THE EXTRADITION OF FUGITIVE CRIMINALS March 4, 1911. รัฐภาคีที่มีส่วนร่วมในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะต้องมีการกระทำที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมในเขตอำนาจของรัฐภาคี การสมรู้ร่วมคิดในการฆาตกรรม การฆาตกรรม การจู่โจมการทำร้ายร่างกายทำให้ได้รับบาดเจ็บ หรือทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกายอย่างสาหัส ความเสียหายต่อทรัพย์สิน โดยมาจากวัตถุระเบิด **อินเดีย** ได้บัญญัติใน THE EXTRADITION ACT, 1962 ข้อตกลงที่ได้จัดทำโดยประเทศอินเดียกับรัฐต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของอาชญากร ผู้ลี้ภัย และรวมถึงสนธิสัญญาใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของ อาชญากรหลบหนี **ศรีลังกา** Sri Lanka Extradition Amendment Act 1999 แก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสมบูรณ์ เช่น บุคคลที่ถูกกล่าวหา หรือได้รับการตัดสินในรัฐนั้นหรือรัฐอื่นใด จะผิดตามกฎหมายส่งผู้ร้ายข้ามแดน นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดทั่วไปเกี่ยวกับส่งผู้ร้ายข้ามแดน

4. **มาตรการให้ช่วยเหลือทางอาญาสหรัฐอเมริกา** มาตรการให้ความช่วยเหลือทางอาญามีบัญญัติไว้ในกฎหมาย Treaty between the government of the United States of America and the government of the Kingdom of Thailand on mutual assistance in criminal matters) Signed at Bangkok, March 19, 1986. ซึ่งในสนธิสัญญาได้ระบุเรื่องรัฐภาคีจะต้องให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามบทบัญญัติแห่งสนธิสัญญาฉบับนี้ที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดี และกระบวนการอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับเรื่องอาญา **อังกฤษ** Treaty between of the Kingdom and The Government of the United Kingdom of Great Briatain and Northern Ireland

on Mutual Assistance in Criminal Matters โดยมีบทบัญญัติที่สร้างความร่วมมือดังนี้ รัฐภาคีตกลงที่จะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามบทบัญญัติแห่งสนธิสัญญาฉบับนี้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดี **อินเดีย** มีสนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐอินเดียว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย ซึ่งมีความประสงค์ ในทางอาญา เช่น การสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดี หรือกระบวนการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความผิดใด ๆ ที่กำหนดโดยกฎหมาย **ศรีลังกา** Mutual Legal Assistance in Criminal Matters Act 2002 อำนาจความสะดวกในการจัดหาและการได้รับความช่วยเหลือในเรื่องทางอาญาแก่ประเทศศรีลังกา ไม่ว่าจะเป็ นสถานที่ของผู้ต้องสงสัยหรือพยาน การให้บริการทางเอกสาร การตรวจสอบของพยาน การได้รับเอกสารหลักฐานหรือ สิ่งของอื่น ๆ การดำเนินการเกี่ยวกับคำขอสำหรับการค้นหาและจับกุม

5. **มาตรการการโอนตัวนักโทษ สหรัฐอเมริกา** มีกฎหมายรองรับ TREATY ON COOPERATION IN THE EXECUTION OF PENAL SENTENCES BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA AND THE GOVERNMENT OF THE KINGDOM OF THAI-LAND รัฐภาคีจะต้องให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดี หลักเกณฑ์ที่จะส่งตัวนักโทษนั้น **อังกฤษ** กฎหมายที่รองรับคือ Agreement between the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Government of the Kingdom of Thailand on the Transfer of Offenders and Co-Operation in the Enforcement of Penal Sentences. Bangkok, 22 January 1990 ซึ่งมีขอบเขต การกระทำ หรือการละเว้นที่ถูกตัดสินให้เป็นความผิด ผู้กระทำผิดเป็นคนชาติของรัฐที่ได้รับ ผู้กระทำผิดไม่ได้ถูกตัดสินจำคุกในฐานะความผิดของประเทศไทยในความผิดต่อไปนี้ การรักษาความปลอดภัย ความมั่นคง ทั้งภายในและภายนอกรัฐ **อินเดีย** สนธิสัญญาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ สาธารณรัฐอินเดียว่าด้วยการโอนตัวผู้ต้องโทษตามคำพิพากษา ผู้ต้องโทษตามคำพิพากษาที่ถูกพิพากษาลงโทษใน ดินแดนของภาคีฝ่ายหนึ่งอาจถูกโอนตัวไปยังดินแดนของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งได้ **ศรีลังกา** เทียบเคียงได้จากการทำข้อตกลง ระหว่างรัฐบาลของสหราชอาณาจักรและรัฐบาลของศรีลังกา Agreement between the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Government of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka on the Transfer of Prisoners รัฐผู้รับโอนจะต้องบังคับตามกฎหมายรัฐผู้โอนที่ ได้ตัดสินแล้ว อย่างไรก็ตามหากคำพิพากษาที่ศาลได้ตัดสินส่งผลถึงรัฐผู้รับ จะต้องลงโทษที่เป็นมาตรการเดียวกัน มีการ ลงโทษตามคำพิพากษา ซึ่งไม่สามารถลงโทษมากกว่าเดิม

6. **มาตรการข่าวกรอง สหรัฐอเมริกา** Title 5 of the United States Code , section 552 มีบทบัญญัติ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ กฎระเบียบของหน่วยงาน ความคิดเห็น คำสั่งซื้อและระเบียบการ ดำเนินการ **อังกฤษ** Intelligence Services Act 1994 กำหนดไว้ว่า หน่วยงานสืบราชการลับ เพื่อทำหน้าที่หาข้อมูล และให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำการก่อการร้ายที่อยู่นอกประเทศ รวมถึงผลประโยชน์ของการรักษาความ ปลอดภัยนโยบายการป้องกันประเทศ **อินเดีย** THE RIGHT TO INFORMATION ACT, 2005 บัญญัติถึงเรื่องข้อมูลที่ เปิดเผยได้ หรือเป็นข้อมูลสาธารณะ สามารถเปิดเผยได้ ถ้าไม่ส่งผลกระทบต่ออำนาจอธิปไตยของอินเดีย การรักษา ความปลอดภัย **ศรีลังกา** ประเทศศรีลังกาได้ปรับปรุงกฎหมายและได้ใช้กฎหมาย Freedom of Information Act, No. 2010

7. **มาตรการรักษาวัสดุกัมมันตรังสี สหรัฐอเมริกา** The Atomic Energy Act of 1954 ห้าม คณะกรรมการอนุญาตการจำหน่ายวัสดุพลอยได้ให้แก่ผู้รับใบอนุญาตและต้องเรียกคืน หรือคืนวัสดุที่จำหน่ายไปแล้วจาก ผู้รับใบอนุญาตซึ่งจะต้องมีการตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัยกำหนดหลักทั่วไปในการจำหน่ายภายในประเทศ **อังกฤษ** Atomic Energy Act of 1946 กำหนดไว้ว่าผู้ที่ได้รับให้มีอำนาจในการตรวจสอบว่าเหตุการณ์เหล่านั้นเชื่อม

กับวัสดุแก๊สธรรมชาติให้ไปเป็นไปตามความปลอดภัย การควบคุมการผลิต อินเดียนบัญญัติไว้ใน THE ATOMIC ENERGY ACT, 1962 ได้มีบทบัญญัติไว้ดังนี้ รัฐมีอำนาจในการผลิต ใช้ ผ่านหน่วยงานแต่ต้องเป็นไปด้วยความปลอดภัยรัฐบาลกลางอาจต้องใช้อาคารหรือสถานที่เพื่อเก็บรักษาแก๊สธรรมชาติโดยต้องคำนึงถึงหลักความปลอดภัย ครีลังกาบัญญัติไว้ในกฎหมาย ATOMIC ENERGY AUTHORITY ACT 1969 ได้เน้นเรื่องของมาตรการที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล ยังมีข้อกำหนดมาตรการการรักษาความปลอดภัย และการใช้วัสดุแก๊สธรรมชาติ

3. มาตรการทางกฎหมายและแนวปฏิบัติของประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยเองแม้จะเป็นประเทศที่มีได้มีอาวุธนิวเคลียร์ไว้ไว้ในครอบครอง แต่ก็มีเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์หรือเครื่องปฏิกรณ์ปรมาณูวิจัยไว้ใช้งานด้วย โดยมีชื่ออย่างเป็นทางการว่า “เครื่องปฏิกรณ์ปรมาณูวิจัย-1 ปรับปรุงครั้งที่ 1” หรือ “ปว.-1/1” ซึ่งเป็นเครื่องปฏิกรณ์ ๖ ขนาด 2 เมกะวัตต์ ตั้งอยู่ที่สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ ถนนวิภาวดีรังสิต ซึ่งประเทศไทยได้นำพลังงานนิวเคลียร์ที่ได้มาจากเครื่องปฏิกรณ์ปรมาณู เพื่อใช้ประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการผลิตสารไอโซโทปรังสี เพื่อใช้ในการแพทย์ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ในการถนอมอาหาร การนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ในการศึกษาทางโบราณคดี ตลอดจนจนถึงการศึกษาวิจัยในด้านอื่น ๆ อีกมากมาย และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในอนาคตประเทศไทยเองก็ได้มีการวางแผนไว้ว่าจะสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ 4,000 เมกะวัตต์ ในปี ค.ศ. 2020 ด้วย ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างมาตรการในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ที่ตีพอ จึงสมควรอย่างยิ่งที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาฯ ฉบับนี้ เพื่อเป็นการสร้างมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะแม้ประเทศไทยเองอาจมีใจเป้าหมายหลักในการก่อการร้ายระหว่างประเทศและที่ผ่านมายังไม่เคยดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดก่อการร้ายระหว่างประเทศก็ตาม แต่เพื่อความปลอดภัยของประเทศไทยเองจึงควรตระหนักถึงภัยที่อาจจะเกิดขึ้นดังกล่าว ซึ่งในด้านเทคนิคเกี่ยวกับมาตรการรักษาความปลอดภัยนั้นทางสำนักงานปรมาณูทั้งฝ่ายกฎหมายและฝ่ายวิศวกรรมก็ได้ช่วยกันวิจัยและยังอยู่ในขั้นพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งตามที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบกับฐานความผิดตามอนุสัญญาฯ มาแล้วก็จะเห็นได้ว่า ยังไม่ครอบคลุมการกระทำความผิดตามอนุสัญญาฯ ได้ทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีไว้ในครอบครองหรือผลิตวัสดุแก๊สธรรมชาติ การมีไว้ในครอบครองอุปกรณ์ที่ก่อให้เกิดการแพร่กระจายรังสี อุปกรณ์ที่ก่อให้เกิดการระเบิดหรือวัสดุที่ปล่อยแก๊สแก๊สธรรมชาติ โดยมีเจตนาทำให้ถึงแก่ชีวิตหรือบาดเจ็บต่อร่างกายอย่างร้ายแรง หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม เนื่องจากกฎหมายภายในของประเทศไทยที่มีอยู่ในส่วนของประมวลกฎหมายอาญานั้น มิได้มีการกำหนดให้การกระทำการมีไว้ในครอบครองฯ ดังกล่าวเป็นความผิดแต่อย่างใด ทำให้ไม่สามารถใช้ประมวลกฎหมายอาญาปรับบทลงโทษการกระทำความผิดตามอนุสัญญาฯ ในส่วนนี้ได้ นอกจากนี้แล้วบทลงโทษสำหรับความผิดฐานก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญาในปัจจุบันยังเป็นการบัญญัติโทษรวมกันไว้ มิได้มีการกำหนดแยกให้เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดก่อการร้ายในแต่ละลักษณะอีกด้วย ส่วนพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504 นั้นเนื่องจากมีวัตถุประสงค์หลักในการกำกับดูแลการใช้พลังงานปรมาณูหรือพลังงานนิวเคลียร์ไปในทางที่สันติเท่านั้น มิได้มุ่งที่จะคุ้มครองป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายด้วยนิวเคลียร์แต่อย่างใด ดังนั้นแล้วบทบัญญัติในพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติฯ จึงยังไม่สามารถรองรับการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ตามอนุสัญญาฯ ได้เช่นกัน

ในเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดนต้องมีความชัดเจนละมีความสอดคล้องกับหลักการใหม่ ๆ และพันธกรณีระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น เช่น การกำหนดความผิดซึ่งสามารถทำการส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ รวมไปถึงข้อยกเว้นของการไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดน และที่สำคัญยังมีการกำหนดขยายความเกี่ยวกับ ประเทศผู้ร้องขอให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ให้รวมถึง

ดินแดน หรือ องค์การระหว่างประเทศที่มีอำนาจตามสนธิสัญญาหรือ กฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี หรือมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามที่มีการร้องขอให้ประเทศไทยส่งผู้ร้ายข้ามแดน ซึ่งแต่เดิมจำกัดแต่เพียงการร้องขอระหว่างรัฐเท่านั้น ดังนั้นถ้าหากมีการร้องขอโดยองค์การระหว่างประเทศให้มีการส่งตัวผู้กระทำความผิดตามอนุสัญญาฯ นี้ ก็จะสามารถดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในความผิดตามอนุสัญญาฯ นี้ได้

สำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา ควรแก้ไขปรับปรุงโดยได้ขยายความเกี่ยวกับ ประเทศผู้ร้องขอให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งให้รวมถึง ดินแดน หรือ องค์การระหว่างประเทศที่มีอำนาจตามสนธิสัญญาหรือ กฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี หรือมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามที่ร้องขอให้ประเทศไทยส่งผู้ร้ายข้ามแดน ซึ่งแต่เดิมจำกัดแต่เพียงการร้องขอระหว่างรัฐเท่านั้น ดังนั้นหากมีการร้องขอโดยองค์การระหว่างประเทศให้มีการส่งตัวผู้กระทำความผิดตามอนุสัญญาฯ ก็จะสามารถดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในความผิดตามอนุสัญญาฯ นี้ได้

ความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการตามคำพิพากษาคดีอาญา จะเห็นได้ว่าความผิดที่อาจมีการโอนตัวนักโทษได้นั้นจะต้องเป็นความผิดอาญาของรัฐภาคีในสนธิสัญญาทั้งสองประเทศ

ประการสุดท้ายนั้นก็คือ การเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบุคคล การทหาร การพลเรือน และการให้ความรู้แก่ประชาชน ย่อมทำให้บุคคลเหล่านั้นสามารถที่จะเข้าใจในหลักการที่ปรากฏในอนุสัญญาได้ซึ่งย่อมส่งผลให้การนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวของอนุสัญญาฯ ระหว่างประเทศ เพื่อปราบปรามการก่อการร้ายที่ใช้วินาศกรรมมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

1. การดำเนินการด้านบุคลากร

การดำเนินการในด้านบุคลากรนี้ จะเป็นการดำเนินการในด้านเจ้าพนักงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายที่อนุวัติตามอนุสัญญาฯ ระหว่างประเทศเพื่อปราบปรามการก่อการร้ายที่ใช้วินาศกรรม ค.ศ. 2005 เช่น เจ้าหน้าที่ทหารเรือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือ พนักงานศาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการจับกุมผู้กระทำความผิด โดยการดำเนินการด้านบุคลากรดังกล่าวนี้ หน่วยงานราชการที่บุคคลเหล่านี้สังกัดอยู่ จะต้องเป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาของอนุสัญญาฯ และประชาสัมพันธ์เจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงานของตนในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำหน้าที่ เพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นมีความรู้ความชำนาญ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการ การปรับใช้กฎหมาย และการบังคับตามกฎหมายเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

2. การปรับตัวทางด้านการต่างประเทศ

อันเนื่องมาจากอนุสัญญาฯ ระหว่างประเทศเพื่อปราบปรามการก่อการร้ายที่ใช้วินาศกรรม ค.ศ. 2005 ได้กำหนดให้รัฐภาคีต่างมีหน้าที่ที่จะต้องให้ความร่วมมือในการป้องกัน และปราบปรามการกระทำอันเป็นการก่อการร้ายที่ใช้วินาศกรรม หรือการกระทำ อันเป็นความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ ทั้งนี้ประเทศภาคีจะต้องดำเนินการ ในการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารอันสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งการจัดให้มีซึ่งความร่วมมือระหว่างกัน ในด้านของการจัดการต่าง ๆ รวมไปถึงการจัดให้มีซึ่งมาตรการอื่น ๆ ที่จำเป็นและเหมาะสม เพื่อป้องกันมิให้การกระทำอันเป็นการก่อการร้ายทางวินาศกรรมเกิดขึ้น ดังนั้น ในด้านการต่างประเทศ ผู้ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบจะต้องดำเนินการประการต่าง ๆ ให้การดำเนินนโยบายเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ อย่างสอดคล้องและเหมาะสม

3. การปรับตัวในด้านการให้ความรู้แก่ประชาชน

หากประเทศไทยจะเข้าร่วมเป็นภาคีของอนุสัญญาฯ ระหว่างประเทศเพื่อปราบปรามการก่อการร้ายที่ใช้วินาศกรรม ค.ศ. 2005 ไม่ว่าจะด้วยประการใด รวมทั้งไม่ว่าจะดำเนินการอย่างไรก็ตามเพื่อให้กฎหมายภายในของไทยมีความสอดคล้องไปกับอนุสัญญาฯ ฉบับดังกล่าว สิ่งที่สำคัญยิ่งก็คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน การที่จะให้กฎหมายสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ดังนั้น องค์การภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องจึงสมควรที่จะให้ความรู้กับ

ประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่จะออกใหม่ หรือแม้กระทั่งการแก้ไขกฎหมายฉบับเดิมที่มีอยู่เดิม เนื่องจากแท้จริงแล้ว บุคคลที่ใช้กฎหมายมากที่สุดคือประชาชนนั่นเอง

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาฯ ต้องพิจารณากฎหมายทั้งหมดที่มีอยู่ และจากการที่ได้ศึกษามาพบว่ากฎหมายไทยสามารถรองรับพันธกรณีตามอนุสัญญาได้บางส่วน คือ กฎหมายอาญา พระราชบัญญัติสงฆ์ผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ.2551 พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ.2535ร่างพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ....พระราชบัญญัติการปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการตามคำพิพากษาคดีอาญา พ.ศ. 2527 พระราชบัญญัติชาวกรองแห่งชาติ พ.ศ. 2528

จากการศึกษา ทำให้ทราบว่าประเทศไทยยังมีกฎหมายที่ไม่อาจใช้บังคับกับการดำเนินงานตามพันธกรณีของอนุสัญญาได้เพียงพอ จำเป็นที่จะต้องออกกฎหมายเฉพาะเพื่อนำมาใช้เป็นหลักกับอนุสัญญานี้ตั้งที่ประเทศอังกฤษ อินเดีย และ ศรีลังกา ได้ออกพระราชบัญญัติเพื่อการดำเนินงานตามพันธกรณีทำให้ความเข้าใจของทุกภาคส่วนมีทิศทางและความเห็นที่ตรงกัน มีบทบัญญัติที่ครอบคลุมไปถึงการมี การใช้วัสดุนิวเคลียร์ ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการปรับใช้กฎหมายหรือความชัดเจนในขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ก็ตามแต่ ทุก ๆ ประเทศต่างก็ควรจะมีกฎหมายหรือแนวทางอันหนึ่งอันใดเพื่อให้เป็นที่แน่ชัด ดังนั้นอาจทำได้โดยการร่างพระราชบัญญัติใหม่ขึ้นมารองรับ เพื่อที่จะสามารถเป็นประโยชน์ในการปรับใช้ โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้จะต้องมีแนวทางการบังคับใช้สอดคล้องกับประเด็นและมาตรการต่าง ๆ ของอนุสัญญาได้ 7 ประการ ดังต่อไปนี้

1. **คำนิยามการกระทำการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์** ควรเพิ่มบทบัญญัติให้ครอบคลุมถึง การกระทำการก่อการร้ายที่มีไว้ในครอบครองหรือผลิตวัสดุแก๊สมันตรังสี การใช้วัสดุแก๊สมันตรังสี การข่มขู่ การคุกคาม โดยมีวัตถุประสงค์ในการก่อการร้าย โดยมีเจตนาทำให้ถึงแก่ชีวิต หรือ ทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม หรือโดยมีเจตนาบังคับบุคคลหรือนิติบุคคลหรือองค์การระหว่างประเทศ

2. **การตรากฎหมายสารบัญญัติเพื่อกำหนดโทษการกระทำความผิดลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติ** โดยให้สอดคล้องกับการกระทำความผิด หนักเบาแตกต่างกันไป

3. **การให้ความช่วยเหลือในด้านการส่งผู้ร้ายข้ามแดน** โดยให้ครอบคลุมถึงการส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่ได้กระทำการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ ความร่วมมือกับรัฐที่ไม่ได้เป็นภาคี รวมถึงรัฐที่ร้องขอ โดยขยายความให้รวมถึงนิติบุคคล องค์การระหว่างประเทศ

4. **ความร่วมมือทางอาญา** สามารถใช้บทบัญญัติที่มีอยู่ประกอบกับ เพิ่มบทบัญญัติให้ครอบคลุมถึงความร่วมมือกับรัฐที่ไม่ได้เป็นภาคี และรวมถึงรัฐที่ร้องขอ โดยขยายความให้รวมถึง นิติบุคคล องค์การระหว่างประเทศ

5. **การโอนตัวนักโทษจะต้องมีการทำสนธิสัญญาระหว่างกัน** สามารถประยุกต์ใช้ พ.ร.บ.การโอนตัวนักโทษได้ เพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนของรัฐที่ร้องขอ

6. **การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารควรกำหนดมาตรการเกี่ยวกับกิจการการข่าวกรองรวมถึงเผยแพร่ข้อมูล** ในการป้องกันการก่อการร้าย

7. **การกำหนดมาตรการการปฏิบัติต่อวัสดุแก๊สมันตรังสีและอุปกรณ์อย่างปลอดภัย** กำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อการป้องกันวัสดุแก๊สมันตรังสีโดยคำนึงถึงความเห็นแนะนำที่เกี่ยวข้องและหน้าที่ของทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ โดยมีมาตรการในการดูแล ป้องกันไม่ให้วัสดุแก๊สมันตรังสีตกไปอยู่ในมือผู้ก่อการร้าย

โดยนำหลักการสำคัญต่าง ๆ ของอนุสัญญา และหลักกฎหมายของต่างประเทศในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นของสหรัฐอเมริกา อังกฤษ อินเดีย ศรีลังกา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงด้านกฎหมาย และแนวปฏิบัติมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานภายในประเทศไทย

หากประเทศไทยดำเนินการให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาก็มีข้อดีมากกว่าข้อเสีย ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแล้วอาจมีข้อเสียในแง่ที่ว่า ประเทศไทยจำเป็นต้องขยายเขตอำนาจทางอาญาเหนือการกระทำความผิดตามอนุสัญญาเพิ่มขึ้นจากเดิม และมีความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น แต่ทั้งนี้หากพิจารณาข้อดีแล้วจะเห็นได้ว่า มีข้อดีหลายประการ ดังนี้ 1. แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยให้ความร่วมมือและส่งเสริมให้มีการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์อย่างจริงจังมากขึ้น 2. เป็นการสร้างหลักประกันด้านความมั่นคงร่วมกับนานาประเทศในการฉกฉวยกำลังต่อต้านและปราบปรามการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ 3. เป็นการสร้างความชัดเจนให้กับกฎหมายภายในไทย ซึ่งการกระทำความผิดฐานก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ควรมีการบัญญัติฐานความผิดเฉพาะ และกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน 4. เป็นการเพิ่มอำนาจศาลไทยให้มีเขตอำนาจเหนือการกระทำความผิดที่เป็นการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ 5. ทำให้ประเทศไทยได้รับความไว้วางใจและได้รับการยอมรับจากประชาคมโลกมากขึ้น

จากที่ได้กล่าวมานั้น หากว่าประเทศไทยพิจารณาดกกลงที่จะเข้าผูกพันเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อปราบปรามการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ ก็จะเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยเป็นอารยประเทศ ใฝ่สันติ มีความรับผิดชอบตามภาระหน้าที่ในฐานะประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ตลอดจนให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนข้อตกลงในกิจการต่าง ๆ ของนานาชาติ อันจะเป็นผลดีต่อภาพลักษณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อีกทั้งประเทศไทยจะมีสิทธิในการเข้าร่วมพิจารณากำหนดแนวทางการปฏิบัติตามข้อผูกพันของบรรดารัฐภาคีตามอนุสัญญาอีกด้วย

บรรณานุกรม

- สมาคมนิวเคลียร์แห่งประเทศไทย. (2005). การลงนามอนุสัญญาระหว่างประเทศ เพื่อปราบปรามการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ ค.ศ. 2005. ค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2012, จาก <http://www.nst.or.th/article/article143/article1451.htm>
- _____. (2555). **ระเบิดกัมมันตรังสี (Dirty Bomb)**. ค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2555, จาก [http://www.nst.or.th/article/article0124 .htm](http://www.nst.or.th/article/article0124.htm)
- อนิรุทธ์ ทรงจักรแก้ว. (2550). **นโยบายทางอาญาเกี่ยวกับนิวเคลียร์และรังสี**. ปรินูญานนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ , 2550). หน้า 2-3
- Article 2 of Prevention of Terrorism (Temporary Provisions) Act No. 48 of 1979
- Article 6 of International Convention for the Suppression of Acts of Nuclear Terrorism 2005.
- Charles D. Ferguson. (2005). **The Four Faces of Nuclear Terrorism**. London: Routledge, 2005 p. 1-2
- CNS. (2012). **Inventory of International Nonproliferation Organizations & Regimes**. [online], 15 June 2012, Available from: <http://cns.miis.edu/inventory/index.htm>
- Legislation.gov.uk. (2006). **Terrorism Act 2006** [online] 25 June 2012 , Available from: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/11/contents>
- United Nation treaty collection. (2011). **International convention for the suppression of acts of nuclear terrorism**. [online] 15 June 2011, Available from: <http://treaties.un.org/Pages/View>

DetailsIII.aspx?&src=UNTSOONLINE&mtdsg_no=XVIII~15&chapter=18&Temp=mtdsg3&lang=en#
Participants

United Nations. (1996). **Report of the Committee establish by General Assembly resolution 51/210 of 17 December 1996.** Document No.A/59/766 dated 4 April 2005, [online] 22 Dec 2011, Available from: http://www.iaea.org/publication/Document/Treaties/unga040405_csant.pdf
United States Code. (2001). (26 November 2001) Title 18; Chapter 113b.

กระบวนการความรับผิดชอบต่อสังคมของหน่วยงานภาครัฐ
กรณีศึกษาโครงการ “กองบิน 46 ชุมชนสีเขียว”
Process of Corporate Social Responsibility in Government Sector
A Case Study of Royal Thai Air Force

วีรชน นรานุต *

Werachon Naranut

* มหาวิทยาลัยรังสิต จังหวัดปทุมธานี (werachon@hotmail.com)

บทคัดย่อ

กระแสความรับผิดชอบต่อสังคมได้รับความสนใจอย่างแพร่หลาย เนื่องจากช่วยเสริมสร้างให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างราบรื่น สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารความสัมพันธ์และสร้างความผูกพันของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียขององค์กร รวมทั้งช่วยให้องค์กรดำเนินงานอย่างมีจริยธรรมและเป็นที่ยอมรับต่อสังคมงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการของ ความรับผิดชอบต่อสังคมในหน่วยงานภาครัฐโดยใช้ต้นแบบความรับผิดชอบต่อสังคมตามกระบวนการ Plan-Do-Check-Improve ของ Paul Hohnenที่แบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน เรียงลำดับดังนี้ 1. แนวทางปฏิบัติการประเมินความรับผิดชอบต่อสังคม 2. การพัฒนากลยุทธ์การทำงานความรับผิดชอบต่อสังคม 3. การพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมให้เป็นพันธะสัญญา 4. การดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธะสัญญา 5. การประเมินผลความสำเร็จและรายงานผลความก้าวหน้า 6. การประเมินผลการดำเนินการและการพัฒนาปรับปรุง นำมากรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีในการวิจัยครั้งนี้ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการศึกษาเอกสาร โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ค้นพบขั้นตอนการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มเติมจาก Paul Hohnenจากเดิมที่มี 6 ขั้นตอน เพิ่มเป็น 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 7 การปลูกฝังการดำเนินการความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างยั่งยืนให้กับองค์กร และขั้นตอนที่ 8 การสร้างเครือข่ายการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมกับหน่วยงานภายนอกจากการค้นพบดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคตสำหรับใช้เป็นต้นแบบในการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับหน่วยงานของกองทัพอากาศต่อไป

คำสำคัญ: ความรับผิดชอบต่อสังคม กระบวนการ

Abstract

The purpose of this research study was to study the CSR in a government sector, in order to determine the process and guideline of CSR. This research study the six steps which concern CSR an implementation guide for business of the Paul Hohnen Theory as follows 1. Conduct a CSR assessment 2. Develop a CSR strategy 3. Develop CSR commitments 4. Implement CSR commitments 5. Assure and report on progress 6. Evaluate and improve. The research is a qualitative research. Data collection was accomplished through in depth interview and document analysis. This study found other 2 procedures that were different from the Paul Hohnenframework. This procedure were step 7 (create a good conscious for CSR longevity in organization) and step 8 (Create the CSR

networking with the other organization). This Result can be beneficial as the guideline to implement the process of CSR for the government sector especially the Royal Thai Air Force.

Keywords: Corporate Social Responsibility, Process

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ไม่สมดุลกัน ก่อให้เกิดแนวคิดและให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรจึงมีบทบาทมากขึ้น กระแสความรับผิดชอบต่อสังคมได้รับความสนใจอย่างแพร่หลาย เนื่องจากช่วยเสริมสร้างให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างราบรื่น สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารความสัมพันธ์และสร้างความผูกพันของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียขององค์กร

บทบาทของหน่วยงานภาครัฐว่ามีหน้าที่ในการบริการสังคม จะต้อง "ส่งเสริม" ให้ธุรกิจมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเต็มที่รวมทั้ง "สนับสนุน" การดำเนินงานทั้งในเชิงป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจน "สอดส่อง" การดำเนินงานของภาคธุรกิจให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด (พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์, 2551)

จากแรงผลักดันและความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคมดังกล่าว ทำให้หน่วยงานภาครัฐต้องแสวงหากระบวนการของความรับผิดชอบต่อสังคมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงกองทัพอากาศ มีบทบาทสำคัญในการดำรงขีดความสามารถหลักด้านการเตรียมกำลังกองทัพอากาศและการป้องกันราชอาณาจักร รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาประเทศ และการช่วยเหลือประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมในชุมชน (นโยบาย ผบ.ทอ., 2557) จากแรงผลักดันและความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคมข้างต้น ทำให้กองทัพอากาศต้องปรับตัวและแสวงหากระบวนการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อนำสังคมและสิ่งแวดล้อมไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษากระบวนการของความรับผิดชอบต่อสังคมของหน่วยงานกองทัพอากาศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการและขั้นตอนของความรับผิดชอบต่อสังคมที่ประสบความสำเร็จในหน่วยงานกองทัพอากาศกรณีศึกษาโครงการ “กองบิน 46 ชุมชนสีเขียว”

การทบทวนวรรณกรรม

ในปี 1953 Howard Bowen “บิดาแห่ง CSR” ได้ตีพิมพ์หนังสือชื่อ Social responsibilities of the businessman กล่าวว่า CSR หมายถึง หน้าที่ของนักธุรกิจต่อการดำเนินนโยบาย การตัดสินใจ หรือการดำเนินงานในทางที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และค่านิยมของสังคม” (Bowen, 1953) แตกต่างจาก (Carroll, 1991) ที่กล่าวว่า CSR หมายถึง ความรับผิดชอบต่อในด้านต่าง ๆ ที่สังคมคาดหวังจากองค์กรธุรกิจ ทั้งทางเศรษฐกิจ กฎหมาย จริยธรรมและวิจาร์ณญาณต่อมา (Steven Wartick และ Philip Cochran, 1985) ได้เพิ่มมิติด้านหลักการกระบวนการ และนโยบาย ขณะที่ (Donna J. Wood, 1991) เพิ่มเติมแนวคิดเรื่องกลยุทธ์ขององค์กรที่ต้องมีความสัมพันธ์กับสังคมโดยดำเนินกลยุทธ์ที่เน้นความผูกพันระหว่างการประกอบธุรกิจและผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders Engagement) (J. Elkington,

1997) กล่าวถึงความรับผิดชอบต่อสังคมขึ้นอยู่กับ การดำเนินธุรกิจด้วยจรรยาบรรณให้องค์กรสามารถเติบโตร่วมกับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้นความรับผิดชอบต่อสังคมจึงเป็นเสมือนเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนการมีส่วนร่วมในกระบวนการทุกขั้นตอน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Engagement) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติในการทำความรับผิดชอบต่อสังคมของ Paul Hohnen ที่กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการดำเนินการ มีกระบวนการของการมีส่วนร่วมโดยดำเนินงานเป็นวงจรคุณภาพ 4 ส่วน คือ การวางแผน การปฏิบัติการ การตรวจสอบ และการพัฒนาปรับปรุง (Plan-Do-Check-Improve) โดยแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังแสดงในรูปที่ 1 (Hohnen, 2007)

ทั้งนี้ แนวทางการปฏิบัติ (Guideline) ของ (Paul Hohnen, 2007) ในการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม มีสาระสำคัญดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แนวทางปฏิบัติการประเมินความรับผิดชอบต่อสังคมปฏิบัติตามประเด็นสำคัญดังนี้กำหนดเป็นนโยบายขององค์กร กำหนดโครงสร้างหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ทำความเข้าใจคำจำกัดความ CSR และทบทวนการปฏิบัติเบื้องต้น กำหนดกรอบแนวคิด CSR ที่จะดำเนินการและข้อกำหนดทางกฎหมาย การบูรณาการเข้ากับนโยบายและกลยุทธ์ และการสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ CSR ในองค์กร

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคมปฏิบัติตามประเด็นสำคัญดังนี้ บ่งชี้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) วิเคราะห์ผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินกิจการวิเคราะห์ประเด็นทางสังคมจะส่งผลต่อการดำเนินกิจการในอนาคต การจัดลำดับความสำคัญและเลือกประเด็นทางสังคม กำหนดเป้าหมายและกำหนดรูปแบบกิจกรรม CSR และกำหนดแผนงาน วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดความสำเร็จ เพื่อสนองต่อเป้าหมาย

สำหรับแนวปฏิบัติของขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ดังกล่าวข้างต้น จะอยู่ในส่วนการวางแผน (Plan) เป็นขั้นตอนการเตรียมพร้อมสิ่งสำคัญคือความรู้ความเข้าใจเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมที่ถูกต้องตรงกันโดยชี้ให้เห็นถึงคุณค่าหรือประโยชน์ที่จะได้รับ

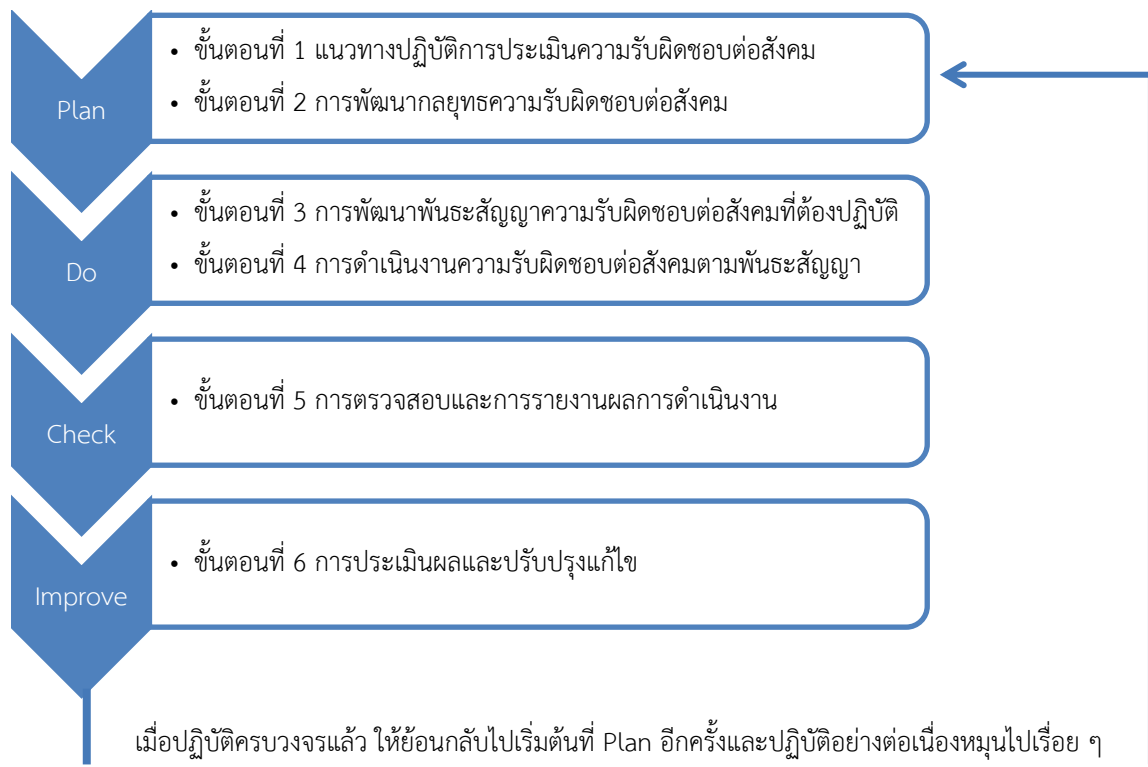
ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาพันธสัญญาความรับผิดชอบต่อสังคมปฏิบัติตามประเด็นที่สำคัญดังนี้ลงมือปฏิบัติตามกิจกรรม CSR ที่เลือก สร้างแนวร่วมและจิตอาสาในการดำเนินกิจกรรม จัดเตรียมแนวทางการปฏิบัติ CSR และการให้คำปรึกษาแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธสัญญาปฏิบัติตามประเด็นที่สำคัญดังนี้ การสื่อสารและประสานงานกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรวมทั้งการพัฒนาแผนปฏิบัติงาน

สำหรับแนวปฏิบัติของขั้นตอนที่ 3 และขั้นตอนที่ 4 ข้างต้น จะอยู่ในส่วนการปฏิบัติ (Do) เป็นการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบและรายงานผลการดำเนินงานปฏิบัติตามประเด็นที่สำคัญดังนี้รายงานผลการดำเนินงานและการจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืนประจำปี ทั้งนี้ การตรวจสอบ (Check) เป็นการรวบรวมและจัดทำสรุปผลเป็นเอกสารเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขปฏิบัติตามประเด็นที่สำคัญดังนี้ ประเมินผลตามตัวชี้วัดและทบทวนกิจกรรมหรือแผนงาน ทั้งนี้ การพัฒนาปรับปรุง (Improve) จะเริ่มต้นจากการประเมินผลโดยเริ่มจากปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) ผลที่ได้ (output) และผลลัพธ์ที่ตามมา (outcome)

รูปที่ 1 แนวทางการปฏิบัติในการทำ CSR
ที่มา: Paul Hohnen, (2007: 19)

จากกระบวนการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของ Paul Hohnen ข้างต้น มีความสอดคล้องกับการทำงานตามวงจรคุณภาพ PDCA (Deming, 1986 อ้างถึงใน สุนทร, 2542) เป็นผู้นำมาเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายโดยเสนอขั้นตอนการบริหารงานคุณภาพแบ่งเป็น 4 ส่วนประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงพัฒนา (Act) เช่นเดียวกัน หากการดำเนินกิจกรรม PDCA ทำอย่างเป็นระบบครบวงจรอย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพิ่มขึ้น รายละเอียดดังนี้ (วรภัทร์ ภูเจริญ, 2544)

1) การวางแผน (Plan) หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย/วัตถุประสงค์การดำเนินงานวิธีการและขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนโดยเป้าหมายที่กำหนดต้องเป็นตามนโยบายวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร

2) การปฏิบัติ (Do) หมายถึง การดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้และต้องเก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้ด้วยเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานในส่วนต่อไป

3) การตรวจสอบและการประเมิน (Check) เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อประเมินผลว่ามีการปฏิบัติงานตามแผนหรือไม่มีปัญหาเกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติหรือไม่

4) การปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (Act) เป็นกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากได้ทำการตรวจสอบแล้ว ทั้งนี้ การปรับปรุงอาจนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานของวิธีการทำงานที่ต่างจากเดิม

ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมและนำแนวทางการดำเนินการ ความรับผิดชอบต่อสังคมของ Paul Hohnen ใช้เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีในการศึกษาวิจัย เพื่อศึกษากระบวนการ ความรับผิดชอบต่อสังคมของโครงการ “กองบิน 46 ชุมชนสีเขียว”

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นหลักโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) มีการศึกษาข้อมูลจาก เอกสารทางวิชาการ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ระยะเวลาในการศึกษา ระหว่าง เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2556 – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงจำนวน 3 คน ประกอบด้วย 1) น.อ. ฐากร นาครพรรพ ผู้บังคับกองบิน 46 กองทัพอากาศ ในฐานะหัวหน้าโครงการ “กองบิน 46 ชุมชนสีเขียว” ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกโครงการ “กองบิน 46 ชุมชนสีเขียว” เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากเป็นโครงการที่ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชน หน่วยงานราชการ และประชาชน เข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก รวมทั้งยังได้รับรางวัลเกียรติคุณการพัฒนากำลังพลตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง 2) ร.ท.ณัฐศิษย์ ทองบุญชู หัวหน้าหมวดบริภัณฑ์ภาคพื้น แขนงช่างอากาศ ในฐานะผู้ปฏิบัติงานเป็นหัวหน้ากลุ่ม โครงการ “กองบิน 46 ชุมชนสีเขียว” 3) ดร.พิพัฒน์ นนทธารณ์ ศูนย์ผู้นำธุรกิจเพื่อสังคม แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในฐานะนักวิชาการที่ทำงานด้าน CSR

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นหลัก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview)

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แนวคิดทฤษฎีเป็นกรอบวิเคราะห์ แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกโดยการตีความ (Interpretation) จากการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นทำการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive) ด้วยการเขียนข้อความตามกรอบแนวคิดทฤษฎีเพื่อตอบปัญหาการวิจัย และส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร (Document research) การวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 วิธีจะเป็นข้อความแบบบรรยาย (Descriptive) เพื่อทราบกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบต่อสังคมและวิเคราะห์เปรียบเทียบกับทฤษฎีเพื่อหาแนวทางการปฏิบัติที่ดี และนำไปพัฒนา

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลและเสนอแนะกระบวนการความรับผิดชอบต่อสังคม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่สำคัญ แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสารรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศพบว่า มีการดำเนินการจัดทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่สำคัญ ระหว่าง ปี 2549-2555 จำนวน 40 โครงการที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียต่อกองทัพอากาศ ได้แก่ ข้าราชการและครอบครัว ตลอดจนประชาชนและชุมชนพบว่าการดำเนินโครงการต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงกระบวนการและขั้นตอนการทำกิจกรรม CSR สอดคล้องกับวงจรคุณภาพ Plan-Do-Check-Act ที่เริ่มจากการวางแผนดำเนินงาน สร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคมมีการจัดเตรียมบุคลากรผู้รับผิดชอบ รวมถึงกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน โดยการดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามแผนงานที่

กำหนดไว้ มีขั้นตอนการประเมินผลความสำเร็จของกิจกรรมและรายงานผลความก้าวหน้าให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ โดยมีการทบทวนผลการดำเนินการเป็นประจำทุกเดือน

ตอนที่ 2 จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก น.อ.ฐาภรณ์ นาคทรพรพ พบว่า มีกระบวนการและแนวปฏิบัติการ ดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม แบ่งเป็น 8 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แนวทางปฏิบัติการประเมินความรับผิดชอบต่อสังคม

นโยบายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมถูกกำหนดในนโยบาย ผบ.ทอ.ประจำปี 2556 – 2557 และกิจกรรม ให้ความสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของ CSR แก่ข้าราชการกองบิน 46 โดยเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอกมาให้ความรู้ก่อนเริ่มดำเนินการมีการนำกรอบแนวคิดความ รับผิดชอบต่อสังคมบูรณาการเข้ากับนโยบายและกลยุทธ์ ภายใต้แนวคิดในการอนุรักษ์ 5 ด้าน คือ การอนุรักษ์ดิน อนุรักษ์ต้นไม้ อนุรักษ์น้ำ อนุรักษ์อากาศและอนุรักษ์

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคม

มีการระดมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของอย่างชัดเจน ได้แก่ ข้าราชการ ครอบครัว ทหารกองประจำการรวมทั้งชุมชน และมีการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีต่อความเป็นอยู่ ก่อนจะกำหนดรูปแบบกิจกรรม CSR เพื่อเป้าหมาย การเป็นกองบินสีเขียวต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาพันธสัญญาความรับผิดชอบต่อสังคม

สร้างองค์ความรู้ให้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และครอบครัว ตลอดจนประชาชนในพื้นที่ ให้ มีความรู้ เข้าใจเรื่อง สิ่งแวดล้อมทำให้เกิดมีจิตสำนึกในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนชีวิตประจำวันตาม แนวคิดรักษ์โลกจนเกิดแนวร่วมหรือจิตอาสาของข้าราชการเพิ่มมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธสัญญา

มีการพัฒนากระบวนการวางแผน และดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ สอดรับกับภารกิจของกองทัพ และนโยบายของผู้บัญชาการทหารอากาศ และกระบวนการทำงานปกติ โดยมีผู้รับผิดชอบในรูปคณะกรรมการอย่าง ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบและรายงานผลการดำเนินงาน

มีแผนงานและกระทำอย่างต่อเนื่อง มีการบันทึกผลการปฏิบัติและติดตามความก้าวหน้าตามแบบประเมินแต่ มิได้จัดทำกรรณายงานประจำปี

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข

มีการสัมมนาแบ่งปันความรู้ เพื่อเสนอข้อขัดข้องและหาแนวทางแก้ไขร่วมกันเดือน รวมถึงบูรณาการจัด กิจกรรม CSR ปรับปรุงให้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนที่ 7 การปลูกฝังการดำเนินการ CSR อย่างยั่งยืน

มีการกำหนดแนวทางสร้างความผูกพันของบุคลากรในการดำเนิน CSR อย่างยั่งยืนผ่านช่องทางการสื่อสาร สถานีวิทยุ เสียงตามสาย และ Internet ตลอดจนส่งเสริมให้ข้าราชการและครอบครัว รวมทั้งประชาชนที่อาศัยรอบที่ตั้ง กองบินได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และมีมาตรการสร้างแรงจูงใจ

ขั้นตอนที่ 8 การสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน CSR กับหน่วยงานภายนอก

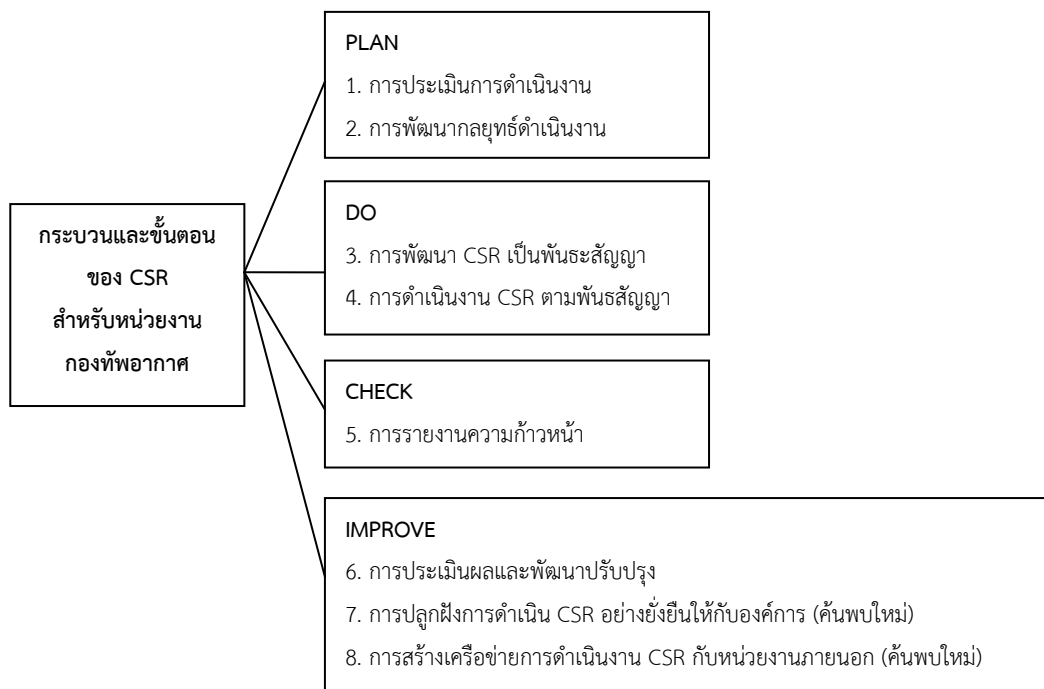
มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เช่น การจัดกิจกรรมเยี่ยม ชมระหว่างหน่วยงาน จัดกิจกรรมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างหน่วยงาน เป็นต้น เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล และใช้ทรัพยากรร่วมกันในอนาคต

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ร.อ.ณัฐศิษย์ ทองบุญชู พบว่า ดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้และรักษาสิ่งแวดล้อมภายในกองบินทำการเกษตรในพื้นที่วางเปล่าและลดการใช้ขยะ มีกระบวนการทำงานสอดคล้องกับวงจรคุณภาพ โดยเฉพาะขั้นตอนที่ 7 การปลูกฝังการดำเนินการ CSR อย่างยั่งยืน มีการนำสื่อเคเบิลทีวีท้องถิ่น จ.พิษณุโลก และ เว็บไซต์กองบินเผยแพร่กิจกรรมให้ข้าราชการและประชาชนรับทราบและสร้างแรงจูงใจรวมทั้งมีการตอบแบบสำรวจรายงานผลการปฏิบัติการมีส่วนร่วมกิจกรรม ทั้งระดับหน่วย ระดับบุคคลและครัวเรือนให้ผู้บังคับทราบเป็นประจำทุกเดือน

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ดร.พิพัฒน์ นนทนาธรณ์ พบว่าการวางแผนก่อนทำ CSR นั้น ต้องให้ความสำคัญในระดับยุทธศาสตร์ขององค์กร ควรจัดทำ Master Plan ขององค์กรเกี่ยวกับทิศทาง CSR ที่คำนึงถึงผลกระทบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อองค์กรเป็นลำดับแรก เพื่อให้ได้ประเด็นทางสังคมก่อนการเลือกรูปแบบกิจกรรม CSR ที่เหมาะสมภายใต้ทรัพยากรขององค์กรที่มีอยู่สอดคล้องกับขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ในขั้นตอนดำเนินการนั้น ต้องเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ค้นพบแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติมจากตัวแบบของ Paul Hohnenพบว่า กระบวนการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม จากกรณีศึกษาโครงการ “กองบิน 46 ชุมชนสีเขียว” มีจำนวน 8 ขั้นตอน ซึ่งมีความแตกต่างจากกระบวนการของ Hohnen ในด้านกระบวนการพัฒนา (Improve) ที่มีขั้นตอนเพิ่มขึ้นอีก 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 7 การปลูกฝังการดำเนินการ CSR อย่างยั่งยืนให้กับองค์กร และขั้นตอนที่ 8 การสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน CSR กับหน่วยงานภายนอกจากการค้นพบแนวทางปฏิบัติดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคต สำหรับใช้เป็นต้นแบบในการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับหน่วยงานกองทัพอากาศดังแสดงในรูปที่ 2

รูปที่ 2 กระบวนการและขั้นตอนของ CSR สำหรับหน่วยงานกองทัพอากาศ

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานในกองทัพอากาศ หากจะดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมให้คำนึงถึงกระบวนการและขั้นตอนในการปฏิบัติ เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์และการวิเคราะห์เอกสาร มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ดังนี้

1. การสร้างและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน CSR ต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความร่วมมือและมีแนวคิดเป็นทางเดียวกัน และมีการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
2. การเลือกรูปแบบกิจกรรมจะต้องประสานประโยชน์ที่เกิดขึ้นให้แก่สังคมและองค์กรไปด้วยกัน

บทสรุป

ในการดำเนินวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดเรื่องเวลาดังนั้นควรมีการทำวิจัยเพื่อต่อยอดงานวิจัยนี้ โดยเพิ่มการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้บังคับหน่วยอื่น ๆ ของกองทัพอากาศนักวิชาการที่มีประสบการณ์ด้าน CSR ในหน่วยงานภาครัฐและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพิ่มขึ้นและให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

บรรณานุกรม

- พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. ผู้อำนวยการสถาบันไทยพัฒนา. สสำรวจทิศทาง CSR กรุงเทพมหานคร. 5 กุมภาพันธ์ 2551:24
 วรภัทร์ ภูเจริญ. 2544. แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ.
- สุนทร พูนพิพัฒน์. รูปแบบและการประยุกต์ใช้ TQM สำหรับสถานศึกษา. For Quality.(มีนาคม-เมษายน 2542):
 A.B. Carrol. (1991). A The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders. **Business Horizon**, 34 (July/August 1991): 39-48
- Donna J. Wood. (1991). Corporate Social Performance Revisited. **Academy of Management Review**, 16 No.4 (1991): 691-718
- HohnenPaul. (2007). **Corporate Social Responsibility: An Implementation Guide for Business**. [Online]. Availablefrom :http://www.iisd.org/pdf/2007/csr_guide.pdf [19/5/2007
- Howard Bowen. (1953). **Social Responsibility of the Business**. (New York, NY: Harper & Row, 1953)
- J. Elkington. (1957). **Cannibals with Forks: The Triple Bottom-line at 21st Century Business**. Oxford, UK. Capstone Publishing, 1997
- S. Wartick and P.L Cochran. (1985). **The Evolution of Corporate Social Performance Model**. **Academy of Management Review**, 10, No.4 (1985): 758-769
- W. Edward Deming. (1986). **Out of the Crisis**. Cambridge University Press, 1986

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร
กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

The Satisfaction of Population Service the Household Registration Case Study:

Klong Luang District, Pathumthani

อักษรารักษ์ ฐิตาศรีโรจน์*

Aksararak Thitisrisote

* คณะรัฐศาสตร์ สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 1. ศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 2. เปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร ของที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่พักอาศัย ประเภทของการเข้ารับบริการ ที่ศึกษาเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร จำนวนทั้งหมด 300,471 คน ใช้วิธีการคำนวณหาขนาดตัวอย่างด้วยวิธีของ Taro Yamane ได้จำนวน 399 คน แต่เก็บจริง จำนวน 400 คน และสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) ตามช่วงระยะเวลา 2 เดือน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ใช้ สูตร ครอนบาค (Cronbach) และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ คือ 0.9426 และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับสถิติเชิงอนุมานใช้ t-test และ One-Way ANOVA

การศึกษาพบว่า 1. ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก 2. สถานภาพ ระดับการศึกษา ที่พักอาศัยปัจจุบัน ระยะเวลาที่อาศัยในอำเภอคลองหลวง โดยสถานภาพที่แตกต่างกันอาจมีความละเอียดรอบคอบในการทำความเข้าใจต่อการรับเข้าบริการของที่ว่าการอำเภอคลองหลวงต่างกัน จึงทำให้มีความพึงพอใจต่อการรับบริการที่ว่าการอำเภอคลองหลวงต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการเข้ารับบริการของที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีทั้ง 6 ด้าน อยู่ในเชิงบวก 3 อันดับแรก คือ ด้านเจ้าหน้าที่/บุคลากรที่ให้บริการ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

คำสำคัญ: ระดับความพึงพอใจ การเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน

Abstract

The research aims to study the level of satisfaction of service provider within the Household Registration. Case study: Klong Luang District, Pathumthani. 1. Level of satisfaction of service provider within the household registration case study: Klong Luang District, Pathumthani, Bangkok. 2. Process, procedure, and duration of service providing people. 3. The opinions and recommendations

providing service at klong Luang District, Pathumthani and study the name list within the household totally 76,973 people. It is used to calculate by Taro Yamane method which gets 399 people but it is collected 400 people and uses the Systematic Random Sampling within the first 2 months by using Coefficient and Cronbach method. Then, gets the reliability 0.9426 and analyzes data by using descriptive statistic which are frequency, ratio and measure, and uses standard deviation to compare F-test and T-test.

The result of the research shows that 1. The level of satisfaction of the Household Registration in the case study: Klong Luang Distric, Pathumthani is in high level. 2. status, level of study, the estimated income within the family per month, current home or where they live, duration within Klong Luang Distric, various of status, and different deliberately understanding, people will misunderstand the level of service due to lack of experience or knowledge and this causes people get different level of service which it is implied with in the statistic at 0.05. 3. Opinions and recommendations of people can be divided into 6 sectors which 3 of the 6 are positive, personnel or service provider, delivering information, and facility.

Keywords: level of Satisfaction, Household Registration Service, Opinions and Recommendations of people

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 284 ได้บัญญัติให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ เพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสิ่งสำคัญ การจัดทำมีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย ผู้แทนของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายบัญญัติโดยมีจำนวนเท่ากัน โดยมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 กำหนดให้แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินการ ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจการให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเวลาที่กำหนด 4 ปี กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะของรัฐและขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ให้รัฐทำหน้าที่ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ กำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุน และรายได้อื่นให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำในส่วนที่เกี่ยวกับการบริการสาธารณะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น (พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2550)

ต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งเป็นฉบับในปัจจุบัน และยังคงหลักการเดิมในหมวดที่ 14 การปกครองท้องถิ่น มาตรา 283 วรรคสาม ที่กำหนดให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอน

การกระจายอำนาจ เพื่อกำหนดการแบ่งอำนาจหน้าที่และจัดสรรรายได้ระหว่างราชการส่วนกลางและ ราชการส่วนภูมิภาคก็องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นตามระดับความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ รวมทั้งกำหนดระบบการตรวจสอบและประเมินผล โดยมีคณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีจำนวนเท่ากัน เป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และยังเพิ่มเติมวรรคสี่ กำหนดให้มีกฎหมายรายได้ท้องถิ่น เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีและรายได้อื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมตามลักษณะของภาษีแต่ละชนิด การจัดสรรทรัพยากรในภาครัฐ การมีรายได้ที่เพียงพอจ่ายตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงระดับขั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น สถานะทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความยั่งยืนทางการคลังของรัฐ วรรคห้ากำหนดในกรณีที่มีการกำหนดอำนาจหน้าที่และการจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว คณะกรรมการดังกล่าวจะต้องนำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาทบทวนใหม่ทุกระยะเวลาไม่เกินห้าปี เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจหน้าที่และการจัดสรรรายได้ที่ได้กระทำไปแล้ว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญ และวรรคหก กำหนดการดำเนินการทบทวนดังกล่าว เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานรัฐสภาแล้ว ให้มีผลบังคับได้ (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี)

จังหวัดปทุมธานีมีความเป็นถิ่นฐานบ้านเมืองมาแล้วไม่น้อยกว่า 300 ปี นับตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แห่งกรุงศรีอยุธยา คือ เมื่อ พ.ศ. 2202 ต่อมาเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2358 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อเมืองสามโคก เป็น เมืองประทุมธานี และเมื่อ พ.ศ. 2461 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ใช้คำว่า "จังหวัด" แทน "เมือง" และให้เปลี่ยนการสะกดชื่อใหม่จาก "ประทุมธานี" เป็น "ปทุมธานี" กลายเป็น จังหวัดปทุมธานี ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2475 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ยุบจังหวัดฉะเชิงเทราขึ้นกับจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานีจึงได้แบ่งการปกครองเป็น 7 อำเภอ มีอำเภอเมืองปทุมธานีอำเภอคลองหลวง อำเภอธัญบุรี อำเภอหนองเสือ อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอลำลูกกา อำเภอสามโคกดังเช่นปัจจุบัน (www.pathumthani.go.th)

ที่ว่าอำเภอคลองหลวง ตามมาตรา 20 ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในส่วนใด (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542) อำเภอใช้อำนาจตามมาตรา 8/1 การจัดตั้งสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นตามมาตรา 8(4) และ (5) ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางประกาศ โดยคำนึงถึงสภาพแห่งความพร้อมและความสะดวกในการให้บริการประชาชน รวมตลอดถึงการไม่ซ้ำซ้อนและการประหยัด (พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2550) ดังนั้นที่ว่าอำเภอคลองหลวงจึงต้องเป็นผู้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในองค์กรกับงานที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้ราบรื่นโดยมีการกำหนดว่าบุคคลแต่ละคนมีหน้าที่ตามความรับผิดชอบอย่างไรบ้าง เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีในการทำงานในการดำเนินงานการปฏิบัติงานฝ่ายทะเบียนราษฎรของการอำเภอคลองหลวง จะมุ่งเน้นในการปฏิบัติงานตามภารกิจเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การให้บริการต่าง ๆ ของฝ่ายทะเบียนราษฎรจัดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่อยู่ในเขตอำเภอคลองหลวง ซึ่งฝ่ายทะเบียนราษฎรมีการให้บริการในด้านต่าง ๆ เช่น การบริการด้านทะเบียนราษฎร การแจ้งเกิด การแจ้งตาย การย้ายที่

การจดทะเบียนสมรส การจดทะเบียนหย่า การจดทะเบียนรับรองบุตร การขอร่วมใช้นามสกุล การขอจดนามสกุลใหม่ และ การเปลี่ยนชื่อตัว เป็นต้น (นิตยา ปลอดภัย และคณะ, 2550: 1)

ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ดังกล่าว ซึ่งนำผลการวิจัยปรับปรุงการจัดการงานทะเบียนราษฎรของ ที่ว่าการอำเภอคลองหลวงมีการบริการอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่อย่างไร ประชาชนคิดเห็นอย่างไร เพื่อให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อการบริการงานทะเบียนราษฎรของ ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร ของที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 300,471 คน (สำนักทะเบียนราษฎรที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี, 2556)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 300,471 คน กรณีที่ทราบจำนวนประชากรแน่นอน (Finite population) ดังนั้นจึงกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973: 125) โดยคำนวณประชากรใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความผิดพลาดสูงสุดที่จะเกิดขึ้น 0.05 ค่าสัดส่วนประชากร 0.5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

แทนค่า $n =$ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$$\begin{aligned}
 N &= \text{ขนาดของประชากร} \\
 e &= \text{ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมให้เกิดขึ้น 0.05} \\
 \text{ในงานวิจัยนี้ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95\% ดังนั้น } e &= 0.05 \text{ เพราะฉะนั้นได้ขนาดตัวอย่าง} \\
 n &= \frac{300,471}{1+300,471(0.05)^2} \\
 n &= \frac{300,471}{1+751.1775} \\
 n &= 399.47 \text{ หรือ } 400
 \end{aligned}$$

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบและปลายเปิด ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองจากการรวบรวมจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาประยุกต์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน ที่พักอาศัยปัจจุบัน และประเภทการเข้ารับบริการ ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิดเกี่ยวกับ การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยใช้มาตราวัด แบบอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ของ (Likert Scale) แบ่งเป็น 6 ด้าน รวมคำถามทั้งหมด 30 ข้อ จำแนกได้ ดังนี้ 1) ด้านเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการ 5 ข้อ 2) ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ 5 ข้อ 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 5 ข้อ 4) ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม 5 ข้อ 5) ด้านคุณภาพการให้บริการ 5 ข้อ 5) ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 5 ข้อ คะแนนระดับความพึงพอใจ

5	หมายถึง	ความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	ความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	ความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	ความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	ความพึงพอใจน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะเพิ่มเติมของ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลทฤษฎีภูมิจากตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามโดยอาศัย กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

3. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจความถูกต้อง เหมาะสม และขอคำแนะนำเพิ่มเติม และนำมาปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้

4. นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try-out) จำนวน 30 ชุด เพื่อนำกลับมาทดสอบ หาความเชื่อมั่น (Reliability) และทำการปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่สมบูรณ์

5. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha Coefficient โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) สูตรของ ครอนบราค (Cronbach) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของชุดคำถาม จากผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นพบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.94

6. หลังจากนำแบบสอบถามที่ผ่านกระบวนการทดสอบเครื่องมือแล้ว มาจัดพิมพ์เพื่อนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิจัยในเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาข้อมูลจากผู้รวบรวมไว้ในอดีตดังนี้

- 1.1 เอกสารวิชาการ หนังสือ และสิ่งตีพิมพ์
- 1.2 วารสารต่าง ๆ
- 1.3 หนังสือทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.4 ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งให้โดยตรงกับกลุ่มตัวอย่างและยื่นรอเพื่อเก็บแบบสอบถามกลับคืนมายังผู้วิจัย

2.2 โดยผู้วิจัยได้มีผู้ช่วยทำวิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้โดยตรงกับกลุ่มตัวอย่าง และยื่นรอเพื่อเก็บแบบสอบถามกลับคืนมายังผู้วิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยใช้สถิติ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2550: 152) ดังนี้

ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้อธิบายลักษณะข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน ที่พักอาศัยปัจจุบัน และประเภทการเข้ารับ ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยนำค่าที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งแบ่งเป็นอันตรภาคชั้นประเมินตามเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ประชาชนที่มาเข้ารับบริการฝ่ายทะเบียนราษฎรพึงพอใจมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ประชาชนที่มาเข้ารับบริการฝ่ายทะเบียนราษฎรพึงพอใจมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ประชาชนที่มาเข้ารับบริการฝ่ายทะเบียนราษฎรพึงพอใจปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ประชาชนที่มาเข้ารับบริการฝ่ายทะเบียนราษฎรพึงพอใจน้อย
 คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ประชาชนที่มาเข้ารับบริการฝ่ายทะเบียนราษฎรพึงพอใจน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) โดยการทดสอบสมมุติฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร
 กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในการจัดเก็บข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างกลุ่ม ตัวอย่างสองกลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ t – test และระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปใช้ F-test โดย การวัดความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่น 95% สูตรตามวิธี Least Significant Different (LSD) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วยสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลคณะผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ไว้ในการแปลความหมาย ดังนี้

\bar{X}	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน ค่าที่ใช้พิจารณา (t-Distribution)
F	แทน ค่าที่ใช้พิจารณา (F-Distribution)
df	แทน ค่าความเป็นอิสระ (degree of freedom)
SS	แทน ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (Mean of Squares)
p-value	แทน ความน่าจะเป็นที่จะได้ค่าสังเกต (สำหรับประชากร 1 กลุ่ม)
*	แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ ของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศหญิง	207	51.75
อายุ 31-40 ปี	132	33.00
สถานภาพสมรส	187	46.75
ระดับการศึกษานุปริญญา/ปวช./ปวส./มัธยมศึกษาตอนปลาย	201	50.25
อาชีพธุรกิจส่วนตัว	105	26.25
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท	307	76.75
ที่พักอาศัยปัจจุบันอำเภอคลองหลวง	222	55.50
ประเภทการเข้ารับบริการ	203	50.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีสถานภาพสมรส การศึกษานุปริญญา/ปวช./ปวส./มัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพธุรกิจส่วนตัวรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท ที่พักอาศัยปัจจุบันอยู่ในอำเภอคลองหลวง ประเภทการเข้ารับบริการทำบัตรประจำตัวประชาชน ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจที่มีต่อการเข้ารับบริการของที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยรวม

ปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการ ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.ด้านเจ้าหน้าที่/บุคลากรที่ให้บริการ	3.63	0.88	พึงพอใจมาก
2.ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ	3.66	0.73	พึงพอใจมาก
3.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.46	0.85	พึงพอใจมาก
4.ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม	3.57	0.80	พึงพอใจมาก
5.ด้านคุณภาพการให้บริการ	3.80	0.71	พึงพอใจมาก
6.ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	3.50	0.88	พึงพอใจมาก
รวม	3.60	0.64	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา:ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยรวมผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านประชาชนมีความพึงพอใจเหมือนกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านคุณภาพการให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 3.80) ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 3.66) ด้านเจ้าหน้าที่/บุคลากรที่ให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 3.63) ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.57) ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย 3.50) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (ค่าเฉลี่ย 3.46) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 สรุปการเปรียบเทียบที่ส่งผลต่อการให้บริการที่ว่าการอำเภอคลองหลวง

รายละเอียด	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง
เพศ	✓	
อายุ	✓	
สถานภาพ	✓	
ระดับการศึกษา		✓
อาชีพ	✓	
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน	✓	
ที่พักอาศัยปัจจุบัน	✓	
ประเภทการเข้ารับบริการ	✓	

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีในด้านระดับการศึกษาแตกต่าง ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่าง

อภิปรายผล

เรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย โดยภาพรวมประชาชนที่มารับบริการที่ว่าการอำเภอคลองหลวง ความพึงพอใจมากทุกด้าน คือ ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่/บุคลากรที่ให้บริการ ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ ดังนี้

1. ด้านเจ้าหน้าที่/บุคลากรที่ให้บริการ ผู้ใช้บริการที่ว่าการอำเภอคลองหลวงส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับปัจจัยย่อยด้านเจ้าหน้าที่ ตามลำดับ เจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นที่จะให้บริการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุจิราพร วานะ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลเกษม พบว่าด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านการทำงานตามบทบาท และด้านเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านอาคารสถานที่

2. ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ ผู้ใช้บริการที่ว่าการอำเภอคลองหลวงส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับปัจจัยการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ไม่มีหยุดชะงัก การติดต่อประสานหรือแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการ ความเหมาะสมของช่วงเวลาเปิด - ปิดในการให้บริการ และการให้บริการเป็นไปตามลำดับ ก่อน - หลัง และการให้บริการมีความรวดเร็ว และการให้บริการอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ยุทธนา บุญทน (2550) ได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งการให้บริการต้องให้บริการอย่างต่อเนื่อง คือ การให้บริการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจมากที่สุด

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้ใช้บริการที่ว่าการอำเภอคลองหลวงส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับปัจจัยป้าย/สัญลักษณ์/ประชาสัมพันธ์ บอกจุดบริการชัดเจน และมีจุด/ มีช่องทางการให้บริการที่เหมาะสมและเข้าถึงได้สะดวก มีน้ำดื่มไว้บริการขณะรอรับบริการ มีสิ่งพิมพ์หรือเอกสารให้อ่านขณะรอรับบริการ และมีปากกาน้ำ น้ำยาลบคำผิดไว้

ให้บริการอย่างเพียงพอ และมีน้ำดื่มไว้บริการขณะรอรับบริการซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนา ทับทิมทอง (2551) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลวังน้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนที่มาใช้บริการมีความคิดเห็น โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก คือ สิ่งอำนวยความสะดวก

4. ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม ผู้ใช้บริการที่ว่าการอำเภอคลองหลวงส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับ สถานที่ มีห้องน้ำไว้บริการขณะรอรับบริการ สถานที่มีความสะดวกแก่การเดินทาง สถานที่มีความเหมาะสมแก่ผู้มาติดต่อและเป็นสัดส่วน สถานที่มีความสะอาดและร่มรื่น และมีที่จอดรถสำหรับผู้มาติดต่ออย่างเพียงพอตามลำดับ โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

5. ด้านคุณภาพการให้บริการ ผู้ใช้บริการที่ว่าการอำเภอคลองหลวงส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับปัจจัยการ ให้บริการที่ประหยัดทรัพยากร เช่น เงิน เวลา ค่าใช้จ่าย การให้บริการเป็นไปตามที่คาดหวัง ได้รับบริการที่ตรงตามความต้องการ ความครบถ้วน/ ถูกต้องของการให้บริการ และผลการให้บริการในภาพรวม ตามลำดับ

6. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ผู้ใช้บริการที่ว่าการอำเภอคลองหลวงส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับปัจจัยมีป้าย บอกรูปบริการต่าง ๆ ที่ให้เห็นได้อย่างชัดเจน มีการแนะนำและชี้แจงรายละเอียดการใช้บริการแต่ละขั้นตอนอย่าง ชัดเจน การรับรู้ข่าวสาร เพียงพอ เข้าใจง่ายมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการข้อมูลข่าวสาร เช่น ทางอินเทอร์เน็ต และมีเบอร์โทรศัพท์ที่ไว้ติดต่อสอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ ตามลำดับ สอดคล้องกับหลักการให้บริการประชาชนของ กรมการปกครอง กล่าวคือ กลยุทธ์การปรับปรุงระบบงานเพื่อเพิ่มคุณภาพการบริการเป็นแนวทางให้อำเภอประยุกต์ใช้ ในงาน ได้ตามความเหมาะสม ได้แก่ ระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อ การบริการประชาชน ศูนย์สารสนเทศเพื่อการพัฒนา การ ให้บริการด้วยเว็บไซต์ (Website) อินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีส่วนทำให้เราเปิดโลกทัศน์ รับข่าวสาร

7. ผลการทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความพึงพอใจของประชาชนผู้เข้า รับบริการที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ปรากฏผลดังนี้ พบปัจจัยที่มีความแตกต่างกัน คือ สถานภาพ ระดับการศึกษา ที่พักอาศัยปัจจุบัน โดยสถานภาพที่แตกต่างกันอาจมีความละเอียดรอบคอบในการทำความเข้าใจการ ให้บริการของที่ว่าการอำเภอคลองหลวงต่างกัน จึงทำให้มีความพึงพอใจต่อการให้บริการที่ว่าการอำเภอคลองหลวง ต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาที่แตกต่างกันนั้นอาจเป็นเพราะว่าการมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความรู้ความเข้าใจ ในข้อมูลหรือกฎระเบียบต่าง ๆ ของที่ว่าการอำเภอคลองหลวง ไม่เหมือนกัน จึงทำให้ทัศนคติต่อการให้บริการของงาน ทะเบียนราษฎรของที่ว่าการอำเภอคลองหลวงต่างกันได้ จึงเป็นสาเหตุของความพึงพอใจในการให้บริการที่ว่าการอำเภอ คลองหลวง ต่างกันได้ ส่วนด้านที่พักอาศัยปัจจุบัน มีความพึงพอใจต่างกันอาจเป็นเพราะว่าผู้ที่พักอาศัยใกล้กับที่ว่าการ อำเภอคลองหลวงมีความสะดวกสบายในการเดินทางมากกว่าผู้ที่อยู่ไกลกับที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จึงเป็นสาเหตุ ให้มีความพึงพอใจในการใช้บริการที่ว่าการอำเภอคลองหลวงต่างกันได้

บรรณานุกรม

- กาญจนา ทับทิมทอง. (2551). ศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบล วังน้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ยุทธนา บุญทน. (2550). ศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลทรง คะนอง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครปฐม.

สุจิราพร วานะ. (2552). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษา
เฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลเกษม อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์:

กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำตวน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

Factors Affecting People Decision of the Chief Executive of the Subdistrict
Administrative Organization in Buriram Province: Case Study of Lumduan
Subdistrict Administrative Organization Krasang District Buriram Province

ประเสริฐ การเกษ *

Prasert Karaket

* วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำตวน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ มีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลลำตวน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อ ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนภายหลังการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น และ 3) เพื่อศึกษาแนวทาง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นใน ชุมชนภายหลังการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การ สังเกต การสนทนากลุ่ม และศึกษาเอกสาร ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ปัจจัยด้านภูมิหลังและ คุณสมบัติของผู้สมัคร ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยด้านข่าวสารการเลือกตั้ง ปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่ ชาวบ้านได้นำมาประกอบการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพล ต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ปัจจัยด้านการให้สิ่งจูงใจที่เป็นทั้งเงินและสิ่งของ ปัจจัยด้านนโยบายและปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางการเมือง

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังการเลือกตั้งเป็นปัญหาความแตกแยก ขาดความสามัคคีของคนในชุมชน ปัญหา ด้านสังคมที่เกิดการทะเลาะวิวาท ในส่วนด้านเศรษฐกิจไม่ได้รับผลกระทบจากการเลือกตั้งแต่อย่างใด

3. แนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น คือ การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจกับประชาชนและตัวแทน ผู้สมัครให้เข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามแนวทางประชาธิปไตยทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง รวมทั้งการสร้างทัศนคติ เกี่ยวกับการเลือกตั้งที่เน้นถึงความสำคัญของความสามัคคีของคนในชุมชน และความสัมพันธ์ทางเครือญาติของคนใน สังคม โดยปัญหาดังกล่าวต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตัวแทนผู้สมัคร ประชาชน และองค์กร ปกครองท้องถิ่น และคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ต้องเป็นผู้จัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีอิทธิพล การตัดสินใจ การเลือกตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The study of factors affecting people's decision to the election of the chief executive of the subdistrict administrative organization (SAO) in Buriram province: case study of Lumduan SAO Krasang district province has three purposes as follows: 1) to study the factors affecting people's decision to

the election of the chief executive of the SAO Lumduan SAO Krasang district Buriram province; 2) to study the problems happened in community after the election of the chief executive of the SAO and 3) to study the solution of the problems happened in community after the election.

The research instruments used in this study were deep interview, observation form, group discussion and study from the academic documents and the research related to the election. The results of the study were as follows :

1. Factors affecting people's decision to the election of the chief executive of the SAO were background and qualification of the candidates, economy and society, and news and information of the election. Those factors were considered to make decision electing the chief executive of the SAO. On the other hand, the factors which had no effect on making decision to elect the chief executive of the SAO were giving objects such as money and things, policy and political environment.

2. The problems happened after the election were separation problem of people, the people in community lack of unity, and social problems like quarrel. However, the election had no effect on economy of the community.

3. The solution proposed to solve the problems were conducting an activity for enhancing the understanding for the people and candidates about the democratic system and concepts both before and after the election as well as reinforcing attitude about the election by focusing on the importance of unity among the people in community and relationship as relatives of people in society. To solve this problem, it is important to gain more cooperation among all concern parties such as candidates, population, local administration organizations and the committee of the election to constantly conduct the activity for enhancing this knowledge.

Keywords: Factors Affecting, Decision, election, Subdistrict Administrative Organization

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิวัฒนาการของการปกครองส่วนท้องถิ่นไทยเริ่มต้น ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นับเป็นรัชสมัยที่มีการริเริ่มการปฏิรูปการเมือง การบริหารประเทศ ให้ไปสู่ระบบที่ทันสมัยและเริ่มให้สิทธิทางการเมือง การปกครองแก่ประชาชนเป็นอย่างมากเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น (ประทาน คงฤทธิศึกษากร, 2535: 138) พระองค์ทรงมีพระราชดำริให้มีการทดลองจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้รู้จักการปกครองตนเอง จึงได้มีการทดลองจัดตั้งระบบสุขาภิบาลขึ้นเป็นครั้งแรก คือ สุขาภิบาลกรุงเทพ และจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอมจังหวัดสมุทรสาครเป็นแห่งที่สองตามพระบรมราชโองการ ร.ศ. 124 (พุทธศักราช 2448) (ชวงค์ ฉายะบุตร, 2539: 30) เมื่อผลการปฏิบัติงานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยจึงมีการตราพระราชบัญญัติสุขาภิบาลหัวเมือง ร.ศ. 127 เพื่อจัดตั้งสุขาภิบาลตามหัวเมืองต่าง ๆ ให้แพร่หลายสืบต่อมา

จนกระทั่งรัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ในมาตรา 4 ได้บัญญัติให้การบริหารราชการแผ่นดินแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ระเบียบบริหารราชการส่วน

ภูมิภาค และระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และในมาตรา 70 ได้บัญญัติการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ออกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด 2) เทศบาล 3) สุขาภิบาล และ 4) ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น อื่นตามที่กฎหมายกำหนด (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน, 2545: 26) ต่อมาได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในท้องถิ่น (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546: 20) ซึ่ง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ที่กำหนดให้ผู้มี สิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครไม่เกินจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่พึงจะมีในเขต เลือกตั้ง การเลือกตั้งให้ใช้วิธีการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและทางลับ นอกจากนี้กฎหมายยังได้บัญญัติให้มี คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภา ท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ตลอดทั้งบัญญัติบทลงโทษแก่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารใดที่ได้รับเลือกตั้งโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ต้องได้รับโทษทั้งปรับ จำคุก หรือแม้แต่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น, 2545: 4)

การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552 จำนวน 75 แห่ง พบว่ามีผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 172 คน ซึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้มีบุคคลที่หลากหลายอาชีพ เช่น อดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการบำนาญ และนักธุรกิจ โดยผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าผู้ที่ได้รับ การเลือกตั้งส่วนใหญ่เป็นผู้สมัครรายใหม่มากกว่าร้อยละ 70 (คนอีสาน, 2553) นอกจากนี้พบว่าปัจจัยที่ถือต่อการตัดสินใจ ในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลผู้สมัครที่ชนะการเลือกตั้งมีปัจจัยที่ส่งผลให้ได้รับการรับเลือก เช่น ภูมิหลัง และคุณสมบัติของผู้สมัคร นโยบาย วิธีการการเสียง การจัดหาตัวแทนผู้สมัคร มีบุคคลที่มีชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือให้ ความช่วยเหลือ เครือญาติให้การสนับสนุนและการจูงใจด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า วิธีการหาเสียง ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง เช่น การหาเสียงเลือกตั้ง ด้วยวิธีการออกพบปะประชาชน การปราศรัยหาเสียงตามสถานที่ต่าง ๆ การจัดทำแผ่นพับ โปสเตอร์ เป็นต้น ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง

ผู้วิจัยในฐานะเป็นพนักงานส่วนตำบล ซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การ บริหารส่วนตำบลลำดวน ปรากฏการณ์ของการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลลำดวนที่ผ่านมา มีการแข่งขัน ค่อนข้างรุนแรง และมีเทคนิคในการหาเสียงค่อนข้างซับซ้อนเพื่อให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง จึงมีความสนใจที่จะ ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลลำดวน อำเภอกระสัง จังหวัด บุรีรัมย์ เพื่อเป็นสารสนเทศแก่ผู้ที่สนใจลงสมัครรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือนายกองค์การ บริหารส่วนตำบลที่จะกำหนดปัจจัยในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและผู้ที่มี หน้าที่จัดการเลือกตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลลำดวนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการจัดการเลือกตั้งได้ อย่างมีประสิทธิภาพ สุจริตและเที่ยงธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลลำดวน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

2. เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนภายหลังการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนภายหลังการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลลำตวน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In Depth Interview) แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม และการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วยตนเอง

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้กำหนดประชากรและกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากร คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำตวน จำนวน 7,786 คน (ข้อมูลจาก สด./ผถ.9. 6 มีนาคม พ.ศ. 2551)

1.2 กลุ่มเป้าหมาย ได้มาจากการกำหนดโควตา (Quota Sampling) จากผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 18 หมู่บ้าน จำนวน 22 คน แล้วทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

1.2.1 กลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำตวน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10 คน จำแนกกลุ่มเป้าหมายออกเป็นชาย 5 คน และหญิง 5 คน สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) เป็นรายบุคคล

1.2.2 กลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นผู้นำท้องที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำตวน จำนวน 12 คน สำหรับสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และช่วยในงานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยจึงใช้เครื่องมือที่สำคัญในการเข้าในสนามเพื่อเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสังเกต (Observation) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้เครื่องมือเทคโนโลยีมาช่วยเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Data Collection) ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการศึกษาเอกสาร (Documentary Study)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกต และการศึกษาเอกสาร จึงเป็นข้อมูลเชิงคุณลักษณะที่ไม่สามารถบ่งชี้ออกมาตัวเลขได้อย่างแน่ชัด และไม่สามารถนำไปวิเคราะห์ทางสถิติได้โดยตรง การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

4.1 การจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy) เป็นการนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ออกให้เป็นระบบ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Content Analysis) เป็นการนำเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ มาเปรียบเทียบ ความเหมือนและความแตกต่างแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

4.3 นำเสนอผลการศึกษาโดยพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำตวน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาสรุปได้เป็นประเด็นดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ หรือปัจจัยด้านบวก ได้แก่

1.1 ด้านภูมิหลังและคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ชาวบ้านต้องนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจเลือกผู้บริหารท้องถิ่น เช่น คุณสมบัติด้านภาวะความเป็นผู้นำ มีประวัติที่ดีมีความซื่อสัตย์ช่วยเหลือชาวบ้านเป็นประจำ ไม่เป็นผู้เคยกระทำความผิดอาญา หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีความเป็นกันเอง มีลักษณะการเป็นผู้นำ เพราะเชื่อถือและมีความมั่นใจว่าผู้สมัครคนนั้นจะนำพาความเจริญสู่ท้องถิ่น

1.2 ด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นปัจจัยที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น กล่าวคือ จะส่งผลกระทบต่อจิตใจของชาวบ้านในการเลือกตั้งซึ่งหากผู้สมัครมีฐานะดีจะเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจ โดยตามทัศนะของชาวบ้านเห็นว่าหากผู้สมัครมีฐานะดีจะสามารถช่วยเหลือชาวบ้านในกรณีเร่งด่วนได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นด้านสังคมจะเป็นปัจจัยประกอบในการตัดสินใจเช่นเดียวกัน ซึ่งตามทัศนะของชาวบ้านเห็นว่าผู้สมัครที่มีการให้ความช่วยเหลืองานบุญ งานประเพณีและเข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านแล้วจะทำให้เกิดความสนิทสนมกันมากขึ้น แต่ก็มีชาวบ้านส่วนหนึ่งจะไม่นำมาประกอบการตัดสินใจเพราะเห็นว่าผู้สมัครบางคนจะช่วยเหลืองานสังคมเฉพาะในระยะเวลาหาเสียงเลือกตั้งเท่านั้น

1.3 ด้านข่าวสารการเลือกตั้ง ข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการตัดสินใจเลือกบุคคลที่สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งตามทัศนะของชาวบ้านจะเห็นว่าทำให้ทราบถึงคุณสมบัติผู้สมัครว่าเป็นใคร มีนโยบายในการพัฒนาอย่างไร ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองเป็นสิ่งกระตุ้นหรือสิ่งเร้าให้เกิดการตัดสินใจและเกิดความสนใจในการเมืองระดับท้องถิ่น สำหรับข่าวสารทางการเมืองจะรับทราบได้ทางแผ่นป้ายโฆษณาและรถที่ใช้ในการหาเสียงเป็นหลัก

2. ปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ หรือปัจจัยด้านลบ ได้แก่

2.1 ปัจจัยด้านการให้สิ่งจูงใจ ตามทัศนะของชาวบ้าน การแจกสิ่งของหรือเงินในการจูงใจเพื่อให้ชาวบ้านเลือกผู้สมัครเป็นปัจจัยทั้งทางด้านลบและด้านบวกที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่แจกสิ่งของหรือเงินเพื่อเป็นสิ่งจูงใจ ในด้านลบตามทัศนะของชาวบ้านจะไม่เลือกผู้สมัครที่แจกสิ่งของเพราะเกรงว่าจะเกิดการทุจริตหากเลือกเข้าไปในด้านบวกจะต้องดูผู้สมัครเป็นสิ่งประกอบการตัดสินใจ กล่าวได้ว่าการให้สิ่งจูงใจไม่ใช่ปัจจัยที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร

2.2 ปัจจัยด้านนโยบาย การนำเสนอแนะนโยบายของผู้สมัครไม่มีส่วนต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร เนื่องจากเห็นว่านโยบายที่นำเสนออาจไม่สามารถปฏิบัติได้ กล่าวได้ว่าการนำเสนอแนะนโยบายเป็นสิ่งสำคัญลำดับรองจากปัจจัยด้านอื่น ๆ แม้จะเป็นยุคการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ชาวบ้านมีการรับข้อมูลข่าวสารมากขึ้นแต่ยังไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกระดับท้องถิ่น แต่จะมีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่เป็นการเลือกตั้งระดับประเทศเท่านั้น

2.3 ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมืองเป็นปัจจัยที่เป็นทั้งปัจจัยด้านบวกและด้านลบ ตามทัศนะของชาวบ้านจะมีการมองในปัจจัยดังกล่าวนี้ 2 มิติ ได้แก่ มิติด้านสังคมในประเด็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของผู้สมัครกับนักการเมืองระดับประเทศ และมิติทางวัฒนธรรมที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัครกับชาวบ้านที่มีลักษณะความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ในมิติทางสังคมที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองระดับท้องถิ่นกับนักการเมืองระดับประเทศไม่ใช่สิ่งที่ประชาชนนำมาเป็นสิ่งประกอบในการตัดสินใจ แต่จะดูที่ผู้สมัครและทีมงานของผู้สมัครเป็นหลัก ซึ่งตัวผู้สมัครและทีมงานจะมีส่วนสัมพันธ์กับชาวบ้านมากกว่านักการเมืองระดับชาติ และชาวบ้านยังมีทัศนะที่ว่า ผู้ที่มีความสัมพันธ์กับนักการเมืองระดับชาติอาจจะเป็นบุคคลที่ไม่มีความสามารถในการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการเมืองระดับชาติ แต่ยังมีบางส่วนที่ต้องอาศัยความสัมพันธ์ของนักการเมืองระดับประเทศจะทำให้สามารถขอรับการสนับสนุนงบประมาณที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก สรุปได้ว่า ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางการเมืองเป็นปัจจัยที่ไม่ก่อผลให้เกิดการตัดสินใจเลือกผู้สมัครในการเมืองระดับท้องถิ่น

ตอนที่ 2 ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนภายหลังการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น

ปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังการเลือกตั้งเป็นปัญหาความขัดแย้งทางด้านความคิดทางการเมืองของชาวบ้าน เนื่องจากการรับข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้ทัศนคติของชาวบ้านเกี่ยวกับการเมืองเปลี่ยนแปลงไปตามการรับรู้และความเชื่อของตนเอง ย่อมก่อให้เกิดปัญหาช่องว่างทางสังคมที่เป็นความสัมพันธ์ของคนในชุมชนมีระยะห่างออกจากกันมากขึ้น ความสัมพันธ์ระบบเครือญาติที่เป็นวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นเลือนหายไปพร้อมกับการเลือกตั้ง มีการแบ่งกลุ่มการเมืองของตนเองอย่างเด่นชัด การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาของชุมชนขาดความร่วมมือจากคนในชุมชน โดยมีแนวคิดที่ว่าเมื่อกลุ่มหนึ่งจัดกิจกรรมอีกกลุ่มจะไม่เข้าร่วมกิจกรรม ทำให้ความสงบสุขของสังคมในชนบทเริ่มหายไปและกลายเป็นปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้น และจะนำไปสู่การเป็นปัญหาการทะเลาะวิวาท ทำให้สังคมไม่มีความสามัคคีและไม่มีความสงบสุข

ตอนที่ 3 แนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนภายหลังการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น

แนวทางแก้ไขปัญหามีแนวทางที่สอดคล้องกัน ได้แก่ การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจกับประชาชนและตัวแทนผู้สมัครให้เข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามแนวทางประชาธิปไตยทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง รวมทั้งการสร้างทัศนคติเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่เน้นถึงความสำคัญของความสามัคคีของคนในชุมชน และความสัมพันธ์ทางเครือญาติของคนในสังคม โดยปัญหาดังกล่าวต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตัวแทนผู้สมัคร ประชาชน และองค์กรปกครองท้องถิ่น และคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ต้องเป็นผู้จัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้อย่างต่อเนื่อง

สรุปและอภิปรายผล

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ปัจจัยด้านภูมิหลังและคุณสมบัติของผู้สมัคร ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยด้านข่าวสารการเลือกตั้ง ปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่ชาวบ้านได้นำมาประกอบการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ปัจจัยด้านการให้สิ่งจูงใจที่เป็นทั้งเงินและสิ่งของ ปัจจัยด้านนโยบายและปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางการเมือง

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังการเลือกตั้ง เป็นปัญหาความแตกแยก ขาดความสามัคคีของคนในชุมชน ปัญหาด้านสังคมที่เกิดการทะเลาะวิวาท ในส่วนด้านเศรษฐกิจไม่ได้รับผลกระทบจากการเลือกตั้งแต่อย่างใด

3. แนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น คือ การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจกับประชาชนและตัวแทนผู้สมัครให้เข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามแนวทางประชาธิปไตยทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง รวมทั้งการสร้างทัศนคติเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่เน้นถึงความสำคัญของความสามัคคีของคนในชุมชน และความสัมพันธ์ทางเครือญาติของคนในสังคม โดยปัญหาดังกล่าวต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตัวแทนผู้สมัคร ประชาชน และองค์กรปกครองท้องถิ่น และคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ต้องเป็นผู้จัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้อย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

คนอีสาน, “การเลือกตั้งท้องถิ่น,” **โคราชรายวัน** (หนังสือพิมพ์ออนไลน์) 18 กรกฎาคม 2554. จาก <http://www.koratdaily.com/20/1486.html>.

ชวงค์ ฉายะบุตร, (2539). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์.

ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2535). **การปกครองท้องถิ่น**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545. (2545, 17 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119 ตอนที่ 107 ก.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2545. (2545, 2 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 108 ตอนที่ 156 ฉบับพิเศษ.

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2546. (2546, 14 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 124 ก.

คุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านในความคาดหวังของประชาชนกรณีศึกษา
ในเขตตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

The Characteristics of Village Chief in Population's Expectation in the case study of
Bangmuang Subdistrict Area, Amphur Bangyai, Nonthaburi Province.

ปิยวงศ์ โทมมอญ *

Piyawong Tomorn

* นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยราชพฤกษ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านในความคาดหวังของประชาชนกรณีศึกษาในเขตตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีและศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านในความคาดหวังของประชาชนกรณีศึกษาในเขตตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรในพื้นที่จำนวน 375 คน การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราวัด 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่าคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านในความคาดหวังของประชาชนกรณีศึกษาในเขตตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) และทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68 - 4.73$) การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านในความคาดหวังของประชาชน จำแนกตาม ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนพบว่า มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05ส่วนจำแนกตาม เพศ และอายุ ไม่พบความแตกต่าง

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้าน ความคาดหวังของประชาชน

Abstract

This study aims to investigate the characteristics of Village Chief in population's expectation in the case study of Bangmuang Subdistrict Area, Amphur Bangyai, Nonthaburi Province. This study based on the comparability to examine the characteristics of Village Chief in population's expectation in the case study, by this way focuses on Bangmuang Subdistrict Area in Amphur Bangyai in Nonthaburi Province. Those are classified into the personnel status such as sex, age, educational background, occupation, monthly income, and length of residence in the community. By which this study was collected the data from the population who resides in Bangmuang Subdistrict Area in Amphur Bangyai in Nonthaburi Province. The total of population was 12,453 in 15 villages. Additionally, the subjects are compared the overall, and based on the sampling designed by Casey and Morgan. Focus on the sample group was 375. Those overall investigations based on the random samplings. The questionnaires were used to collect data The data were analyzed to perform the frequency, percentages, means, standard deviations, t -test and One-Way ANOVA.

The results focus on investigating the characteristics of Village Chief in population's expectation in the case study of Bangmuang Subdistrict Area in Amphur Bangyai in Nonthaburi Province. found that the overall, means, the scores are the highest (\bar{X} =4.71) Those were classified into the personnel information such as sex and age were shown that the population's sex pectionation were not significantly different. Where as educational background, occupation, monthly income, and length of residence in the community, were significantly a different level of .05.

Keywords: Characteristics of Village, Chief in Population's

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้ใหญ่บ้านมีความสำคัญต่อตำบลหรือหมู่บ้านเป็นอย่างมาก เพราะในอนาคตอาจจะได้รับการคัดเลือกให้เป็นการไป โดยสภาพการณ์เช่นนี้ เมื่อพิจารณาถึงคุณลักษณะที่ผู้ใหญ่บ้านในฐานะผู้บริหารและดูแลประชาชนภายในหมู่บ้าน นั้น ๆ ผู้ใหญ่บ้านจึงต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรง ในการควบคุม ดูแลสมาชิกภายในหมู่บ้านให้ไปได้อย่างเรียบร้อย โดยจะต้องได้รับความร่วมมือจากสมาชิกภายในหมู่บ้านโดยตรง ดังนั้นผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและสมาชิกส่วนใหญ่ภายในหมู่บ้านยอมรับ คุณลักษณะที่ควรแก่การยอมรับและยกย่องนับถือ เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง หมู่บ้านใดที่มีผู้ใหญ่บ้านมีคุณลักษณะที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกภายในหมู่บ้าน ย่อมหวังได้ว่าการบริหารการปกครองหรือการปฏิบัติงานประสบความสำเร็จได้ในระดับหนึ่ง ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้ใหญ่บ้านมีคุณลักษณะที่ไม่ตามความคาดหวังของสมาชิกภายในหมู่บ้านย่อมเป็นปัญหาต่อการปกครอง ผู้วิจัยในฐานะที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบางม่วงมาตั้งแต่เกิดเห็นการเปลี่ยนแปลงของผู้ใหญ่บ้านมาหลายคนซึ่งแต่ละคนมีคุณลักษณะที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านในความคาดหวังของประชาชนกรณีศึกษาในเขตตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เพื่อจะได้ทราบคุณลักษณะที่คาดหวังของประชาชนในการเลือกผู้ใหญ่บ้านที่ดีและคุณลักษณะที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผู้นำชุมชนของตนเองที่มีความสามารถที่จะขับเคลื่อนนำพาชุมชนไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์ได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านในความคาดหวังของประชาชนกรณีศึกษาในเขตตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านในความคาดหวังของประชาชนกรณีศึกษาในเขตตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

สมมติฐานในการวิจัย

ประชาชนมีสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ที่ต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้าน แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

สถานภาพส่วนบุคคล
1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. อาชีพ
5. รายได้ต่อเดือน
6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

คุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านใน ความคาดหวังของประชาชน
1. ด้านความรู้ความสามารถ
2. ด้านภาวะความเป็นผู้นำ
3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม
4. ด้านบุคลิกภาพ
5. ด้านมนุษยสัมพันธ์
6. ด้านภาวะทางอารมณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านในความคาดหวังของประชาชนในเขตตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
2. ผลการวิจัยสามารถใช้เสนอแนะเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านให้ตรงกับความคาดหวังของประชาชนในเขตตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
3. ผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลเผยแพร่ผู้ที่สนใจสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านได้นำไปปรับปรุงพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะตามความคาดหวังของประชาชน
4. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการให้ความรู้เผยแพร่แก่ประชาชนเพื่อประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจในการตัดสินใจเลือกผู้ใหญ่บ้านครั้งต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ศึกษา

ประชากร คือผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ทั้ง 15 หมู่บ้าน จำนวน 12,453 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยคำนวณหาขนาดตัวอย่าง (Sample Size) จากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ที่ความเชื่อมั่น 95% จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 375 คน การกำหนดสัดส่วนแบ่งกลุ่มตัวอย่างครอบคลุมทุกหมู่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ซึ่งเป็นคำถามแบบให้ผู้อตอบเลือกตอบเพียงข้อเดียว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านในความคาดหวังของประชาชนกรณีศึกษาในเขตตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีเป็นมาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยใช้วิธีของ ลิเคอร์ท (Likert) 5 ระดับได้แก่ ความคาดหวังในระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม
2. กำหนดขอบเขต และประเด็นข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามโดยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีของการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ เป็นแนวทางในการเขียนข้อคำถาม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

ผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความชัดเจนของภาษาที่ใช้ และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม
2. เครื่องมือวิจัยเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงแห่งเนื้อหา (Content Validity) พร้อมพิจารณาความถูกต้องชัดเจนของภาษาที่ใช้จำนวน 3 ท่าน
3. วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence)
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้พิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้ง และนำไปทดสอบ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97
5. นำแบบสอบถามจากการทดลองดังกล่าวมาปรับปรุง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ความเห็นชอบแล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วทำการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อใช้เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูล

ผลการวิจัย

ประชาชนมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.68 - 4.73$) เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านมนุษยสัมพันธ์ด้านความรู้ความสามารถด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพด้านภาวะความเป็นผู้นำ และด้านภาวะทางอารมณ์ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ที่ต่างกันมีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามเพศอายุ ที่ต่างกัน มีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษามีข้อค้นพบและประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้

คุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านในความคาดหวังของประชาชนกรณีศึกษาในเขตตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีพบว่า ประชาชนมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้าน ภาพรวม ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด กล่าวคือ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากที่ผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณลักษณะที่ดี เพราะผู้ใหญ่บ้านมีฐานะเป็นตัวกลางระหว่างชาวบ้านกับหน่วยงานของรัฐ และเป็นตัวแทนของชาวบ้าน ในการติดต่อ เรื่องต่าง ๆ ที่ئون ทองแก้ว และ เฉลา ประเสริฐสังข์ (2546: 28) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะผู้นำที่ดี ประกอบด้วย ลักษณะทางสติปัญญาและความคิดได้แก่ความเฉลียวฉลาดความฉับไวทางการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ แยกแยะสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลมีวิสัยทัศน์กว้างไกลและตัดสินใจได้อย่างถูกต้องมีการวิเคราะห์ทางเลือกในการปฏิบัติ นอกจากนี้ผู้นำยังต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ ลักษณะทางด้านร่างกายได้แก่ รูปร่างหน้าตาผิวพรรณขนาดและรูปทรง รวมถึงกิริยาท่าทางการพูดการสื่อสารและการแสดงออกต่าง ๆ ด้วยลักษณะทางร่างกายเป็นส่วนแรกที่ทำให้ผู้อื่นมองเห็นรับรู้และประเมินความเป็นผู้นำและภาวะผู้นำได้เป็นอย่างดีเป็นผู้นำที่ตัวใหญ่เข้มแข็งบึกบึนท่าทาง กระฉับกระเฉงแสดงออกถึงความมีพลังอำนาจน่าเกรงขามมากกว่าผู้นำที่ตัวเล็กและดูท่าทางเฉื่อยชาลักษณะทางสังคม ได้แก่ความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์เป็นคนมองโลกในแง่ดีมีความสามารถในการพูดการสื่อสารกับบุคคลทั่วไปและสามารถปรับตัวได้ดี ลักษณะทางด้านอารมณ์ได้แก่การควบคุมอารมณ์และการแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมเช่นเป็นคนที่มีจิตใจหนักแน่นมั่นคงมีความอดทนสูงมีความกระตือรือร้นในการทำงานมีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา จากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ เข็มชัย กันทมาโนช (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักการเมืองท้องถิ่นตามทัศนะของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลสันทรายหลวง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักการเมืองท้องถิ่นในภาพรวมมีคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อวย นิमितประจักษ์ (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของประธานคณะกรรมการชุมชนย่อย : ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนย่อยคุ้มพระลับ เขต 2 เทศบาลนครขอนแก่นจังหวัดขอนแก่นผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของประชาชนมีคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของประธานคณะกรรมการชุมชนย่อยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. คุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านด้านมนุษยสัมพันธ์ประชาชนมีความคาดหวัง ในระดับสูงผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ควรสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีท่วงทีวาจาชัดเจนสามารถอธิบายทำความเข้าใจแก่คู่เจรจาได้ดี เป็นผู้มีความจริงใจ ใจกว้างใจเฟรเพราะ เหมาะกับกาลเทศะ โดยการฝึกการเข้าสังคมให้ดีขึ้น เนื่องจากเป็น คนต้องใกล้ชิดประชาชน และทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานจากประชาชนได้เป็นอย่างดี

2. คุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้านด้านความรู้ความสามารถ ประชาชนมีความคาดหวัง ในระดับสูง ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีควรมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจใน

วิชาการสมัยใหม่ เช่น คอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษ และความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการหมู่บ้านได้ดี เพื่อการปฏิบัติหน้าที่จะได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับระบบการทำงานของผู้ใหญ่บ้านในด้านต่าง ๆ ว่ามีการทำงานที่ชัดเจนและเป็นระบบอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงการทำงานของผู้ใหญ่บ้าน
2. ควรทำการวิจัยเพื่อหารูปแบบในการพัฒนาคุณลักษณะผู้ใหญ่บ้านให้มีคุณลักษณะที่ประชาชนคาดหวัง เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณลักษณะของผู้ใหญ่บ้าน
3. ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบคุณลักษณะในความคาดหวังกับความเป็นจริงของผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีเพื่อทราบว่าผู้ใหญ่บ้านมีด้านไหนในความเป็นจริงที่ต้องแก้ไขปรับปรุง

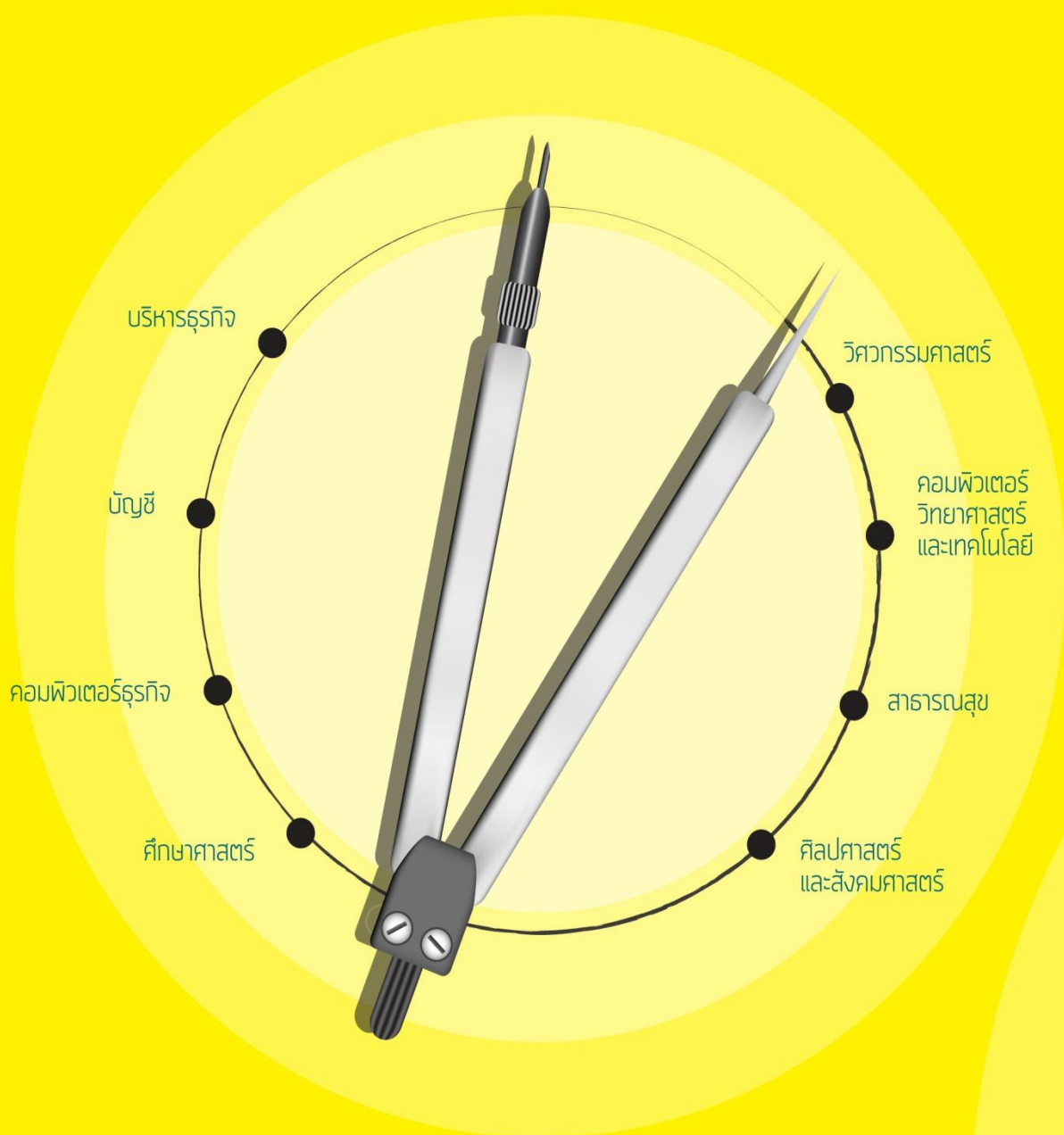
บรรณานุกรม

- กิติ ดยัคคานนท์. (2546). **เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: บัดเตอร์ฟลาย.
- กฤตวัน ชิวะไพบูลย์. (2554). **การประเมินโครงการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชน ตำบลไทรใหญ่ อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโครงการและการประเมินโครงการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย. (2547). **คู่มือปฏิบัติงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสาสมัครฯ ดินแดน.
- กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย. (2553). **คู่มือปฏิบัติงานสำหรับกำนันผู้ใหญ่บ้านปี 2553**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสาสมัครฯ ดินแดน.
- เข็มชัย กันทมาโนช. (2553). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักการเมืองท้องถิ่นตามทัศนะของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลสันทรายหลวง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่**. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- จิรารากรณ์ วุฒิกักดี. (2545). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษาสาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จันทญา วงศ์ชมภู. (2552). **ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตามการรับรู้และตามความต้องการผู้นำของประชาชนอำเภอสันป่าตองจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณรงค์ชัย พลจร. (2553). **คุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลพระแสงอำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ์. (2548). **ศัพท์รัฐศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทศบาลตำบลบางม่วง. (2556). **สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของตำบลบางม่วง**. ค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2556, จาก <http://bangmoung.go.th/public/location/data/index/menu/24>

- เทศบาลบ้านบางม่วง. (2556). **แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2556-2558)**. นนทบุรี: งานวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานปลัด เทศบาลบ้านบางม่วง.
- เทียน ทองแก้ว และ เฉลลา ประเสริฐสังข์. (2546). **ภาวะผู้นำทางการศึกษา**. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). **การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติด้วย SPSS**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พรีเมียม.
- ธีระ กองทรัพย์. (2551). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามทัศนะของพนักงานธนาคารออมสิน**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ธีรเดช สุขโข. (2549). **ผู้นำกับการเปลี่ยนแปลงการศึกษา**. *ข้าราชการครู*. 20(6): 32.
- เนาวรัตน์ แยมแสงสังข์. (2542). **แนวคิดและกลยุทธ์ในการปรับระบบองค์กร**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- บุญยงค์ ใจลำปาง. (2549). **คุณลักษณะผู้นำของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ประเจต อำนาง. (2541). **ความคาดหวังของผู้ใต้บังคับบัญชาต่อบทบาทการบริหารจัดการของบุคลากรจังหวัดเชียงรายสำนักงานปลัดจังหวัดเชียงราย**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ประเวศ วะสี. (2544). **ภาวะผู้นำ : ความเป็นไปในสังคมและวิธีการแก้ไข**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- ประภาส ศิลปะรัศมี. (2540). **ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประเทือง สูงสุวรรณ. (2540). **การศึกษาการรับรู้และความคาดหวังของครูต่อสภาพแวดล้อมโรงเรียนของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประมวล นิมมนท์. (2553). **คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง**. ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรองชน พูลสวัสดิ์. (2548). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการประเมินผล แผนงาน และโครงการ**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พระวินัย สิริชโย (ชูชัย). (2551). **ความคาดหวังของประชาชนในเขตอำเภอคลองลาน ที่มีต่อคุณลักษณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พิชัย ชุมเงิน. (2553). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกเทศบาลตำบลนาตุนตามความคิดเห็นของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลนาตุน อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม**. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิชิต หมู่ศิริ. (2553). **คุณลักษณะของนายกเทศมนตรีที่พึงประสงค์: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลสีชมพู อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น**. สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

- พันธณีย์ วิหคโต. (2551). **วิชาสถิติและการวิจัยทางธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พรทิพย์ ไชยลาภ. (2546). **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักเรียนและเจตคติที่นักเรียนมีต่อพฤติกรรมการสอนของครูกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พรนพ พุกกะพันธ์. (2546). **ภาวะผู้นำและการจูงใจ**. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักต์.
- พรพรรณ สุทธานนท์. (2548). **คุณลักษณะและวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลเมืองในเขตการศึกษา12**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภูรีดา คุณชื่น. (2551). **ความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองที่มีต่อคุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชร**. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). **ภาวะผู้นำ**. กรุงเทพฯ: Dimond in Bussiness World.
- _____ . (2548). **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ: เพียรสันเอ็ดดูเคชั่นอินโดไชน่า.
- ราตรี แสงจิต. (2550). **คุณลักษณะผู้ใหญบ้านในความคาดหวังของประชาชน : ศึกษากรณีชุมชนในเขตตำบลบ้านปึก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี**. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วารินทร์ เล็กใหญ่. (2553). **การพัฒนาบทบาทสาขาพรรคการเมืองตามความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองโยธยาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วิเชียร วิทยอุดม. (2547). **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- สถิต วงศ์สุวรรณ. (2544). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ: เจริญรัตน์การพิมพ์,
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2546). **ทางจิตวิทยาสังคม: ทฤษฎีและประยุกต์**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2549). **ภาวะผู้นำ ข ทฤษฎีและการปฏิบัติ**. เชียงราย: สถาบันราชภัฏเชียงราย.
- สุดา สุวรรณภิรมย์, ณัฐวุฒิมิพา, และสุปราณีวรรณขุน. (2549). **ภาวะผู้นำของผู้บังคับการตำรวจ: กรณีศึกษาผู้นำภาครัฐและภาคเอกชน**. วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. 26(2), 2-8.
- สุदारัตน์ แซ่ซี้. (2542). **ความหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตลาดพร้าวกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุพัตรา คงขำ. (2545). **ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุพัตรา จุณณะปิยะ. (2546). **คู่มือการวิจัยทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์**. นครปฐม: โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ สำนักส่งเสริมและฝึกอบรมกำแพงแสน.
- สันฐาน ใจเอื้อ. (2540). **ความคาดหวังของผู้นำท้องถิ่นต่อการศึกษาเพื่อประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวของอำเภอเกาะสมุยจังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สมคิด บางโม. (2544). การบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- _____. (2549). หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สมบูรณ์ อุปลัมภ์. (2546). ความรู้และหลักการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหาร. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- อุมาพร บุญญาวิโรจน์. (2548). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลในทัศนะของผู้บริหารเทศบาลผู้ปกครองและครูโรงเรียนเทศบาลในเขตการศึกษา 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตแขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อังคณา สาลาด. (2541). ความคาดหวังในการฟื้นฟูสมรรถภาพในชุมชนของคนพิการทางกายและหรือการเคลื่อนไหว: ศึกษาเฉพาะอำเภอบ้านดุงจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อำนาจ พรทรัพย์คง. (2541). บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี. ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- อำไพ อินทรประเสริฐ. (2548). ศิลปะการเป็นผู้นำ. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- อวย นิमितประจักษ์. (2553). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของประธานคณะกรรมการชุมชนย่อย: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนย่อยคุ้มพระลับ เขต 2 เทศบาลนครขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น. สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.

เลขที่ 9 หมู่ 1 ต.นครอินทร์ ต.บางขนุน
 อ.บางกรวย จ.นนทบุรี 11130
 โทรศัพท์ 02-432-6101-5
 โทรสาร 02-432-6107